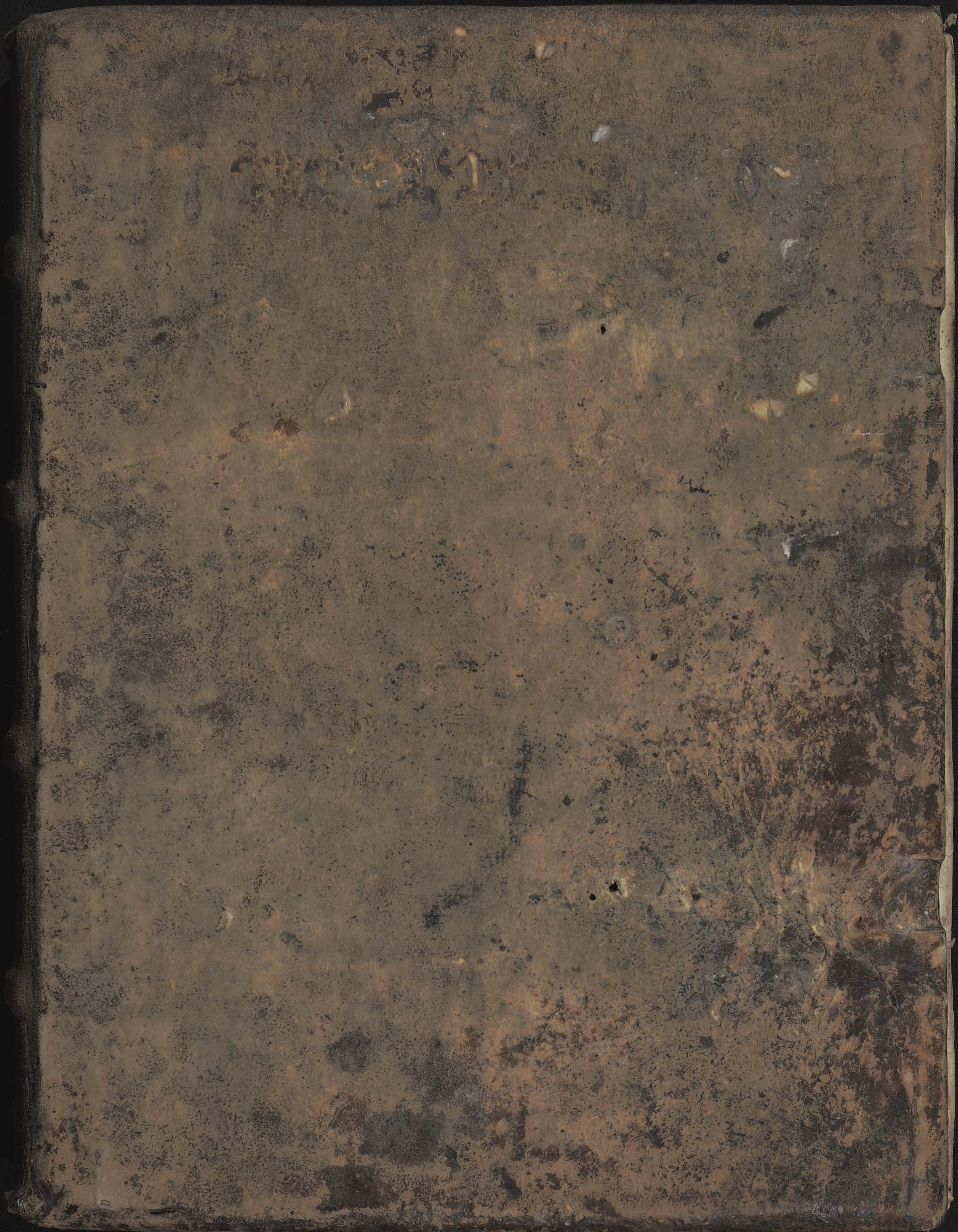

N. Inv. 1225.

Sup omnes Aplos

143

Augustinus de Ancona super Eplas Canonicas.

Sup Canoicas aplo^r dicta
fratis augustini de Anchona or
dinis Sci Augustini fratrum
heremitarum lecta et correcta.

Honesto ac reuerendo
viro domino Gerhardo
archydiacono tolosano
nepoti illustris ac ve
nerabilis viri domini
Gerhardi de parma
diuina gra Epi cardi
nalis fr augustinus de anchona frater
heremitarum ordinis sci augustini se
ipsum ad omnia famulatia paratum. Cu
frequenter animus meus in fruendo
nobis satagat aliquem pretium vndique
conditione vestri status non recepi p
me posse decreuimus fieri ad vestri cu
delectationem atque vestre reuerende pers
denoiationem quod epistolas que canoice
incipiunt sub tytulo vestri nominis
exponerem et ipsarum expositionem vobis
transmittere. Nam cum publicum
et notorium sit adeo quod non potest aliqua
tergiuersatione celari vos et morum lau
dabilium regulatorum et diuinorum eloquiorum
intentorum ex toto conatu intendere
decreui pertinatium istas epistolas sub
uestro noie exponere que tenore et noie
canonice sunt et regulares appellantur
ut sic in prelibatis epistolis regularis
totius religionis perfecte vite re
spectu in pessimis radiosis eundem esse
doceretur et declaretur. Sic vos de ex
positione ipsarum tanto amplius gau
deatis quanto vos a cura iuuenili
etate secundum tale regulam semper viuere
desiderastis et continue desideratis.
Verum quod secundum beatum Jo. prefate epistole sunt
breues. prout atque longe. breues in verbis
longe in sententiis ut tacuius sit qui i
earum lectione versatur non solum
vera concupiscabilis aberis attingat propter
ipsarum i moribus et vita regularitate. Sed et
intrasitabilis vera. ita eas fortiter annectitur
propter ipsarum difficultatem. Non sapiat igitur
dignatio vestra canonice vite canonice
animo letabundo et non considerit oblati
munusculis paruitate sed potius mittentis
affectuositate ac dei operis cum aliorum pro
publica utilitate prestata me i posterum prouocet
ad maiora.

Sapia edificauit sibi domum
excidit columpnas septem prou^b. ix.
Cum libri sacre professores ipsi
sim studiis tenentur dicere et
tractare. Primo namque debent ma
festare sue sacre dignitatem. Secundo debent
ondere eius fructuosam vtilitatem. Tertio
debent declarare libri que lecturus est ordina
bilitatem. Ut ex sacre dignitate audientium
iassabilis annectitur. Ex eius non vtilitate
eorum concupiscabilis attrahatur. Sed ex libri
ordinabilitate ipsorum rationalis ordinetur.
Propositis igitur verbis quod leguntur
prouerbiorum ix. ista tria per ordine ponuntur. Nam
primo ponitur sacre doctrine dignitas. Secundo
subiungitur eius fructuosa vtilitas.
Tertio subinfertur epistolarum canoicarum
earum precipuis heremis ad exponendum
ordinabilitas. Primum tangitur cum dicitur
Sapia edificauit sibi. Secundum vero
cum annectitur domum. Sed tertium intellectum
cum subditur excidit columpnas. vii.^tem
Primo igitur ponitur scripture diuine dignitas
est autem diuina scriptura pre aliis
sciencias humanitus acquisitas quasi
triplici dignitate. Nam primo est
sempiternitatis consideratiua et quantum
ad hoc dicitur Sapia. Secundo est super stabile
et firmum fundamentum edificatiua et quantum
ad hoc dicitur Edificauit. Tertio est sin
gularis gratie et sui ipsius finis operatiua
et speculatiua et quantum ad hoc dicitur sibi.
Primo igitur sacra pagina meretur dici
sapia quia est ipsius tantum etiam
aliarum rerum sempiternarum consideratiua
spaliter que consideratio subterfugit con
siderationem omnium humanitus scientiarum inuentarum
salte secundum alium modum secundum quem considerat
ista doctrina. Nam cum sint tres sacre
speculatiue humanitus acquisite naturalis
mathematica et methaphysica. Naturalis scientia non
non dicitur de deo quod ad subiectum conside
ratum quia subiectum ipsa non est
deus sed corpus mobile. Nunc quantum ad modum
considerandi quia ut scribitur secundo phisicorum
quod non amplius mota mouentur
non sunt philosophice considerationis
deus ergo ratione est immobilis

a v sacr
Primo dignitas sacre scripture

b
Scia speculatiue
triplex

Sup(er) canonicas ap(osto)lor(um) dicta
fratris augustini de anchona or
dinis s(an)c(t)i augustini fratrum
heremitarum lecta et correcta.

Honesto ac reuerendo
viro domino gerhardo
archydia(con)o tolosano
nepoti illustris ac ve
nerabilis viri domini
gerhardi de parma
diuina gr(aci)a ep(iscop)i cardi
nalis / fr(ater) augustinus de anchona fratrum
heremitarum ordinis s(an)c(t)i augustini se
ipsum ad omnia s(er)uicia p(ar)atum. Cu(m)
frequenter animus meus in s(er)uiendo
vobis sathagat et vestr(e) p(er)fecti vndiq(ue)
condicione vite status non repi p(er)
me posse decreuerim fieri ad vitam
delectacionem atq(ue) vite reuerende p(ro)fici
deuocionem / q(uod) ep(isto)las q(ue) canonice
nuncupant(ur) sub tytulo vestri nominis
exponerem / z ip(s)ar(um) exposicionem vob(is)
transmitterem. Nam cu(m) publicum
z notorium sit adeo q(uod) no(n) p(otes)t aliqua
t(er)giu(er)sacione celari vos tam mor(um) lau
dabilium regulacionem z diuinor(um) eloquior(um)
i(n)tencionem ex toto conatu intendere
decreui p(re)dictas istas ep(isto)las sub
v(est)ro noie exponere. que re z noie
canonice. id(est) z regulares appellant(ur).
ut sic in p(ro)babilis ep(isto)lis regulari
tocius religionis x(rist)iane vite re
spectu in p(ro)p(r)iis radiis s(er)uiens eminentissime
doceret(ur) z declararet(ur). Sic vos de ex
posicione ip(s)ar(um) tanto amplius gau
deat(is). quanto vos a cunabulis inn(o)c(en)ti
etate s(ecundu)m tale reg(u)lam semp(er) viue(re)
desiderastis z continue desideratis.
Verum q(ui)a s(ecundu)m b(ea)tum Io(hannem) p(re)f(a)te ep(isto)le s(un)t
breues. p(re)t atq(ue) longe. breues i(n) v(er)bis
longe i(n) s(en)tenciis / ut raruus sit / qui i(n)
ear(um) lectione reuinciat(ur) no(n) / s(ed) no(n) s(o)l(u)m
vita concupiscabil(is) abeis attrahat(ur) p(ro)pt(er)
ip(s)ar(um) i(n) moib(us) z vita regla(ta)s. Sz i(n)
trasit(us) vita. ita eas fortit(er) amnet(ur)
p(ro)pt(er) ip(s)ar(um) difficult(ates). Ut sapiat ig(itur)
dulcio vita canone vite canonice
animo letabundo. z no(n) q(ui)sid(er)et oblati
muneris p(ar)vitatem s(ed) pot(iu)s mittentis
affectuositatem ac dei op(er)is esilauq(ue) pre
pub(lice) utilitate p(er)sata me i(n) poster(um) p(ro)uoz
ad maiora;

Sapia edificauit s(ibi) domu(m)
excidit columpnas septe(m) p(ro)u(er)b(iorum) ix.
Cum lib(er) s(ac)re sc(ie)n(ci)e p(ro)fessor(um) i(n) p(ri)n(cipi)o
sui studii sibi teneat(ur) dicere z
tractare. P(ri)mo namq(ue) deb(et) ma
nifestare sue s(ac)re dignit(atem). Secundo de
ondere ei(us) fructuosa(m) vtilit(atem). Tercio
debet declarare lib(ri) que lecturus e(st) ordina
bilitatem. ut ex s(ac)re dignitate audiencium
i(n)satiabilis animet(ur). Ex ei(us) no(n) vtilitate
cor(um) concupiscibilis attrahat(ur). Sz ex lib(ri)
ordinabilitate ip(s)or(um) r(aci)onalis ordinet(ur).
Supposito g(ra)tia v(er)bis q(ue) legunt(ur)
p(ro)u(erbiorum) ix ista tria p(er) ordine(m) pon(itu)r. Na(m)
p(ri)mo po(nitu)r s(ac)re doctrine dignitas Sc(un)do
subiungit(ur) ei(us) fructuosa vtilitas
Tercio subinfertur ep(isto)lar(um) canonicar(um)
q(ue) p(re)manibus h(ab)emus ad exponendu(m)
ordinabilitas. p(ri)m(um) tangitur cum d(icitu)r
Sapia edificauit s(ibi). Scd(m) v(er)o
cu(m) annectit(ur) domu(m). Sz t(er)ciu(m) itelli(gitur)
cu(m) subd(icitu)r excidit columpnas vij(tem). a
Primo ig(itur) po(nitu)r septime diuine dignitas
sz aut diuina sc(ri)ptura p(re)t alias
sc(ienci)as h(abe)n(dum) acq(ui)sitas. q(ua)si
t(ri)plice dignitate. Nam p(ri)mo e(st)
sempiternar(um) rer(um) co(n)siderativa / q(uo)d
ad h(oc) d(icitu)r Sapia. Sc(d)o e(st) sup(er) stabile
z firmu(m) fundamentu(m) edificativa / q(uo)d
ad h(oc) d(icitu)r Edificauit. T(er)cio e(st) sui
ip(s)ius gr(aci)a. z sui ip(s)ius finis op(er)ativa
z speculativa / t(ri)plicitu(m) ad h(oc) d(icitu)r s(ibi).
Primo ig(itur) sacra pag(in)a merit(o) dici(tur)
sapia / quia e(st) ip(s)ius t(er)ciu(m) z etiam
aliar(um) rer(um) sempiternar(um) co(n)siderativa
sp(eci)alit(er) q(ue) co(n)sideracio subt(er)fugit co(n)
sidera(ci)o(n)e oi(m) h(ab)e(n)ciu(m) s(ac)re i(n)ventive
sabte s(ecundu)m alia mo(dum) s(ecundu)m q(ue) q(ui)sid(er)at b
ista doctri(n)a. Nam cu(m) sint tres s(ac)re
speculative h(abe)n(t)us acq(ui)site. n(atur)alis
mathe(matic)a z metha(physic)a. N(atur)alis sc(ienci)a
no(n) d(icitu)r de deo q(uan)t(um) ad subiectu(m) co(n)side
ratu(m) / quia subiectu(m) i(n)p(s)a no(n) est
deus s(ed) corp(us) mobile. v(e)l q(ua)ntu(m) ad mo(dum)
q(ui)siderandi / q(ui)a ut scribit(ur) s(ecundu)m p(h)ilosoph(ia)m.
q(ue) non amplius mota mouent
no(n) sunt philosophice q(ui)sideracionis
deus ergo cu(m) sit i(m)mobilis

Septe(m) dignitates sacre scripture

Sacra sp(eculativ)a e(st) aplor(um)

subterfugiunt considerationem naturalis
phisice. Mathematica autem non est
de deo quantum ad subiectum conside-
ratum quia subiectum mathematice est quantitas
deus autem caret omni quantitate. Sed quantum ad
modum considerandi assimilatur divine
scientie eo quod considerat separata a motu et sen-
sibili et immobili. Metaphisica non est
quidem de deo quantum ad subiectum con-
sideratum quia cum subiectum eius sit ens
inquantum ens. Et cum ipso quod deus est principalior
pars totius entis. oportet aliquem mo-
dum in metaphisica esse subiectum ideo
ibi dicitur esse prima metaphisica. quod si qua est
scientia divinitatis. ipsa est scientia dea. Sed
non quantum ad modum considerandi quia de ipso
et aliis causis sempiternis consi-
derat metaphisica modo sensibili et mobili
quia cum nostra cognitio incipiat a sensu.
oportet sensibilia et immobilia modo sensibili
et mobili cognoscere considerari. Sed doctrina
sacra est de deo quantum ad subiectum consideratum
quia deus ut inspirator et revelator huius
doctrine est subiectum eius. Et quantum
ad modum considerandi quia modus eius
non est possibile cognitionis sed per simplicem
inspirationem. Unde dicitur secunda Pet. capitulo primo
quod spiritu sancto inspirati locuti sunt sancti
dei homines. Hec quoque sapientia dicitur proprie dei
cognitio et sempiternitatis et in hoc
distinguitur a scientia ut Aug. dicit xiiii
de trinitate capitulo primo. Cum predicta cognitio
simplex et primo modo solum com-
petit doctrine sacre quia ei quantum
convenit quantum ad subiectum consideratum
et quantum ad modum considerandi. merito in
hanc doctrinam cadit quantum ad nomen. Unde hic
dicitur Eccl. vij. Sapientia vero doctrine secundum
nomen eius est et non multis est manifesta
Secundo ista doctrina est super stabile et
firma fundamenta edificata. Nam sola
hec scientia stabilis et firma dicitur esse quia eius
fundamenta stabilitate et firmitate. Sed omnes
autem scientie humane mobiles et insta-
biles sunt quia cum omnis scientia sit de rebus
oportet ut destructis rebus destruatur
scientia. Unde dicitur esse in predicamentis quod sublato

sensibili autem scientia quia omnes scientie humane
sunt de rebus mobilibus et corruptibilibus sicut
scientia naturalis aut de hiis que sunt de insen-
sibilibus sicut sunt scientie mathematice. aut de hiis
que habent sensibilia per se sunt sicut metaphisica
divine et quia oportet omnes scientias humanas
mobiles et instabiles esse sicut res que sunt
fundamenta ipsarum corruptibiles et mobiles
sunt. Sed hec doctrina fundata est super
dicta verba apostolorum et prophetarum que sunt incor-
ruptibilia. Ideo oportet ipsam incorruptibilem
et sempiternam esse. Propter quod hic dicitur
ad Ephe. ij capitulo. De possessionibus istius
scientie. Iam non estis hospites et ad-
vene sed estis cives sanctorum superedi-
ficati super fundamentum apostolorum et prophetarum.
Et Luc. xxj. scribitur. Celum et terra
transibunt. verba autem mea non tran-
sibunt. Tertio hec scientia est summe
gratia et summe finis operativa et
speculativa. Nam cum omnes scientie humane
ordinentur ad hominis perfectionem sic
tamen non est sibi ipsi finis sed ordinatur
ad aliquem finem extrinsecum consequendum. Sic
scientie humane non sunt summe gratia spe-
culative sed sunt gratia consequendi alium
finem. Sola autem scientia divina est sibi
ipsi finis. cum sit de deo qui est
finis omnium. Ideo ideo hic dicitur Pro. xvj.
Omnia propter semetipsum operatus est deus
Doctrina ergo sacra est speculativa summe dei et
sempiternitatis considerativa. Unde dicitur
Sapientia. Et super fundamentum edificativa
ideo dicitur edificamur. Et est summe gratia
speculativa ideo dicitur bibi. Ex quibus
omnibus describitur presentis doctrine sub-
limitas et dignitas. Secundo describitur
presentis doctrine fructuosa utilitas ibi
quod dicitur domum. Habet autem ista scientia
triplicem utilitatem receptam in domo. Nam
sicut domus est habitantium quietativa
et est bonorum existentium in ea conservativa
et est ab exterioribus nocivis defensiva
Sic sacra pagina tamquam domus edifi-
cata per dominum sapientiam. Et primo mentis
possidentium ipsam quietativa. Secundo est
bonorum spiritualium conservativa. Tertio est
ab inimicis exterioribus defensiva

C
Hec dicunt
triplex utilitas

Primo namque sac^re scriptura est mentis
possidencium ipsam quietativa / quia in
illis scilicet spiritualibus hominibus invenit animus vero
quietem in^c refiat^r. & ibi aliter dona
animus pasatur et mittitur / Unde scribitur
Sapiencie viij^o. Intrans in domum meam
conquiescam cum illa. quia non habet amari-
tudinem conversacio illius. & gaudium et leti-
ciam. Et in eodem libro capitulo ix^o dicitur Vanii
sunt omnes homines quibus non subest scientia
dei. Et hiis que videntur bona non potu-
erunt intelligere. Et damascenus iiij libro
loquens de utilitate sacre scripture. ait.
quod optimum et utilissimum est investigare
divinas scripturas / quia sicut lignum secus
decursus aquarum plantatum. sic anima
irrigata divina sapiencia impinguatur
et fructum temporaneum tribuit / ipsa subdit.
Pulcherrimus ergo optimus paradisus scripturarum
quia est odoriferus speciosissimus dulcissima
que omnimodis intellectualium deifericarum
volucrum cantilenis circumsonat au-
res meas / Secundo est bonorum spiritualium
conservativa. Nam alie sciencie cum sola
intellectum illuminant. hunc hominem in-
flammare et in superbia elevare. quam quidem
superbia bonis operibus insidiatur
ut pereant. secundum beatum Augustinum Unde sciencie
humane potius sunt bonorum spiritualium
expoliative. quam conservative. Sunt
enim proinde sciencie humane decepte non
edificative unde ad Colosenses ij^o.
Apostolus nos hortatur ne decipiamur
per humanas sciencias / dicens. Videte ne
quis vos decipiat per philosophiam et inanem
fallaciam. secundum tradicionem hominum secundum
elementa mundi. et non secundum christum / Sed ista
doctrina non solum est intellectus illuminativa
verum eciam est affectus inflammativa / eo
quod finis omnium que continentur in sacra scriptura
est caritas / non habet hominem in bonis spiritua-
libus conservare / ipse quod libro dicitur Proverbiorum ij^o.
Si intraverit sapiencia in cor tuum. et sciencia
anime tue placuerit / consilium custodiet
te. et sapiencia servabit te. ut eruaris
a via mala. et ab homine qui perversa
loquitur. Et augustinus in tractatu de laude
caritatis. ondit omnia bona spiritualia
conservari per caritatem quia finis ultimus sacre
divinarum scripturarum multiplicem habundan-
tissima quia doctrina. sine ullo errore
comprehenditur sine ullo labore custoditur cui-
tor plenum et caritate / Tercio ista sciencia
est ab exterioribus inimicis defensiva /
nam arma nostra contra spirituales ne-
quicias est ipsa scriptura sacra / vij. Ad
Ephesios vj. monet nos apostolus carnali
tali armatura. dicens Induite vos ar-
maturam dei. ut possitis stare adversus
insidias dyaboli / et subdit tamen que sit talis
armatura dicens carnali. dicens quia non
est nobis colluctacio adversus carnem et
sanguinem. Sed adversus principes et potestates
adversus mundi rectores tenebrarum
harum contra spiritualia nequicie in celestibus
et eodem capitulo subditur. State ergo suc-
cincti lumbos vestros in veritate in-
duti loricam iusticie et calciati pedes in
preparacione ewangelii pacis. Et thomas
in libro capitulo iv^o dicit / quod ad actum virtuosam
et contemplacionem immaculatam ex sacris
scripturis dirigimur / quia omnis virtutis in vo-
cacionem et omnis mali aversionem in ipsis
invenimus. Est ergo hec doctrina mentis
possidencium quietativa et bonorum spi-
ritualium conservativa. et ab exterioribus
nocivis defensiva / ut dicitur in textu.
Domus edificata. per divinam scripturam
ex quibus describitur eius fructuosa
utilitas / Tercio ut dictum est ponitur
epistolarum canonicarum quarum exponere in-
tendimus ordinabilitas. ubi simul fit
excidit [illegible] scripturas septe / De-
scribitur autem ordo istarum epistolarum / in hoc
textu membro auctoritatis / primo ... Primo que
adiparum in sacro ordine. vel canone
posicionem et situacionem / Secundo adhuc dicitur Excidit
... secundum unam Glosam. iste predicte
epistole dicuntur canonice. quia in sacro canone
vel ordine sunt et ... recepte / alia iste
predicte epistole dicuntur canonice / hoc est regula-
res appellantur. ad differenciam epistolarum quas
fecerunt pseudo apostoli. sub nominibus
apostolorum / vel [illegible] dicuntur katholice
ut alia glosa dicit / hoc est et universales. secundum Ysidorum 6. ethimologiarum
quia non uni tantum populo vel civitati sed universis gentibus
generaliter scripte sunt / Et sunt continentes secundum continencias et generale
ecclesie informaciones et exhortaciones / Unde Jacobus hortatur in
sua canonica hortatur ecclesias ad fidei constanciam
quantum ad deum. Petrus vero hortatur fideles ad humilitatem
et subiectionis obedienciam quo ad platos / Johannes vero hortatur
fideles ad caritatem mutuam quantum ad proximum. Judas vero ad
perseveranciam in bono. quo ad seipsum / Vel dicuntur universales

Primo^o

Ordo epistolarum canonicarum describitur

^ Informat enim xpi ecclesiam et quelibet fidelem respectu agendorum et credendorum

q(ue) regula vniuersalis ecclesie supplent
mia docent perseuerantiam in fide tollera-
ntiam in persecutione. Instruunt et ad-
monent alias virtutes. Vel quia a fide
vniuersalis ecclesie non discrepant. Secundo
describitur epistolarum ordo. quantum ad earum immo-
bilitatem et stabilem mansionem. ideo quod dicitur
columpnas. Nam sicut columpne sub-
sistentia domus sic predicte epistole
dicuntur esse columpne. super quas sustentatur
et firmatur fides catholica et sacre scripture
maxime super illo verbo scripto in canonica
prima Jo. v. capitulo Tres sunt qui testimonium
dant in celo pater verbum et spiritus sanctus.
per quod fides catholica roboratur et vna
trinitas probatur. secundum Jo. Habet nam
firmitatem et immobilitatem. Hee epistole
ex verbis predictis expresse apostolorum sentencia
eas quorum maior est auctoritas quam
sit omnis humani ingenij perspicaci-
tas. secundum beatum Augustinum. Secundo exprime
veritatis et sublimitatis quam continet. quia
profunda verba et sublimia continet.
ideo Nam secundum Jo. in epistola ad paulinum. Jacobus. Petrus. et Johannes.
et Judas. vij. epistolas ediderunt. tam
misticas quam succinctas. breues pariter
ac longas. breues in verbis. longas
in sententijs. ut rarus sit qui in eorum
lectionibus non caecutiat. Et illud quod
ideo non patet videat. ut non dubitet
propter earum sublimitatem et difficultatem.
Tercio exprime de hiis epistolis ap-
probant et confirmant. de quarum confir-
matione scribitur in xpos. lxxviij. Lignum
est tua et omnibus qui sitiant. ideo ego co-
firmaui columpnas eius. Nam plures
epistolas. que dicuntur columpne confirmate
primo tua sunt corda fidelium. sub-
lignata et irrigata rore diuine
gratie. Quarto describitur ordo ipsarum
[illegible] quantum ad earum perfecta
munitatem. ideo quod subditur septem. Nam
vij. dicuntur predicte epistole canonice secundum
quandam glosam. propter vij. dona spiritus
sancti quibus fuerunt inspirati apostoli qui
eas ediderunt. Septem possunt

^ propter septem
ecclesie distributiones. quas docet doctrina in
predictis epistolis contenta. Nam ut
scribitur in canonica Jacobi iij. Sa-
piencia ista que desursum est. primo quidem
pudica est. deinde pacifica. mo-
desta. suadibilis. bonis consenciens.
plena misericordia et fructibus bonis iudicans
sine simulatione. Vel vij. ponit dicta
propter quietem que vij. diei attribuitur.
Nam sicut deus vij. die requieuit
ab omni opere quod fecerat ut dicitur Genesis.
Sic per doctrinam istarum epistolarum docemur
tendere ad illum apud quem non est trans-
mutatio nec vicissitudinis obumbratio
sed quies et requies perpetua. Dicuntur quarto
predicte epistole ex causa propter ipsarum in sacro
canone situacionem. Dicuntur columpne
propter ipsarum immobilitatem. sed dicuntur vij. propter
ipsarum perfectam munitionem. Quibus omnibus
declaratis expositionem litere accedamus.

Incipit prologus beati Jeronimi

Non ita est ordo.

Cum istis epistolis beatus Jo-
ronimus quendam prologum
in quo commendatur doctrina istarum epistolarum
propter translatam inscriptam. Et primo
commendacione auditores huius sacre
redduntur beniuoli et attenti ut ea
libenter audiant. Quo facto beatus
Jeronimus quia primo prologo ponit istius
doctrine propter translate commendacionem
secundo ponit ipsarum epistolarum narracionem
secundum ibi Jacobus dei et domini nostri.
Ad euidenciam primo partis est sciendum quod ta
videntur esse illa que sciam et doctrina
ab aliquo tradita reddunt commenda-
bilem. Primo est tenet debita or-
dinacio. nam quanto doctrina est magis
ordinate tradita tanto melius et
facilius ab auditoribus capitur. immo
etiam ordinata tradicio est vtilia
in sciencia ut eadem verba dicta ab aliquo
ordinate loquente generent scienciam que
prolata ab alio modo distincto et in-
ordinato non generant scienciam sed
magis ignorantiam et confusionem

Sciam aliquis facit commendabile.

Cu alius e ordo istarum epistolarum apud grecos quam secundum veteres interpretes inveniatur in antiquis codicibus apud latinos.

intellectus. Nam sicut beatus Augustinus dicit quid faciat nescitis ordinem facit non est perfecte cognitionis quia ordinis ignorantia conturbat intellectum secundum quod est falsitas et erroris remocio. Nam secundum philosophum duo sunt officia sapientis non mentiri de quibus novit et mencientem posse manifestare. Ergo hec doctrina ... est sapiencia non admittit ... falsitatis et erroris remocione. Tertium est invidencium emulacio. Nam cum invidia sit de rebus magnis oportet quanto aliqua doctrina plures emulatores et plures invidentes habet tanto sit magis digna et magis alta. Unde Ieronimus in prologo libri Job vult invidiam et emulatores non esse de labore manuum et artibus mechanicis sed magis de exposicione et cognitione sacre scripture que dignior est omnibus scientiis. Ita dicens. Si aut fiscellam iunco texerem aut palmarum folia complicarem ut in sudore vultus mei comederem panem meum et ventris opus sollicita mente tractarem nullus morderet nullus reprehenderet. Nunc autem quia ... sanctam salvatoris volo operari cibum qui non perit et antiqua divinorum voluminum via sentibus virgultisque purgare error in geminus infigitur corrector vitiorum falsarius vocor et errores non auferre sed seminare. Ex his ergo doctrina harum epistolarum per beatum Ieronimum translata in predicto prologo redditur laudabilis et commendabilis primo ex dicencium et consencium ordinacione secundo ex erroris aliquorum remocione tercio ex invidencium et detrahencium emulacione sicut ibi Illo prepere loco tria ubi etc. Tu virgo dei etc. Post dividitur in duo quia primo commenditur istius doctrine tradicio et ordinacio grecorum secundo laudatur tradicio et ordinacio latinorum et maxime beati Ieronimi qui istas epistolas secundum verum ordinem situavit sicut ibi Sed sicut in prima parte

intendit Ieronimus. Item dicit primo epistole canonice sunt eo ordine situate et ordinate quo eas ordinatas secundum dignitatem sciebant ipsas. Sed isto modo ordinant eas greci quia sicut Petrus primus est eorum ordine dignitatis in numero apostolorum ita eius epistolas preponunt in ordine ceteris. Ergo ipsi eo ordine ipsas ordinant. Hoc est quod dicit Non ita est ordo apud grecos qui integre sapiunt sequuntur ad veram cognitionem et fidem rectam sectantur quitur ad primum intentorum epistolarum. Unde que canonice nuncupantur. Hoc est regulares sicut in latinis codicibus invenitur quod dicit et supple quia sicut Petrus est primus in numero apostolorum in ordine dignitatis eo quod dicitur Mathei xvi. Tu es Petrus et super hanc petram edificabo ecclesiam meam. Sic et epistole eius primo sunt in ordine ceteris quod dicit latini ordinabant epistolas secundum dignitatem. Videret quis vero greci integre sapiunt et fidem rectam sectentur ut beatus Ieronimus dicit et videtur quod non quia spiritum sanctum procedere a filio est articulus fidei nota quod dicitur in symbolo qui ex patre filioque procedit sed greci negant spiritum sanctum a filio procedere ut magister dicit primo sententiarum distinctione xi. Ergo ipsi non sapiunt integre nec fidem rectam sectantur. Preterea una est sancta mater ecclesia extra quam non est salus sed ipsi greci faciunt ecclesiam per se quia nostros prelatos non recipiunt et confessione nostrorum sacerdotum nobiscum non conveniunt. Ergo etc. Dicendum quod ad hoc potest esse triplex responsio prima est quod Ieronimus dicit grecos integre sapere et rectam fidem sectari non in omnibus sed solum quantum ad translacionem istarum epistolarum et aliorum librorum ... ordine ... Nam ipsi integre sine diminucione hos libros quos in sacra scriptura continet et quamvis

Vel dicit integre quia greci prima veritatem scripture novi testamenti habent integram eo quod totum novum testamentum preter evangelium Mathei et epistolam ad Hebreos editum est in greco sermone.

erant antiqui translatores Ieronimi.

Et ecclesia de eo cantat. Tu es pastor ovium princeps apostolorum et inter apostolos primus enumeratur Mathei x et Luce 6.

sciebant

secundum grecos non.

Extra de fide c. firmiter.

et clericorum

tribus

De summa trinitate et fide catholica Firmiter. primum quoniam veteres.

Solucio

nam aliquid
... fuerunt eo
... abile

in expositione ipsorum diuisi fuerunt.
a nobis transio. Sed adhuc patet ecce
ut Johannes non intelligat omnes
grecos integre sapere et veram fidem
sectari. sed solum illos grecos qui
fuerunt sacre scripture translatores et ex-
positores. scilicet fuerunt doctores grecorum
ut athanasius. dyonisius. [struck out]
Damascenus. Origenes. Cirillus.
et ordinimus. Nam omnes isti asse-
runt spiritum sanctum procedere a filio. sicut
a patre. et omnibus que ad fidem spectant.
nobiscum concordant. ut dicit magister primo
sententiarum distinctione xj. Tercia racio
adhuc patet dici. ut dicamus grecos in
veritate non discordare a nobis sed
solum in verbis ut magister eodem libro.
eadem dicit grecos confiteri spiritum sanctum
esse spiritum filii. quia veritas autem ewangelii
Spiritus veritatis qui a patre procedit.
sed tamen non sit ausus spiritum sanctum esse patris vel
filii quod esse a patre vel filio. In hoc
nobiscum eandem fidei summam
convenire videtur. licet verbis dissenciant
ut ibidem magister dicit ephesios. patet racio
ad oposita. Deinde cum dicat
Sed sicut ewangelistas dudum
hic laudatur tradicio et ordinacio
latinorum et maxime beati Johannis qui
istas epistolas secundum verum ordinem ponit
et intendit etiam verum. Primum,
epistole canonice sunt vero ordine or-
dinate qui eas ordinatur secundum quod
ab apostolis sunt edite. Secundum hoc modo
ordinatur eas beatus Johannis. Secundo et
continuetur. quo sic dicam quod greci
ordinant istas epistolas secundum dignitatem
scribencium sed beatus Johannis ita eas
ordinatur. secundum quod ab apostolis prius et posterius
fuerunt edite. hoc est quod dicit sed sicut ewangelistas
dudum hoc est ab antiquo. ad veritatis
lineam correximus. Ponendo
prius super ewangelium matthei. Sic ipse primus
in iudea ewangelium scripsit ut leiuis
prologo dicit. Ita has epistolas suo
ordini deo nos iuvante reddi-
dimus. Est enim una earum una
scilicet sine quo nichil possumus facere ut cogitare

al' correximus. Iam
enim transtulerat e-
vangelia et corre-
xerat sue emen-
daverat. dicit
autem ad veritatis
lineam. quia veritas
est rectissima linea.
dicit .n. anselmus. quod
veritas est rectitudo
sola mente perceptibilis.

Iacobi. que prius fuit scripta. Petri
due Johannis tres et iude una. (thadei)
Que epistole sicut ab eis hoc est ab
apostolis digeste sunt. id est edite ab initio
temporibus fideliter in latinum verterentur
eloquium. quod dicit. quod si tunc aliqua in-
tegritate tunc quando predicte epistole sunt
ab apostolis edite ab initio temporibus latiorum
essent in latinum eloquium translate
nec ambiguitatem hoc est dubitacionem
legentibus faceret nec sermonum
sese varietas impugnaret. id est in dictis
epistolis tunc non esset dubitacio
que est materia errandi, neque sermonum
contradicio. Est autem beatum Johannem non
correxisse ewangelistas addendo ad
vel minuendo de his que dicta erant
ex ore christi quia secundum decretum non est au-
dendum aliquid dicere de dictis patrum quia
quasi ante eloquiis nobis sunt revelata
sed correxit que fuerunt a pseudo apostolis
depravata vel per indiscretione translatorum
mutata. Vel correxit ipsos ewangelistas
[illegible] ordinando ipsorum
ewangelia secundum ordinem scribencium ut sicut
matheus prius scripsit ita in ordine ewangeliorum
eius ewangelium primo ponit, non obstante
quod Johannes ordine dignitatis fuit prior
ipso. Queret aliquis utrum melior
sit ordinacio latinorum quam grecorum
et videtur quod ordinacio grecorum sit
melior quia beatus Johannis supra dicit
eos sape integre et fidem rectam
sectari. sed latinos dicit has epistolas
transtulisse cum ambiguitate et impug-
nacione sermonum. Sed contrarium est
idem Johannes qui dicit se translacionem harum
epistolarum correxisse et proprio ordine
ordinasse sicut correxit ewangelistas
et secundum debitum ordinem ipsorum ewangelia
ordinavit. Dicendum quod si fit
comparacio translacionis interpretum latinorum
post quam beatus Johannes ad translacionem grecorum
tunc melior fuit translacio
grecorum quam latinorum eo quod

considerandum

[illegible] melius ordinavit has epistolas

interpretes latinorum multa obmiserunt
illius epistolis et aliis libris sacri canonis
que faciunt integritatem fidei. Non est ergo
intelligendum beatum Jeronimum correxisse translacionem
grecorum quia illa fuit integra et fidelis
sed intelligendum est eum correxisse translacionem
interpretum infidelium latinorum quia ex
certa malicia in translacione istarum epistolarum
multum erraverunt sicut iam patebit.
Sed si fiat comparacio translacionis Jeronimi
ad translacionem grecorum tunc [illegible] ep-
istolarum ordinacio Jeronimi excedit or-
dinacionem illorum primo propter dignitatem
scribencium. Nam licet petrus simpliciter
fuit primus et caput apostolorum et per con-
sequens dignior aliis tamen Jacobus cuius
epistola primo ponitur primus Jerosolimis
kathedre dignitatem suscepit et primus
in pontificalibus dicitur celebrasse. Nam sicut
glossa ipse post ascensionem regendam sus-
cepit ecclesiam. ideo fons et origo et [illegible]
predicacionis per universum mundum diffusa
est primum. Secundo propter dignitatem eorum
quibus dicte epistole sunt scripte. Nam
Jacobus scribit xii tribubus qui erant
digniores ceteris tum quia erant [illegible]
quibus xpus missus fuit predicare sicut
dicitur mathei xv. Tum quia primo crediderunt
Petrus autem scripsit electis advenis
qui de gentilitate primo ad susceptionem legis
postea ad susceptionem fidei pervenerunt.
Johannes autem scripsit immediate hiis
qui de gentilitate crediderunt et quia u-
na in persecucione iudei fuerunt propter quod
sicut xii tribus quibus scripsit Jacobus
dignitate alias precedebat sic et opus
dignitate doctorum apostolorum epistolas debet
precedere. Tercio propter potestatem scri-
bencium. Nam Jacobus prius sua canonica
scripsit quia sicut glossa ipse xxx [illegible]
annis post passionem domini rexit iheo-
solimam ecclesiam. petrus autem viii annis
vixit post ipsum et tunc suas epistolas scripsit
sicut ipse fatetur in canonica secunda i°

capitulo ubi dicit Certus sum enim quia
velox est deposicio tabernaculi mei
secundum quod dominus noster ihesus xpus significavit
michi. Deinde dicit In isto precipue loco.
Hic commendatur tradicio istius doctrine
ex errore aliquorum removendo. Duo facit
Jeronimus quia primo ostendit in predictis epistolis
multipliciter ab infidelibus esse erratum
secundo reddit lectorem attentum ut remo-
veat errores in translacione aliarum
epistolarum ibi In ceteris autem
epistolis. In prima parte intendit idem
videre. Illi interpretes in translacione multum
erraverunt qui obmiserunt illa per
que personarum trinitas et essencie uni-
tas patris et filii et spiritus sancti comprobatur et roboratur
sed tales fuerunt translatores epistolarum
canonicarum qui obmiserunt idest verbum
scriptum in prima canonica Johannis. Tres
sunt qui dant testimonium in celo pater et verbum
et spiritus sanctus et hii tres unum per quod evidenter habetur
essencie unitas et personarum trinitas
sic dicitur ideo ergo etc. Continuatur ergo sic
bene dico quia in istis epistolis ut translate
sunt ab interpretibus infidelibus est im-
pugnacio simonum et ambiguitas.
In isto precipue loco ubi de unitate
trinitatis in prima Johannis epistola positum
legimus in qua sunt epistola ab infidelibus
translatoribus multum erratum esse
a fidei veritate comperimus et quod sit
verum probatur quia solum tria tamen vocabula
terre comperimus scilicet aque sanguinis
et spiritus [illegible] in ipsa sui edicione
ponentibus et patris verbique ac spiritus
testimonium obmittentibus. quasi dicit
quod ipsi obmiserunt testimonium patris
et filii ac spiritus sancti in quo verbo vel
testimonio maxime et fides catholica
roboratur et patris et filii et spiritus sancti
una divinitatis substancia comprobatur. Queritur
V. an possit errare in sacra scriptura
sine peccato mortali et videtur quod
sit quia ignorancia bene homines
a peccato excusat ergo etc. In contrarium

Margin notes:
[illegible]
Utrum aliquis possit errare in sacra scriptura sine peccato mortali.

quia negat articlos fidei e ipam
fidem negare / ꝫ fides e fundm̄ tu
tocius spualis edificij / nō ḡo ex
istente ipa in ctrio incurit mortale
petm̄ / Dicendm̄ q̄ sic contingit
tn̄ petm̄ mortale qd' debitum aliq̄
ex vna pte aggnat' ex alia
vō pte incurit venia / ut si qs
nollet p̄dicatores ne faceat co
sciam agendo / pignorans ꝑtet licz
tlis ex vna pte consequetur
venia ꝑ ignorans fe / ex alia tn̄
pte eī petm̄ aggnat' ꝑ nolunt
intellige ut bn̄ ageret / tn̄ si ad
hibet debitā dilige ꝫ ex illa
pte ex qua petm̄ aggnat' co
sequit' veniā / z tanta posset ee
dilige q̄ extinguet nō tantū
a pte ꝫ a toto / Sic e in sac̄ scrip
tura / q̄ si quis adhibeat debi
tam dilige ꝫ i exposi z tnsla
cionis / si ptingat ipm̄ errare ꝑ
altitu dinem adq̄ suum in
suffictes ascende facillime ꝑ
mictur venia / vn̄ Aug' ipm̄
ꝑ detin' dt / q̄ facilit' debemꝰ
ignosce erran ꝫ i tanta investi
gacoe secreti / Sꝫ si ab nō adhibz
omem dilige ꝫ qua pt / z ex certa
malicia addit vel ꝑponit / vel minuit
de hijs q̄ fides cōit / tn̄ h̄ sine
magno ꝑiculo ee nō possit / oportz
tlem ī ctrio petm̄ mortale icure
z si tales notorij st̄ erratic / dumo
errores suos [illegible] nolunt renotare
st̄ totalit' exstirpandi / ne alios
ibi viciet / vn̄ ip° detin' Aug'
ait / q̄ nec piculosiꝰ alicubi er
rat' nec laboriosius aliq̄ queit'
nec fructuosiꝰ aliq̄ invenit' / qua
in hijs ubi querit' vnitas trinitatis
patris z filij z sp̄s s' / q̄ translatores eplar
canonicar ex certa malicia dimi
serit illa ex qbz fides catholica
roborat' / Ideo dicendm̄ e eos heresim

z mortale petm̄ incurrisse / Deinde
tn̄ dt / In ceteris vō sic reddit [illegible]
auditorez vel lectorem attentum / ut
removeat errores i alijs eplis
vn̄ ait / [illegible] In ceteris vero
eplis quātu a ntā alior dis ter
edito / hoc e translaco lectois pru
dencie derelinquo / nam eius tns
lacio diffe a tnslacoe alior in
fidelium interpretum i ceteris p° i errorū
remocōe / s° i dimissor iuuencōe
tc° in ꝑblor clara z lucida ordinacōe
Deinde tn̄ dt / Sꝫ tu virgo xpi
sic ut dicebar comendar isti' doctrine
tradicō ex invidor emulacoe / z in
tendit tlis in illis doctrine / ideo est
multum ꝑmendanda / qui ꝑ eius
tradicōe z expone nō timet se
expone morsibz invidencium z detra
hencium / Sꝫ tlis fuit btūs Ieroīmꝰ
q̄ nō timuit sua senectute expone
invidor dentibz corrodendum / ḡo zc
Sed tn̄ virgo dei eustochium du
pliciter ipensiꝰ / h° e frequentius scrip
(sacre) ture veritatz ingirentis mea / cūo
damno q̄ amnimo senectute / que
esset sup sonenda / inflictis z giriosis
(detractoribus) invidor dentibz corrodenda exponis
[illegible] / qui sup emuli me pro
nunciant / z appellant falsarium cor
ruptorez q̄ scarz scripturarz / Tunc
subdit i alia / me ad scripture sacre
exposicoēz z tnslacoēz dicens / Sed
ego in tali opere nec emulor meor
invidenciaz ꝑtimesco / nec sancte
scripture veritate poscentibz denegabo
Est aut ꝑsiderandum / q̄ vz videt'
esse illa q° operit' invidie / ꝑpt' q°
debz ab omnibz detestari / Primo nāq̄
ipa z vidente z detinent destructiua
z combustiua / nā cu sp̄us ēsus desiccat
ossa / eo ipo qd' invidus e in tristicia
de bono alterius / opz eum combustione
z afflictoz i animo pati / vn̄ ꝑhus
i° ethicor ait / q̄ invidia e tristicia co
tra aliū / z p° vij° / vita carnium

Ex illa lr̄a bti Ier°: pz q̄ veritas sacre scripture nō est
obmittenda ꝑpt scandalum. Docere eīm veritatem
est opus excellens ⁊ privilegiatum. ⁊ ideo nō
vitat scandalum. s' i°. Scandala nō vitant iudex
doctor bene vivens.

Bonus homo

= audire

^ ppt' q' si ptingat ipm̄ ptra gesta age

nō tnslaco bti Ier° a lr̄a alior tnslacorum ip° & aliud in ꝑtem

vel diligencius

Sac̄ pagina dr̄ scriptura atque ita q̄ a nobili scriptore s' sp̄u sc̄o e tradita.
Ier° dt Ier° Ne scit lr̄as qui sacras ignorat
Em ꝑpt id Sap° iꝫ. vam sū o. h iq bꝫ nō e spūs dei

h.

nō invidie scz mala ꝑt fugienda

sanitas cordis, putredo ossium invidia.
¶ Quarto litis et discordie seminativa
Nam cum pax sit summum bonum corporis
quod invidus turbat· de alterius bono.
optat pacem et unitatem sed non placet
ut Gen. xxxvii°. ca°. scribitur· quod vide-
tes fratres quod a patre plus ceteris fratribus
Joseph diligeretur· ipsi oderant eum ex invidia
nec poterant ei quicquam pacifice loqui ¶ Quinto
et pietatis et misericordie prohibitiva nam cum
invidus gaudeat de malo alterius
eo ipso quod miseria et tribulacio est quoddam
malum etiam sibi placent. propter quod secundo
rethoricorum dicitur quod prohibitiva est quidem
misericordie et pietatis omnis invidia ¶ Sexto
est honoris et ambiciosi appetitiva
Nam ideo aliquis invidet alteri quia existimat
bonum eius esse diminutivum sui boni
proprii in quo vellet singulare videri
unde philosophus eodem libro ait quod amatores
honoris et gloriae sunt magis invidiosi quam
non amatores ¶ Septimo est fraterne
dileccionis devorativa Nam invidia
magis habetur fratribus et propinquis quam
extraneis unde philosophus eodem libro dicit quod
propinquis tempore loco et etate magis
invidemus quam aliis unde Jacob cum dixit
filiis portantibus tunicam fratris cor-
ruptam fera pessima hoc est invidia devo-
ravit filium meum Joseph ¶ Octavo
est virtutis et honoris alterius celativa
unde philosophus eodem libro ait quod invide-
her tium quidem peccatur quod bona habeat
het quidem propter invidia ut proximus
non habeat. Incipit epistola canonica beati Jacobi

Capitulum primum

Iacobus apostolus dei etc.

Posito prohemio in quo ostensa est
istius sciencie commendacio. In parte prima
ut dicebatur· ponitur ipsarum epistolarum
narracio/ circa quam beatus Jeronimus ordinat
istas epistolas secundum prioritatem et
posterioritatem scribencium eas/ cum
prius fuit scripta canonica Ja. de-
inde epistole Pet. postea Jo. et ultimo
Jude. In primo ponitur epistola Ja. secundo epistola

pe. tertio canonice Jo. et iiii°. Jude pa-
tent propter ... ¶ Deinde et
prime partis est sciendum quod in qualibet epistola
z dentur tria· primo salutacio secundo tractatus
narracio tertio ipsius conclusio et epi-
logacio. Ista tria ponit per ordinem in
epistola Jacobi/ quia primo ponitur istius
salutacio· secundo epistole narracio/ tertio sub-
iungitur ipsius conclusio et terminacio
secundo ibi ¶ Omne gaudium/ tertio ibi
circa medium quinti capituli/ patientes
igitur estote ¶ Circa primum est sciendum quod tria
sunt necessaria in qualibet salutacione. scilicet
primum ex parte mittentis auctoritas et sanctitas
quia libentius volumus salutaciones
recipere a prelatis quam a subditis propter
ipsorum auctoritatem et sanctitatem ¶ Secundum est
nominis alicuius in quo mittitur potestas
et dignitas/ quia libentius quis salutatur
a potentioribus et dignioribus quam ab in-
dignioribus ¶ Tertium est recipientis
indigencia et oportunitas/ quia cum quis est
in tribulacione magis indiget salutacionem
recipere quam cum est in gaudio et leticia
Ista igitur tria per ordinem sunt in salutacione
istius epistole/ nam primo ex parte mit-
tentis fuit auctoritas et sanctitas/ quia
missa fuit ab ipso Jacobo apostolo qui
in eo quod Jacobus habebat vite sanctitatem
quia Jacobus interpretatur supplantator vitiorum et
ipse vitia supplantabat/ quia sicut glossa
vinum et siceram non bibit/ carnes
nunquam comedit, nunquam tonsor crines
nec unctus unguento/ nec usus bal-
neo/ ipse et ... ... scilicet fuit
et sibi ... liatum erat ingredi sancta sanctorum
Ymmo non quod apostolus habuit auctoritatem
quamvis hic nomen non ponatur in istis
libris quia ideo ipse forte dimisit insa-
lutacione predicta ad insinuandum eius
humilitatem ¶ Secundo ex parte eius in
cuius nomine salutacio mittebatur fuit
dignitas et potestas/ nam fuit in nomine dei
ac domini nostri Jhesu Christi missa/ cum Ja-
cobus ... ¶ Tertio ex parte reci-
pientis fuit indigencia et oportunitas

Nota tria sunt consideranda in qualibet epistola

Nota salutacionem ... tria sunt nota

qz destinata fuit .xij. tribubz q̄ fuunt
in dispsione z in tribulacōe ꝓ fide
nominis x̄i . Nam legimus in actibus
vijo. cao. qđ in die illa in qua mortuus
z btūs stephanus / facta ē ꝑsecucio
mag adusus ecclam / q̄ erat in ierlis
z omēs dispsi sūt ꝑ regiones iudee
z samarie p̄t aplōs / ita q̄ de q̄libz
tribu illi qui in xpm̄ credebat dispsi
sunt z expulsi / Illis g° dispsis
z in tribulacōe positis / multū erat
nccīa salutac° / maxīe ex pte beati
Jacobi / qui erat pastor ipor̄ et
epūs / Forme g° ē talis / Illa salu-
tacio est cū gaudio recipiēda / q̄
ex pte mittent̄ / sz auctori... z sci...
ex pte nois in q̄ mo mittit̄ / sz dig...
z ptatez / ex pte uo recipi... sz in-
dige... z optunitate / ꝫ talis ē ista
salutacio q̄ mittit btūs Ja / qz
i q̄... mittebat ab eo ꝗ̄ebat auctor...
z sciētie / i q̄... uo in moie x̄i ꝗ̄ebat
ptatez z dignit... / ꝫ i q̄... mittebat
xij. tribus q̄ erant i dispsio° ꝗ̄ebat
i digen... z optun... / Ergo in ꝗ̄o ē
gaudio erit talis salutac° reci-
piēda / dr̄ g° / Jacobz dei et
dn̄i nr̄i ihū x̄ seruus / dei i q̄.
ppt deitatē dn̄i ꝑ ptatem / nr̄i ꝑ
inmensā caritate ihū x̄ ꝑpter re-
galez dignit... / xij. tribubz no oibz
ꝫ aliquibz de singlz .xij. tribubus
q° sūt in dispsione x̄ salute / simple
etiā / Deinde ē d° / Omne gau-
diū / Postq̄ posita ē apli salutac°
hic pōnit̄ eple narracio / Ad cuius
euidēc... ē sciēdū / q. ut dcm̄ ē aplūs
scribit illis / qui erant in dispsio° et
tribulac° positi ꝑ fide nois x̄i / q̄s
aplus sicut bonus pastor hortat̄
i tribulacōe ne deficiant / Sunt
enīt q̄uqz tria q̄ fac... homines
fortit tribulacōes sustinē / Primū ē
ipar̄ tribulacoīm z temptacōnū
delectabilis tollerācio / q̄a gaudiū
remittit ꝑ̄cia z tribulacōz . Luc
vj° . Ve uobis qui nc̄ ridetis qz
flebit° p°ea / z eq° thobie iij° . Nō
. n . delectaris in pdicōibz nr̄is / qz
p° tepestate trāquillū facies / z p°
lacrimā z fletū exultac̄ōz / Secūdū
ē istor̄ tpaliū cōtemp° / q̄a qui
tpalia ōtēpnit / d̄ nullo tribulac̄
z affligit̄ / De ōtēp° tempaliū
ad philipen . iij° . Verū existimo
omīa detimentū esse ꝑpt̄ eminēte
sciam ihū x̄ dn̄i mei ꝑpt̄ q̄ oīa
detimentū feci / z arbitror ut sterco-
ra ut x̄m lucrifaciā / Tercium ē / mūdane
sapīe abiectio / nam mundana sa-
piencia pocius inflat q̄ patiām
cōferat / qz hūana sapīa pocius
fac̄ hoīez inflac̄ quā tribulacōes
paciēt̄ tollerare / vñ ad colosen ij° .
Videte ne q̄s vos seducat̄ deci-
piat ꝑ philiam z inanē fallaciā s°
tradicōz hoīm / s° elemēta h°̄ mūdi
z nō s° x̄m / Terciū ē pacis et
cōcordie adinicē ... sciencia° / qz
s° btūm Aug° Omnis inordinatus
animus s° ipi pena ē / z mt̄ .. dr̄ ꝫ ē
ubi ē zelus z ōtencio ibi īstancia
z omē opus prauū / ad colosen̄ iij°
Sup oīa aūt hec caritatē hēte q̄ ē
vinclū pfectōis / Quartū ē dimicū
z malor̄ pene repmissio / q̄a si
paupes paciētes tribulacōes i
mūdo isto p̄ noīe x̄i n̄ exspectarent
nl̄ sperarent aliud p̄miū / n̄ i° q̄d
exspectant mali z īdeliꝗs tpa-
libus positi / et miserabilioēs co-
essent omnibz hoībz ut dr̄ aplus
ad cor̄ / Volens g° Ja . dispsos
~~hortari~~ z afflictos ꝑ fide x̄i in tribula-
cōes fortit sustinēdas / hortat̄ eos
ad q̄uqz ista p ordine / Nam p°
ca° hortat̄ eos ad tribulacōnm et
temptacōnm delectabile tollerac̄ / ij°
ad tpaliū ... cōtemp°
Iuncto ad mūndane sapīe abiectōz

// hortan

Jacobus celebris ꝑsō-
nomē suū ideo ꝑpo-
nit / q̄a nomē erat
celebre . Nā sic dicit
gloza . iste Jacobus co-
gnominatus ē iustus .
z fuit filius chale
sororis matris dn̄i .
post passionē dn̄i ier-
osolimor̄ ordina-
tus epūs . qui ut
dr̄ Egesippus . ex
utero matris sctūs
fuit . vinū et sice-
ram nō bibit . car-
nē nullā comedit .
Solus aūt teplū in-
grediebat̄ . z flexis
genibz ꝑ populo
orabat .

Tribulacōnes susti-
nere fortit quoqz
faciūt / intantū ut
genua eius came-
lor̄ duricia trax-
sse credentur . dicit . Seruus i q° nostr̄ officiū delebre .
Nā seruire deo est regnare . ꝫ Greg° . Scribit eis q̄ erant
in dispsione de qua Actuū . 8 . Facta est in illa die mag°
ꝑsequucio in eccl̄ia q̄ erat Jerosolimis . z dispsi sunt ꝑ regione
iudee z samarie . Illis scripsit Jacobus ad cōsolacōm . ut non
dispgerent̄ mente . sicut dispsi erant corpe . ꝫ pocius mente
congregarent̄ .

l

Vn[de] bella z lites

Tribulacoes sustine[re] de[be]t delectabil[ite]r p[ro]pt[er] iiij[or]

Inq̄sito ad pacis 9cordie adiunctez
seminacoem. Inq̄sito ondit malor[um]
z diminutu[m] pene repmissionem. p[rim]a ibi
fr[atr]es mei. s[ecund]a ibi Nolite plures
magri fieri. t[er]tia ibi Agite nunc vbi.
diuites plorate. Sunt aut[em] m[aio]r[e]s
ppt que quilibz tribulacoes z afflic-
coes mundi p[ro] xpo noie dz delectabil[ite]r
tolerare. Prima e[st] sue pacie p[ro]bacio
nam ex tribulacoibz cui[us]lz pacia
p[ro]bat[ur]. sic apparuit i b[ea]to Job. p[ro]basti vij i pe
d[omi]ne cor meum z visi. S[ecund]a e[st] vite
et[er]ne repmissio q[uia] cu[m] fuit p[ro]bat[us]
accipiet corona[m] vite. T[er]cia z bo-
nor[um] superior[um] recepcio q[uia] omne datum
optimu[m] z omne donu[m] p[er]fectu[m] de
sursu[m] z Aug[ustinus] i soliloquio qui p[ar]ti-
cipat pa[ssi]o[n]ibz participat et consolatoib[us].
Q[ua]rta e[st] diuini v[er]bi fructuosa opa[ci]o
q[uia] p[er] paciam tribulaco[nu]m q[ui]s efficit[ur]
factor v[er]bi z no[n] solu[m] auditor. Ex
istis g[o] m[aio]r[e]s Ja[cobus] inducit dispsos
z tribulatos p[ro] xpo no[mi]ne ut afflictos
h[uius] mundi cu[m] gaudio recipiat et
sustineat. Primo ex pacie pro-
bacione. s[ecund]o ex vite et[er]ne repmissioe
t[er]cio ex superior[um] bonor[um] recepcione
q[uar]to ex diuini v[er]bi fructuosa opacoe.
p[rim]a ibi Beatus vir. z[a] ibi Omne
datu[m] optimu[m]. q[uar]ta ibi Estote fac-
tores v[er]bi. ppt p[ri]m[u]m e[st] sciendu[m] q[uia] tri-
bulacoes mundi st i duplici gene-
re. nam aliq[ue] st de penar[um] corporaliu[m]
supportacoe sic fames sitis carcer[is]
zc. aliq[ue] vero st de rer[um] t[em]p[or]aliu[m]
amissione. vii. ij[a] ad cor[inthios] xi. In fa-
me z siti z ieiunijs m[ult]is. Primo g[o] ap[osto]l[u]s
hortat[ur] ad gaudiu[m] z paciam de pe-
nar[um] corporaliu[m] amissione. z[a] ibi
Glorietur aut[em] fr[ater] humilis. Prima
diuidit[ur] in tres ptes. q[uia] p[ri]o ponit[ur] cor[um]
pacie p[ro]bacio. s[ecund]o ponit[ur] ad tribula-
coes cognoscendas sapie postula[ci]o.
t[er]cio ponit[ur] postulacois p[ro]prie
sine m[ult]o gr[ati]e reprobacio. s[ecund]a ibi
Si quis vestr[um]. z[a] ibi. Cu[m] hesitat.

m

Tribulaco duplex

de rer[um] ~~tra~~ t[em]p[or]aliu[m] suppor-tacione, 2o de t[em]p[or]aliu[m] amissi-one

Suprema pte ~~aute~~ aplus intendit
te[r]ciu[m] ro[n]ez. Illi cu[m] gaudio debet
tribulacoes temptacoes supportare q[uia]
tribulaco z temptacio opat[ur] in eis
p[er]fecta[m] paciam. Sz co[m]p[ro]bacio tep-
tacionis z tribulacionis ipsor[um] qua[m]
p[ro] xpo noie paciebat[ur] opabat[ur] i eis
paciam p[er]fecta[m]. g[o] ipi debent cu[m]
gaudio tales tribulacoes sustinere.
In hac aut[em] rone p[ro]cedit aplus
sic. quia p[ri]o po[nit] maiorem. s[ecund]o minore[m]
t[er]cio subiu[n]git minoris p[ro]bacioz. p[rim]a ibi
Scientes. z[a] ibi. Pacia aute[m].
Dicit g[o] fr[atr]es mei eiusde[m] s[em]p[er] p[at]ris
celestis ac eiusde[m] hereditatis parti-
cipes qui s[em]p[er] estis dispsi z afflicti
p[ro]pt[er] noie. Gaudiu[m] omne ex-
istimate cu[m] i temptacoes varias incideritis.
Hoc e[st] cu[m] diu[er]sar[um] tribulacionu[m] in- tentacoes
cideritis. ut cu[m] casu fecitis. Descen-
dentes ex diuicijs z delicijs mundi
ad paup[er]tate[m] z miseriam. Est aut[em] n
consi[deran]du[m] s[ecundu]m glo[sam] q[uo]d io[hannes] Ja. d[icit] In-
cideritis q[uia] sci viri qui st i magno
dignitatis honore constituti diuini
paciunt[ur] carcerem famem sitim z
varias tribulacoes p[ro]p[ter] fide[m] x[risti] a nescientib[us]
videntur magnum facere. Sz ipi ex h[o]-
no debent indignari si mali i mu[n]do
florent z ipi paciunt[ur]. q[uia] ut dicit
glo[sa] no[n] est vane dignitatibus in
t[em]p[or]alibz exaltari. s[ed] potius offendi-
nigm mali nichil i celo boni no[n]
n[isi] dum hic i mundo. s[ed] h[ab]ent spe[m] illi[us]
boni q[uo]d q[ua]n[do]q[ue] 9tingat eis. semp[er] debent
gaudere. Queret aliq[ui]s aut[em] utr[um] q[uestio] o
cu[m] gaudio temptacio sit appetenda
z videt[ur] q[uod] no[n] q[uia] m[athei] vj. d[icitur] q[uod] d[omi]n[u]s
docet nos sic orare. Et ne nos indu-
cas i temptacionem. Sz i[d] p[ro] quo nos
de[be]m[us] orare ut a nobis remoueat[ur]
no[n] e[st] cu[m] gaudio appetendu[m] g[o] zc.
In contrariu[m] e[st] b[eatus] Ja. in littera. Di-
cendu[m] q[uod] nos possumus responde[re]
ad q[uest]ionem t[ri]plici distinctioe p[re]missa.

Vtr[um] cu[m] gaudio sit t[em]ptacio appetend[a]
appetenda

Responsio

Nam sunt quedam que statim nominata
sunt cum involuta malicia ut furari
homicidium et talia, non sunt appetibi-
lia simpliciter nisi forte secundum quid, nam ad-
ulterium iniquum appetitur simpliciter
in quantum prohibitum est secundum Ieronimum et delectabile.
¶ Quedam autem sunt que statim nominata
sunt cum involuta bonitate, sicut esse
felicem, esse sapientem et talia simpliciter sine
aliqua addicione appetibilia sunt.
¶ Quedam vero sunt que de se non sunt appetibi-
lia cum sint mala, et malum sub ap-
petitu cadere non possit, unde ap-
petibilia non sunt per se talia nisi in ordine
ad finem, ut pocio amara de se ap-
petibilis non est, sed [illegible] considerata
sanitate quam inducere habet, sub ista con-
sideracione potest esse appetibilis. ¶ Cum igitur
temptaciones ordinate sunt ad hominis
perdicionem maxime temptaciones in-
trinsece, passiones non sunt ordinate ad
salutem, cum homo quod [illegible] divine
gracie vincitur. Ideo oportet quod temptacio
simpliciter non sit appetenda. ¶ Sed temptari
et vincere simul acceptum appetendum
est [illegible] quia considerata fragilitate victoria — nota
nimis dubia est, ideo temptacio secundum
fugienda est a nobis quam appetenda
propter quod dominus significat docet nos orare
dicens ut dicebatur: ne inducas nos in
temptaciones. ¶ Ad primum vero quod dicitur
in litera est sciendum quod beatus Jacobus loquitur
de temptacione tribulacionum, ad quas paciencie
hortatur, quia non possumus eas
aliter vincere nisi per pacienciam, unde ipsum
gaudium non est de talibus tribulacionibus
et temptacionibus secundum se sed magis
de ipsa paciencia qua temptaciones vincat.
¶ Deinde cum dicitur ¶ Scientes. Hic ponitur
motivum tercium supradicte [illegible]
quod sic. Hoc dico, quod debetis gaudere
cum varias tribulaciones sustinetis
¶ Scientes quod probacio fidei vestre
quam scilicet habetis in toleranda tribu-
laciones pacienciam operatur. ¶ Est autem — Nota

consideracio ut glosa tangit, quod eadem
sententia habetur ad Ro. v. que habetur hic
nam ibi dicitur: scientes quod tribulacio
pacienciam operatur, paciencia autem probacionem,
probacio autem spem. Hic autem dicitur: sci-
entes quod probacio fidei vestre operatur
pacienciam, quod utrumque verum est. Nam probacio
tribulacionum operatur pacienciam in genere
cause efficientis, quia ipsa probacio tribulacionum
efficit pacienciam ut beatus Jacobus hic
dicit. Paciencia vero tribulacionum operatur
probacionem ut dicitur Ro. v. in genere cause
finalis, nam propter istum finem data est
paciencia in tribulacionibus scilicet propter probacionem. Ideo
dicitur Thob. xii. quia acceptus eras deo
necesse fuit ut probaret te temptacio.
¶ Amplius autem considerandum secundum
Bedam et secundum beatum Augustinum quod quinque
modis contingunt flagella et tribulaciones.
¶ Primo modo propter meritorum augmentacionem
ut in iustis multa paciencia augeatur
ut Job. ¶ Secundo propter virtutum conservacionem
ne superbia temptet et extollat, ut
Paulo qui habuit tribulacionem carnis.
¶ Tercio propter peccatorum correccionem, ut
Marie lepra quia cum dixisset se [illegible]
dum sit Moyses percussa fuit lepra
magna ut dicitur Num. xii. ¶ Quarto
propter divine glorie revelacionem ut in ceco
nato qui ideo natus est cecus ut
manifestarentur opera dei in illo ut dicitur
Johannis ix. ¶ Quinto propter future pene inchoacionem
initiacionem ut Herodi et Pharaoni
quibus data est pena temporalis ad
initiacionem pene eternalis. ¶ Deinde
cum dicit: Paciencia autem. Hic ponitur
motivum [illegible] probacio quod sic. Hoc dico
quod probacio vestre fidei operatur pacienciam
quia paciencia habet opus perfectum [illegible]
¶ Ut sitis perfecti et integri in nullo
deficientes. Quasi diceret ideo
probacio facit vos perfecte operari virtute
paciencie ut sitis perfecti in fidei intencione
et integri in spei repromissione, in nullo
deficientes in caritatis dileccione.
Nam secundum beatum Augustinum ubi est caritas

p
¶ Tribulaciones contingunt quinque modis

glo. quia cum paciencia non vincitur perfectus non probatur. Sed que sunt signa perfecte paciencie. Et quod reddere bona pro malis et non reddere mala pro bonis secundum Aug. [illegible] c. viij. 23. q. 3. [illegible] differentie.

Pacie(ncie) perfecta / opera sunt sex

quid est quod possit deesse quasi diceret nichil.
Sic perfecte patet refert ad hominis perfectionem
integritas ad proximi ordinacionem / in
nullo non deficientes / id est divine voluntatis
conformatus ¶ Est autem considerandum / quod
opus perfectum ... paciencie videtur esse
videlicet primo in hominis probacione / quia ut dicitur
ad Romanos v° paciencia operatur probacionem /
probacio vero spem ¶ Secundum est gaudii
et leticie conservacio / unde Ecclesiastici primo
usque in tempus sustinebit paciens / et
postea erit reddicio iocunditatis ¶
Tercium est ire et iracundie mitigacio
/ ideo dicitur Proverbiorum xv° vir iracundus pro-
vocat rixas / qui autem paciens est
mitigat suscitatas ¶ Quartum est
proprie voluntatis subiectio / unde Luce
xxi° [illegible] / in paciencia vestra possidebitis
animas vestras / dixit Christus discipulis
suis ~~animas vestras~~ Nam vir ira-
cundus non possidet seipsum / sed posside-
batur / vir autem paciens possidet
seipsum quia vires interiores subiciat
racioni ¶ Quintum est virtutum gubernacio
Iuxta illud Proverbiorum xiiii° Qui paciens
est multa gubernatur prudencia / qui
autem exaltat stulticiam suam ¶ Sex-
tum est vite eterne repromissio / unde ad Hebreos
x° dicitur paciencia nobis necessaria est ut voluntatem
Dei facientes reportemus magnam
promissionem / propter omnia hec ista beatus
Jacobus dicit ¶ Paciencia opus perfectum habet
Deinde cum dicit ¶ Si quis autem vestrum
¶ Hic ponitur ad cognoscendas
tribulaciones sapiencie postulacio / et est ra-
cio talis / Quia multi ignorant quare Deus
permittit tribulaciones evenire iustis
et fidelibus hominibus debent sapienciam
postulare ab ipso Deo qui appropriat
sensus ipsorum ut intelligere possint
/ quia vos ignoratis quoniam pie pater cele-
stis corrigit vos tamquam suos fi-
lios / ergo debetis sapienciam postulare
ut hoc intelligere possitis / dicit ergo sic
¶ Si quis vestrum indiget sapiencia
simpliciter ad cognoscendas tribulaciones

«in paciens e

quas patitur pro nomine / postulet ipsam
a Deo qui dat omnibus afflu-
enter et non improperat et dabitur ei / postulet
tamen in fide nil hesitans ¶ Est
autem considerandum quod in ista ponitur
que sunt necessaria in qualibet peticione / primo ponitur
petentis indigencia / cum dicit Si quis
vestrum indiget sapiencia / secundo ponitur recipiendi
confidencia / cum additur postulet autem
a Deo ¶ Tercio dantis affluencia ponitur
cum annectitur qui dat omnibus afflu-
enter et non improperat ¶ Quarto ponitur
modi petendi congruencia / cum subinfertur
postulet autem in fide nichil hesitans
/ Primo igitur ponitur sapiencie indigencia ¶
Notandum quod scilicet in nobis est triplicem in-
digenciam ad sapienciam cognoscendam / quia primo
sapiencia propter corporis imperfectionem / quia
cum homo nascitur non habet totum corpus per-
fectum et organa perfecta ad capiendam
sapienciam ¶ Sed oportet corpus pro debita
membra organizari / et in motibus
quietari / ideo dicitur vii Phisicorum quod iuvenes
non possunt bene addiscere / propter multum
motum et turbacionem existentem in eis /
et Sapiencie vi° scribitur quod homo impotens
est et exiguis temporibus et minor est sufficiencia im-
potens ad intellectum iudicii et legum
¶ 2° indigemus sapiencia propter intellectus
illuminacionem / nam cum anima nostra creetur
sit tabula rasa in qua nichil est
depictum habet et nichil cognitum / oportet
quod quilibet indigeat sapiencia / ad hoc ut
eius intellectus illuminetur ¶ Tercio in-
digemus facundia et eloquencia / propter
aliorum expressionem / ideo cum Deus vellet Moysen
mittere ad loquendum filiis Israel / ex-
cusavit se de facundia et eloquencia
dicens Eheu nescio loqui quia puer ego
sum ¶ Ponitur ergo primo petentis indi-
gencia ibi hic quod dicit Si quis vestrum
sapiencia indiget / Secundo ponitur pe-
tendi confidencia in hoc quod
additur postulet a Deo ¶ Nam
quilibet confidenter postulare

7

Peticioni autem
quatuor sunt ne-
cessaria

8

Ad cognicionem sapiencie
nobis est triplex
indigencia

debet a deo potencia qui z p[ate]r / q[uia] ipe est qui p[otes]t omez gr[ati]am h[ab]undare face[re] in nobis / 2 deut. xxxij. d[icitur]. nō ipe p[ate]r tuus ē qui possidet fecit 2 creavit te / Debet petere sapi[enti]am a deo qui ē filius / q[ui]a ipe est dei v[er]bus 2 dei sapia que in a[n]i[m]as s[an]c[t]as se t[ra]nsfert amicos dei 2 p[ro]ph[et]as ... consti[tui]t ut dic[itur] Sapie. vii°. Tercio d[e]z pete[re] facu[n]ditatez 2 eloquen[ci]am a deo qui est sp[iritu]s s[an]c[t]us / q[uia] ipe z qui facit loq[ui] variis linguis ut d[icitur] Actuum ij°. / ponit[ur] ig[itur] petendi co[n]fidencia in h[oc] q[uod] d[icit]. Postulet a deo / Tercio ponit[ur] dant[is] affluencia in h[oc] q[uod] annectit[ur]. Qui dat omnibus affluent[er] 2 nō imp[ro]perat. Nam ipe d[eu]s dat omnibus v[n]iu[er]sal[ite]r sine p[er]sonar[um] accepc[i]o[n]e / q[uia] apud deū nō ē accept[or] / n[ec] grecus nec latin[us] / masculus n[ec] femina / omes .n. vnum. s[un]t in ipo s[ecundu]m ap[osto]l[u]m. S[ecund]o dat h[ab]undant[er] 2 affluet[er] / sine i[n]vidiosa co[n]mitac[i]o[n]e / q[uia] ab ipso longe relegata ē omnis invidia / Tercio dat lib[er]alit[er] sine imp[ro]peracōne / q[uia] nō improperat q[uasi] illos d[e] quib[us] d[icitur] Ecc[lesiastic]i. xx. Exigua dabit et multa improperabit. Ponit[ur] g[ratia] dantis affluencia in h[oc] q[uod] d[icit]. Qui dat omnibus affluet[er] 2 nō improperat. Q[uar]to modi petendi congruencia in h[oc] q[uod] subi[un]git[ur] Postulet aut[em] hoc in fide nichil hesitans. Nam modus postulandi debet ee in fide sine erroris admixtione / q[uia] i[n]fideles 2 p[e]c[c]atores d[eu]s nō exaudit / d[e]z ee sine a[n]i[m]i distraccōe / q[uia] a[n]i[m]a distracta in mente x[risti]m nō invenit / sicut d[icitur] d[e] a[n]i[m]a v[er]ia Cant. iij°. Tercio d[e]z esse sine diffidencia recip[iend]is / quia nich[il] petens d[e]z hesitare h[oc]. est nō dubitar[e] / Nam sedm

dant[is] defect[u]m petentis negligen[ci]a[m] rep[re]hendit[ur] ubi dant[is] inia nō dubitat[ur] / Sic contra possum[us] dic[er]e q[uod] p[re]sumpco petentis redarguit[ur] ubi de dantis inia dubitat[ur].

Si q[ui]s g[o] v[est]rum indiget sapia. Hic petentis indigen[ci]a postul[ans] a deo. Hic petent[is] confiden[ci]a q[ui] dat affluent[er] 2 nō improperat / Hic dantis affluencia / postulet aut[em] in fide nichil hesitans. Hic modus petendi confidencia / Eo quib[us] omnib[us] h[ab]et[ur] sapie a d[eo] congruo faccdas tribulacōes digna postulacō / Deinde cū d[icit]. Qui enim hesitat. Hic ponit[ur] petic[i]o[n]is incongrue reprobac[i]o / 2 intendit tale ron[em]. Ille qui ē similis fluctui maris 2 qui nō ē constans s[ed] dupl[e]x i a[n]i[m]o. non meretur aliq[ui]d a d[e]o recip[er]e / S[ed] talis ē qui in fide hesitat 2 dubitat de p[ro]missis celestib[us] supvenientib[us] tribulacōnib[us] ut glo[sa] d[icit] / Ergo talis nō meretur a deo recip[er]e aliquid cum hesitac[i]o[n]e 2 dubitacōe i fide. Qui enim qui hesitat similis ē fluctui maris qui a vento movet[ur] 2 circu[m]fertur. Sic s[ecundu]m glo[sam] nō firmatus in fide defic[it] a statu fidei p[ro]pter ventu[m] tribulacō[n]um supvenientez. Non g[o] talis ho[mo] existimet q[uod] accipiat aliquid a d[omi]no / Tam sub d[icit] / q[uia] vir duplex a[n]i[m]o inconstans e[st] i omnibus vijs suis. Est aut[em] consi[deran]d[u]m / q[uia] hesitantes et dubitantes in fide nō merent[ur] ad accipe[re] p[ro]pter tria Primo p[ro]pter petencium instabili[ta]tem / na[m] pulsantes nō p[er]sistunt / q[uia] tales sunt sic p[ro]cul[?] fluctuantes 2 circu[m]feruntur omni vento doct[ri]ne. Secundo p[ro]pter peticō[n]um incongruenc[iam] / q[uia] petunt t[em]p[or]alia 2 nō eterna / q[uia] tales petunt t[em]p[or]alia 2 eterna nolunt. Volunt enim gaudere cum s[an]c[t]is 2 tamē tribulacōnes mundi nolunt sustinere cum

T
nō sapiam dat deus s[e]mp[er] ipli[cite]r.

&
nō petendi mo[dus] ipletr ē

Continet q[uo]d sit ... dicto q[uod] nō dz pete[re] aliquid cū hesitacōe

y
nō qui du[plex] a[n]i[m]o tria mala h[ab]z

x
nō hesitatur in fide non ... audiui[t] p[ro]pter ea

y
no[ta] vir du[plex] animo tria mala h[abe]t

illis s[ecundu]m b[ea]tum aug[ustinum] ymo adueniente[s]
t[ri]bulac[i]o[n]ib[us] dimittu[n]t statum fidei
[et] diffidu[n]t de p[re]mijs celestib[us] T[er]cio p[ro]p[te]r
eius iniquo petit[ur] difformit[er] / na[m] tales
no[n] petu[n]t [con]formari diuino bu[n]placito
Ca[usa] p[re]missis [con]sideranda e[st] q[uod] vir dup[lex]
animo tria mala h[abe]t / q[ui]a p[rim]o i[n] animo
h[abe]t dolosi[ta]t[em] / q[ui]a semp[er] torquet[ur] in
corde p[ro]p[te]r nequicia[m] [et] fraudule[n]cia[m]
sua[m] / [unde] d[icitu]r eccl[esiast]ici o. q[uod] cor nequam
g[ra]uabit[ur] in doloribus Sec[un]do i[n] loq[ue]la
h[abe]t fallacie duplicitate[m] / q[ui]a aliud
h[abe]t corde [et] aliud p[ro]p[te]r ore / vult n[ost]ris
s[ecundu]m glo[ssam] placere amico [et] inimico / [unde] d[icitu]r
eccl[esiast]ici v. Sic p[ro]bat[ur] p[e]ccator i[n] duplici
lingwa / Et ibidem d[icitu]r / no[n] appelleris
susurro i[n] vita tua [et] lingwa tua
ne capiaris [et] co[n]fundaris / Tercio
in ope[re] h[abe]t i[n]tenc[i]o[n]em p[er]uersitatis / q[ui]a
no[n] deo s[ed] mundo vult placere / Nam
quidq[ui]d agit no[n] p[ro]p[te]r deu[m] s[ed] p[ro]p[te]r
mundi fauorem op[er]at[ur] s[ecundu]m Glosa[m]
[unde] ecc[lesiast]ici ij. De peccatori i[n]gredie[n]ti t[er]ra
d[u]ab[us] vijs [idest] s[ecundu]m via[m] apparencie
bonitatis [et] via[m] intencionis p[er]uersitatis
h[abe]t [ta]m[en] tangit b[ea]t[u]s Ja[cobus] i[n] istis v[er]bis
cu[m] dicat / vir duplex animo in-
[con]stans est i[n] o[mn]ibus vijs suis /
Nam cu[m] vir duplex animo h[abe]t[ur]
cordis dolositas. Cum adiungit
inco[n]stans [est] / in ore locuc[i]o[n]is du-
plicitas / Et cu[m] d[icitu]r i[n] o[mn]ibus
suis vijs. h[abe]tur i[n] op[er]ac[i]o[n]e i[n]ten-
c[i]o[n]is p[er]uersitas Eidem de cum di[citu]r
glorietur aut[em] / sic dicebat[ur] sup[ra] / hic
ponit[ur] p[ro]bac[i]o paciencie de diciarum
[et] re[rum] t[em]p[or]aliu[m] amissione / [et] i[n]tendit
b[eatus] Ja[cobus] ista r[aci]o[n]e[m] / de illis non debet
esse t[ri]sticia si amittan[tur] n[e]c leticia si
h[abe]antur / que cito transeunt sicut
feni / Set tales s[un]t diuicie [et] res t[em]pora-
les / Ergo vos no[n] debetis curare de
amissione talium / d[icitu]r ergo gl[or]iet[ur] aut[em]
f[rate]r humilis h[oc] est f[rate]r paup[er] et depress[us]
in t[em]p[or]alibus. in exaltacione sua
i[d est] in paup[er]tate que e[st] causa exaltac[i]o[n]is

Diues aut[em] in humilitate sua h[oc]
est / in gloria sua diuiciar[um] / que d[icitu]r
esse causa humiliac[i]o[n]is / [et] subdit
causa[m] / q[ua]r[e] paup[er] no[n] d[ebe]t t[ri]stari / n[e]c
diues letari / q[ui]a sic flos feni tra[n]-
sibit [et] desiccabit[ur] ex q[uo] p[ro]p[ri]a solis
sic [et] diuicie t[em]p[or]ales / vn[de] subdit
Exortus [est] e[ni]m sol cu[m] ardore
[et] arefecit fenu[m] / [et] flos eius decidit
[et] decor vultus eius deperijt /
ita [et] diues in itineribus suis
marcescat. Vel metha[phori]ce / ortus
est sol i[d est] x[ristu]s cu[m] ardore sue iusticie
[et] arefecit fenu[m] h[oc] e[st] gl[ori]am t[em]poralem [et]
volupt[at]e[m] volunt[at]is carnalis q[ui]a i[n]i-
chilabit[ur] / q[ui]a ut d[icitu]r i[n] ps[almo] homo cu[m]
interierit no[n] sumet o[mn]ia n[e]c descendet
cu[m] eo gl[ori]a ei[us]

Beatus vir qui suffert temptacionem.

no[ta] cum t[ri]bulac[i]o[n]e acquirit[ur] p[re]mi[um] eternu[m]

Postqua[m] ap[osto]lus induxit t[ri]bu-
latos [et] afflictos p[ro]p[ri]o no[m]i[n]e ad
t[ri]bulac[i]o[n]em delectabile tollera[n]cia[m]
ex ex[er]cicio paciencie p[ro]bac[i]o[n]e / hic eos in-
ducit ad t[ri]bulac[i]o[n]es delectabilit[er] tolle-
randas ex p[re]mio et[er]ni rep[ro]missio[n]e
[et] ta[n]git fac[it] / q[ui]a p[rim]o ponit[ur] vite et[er]ne
p[ro]missio / S[ecun]do po[n]it[ur] cuiusda[m] dubitac[i]o[n]is
remoc[i]o / T[er]cio po[n]it[ur] remote dubitac[i]o[n]is
co[n]clusio / S[ecun]do ibi Nemo cu[m] temptat[ur]
t[er]cia ibi Nolite itaq[ue] errare / Sup[er]io[r]
p[ar]te intendit r[aci]o[n]e[m] / illi debent cum
gaudio t[ri]bulac[i]o[n]es tollerare / qui
cu[m] p[ro]bati fuerint accipient corona[m]
vite / s[ed] vos disp[er]si p[ro]p[ri]o no[m]i[n]e estis
tales / qui cu[m] p[ro]bati fueritis accipietis
corona[m] vite ergo [et]c. Co[n]tra[ria] g[ra]u[i]s sic ca[us]a
deum e[st] q[ui]a diuicias [et] res t[em]p[or]aliu[m]
amissiones no[n] debetis timere p[ro]p[te]r
ip[s]ar[um] vilit[at]e[m] / q[ui]a diues i[n] itinerib[us]
marcescat / ymo debetis i[n] t[ri]bulac[i]o[n]ib[us]
[et] temptac[i]o[n]ib[us] gaudere / q[ui]a B[ea]t[u]s
vir qui suffert temptac[i]o[n]e[m] [et] afflic-
c[i]o[n]e[m] in m[u]ndi / q[ui]a cum p[ro]bat[us]
fuerit a deo / accipiet corona[m] vite

x
no[ta] hesitans in fide non ob[tinet] q[uo]d a deo postulat
pet[it] ea[m]

3 quam repromisit deus diligentibus se.
Est autem considerandum quod triplicit(er)
commendatur vir iustus in verbis predictis
primo ex vite puritatis perfectione. secundo ex eterni
premii expectacione. Tercio de premii infalla-
bili promissione. Primum tangitur cum dicitur Beatus
vir qui suffert temptacionem. Secundum innuitur
adiungitur qui cum probatus fuerit acci-
piet coronam vite. Tercium cum subiungitur
quam repromisit deus diligentibus se.
Primo ergo commendatur vir iustus ex
puritatis vite perfectione. Sunt autem tria
que faciunt perfectionem vite quemadmodum
primum est constancie puritatis, quare dicitur Eccli. xxxi.
Beatus vir qui inventus est sine ma-
cula, sed post peccatum. Nam in hoc erit magna beati-
tudo et tranquillitas in tranquillitate et quiete
conscientie mee. Secundum est animi firmi-
tas et stabilitas, quare dicitur hoc finit per-
severare in dei timore et amore, unde dicitur
Eccli. v. Esto firmus in via domini et in
veritate sensus tui et scientia, et prosequatur te
verbum pacis et iusticie. Tercium est pacie-
ntie humilitas. Nam qui paciencer et humiliter
temptaciones et tribulaciones propter nomen
tolerant, digni erunt eterni premii
repromissione, de talibus dicitur Sapientie
In paucis vexati in multis bene
disponentur quoniam deus temptavit illos
et invenit illos dignos se. Ista tria
tanguntur in primo membro istius auctoritatis cum
dicitur Beatus vir qui suffert temptacionem,
nam beatitudo refertur ad constanciam pu-
ritatis, vir virtus refertur ad animi firmitatem,
sed tolerancia temptacionum refertur ad
paciencie humilitatem. Ex quibus omnibus
vir iustus commendatur ex vite
puritatis perfectione. Secundo laudatur ex
premii eterni expectacione, cum adiungitur
qui cum probatus fuerit accipiet
coronam vite. Sunt autem tria necessaria
iustis premii expectacione. Primum est reci-
pientis congrua dispositio, quia non est
aptus natus tale premium recipere
nisi sit probatus per varias tribulaciones
et afflicciones mundi, unde dicit apostolus

[Margin: Quomodo vir iustus commendatur triplicit(er)]
[Margin: Nota tria sunt que perfectionem vite concedunt]
[Margin: Nota premium eternum expectantium tria sunt necessaria]

2e 2o ad Thymotheum ... Non coronabitur
nisi qui legittime certaverit. Secundum est
ipsius premii deputati receptio, quia sicut
glossa: sicut qui temptatus tribulaciones
et temptaciones superat, devicta pugna ob-
tinet, ita qui concupiscentias illicitas
superat, invicto crimina mortificavit.
Tercium est vite perpetuacio, quia talem debet
esse premium quod nullis corrumpatur,
ideo in apocalypsi: Esto fidelis usque
ad mortem et dabo tibi coronam vite scilicet
eterne. Premium vero recipientis congrua
disposicio tangitur cum dicitur qui cum probatus
fuerit. Premii vero receptio notatur
cum adiungitur accipiet coronam vite.
Sed vite perpetuacio notatur cum subiungitur
vite scilicet eterne. Ex quibus omnibus iustus
vir commendatur ex eterni premii expe-
ctacione, tunc dicitur qui cum probatus fuerit
accipiet coronam vite. Tercio
commendatur ex dei premii infallibili
promissione cum subiungitur quam
repromisit deus diligentibus se. Nam 7
quilibet iustus hoc potest infallibiliter
eterni premii expectare. Primo ex testium
fidelitate, nam testes nobis promitten-
tes multa eterna si bene fecerimus, scilicet apostoli
et prophete. Secundo ex promittentis immutabilitate,
quia deus ipse qui nobis hoc premium promittit
non est sicut homo ut mentiatur, nec ut filius
hominis ut mutetur. Tercio ex
ex eius dilectionis immensitate, quia ipse
diligit omnes diligentes se. Primo fide-
litatis testium tangitur cum dicitur quam re-
promisit, glossa: per apostolos et prophetas.
Promittentis immutabilitas tunc
adiungitur deus. Sed dilectionis eius im- 8
mensitas notatur cum subiungitur dili-
gentibus se. Queritur autem an ut
tribulaciones et temptaciones temporales sint
meritorie, et videtur quod non, quia pene et
tribulaciones sunt quedam mala, sed
malum non est meritorium, ergo etc. In
contrarium est illa auctoritas qui dicit cum
hoc probatus fuerit per tribulaciones
accipiet coronam vite. Dicendum
quod pene et tribulaciones possunt dari homini

[Margin: Nota premii eterni certitudo habetur tribus]
[Margin: Utrum tribulaciones et temptaciones sint meritorie]
[Margin: Solucio]

correctiue

dup[licite]r / p[ri]mo p[ro]p[ter] su[ar]o[rum] pec[cat]or[um] · Se[cund]o p[ro]p[ter] pec[cat]o
c[om]mune p[er]sone · s[ed] p[ro]p[ter] pecc[at]o p[ri]mor[um] p[ar]entu[m]
suor[um] · N[am] c[on]tingit q[uo]q[ue] ho[m]i[n]es
iustos multas t[ri]bulac[i]o[n]es pati p[ro]p[ter]
q[ue]ias eor[um] p[e]cc[at]a no[n] meruer[unt] / pa-
tiunt[ur] t[ame]n ea ut eor[um] augeat[ur] p[re]mia
p[er] paciam · Si t[ame]n n[atur]a hu[m]ana non
fuisset i[n]fec[t]a p[er] pecc[atu]m p[ri]mi p[ar]entis ·
alit[er] homines p[er]uenisset ad aug[mentu]m
v[ir]tutu[m] q[uam] p[er] paciam / et absq[ue] eo q[uo]d
h[o]i[e]s sustinuiss[en]t fame[m] sitim [et] i[n]di[genti]e
potuiss[en]t ad augme[n]tu[m] v[ir]tutu[m] per-
uenisse / S[ed] q[uonia]m p[er]so[n]a n[ost]ra i[n]fecta fuit
ta[m] ex n[atur]a[li] g[e]n[er]ac[ion]e i[n]fecc[i]one q[ua]m
ex pec[cat]or[um] p[ro]p[ri]a p[er]petrac[i]o[n]e v[erum] e[st] q[uo]d
Joh[ann]is d[icitu]r · Quidq[ui]d patim[ur] pecc[at]a
n[ost]ra meruer[unt] / [et] v[er]u[m] e[st] q[uo]d d[icitu]r in
orone · Nec ulla nobis noceret
adu[er]sitas · si nulla nos d[omi]n[ar]et[ur] i[ni]quitas
Possum[us] e[r]g[o] dic[er]e q[uod] ta[m] t[ri]bu-
lac[i]o[n]es i[n]flicte ho[min]i ex p[ro]p[ri]a pec[cat]oru[m]
p[er]petrac[i]o[n]e / q[uam] t[ri]bulac[i]o[n]es illate [ab]
ex[tr]i[n]s[e]c[us] infec[ti]o[n]e / sic fames sitis
[et] hu[ius]modi / [et] se no[n] h[ab]ent quod sint
uictoria / cu[m] sint q[ue] mala / [et] malu[m]
no[n] e[st] uictoriu[m] / ut dicebat[ur] i[n] argu-
m[en]to / S[ed] uictoria e[ss]e p[otes]t ex p[ar]te
paciencie / s[ed] si humilit[er] tolera[n]t[ur] / q[uia]
t[un]c ei[us] pacia p[ro]bat[ur] / Jo sig[n]a[n]t[er] Ja[cobus]
no[n] dixit / v[ir] e[st] b[eatu]s qui suffert
s[i]m[plicite]r t[ri]bulac[i]o[n]es [et] tempta[c]io[n]es · s[ed] c[u]m
p[ro]bat[us] fuit / [et] d[icitu]r sic intellige / q[uod]
b[ea]titudo [et] p[re]miu[m] n[on] debet[ur] homi[ni] p[ro]p[ter]
t[ri]bulac[i]o[n]es tolleratas · s[ed] s[i]m[pliciter] se / sed
magis p[ro]p[ter] eius humilitatis [et] pacie[ntie]
p[ro]bac[i]o[n]em / deinde cu[m] d[icitu]r · Nemo cu[m] tempta-
t[u]r ponit[ur] cui[us]dam dubitac[i]o[n]is
remoc[i]o / Nam dat[um] e[st] s[u]p[ra] q[uo]d
gaude[ndu]m e[st] in t[ri]bulac[i]o[n]ib[us] [et] temp-
tac[i]o[n]ib[us] / Jdo poss[et] al[iqui]s cred[er]e / omes
tales tempta[ci]o[n]es i[m]mitti nob[is] a d[e]o /
q[uo]d no[n] [e]st v[er]um / q[uia] s[ecundu]m glo[sam] · Exterior[e]m tep-
tac[i]o[n]em i[m]mittit deus ad p[ro]bac[i]o[n]em
suor[um] fideliu[m] / i[n]teriorem u[er]o q[ua] co[n]-
cipit[ur] furtu[m] homicidiu[m] adulteriu[m]
no[n] i[m]mittit d[eu]s · S[ed] concupit ho-

cas ex malicia sua / Quo[modo] e[r]g[o] fiat
Ja[cobus] ap[ostolu]s / et p[ri]mo ponit d[i]c[t]e dubitac[i]o[n]is
remoc[i]o[n]em · S[ecund]o po[nit]ur temptac[i]o[n]is h[uius]
ordine[m] [et] p[ro]gressione[m] / s[ed] ibi · V[n]u[s]-
q[ui]sq[ue] u[er]o · Jn p[ri]ma p[ar]te i[n]tendit t[a]l[e]m
r[ati]o[ne]m · Temptac[i]o[n]es s[u]nt male · i · ad
mala i[n]citatiue / S[ed] d[eu]s no[n] e[st] autor
malor[um] / e[r]g[o] tempta[ci]o[n]es t[a]les non
h[ab]emus ab eo s[ed] a nob[is] ip[s]is / d[icit] e[r]go
Nemo cu[m] temptat[ur] dicat q[uonia]m
a d[e]o temptet[ur] · D[eu]s e[ni]m i[n]temptator
malor[um] e[st] / Nam ip[s]e ne[m]i[ne]m tepta[t] · E
h[o]c e[st] nullu[m] i[n] temptac[i]o[n]e[m] i[n]ducit
Est aut[em] co[n]sid[er]andu[m] s[ecundu]m glo[sam] / q[uod] s[u]nt duo
g[ene]ra temptac[i]o[n]um · Nam quedam
s[u]nt exteriores / sicut paup[er]tas in-
firmitas incarc[er]ac[i]o vincula[ci]o
Et alie t[ri]bulac[i]o[n]es exteriores / q[ua]s d[eu]s
no[n] [est] solum p[er]missor s[ed] [et] auctor
[et] n[ost]ra i[m]mittit ip[s]e q[ui]dq[ui]d hu[ius]mo[d]i t[ri]bu-
lac[i]o[n]es fidelib[us] p[ro]p[ter] eor[um] pacie[ntie] p[ro]bac[i]o[n]e[m]
sic p[ate]t de Job [et] aliis s[an]c[t]is multis ·
Quedam aut[em] s[u]nt tempta[ci]o[n]es / sicut
male cogitac[i]o[n]es · q[ui]b[us] co[n]cipiunt[ur]
furta · adulteria [et] multa alia mala
q[ua]s licet d[eu]s p[er]mittat / no[n] e[st] t[ame]n auctor
eor[um] [et] i[m]missor / q[uia] e[r]g[o] Ja[cobus] locut[us] fuerat
sup[ra] de tempta[ci]o[n]ib[us] exterioribus
i[n] q[ui]b[us] dixit e[ss]e gaud[en]d[um] / Jdo hic de
tempta[ci]o[n]ib[us] i[n]terioribus s[er]mones
facit / om[n]es hu[ius]mo[d]i temptac[i]o[n]es no[n] i[m]-
mitti nob[is] a d[e]o · s[ed] a malicia n[ost]ra
p[ro]p[ri]a q[uo]d s[ecundu]m glo[sam] · error[em] illor[um] d[e]struit /
qui dicebat mala cogitac[i]o[n]es
sicut [et] bonas · nob[is] a d[e]o i[m]plan-
[tari] [et] homine[m] ex n[ecessi]tate p[e]ccare · Et v[er]et
al[iqui]s aut[em] v[er]u[m] d[eu]s temptet nob[is] [et] v[idetu]r
q[uo]d sic / q[uia] d[icitu]r Gen[esis] xxij° · Temptauit
d[eu]s abra[ham] · [et]c[etera] · Jnco[n]trariu[m] v[idetu]r esse
ap[osto]lus i[n]fra / qui d[icit] · Nemo cu[m]
temptat[ur] dicat q[uonia]m a d[e]o temptet[ur]
Dicendu[m] q[uo]d alit[er] temptat deus / alit[er]
homo / alit[er] demon / alit[er] mundus /
alit[er] caro · Nam d[eu]s temptat p[ro]p[ter]
aliq[ui]d ignoti manifesta[n]d[u]m / Homo
u[er]o temptat p[ro]p[ter] aliq[ui]d ignoti [ad]
p[ro]ba[n]d[u]m / Demon p[ro]p[ter] fla[. . .] deceptor[um]

no[ta] duo s[u]nt
g[ene]ra tepta[ci]o[n]um

vt[rum] d[eu]s teptet
nos

no[ta] tepta[ci]o e[st] q[ui]ntu-
plex

Mundus aut ꝑ affectationem. Sed
caro ꝑ continua suggestione z
impugnatoz. Primo namqꝫ deus
temptat ꝑ alicuius ignoti manife
stacionem non sibi sed alijs sic pꝫ de tep
tacone abrahe. Nam preceptum dei de
ymolacoe filij eius dr̄ temptacio
qꝛ per hoc manifestabatur qualis eet in
obediencia z in fide. Non quin de quo
deus fidem z obedienciam eius ignorasset
Sed ut manifestaret alijs ideo ∧
~~deus permisit dyabolum venire ut daret~~
~~postes eius partem quam ceci probacionis~~
~~sic sancti Job~~ Secundo homo dr̄ temptare
ꝑ alicuius sibi ignoti probacionem ut
dr̄ aliquis temptare alium in disputacione
qꝛ vult accipe experimentum alicuius
scientie que sibi ignota est. Tercio dr̄ demon
temptare ꝑ falsa decepcionem
Nam esti interdum demon persuadeat
homini aliquod bonum fiendum, semper tamen
sunt dicenda mala, eo quod demon
nunquam suadet bonum nisi intencione
fallendi z decipiendi. Quarto
mundus temptat ꝑ sua allectamenta
qꝛ eius rebus corda hominum alli
ciuntur z trahuntur ad peccandum. quanta
est loquitur mundus quanta post de
orsum strepit ut retro respicias
Omnia de in mundo que strepis que ante
tonans tene vis pereris que fatres
si maneres que non decipes dulcis
si amarus alimenta metuis
Quinto caro temptat ꝑ suggestionem
z impugnacionem qꝛ eo ipso quod caro est
infecta semper concupiscit adversus spiritum
z spiritus adversus carnem z sic pꝫ quod
diverse temptaciones sunt in nobis. Unde
tamen dr̄ Unusquisque vero. Hic potest
quaeri temptacionis ordinem z progressionem
continet quod sic. Ubi dico quod deus neminem
temptat. Sed unusquisque temptatur a
concupiscencia sua abstractus a bono z
illectus ad malum. Deinde tamen
dr̄ Deinde concupiscencia cum concepit hoc est cum
consensit delectacioni parit peccatum id est
producit ulterius consensum ad actum

peccatum vero cum consumatum fuerit hoc est
cum fuerit peccatum z ad consuetudinem
perductum generat mortem. Est autem
considerandum quod triplicem esse ordinem in
generacione temptacionis. Quia primo est interna concupiscencie
delectacio eo quod primo incipimus in re
prohibita delectari z ipsam concupiscere
Secundo ipsius concupiscencie perfeccio quia
illi delectacioni concupiscencie prebemus assensum
Tercio est ibi ipsius perfeccionis con
sumacio qꝛ post deliberatam delectacionem post consensum
deliberatum consumamus z continuamus
peccatum exterius z de hijs tribus scribitur
in Cant. iii. Invenerunt me vigiles
id est concupiscencie z delectaciones prave percu
sserunt me precordiis delectacionum
vulneraverunt me possessis deliberacione
Tulerunt pallium meum hoc est abstulerunt
in gratiam peccatis consumacionem z continuacionem.
Si queritur autem aliquis utrum solum
sit id peccatum mortale quod est peccatum con
sumatum z completum. Et videtur quod
sic quia b. Ja. dicit in littera Illud est peccatum
mortale quod generat mortem quod est
peccatum consumatum. In contrarium est quia
concupiscencia est prohibita in decem preceptis
decalogi ut illud Exod. xx. Non
concupisces uxorem proximi tui. Sed ea
que prohibentur [illegible] sunt peccata mortalia
igitur zc. Dicendum quod non est intencio
apostoli dicere concupiscenciam possessionum de
liberatam z quantum in se est ad opus
deductum non esse peccatum mortale
Sed peccatum dicit peccatum consumatum
hoc est z ad consuetudinem tractum magis generare
mortem quam alia peccata quia in tali
peccato nulla apparent signa vite z est
pena spes de reditu ad gratiam quod
non est in alijs. Ideo possumus dicere peccatum
cogitacionis significat mortuum in domo
iacentem peccatum vero locucionis z opera
cionis significat mortuum extra portam
euntem. Sed peccatum consumacionis
significat mortuum in sepulchro fetentem
Unde ait Aug. quod tribus modis
deum offendimus scilicet corde facto z con
suetudine z ista sunt tamquam tres

C
Non temptacionis / generacionis ordinem
ff
Utrum peccatum / mortale / solum fiat / peccatum con / pletum
G
Non deum offe / dimus tribus [illegible]

Ideo de Job dr̄ / quod temptatorem / sibi permisit deus / evenire ut da / ret postes eius / parte z proba / cionis xxiii.

Ganfredus — Triplex datum et donum — Donum est cognoscendi dei per creaturam vel bonum fortune. Melius est donum nature vel cognoscere per fidem. Optimum est donum gratie vel cognoscere per diuini claritatis irradiationem sicut in raptu.

xix — Epistola iacobi capitulum i — Vel datum optimum est bonum meritorum faciens hominem vita eterna dignum. Donum perfectum est bonum glorie. Et utrumque hominis non est ab homine sed a deo qui utriusque est causa efficiens. In baptismo dat a deo datum optimum scilicet infusio gratie et virtutum que sunt fides spes et caritas et aptitudo regni celestis. In datione vero spiritus sancti datur donum perfectum. Nicolaus de lyra

19

mortem eternam vivat et idcirco auctorem consentit libidini. Altera tamen peracta ex parte tamen in effectum procedit assensio. Tertia tamen male consuetudinis mole premitur quasi qui in sepulchro iam putrescit. Et subditur: Hec vero tamen gravia ingerit mortem quod dudum se suscitasse patet. Quarto non solum peccatum consuetudinis esse mortale sed vitam aliam. Deinde cum dicit: Nolite itaque. Hic ponitur remote dubitationis conclusio dicens: Nolite itaque errare fratres mei dilectissimi quia vos estis fratres mei et eius primo filii per adoptionem et eiusdem hereditatis participes per promissionem. Ideo non debetis dissentire quasi mala malas cogitationes et temptationes in mitti vobis a deo sed potius debetis credere talia in vobis assurgere ex concupiscentia vestra etc.

Omne datum optimum. Dixit supra dicebat hic apostolus inducit dispositos et afflictos pro nomine ad tribulationes delectabiliter tolerandas ex donorum superiorum receptione et tali sic quia primo ponit perditorem donorum universalem receptionem quia omnia dona nobis a deo tribuuntur et largiuntur. Secundo ponit perdita dona recipientium debita dispositionem quia talia dona non recipiunt nisi regenerati verbo veritatis et fonte baptismatis. Tertio ponit impedientium receptionem talium donorum remotionem quia volentes talia recipere debent esse tardi ad loquendum et tardi ad iram. Ibi: Sit autem. Ibi: Voluntarie etc. ibi. Sit autem omnis homo. Primo parte intendit talem rationem: quicumque tribulationes et afflictiones delectabiliter tolerare a quo recepistis omnia vestra dona. Sed vos dispositi et afflicti pro nomine recepistis omnia vestra dona a deo quia etc. Dicit quod

quod deus delectabiliter tolerate

... Dicit quod Omne datum optimum quo ad dona naturalia et omne donum perfectum quo ad dona gratuita desursum est etc. id est datur nobis a deo qui est vitiorum donorum causa efficiens descendens superius habundat a patre luminum apud quem non est transmutatio quo ad substantiam nec vicissitudinis obumbratio quo ad operationem. Et est ad considerandum quod dona nobis tributa a deo tu commendat et extollit. Primum est ipsorum donorum utilitas. Secundum est modi dandi et tribuendi liberalitas. Tertium est tribuentis stabilitas et immutabilitas que quidem etiam tanguntur in verbis predictis. Primam donorum utilitatem tangit cum dicit: Omne datum optimum et omne donum perfectum desursum est. Modi vero dandi liberalitatem notatur cum adiungit: Descendens a patre luminum. Sed dantis immobilitas et stabilitas notatur cum subiungit: Apud quem non est transmutatio nec vicissitudinis obumbratio. Unde donorum autem utilitatem attenduntur tria. Primum est donorum immaculatio quia commutatio notatur cum premittit: Omne datum optimum. Nam ab ipso recipimus esse creationis ut dicitur Deuteronomium xxxii. Numquid ipse est pater tuus qui fecit, possedit et creavit te. Ab ipso recipimus esse vite et conservationis ut dicitur Matheus vi. Nolite solliciti esse dicentes quid manducabimus aut quid bibemus. Scit enim pater vester quia omnibus hiis indigetis. Ab ipso recipimus esse illuminationis intellectus quia dicit in psalmo: Signatum est super nos lumen vultus tui domine. Super quo dicit glossa: Et ita deus signavit super homines lumen vultus sui quando ad ymaginem tantum in intellectu et compositione omnis composuit ad suam similitudinem quia enim iustitia bonorum sunt sicut ipse est condidit. Donum quod creationis dicitur datum bonum. Donum conservationis vite melius. Sed donum intellectus illuminationis dicitur datum

ut clara intelligentia acutum ingenium eloquentia etc.

a tota tate

ut sit mutabilis quod ab ipso procedit lux et nunquam tenebre.

non dona nobis tributa a deo et ideo sunt immedicabilia

h.

non donorum utilitate triplice

opti^m donorum g^o naliu^m gmcatio
getur cu^m d^r. Omne datum opti^m
9° ponit^r donorum gratuitorum lar-
gito ph^s. qd adiungit^r. Et omne
donu^m pfectu^m. Nam dona gratuita
sunt pfecta q^r nos pficiunt z coniungunt/ ee
ipi deo z donu^m caritatis max^e q^r
s^m b^m Aug^o xv^o de tri^te. Sola cari-
tas e illa que dedit noticia^m int^r
filios regni eter^m z filios eterne per-
dicionis significat^r. Tu^m bona gratuita
dicunt^r dona q^m magis data. Na^m
dona videt^r ee tplex q^m ad pnis
int^r donu^m z datu^m. Una q^m ad
tpalitate^m na^m cu^m donu^m sit n^l no^m
signt tps. Sz q^r datu^m e pticipiu^m
z p^m capit ptem a nomie z ptem
a v^rbo. oportz q^r datu^m signt vem cu^m
tpe. Sc^a e q^m ad irredibilitatem
q^r donu^m e dato no^m quelz sed irre-
dibilis. si^c g^o ho addit sup anial
ronabilitatem sic donu^m addit sup
datu^m irredibilitatem z libam comu^m
tabilitatem. Tcia accip^r q^m ad donat^s
vdempti^tez. Nam donu^m mm^m
magis vid^r refri ad ipm^m recipi^te
vn^m Aug^o v^o de tri^te d^r. q^r donu^m
d^r donatoris z donator donu^m. Sz
datu^m refert^r ad illu^m cui dat^r. vn^m
sic donu^m e in ptate donat^s ita
datu^m e in ptate recipietis. Certa
g^o dona gratuita recipim^s a
deo ymobilit^r sine tpis itpolla^c^e
irredibilit^r sine pmii expecta^c^e
z libealit^r sine meritorum nrorum opa
tione. Ideo pdca bona dona
gratuita dicu^r magis do^a q^r data
9° Ponit^r h^o donorum gratuitorum lar-
gito in h^c q^r d^r. Et omne donu^m
pfectu^m. tcio po^r vtrorumqz donorum
istorum efficientis donatoris z pa
tentia in h^c qd ad dit^r. Desursu^m
est. Nam ca efficiens tribuens
nobis omnia pdca dona e ipe
deus qui desursu^m est ad differe^m
creaturarum que deorsum sunt. Na^m
celum sibi reseruauit terram

aut filys homi^m gmcauit. Iux^a
1° ps. Celum celi dno. terra aut^m
dedit filys homi^m z Joh. iij^o. Qui
de terra e de terra loquit^r. qui aut^m de-
sursu^m e sup omes e. Deu^m aut^m
sursu^m dupli^r pt itelligi p^o q^m
ad neccitatem z sic conuenit x^o q^m
ad summi^tem q^r debet^r locus de-
itatis z q^r ei^m conuenit ei q^r ratio loci^s
dica loci eo ipo sursu^m z deorsum
sunt dre loci oportet q^r xpus h^o sin
summi^tez appetat sursu^m ee. Scdo
pt intelligi q^m ad eius dini^tez
z sic conuenit x^o q^m ad deitatem q^r
licet no^m clamdat^r dra loci sicut
n^l loco q^r eius dini^tas celum z
terra implet^r ppt tu^m eius aliquem
effcm magis conuenit eu^m ee sursu^m
quam deorsum. sic s^m ei^s dini^tas
habitat lucem inaccesibilem sic conuenit
ei locus sursu^m qui maioris lucidus
z clarus e. z sic habetur donorum ubi
tributorum vtilitas. Certo ponit^r
modus dandi libalitas. Sunt au^t
tu^m nota adlibitate. p^m e donorum
datorum habundancia. s^m e dantis
dilcionis eminencia. tciu^m e i ipo
dato claritatis euidencia. Ubi g^o in
tribuendo nobis dona sua fuit
donorum habundancia q^r ipe dei
filius descend^r a patre z venit in
mundu^m cu^m donorum habundancia q^r
ipe descendit sic pluuia in vellus
z sicut stillicidia i terram vt d^r i
ps. 2° fuit ibi ~~[illegible]~~ dilcionis
eminencia q^r ipe descendit a patre q^r
ppt nimia^m caritatem qua dilexit
nos misit filiu^m suu^m in silitud^m
carnis pti. tcio fuit ibi claritatis
euiden^a q^r descend^r a patre lu^m
qui e lux vera que illuminat omnem
hominem venientem in hunc mundu^m
Inh^c qd d^r. descendens. habet^r donorum
habundan^a. in h^c qd addit^r. A patre

Note (left margin, beside "dra vidづ ee tplex"): no^a dona tplicem int^r donu^m z datu^m

Note (left margin, beside "g^o dona gratuita recipim^s"): no^a d^a gratuita recipim^s a deo tpliciter

Note (right margin, beside "sursu^m e sup omes e"): no^a dm ee sur-
su^m intellige
dup^r

Note (right margin, beside "modus dandi libalitas"): no^a libealita^s
ca s^m nota

Note (far right margin, clipped): monet

notat[ur] dantis dilconis eminencia
sed i[n]t[er] qd subiungit[ur] litt[er]a notat[ur]
in ipis donis evidencia. Ex q[ui]b[us]
omnibus colligitur modi dandi et
tribuendi liberalitas. Racio po[nitur] ipius
dantis et tribuentis i[m]mobilitas
et stabilitas. Habet aut[em] ipe ds
duo qui nob[is] sua dona largit[ur].
P[rim]o in sua na[tur]a et essen[cia] i[m]mutabi-
litate. S[ecund]o in sua opacone in-
tellcionu[m] simultate. P[ri]mu[m] differt
a creatur[is] corporalibus. S[ecund]m aut[em]
differt a creatur[is] spualib[us]. P[ri]m[um] tangitur
cu[m] d[icit]. Apud que[m] no[n] e[st] t[ra]nsmutac[io].
Nam apud deu[m] no[n] e[st] t[ra]nsmutac[io]
p[ro]p[ri]e sicut e[st] in corporib[us] q[ue] rone mag-
nitudinis et q[u]antitatis p[ro]p[ri]e subiectum
motus ee[sse] p[ro]ponit. Nec apud deu[m] est
t[ra]nsmutac[io] partiu[m] sicut e[st] in v[ir]tuti[bus]
q[ue] adhe[re]nt corpi quas oportet mo-
veri motis corporib[us] eo q[uod] motis
[nobis] ea q[ue] sunt i[n] nob[is]. Tercio no[n]
e[st] apud d[eu]m t[ra]nsmutac[io] aliqua
alim[en]ti sic[ut] in a[n]i[m]ab[us] n[ost]ris q[ue] non
tu[m] sunt finis sed ipis ad alium fine[m]
movent[ur] co[n]tinue ut ibi q[ui]escat.
Unde Aug[ustinus] d[icit]. Fecisti d[omi]ne nos ad te
et inquietu[m] e[st] cor n[ost]r[u]m donec requiescat
in te. S[ecundu]m notatur cu[m] adiungit[ur]. Nec
vicissitudinis obumbracio. Nam
ds in sua opacone et intellcone no[n] h[abe]t
obumbracone[m] et obscuritate[m] eo q[uod]
vicissim intellcones sibi no[n] succedunt
s[ed] simul unica intellcone et unico
v[er]bo clare et lucide om[n]ia intelligit.
S[ed] obumbrac[io] vicissitudinis attendit[ur]
in opaco[nibus] et intellconib[us] angelor[um]
qui tu[m] no[n] possint om[n]ia simul
unica intellcone intellige[re] eo q[uod] vi-
cissim una intellc[io] succedat alii
et p[ro]pt[er] h[oc] e[st] ibi vicissitudis obum-
bracio. Nam q[uam]vis na[tur]a angelica
a[n]i[m]e eius essencia sit i[m]mutabilis
ita tu[m] opaconib[us] et intellconibus
obumbrac[io] vicissitudine recipit.
Igitur eius simul intellcio no[n] p[otes]t

sp[eci]ebus om[n]i[u]m intelligibilium
informari. Nec p[ri]ma intellcone[m]
om[n]ia clare et lucide intellig[it], s[ed]
om[n]ia obumbrate et obscure
vn[de] g[re]g[orius] i[n] moralib[us] d[icit]. q[uod] na[tur]a
angelica et si co[n]templacoi auctoris
i[n]here[n]do i[n] statu suo i[m]mutabil[is]
p[er]manet, eo t[ame]n ipo q[uod] c[re]atura est
vicissitudine in se capit. V[e]l mutabilitas
bilitas, q[uia] i[n] sua na[tur]a et essencia s[ed]
i[m]mutabilis. Nec apud e[um] vicis-si-
situdis obumbrac[io], q[uia] i[n] sua
opacone s[ed] intellconu[m] simultate.
Ex q[ui]b[us] a[p]p[are]t ipius dei dantis
et tribuentis nobis sua dona sta-
bilitas et i[m]mutabilitas. Deinde
cu[m] d[icit]. Voluntarie enim. Hic po[nitur]
recipientium predicta dona co[n]grua
disposic[io], et e[st] s[ecundu]m tex[tu]s. Illi s[unt] dis-
positi ad recipiend[u]m sp[irit]ualia
dona qui s[unt] regnati aq[ua] bap-
tismali et v[er]bo v[er]itatis et[er]n[e]
s[ed] vos disp[o]siti et affliti p[ro]p[ter]
no[m]i[n]e estis tales. G[lossa] et t[ex]t[us]. Voluntarie
s[cilicet] no[n] p[ro]h[ib]i[tu]s [ad]hortac[i]o[n]e[m] [coactione mentis] ipe deus
genuit nos i[d est] regnauit p[er] aq[uam]
baptismalem. Et genuit nos v[er]bo
v[er]itatis et[er]n[e] ut simus i[n]ici[um]
aliq[uo]d c[re]ature ei[us]. G[lossa]. Ut simus in-
iciu[m] et p[ri]ncipium om[n]i[u]m c[re]aturar[um] ipius
q[uod] no[n] co[m]petit nob[is] ut pl[ur]ibus c[re]aturis
et intellcon[ibus] rone cui[us] deum e[st]. Una
nu[n]c p[re]stitib[us] mal[is] et vo[lun]t[a]te et
cunctis alii[s] q[ui] s[unt] sup[er] t[er]ram.
Deinde cu[m] d[icit]. Sit aut[em] om[n]is ho[mo]
hic po[nitur] i[m]pedimentor[um] remoc[io] et
in te[x]tu dic[it] talis est. Quicu[m]q[ue] volunt
ee[sse] dispositi ad recipiend[u]m dona
optima et sup[er]na tales debent im-
pedimenta p[re]dicta removere
s[ed] vos debetis velle recipe talia
q[uare] et c[etera] tonc[ludit] g[lossa]. Sic. Scitis fr[atr]es
mei dilectissimi. q[uod] om[n]ia dona
sup[er]na s[un]t a deo sciatis ad q[uo]r[um]
recepc[i]o[n]e[m]. Sit om[n]is ho[mo] velox
ad audiendu[m] s[ed] v[er]bu[m] dei tard[us]

cu[m] ho[mo] sine s[unt]
p[re]cipiens sine
p[ro]ficiens sine p[ro]fectu

v[er]bu[m] v[er]itatis audien-
cia cu[m] v[er]bi dei
est multu[m] n[ecessa]ria

[Margin, left:]
y.
vnd ds i sua esen[cia] et dno
monet[ur]
q[uam]vis

[Margin, right:]
Apud deu[m] g[rati]o no[n] est t[ra]nsmutatio

q[uia] ho[mo] e[st] dignissima
creaturar[um]. Vn[de] in
alia l[itte]ra h[abe]t ut
simus primicie cre-
aturar[um] eius. Subd[it].
Scitis aut[em] fr[atr]es
mei dilectissi[mi] q[uasi] d[iceret]
sic debetis, q[uia] a nob[is]
hem[us] ad vicia et
pecc[at]a p[ro]labi, s[ed] a
deo hem[us] sup[er]na
gr[ati]a illustrari.
V[e]l scitis s[cilicet] sup[er] vera
ee[sse] que loquor
fr[atr]es mei per
fidei unitate[m] di-
lectissimi p[er] carit[atem]
Con[tra] lapso p[ro]ductor[um]
e[st] ut glo[sa] d[icit] q[uod] a
deo sunt bona et
a nobis mala

Ira enim per vicium oculum mentis excecat. quod autem est
per zelum. ipsum aliquantum perturbat. Gregorius v. moralium. Quia
ira viri que est per vicium iusticiam dei non operatur
unde dicit et plura sequitur. Nam ira que est per vicium non solum
iusticiam obmittere facit, sed etiam ad faciendum iniusticiam
inducit. et ideo ira de qua hic dicitur est peccatum mortale.
a qua abstinendum est secundum multa. ubi quando ira est etc.

aut adloquendum quia in multiloquio
non deerit peccatum. et tardus ad iram
tamen subdit. Ira enim viri iusti-
ciam dei non operatur. id est non permittit
hominem iuste operari. Propter quod abi-
cientes omnem immundiciam. Hic est
receptio donorum superiorum. Dicitur
omnem immundiciam corporis et anime
et habundanciam malicie. in mansue-
tudine. Hec est humilitas. Suscipite
scilicet cum magno timore et honore in-
situm verbum. Hoc est verbum fidei et scripture
sacre. quod est situatum et seminatum in
corde vestro. Quod quidem verbum potest salvare
animas vestras. Immo salvabit si per-
dictum verbum operibus impleveritis. quia
beati qui audiunt verbum dei et cus-
todiunt id. Est autem considerandum quod sicut
videtur. hec nota ad receptionem digna
divini verbi et ordine gratie. Primo est audiendi
velocitas. quia a principio homo debet
incipere audire divinum verbum. Iob dicitur
ecclesiastici vi. Fili a iuventute tua
accipe doctrinam. et usque ad canos
invenies sapientiam. et subditur eodem
capitulo. Et si inclinaveris aurem tuam
excipies doctrinam. et si dilexeris audire
sapiens eris. et non solum est necessaria
auditus velocitas. Set etiam ibi esse
audiendi continuitas propter augmen-
tum sapientie. Ideo dicitur proverbiorum primo. Audiens
sapiens sapiencior erit. et intelligens
gubernacula possidebit. Secundum est
locucionis taciturnitas. nam in mul-
tiloquio non deest peccatum. Tercium est
tarditas sive gloriositas audientis quam
predicetur et doceatur. Nemo enim presumat
docere alios citius predicere
si non habet iustus intellectus
congruentes. Iob dicitur ecclesiastici v. Si est tibi
intellectus responde proximo tuo. sin
autem. sit manus tua super os
tuum. ne forte capiaris in verbo in-
disciplinato et confundaris. Tercium
est iracundie tarditas. quia ira impedit
animum ne possit cernere verum. Nam tu

A manere si fuit
forte et deliberata
immo contra iusticiam
dei operatur. Iacobi
quando mit est. quando
procedit ex libidine
vindicte. non amo-
re iusticie etc.
vide alibi supra.

[illegible]

non ad verbum dei et
gratiam divinam sus-
cipiendam semper est
necessaria

doctrinam

iratis et in mansuetum positis animabus
et [illegible] dicitur non cadem appareat ut patet
dicitur in. Recte quod oportet quod tam ex
iracundie vindicte quam amore iusticie
idem quidque peritant. Quartum est immu-
dicie iniquitatis. quia in animam malivolam
non introibit sapientia neque habitabit
in corpore subdito peccatis. Quintum est cordis
puritas. quia secundum Augustinum primo de trinitate verbum
dei quod est summum bonum non nisi purga-
tissimis mentibus cernitur. et subditur quod
mentis humane acies invalida
in tam excellenti luce non figitur
nisi purificata emundetur fide. Sextum est
affectus mansuetudinis et humilitas. Iob
dicitur ecclesiastici v. Esto mansuetus ad au-
diendum verbum dei ut intelligas et cum
sapientia proferas responsum verum. Hec autem
sex per ordinem tangit apostolus in istis
verbis ultimo propositis. Nam auditus
velocitatem premittit cum dicit. Sit autem
omnis homo velox ad audiendum.
locutionis taciturnitatem tangit cum
adiungit. Tardus ad loquendum.
Iracundie autem tarditatem intelligit
cum annectit. Et tardus ad iram.
quia ira viri iusticiam dei non operatur.
immundicie iniquitatis intentionem cum annectit
Propter quod abicientes omnem immundiciam
cordis autem puritatem tangit cum
postponit. Et habundanciam malicie.
Sed affectus mansuetudinis et humilitatem
tangit ultimo cum concludit. In mansue-
tudine suscipite insitum verbum quod potest salvare
animas vestras.

Estote autem factores verbi.

Ostenso quod [illegible] afflicti et dispositi
debent tribulacionem et temptaciones
delectabiliter tolerare. Primo exhorta-
tur ad opera. Secundo excitat primum ex parte
tercio ex superiorum donorum recepcione.
hic consequenter inducit per applicationem ut
de aliis tribulacionibus delectabiliter sustineant

debetis esse dei verbi factores et non solum auditores

o
non verbum dei esse in nobis possumus cognoscere per

exdini ubi fructuosa opacone
adtiu intellectum faciendum q
quatuor sunt [illegible] pque possumus cognosce
dominum verbum situatum et seminatum
esse in nobis primum est domini verbi fru
ctuosa operacio quia sicut verum cog-
probacio dileccionis exhibicio est
operis secundum est primus domini verbi delecta
bilis intellectio et precordialis re
tencio quia omnis qui ex deo est
verba dei audit propterea peccatores non
audiunt quia ex deo non sunt ut ipse
xpus testatur iohannis viii
Tercium est omnibus et tota oia
veritatis locucio quia cum ipse dei
filius sit via veritatis et vita loquitur
ergo qui semper loquitur verum habeat
semper dei verbum situatum et seminatum
in corde suo Quartum est sancte et imma
culate vite conversacio et diviniorum
mandatorum observacio quia si
volumus ad vitam ingredi secundum
sententiam salvatoris oportet nos ob
servare mandata ut gloriosi afflicti
et dispersi pro nomine habeant semper
dominum verbum situatum et seminatum
in cordibus eorum ex quo possint tria
delectabiliter tolerare tribulaciones
hortatur eos apostolus adista my-
pordine primo ad domini verbi fruc-
tuosam operacionem secundo ad ipsius domini
verbi delectabilem intellectum tercio
ad veritatis locucionem quarto ad
sancte et immaculate vite conversaci-
onem et diviniorum mandatorum ob-
servacionem secundum ibi Qui autem perspexerit
tercium ibi Si quis autem putat quartum
ibi Religio autem munda et imma-
culata Prima pars intendit quod eorum
illi habent situatum et seminatum
dominum verbum in corde suo qui non
solum sunt auditores ipsius verbi sed et
factores et operatores sed vos debe-
tis verbum dei habere seminatum
in corde ut possitis tribulaciones
quaslibet nostre delectabiliter

vide mt 14

tolerare quia dicit suscipite verbum unde
apostolus sic procedit quia primo proponit dicte racionis
eius probacionem secundum ibi fallentes
dicit ergo dictum est quod vos debetis
suscipere cum mansuetudine insitum verbum
Estote autem factores verbi dei et non
auditores tantum quasi diceret Iusticie quod esset
si vos haberetis verbum dei seminatum
in cordibus vestris si non solum essetis
auditores verbi sed et factores Deinde
cum dicit fallentes hic ponitur dic-
tionis probacio continuatur sic sicut
dixi quod debetis esse verbi dei facto-
res et non auditores tantum fallentes
vosmetipsos hoc est vos ipsos deci-
pientes si contingat vos verbum
audire et non operari Quia si quis
auditor est verbi et non factor hic
comparatur viro consideranti vultum nativitatis
sue in speculo i. totam suam natu-
ram corpoream quam nascendo contraxit
talis enim consideravit se hoc est
respexit se et abiit et statim oblitus
est qualis ipse fuit Est autem
considerandum quod propter hoc debemus esse factores
verbi et non solum auditores primo propter
sui ipsius deceptionem nam homo qui est
auditor domini verbi et non factor se
ipsum decipit si solum per auditum se fore
salvandum credat [illegible] vel seipsum
decipit qui audit et loquitur quod
imitari et operari non intendit unde
Crisostomus qui bene loquitur et male
vivit ... est quia se sua voce
dampnat Secundo propter sui ipsius oblivionem
Nam quia auditor verbi et non factor
assimilabitur consideranti vultum nativitatis sue
in speculo Dicit ergo ymago in speculo
mutabilis est et instabilis quia
solum apparet ubi adpresenciam ymagi-
ginatur sic auditores verbi et non
factores mutabiles et instabiles sunt Tercio
propter sui ipsius oblivionem nam qui est

Seipsos decipiunt qui solam verbi dei auditionem ad salutem sufficere putant.

P
non verbum dei non tantum audiendum sed et faciendum propter tria

reddentes ygmem

a. xl. dis. multi

auditor et non factor ubi dicit statim obliviscitur qualis fuerat. audivit ... vij super glosa. Si quis intuetur se in speculo hoc est in verbis sacre scripture quam brevis vite sit et iniquitatis miseriis positus et exhortationem magni correctoris et voluntatis preintendi trahit et statim aliquo tempore seductus ad peccata redit, talis obliviscitur correctionis et contemplationis. hominis igitur auditoris et non factoris deceptionem tangit apostolus cum dicit fallentes vosmetipsos, eius non mobilitatem tangit cum adiungit. Et si quis auditor est verbi et non factor. Hic comparatur viro consideranti vultum nativitatis in speculo. Sed ipsius oblivionem tangit cum infert. Consideravit enim se et abiit et oblitus est qualis fuit.

Utrum ymago realiter sit in speculo

Queritur autem utrum ymago realiter sit in speculo et videtur quod sit, quia sola forma intentionalis non est visibilis sicut apparet quod intentio coloris non videtur in medio propter differentiam ad visum sed ymago hominis et cuiuscumque alterius visibilis sensibiliter apparet in speculo quod videtur. Ergo quod ibi sit realiter et non intentionaliter tantum. In contrarium est quod nullum subiectum est susceptivum simul et semel duarum formarum contrariarum sed in speculo apparet simul et semel similitudo albi et nigri que sunt contraria. Ergo tales similitudines non sunt ibi realiter sed intentionaliter tantum.

Quod ymaginem esse in speculo intentionaliter non realiter probatur quadrupliciter

Dicendum quod quamvis ad primum possimus probare multis viis ymaginem hominis et cuiuslibet alterius rei intentionaliter solum esse in speculo et non realiter. Prima via talis est nam subiectum et materia propria ipsius forme hominis est corpus organicum ut dicitur ij de anima. Anima est forma corporis non cuiuscumque sed organici potentia vitam habentis. Cum igitur speculum non sit materia organizata non potest esse forma hominis realiter in ipso sed intentionaliter tantum. Secunda nam hoc est proprium forme intentionalis quod possit generari extra materiam propriam in qua habet forma realis esse sicut patet de forma coloris cuius subiectum est corpus determinatum. Species tamen coloris in aere generatur qui non est proprium subiectum coloris. Secunda ratio est talis. Impossibile est duas contrarias formas realiter simul et semel esse in eodem subiecto sed ut dicebatur in argumento secundo in speculo sic videmus apparere similitudinem albi et nigri. Ergo tales forme non potuerunt realiter ibi esse sed intentionaliter tantum. Tertia ratio est talis. Nam in generatione forme realis propter indispositionem materie in qua passum assimilatur agenti sicut videmus quod raro perfecte et proportionaliter filius assimilatur patri. Sed ymagine apparente in speculo dummodo speculum sit bene factum tanta est similitudo ymaginis. Aliud cuius est ymago ut nec filius patri ut nec aliquis homo alteri ita perfecte possit assimilari. Quarta ratio est talis quia si forma hominis realiter esset in speculo et cuiuscumque alterius rei moveretur ad motum speculi sicut forma movetur ad motum proprie materie quia moventibus nobis moventur ea que sunt in nobis. Sed huius contrarium videmus quia ymago existens in speculo non movetur ad motum speculi sed ad motum illius cuius est ymago. Ad illud quod in contrarium dicebatur est dicendum quod ratio quare similitudo coloris non videtur in aere est quia ipse aer non est corpus nec tersum nec politum sicut est speculum. Ideo ex hoc non arguitur quod talis similitudo realiter debet esse in speculo sed magis arguitur oppositum.

Qui autem perspexerit. Hic hortatur ad divini verbi delectabilem intellectionem et est ratio talis. Illi debent delectabiliter audire verbum divinum per cuius intellectum sunt ex lege servitutis constituti sunt in lege perfecte libertatis. Sed vos dispositi et afflicti propter nomine estis tales. Ergo etc. Dicit quod hic dico quod i.

debent delectabiliter audire intelligere et operari verbum dei

[margin: vel perspexerit .i. perfecte aspexerit non tamen vultum exteriorem in ea figendo sed etiam interiorem.]

qui est auditor sibi vero factor stati
obliviscitur. sic .i. qui respiciat seipsum
in speculo statim oblitus est qualis
fuit. Sed qui perspexerit. hic est delecta-
bilis inspexerit in lege spiritus eterni ca [margin: perfecte mansit sed etiam vincendo]
quia lex perfecte libertatis / et permanserit
in ea operis continuacione / non auditor
obliviosus factus / sed factor operis hic
beatus in suo facto erit. hic est tali ex suis
operibus simul cum divina gracia beatitudo
parabit. ¶ Est autem considerandum / quod quinque [margin: lex spiritualis dei et lex divina audienda est propter quinque]
sunt [illegible] propter que quis [illegible] debet delectabi-
liter audire divinum verbum et legem divinam. Primo
propter dicte legis claritatem / quia licet re-
spectu status quem expectamus inperfecta nunc
videamus in speculo et in enigmate et
in quadam umbra / respectu tamen status
veteris legis revelata facie clara
divinam gloriam speculamur. Secundo propter eius
libertatem / quia cuntes in veteri lege servie-
bant timori / quia quicumque legem illam trans-
grediebatur sine miseracione lapidabatur.
Unde apostolus ad Ro. viii. dicit. Non enim
accepistis spiritum servitutis iterum in
timore. Sed accepistis spiritum filiorum
adopcionis in quo clamamus abba pater
et Aug. dicit in regula nostra et quasi servi
sint sub lege / sed sicut liberi sub
gracia constituti. Tercio propter permanencie
stabilitatem / quia illa lex tamquam figuris
et enigmatibus plena debebat cessare
Lex autem eterna tamquam veritate plena
quia gracia et vitalis [illegible] sancta est / [illegible]
manere. Unde apostolus ad Cor. x. dicit.
Omnia in figura contingebant illis
scripta sunt autem ad correpcionem nostram in
quos fines seculorum devenerunt. Quarto
propter gracie fecunditatem / quia ibi gracia non
dabatur eo quod nichil ad perfectum per-
duxit lex ut dicebatur ad Hebr. vii.
Sed lex eterna confert graciam / reficit
quod significat. Quinto propter eius fruc-
tuositatem / quia ut dicit ad Romanos vi.
Liberati vero a peccato servi autem
facti estis deo / habetis fructum
vestrum in sanctificacionem finem vero vitam eternam.
Ista autem quinque tangit apostolus per
ordinem in verbis predictis. Nam divinum
verbi claritatem tangit cum dicit. Qui autem
perspexerit. hic est virtus clare et me-
[illegible] inspexerit. S. gloriam / Secundo
libertatem tangit / cum adiungit / in
lege perfecte libertatis / permanencie vero
stabilitatem tangit cum annectit ¶ Et per-
mansit in ea / Quarto autem gracie
fecunditatem tangit cum subiunxit.
/ non auditor obliviosus factus
sed factor operis. Sed quinti fructuositatem
tangit cum proponit hic beatus in facto
suo erit. / Deinde cum dicit Si quis autem [margin: putat se religiosum esse.]
hic hortatur apostolus ad veritatem locucionis
et intendit talem racionem. Ille qui est
professor religionis vane cum nulla
falsitas subesse potest deo in omnibus et
tam omnia veritate loqui et linguam
suam ab omni mendacio refrenare
Sed vos dispersi et afflicti pro nomine
estis professores vane religionis
ergo etc. Dicit ergo ¶ Si quis vestrum putat [margin: id est verum et perfectum christianum per fidem et opera que habet]
se religiosum esse per opera fidei non
refrenans linguam suam. sed sedu-
cens cor suum hic est ex veritate ducens
huius vana est religio .i. et inutilis [margin: et vana est professio quia non ducit ad debitum finem]
christiana ¶ Est autem considerandum
quod religiosus idem sonat quod religatus
Sed religio vel religacio potest esse tripliciter [margin: Non religio 3 triplex]
Est penes religionem aut religacionem
divinorum mandatorum et fidei articulorum
et sic omnes professores vane religionis
possunt dici religiosi. ¶ Secundo potest esse
penes religionem divinorum consiliorum
et sic nos et alii fratres sub una religione
vel professione existentes magis stricte
religiosi appellamur ¶ Tercio potest esse
penes religionem maiorum viciorum
et isto modo hic dicitur .i. religiosus qui
refrenat linguam suam a detrac-
cionibus et mendaciis blasphemiis
et stultiloquiis. Nam ut dicit Prov. x.
In multiloquio non deest peccatum

qui aut moderat' labia sua pru
dentissim9 e(st) / 7 aplus d(icit) q(uod) cor
rumpunt bonos mores colloq(ui)a
mala. Deinde d(icit). Religio munda — 1. cor. xv.
hic hortat' ad s(an)c(t)e 7 honeste vite
conu(er)sac(i)o(n)e(m) / 7 fa(cit) t(ame)n v(er)ba ista. Illius
vite conu(er)satio e(st) s(an)c(t)a 7 i(m)maculata
apud deu(m) 7 p(at)rem q(ui) visitat pu
pillos 7 viduas in t(ri)bulac(i)o(n)e ip(s)or(um)
7 i(m)maculatu(m) se custodit ab hoc
s(e)c(u)lo / Et vos qui estis p(ro)fessores
vere religionis debetis talib(us)
op(er)ib(us) insiste(re) / g(lossa) 2a / d(icit) g(lossa) q(uod)
Religio munda in cordis i(n)tenc(i)o(n)e
7 i(m)maculata in op(er)is execuc(i)o(n)e
apud deum 7 p(at)rem accepta. Hec est vi
sitare pupillos qui carent p(re)sidio
p(at)r(um). viduas que carent sola
maritor(um) in t(ri)bulac(i)o(n)e h(ec) est i(m)mac(u)la-
tu(m) 7 i(m)maculatu(m) se custodire ab h(oc)
seculo. Est aut(em) considera(n)d(u)m q(uod) ex(e)m(pl)or(um)
p(er) cognosc(itur) s(an)c(t)a 7 i(m)maculata co
u(er)satio vite religiose / p(r)imo ex cord(is)
i(n)tenc(i)o(n)e pura / s(ecundu)m ut d(icit) ec(c)l(esiastic)i. xxxi.
Beatus vir q(ui) i(n)ventus e(st) si(ne) macula
s(ecund)o ex d(e)i filiali timorac(i)o(n)e / Ideo
dicit(ur) ec(c)l(esiastic)i. xxv. Beatus homo cui
donatu(m) est h(ab)ere timore(m) / t(er)cio ex
p(ro)x(im)i pia visitac(i)o(n)e / Ideo d(icit) ec(c)l(esiastic)i. iiii.
In iudicando esto pupillis misericors
ut p(ate)r 7 p(ro) viro m(at)ri illor(um) 7 eris tu
velud filius altissimi obediens.
Nam p(ro) visitac(i)o(n)e 7 pia co(m)passione
viduar(um) 7 paup(er)um dicet(ur) nobis i(n)
die iudicii / qua(n)do d(omi)n(u)s ex(pr)imitur s(ed) fr(atri)b(us)
minimis meis mi(hi) fecistis. s(ed) opa
vite (?) fecistis ut glo(sa) d(icit). Q(ua)rto
ex boni ex(empli) demonstrac(i)o(n)e. Nam
sup(er) illo v(er)bo ap(osto)li / spectaculu(m) fa
cti sumus mundo 7 angelis 7 hominib(us)
d(icit) aug(ustinus). Q(u)i nos amat, q(uer)it
q(uo)d laudet in nobis. Q(u)i no(n) nos
odiunt, detrahunt nob(is). nos v(er)o
in utriq(ue) medio co(n)stituti. s(ed) fama(m)
7 vita(m) n(ost)ram custodire debem(us).

Visitari debent pupilli 7 vidue corporali co(n)solatione verbor(um) 7 ero(gatione) munerum et p(ro)tectione ... // que vere vidue sunt

Quo religio s(an)c(t)a exprimitur cognoscitur

· at· 27 ·

Ista quatuor tangit ap(osto)l(u)s in verbis p(re)missis.

ut no(n) erubescant, coram detractorib(us) lau
datorib(us) / Cordis ... puritatem in
tenc(i)o(n)is tangit aplus cu(m) d(icit). Religio
munda 7 i(m)maculata. Dei v(er)o filiale(m)
timoratio(n)e(m) tangit cu(m) adiungit
apud deu(m) 7 p(at)rem. h(ec) e(st) q(uod) d(eu)m debe(n)t
time(re) sp(eci)ale(m) 7 reu(er)encia(m) h(ab)ere / P(ro)ximus
aut(em) p(ro)x(im)i piam visitac(i)o(n)e(m) in
telligit cu(m) annectit. Visitare pu
pillos 7 viduas i(n) t(ri)bulac(i)o(n)e eor(um).
Ex boni ex(empli) demonstrac(i)o(n)e(m) tangit cu(m) sub
infertur. Et i(m)maculatu(m) se custo
dire ab h(oc) seculo. Capitulum 2m

2m capitulum In quo agit de informac(i)o(n)e in bonis op(er)ib(us)

Fratres mei nolite 7 cetera.

Sicut dicebat(ur) sup(ra) p(ri)mo aplus
hortabat(ur) afflictos 7 dispersos
p(ro)p(ter) no(m)i(n)e temptac(i)o(n)es 7 t(ri)bulac(i)o(n)es
forti(ter) sustinere ex t(ri)bulac(i)o(n)um 7 temp
tac(i)o(n)um delectat(ur). tollerac(i)o(n)e / S(e)c(un)do corp(or)ali
7 sp(irit)uali ... Expedita
g(lossa) illa p(ar)te hic exequit(ur) de s(ecun)da. Ad
cuius i(n)tellectu(m) e(st) sciend(um) q(uod) circa duo
volu(n)tas n(ost)ra maxi(m)e afficit(ur) vel
inficit(ur). p(ri)mo i(n) honorib(us) indebita exhi
bic(i)o(n)e / s(ecund)o in diuiciar(um) i(n)ordinata
retenc(i)o(n)e / P(ri)mo g(lossa) aplus i(m)monet
p(er)sonar(um) accep(ti)o(n)e(m) o(mn)ib(us) q(uod) diuites
no(n) s(un)t honora(n)di p(ro)p(ter) eor(um) diuicias
s(ed) mag(is) co(n)temp(n)endi s(ecund)o remouet
diuiciar(um) indebita(m) retenc(i)o(n)e(m) o(mn)ib(us) q(uo)d
deni(que) h(ab)ere largas man(us) i(n) paup(er)um
sustenc(i)o(n)e s(ed) ibi Sic loquimi(ni) 7 fa
cite. p(ri)mu(m) duo fac(it) q(ui)a p(ri)mo po(nit) p(ro)p(ositu)m
7 p(ro)ba(tion)em co(n)temp(t)o s(ecund)o po(nit) quandam
dubitac(i)o(n)is remoc(i)o(n)e(m) s(ed) ibi Si tamen
legem p(er)ficitis. Sup(er) p(r)ima p(ar)te i(n)tend(it)
t(ame)n v(er)ba. Quicu(m)q(ue) volu(n)t pau
peres 7 pupillos 7 viduas visitare
7 honorare no(n) d(e)b(e)nt h(ab)ere fidem in
p(er)sonar(um) diuitu(m) accepc(i)o(n)e cre
dentes q(uod) si diuites honore(n)t
p(ro)p(ter) eor(um) diuicias hoc co(n)sequa(n)t(ur)
p(re)miu(m) et(er)ne gl(or)ie / Et vos debetis

Sed ita duo volu(n)tas n(ost)ra maxi(m)e afficit(ur) vel inficit(ur)

et t(em)p(or)alia comoda 7 recipienda p(ro)p(ter) h(oc)

Vl. intendit talem doctrinam. Nolite credere quod dominus noster Ihesus Christus glorietur in personarum acceptione. Ipse enim contrarium fecit. Actuum x. In veritate comperi quia non est personarum acceptor deus. Et ideo glossa super epistolam. Nolite in acceptione personarum. idest. non estimetis quod fides domini Ihesu Christi sit in personis accepta. ut scilicet deus ad fidem vocaverit divites et non pauperes. Et hoc dicit. ut alliciat

xxvii. capitulum

eos ad amorem pauperum. ut exinde acquirant celum. Unde Augustinus. Da terram ut tibi et accipe celum. Non ergo debetis accipere personas. Est autem acceptio personarum iniustitia qua prefertur persona persone propter causam indebitam. Et fit tripliciter. scilicet in honorum exhibitione. in iudicii exercitione. et in promotione ad dignitatem.

viduas et pauperes visitare et honorare
sit dictum et super gloria fidem domini nostri Ihesu
Christi glorie hoc est fidem per quam debetis con-
sequi gloriam dei nostri Ihesu Christi. Non
debetis habere simul et in personarum divitum
acceptione eas magis honorando et magis
ad dignitates assumendo quam pauperes
propter divitias eorum solum. Unde habetur dicit
voce apostoli sic procedit. quia primo ponit
dicte rationis conclusionem. secundo eius probationem
ibi. Etenim si introierit. Dicit ergo. Fratres
mei. nolite in personarum acceptione habere
fidem domini nostri Ihesu Christi glorie. hoc est non
habeatis fidem vel credatis consequi
premium glorie Christi si abiciatis pauperes
et divites extollatis. quia apud deum
non est acceptio personarum. ita apud vos non
debet esse. Nam ut dicitur Actuum x. In
veritate comperi quia non est personarum accep-
tor deus. Deinde cum dicit. Etsi introierit.
ponit dicte conclusionis probationem. nam
probat hanc conclusionem. quod apud vos
non debet esse acceptio personarum. in moribus ro-
mnibus. primo ex parte pravitatis vestre
cogitationis. secundo ex parte Christi imitationis
tertio ex parte divitum oppressionis. in
ex parte divine offensionis. secunda ibi
Audite fratres. tertia ibi. Nonne divites
quarta ibi. Nonne ipsi blasphemant.
Super prima parte intendit dicere in vobis illi
sunt acceptores personarum modo indebito
qui per istam cogitationem eorum pau-
perem contempnunt propter paupertatem et
divitem extollunt propter divitias. Sed
vos nunc estis tales. quare etc. Continuatur
glossa sic. Bene dico quod fidem domini nostri
Ihesu Christi non debetis habere in personarum
acceptione. Etenim si introierit in conventum congregationem
vestrum vel conventum vestrum ut dicit alia
littera. Vir habens anulum aureum in ve-
ste candida scilicet per exteriorem habitum forte
gerens turpitudinem peccatorum. Intro-
ierit autem et pauper in sordido habitu
exterius in interius forte lucidus
et preclarus. et intendatis in eum

qui veste candida vel preciosa indutus
est et dixeritis ipsi honorem tradendo. per istam
vestem. Tu sede hic bene loco honorabili honoro-
rifico. pauperi autem dicatis contempnendo
eum propter eius paupertatem. Tu sta illic
in vili loco. vel sede sub scabello pedum
meorum. nonne iudicatis apud vos
metipsos. idest. nonne estis iudices acceptionis
actionibus vestris. sed video. et facti estis iudices non

Unde patet quod personarum acceptio in iudicio est iniustitia. et peccatum mortale. ut patet in secunda secunde questione 63 articulo

cogitationum iniquarum quasi diceret. quod
iudicando personam tanto esse digni-
ores quanto ditiores. et facere iniquum
iudicium. et cogitationem iniquam cogi-
tare. Queritur autem dubium utrum sit
mortale peccatum magis honorare divitem

Utrum sit mortale peccatum magis honorare divitem quam pauperem

quam pauperem. et videtur quod non. quia communiter
videmus prelatos et religiosos ac
alias personas divites magis quam
pauperes honorare. Sed grave esset
dicere omnes mortaliter peccare cum hoc
faciant. quare etc. In contrarium est quia
nequitias cogitare et secundum nequitias
iudicare non est sine peccato mortali.
Sed honorantes divites magis quam
pauperes sunt iudices iniquarum cogitationum
ut dicit apostolus hic. quare etc. Dicendum

Solutio

quod in tali honore exhibito divitibus
et pauperibus potest attendi triplex ordo.
primo ordo prelationis. secundo ordo sive di-
lectionis. tertio ordo premii expectationis.
Nam honorare divitem magis quam
pauperem secundum dignitatem ecclesiasticam
ut quod dives sapiat demeritis ad
honores ecclesiasticos assumatur. pauper

et sit honoretur

vero abiciatur. non obstante quod sit
sapiens et in vita et in moribus preclarus
non sine peccato mortali esse potest. quia ut
dicitur Proverbiorum xix. Melior est pauper
qui ambulat in simplicitate sua quam
dives torquens labia sua et insi-
piens. Et Augustinus dicit super hunc locum
quod si hanc distantiam standi et
sedendi ad honores ecclesie referamus
non est putandum leve esse peccatum in
personarum acceptione habere fidem glorie
domini nostri Ihesu Christi. et subdit. quod

Doctrina apostoli est. Attendite diligentius christiani quia
non qui ditiores in hoc seculo hii sunt meliores in
divino iudicio examine et ideo non sunt preferendi pauperibus
divites enim propter divitias prese non sunt deo amabiles
vel humiles magis quam pauperes. Nec pauperes propter paupertatem
minus deo amabiles vel contemptibiles. Et hoc probat per

[left margin: honoris causa]

non faciat modo eligi divitem ad sedem
contempto paupere instructiore san
ctiore et sapientiore qui diceret
[ver] pauci vel nulli modo sunt, prelati hii
non eligant potius divites ad sedes

[left margin: honoris causa]

quam pauperes, quantumcumque sint indigen
tes et insufficientiores eis, cum tamen
hoc sine peccato facere non possint. Si
vero attendatur ordo sine dilectionis
non tamen pocius magis honorare divi
tes quam pauperes, ut quis non respi
ciat divitem principaliter propter divicias
sed propter personam et propter virtutes suas,

[left margin: ut] quia divicias bene utitur in pauperum
sustentacione et rei publice defensione
Nam isto modo non solum non tamen potius
divites magis honorare quam
pauperes, immo est meritorium quia ita
sit factum observamus ordinem caritatis
et sine dilectionis. Sed si ~~tcio~~ in tali
honore attendatur ordo premii exspe
ctacionis, ut aliquis cogitet aliquem
tanto digniorem quanto ditiorem
et personam pauperis contempnat propter
paupertatem, et divitem honoret propter
divicias et temporalia comoda que
ab eo exspectat, tunc hoc est non potest
sine peccato quia per hoc datur pauperi
occasio desperandi de paupertate sua
ideo dominus dicit Mathei xviii. Qui autem
contempserit unum de pusillis istis
minimis hoc est pauperibus qui in me
credunt expedit ei ut suspendatur
mola asinaria in collo eius et de

[left margin: ⸍iducat]

mergatur in profundum maris. Hoc est
expedit ei magis vitam temporalem
pena gravissima finire quam fratrem
pauperem ad peccatum mortale ut glosa
dicit. Nam mola asinaria est grave

[left margin: quam]

pondus quod asinus fert non potest ~~ut est mola~~
~~volunt asinus vel equus ad mo~~
~~lendum~~ vult ergo dicere dominus quod magis
expedit per talem penam vitam
puterem ~~tempo~~ finire quam ex contemptu
pauperis provinius ut ad peccatum

[right margin: omnes ante dimiserunt dicit Nonne]

mortale inducat. Deinde cum dicit
Audite probat hoc exemplo et imita
cione talis ideo. Illos vos debetis ho
norare et non contempnere qui sunt a christo
honorati sed tales sunt pauperes. Ergo etc.
Dicit ergo Audite fratres mei dilectissimi. Nonne

[right margin: id est opes rerum temporalium. vel pauperes id est humiles elegit contempne tes res temporales elegit etiam pacientes pauperes quamvis afflictos inveniret]

ne deus elegit pauperes in hoc mundo
sicut Johannem Andream et Jacobum de quibus dicit Mathei iiii.
quod cum ambularet Jesus iuxta mare
Galilee vidit duos fratres scilicet Petrum et
Andream mittentes recia in mare, quia erant
piscatores. Et prima ad Corinthios dicitur quod contem
ptibilia et infirma mundi deus
elegit ut forcia confundat. Divites
autem elegit in fide et heredes regni
hoc est fecit eos credere spem esse ponenda
in hereditate eterna non in diviciis temporalibus
quod quidem regnum [letificat et aptat] repromisit ipse divi
tibus super diligentibus se et non diligentibus
temporalia. Vos autem exhonorastis

[right margin: vos acceptores personarum exhonorastis id est privastis honore pauperem.]

pauperem quasi dicat, vos non sequimini ve
stigia dei, quia vos pauperem abiicitis
et divitem tollitis. Vos autem contra docet
Deinde cum dicit Nonne divites
probat hoc idem exemplo oppressionis
divitum et ideo arguit sic. Illos non debetis
honorare propter divicias qui propter has
divicias et potestates vos opprimunt
verberando vita bona auferendo et
ad iudicia contra iusticiam vos trahendo
sed omnia ista mala faciunt vobis
divites. Ergo non debetis eos honorare.
Hoc ergo quod dicit Nonne divites per potenciam
opprimunt vos et ipsi trahunt vos sine
causa scilicet per iudicia facientes vos
condempnari qui dicit sic faciunt.
Est autem considerandum quod divites ex
diviciis non putatis proximos
opprimere suos, sed magis ex multitudine
amicorum quos habent ex diviciarum cu
mulacione quia ut dicitur Proverbiorum xiiii Di
vicie addunt plurimos amicos
a paupere autem hii quos habent separantur
et ibidem dicitur quod multi colunt personam potentis,

[far right margin, partly visible: 3 Nonne ipsi blasphemant ... quod invocatum ... operatur]

[far right margin, partly visible: vel super vos id est ad vestram protectionem et ad vestram venerationem]

zanna sit dona et bucetis videntes quod divites sic sanniis et sannulis subsannare et pauperes opprimunt flagellando et incusando propter quod merito a pauperibus honorari non debent.

Deinde cum dicat. Nonne ipsi blasphemant. Hic probat hoc idem ex parte divine offensionis et est ratio talis. Ille non debet honorare qui blasphemat nomen dei quod invocatum est super vos. Sed divites hoc faciunt ergo etc. Dicit ergo nonne et ipsi scilicet divites blasphemant nomen dei bonum id est nomen ihesu christi. Nam secundum Iohannem. Blasphemia est iniuria deo irrogata. Quod quidem nomen invocatum est super vos. Nam deus nomen ihesu operatur in nobis salvacionem. Unde ut dicitur Actuum iiij. Non est aliud nomen sub celo in quo oporteat omnes homines salvos fieri nisi scilicet in nomine ihesu. Operatur etiam in nobis peccatoribus dicitur Ieremie xiiij. Tu autem in nobis es domine et nomen sanctum tuum invocatum est super nos ne derelinquas nos. Deinde cum dicit. Si tamen legem. Hic ponit quasdam dubitaciones removendo. Nam excludit duplicem dubitacionem. Una est dubitacio quod deus est innocentis qui non debeamus divites honorare quod videtur contra legem divinam secundum quam dicitur nobis. Diliges proximum tuum sicut te ipsum. Unde cum nos velimus nobis honorem exhiberi videtur quod per predictam legem teneamur divitibus tamquam nostris proximis honorem impendere. Alia dubitacio est que ex ista oritur. Nam dato quod faciamus contra legem istam secundum quam precipitur nobis Levitici xix. Ne confundas personam pauperis nec honores vultum potentis. Non videtur quod propter hoc faciamus contra totam legem dei nec efficimur transgressores istius legis videtur quod efficiamur transgressores totius legis divine. Primo ergo ponit remotionem dubitacionis primi. Secundo alterius. Secundo ibi

Quicumque autem. Continua sic. Ita dictum est quod non debetis divites honorare propter eorum divitias. Si tamen legem perficitis regalem et cetera scilicet preceptum hoc est si vultis observare legem divinam que est regina et excellencior inter alias et si vultis observare alias preceptiones in qua continetur hanc diliges proximum tuum sicut te ipsum bene facitis quasi dicat quod si honoratis divites inquantum proximi sunt propter legis observantiam et divinam dilectionem bene facitis. Si autem personas accipitis honorando divites propter eorum divitias et pauperes contemptus propter eorum pauperitatem peccatum operamini redarguti a lege quasi transgressores. Nam tales efficiuntur transgressores istius legis que scribitur Deuteronomii primo. Quod est iustum iudicate sive sit civis sive peregrinus nulla erit distantia personarum nec accipietis cuiusquam personam. Et Levitici scribitur xix. Ut dictum est. Non confundas personam pauperis nec honores vultum potentis.

Deinde cum dicit. Quicumque autem. Removet secundam dubitacionem. Nam posset aliquis credere ut dictum est quod offendendo contra istam legem que prohibet personarum accepcionem non propter hoc offendit contra totam legem divinam. Hoc removens apostolus dicit. Quicumque autem totam legem servaverit hoc est preposito et animo suo servare offendat autem in uno id est in uno peccato factus est omnium reus id est factus est reus ipsi deo. Aliqui autem tenent ad hoc quod omnia peccata sunt connexa quia sunt peccata. Nam qui dixit. Non mechaberis. Dixit et non occides. Hoc est qui prohibuit unum peccatum prohibuit et aliud. Quod si non mechaberis occidas autem factus es transgressor legis id est transgrediendo unum preceptum efficieris transgressor omnium aliorum quantum ad intentionem legislatoris quia et omnes virtutes detinentur ibi pariter ab uno vicio. Et dum in uno peccato perseverat omnia bona perdit secundum Ambrosium in libro de penitencia et habetur in canone de penitencia dis. v. Dolendum et cetera consideret.

Vel in uno id est in precepto caritatis quod est vinculum omnium preceptorum. Precepta enim domini et multa sunt et unum. Multa per diversitatem operis et unum in radice dilectionis. Vel in uno id est in una virtute quia virtutes connexe sunt et qui peccat contra caritatem peccat contra omnes virtutes. Vel in uno scilicet mortali peccato factus est omnium reus quo ad vitam eternam quia propter illud solum damnabitur.

3 Nomen quod scilicet blasphemant quod nomen ihesu quod in nobis operatur

Vel super vos id est ad vestram protectionem et ad sui venerationem.

z

utr q offed in uno reus sit omnibus

Queret aliquis utr hoc sit verum q
si offendit in uno sit factus reus om
q enim peccat in uno pecco peccat in omnibus
aliis et videtur q quia q peccat pecco
superbie vel invidie vel inanis glorie
non oportet hoc peccat pecco luxurie
ymo dediti peccatis spiritualibus fe-
minis prius ad peccata carnis. In contrarium
est apostolus in littera. Dicendum q in pecco
scilicet in quo actu possimus duo
considerare aliquid formale et aliquid
materiale. Formale in pecco est aver-
sio a bono incommutabili. Materi-
ale vero in pecco est conversio ad bona
commutabilia. Ex parte boni incommutabilis
puta ipse deus est unum. Bona vero
commutabilia diversa. Hinc est q ex
parte boni incommutabilis peccata sunt
connexione et unitate. Ex parte vero
bonorum commutabilium sunt diversificate
et pluralitate. Hoc ergo considerans b.
Ja. ait. Quicumque totam legem serva-
verit. offendat autem in uno factus
est reus omnium. Nam factus est reus
omnium. Nam factus est reus in illo quo
avertendo omnia peccata in istis sunt
peccata in quantum avertit a deo. Cum ergo
per unum quodque peccatum mortale homo
avertat se a deo per eius aversionem
omnia peccata sunt unum peccatum. Nam si
consideramus ipsum deum qui est legis-
lator. ipse non prohibet nisi peccatum unum
formaliter loquendo. Nam si prohibet
mechari non prohibet ipsum nisi in
quantum avertit a bono. Et si prohibet
furtum non prohibet nisi in quantum
per tale peccatum homo avertit se a bono. Sic
ergo deus solum prohibet aversionem
a bono quia omnia peccata avertunt
a bono. Deus ipse prohibendo talem
aversionem prohibet formaliter solum
unum peccatum. Sic et possimus dicere
q qui offendit in uno pecco
offendit in omnibus aliis. ideo
per tale peccatum avertit se a quo avertendo
adeo

oia peta sunt q sunt peta. Nam

pt dici q p unum tale petm reus est om qa sic fit reus in aversione a deo

omnia peccata sunt q sunt peccata. Secundum
gl. vo. b. Ja. ibi qui cum dixisset
Qui offendit in uno factus est reus omnium
Quare hoc assignat causam dicens. Qui
enim dixit. non mechaberis dixit
et non occides. quasi dicat. quod qui pro-
hibuit mechari prohibuit ea in quantum
avertit a bono et quia homicidium
avertit a bono. ideo prohibendo mechari
prohibuit homicidium. dans per hoc
intelligere q sicut qui prohibuit unum
peccatum sic et prohibuit omnia alia.
Sic qui offendit in uno offendit
in aliis. Et per hoc solvitur argumentum. quia q
offendit in superbia avertit se a deo
et quia luxuria non est prohibita nisi
in quantum per eam fit aversio a deo. q offendit
in superbia offendit et in luxuria et in
ceteris aliis peccatis quia avertit se a deo
sed materialiter non oportet q qui offendat
in superbia offendat et in luxuria. co
q materialiter talia peccata sunt separata
et distincta ut supra dictum est.

Sic loquimini etc.
Remota personarum acceptione indebita
exhibitione honoris iusta
parte sicut dicebatur apostolus removet
similiter in temporalium indebita retentionem.
Ostendens q non sufficiat sola fides
et sola compassio verborum ad proximorum
subventionem. sed oportet operis exhibitionem
eis manus porrigere adiutrices. Et
dividitur hec pars in vii partes. Secundum q
apostolus probat vii. rationibus solam
fidem non sufficere ad proximi subven-
tionem et cordis dilectionem. Primo namque
hoc probat ex dictamine legis observatione.
Secundo ex iudicii expectatione. Tertio ex defectu
fidei inutilis possessione. Quarto ex
proximorum indigentie relevatione
Quinto ex perfecte fidei inutili cognitione
Sexto ex fidei Abrahe per opera
probatione. Septimo ex quadam mulieris

Apostolus non sufficit sola fides et sola aborum ad proximorum subventionem sed oportet exhibitionem

Also canonica verba [illegible] q indigentia [illegible]

9o

que etiam dent ob servare le ge etiam ut quamvis per alia loquitur opere implevit

exempli i(n)d(ign)atione/ s(ecundu)m ibi. Iudiciu(m)
e(n)i(m)/ t(er)cia ibi. Quid p(ro)derit. q(ua)r(t)a ibi.
Si aut(em) fr(ater). q(ui)nta ibi. Si dicatis.
sex(ta) ibi. Vis aut(em) sci(r)e/ vij. ibi. Si-
milit(er) aut(em) q(ui)ppe. in q(ua) parte in-
tendit t(ali)em ro(ne)m/ Quia p(ri)mi
volentes (con)seq(ui) vita et(er)na(m)
tene(n)t(ur) obs(er)vare lege(m) evang(eli)cam q(ui)a
p(er) t(ali)em legem debe(n)t iudicari (et) re-
tribuc(i)o(n)em recipe(re)/ Q(ui)a lex ewang(eli)ca
p(rae)cipit no(n) solu(m) loq(ui) p(er) v(er)ba s(ed)
(et) p(er) op(er)a (com)plere ea q(uae) dicu(n)t(ur) p(er)
v(er)ba/ q(ui)a d(omi)n(u)s legislator cepit p(ri)o
f(a)c(er)e op(er)a q(ua)m docu(it) p(er) v(er)ba. In no(vo)
1° Act. 1°. q(ue) cepit ih(esu)s fac(er)e (et) doce(re)
(et)c. Continua(tur). g(ra)t(i)a sic d(i)c(tu)m est q(uo)d
vos debetis tota(m) lege(m) s(er)va(r)e (et) ma-
xime lege(m) ewang(eli)cam/ Sic g(ra)t(i)a loq(ui)mi(ni)
(et) sic f(a)c(ia)t(is) sicut p(er) lege(m) lib(er)tatis
i(n)cipientes iudicari. q(ui)a dicit
ita debetis efficac(iter) i(m)plere p(er) op(er)a
illa que vos loq(ui)mi(ni) p(er) v(er)ba/ sicut
statim debetis iudicari p(er) legem
lib(er)tatis h(oc) (est) p(er) lege(m) ewang(eli)ca(m)/ que
lex lib(er)tatis appellat(ur). Est aut(em)
(con)siderand(um)/ q(uod) s(ecundu)m b(ea)t(u)m g(regorium). Cu(m)
augentur dona/ rac(i)o(n)es (et) donor(um)
c(re)scu(n)t/ (et) q(ui)a maiora (et) p(ro)ciora b(e)n(e)fi-
cia recepimus adeo i(n) lege ewang(eli)ca
q(ua)m i(n) lege mosaica/ (et) maiora in
lege mosayca/ q(ua)m i(n) lege n(atur)e/ Hinc
e(st)/ q(uod) ad p(er)fectam dilec(ti)o(n)em dei (et) p(ro)ximi
tenem(ur) nu(n)c magis/ q(ua)m p(ri)ribus
retroactis. Debem(us) g(rati)o no(n) solu(m)
v(er)bis loq(ui)/ sed (et) v(er)bis op(er)ari. Aliogn(in)
g(ra)vi(us) iudicabim(ur) p(er) legem liber(tatis)
negligendo ista(m) q(ua)m p(er) legem
moysi/ vel p(er) lege(m) n(atur)e ut glo(sa) d(icit).
Deinde cu(m) d(icit). Iudiciu(m) e(n)i(m) p(ro)bat
h(oc). exp(er)te iudicij ex sp(ec)tac(i)o(n)e/ (et)
est r(ati)o talis. Illi d(omi)n(u)s sine p(ro)ximis
op(er)a mis(er)icordie exhibe(re) q(ui) ex-
spectat a d(e)o miam a(ccip)e(re). Sed

iudiciu(m) sine mia fiet illi q(ui) no(n)
fec(it) mi(sericordi)a(m) alijs/ G(ra)t(i)a o(mn)is debet
mi(sericordi)am alijs fac(er)e ut possint a
deo mi(sericordi)am recipe(re)/ (con)tinua(tur). g(ra)t(i)a sic
v(er)bis dico/ q(uod) debetis sic fac(er)e sicut
loq(ui)mi(ni). q(uia) stati(m) i(n)cipientes iudicar(i)
p(er) lege(m)/ q(ui)a iudiciu(m) sine mia fiet
illi qui no(n) fecerit mi(sericordi)a(m). Subd(it)
aut(em)/ q(uod) mi(sericordi)a sup(er)exaltat iudiciu(m)
q(uo)d quide(m) v(er)bu(m)/ p(otes)t (tri)plicit(er) exponi
p(ri)mo ut sit d(i)c(tu)m i(n) lande(m) mi(sericordi)e sup(er)
iudicio p(ro)uenientis/ (et) tu(n)c e(st) sensus q(uod)
mi(sericordi)a sup(er)exaltat iudiciu(m). i. mi(sericordi)a
e(st) excellencior (et) dignior iudicio
q(ui)a mi(sericordi)a apparet i(n) saluatis/ Iudiciu(m)
aut(em) i(n) dampnatis/ sic g(ra)t(i)a saluati
exaltati s(un)t sup(er) da(m)pnatos/ sic mi(sericordi)a
debet exaltari sup(er) iudiciu(m)/ Sc(da)o
p(otes)t exponi/ ut sit d(i)c(tu)m i(n) p(er)sona
ho(min)is mi(sericordi)a(m) (con)sequent(is)/ (et) tu(n)c
e(st) sensus/ q(uod) mi(sericordi)a sup(er)exaltat iudiciu(m)
h(oc) e(st) h(om)o magis exaltat(ur) p(er) mi(sericordi)a(m)
q(ua)m p(er) iudiciu(m)/ q(ui)a qui facit mi(sericordi)a(m).
mi(sericordi)a(m) m(er)et(ur) venire/ Math. v. Bti
mi(sericor)des q(uonia)m ip(s)i mi(sericordi)a(m) (con)sequent(ur).
s(ed) qui fa(cit) iudiciu(m) m(er)etur iudicari
Tercio p(otes)t exponi ip(s)o d(e)i mi(sericordi)a(m)
faci(en)tis/ (et) tu(n)c e(st) sensus/ q(uod) d(eu)s mag(is)
exaltat (et) magis (com)mendat mi(sericordi)a(m)
q(ua)m iudiciu(m)/ q(ui)a magis deo mi(sericordi)a
placet q(ua)m victime. (et)c. Iu(xta). d(icit)
E(un)tes aut(em) discite q(uid) e(st). Mi(sericordi)am
volo (et) no(n) sacrificiu(m). Deinde cu(m) d(icit).
Quid p(ro)derit. hic ponit t(er)cia(m) r(ati)o(n)em
que talis e(st). Illa fides e(st) v(i)l(i)s
(et) i(n)v(ti)lis possidet(ur). p(er) q(ua)m h(om)o no(n)
no(n) p(otes)t (con)seq(ui) salute(m)/ s(ed) si q(ui)s dicat
se h(abe)re fidem (et) no(n) h(abe)t op(er)a. p(er) t(ali)em
fidem no(n) pot(er)it (con)seq(ui) salute(m)
et(er)na(m). g(ra)t(i)a possessio t(ali)s fidei v(i)l(i)s
e(st)/ h(oc). est g(ra)t(i)a q(uod) d(icit). Quid p(ro)derit fr(atr)es
mei/ si q(ui)s dicat h(abe)re se fide(m). i.
credere sola(m) fidem suffic(er)e ad
salute(m)/ op(er)a aut(em) no(n) h(abe)at/ nu(m)q(ui)d
fides pot(er)it saluar(e) eu(m)/ q(uasi) d(icit).

"g(rati)o exami(n)de(n)t ob-
s(er)vare le-
g(em) eu(an)g(elicam)
ut q(uae) per
v(er)ba loq(ui)mur
op(er)e impleant

N(ot)a 2°
(et) q(ui)a maiora b(e)n(e)fi-
cia recep(i)mus i(n) lege
ewang(eli)ca q(ua)m i(n) mosa-
ica (et) lege n(atur)e

9°

N(ot)a 3°

q(uo)d mi(sericordi)a sup(er)exal-
tat iudiciu(m) et
exponit(ur) (tri)pl(icite)r

v(er)u(m) in casib(us) dubijs
int(er) iusticia(m) (et) mi(sericordi)a(m).
p(er) declinandu(m) e(st) ad
p(ar)tem misericordie.

q(uod) mi(sericordi)a sup(er)exal-
tat iudiciu(m). i.

Et s. N. de lyra ro[mano]s ferat. sic Illud qd e mortuu spualr no
pt saluare eternalr. fides sine opibz e hmoi. qr viuificat p
caritatem. Amor aut dei nuqua est ociosus. opat enim
magna si est. Si aut renuit opari. amor no est ut
dt. Greg. omelia xx. Et hoc intelligend e hita oportunitate
opandi. pter qd fides que p dilectioz no opat. mortua est.
et fit inessicax ad salute.

Jacobi

Et hoc e qd dicit.
Quid pderit. etc.

no potit et consequens fallitur sic cre
dendo. Deinde cu dt. Si aut fr
hic ponit iiii. ro ex proximor in
digencie releua[ci]oe. et e ro talis. Oms
Omnes uolentes consequi vitam eternam
tenentur ad fructum dilecconis et ad
proximor idigencie releuacoe. sed si
vos videtis fres et proximos vros
necessitate paciente et exuitas eis vel
consolationis non tn dederitis eis ne
cessaria vite ppt hr. idigencia eor
no releuadam. ergo etc. dt. ergo Si aut
fr aut soror. Nam omnes sumus
fres et sorores pter conformitatem et
vite eterne hereditate. Nudi sunt quo
ad habitum exteriorem et vestimentor
coopimentum et indigeant victu
cottidiano quo admittimus vitam mut
ueniunt. dicat aut aliqs de vobis
illis ite in pace calefacimini ppt
frigiditate extius affligentem et
satuamini ppt caloem naalem in
tus consumentem. no dederitis aute
eis que necessaria sunt corporis quid pderit vobis
qui dicet. nichil e vtilius caritas
vera adeo ad indigentie releuationem
sic et fides si no het opa mortua e
et quibus reminiscit
in semetipsa. Queret aut aliqs
vtrum fides sine opibus mortua sit
et videt q no. qr dr mt. vltio. Qui
crediderit et baptisatus fuit hic saluus
erit. ~~Queret aut aliqs vtrum fides sine opibz mortua sit et vide q no~~. Incontrarium e b. ia. ibid.
Dicendum q illud dr mortuu qd caret
sensu et motu qr ut dr primo de aia
animatum ab inanimato distinguitur
sensu et motu. fides ergo que non
viuificat sui subiectu quantum
ad motu dilectonis. dm et proximi
ex caritate diligendo nec quantum ad sensu
bone opacionis defectibus proxior
succurrendo pt dici mortua. Nam
sm Aug. Non pt succurre
periculo fris et no succurrit occidit
Et Ambros li. de officiis. lxxxvi. dis.
pasce fame morientem. quisquis enim
pascendo hoiem suare potes si no pauis
occidisti.

vide sup
cc

Sola fides no suffit
ad proxior subuencionem
et eor dilectione.
Vn p3 q sit sola pba
pietatis nudu vel e
surientem no recre
aut. si et cibo no pbe
atur et vestibus. ita fi
des pbotemus sustentata
no saluat illus

Bh.

Vtru fides sine opibz
mortua sit.

[illegible] Et sm hanc similitudinem istam
loquitur. Jacobus ii. dt. Sicut enim sicut
corpus sine spu mortuum est ita et
fides sine opibus mortua est.
Ad illud no q dr. Deinde marc. et [illegible]
q euuangelium loquitur de fide formata p
caritatem namqz tali fide qui crediderit
ex proprio actu uel exactu suorz parentum
sicut paruulus et baptizatus fuit saluus
erit. Deinde cu dt. Sz dicet. Hic
ponit quinta ro et e talis. Illor fides
e deridenda et priuata omni bono et
merito per quam no distinguunt hoies
a demonibz. sz p solam fidem sine opibz
no distinguuntur homines a demonibz
nec boni a malis. ergo talium fides
et priuata omni merito. hoc e go q dt.
Sz dicet quis sp[iritus] forsitan fidem cu opibz
Tu fidem hes et ego heo opa. Oude
m fidem tuam sine opibus et ego
ostendam e ex opibz fidem mea. qui
dicet respondendo ut glo. e possum
ex opibus pbare fidem mea quia
pbaco dilectionis exhibicio e opis.
Sunt namqz ipa [illegible] opa signa
et indicia quibz possimus pbare
quemcumqe aliquem fidem et caritate
hre. tu vo fidem tua no potes m
ondere quia no hes opa quibus
mediantibz possim ee vide fide hre.
Nam pter fidem sine opibz no
distinguuntur hoies a demonibz. Vnde
subdit. Tu credis. qm ds vnus e.
bn facis credendo ipm deu ee. sed
plus requirit. qr et demones credunt
et contremiscunt qd plus e q crede tm.
Est aut distincciones de fide du. q fm btm Aug.
et allegatur mo. summa. sermone. di. q
aliud e credere deum esse aliud e
credere ideu. Nam credere deum e crede
qr ipse deus sit. Credere vo deo est
credere que loquitur. [illegible] Sed
credere in deum est credere et amare et
diligere ipm et ienm ire eius finitur

Bz.
Vtrum fides sit
in demonibz

1

Ad fide
demo disp.

1

2

Bh.

Vtu ad
est deo
Ad e deo
deo

adherere et eius membris incorporari. primum
est quia sunt demonibus et multis
malis reprobis, sed tamen est tamen primum
bonorum. Queritur autem hic utrum
fides sit in demonibus. et videtur quod non.
quia fides est donum gratuitum datum nobis
a deo, sed talia dona non sunt in demonibus.
Ergo et cetera. In contrarium est b. Ja. in litera.
Dicendum quod fides est de rebus non visis
et de his ad quorum investigationem
humana ratio non attingit, quia secundum Greg. fides
non habet meritum cui humana ratio prebet ex-
perimentum. Et ad credendum talia que
sunt supra humanam rationem et que sunt
impossibilia nec potest aliquis moveri du-
1 pliciter. Uel ex aliquo lumine divinitus
supra infuso, et isto modo omnes fideles
credunt ea que sunt annexa fidei. Secundum
quem modum fides non est in demonibus.
2 Uel hoc potest esse ex aliquibus signis et o-
perationibus, ut per miracula et cetera talia
que tamen sunt impossibilia creature cognoscunt
demones ex talibus miraculis et ex
naturali cognitione que subtilius viget
in eis quam in nobis. credere ea que
sunt fidei et que possibilia nec naturalem
ipsorum cognitionem non excedunt, non
quidem ex libertate voluntatis sed
magis violencia rationis. Ex quo
talis fides non est meritoria, quia non est
ex amore sed magis ex timore et
stupore. Jo. Ja. sicut dicit quod demones
credunt et contremiscunt, ubi dicit glo. quod
qui deum esse non credunt, uel creditum
non timent, sunt demonibus tardiores
et peiores. Ad rationem dicendum quod talis
fides que est in demonibus non est luminis
infusio, sed procedit ex naturali cognitione,
ut dictum est. Deinde cum dicit Uis
autem scire. hic ponitur verbum quod est
talis. Eadem fides est in nobis et in
antiquis patribus, quia eadem fides anti-
quorum et modernorum. Aug. sed fides
abrahe et antiquorum patrum probata

fuit ex operibus. Ergo nostra fides similiter
ex operibus debet probari. dicit ergo O homo
inanis, id est superbe, sine operibus vis
scire quoniam sine operibus fides ociosa
est. ipsi dicunt. Pro primo probo et quia abraham
pater noster nonne ex operibus iustificatus est
offerens ysaac filium suum super altare.
sicut dicitur Gen. xxii°. ipsi dicunt quod ex
tali opere comprobata fuit fides eius.
Nam secundum glo. magna probatio fuit cum
filium intendebat occidere. magna etiam
probatio fidei fuit cum de mortuo filio
credebat se semen posse accipere.
Nam deus erat ei in dictum probatum
In semine tuo benedicentur omnes
gentes. et subdit apostolus Uides ergo
quoniam fides cooperabatur operibus illius
et ex operibus fides consummata est, hoc est
completa et perfecta. et ex hoc impleta est
scriptura dicens Gen. xv°. Credidit
abraham deo et reputatum est illi ad
iusticiam et amicus dei appellatus est.
Nam primo obediendo erat iusta, quia
obediebat suo superiori. Erat etiam
amicitia, quia idem volunt quod duo
Nam secundum Aug. amicos facit conuictio
morum et conformatio voluntatum. Concludit
ergo apostolus. Uidetis, id est manifeste videre
potestis quoniam ex operibus iustificatur
homo et non ex fide tantum. Queritur autem
aliquis utrum abraham ex operibus iusti-
ficatus fuerit. et videtur quod non. quia ad Ro. iiii°.
dicit quod fides reputata est abrahe
ad iusticiam, non autem operacio. Preterea
[illegible] multi fideles homines habent
fidem et opera esse non possunt, quos
nephas esset dicere apud deum non iusti-
ficari. Dicendum secundum glo. diversis modis
aliquis dicitur iustificari. Nam uno modo
iustificari idem est quod a peccato mundari
uel iusticiam recipere. et secundum hunc modum
apostolus dicit ad Ro. abraham iusti-
ficatum fuisse sine operibus, hoc est
sine operacionibus precedentibus
fidem, quia per opera legalia que

Margin (left):

B. 3°

Utrum fides sit in demonibus

no

[illegible] ad fidem [illegible]

B. 4°

Uno [illegible] est [illegible] [illegible] est [illegible] deo

Margin (right):

Licet abraham per fidem quam habebat esset iustus tamen per opera que addidit amplius est iustificatus que nisi fecisset meritum fidei amisisset.

Ita quod utrumque est necessarium ad iustificationem. Nam fides que non operatur per dilectionem mortua est et informis et iterum opera sine fide non sunt deo placencia.

B. 4°

Utrum abraham ex operibus iustificatus sit.

R.

fecisset non fuisset iustificatus apud deum ut ibidem dicit apostolus. Sed in sola fide iustificatus recepit. Alio modo iustificari [recepit] idem est quod augmentum vel complementum recipere iustitie. Secundum hunc modum Jacobus loquitur hic ubi dicit quod [...] fides abrahe ex operibus consumata est et completa, quod intelligendum est de operibus sequentibus fidem, ut glossa dicit. Nam per fidem erat iustus antequam fides diuerit ad opera et per opera fides ipsa augmentata est et completa. Et per hoc patet solucio ad primum argumentum. Ad secundum non est dicendum quod [...] si quis habeat fidem caritate informatam debet habere opera. Et si exterius dicta opera exercere non valeat, quia secundum augustinum ipsa dilectio opus fidei dicitur esse. Deinde cum dicit Similiter autem. Hic ponitur vij ro. ex [...] meretricis exemplo introducitur et est ro. talis. Illa iusti augmentantur in gratia per que peccatores a peccato liberantur. Sed per opera peccatores a peccato liberantur et iustificantur sicut dicitur Josue ij. de raab meretrice que liberavit nuncios filiorum israel de manibus regis iericho. Quare etc. Et hoc est quod dicit Similiter et raab meretrix nonne ex operibus iustificata est suscipiens nuncios scilicet Josue et per aliam viam [fenestram] eiciens. Quasi dicat. Immo ex tali operacione iustificata est. Et concludit quod ex omnibus dictis etc. Sicut corpus sine spiritu mortuum est ita et fides sine operibus mortua est [sine dilectione operante] [quod est intelligendum] eo modo quo dictum est supra.

sapientie abiectione et lingue refrenacione. Ad cuius intellectum est sciendum quod non sufficiat in nobis esse mali habitus remocio nisi et sit boni [...] habitus et virtutis introductio. Quia non sufficiat abstinere a malo nisi et bonum faciamus. Primo ergo papam ponit mundane sapientie et male locucionis remocionem. Secundo ponit divine sapientie in nobis introductionem ibi Si quis sapiens et disciplinatus. Circa primum sciendum quod sapientia mundana [...] [...] multa est vitanda a nobis. Primo est inanis glorie appetitiva. Secundo est rancoris et superbie attractiva. iijo est bonorum morum corruptiva. iiijo est incorrigibilis et irrefrenativa. vo est turbacionis et rixe provocativa. vio est fructus mali productiva. Quam causam apostolus dicat ista omnia procedere. Quia ex lingua non loquitur nisi per interiorem conceptum quem lingua exprimit. Eo quod exteriores locuciones sunt signa interiorum conceptuum que sunt in anima ut dicit philosophus. Ideo possumus dicere quod omnia ista procedunt ex mundana sapientia stulta et clamosa.

Dividitur autem ista pars in vij secundum quod apostolus dicit omnia ista vij procedere ex mala locucione et falsa et [...] conceptione. Secundo ibi [Et lingua] ignis. iij ibi Omnis enim natura. iiij ibi Lingua constituitur. v ibi Inquietum malum. vj ibi In ipsa benedicimus. Ipsa ergo pars intendit talem racionem. Illa sapientia est removenda vel abicienda a nobis per quam in riximus dampnacionem dei et Christi offensionem atque multorum verborum inutilem locucionem. Sed omnia ista mala incurrimus ex mundana sapientia et clamosa et falsa. Ergo talis sapientia est a nobis removenda et abicienda. Consequentia. Ergo sic secundum glossam. Usque modo monui vos ad bona opera facienda. Quia

Nolite plures magistri fieri.

Sicut supra dicebatur. In parte ista apostolus inducit dispersos et afflictos pro christi nomine ad tribulaciones fortiter sustinendas commendavit

meretrix. stat pro hospitalaria. de hoc vide N. de lyra. ad heb. xi. Ista raab ex fide vivi[...] dei vivi salvavit exploratores iudeorum Josue 2. Et pro hoc apposita est ad populum israel Josue 6. Et consequenter est salvata ex fide simul et operibus.

Ca. iij

Docet fideles bene se habere ad proximos in mali evitacione tam in verbo quam in facto. In verbo quia vitandum est malum loquacitatis etiam in doctrina nedum in communi vita. Ex loquacitate enim provenit quod aliqui presumptuose docere volunt que nesciunt. Contra quos dicit apostolus Nolite plures magistri fieri. glossa. nisi tamen discreti et in scripturis docti. vel in pluribus [...] ne velitis esse magistri. Et sicut monui vos ad opera facienda: sic moneo ad vitanda stulta magisteria. Est autem stultum magisterium velle docere que nescit et non didicit. Unde qui indoctus glossa officium docendi usurpat et regnum non sinceriter inciat maiorem dampnacionem meretur. Quam si solus suo scelere periret. sic contra quibus miscuit. tradunt ibi bonum acquirit. Et quia presumptuose docentes que nesciunt merentur maiorem damnacionem quam si sui perirent sceleribus ideo subdit. Scientes quoniam maius iudicium sumitis. id est maiorem condempnacionem meretis. Tales enim faciunt alios errare. Propter quod velut [...] merentur damnacionem.

Ut autem imperitos deterreat ne cupiant prelacionem quia qui cupit preesse oportet alios perfectiorem esse ne offendat dum docet. Procedit. Imperiti autem non possunt in predicando non offendere. Ostendit [...] ubi offensorum est. subdit. In multis enim offendimus omnes. Et ita non sumus perfecti quia ille tamen perfectus est qui in verbo non offendit. Si quis inquit beatus Jacobus in verbo non offendit. etc. Et loquitur de offensa in verbo doctrine a quo potest homo bene cavere. Vel secundum glossam loquitur non de offensa in verbis otiosis. sed de offensa quando in verbis dolose detractoribus a mendacibus.

Circa primum
Non sapientia mundana est vitanda quia
Primo quia est [...]
Secundo quia est [...]

"ex lingua

Circa primum
mala loquela vij mala facit

[fenestram]
[quod est]
[in vera] [...]

"offensionem

moneo

Doce enim est [...] [...] [...]

Nota [...] [...]

Non sapientia [...] mundana [...] [...]

fides sine opibz mortua / modo vos
ad stultam sapiam / z stulta magi
stra devitandi / Nolite go plures
magri fieri fres mei. h z / nolite ap
petere nec apphende kathedram
magrem / u habetis in vobis sapiam
sapientem / Nam sm glo / multi
fuit tpibz aplor / qui descendentes
de iudea anthiochiam no bene
eruditi in lege fidei / qui docebat
credentes ex gentibus debere circucidi
z aliqs errores inducebat qui veris
predicatoribz no parum laborem contulerint
contulerint talis ergo ppt appetitum
dignitatis fecerunt se doctores falsi
z psequis dampnaconem magnam
incurrebant / vnde subdit. Scientes
qm maius iudicium sumitis. h z ma
iorem dampnacoem incurritis / In multis
n. offendimus omnes / no periculosum e
nobis supple docere / qr non tantum
nos minus eruditi. Sz nos omnes
predecessores z maiores in multis
offendimus maxime in verbis / Si q
si in verbo no offendit. hic
pfectus e vir. Est aut considera
dum / q aplus sicut docet vitare
pluralitatem magrorum / qr vnus debet
ee magr / ita ppt multa mala
que in docendo quis incurre pt / Nam
primo quis incurrit maiorem dampnatoem
nam sm glo. qui indoctus offi
docendi vsurpat z opus ad quod non sufficit
meret
inchoat maiorem dampnacoem quam
si suo solo scelere periret. Scdo ppt di
z proximi offensioni / Nam aliqui doctores
offendunt in male docendo / z sic
offendunt deus / Aliqui in male
vivendo / z sic offendunt proximum / Sz
quem modum in multis offendimus
omnes ut glo dicit. tercio ppt vitare
verborum locucoz / quia ut dicit
eccl. 25. Beatus vir qui no est
lapsus in verbo oris sui ~~in multiloquio~~
~~pt deesse eporis~~ suo / z sicut dicitur

Beatus quia raro in multiloquio
pot deesse petm / Primo ppt dampz
prohibitionem / Nam xpus mt. xxiii
volens seipm ostende magrum
singularem esse / precepit discipulis
suis / ne se magros vocarent / vnus
e magr vr xpus / Chrisostomus dicit
in libro de magris q solum ille
sz cathedram in celis qui vitate
docet interius z subdit / q alius
homo sic se sz ad cathedram sicut
agricola ad arborem / Nam sicut
agricola no dicitur esse factor arboris
sz cultor / sic homo no dicitur esse factor
doctor sed dispositor. Ex quibus
omnibz hec possumus / Nam ee quidem
glo. que dicit / q vitas tacitus z secretus
erudit. quam docet. ppt pericula
q accidunt in docendo / dicit ergo aplus
Nolite plures magri fieri fres mei
ppt dampz prohibicoem / scientes qm
maius iudicium sumitis ppt vitam
dampnacoem / In multis enim offendimus
ppt di z proximi offensionem / Si
quis in verbo no offendit / hic vir e
pfectus / ppt verbor periculosam in
locucoz / Deinde cum dicit. Si enim
hic ponit primo eo q e talis / illa
locucio e refrenanda z removenda
a nobis q e cum ambicositatis et
mansis glie appetitum. Sz talis
e locucio lingwe procedens ex
ambicosa z stulta sapia go etc.
/ In hac vero sic procedit / qr primo
pbat maiorem pdnas stulti / neb
scdo ponit / (maiorem) ibi Et lingwa / dicit ergo
In dico / q qui no offendit in
verbo nec pfectus e vir / ideo homo debet re
frenare lingwam suam / sic homo
ponit frenum alijs. q se potestatem

in eo q vero dicunt plures magri sunt vnus
vnus magri celestis pagine / mt xxiii vnus est magr vr.
Vel hac dicit qr magisterium ex nititate est suscipiend no ambi
ciosa voluntate appetend. Vel plures magri dicuntur vene mor
dinate intencionis. Sunt enim multos enim presumunt futuros
querere temporalia z de animabus no curare. vel plures sunt qui
aliud docent. aliud faciunt. Vel nolite p. m. f. ydiote et
stulti sz glo. sz tm si tm discreti z in scripturis docti.

Left margin:
moneo
Doce enim est
opus sapientis
quorum pluris e
multitudo stultorum
aut infinitus
Eccles. 1
Cap.
Non sapia
stulta e
vitanda ppt
plura
1 que pta
2 que ept
No
z maxime in
vbo qa lingua
facta e i lubrica
eo modo eternis
movet ad ma
lum sz alia me
C z obn
Non plures
magri sunt
vitanda ppt
plura
Cap.
vasa loqui
vy mala sit
offensionibus

Right margin:
dicens. Vos aute
Nolite vocari
magri
ob. alij male vivendo
alij male docendo.
z alijs modis
Verbo offendit. qui
vba doli. detractionis.
superbie iactancie. oci
ose z superflue locucio
nis no vitat
Aliter iustus. alr iniustus
offendit. Iustus offen
dit. cum cadit fragilitate.
nec tm iustus desinit
esse. vnde Salom. Septies
cadit iustus et re
surgit. Iniustus offen
dit. qui in malum
voluntarie corruit.
dicit go b. Jacobus ma
gis prohibet insufficientes
magros quos que frequen
ter ont ex pluralitate
quam pluralites. vnde
nolite p. m. f. i. dimisi
z insufficientes. qa
magr. eo q officium

i. modicum est vel tyrannia lingue.

idest. ad voluntate sua quo vult ducere.

subaudi. multo magis in ora nostra debemus frena inmittere. Unde sic alia glo. dicit. Similitudo de equis ad linguam pertinet iam et facultate refrenande lingue ostendit. Convenit ergo. ut in ora frenos continentie mittamus ad serviendum nostro creatori. ut per lingue custodiam operum quoque rectitudinem optineamus.

et fortia lingua potest eum sic
ut circumducere totum corpus. ne
ipsa zelo timite discedit. Si aut
frena equis in ora mittimus ad
consentiendum nobis et omne corpus
eorum circumferimus. Hec est doctrinis
quotamque volumus. Ista est una
similitudo. Tunc ponit alia dicens
Ecce naves cum magne sint
a ventis validis minentur. circum
feruntur aut a modico gubernaculo
ubi impetus dirigentis voluit.
Sic ergo dirigimus et gubernamus
omnia precepta que sunt potentissima
et fortissima ita et lingua modicum quidem
membrum est et magna exaltat hoc est
magna et alta iactat. nisi ea homo
refrenet et gubernet ne in ambi
tionis et viciorum gloriam precipitat
vim s. Glo. sicut lingua ambi
tiosi magna exultat vel exultat
ut dicit alia littera. quia tamen ceterorum
verba et summum despiciens singula
rem se sapientem iactat et facundum.
Contra quos scribitur j. Re. 2o. Nolite
multiplicare loqui sublima gloriantes.
et subditur. ibi tamen. quia deus scientiarum
dominus est et ipsi preparantur cogitati
ones. Deinde cum dicit. Ecce quantus
hic ponit tertia ratio. quia sic per
formam. Ista locutio a nobis re
movenda est. que est causa et super
bie accensiva et universe iniquitatis
dispositiva. sed talis est locutio
lingue procedens ex immundicia et
fragili sapientia. quia ergo dicit. Ecce
Ecce quantus ignis. i. in eiusdem est
parvus ignis quam magnam
silvam incendit. Nam quamquam
incendit totam silvam ventum. sic
male loquendo homo quamque deno
vat omnes virtutes et omnia bona
que in se habet. quamque non existimat

la locutione homo inducat ad cau
telam et ad superbiam totam vitam
puterat et totam vitam cogitationem
[crossed out:] vel subdit
[crossed out:] lingua nostra ignis est universe
[crossed out:] iniquitatis Est aut sicut dicitur quod
lingua dicit. ignis est universe in
iquitatis sicut glo. quia universa
facinora aut committuntur vel dispo
nuntur. ut lascivia. fornicationes
aut patrantur et operantur peccatum vel
periuria et falsa testimonia. et defe
duntur et peraguntur peccatum. sic
malorum vicia operata. Deinde cum
dicit. lingua constituitur. hic ponit
iiij. ratio. et talis similitudo locutio est
vitanda et removenda a nobis que
est bonorum morum corrupta et ma
culata. sed est locutio lingue proce
dens ex dyabolica suggestione. quod ergo
dicit ergo quod lingua constituitur in membris
nostris que maculat totum corpus nostrum
et inflammat rotam nativitatis nostre. hec
est inflammat et incendit opera omnia
nostra que dicuntur esse rota propter reportium
operum volubilitatem. nam sic in rota
idem est principium et finis. sic iactibus
hominum quia ad homo gaudet finem
tunc incipit. quia cum consumaverit
homo tunc incipiet. et hec lingua que
sic maculat vitam nostram est in
flammata a gehenna hoc est suggesti
one dyaboli. Nam sicut glo. Gehenna
dicitur quia propter ipsum facta est. unde sic
gehenna semper ardet. sic et dyabolus
sic ubicumque sine inmaniter vel ubi certa
secum fert tormenta flammarum sicut
et hac pena commotus flammam
vitiorum suggerit hominibus. et illa que
eis incendendo suggessit per lingue
incontinentiam aperit. et peccata mebra
ad effectum ducere cogit. Est aut

gehenna.

gle. Sic lingua ingentes magna
magna operum bonorum
pire facit. lingua nostra ignis est
i. inflammata est
sic ignis. dicit at lingua ignis propter sui mobilitatem sive
velocitate quia utrumque maxime mobile est. vel propter ardo
rem loquendi et alios inflammandi. Universitas iniquitatis
est. s. ipsa lingua. quia per linguam peccat homo contra deum
blasfemando et periurando. contra proximum detrahendo et con
viciando. contra seipsum iactando. et sic evacuat omnia bona.

De primo
De secundo
De tertio
De quarto

propter linguam regit deus et vitam hominis.
i. tunc
i. est membrum
nostra opera nostra dicuntur rota
Plinio

considerandum quod mala locutio dicitur inquietabile et inflammare opera mala propter quatuor. Primo propter bonorum morum corruptionem, quia sicut ignis est corruptivus, sic corrumpunt bonos mores colloquia prava secundum apostolum. Secundo propter anime lesionem, quia scribitur Ecclesiastici xx°. Qui in multis utitur verbis ledet animam suam. Nam raro potest esse quod homo in multiloquio non ledat et affligat de aliquo verbo. Tertio propter ire commotionem, quia ut in pluribus ex inloquendo vastat et inflammatur. Non scribitur eodem capitulo. Aspectio oris illius inflammatio est. Quarto propter eius [illegible] falsitatem, quia ut dicitur in eodem capitulo, lapsus falsi ... vel false lingue est qui in pavimento cadens. ¶ Deinde cum dicitur Omnis enim. Hic ponitur quinta ratio, quia talis est illius locutio quod a nobis non est domanda, quia est incorrigibilis et indomabilis, sed talis est locutio lingue. Secundo etc. dicit quod omnis natura bestiarum sicut leonum, et volucrum ut aquilarum, et serpentium sicut aspidum. Nam ut dicit Glossa Plinius mansuetissima aspide apud familias legitur in Egipto domita fuisse, que de caverna egrediens de mensa eius cibaria sua recipiebat. Legitur et ut dicit tigridem quandam mansuetam fuisse in India et de India destinatam fuisse Anastasio principi. Omnia ergo talia animalia silvestria domantur et domita sunt a natura humana, sed tamen malam linguam nullus hominum domare potest, quia ut scribitur Ecclesiastici ... Quis est qui non deliquit in lingua sua? quasi dicat nullus. ¶ Deinde cum dicitur Est enim inquietum. Hic ponitur sexta ratio, et est talis: Illa locutio est vitanda que est turbationis et inquietudinis provocativa, sed talis est lingue locutio, quia ipsa est inquietum malum, plenum veneno mortifero. Dicit ergo Inquietum malum est ipsa lingua, plena veneno mortifero. ¶ Est autem considerandum quod lingua est inquietum malum in se et in aliis. In se namque, quia qui respicit illam non habebit requiem, nec habebit amicum in quo requiescet, ut dicitur Ecclesiastici xxviii. In aliis non similiter, quia ut ibidem dicitur: Susurro et bilinguis maledictus, multos enim turbavit pacem habentes. Dicitur autem plena veneno mortifero propter aliorum infectionem, quia ut scribitur eodem capitulo, lingua mala multos commovit et dispersit illos de gente in gentem. ¶ Deinde cum dicitur In ipsa benedicimus. Hic ponitur septima ratio, et primo ponitur ratio, secundo subiungitur eius probatio, ibi Non oportet. In prima parte intendit talem rationem: Illa locutio non est ordinata que est mali fructus sicut et boni productiva, sed talis est locutio lingue, quia quandoque bona loquitur, quandoque mala, cum tamen semper debet bona loqui. Quia etc. Dicit ergo quod in ipsa, scilicet lingua, benedicimus deum, hoc est ipsum filium propter eius sapientiam, et patrem propter eius potentiam, et spiritum sanctum propter eius clementiam, et in ipsa maledicimus homines qui ad similitudinem dei facti sunt, et sic per consequens maledicimus deum, quia qui maledicit creaturam maledicit creatorem qui fecit illam. Ex ipso ergo ore procedit benedictio et maledictio, cum tamen semper ex ipso debeat procedere benedictio. ¶ Deinde cum dicitur Non oportet. Hic subiungitur eius probatio, et est ratio talis: unum et idem non potest esse productivum duorum contrariorum, sed lingua est unum membrum, ergo non potest ex ipsa benedictio

Margin notes:
quod mala locutio dicitur inquietabile et inflammare opera mala propter quatuor
Secundo
Quinto
Sexto
Septimo
Plinio
Quarto
quod ex ore fluit de malo in malum. Dicitur 6°
Quod lingue duo mala
Dicitur 7mo

z maledictio procedit / nisi circa pctō
/ quia amaritudine maledictionis
consumitur dulcedo benedictionis
ut glo. dicit. / Non oportet fratres mei
hec ita fieri supple quod ex eodem
ore benedicamus deum z maledicamus
creaturas eius / quia nunquid fons
de eodem foramine emanat dulce
z amaram aquam. q. d. hoc est impossibile
/ Nunquid potest fratres mei ficus
uvas facere / aut vitis ficus facere
/ ut scribitur. Math. vij°. Nunquid colli-
gunt de spinis uvas aut de tribulis
ficus / Sic neque salsa dulcem
potest facere aquam / ita z lingua
mala non potest loqui bona
sicut nec arbor mala fructus bonos
facere potest. Consequenter tangitur glosa
/ quod oportet aliquando amaram predi-
cationem uti / dulci quidem
attrahendo / blandiendo pro dulcedine
verborum / amara vero increpando z re-
darguendo pro turpitudine peccatorum
/ quod satis difficile est / ut duo sibi
adinvicem contrariantibus utrumque facere
possit etc.

// predicationem a'qua dulci

/ qd

Quis sapiens z disciplinatus etc. / Dicta hic sapientie
mundane remotione z ablatione
/ In ista parte ut dicebatur ponitur in
nobis divine sapientie introductio / et
dividitur hec pars in duas partes. / primo
ponitur volentium divinam sapientiam
recipere congrua dispositio / secundo ponitur
ipsius sapientie divine descriptio z no-
tificatio / secundo ibi. Que autem desursum
/ descendit. / prima pars est secundum
quod tria videntur ista que nos ma-
xime disponunt ad divinam sa-
pientiam recipiendam / primum est scientie z

Epo

Nota ad sapientiam divinam
recipiendam tria disponunt

honeste vite conversatio / quia ut
scribitur Sapientie primo. In malivolam
animam non intrabit sapientia / nec
habitabit in corpore subdito peccatis / z Aug.
in libro primo de trinitate / quod divina sapientia non
nisi purgatissimis mentibus conti-
git / secundum est pacis z tranquillitatis unio / Nam
si anima volens recipere sapientiam
mundanam sedendo z quiescendo
fit sapiens z prudens ut dicitur vij°.
physicorum / Multo fortius in recipiendo
divinam sapientiam omnem turbationem
z strepitum a suis cogitationibus debet
removere / quia spiritus sanctus discipline
effugiet fictum / z auferet se a cogitationibus
que sunt sine intellectu ut
scribitur Sapientie primo. / Tertium est superbie
remotio z detestatio / quia benignus
est spiritus sapientie / hoc est humilis z ma-
suetus / z non liberabit maledicum
hoc est superbum a labiis suis / ut dicitur
eodem libro capitulo primo. / Primo igitur apostolus
volentium recipere divinam sapientiam
ponitur scientie z honeste vite conversatio
/ secundo ponitur pacis z tranquillitatis
adinvicem unio / Tertio ponitur
superbie remotio z detestatio / secundo ibi
Quod si zelum amarum / tertio ibi. Non
enim ista sapientia. In prima parte intendit
talem rationem / Quicunque volunt divinam
sapientiam recipere debent scientiam et
honestam conversationem habere / sed vos
vultis disciplinati z docti per divinam
sapientiam / igitur etc. Dicit igitur Quis sapiens
et disciplinatus inter vos / hoc
est si aliquis cupit esse sapiens ex se
ipso sapientiam addiscendo / z disciplinatus
alterius doctrinam recipiendo / in tuos
ostendat / ondendo primo quod ex bona
conversatione operationem suam supple esse
scientem z imaculatam / z in doctrine
talem operationem debet ostendere in mansuetudine

sapie / hoc est in humili ter sine sapie
gnia i masuetudine debemus
suscipe insitum vbum ¶ Est aut
considerandum ppt iiii or expedit
volentibz divinaz sapiam recipe
ad hre vite sanctitatem ¶ Primo ppt
dce sapie reis introductoem / quia
nichil inqnatu ī eam intrat /
nec homo maculatus eam recipe
pt. ¶ Sz solum transft se ī animas
scas / amicos dei zpphas di con
stituendo ut dr sapie vii o ¶ Sc o ppt
tostie pacificaco3 / quia ipa non
habitat nisi in hom̄e habente pace
z quietem ostie / zdo dr Sap. viii o
intrans in domum meam qescam
cum illa ¶ Tercio ppt pmi ex spstaco3 /
qr pphetantibz z docentibz in noīe
xpi nō tn̄ sc̄e z honeste viventibus
dicet in die iudicij / Amen dico
uobis nescio vos . i. nō appbo / qr
licet hntis sapiam ī intellectu
nō tamē hnt̄is caritatē ī affcu
¶ Qrto ppt proximor edificacoz / qr
ut glo dr hic / qui vult 8 magi
sterii assumē pmo [illegible]
addiscat bn opari qz alios docere
/ ut bn opa[n]do exemplum alior possit
eē / z gg dr / qz tunc pdicacō valit
pficium / quādo ope adimpletur ¶ De
inde cum dr Qd si zelum amaz
hetis z contencōes sit in cordibz vris
nolite gloriari z mendaces esse
adusus veritatem / hic ponitur qz
ī nolentibus divinaz sapiam acci
pere / debet [..]t eē pacis z tranqlli tas
animo / z intendit tales vones / Illi
qui divinam volunt sapiaz accipe
debent amaritudine z contencoes
ab eor cordibz removere / sz vos
tales estis / q° zc. / dr q° sic / dico
qr vos debetis in masuetuine sapie
hre qusitionem vram / qr [illegible] si

ydignacōis
zelum amaz hetis h° z / si hetis
invidiam z amaritudinem circa pro
ximos vros / z contencōes sit in
cordibz vris . despiciendo vros socios
ex vra sapia / nolite gloriari h°
e nō putetis sim glo° hēre vos
gloriam z premium etiam plus bonis
que fiunt a vobis ex superbia /
z ad depssionem alior ¶ Z nolite z
mendaces eē adusus veritatem
h°. e nolite mentiri deo / cui ī bap
tismo pmisistis ad abrenunciād
pompis dyabli / qd non facitis / cum
de bonis opibus supbitis / ut glo
exponit ¶ Est aut considerandum
q zelus accipitur quinqz modis / Primo
psuspicone / sc° p linore / iii° pro
amore / iiii° p indignacoe / v° p
furore / Dē p° dr Ecc. viii. Nō zeles
mulierem sinus tui / ne ondat sup te
maliciā doctrine nequā / Dē sc° dr hic
qr [..] si zelum amaz hetis no
lite gloriari ¶ Dē tercio ps° scribitur / ipse
zelus domus tue comedit me
De iiii° ubi scribitur / ibi ubi zelus z
contencio / ibi inconstancia z opus pravum ¶ Ad hunc
plus aut considerandum est / qr
aliqui contra sapiam tria mala i
currunt / p° . contra suos proximos ran
corem z indignacōem / qr nunquam
pacifice cum suis sociis loquuntur
ut quos dr Ecc [illegible] x° Odibil
coram deo z hominibus est supbia z
execrabilis omnis iniquitas ¶ Sc° in
currunt amaram et iniquam correpcōem
qr de alior sapia supbiendo indignan
tibz vbis loquuntur ad socios / contra
quos scribitur / ro sup illo vbo Pa
cientes estote ad omnes dr pacies
esto ad incorrectos / quia qui im
pacienter corrigit non corrigit sz
irritat ¶ Tercio incurrunt primi pnam
qr illos [illegible] ex sapia sua indicant
maiores

E z°
nō qr expedit vole[n]tibz divinam sapiam recipe

Alr expō sic sm glo qr
si zelum hetis q° ad deum
ut faciatis bona opa
z placeatis ei . amaritudinem
aut q° ad pxi[mos] ī vobis
indignantibus ipm exa
sperando z despiciendo
ex vra sapia . z contencōes
i. furores contendendi
sint in cordibus . licet ī
vba nō prumpatis
nolite gloriari ut pus

E z°
nō qz zelus accipitur quinqz modis

vel . ix . ī pn°.

E z°
nō qr aliqui contra sapiam tria mala in currunt

qr

inclinant quam si suo scelere perierunt ut b[eatus] dicebat. ¶ Deinde cum dicit: non est enim ista sapientia desursum descendens sed terrena animalis dyabolica. ubi enim zelus et contencio ibi inconstancia et omne opus pravum. Hic ponit quomodo recipientibus divinam sapientiam debet esse superbie amocio et detestacio. ratio talis. Illi qui volunt divinam sapientiam debent detestari et a se removere sapientiam terrenam animalem dyabolicam. quia non est desuper descendens sed vos estis tales. ergo etc. Dicit ergo quod ista sapiencia superba et contenciosa non est desursum descendens. hoc est non est nobis divinitus inspirata sed terrena. id est terrene concupiscencie cupida. animalis hoc est plenum animalia et sensibilia querens. dyabolica hoc est superba et contenciosa et subdit causam quare ubi est zelus id est indignacio et contencio ibi est inconstancia supra mentis fluctuacio de uno peccato ad aliud et omne opus pravum. ¶ Est autem considerandum quod superba sapientia habet maiora mala quia primo est [illegible] hominis humiliativa et depressiva quia sic humilis sapientia quanto plus descendit tanto plus hominem exaltat. Sic sapientia superba quanto plus vult ascendere tanto magis deprimit hominem. Unde dicit Ecclesiastici xi°. Sapientia humiliati exaltabit caput illius et in consessu magnatorum. Eccl. x°. perdidit dominus memoriam superbiencium super terram. et quantum ad hoc dicit talis sapientia non desursum descendens sed terrene glorie appetitiva. de qua loquitur Greg. in moralibus dicens quod huius sapientie possessores dum pro istius mundi gloriam adipisci non possunt quedam quidem lenia et pia pagunt sed quia ex solius caritatis radice procedunt. imitari contempnunt

secundo ad hoc talis sapientia dicitur terrena. Tercio est carnalis vel operativa de cuius possessoribus scribitur ad Phil. iii°. quorum finis interitus quorum deus venter est et gloria in confusione ipsorum qui sapiunt terrena. secundum ad hoc predicta sapientia dicitur animalis. Quarto est alta et inflativa quia semper sed in superbiam elevatur tum in sensu hominis tale vicium iniquitatem dicat dyabolus. Tho. Thobie iiii°. dicitur superbiam nunquam in tuo sensu aut in tuo verbo dominari permittas quia in ipsa vicium sumpsit omnis perdicio et quantum ad hoc dicta sapientia dicitur dyabolica. ¶ Deinde cum dicit: Que autem desursum est sapientia. Hic ponitur divine sapientie descripcio seu notificacio et notificatur triplici. Primo quantum ad dignitatem eius. secundo quantum ad eius proprietates. tercio quantum ad eius fructum et utilitatem. Dicit ibi primo quidem. tercia ibi fructus autem. Supprima parte intendit talem racionem. Illa doctrina est omnibus dignior que est de sapiencia desursum nobis revelata. Sed talis est illa sapientia divina que desursum revelata. ergo etc. Dicit ergo: Sed dico quod sapientia contenciosa et superba non est desursum venio magis terrena et dyabolica. Sed que est pacifica supra et humilis illa est sapientia desursum. ¶ Est autem considerandum ut habetur primo methaphisice. sex conditiones sapientie que possimus dicere convenire huic doctrine nobis desuper inspirate. primo magis competit scire omnia. secundo difficilia iudicare. tercio omnia pro certitudine cognoscere. Quarto considerare causas. quinto quod sit summi gratia. Sexto quod ordinet et non ordinetur quia sapientis est ordinare et non ordinari. Que quidem sex si bene advertimus soli conveniunt isti doctrine nobis divinitus revelate

[Marginalia:]

opus

a Deo

Sed quia vi. quod sit a deo. Eccli. i. Omnis sapientia a domino deo est. Respondeo: hoc verum est sed malus usus sapientie non est a deo. Dicit Ro. 6. prudencia carnis mors est. Vel potest dici quod sapientia dicitur quod hic dicitur non est sapientia sed extrema sed apparentia. Ita de vera sapientia dicitur quod non habet amaritudinem conversacio illius nec tedium convictus eius sed gaudium et leticiam. Sap. ff primo 8. 5.

Quod sapientia superba habet maiora mala

Falsa autem sapientia non meretur dici sapientia sed stulticia. Unde i. Cor. 3. sapientia huius mundi stulticia est apud deum. Et ne eta... ducat ad superbiam et qui ista sapientia intricantur mundum inordinate diligunt et turbantur erga plurima. Sed qui eligunt optimam partem cum maria. et occupant circa unum quod est necessarium. hii veram accipiunt sapientiam. hec falsa sapientia dicitur terrena propter concupiscentiam oculorum. Animalis propter concupiscentiam carnis. dyabolica propter superbiam vite. Vel terrena propter divicias. animalis propter delicias. dyabolica propter honores et dignitates quas suggerit dyabolus.

carnalia et voluptuosa.

indignans.

contenciosa.

dignitates

dissencio in dubiis.

apte q nito sapia appellat. Nam
pimo convenit omni sapienti scire non
solum universalia sed et distincte et i
pa scire de omnibus cognitorum credi
bilium; secundo competit ei difficilia meditare;
tercio consideret de deo trino et uno cuius
cognitio superat omnem sensum et in
tellectum creaturarum; quarto de perdat credi
bilium cognitiorum certam et firmam cum salute
certitudine adhesionis; nulla
cognitio est certior ipsa. Quarto con
sideret causas causarum, quia deus est
principalis. Hec doctrina considerat
e causa oris cause. Quinto e gra
sin quia ad nichil aliud ex eius
cognitione ordina. Sexto quia omnes
alias scientias ordinare et a nulla
ordinari describitur. Hec divina doc
trina quantum ad eius dignitatem, quia vocatur
sapientia que desursum est. Deinde
cum dicitur primum quidem pudica est.
Deinde pacifica modesta suadi
bilis bonis consentiens plena misericordia
et fructibus bonis iudicans sine
simulacione. Fructus autem iusticie
in pace seminatur facientibus pacem.
Hic describitur quantum ad eius proprietates.
Sunt autem eius proprietates vii. Nam
primo est pura sine corrupcione; secundo est
quieta sine tribulacione; tercio est
circumspecta sine morum correpcione;
quarto est placabilis sine superbie ela
cione; quinto est quietabilis sine in
vidie emulacione; vi est plena cum
caritatis dilacione; vii est iusta sine
personarum accepcione. Has autem vii
proprietates per ordinem ponit apostolus
in littera dicens: quia hec sapientia que de
sursum. Primum quidem pudica est,
hoc est pura scilicet sine infectione, quia est
vapor virtutis dei et emanacio quedam
claritatis omnipotentis dei sincera
ut dicitur Sapiencie vii. Deinde est pacifica

hoc est quieta scilicet sine tribulacione
quia non habet amaritudinem conversacio
illius nec tedium convictus illius, ut
scribitur Sap. viii. Deinde est mo
desta id est circumspecta sine morum correpcione
quia illa est spiritus intelligencie sanctus
unicus multiplex et modestus, sic
scribitur Sapiencie vii. Deinde est suade
bilis hoc est placabilis sine superbie
elacione, quia si aliquis minus bene agit
secundum gloriam vel propter ignoranciam vel
propter negligenciam, bonorum suasioni
assensum prebet. Deinde est bonis
consenciens hoc est bonis se con
[illegible] sine invidie emulacione sicut
ut dicitur Sapiencie vii: venerunt michi
omnia bona pariter cum illa, quam sine
ficcione didici et sine invidia
communico et honestate [illegible] illius non
abscondo. Deinde est plena misericordia
et fructibus bonis, hoc est plena cum
caritatis dilacione, quia id est tenet caritatem
quod patet et latet in divinis sermonibus
qui caritatem tenet in moribus, secundum
beatum Augustinum. Deinde est iudicans
sine simulacione, hoc est iusta sine
personarum accepcione, quia eius doctor et in
spirator non accipit personam hominis.
Et sic descripta est divina sapientia quantum
ad eius proprietates. Tercio describitur
quantum ad eius fructum et utilitatem
ideo quod additur: fructus autem iusticie
in pace seminatur, hoc est iusticie et
premium quod debetur operatoribus iusticie
est pax que seminatur facientibus pacem,
ideo dicitur Ysaie xxxii: Et opus
iusticie pax et cultus iusticie silencium.
Nam hoc debet seminare pacem ipse
ipso primorum mandatorum observa
tione id est Ps.: pax multa diligentibus le
gem tuam et non est illis scandalum.
Debet seminare pacem in proximo
[illegible] et aliorum sedacione et mitigacione

ad xxi quia per elacionem se a deo vel proximorum societate non disiungit.
Vel pacifica id est hominem pa
cificans cum deo et homine
et in eodem homine spiritum cum
carne pacificans ut
carne sibi subiciat.
Modesta id est in operibus
suis modum tenens, quia
modus est stare in medio,
non excedere medium nec
infra subsistere. Suadi
bilis scilicet ab aliis in cor
rigendis defectibus suis.
Unde signum vere sapiencie in homine
pendit: si in aliquo minus
bene agit propter negligenciam
vel ignoranciam, suasio
ni bonorum assensum
prebet. Ergo ille caret
tali sapientia cui suaderi
non potest ~~nec se~~ et qui
se in aliquo errasse non
cognoscit. Bonis con
senciens amando et
promovendo aliorum bona
et eciam imitando et que
bonis placent sibi non
displicent. Plena misericordia
relevando aliorum mala
pene et fructibus id est operi
bus bonis ut ieiuniis
vigiliis oracionibus. Iudi
cans sine simulacione
non enim iudicat ad in
tencionem aliorum iudicio
suspicionis vel condemna
cionis sed sine simulacione
quo ad intencionem. Ex parte
unde glossa: Non postulat
videri doctior vel sanc
tior quam est nec late
rat proximum ad commen
dacionem sui, quod contencio
sa sapientia facit. Scit
enim quod simulatores et
callidi provocant iram
dei Job xxxvi, et secundum
Aug.: simulata equitas
est duplex
iniquitas.
ff 9
Nota de fructu pacis
et securitas usque in sempi
ternum.

Vel secundum glossam quasi dicat: Non
solum propter predicta debe
mus huiusmodi sapientiam appetere
sed eciam ideo quia fru
ctus id est merces iusticie
id est que pro iustis operi
bus redditur. Et dicitur iusticie quia ipsa
est vera sapientia. Job
xxviii: Ecce timor domini ipse est sapientia. In pace id est in spe pa
cis seminatur et ad habendum pacem preparatur, facientibus pa
cem id est ad utilitatem facientium pacem et opera pacis. Ysaie 32:
Erit opus iusticie pax.

ff 3o
Nota sapientia que
desursum est habet
vii proprietates

Vel pudica id est
casta. Hec pro
prietas est
primus color
in pictura
sapiencie que
reformat imaginem dei in anima per peccatum deformata
scilicet candor pudicicie. Unde glossa: Nisi primum pudicicia
sedeat in mente nulla perfectio sequitur in ~~mente~~
opere.

pace fructus iusticie seia

Sup. c. iiii. dehortatus est
a malo quod fit per con
temptum proximorum. Et
a malo quod est ex
tollentia sui per appetitum
magisterii. Hic dehortatur
eos a malo quod est in con
cupiscentia mundi. Et hoc tribus
modis. primo ostendo mala
mundane concupiscentie. Secundo ex
hortando ad statum penitentie
ibi Subditi estote deo.
Tertio declarando incertitudinem
humane vite ibi Ecce
nunc. In prima parte ostendit
mala que sequuntur mundi
concupiscentiam tam quoad proximum
quam quoad deum. primo inquirens
tamen malorum quoad proximum.
2o multa mala exponit
et dampnum que secuntur ostendit

S. p°

Nota ad pacem duo sunt
necessaria

Ps. dicit. ad Romanos xii°. si fieri
potest quod ex [illegible] vobis est cum omnibus
hominibus pacem habentes. Secundo sciendum
pacem sui ad deum per eius vo
luntatis conformacionem et sui ipsius
defensionem. de qua pace scribitur
ad philippenses iiii°. et pax dei que exsuperat
omnem sensum custodiat corda
vestra et intelligentias vestras. facit autem
hanc triplicem. Tercio est operatur eis que
eit divina leticia et divina filiacio
Matthei v°. Beati pacifici quoniam filii dei
vocabuntur. Sit v. c.

Unde bella et lites
in vobis. nonne
ex concupiscenciis ve
stris. que militant in
membris vestris. In parte
ista ut supra dicebatur apostolus in
ducit dispositos et affectatos proxi
morum in tribulacionibus fortit
er standis ex pacis et concordie
unione. Nam qui in tribulacione
et afflictione sunt positi maxime in
digent pacem et concordiam ad in
vicem habere. Sunt autem duo ne
cessaria ad pacem et concordiam
habendam. Primum est impedimentorum
remocio quia homo debet impedimenta
removere que possunt eius pacem
et concordiam impedire. Secundum est
interiorum purgacio quia interius et perfi
ciat ad pacem habendam quantum
homo potest debet procurare. Primo igitur apostolus
volens inducere dispositos et af
fectos proxime in tribulacionibus
fortiter sustinendas ex pacis et
concordie unione ponit impe
dimentorum remocionem. Secundo ponit
interiorum et eorum que expediunt

ad pacem habendam procuracionem secundum
ibi. Subditi igitur estote. Ad evidenciam
prime partis sciendum est quod vi videntur
esse que pacem et unitatem possunt
impedire. Primum est carnalis concupiscentia
quia caro concupiscit adversus spiritum
et econtra ut apostolus dicit ad Galatas. Secundum
est petitive et diviciarum avaricia quia
non saciatur appetitus avari nec
impletur avarus pecunia ut dicitur in Eccl. 4.
Tercium est cum proximis locucio
litigatoria quia servum dei non oportet liti
gare sed mansuetum esse ad omnes
ut dicit apostolus ad Thi. 2. Quartum est
peticionis ignorancia et malicia quia
petendo et non recipiendo turbacio
aggravatur. Hoc contingit quod petimus
et non recipimus eo quod male petamus.
Quintum est inimicicia dei quia sicut
ex amicicia dei summa unitas et
pax acquiritur. sic ex eius inimicicia
turbacio et inquietacio habetur. Sextum
est emulacionis invidia quia ex tali
vicio homo in seipso quietem habere
non potest. Primo igitur apostolus docet removere
carnalem concupiscentiam. Secundo pecunie et
diviciarum avariciam. iii°. proximorum
locucionem litigatoriam. iiii°. peticionis
ignoranciam et maliciam. v°. dei in
imiciciam. vi°. emulacionis invidiam.
Secundo ibi. Concupiscitis. Tercio ibi Litigatis.
iiii. ibi. Petitis et non accipietis.
Quinta ibi. Adulteri nescitis. vi.
ibi. Aut putatis. Super prima parte in
tendit tale. videns. Illi qui volunt
pacem inseipsis habere debent a se
removere carnalem concupiscentiam
propter quam sunt pugna et bella inter se.
Sed vos dicitis velle pacem et con
cordiam. ergo debetis carnalem con
cupiscentiam a vobis removere. Consequencia
quoque sic patet quia est quod facientibus pacem
paratur et seminatur fructus iusticie quia

Re 2°
Nota pacem vi impediunt

quarto c.

Eccl. 4.

2. thio. 2.

Et cum ex sapientia celesti beatitur pax hic et in futuro. E contra in vobis qui mundanam sequimini sapientiam sunt bella, pugnationes facti et lites contendentes verbis, que non nisi ex concupiscentiis interioribus procedunt et durantur in membris vestris, quia ut glossa dicit: quod mens prava suggerit manus et lingua intrant, obedit vel exequitur, cum tamen spiritu sit. Et est 18 post concupiscentias non eas ultima ergo male concupiscunt, ideo lites et bella sunt in vobis, et hoc est quod dicit: Unde.

[margin: in epistola]

erit gaudium sempiternum, quam vos pacem debetis habere ut possitis eternam fruitionem consequi. Unde ergo bella et lites sunt in vobis? Nonne ex concupiscentiis vestris, quasi dicat: nonne habetis vos talia ex vestris concupiscentiis, que militant, scilicet et durant, in membris vestris, immo sunt bella et pugnam non habetis nisi ex vestris concupiscentiis. Est autem considerandum quod concupiscentiam militare et durare in nobis potest intelligi tripliciter. Primo quo ad membrorum motionem, et tunc secundum veritatem, quia concupiscentia militat et durat in nobis, quia quamvis primi motus insurgant in nobis, non est in potestate nostra, immo nobis nolentibus caro concupiscit adversus spiritum et e contrario, ut allegatum est per apostolum ad Gal. 5 et ad Ro. 7. Hanc concupiscentiam appellat apostolus legem membrorum dicens: Video in membris meis aliam legem repugnantem legi mentis mee captivantem me in lege peccati que est in membris meis. Quantum ergo ad membrorum motionem veritatem habet concupiscentiam vos militare et captivare et durare in nobis. Secundo potest intelligi quantum ad cogitationum superventionem, et tunc adhuc talis concupiscentia militat in nobis, quia non est in potestate nostra quod nobis veniat in mentem ad cogitandum, sed quandoque intellectus potest capere cogitationes quandoque bona quandoque mala. Tertio potest intelligi quantum ad voluntatis deliberationem, et tunc non habet veritatem quod talis concupiscentia ex necessitate militet et ducat in nobis, nam quantumcumque anima quedam inquietetur, anima coniuncta corpori ad complexionem et voluptatem corporis inclinatur. Sed in potestate eius est motibus in membris insurgentibus et cogitationibus in intellectu supervenientibus resistere, propter quod concupiscentia que provenit ex membrorum motione vel ex co-

gitationum superventione non habet quod sit peccatum nisi postquam deliberatum fuit per voluntatem, quia secundum Augustinum omne peccatum est voluntarium, quod si non est voluntarium non est peccatum. Volens ergo apostolus ~~ostendere~~ ostendere in quo concupiscentiam militare et durare in nobis, quia consurgit ex membrorum motione, dicit bellum et pugnam esse in nobis ex concupiscentiis que militant in membris vestris. Deinde cum dicit: Concupiscitis et non habetis; occiditis et zelatis et non potestis adipisci. Hic ponit secundo, id est ex divitiarum avaritia, et est talis: Illi qui volunt in se ipsis habere pacem debent [abicere] et minuere appetitum pecunie et divitiarum, propter appetitum enim veniunt multa mala, ideo vos debetis velle habere pacem, maxime cum sitis in tribulatione positi. Igitur etc. Dicit ergo: Concupiscitis, supple pecuniam et divitias [interlinear: id est ex concupiscentia deliberata], et non habetis; occiditis, supple proximos vestros ut pecuniam habeatis; et zelatis, id est ardenter eam amatis, et non potestis adipisci. Est autem considerandum quod tria mala interius ex nimio et inordinato appetitu pecunie et divitiarum proveniunt. Nam primo interius ipsius appetitus provocatio, quia cum concupiscimus quandoque pecuniam et non habemus, ideo dicitur Eccl. xi: Si dives fueris non eris immunis a delicto, et si secutus fueris divitias non apprehendes illas. Secundo interius invenitur proximi occisione, quia quandoque aliquis ut divitias temporales habeat incurrit mortem eternam, similiter proximum propter divitias occidendo, sicut patet 3 Re. xxi de Achab, qui cum non potuisset habere vineam Naboth, fecit ipsum de consilio uxoris sue et ex eius requisitione lapidari et occidi. Tertio interius ipsius pecunie inordinata dilectio, quia aliquis maiorem zelum habet circa pecuniam quam circa dilectionem dei

[left margin: G 2o — non pe... animi ... pedime ... — G 3o — non concupiscentiam nos militare ... intellectum — ad — nos]

[between columns: quia concupiscentia durat in membris inquietamus et perno mala manet ad divitias adipiscendas et concupiscentias exequendas]

[right margin: divitie enim quasi fugiunt appetentes eas

G 2o

non tamen mala sola ex nimio appetitu pecunie

vel zelatis, id est invidetis. Invidia enim est odium felicitatis aliene. Glossa: Qui cupit preferri vel temporalibus habundare odit, invidet, occidit. Ex hoc enim quod aliquis appetit propriam excellentiam, videt in alio bonum per quod estimat suam excellentiam impediri vel diminui, invidet ei, et cum non potest illud destruere persequitur personam.

Naboth]

Jacobi

Sunt po² qsita ro· sumta ex petitoibus ignorancia
et e tal· Illi q volut hre i seipis patem debent
a se remoue iam ppt q no exaudiut i sub peti
cionib9/ q̄a si quis no exaudit de eis petitione·
animi turbacoz incurrit/ s3 vos debetis hoc velle·
g° et· Dicit g°· bn dico q vos no habetis illud
quod postulatis· quia petitis et no accipitis· qr pe
titis·

Vl litigatis· coram iudice
volendo obtinere per
calumniam sub pallio
iusticie· Belligeratis
volendo obtinere per
violencia[m] iunne ma[ni]
feste·

Glo· Si pia intencione
postularetis· no solu[m]
sempiterna· s3 et tempora
ad vsu[m] necia daret de9

hpo

No ex litigatoria lo
quele ca[usa] malo[rum] eni9

cont quos d². Ecc. x°. Nichil e
iniquius qua[m] amare pecunia[m]
qr hic a[n]i[m]a[m] sua[m] venalez habz
Appetitus p[e]ccatorum tangit aplus
cum d². Concupiscitis et no hetis.
Primi vo occasione tangit cu[m]
adiungit Occiditis/ s3 ei9 inordi
natam dilectom tangit/ cum d².
zelatis et no potestis adipisci
Deinde cu[m] d². Litigatis et bellige
ratis et no hetis ppt no quod po
stulatis. Hic ponit² tcia ro supra
exlocucoe litigatoria/ q talis e
Isti qui volut hre in seipis pace
et vnitate dnt locucoes litigato
rias et opacoes litigatorias
remoue· S3 uos debetis velle
h². patem cu[m] sitis dispsi et afflicti
etc. g°. d². Litigatis sp°· v[er]bis Et
belligeratis in opacone· Et no
hetis· pp[t]er q no postulatis· q.
d· q ideo no hetis illa ppt que
litigatis cu[m] p[ro]ximis v[est]ris/ qr
tia no postulatis humiliter iudei
nomine/ s3 magis cu[m] supbia et ar
rogancia/ qr supbis d's resistit·
io cu[m] toto litigio v[est]ro no pote
stis illa hre que petitis· Est at
[con]siderandu[m]/ q simil[ite]r ex litigato
ria locucone et belligera opa°
ci[o]ne mala i[n]c[ur]rim9 p[ri]mo maioris
p[er]iculi invasione/ qr quis ex lit[i]
gacone v[er]bor homicidiu[m] et
odiu[m] i[n]c[ur]rit homo et morte[m] p[er]
p[etua]. Vn[de] btus aug9 hortat² nos i
regula sua/ ne nos lites heam9
adinvice[m] d². Lites aut nullas
heatis vt cu[m] celerrime finiatis
ne ira c[re]scat i[n] odiu[m] et trabem fa
ciat de festuca/ et a[n]i[m]am ca[m] faciat
homicida. S3 i[n]c[ur]rim9 p[ro]xim[i]
odiu[m] et rancore[m]/ quia vir lin
guosus non dirigetur in terr[a]
vel litigosus vir in instum

mala capiet in interitu/ ut scribitur i
ps. Tc̄io i[n]c[ur]rim9 in[de] animi tur
bacoz/ qr turbacio ira nich aliud
est saltem materialiter u[e]l attensio
sang[ui]s ci[rc]a cor/ et qr exlocucoe litiga
toria attendit² sangs no optet
homine[m] in seipo ppt lite[m] et discor
diam turba[re]. S3 hre. Deinde cu[m] d².
petitis et no accipitis eo q
male petatis ut i[n] concupis[centi]is
v[est]ris i[n]sumatis h². 3 vos ipos co
sumatis/ qr ho q seipm [con]sumit
ul co[m]burit/ q[ui] ardent² aliqd
[con]cupiscit/ et eo ipo q male [con]cu
piscit optine[re] no valet. Querit
aut a[liqu]is vtr[um] omis petico adeo
exaudiat²/ et videt² q sit/ qr m[at]h°.
vn° scribitur petite et accipietis
q[ue]rite et i[n]venietis/ et ibide[m]. Omis
qui petit accip[it]/ et qui q[ue]rit i[n]ven[it]
Qnod ctra[riu]m 3·b·ia· qui d[icit] nos ali
quando pete[re] et tu[m] no recipe[re]. Dicendu[m]
q m[ai]or sit neca adh[uc] q d's n[ost]ram
peticoem exaudiat. P[ri]m9 e peti
conis [con]formitas/ qr d[ic]it ho pete
pie et p[er]seuerant[er] et ea q ad salute[m]
spectant/ qr petim9 quaq3 et non
accipim9 eo q male et i[n]congrue
petim9. S[ecund]m 3 peticoz ad diuinam
voluntate[m] [con]formitas/ quia dato q
aliq[ua] bona petem9 dum tn no essent
[con]formia diuine volu[n]tati no mere²
deberem9 exaudiri. Tc̄ia e temp[or]is opor
tunitas /qr s[icut] d[icit] btm aug9 sepe
[multi] q° petunt² adeo no dant²
qu[od] petunt² ut tpe [con]gruo dent²
d[eu]m. Q[ua]rtu[m] i[n] p[ri]mis dei exaudi
entis ergo nos benignitas/ qr oz d[eu]m
benig[nitate]m 3 et dilecoem hre ergo illum
cu[m]9 petitoz exaudit/ S3 d's scribit²
in ewa[ngeli]o Johannis. Scim9 qr d's
pctores no exaudit/ q° i[n]falli[bi]le e
v[er]um i[n]quantum pctores sunt/ qr si ipi

male petit
qui sola tm
sitola· et
no sp[irit]ualia
postulat·
q i° q[ui]s
p[eccat]i q[ui]rite r· d

h°.

Vtr[um] omis
peticio adeo
exaudia[tur]

No ad pe
ticoe[m] q deb[et]
exaudi[ri] e[st]
s[un]t neca

qr scd' aug
ve amicos
sat [con]for
mitas cu[m]
mor[ibus]

peccatores in tedium exaudiunt. hoc est
in quantum petunt aliqua conformia
divine voluntati non consequuntur quod con-
sunt non in ipsorum petitione sed in petitione peti-
torum quia ad divinam voluntatem
conformitas sed nunquam et ibi petitionis
congruitas propter peccata eorum. Unde
cum dicitur Adulteri nescitis quod amicitia
huius mundi inimica est deo.
Quicumque ergo voluit amicus esse
huius mundi inimicus dei constitu-
itur postquam enim non ex dei inimicitia
sumpta quod talis est. Illi qui volunt
habere in se ipsis pacem debent a se
removere dei inimicitiam. Et vos de-
betis hoc velle ergo etc. Dicit ergo Adulteri
qui propter amplexus et divitias
mundi dimittitis amorem sapientie
celestis nescitis quod amicitia huius
mundi inimica est deo q. d. hoc scire
debetis. Quicumque ergo voluerit esse
esse amicus huius seculi inimicus dei
constituitur in futuro. Est autem con-
siderandum quod ad veram amicitiam maxime
sunt necessaria. Primum est ipsorum amicorum uni-
tas quia vera amicitia debet esse inter ad
minus duos scribitur ethicorum viii. dicit quod
multis esse amicum secundum perfectam ami-
citiam non contingit cuius causa subditur
ibi quia quod super habundant dici uni
soli convenit. Secundum est amicorum confor-
mitas animorum ut idem velle et idem
nolle. Tertium est ipsius amicitie delecta-
bilitas et iocunditas quia amicus est quedam
delectatio animi. Quartum est ipsius
amicitie perpetuitas. Jo. viii. ethicorum
scribitur quod optima amicitia ma-
xima et perpetua est. Hec autem iiii defficiunt
in amicitia huius seculi propter quod quicumque
est amicus huius seculi non potest
esse amicus dei quia primo deficit in illa
amicitia unitas quia cum nulla cre-
atura appetitum hominis possit

saciare oportet quod aliquando homo diligat
unam creaturam aliquando aliam et sic
non habetur ibi unius amicitia sed mul-
titudo. Secundo deficit ibi animorum confor-
mitas quia cum semper vita malorum
sit detrimentum bonorum et mali in se
ipsis et veritatem cum non habeant quia
in se ipsis dissentiunt et se ipsis imitant
secundum philosophum omnem in eorum amicitia amorum
conformitas. Tertio deficit ibi delecta-
bilitas et iocunditas quia aliter amicitie
et cuius delectationi sensibili temporali est
admixta aliqua tristicia ut delectationi
que est in potu est admixta tristicia que
est in siti ut dicit philosophus in topicorum. Quarto
deficit ibi perpetuitas quia deficientibus
mutabilibus deficit amicicia. Ergo cum ista
iiii que deficiunt in amicitia mundi
perfecte reperiantur in dei amicitia oportet
amicitiam huius seculi esse deo inimicam.
Unde cum dicitur. An putatis quod inaniter
scriptura dicat ad invidiam concupiscit
spiritus qui habitat in vobis. Ma-
iorem autem dat graciam propter quod dicit
deus superbis resistit humilibus
autem dat graciam. Hic ponitur vi^o con-
sumpta ex invidie emulacione que
talis est. Illi qui volunt in se ipsis
habere pacem debent removere [illegible] in-
vidie emulacionem. Et vos debetis
hoc velle ergo etc. Dicit ergo An putatis
quod inaniter id est inutiliter scriptura dicat
invidia concupiscit spiritus qui habitat
in vobis. hoc est nunquid spiritus sanctus
qui habitat in vobis sic sicut in templo
concupiscit ad invidiam q. d. non
faciat vos tales spiritus invidos immo
dat vobis maiorem hoc est maiora
dona eterna quam dona temporalia
propter quod vos invidetis proximis
vestris propter quod dicit scriptura. primi mi-
norum auctoritatem translatam. Superbis deus
resistit humilibus autem dat graciam
vel glossa deus superbis spiritualiter dicitur resistere
quia maiori pena plectuntur qui deo
subdi penitendo negligunt sed humilibus
dat graciam qui in sicut plagis viciorum
manibus veri medici se subdunt et
ita ex invidia nascitur superbia

Marginalia (left): Adulteri dicuntur qui relicta gratia dei amplexus huius mundi con[...] se dilectioni. Vel quia relicto Christo non [...] gratis sed adulterium [...] et dei [...] — quia scilicet dicuntur vere amicos fac conformitas animorum
Marginalia (between columns): i. scrutari non debetis — qua diligit mundus propter mundum inter hec vanitas mundi non sperat mundi — amicitia
Marginalia (right): deesse — inaniter — q. d. putare non debetis quod inutiliter false et sine ratione scriptura sacra loquatur de hac materia suadendo separationem ab amore mundi. Vel potest construi cum sequentibus sic. An putatis quod inaniter scriptura dicat — graciam hac scilicet maiorem quam sequitur. Ad invidiam concupiscit spiritus qui habitat in vobis q. d. vere inimicus huius seculi constituitur inimicus dei. Non spiritus divinus non facit concupiscere sed dat graciam spiritus vobis immundus est qui [...]

p'm nona no sic d. illusiores ipe
deludet. 7 mansuetis dab' graz
ut pt dici q... istud vbum
trahit. 7. Sco. q d. pv xxix. Su
pbum seq. humilitas 7 humilem
spu suscipiet gloria

Subditi g estote
deo. 7 resistite
dyabolo. 7 fugiet. a
vobis. appinquate.

deo 7 appinquabit vobis. P°
quam aptius posint impedi
mentorum expedienciu pacem re
mociem. iuxta 1m. ut sup dice
bat. ponit eorum q expediunt
ad pacem hendam p'curacoem. na
no solum debemus remouere a nob
ea q paci nram ipediunt. ue
rum 7 debemus ea psequi q ad pace
hendam st neca iux 1°. q scribitur
in ps. Diuite a malo 7 fac bonum
7 inq. pace 7 psequere eam. Sunt
aut ad pacem hendam qui tu ad
pns spectat. vii. pordine nota.
p'm e diuina subiectio 7 dilectio.
2m 7 gstic punificacio. Tcium pctorum
deploracio. 4tum e mentis humilia
cio. 5tum pctorum pximi miseracio.
Sextum e mortis continua medi
tacio. Septimum e ppe vilitatis re
cognicio. 2m ... p'mum 1m. induct
nos aptius ut pace 7 vnitatem
heamus. p' ibi Emundate. 3 ibi in
seri estote. iiii ibi humiliamini
v. ibi nolite detrahere. vi ibi Ecce
nunc dicitis. vii. ibi Nunc aut ex
ultatis. In p' pte intendit. Item
vidm Crucius volunt inscipis
...m appinquat pedibus eius accipiet
...cum est recipio diuine gre. 7 de hoc
...ctum est interne lenue delectacio.
...sa sunt eius filiis ipsi appinquant ple...

hre pacem. dnt ee subiecti do pque
subiectiom consequimur fortitudine
contra dya'm resistetem. dilectiom ad
deum appinquatem 7 diuinam inhabitacionem
in eis existentem. Si vos dictis hoc
velle. 3o 7c. Optima. q sic Deum
c q superbis deus resistit. humilibz
aut dat graciam. ut igr pacem 7
graciam hatis. Subditi estote deo.
resistite aut dya° mala suggerenti
vobis 7 fugiet a vob. si. si p° no
consenciatis suggestionibz suis
appinquate deo psidendum 7 appinquabit
vobis pdilectionem. Est aut consi
derandum. q ex diuina subiectione
tria bona consequimur. p° dya'. expul
sionem q a nob expelle no posse
nisi eemus do subiecti. 7 in spe heremus
deus adiutorio. qr ut scribitur. Iob
xl°. no est potas sup tram q eius
potencie valeat operari. 2° con
sequimur adipim dei appinquacoz
quia accessum adipim facere no possum
nisi psidendum. iuxta illud apli. ad heb.
vi°. Accedite ad deum opz credere
qr e 7 sperantibz in se remunerator
sit. Tcio consequimur in nobis dei ma
sione qr mansione in nob no fac
nisi pcaritate. no scribitur. Joh. xiiii°. Si
quis diligit me sermone meum
suabit. 7 pr meus diliget eum 7
ad eum veniemus 7 masionem apud eum
faciemus. Resistencia g° dya'li. Et
fieri pdiuinam spem nram irascibile
confortantem. Nra no appinquacio
ad deum. Et fi per fidem nram in
tellectum illuminantem. Et dei appinquacio
ad nos. Et fieri pcaritate nram af
fectum inflamantem. P'm istorum
tangitur cum dr. resistite aut dya°
7 fugiet a vobis. 2m cum adingitur
appinquate deo. 3m tum subinfertur

vl. hortatur ad statum prime
dehortando gaudium
mundi. Et qr deus est q
deus humilibus dat graz
Ergo subditi estote deo
p obedienciam 7 subieccionem
vl. S glo. idest. implete
voluntatem dei. 7 ca
stabeoz g. Justum est
subditum esse deo. Et
qa nullus pt esse sub
ditus deo. nisi resistat
inimico suo. s. dyabolo
io seq. Resistite dyalo.
mala suggerenti. Res
stite declinando temp
taciones qntatu et
sustinendo temptacoes
ad statum. 7 fugiet
a vobis. sic victus
7 confusus. No eim pt
dyabolus vincere nisi vole
tem. Vn corpus q resi
stentis victus erit et confu
sus. 7 ita fugiet.
7 p°

no ad pacem hendam
vii. sut neca

Appinquate deo p mor
tificacionem. 7 S glo. p
bona opa. Augus. Deus
vbiqz est. cui no locis
sed moribus appinquamus
7 appinquabit vobis.
p gre infusionem 7
glorie pparacionem.
Sz quid consequitur ho. ex
hac appinquacone
dei. q e. bona. P'm
est mentis illuminacio.
rev cognoscendorum.
luce. 18. dr de ceco. q
cum appinquasset interrogavit
eum ihus. Quid vis
faciam tibi. 7 seq. q
illuminavit eum ex ap
propinquacone.
Sedm e instructio rev
operandorum. deut. 33.
De doctrina eius illius
hic dr. appinquante deo
vij. i. ps. hymnus omnibus

7 r°

no ... dilectio ...
...

miseria do
loris inti
oris

xxiiij iiij epla

Erunt misi · risus gutat i luctu momentaneu in pnti · gutet in luctu eternu in futuro · Et si gaudiu momentaneu in pnti vertit i merorem momentaneu huius meror momentaneus postea in futuro vertetur in gaudiu eternu ·

doloris exterioris · internis q gaudet i pnti ·

appropinquabit vobis ¶ Deinde cum dicit Emundate manus peccatores et purifi cate corda duplices animo · hic ponit secunda ro que talis est Illi qui volunt in seipsis pacem habere debent habere puritatem conscientie · Sed vos debetis hoc velle g° etc · dicit g° Peccatores emundate manus · hoc est operationes vestras et purificate corda vestra du plices animo · hoc est qui estis duplices diligendo simul eterna et temporalia · purificate corda · hoc est cogitationes vestras · Est autem considerandum quod peccatores propter infectionem peccati pacem in seipsis habere non possunt pacem in seipsis habere non possunt quia sibi ipsis inimicantur et sibi ipsis dissentiunt nec de seipsis gaudere possunt secundum philosophum · Ideo ut pacem habeant indigent primo puritate bone opera tionis de qua primo ysaie scribitur ysaie primo ubi dicit Quiescite agere perverse discite benefacere quia manus vestre · id est operationes vestre sanguine plene sunt · Secundo indiget puritate bone cogitationis de qua primo eodem libro scribitur et eodem capitulo ubi dicit Lavamini mundi estote · auferte malum cogitationum vestrarum ab oculis meis Tertio indigent puritate locutionis ne sint de numero illorum de quibus scribitur ysaie xxix° libro · populus hic labiis me honorat cor autem longe est a me · et ad titum primo dicit Confitentur se nosse deum factis autem negant · ¶ Deinde cum dicit Miseri estote et lugete risus vester in luctum convertatur et gaudium in merorem · hic ponit tertiam rationem et est talis Illi qui volunt in se ipsis pacem habere sinorum peccatorum deplo rationem et contritionem debent habere · Sed vos debetis hoc velle g° etc · dicit g° Estote miseri hoc est merentes peccatorum vestrorum et lugete peccatis commissis

· signo doloris interioris ·

· gaudium exterius ·

Risus vester convertatur in luctum et gaudium in merorem · Est autem considerandum quod vitanda vana prima in ista contrite videlicet primo in peccatorum commissorum contritione · Secundo in operum bonorum omissorum deploratione · Tertio in pene peccatis reprimisse ... continua me ditatione Quarto in celestis glorie amittende timoratione · De primo scribitur ysaie ij° ubi dicit Scito et vide quia malum et amarum est reliquisse te dominum deum tuum · De secundo scribitur ecclesiastici xxi fili peccasti non adicias iterum sed de pristinis deprecare ut tibi dimit tantur peccata · De tertio scribitur proverbiorum xiiij ... ubi dicit Risus dolore miscebitur et extrema gaudii luctus occupat · De quarto scribitur ecclesiastici xxv ... ubi dicit quod beatus homo cui donatum est habere timorem dei ... peccatorum commissorum contritio hic etiam cum dicit Estote miseri bonorum operum omissorum deploratio notatur cum adiungit · et lugete pene non eterne in merorem ... cum addit Risus vester in luctum convertatur sed celestis glorie amittende timoratio ... notatur cum addit et gaudium in merorem ¶ Deinde cum dicit Humiliamini in conspectu domini et exaltabit vos Non solum propriis genuflexionibus sed etiam precordiis contritione vera quia cor contritum et humiliatum deus non despiciat · Est autem considerandum quod modis sunt v propter que in conspectu eius debemus humiliari Nam ipse primo est potentissimus secundo sapientissimus tertio ditissimus quarto misericordissimus quinto liberalissimus et nobilissimus propter primum eius potentiam nos potest iustificare · Ideo scribitur

Margin notes (left): ad puritatem ... a mali ... ad pura temporalia · 7 3° · ... dilectio ... · deo et mundo a pravis cogitationibus ut sibi mundo corde et hoc potest ... ad pura spiritualia · miseria doloris interioris

Margin notes (right): 7 4° · pro prima vana pena in 4or consistit · A Ista ca tangunt h · hic ponit 4 ronem que talis est Illi qui volunt in seipsis pacem habere debent se humiliare in conspectu dei sed vos debetis hoc velle g° etc · dicit g° humili 7 4° animi in eo · Modis quinque sunt propter que in conspectu dei nos debemus humiliare

Mt. x°. Nolite timere eos qui occidunt corpus, sed potius eum timete qui potest corpus et animam perdere in gehennam. Secundo quia ipse est vere sapiens, potest nos illuminare. Unde scribitur: Ipsum accedite ad eum et illuminamini et facies vestre non confundentur. Tertio quia ditissimus, potest nostrum appetitum satiare. Nam idem dominus omnium, dives in omnes qui invocant illum, ut dicitur ad Ro. x. et in ps. dicitur: Satiabor cum apparuerit gloria tua. Quarto quia est misericordissimus, potest nos salvare. Unde dicitur Luc. vi°. Estote misericordes sicut et pater vester misericors est. Quinto quia est liberalissimus, potest nobis sua bonitate communicare. Nam cum in ipso sint omnes thesauri sapientie et scientie, potest sine diminutione sue bonitatis nobis sua bonitate communicare. Unde tunc dicitur: Nolite detrahere alterutrum fratres mei. Qui detrahit fratri aut qui iudicat fratrem suum detrahit legi et iudicat legem. Si autem iudicas legem, non es factor legis, sed iudex. Unus est enim legislator et iudex, qui potest perdere et liberare. Consequenter tunc dicitur: Tu autem quis es qui iudicas proximum tuum. Hic ponitur quinta ratio que talis est. Illi qui volunt habere pacem in seipsis debent esse proximorum suorum non detractores sed misericordes. Sed vos debetis hoc velle. Ergo etc. Dicit ergo: Nolite detrahere alterutrum fratres mei, hoc est unus alteri non detrahat, detrahit quod nescit vel de eo quod forte ex lenitate est commissum. Cuius causam subdit: Qui enim detrahit fratri aut qui iudicat fratrem suum detrahit legi et iudicat legem, hoc est dampnabilem reputat ipsam legem que prohibet detractionem et que prohibet iniquum iudicium. Unde ita habetur Levit. xix°. Non eris criminator nec susurro in populis. Et ibidem subditur: Non facias quod iniquum est nec iniuste iudicabis. Si autem iudicas legem non es factor legis, hoc est non es observator legis, sed iudex, cum tamen iudex legis esse non debeas, quia unus est legislator et iudex, puta deus ipse, potest legem non implentes perdere et liberare sibi eam observantes. Tu autem quis es, id est cuius auctoritatis, qui iudicas proximum tuum. Est autem considerandum quod propter multiplex locum detractio est fugienda. Primo propter fraternam dilectionem. Unde secundum Ysid.: Non debet aliquis detrahere proximo peccanti sed condolere, et quod in alio detrahit in seipso debet pertimescere. Secundo propter divini precepti observationem, quia murmuratio prohibita est a deo. Iuxta illud Sapientie p°: Custodite ergo vos a murmuratione que nichil prodest, et a detractione parcite lingue. Tertio propter sui ipsius persecutionem, quia detrahens scilicet proximo scilicet hunc persequitur, qui primo obstruxit in actum non abiit, quia secundum b. Aug.: Non debes detrahere nec detrahentem audire, quia qui detrahit et qui audit detracta vincentur. Quarto propter diabolicam insidiationem, quia secundum Jo.: Linguam detrahentem et detrahere audientem sedet diabolus super utrumque. Quinto, ut amplius consideratum est, propter multiplicem, quia nullus debet suum proximum iudicare. Primo propter cordis occultationem, quia nullus potest scire qua intentione homo aliquid facit, nisi deus.

Marginalia (right): Iudicare enim de lege nemini licet postquam est stabilita. — Tertio. — Non loquaciter detrahenda fugienda est propter. — Quinto. — Non iudicandum nostrum proximum propter. — in ymitatione illa et facientem.

Marginalia (center): id est non es servator legis. — pro legis — pro eo quod iudex esse non debeas. — potest perdere non observantes legem et liberare implentes eam.

Marginalia (left): Non detractio est fugienda. Nam ita habetur Levitici xix. Non eris criminator nec susurro in populis. Et ibidem subditur: Non facias quod iniquum est nec iniuste iudicabis.

Detractio est perversa locutio de homine in sua absentia propter malum finem. Cuius est triplex genus secundum Parisiensem. Primum est malum dicere de alio. Secundum est audita mala cum augmento referre. Et tamen est id libenter audire. Vel secundum glo. super illo ps. Detrahentem secreto proximo suo. Detractio in sex genera distinguitur. Primum est occulta mala proximi publicare. Secundum est audita cum augmento referre. Tertium est crimen falsum imponere. Quartum est bona occulta negare. Quintum est bonum manifestum minuere. Sextum est bona in mala convertere. Vitanda est autem detractio propter duo. Primo quia scriptura docet Levitici 19. Non maledices surdo. Glo.: Maledicit surdo qui absenti detrahit. Secundo propter mala que ex ea proveniunt, scilicet denigratio fame aliene, parvipensio et exhonoratio proximi. Et ideo detractor similis est morsui serpentis. Eccl. x. Abhominabilis hominibus. Proverbiorum 24. Odibilis deo. Ro. i. Detractores deo odibiles. Confessione dignus. Ps. Iudicant qui detrahunt confessione. Ad penam obligatus. Proverbiorum 15. Perditioni proximus. Proverbiorum 24. Cum detractoribus ne commisceatis, quia repente consurget perditio eorum et ruinam utriusque quis novit. A visione patrie alienus. Numeri 12. Nec confusum ex istis qui detraxit michi intuebitur eam, scilicet terram promissionis. Unde patet detractionem esse peccatum mortale. Ipsa enim est perversa locutio denigrans famam proximi.

Unde ille qui loquendo oblaquitur alicui eo absente ut eius famam denigret / Aufert aut alicui famam valde grave est / eo quod inter res temporales fama videtur res preciosior / Et cuius defectu homo impeditur a multis bonis agendis. Unde dicitur Eccl. xli. Curam habe de bono nomine hoc enim magis permanebit tibi quam mille thesauri magni et preciosi / Et ideo detractio proprie loquendo est peccatum mortale / dicit Thomas in 2a 2e q. 73 ar. 2.

Petrus iiij epistola

Io. 1o Re. xvi. scribitur quod homo videt ea que patent. deus autem intuetur cor. Secundo proprie proximi indignacionem quod secundum Ambrosium plus valet amica quam acta turbulenta et subditur illa prudentem incitat. ista indignum commovet. Tercio proprie peccatorum proximi supplacationem quod secundum beatum Augustinum si solus nosti peccatum proximi vel fratris et vis eum coram pluribus iudicare vel arguere non eris correptor sed proditor. Quarto proprie sinistram casus dubitacionem quod secundum beatum Gregorium cogitare debemus cum aliquem redarguimus quod forte in eisdem peccatis fuimus vel esse potuimus etc. enim in mansuetudine ne corripiemus etc. glossa in thesaurus dicitur super dicto verbo. Tu quis es qui iudicas proximum tuum / forsitan nequior ipso es / et tu ipse potes in maiora precipitari peccata / et ille potest ad bona surgere. Unde cum dicat Ecce nunc qui dicitis hodie aut crastino ibimus ibi quidem annum et mutabimur et lucrum faciemus. qui ignoratis quid sit nobis in crastino que est vita nostra vapor est ad modicum parens et deinceps exterminabitur. pro eo ut dicatis. Si dominus voluerit et si vixerimus faciemus hoc aut illud. Hic ponitur vi in q. 3 ch. Illi qui volunt habere in seipsis pacem debent habere in seipsis mortis continuam meditacionem / de rebus temporalibus non curando / sed ea contempnendo quod secundum beatum Ieronimum facile contempnit omnia qui semper cogitat se moriturum / sed vos debetis hoc velle. Ergo etc. Dicit ergo Ecce nunc qui dicitis. Semper stulta temeritate habendo curam istorum temporalium hodie aut in crastino ibimus in illam civitatem et faciemus ibi quidem annum et mutabimur et lucrum faciemus. Quinque arguit temeritas sic dicencium multipliciter. Primo quod ponunt in corde voluntatem motus cum dicunt ibimus / et tamen ignorant utrum possint motum innare. Secundo locum cum dicunt in illam civitatem. Tercio tempus cum aiunt et faciemus ibi quidem annum. Quarto lucrum cum subiungit et mutabimur et lucrum faciemus / et tamen ignorant fine omnium istorum / et ideo subditur. qui ignoratis quid sit vobis in crastino. Nam ut dicit Proverbiis xxvii. Ne glorieris in crastinum quod nescis quid superventura pariat dies. Nam que est vita vestra id est quam brevis quod est vapor hic est fumus quidam ad modicum parens et deinceps hoc est post recessum exterminabitur. Et hec ergo omnia dico vobis pro eo ut dicatis si dominus voluerit et si vixerimus faciemus hoc aut illud. quasi dicat / quasi non dixi vobis ne temerarie et certitudine debeat disponere de futuris / pro eo ut omnia relinquatis in voluntate et in potencia dei. Nam secundum Philosophum quod futuris miser tam temerarie presumis tamquam tempora deus non posita sed in tua potestate posuit. Est autem considerandum quod vita nostra ex tribus describi potest. primo quantum ad eius brevitatem sicut scribitur Iob 13 homo natus de muliere brevi vivens tempore. Secundo quantum ad eius mortis pluralitatem. Nam tota vita nostra est quedam mors prolixa et longa quia semper deficit deficiente humido radicali / unde sicut vapor est fumus resolutus ex humido et semper deficit deficiente tali humido sic sic vita nostra continue deficit deficiente humido radicali. Ideo bene dicit beatus Gregorius quod ipse

parent

contemptu

Nota

in civitate illa et faciemus

contemptu

Nota arguitur temeritas sic dicencium multipliciter

et in potencia

Nota vita nostra ex tribus describitur

destus cottidian[us] corporis. q[uod] est
aliud q[uam] q[ua]si p[ro]lixitas mortis.
Racio quintum ad eius detentac[ionem]
q[uia] vita v[est]ra est detentata p[er]
vodium [et] detentatam e[ss]e[?] vnum
illud ps. tunc pomisti eis q[uod]
non transg[re]d[i]e[n]t[ur] neq[ue] con[uertentur] vlt[ra] op[er]ire
terram. Deinde cum d[icit]: Nunc autem
exultatis in superbijs v[est]ris. Om[n]is
exultacio talis maligna est.
Scienti ig[itur] bonum [et] non facienti
peccatum est illi. hic ponit[ur] septima
ro[?] que talis e[st]: illi qui volunt
ibre[?] in seipsis pati debent p[ro]p[ter]
defectus [et] p[ro]p[ri]am vilitatem recog-
noscere [et] de suis diuicijs vel virtutib[us]
contra proximos non superbire. sed
vos debetis h[oc] nescire. ergo [et]c. D[icit]
e[rgo]: nunc autem s[upe]r p[ro]p[ter] diuicias
vestras quas h[ab]etis vel s[upe]r statis h[abe]re
exultatis in superbijs v[est]ris h[oc] est
gaudetis in diuicijs v[est]ris q[ue]
faciunt vos superbos contra proximos
Sed omnis exultac[io] talis maligna
est q[uia] satis bonum [et] non facit
Ideo subdit. Scienti e[rgo] bonum
facere [et] non facienti peccatum est illi.
vbi d[icit] glo[sa]: Scientes bonum face[re]
[et] ... non faciunt peccatum h[abe]nt maius q[uam]
si nescirent. Om[n]is ipsa boni ig-
norancia sit magnum peccatum. ma-
xime si p[ro]cedit ex ignorancia
cum sit scriptum: ignorans ignoa-
rabitur. Capitulum quintum

Agite nunc diuites.
Plorate vlulan-
tes in miserijs ve-
stris que aduenient.

vobis. In isto vltimo capitulo sicut
sup[ra] dicebat[ur] Ap[osto]lus inducit dis-
p[er]sos [et] afflictos p[ro]p[ter] Christi nomine
ad tribulaciones fortiter sustinendas
ex diuitum pene repromissione. Na[m]
corpo[?] q[uod] diuites in diuicijs temporalib[us] positi exspectant eternam penam
paup[er]es vero [et] pacientes p[ro]p[ter] Christi nomine
exspectant eternalem premium. Contra
sic pacientes [et] afflicti dant eorum
tribulacionum [et] affliccionum pacienter
sustinere. Diuidit[ur] e[rgo] ps. ista in v.
p[arte]s. q[uia] diuitibus quinq[ue] pene reprom[it]-
tuntur s[ecundu]m ordinem se h[ab]entes. Nam
vna pena repromittit[ur] eis pro
mala [et] iniqua acq[ui]sicione. Secunda
p[ro] diuiciar[um] p[ro]tectione[?]. Tercia p[ro] mer-
cedis paup[er]um defraudacione. Quarta
p[ro] corporis deliciosa [et] luxuriosa nutri-
cione. Quinta p[ro] p[ro]ximis d[e]i filij occisione
S[ecund]a ibi Diuicie v[est]re. tercia ibi Thesau-
rizatis. quarta ibi Epulati. quinta
ibi Iudic[astis] occisionis. In p[ri]ma p[ar]te in-
tendit idem idonem. Illi debent plo-
rare [et] vlulare de pena qua exspectat
qui malo modo [et] iniquo diuicias [et]
pecunias h[uius] mundi acq[ui]sinerunt
Sed tales sunt diuites [et] c[etera] e[rgo] [et]c.
Dicat e[rgo]: Agite nunc diuites satisfactoria
op[er]a faciendo. plorate cordis con-
tricione h[abe]ntes. vlulantes ī[n] miserijs
v[est]ris. dico q[ue] aduenient vobis. Est
aut[em] c[on]si[deran]dum q[uod] diuites pecunias [et]
paup[er]es tu[n]c mala h[abe]nt exp[er]te[?] in ito
p[ro]merendi s[e]c[un]do vero acq[ui]rendo diuicias
h[abe]nt lucrandi p[ro]uitate q[ui]a vt
in pluribus eorum lucrum vel est per
p[ro]uitate vsuraria vel p[er] paup[er]um
fraudulencia vel neq[u]icia vel p[er]
iniuris ... potencia vsurpatoria
contra quos scribit[ur] in p[ro]u[er]bijs. Exterminat
p[ro]ximo sub [et] non decap[it] q[ui] pecuniam
suam non dedit ad vsuram [et] munera
sup[er] innocentes non accepit. Secundo

p[ro] quod specificat modum agendi. plorate lacrimis
contricionis in corde. vlulantes voce lacrimosa confessionis
p[ro] magnitudine dolor[is] manifestacione vocis ...
et op[er]is. s[ecundu]m glo[sam]. in miserijs i[d est] p[ro] miserijs v[est]ris
que aduenient vobis. Potest aut[em] intelligi de miserijs
eternis. Luce. 6. Ve vobis diuitibus q[ui] h[abe]tis hic consolacionem
v[est]ram. Vel de miserijs q[ue] future erant in destruccione
iudeor[um] p[er] romanos futura. p[ro] q[ua] culpa q[ua]m com-
serant Christum crucifigendo. [et] s[ecundu]m h[oc] e[st] q[uasi] p[ro]pria

M[agister] de lira. Si sit bonum
necessitatis. eius obmis-
sio est peccatum mortale.
Si aut[em] sit bonum sup-
erogacionis. eius ob-
missio est peccatum veni-
ale aliq[ua]n[do] [et] aliq[ua]n[do]
nullum.

ma[lo] i[d est] non ig[norancia] / infa[?] / s[e]c[un]d[u]m q[ue]pe / vel corpi / dimale[?] / genois[?]

o[bseru]ancie / i[d est] omissionis

oris / confessi / onem / faci[en]do / In mi- / serijs / dico

Cap[itulum] v[m]

Instruit fideles
contra mordinatos
in retinendo temporalia
p[ro]p[ter] auariciam. Et p[rim]o
hortat[ur] ad penitenciam.
2o aggrauat culpa[m].
ibi. Diuicie v[est]re. 3o
d[icit] Agite nunc. q[uasi] d[icat].
s[ecundu]m glo[sam]. Hucusq[ue] vos
diuites peccastis. s[ed] iam nunc penitenciam agite. hortatur diuites tam in
peccatis quia in peccatis h[uius]mo[d]i. cum diuicie de facili se se co[m]-
mittant. Eccl. xi. Si diues fueris non eris immunis a delicto.
Nec dicit quid age[re] debeant. q[uia] age[re] bonum simpliciter est age[re].
s[ed] age[re] malum non est age[re] s[ed] destruere. Agite ergo penitenciam
recuperando p[er] penitenciam quod destruxistis p[er] culpam. Et [?] 3.
penitenciam agite [et]c. [et] d[icit] nunc. s[ed] dum tempus h[abe]tis. nunc enim
est tempus p[ro]merendi. [et] merendi. cupiditas [et] auaricia
M[agiste]r N. de lyra d[icit] q[uod] p[er] hoc innuit timorem indicans [et] hanc
locucionem dicat esse ironicam. Agite nunc diuites q[uasi] intelligenda
est p[er] contrarium. q[uasi] d[icat] yronice. Agite nunc v[est]ras voluntates. p[otes]t
non debetis eas age[re]. s[ed] potius plorare. [et] ideo subdit[ur]: plorare.

l[itera] p[rim]o / No[ta] diuitib[us] / quinq[ue] pene / p[ro]mittunt[ur]

b[?] / No[ta] diu[item] / p[ro] malicia / peccati

Aggrauat / culpa[m] ex cir- / cumstancia temporis / [et] tu hoc sub- / iungit penam / ibi Et enim

in desiderando habent appetitus animi,
quia eorum appetitus numquam satiatur.
Nam secundum Senecam: Omnia vicia sene-
scunt, sola vero avaricia iuvenescit.
Et contra tales scribitur Ecclesiastes iiii^o: Unus est et
secundum non habet, non filium, non fratrem, et tamen
laborare non cessat, nec tamen satiantur
oculi eius divitiis, nec recogitat dicens:
cui laboro et fraudo animam meam
bonis. Tertio in confitendo secundum locu-
tionis taciturnitatem, quia aliqui divites
et avari ad tantam dementiam de-
venerunt quod in fine mortis non volunt
confiteri nec revelare illa que habent, sed
permittunt se mori et in sepulcrum deportari
cum eis. Contra quos scribitur Ecclesiastes v: Divicie
conservate in malum domini sui.
Perimit enim in afflictione pessima
spiritus in fine. Quantum quoad illum primum
tertio dicitur ipsis divitibus: Agite
nunc divites, hoc est restituite que
male recepistis pro vobis satisfactionem.
Quantum vero ad appetitus animi tertio
dicitur eis: plorate, hoc est in corde vestro dole-
atis per cordis contritionem. Sed quantum ad
locutionis taciturnitatem dicitur eis:
ululate in miseriis vestris, hoc est extra
fortiter clamantes per oris confessionem,
et omnia ista faciatis pro penis et
miseriis que advenient vobis
scilicet in futuro pro commissione super dictorum.
Deinde cum dicitur: Divicie [vestre] putrefacte
sunt et vestimenta vestra a tineis comesta
sunt, aurum et argentum vestrum eruginavit
et erugo eorum in testimonium vobis
erit et manducabit carnes vestras sicut
ignis. Hic ostenditur quod divitibus debetur
pena pro diviciarum putrefactione, et quod
talibus iustissimo merito debetur eternalis pena,
quia antequam divicias suas inter suos
proximos dispensarent, permiserunt eas
divicias putrefieri et marcescere. Sed
tales sunt divites et avari, quod etc. Sed
quod [bene] dico quod vos divites debe-

debetis plorare et ululare pro divitiis
vestris superflue congregatis, quia
divicie vestre putrefacte sunt et vestimenta
vestra a tineis comesta sunt, aurum
et argentum vestrum eruginavit et
eorum erugo, hoc est superflua retencio
et reservacio ipsorum, erit vobis in testimonium
et manducabit [desideria carnalia] carnes vestras sicut
ignis, hoc est memoria [pecunie] diviciarum
quibus vestras culpas redimere potuistis
et quam indicium animas vestras, et postea
resurrectionem et vestras carnes [sicut ignis exuret] [cruciabit], et
vobis ipsis in vasa thesaurizatis [ira?] ut glossa
exponit. Est autem considerandum quod divicie
que satisfaciunt nostris necessitatibus ad
plus sunt triplicia genere. Nam quedam
satisfaciunt tantum corporis nutrimento,
sicut panis, vinum, carnes et cetere divicie
naturales. Quedam vero satisfaciunt nostri
corporis cooperimento, sicut vestimenta
ex lino vel lana contexta. Quedam
vero satisfaciunt aliorum indorum neces-
sariorum supplemento, sicut aurum et
argentum et alia numismata.
Avari vero et cupidi non satisfaciunt
proximorum nutrimento per diviciarum putre-
factionem, quia antequam permittunt vinum, oleum,
frumentum putrefieri, quam vellent etiam
tabum pauperum claudi, contra quos
scribitur Ysaie lviii^o: Frange
esurienti panem tuum et egenos vagosque induc in
domum tuam. Nec satisfaciunt eorum operi-
mento per vestimentorum a tineis con-
mestionem, quia potius permittunt
eorum vestimenta a tineis devastari
quam vellent proximorum nuditati
subvenire, quin ymmo potius ab
eis vestimenta aufferunt potenter
et violenter. Contra quos scribitur Job
xxiiii^o: Nudos dimittunt homines
indumenta tollentes quibus non est
operimentum in frigore, contra quos
scribitur Ysaie capitulo ut supra allegato.

[left margin:] lectio
Modo diviciarum pena pro ... putrefactione

[left margin:] lectio
Modo divicie ... malorum ... pecunia

[left margin:] aggravat culpam ex circumstancia temporis, et tunc homo subiungit penam. ibi: et erugo

[left margin:] senectute

[margin:] superflua

[right margin:] id est fructus habundancie pertinentes ad victum putrefiunt cum premia conservacione.
id est erugine et rubigine post propter longam conservacionem.

[right margin:] Non solum in mortem divites visibilis ignis cruciabit, sed etiam

[right margin:] lectio 3°
Modo triplex est satisfactio diviciarum

[right margin:] sat[isfaciunt]

iam vidis mūdū opi eu̅ rear. fu-
ne. desperatis. Ad hec satisfaciunt alior
nāciorum supple. Secunde erugina
quare aū p̄mittitur aurum et argentum
i archa eruginari quam velint
suis proximis idem mutuo accomo
dare. Dimicare quo pūt dīue tangit
apl̄us cū d[icit]. Diuicie vre putrefac
te sunt. cor[um] nō vestimentorum atineis
consumptione tangit cū adiungit.
Vestimenta vra atineis comesta
sunt. Quantum auri et argenti ipsorum erugi
nacionem tangit cū subiungitur. Aurum
et argentum vrm eruginauit et erugo
eorum erit itestimonium sibi vre dāpna
cionis. Vnde et iam d[icit]. Thezauri-
sastis vobis iram i nouissimis
diebus. Ecce merces operariorum ~~inorum~~
qui messuerunt regiones vras
que fraudata e a vobis clamat.
et clamor eorum iaures dni saba-
oth introiuit. Hic declarat quod
diuitibus debetur pena pro mercedis
paupum defraudacōe et e ro talis.
Illi qui defraudat mercede pau-
per et operarios merentur ira et indig-
nacione dei qui est defensor et protector
paupum. vnde in ps. Tibi derelictus
e paup[er] orphano tu eris adiutor. Sed
diuites defraudat mercede pau-
per nō reddendo eorum laboribus
operam mercedem quod ro d[icit] te[xtus]. Vos
diuites thezaurizatis vobis iram — [margin: iram ire.]
super ipius dei i nouissimis diebus
hoc est i die iudicii etiam hoc subdit — [margin: aggravans culpa]
quare ecce merces operariorum qui messuerunt
regiones vras. hoc est qui fecerunt — [margin: nō reddendo vel retinendo.]
vros labores quorum unde merces frau-
data e a vobis ~~ro~~ clamat ipsa
deo operariorum et clamor eorum i aures
domini sabaoth introiuit. quod ro. super — [margin: Est enim magnitudinis tanta nō tantum pauperibus nihil dare sed]
glo[sa] apl̄us posuit sabaoth hoc
e exercituum adiutorem illorum qui premuntur
tat paupes nullum hēre tutorem

Sed deus omps cūcta singulorum
i tuetur. Est aut considerandum
quod mala consequuntur mercede opa
riorum et suorum famulorum defraudantes
Nam primo consequuntur ipius dei iram et
indignacionem thezaurizat namque sibi
iram dei inouissimis diebus ut hic
d[icit]. Secundo consequuntur ipius dei contemptum quia
preceptum e Levitici xix Opus mercenarii
tui nō remaneat apud te usque
mane. Tercio consequuntur amicicie priui
deuiacione. quia ut scribitur thobie iiii.
ubi documentum dedit filio suo quicumque
tibi adoperatus fuerit statim mercedem eius
restitue et merces mercenarii tui
[illegible] apud te omnino ne re
maneat. Quarto consequuntur rei alteri
iniusta retentorum quia retinet nō puto
mercedes suorum operariorum sine pecto
mortali. Amplius considerandum est quod merito
sequitur peccata clamant apud deum pro
eorum enormitate pecunia est fratris interfectio
vel occisio. vnde Gen. iiii. Ecce — [margin: tu]
vox sanguinis fratris abel clamat
ad me de terra. Secundum e pauper afflic
torum oppressio. Nam ut scribitur exod.
iii°. Clamor filiorum isrl venit ad
me. dixit deus moysi et subditur
ibi. Et vidi afflictionem eorum. qua ab
egyptiis opprimuntur. sed veni ut mittam
te ad pharaonem ut educas
populum meum de egypto. Tercium est
pecti contra naturam commissio. de quo d[icit]
Genesi. xviii°. Clamor sodomorum
et gomorreorum multiplicatus e et
peccatum eorum aggrauatum est nimis. Quartum
e mercedis operariorum defraudacio. de quo
clamore d[icit] hic clamor eorum super opa
riorum i aures dni sabaoth i troiuit
Vnde et tu d[icit]. Epulati estis super
terram et in luxuriis vris enutristis
corda vra. hic ostendit quod diuitibus
debetur pena pro corporis deliciosa et
preciosa nutricione. et est ro
talis. Nam merito debetur luctus
etiam mercenarios defraudare. glo.

[left margin:]
vel occulte et habun-
danter preparastis
Quia vocat pluraliter
quare pena erit per-
petua licet iudicium
una die peragetur.
Et nō per in thesauro
intelligitur quantitas
pene et qualitas
sive acerbitas. Thesaurus
enim sit de
rebus magnis et multis. sic pena eterna
magna erit et multe
et multa penarum diuersitate et acerbitate.

[right margin:]
m° p°
Nota quot ma[la]
consequuntur defrau-
dantes merce[dem]
suorum opa[riorum]

m 2°
Nota iiii° or
peccata clama[nt]
coram deo p[ro]
eorum enormitate

& afflictio eternalis qui in peccato modo multiplicant se in delicijs corporalibus / quia ut scribitur in Apocalypsi: Quanto magnificavit se et in delicijs fuit tanto date illi tormentum et luctum. / Sed divites sunt tales qui epulantur cotidie splendide et in luxurijs nutriunt corda ipsorum / quo circa dicit quod: Vos divites merito debetis penam eternalem pati / quia epulati estis super terram et in luxurijs enutristis corda vestra. Est autem considerandum quod tria mala consequuntur ex congregatione divitiarum. Primum est superflua comestio, que epula appellatur. Nam cum aliquis nimis se ingurgitat et superflue recipit cibum et potum plus quam corporis necessitas requirat, tunc proprie dicitur epulari. Ideo scribitur Luce xvi / quod homo quidam erat dives qui induebatur purpura et bisso et epulabatur cotidie splendide. Secundum est corporis luxuriosa nutritio / quia homo ex superfluo cibo et potu faciliter provocatur ad luxuriam. Nam secundum Ieronimum: Corpus estuans vino faciliter spumat in libidine. Tertium est uxorum contemptio / quia homines ex divitijs efficiuntur superbi et iracundi contra [contemptuosi] proximos suos. Deinde cum dicit: Iudicie occisionis adduxistis et occidistis iustum et non restitit vobis. Hic ostenditur quod divitibus debetur pena propter dei filii occisionem et est ratio talis. Illis merito debetur pena eternalis qui filium dei iniuste et sine causa occiderunt. Sed tales fuerunt divites et vage pinguees iudeorum. Nam secundum glossam. Apostolus hic illos divites alloquitur qui necem dei machinaverant et non fidei eius qua salvabantur accipiunt gratiam et cetera. Dicit ergo: Vos divites merito debetis pati penam eternam / quia in die occisionis adduxistis [Christo]

i. passionis Christi que est dies domini. Vel in die occisionis, i. tempore proxime eterne in quo fideles ducebantur ad iudicia et mactabantur sine sui respiscentia.

dominus sanctus antonomastice dicitur iustus / quia nihil de opposito iusticie nec actu nec potentia fecit. Eius occisionem eis attribuunt quia fuerunt tamen causa occisionis eius etiam gentiles crucifixerunt / Vel occidistis iustum i. iustos frequenter enim in scriptura sacra singulare pro plurali ponitur. Dicit per hoc iudeos occasione mortis Christi fuisse homicidas quia eorum consilio occisus est aliorum manibus / coram pilato Luce 23.

Adduxistis dei filium et occidistis iustum et non restitit vobis. Est autem considerandum quod mors Christi tamen fuit ex parte occidentium eum / causa iniquitatis cupiditatem / quia Cayphas pharisei et principes iudeorum ne redditus eorum perderent Iesus necem consenserunt. Ideo dicebant quid facimus / quia hic homo multa signa facit / si dimittimus eum sic omnes credent in eum, ne forte veniant Romani et tollant nostrum locum et gentem. Secundo ex parte causae fuit irrationabilitas / nam causa mortis eius non fuit iusta sed iniusta. Ideo pilatus dixit: ipsa veritate coactus: Ecce adduco eum vobis foras ut sciatis quia nullam invenio causam mortis in ipso. Tertio ex parte patientis fuit humilitas / quia ipse Christus sicut ovis ad occisionem ductus est et quasi ovis coram tondente obmutuit / et non aperuit os suum ut dicitur Ysaie liii. Primum istorum tangitur cum dicitur: Iudicie occisionis adduxistis scilicet Christum ad mortem propter cupiditatem. Secundum notatur cum adiungitur: occidistis iustum scilicet sine causa rationabili. Tertium notatur cum subditur: iustum et non restitit vobis patienter scilicet penam tollerans cum summa humilitate.

Patientes igitur estote fratres usque ad adventum domini. Ecce agricola exspectat preciosum fructum terre patienter ferens donec accipiat temporaneum et serotinum. Patientes estote et vos confortate corda vestra quoniam adventus domini appropinquabit. Sicut dicebatur super in principio / tota ista epistola dividebatur.

Consolatur iustos ex premij expectatione ne deficiant in tribulationibus pro Christo toleratis / et secundo hortatur ad patientiam et longanimitatem / tertio docet remedia contra adversitatem et tribulationem / ibi Tristatur aliquis.

Margins:

[left, cut off] mo; ...

m 3o
Illo eternalia mala consequuntur ex ... divitiarum

m 2o
Illo mala que ... ex ... corporum ...

ad voluptatem · ne ad necessitatem

i. de pena corporum vestrorum

lxiiij
v. epistola

super

Iudeos ... ab ... n. tu potuisset ... 26 ... peccatis ... nos possumus ...

m e
Illo mors Christi fuit ex parte occidentis

Ioh. xi

Glossa. Increpatis superbis et incredulis / rursus vertitur ad eos qui tribulatione fuerant oppressi ad patientiam invitans / quia cito finientur pressure. Vel iustis rapiendis ad dominum vel persecutionibus privatis presentes

fructu
confirmate

Herodo

v Jacobi

Spiritualiter agricola e quilibet fidelis z iuste vivens coram deo z hominibus. hic expectat stolam anime qi fructum temporaneum stolam vo corporis qi fructum serotinum. Vel expectat graciam que e quasi fructus temporaneus gloria vo qi fructum serotinum. ad ro 6. habetis fructum vrm in sanctificacionem finem vo vitam eternam. Ergo agricola ita faciat. sic z vos. pacientes estote. q.d.

in tres ptes / quia primo ponebatur apli salutacio / scdo eple narracio / tercio ponebatur ipius eple conclusio z cimacio / Expeditis igitur duabz primis ptibz / aplus exsequitur hic dista tcia / in qua concludit pacienciam et hitudam in tribulacionibz ne tribulati z afflicti p tribulacionz succumbant / Est aut q'in ad prius duo narrat adhoc ut homines tribulati et afflicti p tribulacionz non succumbant / primum e ipius pacie longa duracio / scdm e in ipis tribulacionibz consolacio / Nam homines in tribulacionibus positi si sint sp paciencia armati z in tribulacionibz consolati exprimunt z fortat tribulaciones sustinere possunt / Primo igitur aplus concludit / q ~~ist~~ dispsi z afflicti pro xpi nomine debent hre pacie longa duracionem / Scdo debet in tribulacionibz hre consolacionem / sicut ibi. Tristatur aliquis.

Ad eminenciam primi ptis e sciendum q iiij mor maxime debent nos monere ad habendam longam duracionem pacie in tribulacionibz / primum e premij tpalis similitudo / scdm est premij eterni magnitudo / tercium z pphar z scorum prium laus z beatitudo / Quartum e eterni premij certitudo / Primum ps ista iiij mor pacis / sicut q aplus istis iiij mor mois idnat tribulatos z afflictos pro xpi noie ad hndam longam duracionem pacie in tribulacionibz / sicut ibi. Nolite ingemiscere / tria ibi. Exemplum accipite / iiij. ibi. Ante aut omnia / In prima pte aplus intendit talem roz / premium eternum excellit incopabiliter premium tpale. Sz exspectantes premium tpale pacienter tollerant omnes tribulaciones usqz quo dam premium accipiunt / ergo multo forcius premium eternum exspectantes debent pacienter tribulaciones sustinere usqz quo eternum premium accipiant / Hoc e ergo q aplus concludit ex dictis. pacientes ergo estote fratres scilicet in tribulacione / usqz ad adventum dni. i. usqz ad remuneracionem quam exspectatis ex vra paciencia / Et hoc scilicet sicut in glosa debetis facere pp similitudinem fructus vel premij tpalis / quia ecce agricola exspectat preciosum fructum terre pacienter ferens sufferens omnes labores / donec fructum accipiat temporaneum z serotinum / z si agricola pro fructu terre quem exspectat tam pacienter laborat / quanto magis scilicet vos debetis pro celesti fructu pacienter laborare / Ideo subdit. Pacientes estote z vos / sicut scilicet agricola. z confirmate corda vra / signa inferunt vobis / quia adventus dni appropinquabit. q vos scilicet remunerabit / Est aut considerandum / quod premium eternum in iiij excedit premium tpale / primo in ipius diuturnitate / quia illud est ppetuum z incorruptibile z non tpale / hoc corruptibile e z tpale / Vnde aplus. pa ad Cor. ix. ait / q omnis qui in agone contendit ab omnibz se abstinet / z illi quidem ut corruptibilem coronam accipiant nos aut incorruptam / Scdo excedit in mense quantitate / quia premium id adeo magnum e q excedit limites mentis nre / q non contingit de premio tpali. Nam sicut aplus ait / nec oculus vidit nec auris audivit nec in cor hominis ascendit que preparavit deus diligentibz se / Tercio excedit in electionis immensitate. Nam premium tpale quantumcumqz ex una pte sit delectabile ex alia pte hz tristiciam admixtam / Sz premium eternum ex omni pte caret tristicia / Ideo dicit.

Marginalia:

Nota primo

Nota afflictus duo sunt necessaria ne in tribulacionibus succumbat

Nota

Nota ad paciencie longam duracionem iiij movent nos

Inducens fideles afflictos pro xpi nomine ad hndam pacienciam in tribulacionibus

q.d. multo forcius debetis pacienter laborare pro fructu celesti quem expectatis

In adventu ad premiandum pssores z iudicandum eos. z Adventus ante dnm fit glo. incipit in morte hominis cuiuslibet / q Aug. talis reputabitur in iudicio dni qualis hinc decedit.

Nota ad paciencie longam duracionem ...

confirmate i. firma corda habete ad gratiam suscipiendam ne deficiatis

Nota 3o

Nota premium eternum in iiij excedit premium tpale

1 Cor 2. 7 ysa 64.

Nota

37

Apoc. xxjº. Absterget ds oem lacr.
abocul9 eoz. ut iam nō esuriant
neq3 sitiant ampli9 neq3 cadat
sup eos sol neq3 estus. Merito ex-
cedit i llius claritate. qa sicut
scribit. ieron. hic. Justi fulgebunt
sicut sol i regno pris eoz. Si ergo ex-
spectantes pmiu tpale paciencie
tolerant labores quisq3 dam pmiu
receant multo forcius pp pe celestem
pmij ds vniusq3 tribulacoes et
labores paciencie sustinere. Ampli9
aut osid dn e s9 glam qp p
agricola pt itelligi quilz scius
homo q agrum suum arat. hoc est
carne sua domat z macerat
opibz disciplie z talis finit
exspetare pt fructu tre tpanem
z scotinu. i. stola aie. z stolam
corpis. Amplius aut osid du
z q ad duracoem longa pacie
tudinem. tal sut nccria. Primo est co-
sciencie pacificaco. qr hntes pace co-
sciencie mg9 sustinebunt tribulacio
nibz. Jdo scribit. Mt. vº. Bti pacifici
qm ipi filij dei vocabunt. Nam
illi pp merit9 dei filij dici q ipm
dm p paciam imitant. Secundo e
aimi fortificaco. qr hō debet ee
fortis i sustinendo tribulacoes. Jdo
scribit. ysa. Confortate man9
dissolutas z genua debilia ro
borate. Tercio z ipius pmij otinua
meditaco. Jdo xps dicebat disci
pulis suis. Mt. vº. Cum vos
oderint homines z psecuti fuint z
dixerint oe malu adusus vos
menciētes pp me. tunc gaudete
z exultate osiderando spe de cele
sti pmio. qm merces vra copiosa
est i celis. Primo istoz tangit aplus
cum dt. Pacientes estote. vos spe

puritate osciencie pacificati. Scdm tangit
cu adiungit. z confirmate corda vra
pmiu fortificaco. Terciu tangit cu
subiungit. Qm adventus dni
appropinquabit. sp pte celestis pmij
exspectacoz. Quam nam ut scribit. Abacuk 2º
... Si moraz fecit exspecta eu
qr veniet z nō tardabit. Deinde
cu dt. Nolite igemiscere fres i alterutr
ut nō iudicemini. Ecce iudex an
ianua assistit. hic ponit scdo ex
pmij etiam magnitudine. qr talis e
illi debet. i pacia htre longam
duracoz. qr tribulacoes h. st re
spctu pmij qd exspectant ab ipo dō
pcui9 noie paciunt. Et nos dispsi
z afflicti p ṽo nomine eius tres. g. i pacia duracoz hntes
dt. g. Nolite igemiscere fres mei
i alterutr. h. e. nolite vn9 ctra
aliu murmurare. credentes vos pati
maiora qr sint ppria q exspectatis
ut glo. expo. z h. ut nō iudicemini
i. nō dapnemini pp murmuracoz
vra. Quia ecce iudex an ianua
assistit. h. z. i pximo ventus e
qui malis pena z bonis largit
eternā glam. Est aut osiderand9
qr tribulacoes tpales nō put ee
tot n ita magne qr pp ipas
z pp alia ctinnq3 nra merita
debeat. nobis etiam pmiu. eo q
illud excedit facultate nre. Vnde
Jdo bn dt. aplus ad Ro. qr nō st
odigne passiones huius tpis
ad futuram glam q revelabit i
nobis. Non deni9 g. igemiscere in
alterutr cu patimur tribulacoes. h. e. nō murmurare
murmurare z credere nos maiora pati
qr sint pmia q nos exspectam9.
Deinde cu dt. Exe9 accipite fres
mei exitus mala z longanimitatis
laboris z paciencie pphetas. qui lo
cuti sut i noīe dni. ecce

No ad quadam longa duratio ne patie sunt nra

Nº 2º

No. temp. certum i speciale pmij tpale

3ª

114º

No pe bladij tpa libz z pp alia comq3 n. nra nō debet hoi pmiu eternu

eos
iustificamus illos qui sustinuerunt/
sufferenciam iob audistis et finem domini
vidistis quoniam misericors est dominus et
miserator. hic ponit tercia racio sup-
ra exemplarem et storum patrum beatitu-
do et talis. Illius virtutis longam
duracionem habere debemus per cuius dura-
cione beatificamus et laudamus an-
tiquos patres. sed per longam duracionem
paciencie beatificamus et laudamus prophetas
et martires et alios antiquos patres
veteris testamenti. ergo et cetera. Dicit ergo. Ubi
dico quod longanimes pacientes esse
debetis in tribulacionibus et adhuc exemplum
accipite prophetarum et aliorum priorum qui
locuti sunt in nomine domini. Exemplum
inquam accipite eorum mali exitus
scilicet estimale mortis et longanimitatis
id est longe duracionis laboris et
paciencie eorum propter quod longa duracio
paciencie et laboris. Ecce beatificamus et
honoramus eos qui talia susti-
nuerunt/ maxime laudamus ipsum
Job qui paciencie sustinuit tribu-
laciones. unde subdit. Sufferenciam
Job audistis a principio libri usque
ad finem suum/ et finem domini vidistis
quoniam benignus et misericors et mi-
serator pro nobis. scilicet longanimiter
paciendo/ et gratie dona nobis ex-
hibendo. Est autem considerandum quod ut
glosa tangit sanctorum aliqui sustinu-
erunt pacienter pro nomine Christi mortem ex-
terminabilem/ ut zacharias ieremias
et alii prophete veteris testamenti/ et
stephanus Johannes baptista et alii martires
in novo testamento. Quorum exitum
scribit. Respice malo quod estimati sunt
afflicto exitus eorum/ et quod a nobis
est iter exterminii/ illi autem sunt in pace
Aliqui vero sustinuerunt laborem
intollerabilem/ sicut noe in edificatione
arche et moyses in educatione
populi de terra egipti/ Aliqui vero

sustinuerunt tribulaciones importabi-
les/ sicut Job qui dicebat. utinam
appenderentur peccata mea/ et calamitas quam
patior in statera. quasi arena maris hec gravior appareret
Exemplum ergo debemus accipe mali exitus
prophetarum et martirum et longanimitatis et
laboris noe et moysi. et paciencie iob
et thobie/ quos omnes beatificamus
et laudamus propter constanciam et longam
duracionem paciencie ipsorum. Amplius
considerandum/ quod ut glosa dicit. io dixit apostolus
sufferenciam Job audistis et non finem
de domino autem econtra dixit finem domini
vidistis et non sufferenciam/ ad signifi-
candum/ quod Job non debemus imitari
in paciencia propter finem/ cum tamen veteri
homini reddita fuerint temporalia. Sed Christum
ipsum debemus in paciencia imitari propter
finem/ quia Christus ipse videlicet in fine mortis
sue et paciencie sue spiritualia dona
suscepit/ eo quod propter humilitatem quam
habuit in paciendo/ deus pater exaltavit
illum et donavit illi nomen quod
est super omne nomen/ ut scribitur ad philip-
penses. Deinde cum dicit. Ante omnia
fratres mei nolite iurare neque per
celum/ neque per terram/ neque aliud quodcumque iura-
mentum/ sit autem sermo vester est est non non/
ut non sub iudicio decidatis. hic
ponit tercia racio/ exprimens certitudi-
ne supra/ que et talis. Illi non debent
iurare cum promptitudine sperant
habere eternum premium si in paciencia
tribulacionum longam duracionem pa-
ciencie habeant/ sed vos debetis longam
duracionem paciencie habere in tribulacionibus
ergo non debetis iurare ne premium
et mendacium propter lapsum lingwe
veritatis. Dicit ergo ante omnia fratres
mei id est super omnia vestra negocia in
quibus cautela habere debetis. Nolite iurare neque per celum. hoc est per
creaturam spiritualem. neque per terram

sit gravius precedentibus/ sed quia ad hoc
priores. Vel ante omnia id est in principio verbi ut
quod dicit contra quamdam pravam consuetudinem
in principio ubi in iuramentum erupit
etiam perirandi appetitum non actum naturam
ideo admiracionis culpam concepto. ne frequenter
iurando vera aliquando etiam in periurium cadat
sed eo longius a periurio stetis vel sitis quod nec vera
iurare velitis nisi necessitas cogat. Prohibet etiam
consuetudinem/ non iuramentum/ ut dicit glosa. Unde cum
iurandi

prophetas ponit tamquam
maioris auctoritatis
et qui tam sancti fuerunt
ut per eos dominus sua
misteria loqueretur.
et ideo locuti sunt in
nomine domini id est in invo-
catione vel honore
nominis eius ad am-
pliandum nomen domini.
Et dicit eos et exemplum
accipe debetis quia
Ecce beatificamus eos
id est beatos reputamus et
veneramur illos et tamen
pauci voluit eorum
imitari/ sed plures
sunt sicut baldam qui
voluit mori morte
iustorum et non agere
opera eorum
Opus opera eorum
num. 23

Non dicit sanctam
diversa sustinuerunt
propter nomine

De Job et Christo specialiter
exemplificat quod hor-
dum paciencia enim-
tibus laudabilis est.
Job paciencia laudatur
in veteri testamento.
Christus vero in novo quorum
uni reddita sunt tempora-
lia scilicet Job. alteri eterna
scilicet Christo. Et ideo dicit Suffe-
renciam Job audistis
et finem domini id est Ihesu
Christi qui est dominus noster vidi-
stis id est dominum Christum in
crucem pendentem et longanimiter paciencem vidistis oculis
vestris et loquitur ad illos quorum aliqui interfuerunt passioni Christi.
Et notanter dicit sufferenciam Job et non finem et econtra finem domini
et non sufferenciam ad designandum quod exemplo Job pati debemus
non propter temporalia sed propter eterna finis enim Job fuerunt temporalia
multiplicata sed finis domini eterna.

id est paciencia
sustinendo
a dyabolo
a predonibus ab
uxore
ab amicis.

Docet pacienciam
servare et ubi
ne sed ex im-
paciencia pro-
rumpant
in sermones
male iu-
randi et per
dissuadet iu-
randi promp-
titudinem. Ergo lo-
quendi simplici-
ter sufficit. Sit autem
sermo vester.
Dicit ergo ante
omnia predicta
detractiones
contenciones
murmura-
ciones et cetera
sunt vitan-
da. ante
omnia nolite
iurare. Et
prohibet ma-
ledicere iurare
videbant
facti
qui statim
Prohibet
Unde glosa.

Nolite iurare
ut sermo vester
est est non non

Nolite iurare
per celum
per terram

dns deus legat iurasse / Et etiam apostolus paulus ad Ro. 1. testis est michi deus / Et in veteri testamento non est prohibitum / Beatus Jacobus non intendit prohibere iuramentum sed iurandi appetitum / Licet enim iurare in se non sit malum. tamen est periculosum quia inclinat ad malum periurii et irreverencie nominis divini. Et in ista / Licet posse non sit malum tamen inclinat ad malum elacionis et superbie / Et ideo est periculosum. Unde et voluntas tuperens super tales actus est inordinata et libidinosa nisi ad bonum finem actualiter ordinetur. ~~Et deinde sic inclinato~~ Unde in talibus inordinato est propter privatione finis vel ordinis / Et ideo appetere iurare vel posse est malum nisi actualiter ad bonum fine ordinetur. Et quia ista inclinacio frequenter reducat ad actum in consuetudine / ideo videtur dicere Glosa: quod apostolus prohibet consuetudinem iurandi. O 4o Et periculum

i. peccatum corporalem. neque per aliud quodcumque iuramentum sed sit sermo vester est est non non / ut non sub iudicio decidatis. i. ut non periurium ... incidatis in creaturis / Est autem considerandum quod iurare per creaturam potest quadrupliciter intelligi / Primo ipsam creaturam tamquam aliquid divinum venerando. Secundo ipsum iuramentum per creaturam firmans tamquam per rem vilem contempnendo. Tercio ipsum deum qui in creatura presidet testem invocando. Quarto ipsum quo ad usum quem iurans de creatura spectat ipsi deo obpignorando. Primum iuramentum valet ad infidelitatem. Secundum ad colosiam. Tercium ad assercionem. Quartum ad execracionem. Primo. 2o modus. Glosa illicitum / tercio autem execratio licitum est. Queceret autem aliquis utrum iurare sit peccatum / videtur quod sic / quia ut scribitur in iure ... Jurantes ... in veritate et iudicio et iusticia / et ipse. Jurantes dominus et non penitebit eum. Sed deus peccare non potest. Contrarium est beatus Jacobus in epistola dicendo / quod iurare licitum est certis condicionibus concurrentibus. Una condicio est quia ex parte rei de qua iuratur sit veritas / quia cum iurare non sit aliud quam deum testem invocare si contingeret veritatem non esse in re de qua iuratur oporteret ~~ipsum~~ invocare deum ad falsitatis ~~confirmacionem~~ / et non ad veritatis assercionem. Secundo ex parte causae propter quam iuratur debet esse necessitatis / quia iuramentum non debet fieri nisi propter iusta et legittima causa. Tercio ex parte iurantis debet esse discrecionis maturitas / quia ne homo periurium incurrat, debet magna cautela et magna maturitate uti iurando / ne per lapsum lingwe contingat ipsum falsum iuramentum dicere. Nisi tamen concurrentibus condicionibus

super dictis. Adhuc homo ignaturus potest dici tamen cum dictum et hoc propter tria. Primo propter divini nominis dignitatem. Nam ut dictum est, iurare est deum testem invocare / tum invocacio non debet fieri nisi cum magna reverencia et propter iusta et legittima / ne nobis contingat invanum deum nostrum assumere. Secundo propter lingwe labilitatem. Nam contingit quandoque propter lapsum lingwe et iurando vera quandoque periurium incurrere / Unde Glosa super isto verbo. Ante omnia fratres nolite iurare. dicit ideo iuracionis culpam compescite ne frequenter iurando veniatis in periurium in iudicatis. Sed eo longius a periurio stabitis / quod nisi necessitas vos cogat. Tercio propter iure tarditatem. Nam cum quibus teneatur fugere iram. Etiam ira non permittit homines iuste operari. Sed quibus fugere iuramenta. Nam propter consuetudinem iurandi homines quandoque irascuntur. Non tamen non committunt ea nobis que dicimus. Commonemus in ira et tristitia et tunc rapimus illa iuramenta finaliter / quia quidem iuramenta facta esse commode sine periculo esse non possunt. Argumentum in contrarium est solutum.

Tristatur autem aliquis vestrum. Oret equo animo et psallat.

Ostenso quod dispositi et afflicti pro nomine debet uti longanimitate divina contra impaciencia ista ut supra dicebatur apostolus ostendit, quod in tribulacionibus debet uti consolacione et tribulacionum remotore. Quidem inter ceteras est sciendum / quod in nobis quia vere sunt afflicciones et tribulaciones per ordinem se habentes. Nam primo est in nobis temporalis tristitia, quia in deum ho tristatur.

Unde in Ex. 22. dicitur. Iuracioni non assuescat os tuum. Multi enim casus in illa. Et dicit. neque per celum. i. per superiores creaturas. Ecce iurare prohibet per creaturam superiorem racione cuius tanto gloriosius. Non iuremus per creaturas venerantes eas vel cum deus. Nec viles eas estimantes ut nos michil iurare putemus. Sed quod iurare per creaturam potest quatuor modis intelligi. dictum est supra in columpna. Neque per aliud quodcumque iuramentum. i. neque per alium modum iurandi. sicut dicendo testis est michi deus / vel deum invoco testem / vel coram deo. vel deus scit quod ita est. Cum istis modis periculi simile est. Et Ego autem dico vobis non iurare et omnino / quia secundum Aug. iuracio plena est periculorum / Unde periculosa nulla vox est secura. Sit autem sermo vester est est. Et postea non non. i. ubi debetis dicere aliquid affirmare dicatis est. ubi vero negare dicatis non. vel sic. Sit sermo vester est est. i. sicut est in corde, sic sit in ore, quod dicitur veritatem dicatis simpliciter sine iuracione. Ut non sub iudicio decidatis. i. deorsum a statu gratie cadatis et sic iudicium periculosum condempnacionis. O 6o

No iurare peccatum est vel est peccatum

Utrum iurare sit peccatum

Vivit dns

Solucio. Iurare licitum est certis condicionibus concurrentibus

Non solum hoc debet cavere iurare per ea

Non quis secundum tribulaciones et afflicciones in nobis

Docet remedia contra adversitatem. Et primo contra malum pene / 2o contra malum culpe. ibi Confitemini. Contra malum pene docet remedia tam quo ad ea que sunt in anima / quam ad ea que sunt in corpore mala. Primo ergo contra malum in anima docet remedium. Si quis fidelium tristatur pro violencia tribulacionum / vel pro damno rerum et amicorum / vel periculo corporum / vel pro culpa alteri illata iniuria non murmuret nec iudicia dei vituperet / sed ad oracionum suffragia convalet. ad ecclesiam currat, flexis genibus oret ut deus consolacionem immittat / et psalmorum dulcedine tristicia expellat.

Jacobi

oret ne seculi tristicia que mortem operatur absorbeat psallat
et crebra psalmodie dulcedine notam tristicie
pestem de corde pellat. oratio pertinet ad necessitatem
psalmodia ad dei laudem. oratio est in petendo
psalmodia in gratias agendo. Item Gregorius dicit
Cum vox psalmodie per intentionem cordis agitur et prophetie
misteria aut compunctionis gratia inspiratur.

deterr temporalium amissione. Quintum
sunt de suis et suorum amicorum tribulatione.
Est enim in nobis infirmitas
penalis. quia ut scribitur ~~aut~~ Iob ix.
homo natus de muliere brevi vivens
tempore repletur multis miseriis et multis
penalitatibus. Tertio est in nobis peccatorum
gravitas spiritualis. quia homo
peccator propter ponderositatem peccatorum
non gaudet de se ipso, sed semper est
in tristicia et in remorsu conscientie. Quarto
est in nobis rancor finalis. quia propter
nimiam incessabilem statum volumus
irasci et vlasci de iniuria nobis illata.
Quinto est in nobis timor vite corporalis
quia dimittimus corporum finalem
et multa alia bona. Tristiciam igitur
temporalem debemus nobis auferre per
orationis devotionem. Infirmitatem vero
penalem mitigare debemus per spirituales
unctionem. Gravitatem peccatorum spiritualem
debemus expellere per puram et simplicem
confessionem. Rancorem vero finalem
debemus auferre per communionem caritatis
dilectionem. Et timorem corporalem debemus
foras mittere per finalem coniunctionem.
Nunc dicitur autem per ista in quibus
sicut apostolus consolatur v. modis
illos qui sunt afflicti et tribulati
propter nomine. Nam primo tristes consolatur
per devotionis orationem. Secundo
infirmos consolatur per spiritualem unctionem.
Tertio peccatores consolatur per puram et
simplicem confessionem. Quarto odientes
et rancorem habentes consolatur per
mutuam caritatis dilectionem. Quinto
pigros et timidos consolatur per
finalem ~~correctionem~~ ibi. Infirmatur
quis. tertia ibi. Confitemini ergo
quarta ibi. Orate pro invicem. quinta ibi.
fratres mei. In prima parte intendit
talem sententiam. Quicumque sunt in
tristicia positi debent illam tristiciam
a se removere per orationis devotionem.
sed vos dispersi et afflicti per

nomine estis tales. quia quis aliquis
vestrum tristatur propter inimici illationem
propter amicorum tribulationem et propter rerum
temporalium amissionem. igitur talem tristiciam
debetis a vobis removere per consolationem
orationis. Glossa Gregorii. Non solum in tribulatione
debetis longam dilationem pacienter sustinere
verum etiam debetis in tribulatione
consolationem recipere. quia si aliquis
vestrum tristatur oret equo animo et
psallat. Glossa. oret. non murmuret
vel iudicia dei vituperet. sed adtentiam flexis
genibus faciat ut deus consolationem immittat.
Est autem consideranda quod oratio
sit talis ut propriam hominem consolationem
recipiat in tribulationibus tam debet
habere primo mentis attentionem. quia secundum
beatum Augustinum oratio infima est petitionibus
si munda sint fructibus et bonis
affectionibus. Secundo debet habere voluntatis
humiliationem ut homo non orat modo quo
orabat phariseus de quo dicitur Luce xviii.
Deus ~~orabat~~ orabat per voluntatem
et in eius elationem dicens. gratias tibi ago
deus quia non sum ceteris sicut ceteri homines
raptores. adulteri. iniusti velud et hic publicanus.
Tertio debet habere ipsius corporis excitationem
quia corpore excitato sinceriori dicitur ardencius
anima in devotionem attendere. Nam secundum
beatum Gregorium cum vox psalmodie per
intentionem cordis agitur tunc de prophetie
misterium aut compunctionis gratia inspiratur.
Primum istorum tangit apostolus cum dicit
oret scilicet per cordis attentionem. secundum
cum adiungit. Equo animo non
superbo. sed per suam humiliationem.
Tertium tangit cum subiungitur psallat
scilicet per corporis excitationem. Est
autem oratio huius ista tam consolationem im-
mittat afflictis et tristicia potius
narrat Augustinus super Danielem ita
dicens. Oratio iustum glorificat. peccatorem
absolvit. pauperem fovet. divitem
temperat. aufert metum. tollitque tristiciam.

corporalis quia propter timorem

primo

Nota remedia contra predicta quinque

i. dero non turbato.

primo

Nota orationem per... solet in tribulationibus tam debet habere

in

tertio

Nota orationis fructus

Nota. Et hoc q. d. indicat. ostendit quod sacramentum extreme unctionis ad hoc institutum legitur non nisi petentibus. Ubi vel sicut dari debeat secundum morem ecclesie. Sed qui presbiteri debent induci ad petendum infirmi. Respondetur quod illi apud quos residet potestas ministrandi hoc sacramentum. Nec dicit sacerdotes sed presbiteros in quo sonat et officium ut sint docti et qualitas ut sint maturi et sapientes. Nam presbiter senior interpretatur. Unde glosa. Non ad mores minus sed doctores tamen sue debilitatis referat ne forte per eos quid allocutionis vel consilii nocentibus accipiat. Sed queritur. Non refert a quocumque episcopo quis ordinetur dummodo ordinetur secundum formam ecclesie. Ideo a simili non refert a quocumque presbitero fiat unctio. Respondetur. Certo ad unctionem non est facienda districtio. Sed quia ad hoc sacramentum exigitur oratio que melior est unius quam alterius, quia maiorem efficaciam habet oratio unius quam alterius, ideo debet eligi presbiter melior, doctior, maturior et sapientior. Nec est sic de hoc et aliis sacramentis, quia in aliis non ita exigitur bonitas persone sicut in isto, sed sufficit quod in aliis servetur forma ecclesie. Sed queritur. Quare in hoc sacramento magis exigitur oratio quam in aliis. Respondetur quia hoc sacramentum institutum fuit ad duo scilicet ad remissionem peccati que fit per unctionem et ad alleviationem infirmitatis que per orationem impetratur. Ex hiis que hic dicuntur patet quod de necessitate huius sacramenti est ordo, oratio et unctio. Primum tangitur in presbiteros, secundum in orent, tertium in ungentes. Hec autem unctio originem habuit a prima apostolorum missione cum infirmos ungebant oleo et sanabant ut habetur Marci 6. Ex verbis etiam apostoli patet duplex effectus huius sacramenti scilicet ab infirmitate alleviatio si expedit sibi eam fieri et peccatorum venialium remissio. Quam qui digne unctionem suscipit semper consequitur. Alleviationem autem ab infirmitate non semper consequitur quia non semper expedit.

in presbiteris lecta est in malis secunda. ipa est consolatio medicinam sanitas egre... ne plura dicendo fastidia vestre caritati faciam probat per unam ipsius dei maiestatis obtinet. Unde dicit infirmatur quis in vobis inducat presbiteros ecclesie et orent super eum ungentes oleo in nomine domini et oratio fidei salvabit infirmum et alleviabit eum dominus et si in peccatis sit dimittetur ei. Hic consolatur infirmos per unctionem spiritualem et ponit tria. Primo ... sunt aliqui infirmitate detenti illi debent medicinam sumere primo super eum consequitur spiritualis infirmitatis curationem et infirmitatis et pene corporalis alleviationem sed talis medicina ... est unctio olei sancti. Igitur cum contingit aliquem virum infirmari debet tenere medicinam recipere. Dicit igitur. Infirmatur quis in vobis inducat hoc est ... vocari faciat presbiteros ecclesie id est maiores et seniores sacerdotes et orent super eum ungentes eum oleo sancto consecrato in nomine domini et oratio fidei scilicet recipientis salvabit infirmum et alleviabit eum dominus scilicet ab infirmitate corporis si expediens fuerit et si sit in peccatis de quibus scilicet non recordatur et venialibus remittetur ei etiam si contingat mori ipsum ut glosa exponit. Queritur autem ab utrum hoc sacramentum extreme unctionis possit reiterari. Dicit quod non quia secundum beatum Augustinum. Nulli sacramento facienda est iniuria sed iniuria fieret huic sacramento si reiteraretur. Quod contrarium est quia reiterato morbo reiterari debet medicina data contra illum morbum sed morbus et infirmitas corporalis reiteratur. Ergo et sacramentum tamquam medicina contra infirmitatem corporalem reiterari potest. Dicendum quod in hoc sacramento aliquid est observandum ex parte recipientis aliquid ex parte administrantis aliquid ex parte effectus consequentis aliquid ex parte huius sacramentum conficientis. Aliquid ex parte cause huius sacramenti reiterantis. Nam ex parte recipientis istud sacramentum debet esse infirmus in infirmitate quia sicut videmus in infirmitate corporali ita arbitrari debemus de infirmitate spirituali. Sed in infirmitate corporali sic videmus quod postquam homo sanatus est ab infectione humorum per medicinam expugnativam adhuc remanet in infirmo reliquie quedam debilitatis ipsius quas oportet expelli per medicinam lenitivam et confortativam. Sic postquam homo spiritualiter est sanatus a putredine peccatorum per primam que est medicina afflictiva adhuc remanent in eo quedam reliquie debilitates ipsum ad opera spiritualia extenda quas oportet expelli per sacramentum unctionis in qua ponitur oleum quod est lenitivum et confortativum. Unde cum istud sacramentum sit institutum ad supplementum penitentie ideo non debet dari nisi infirmis et in eo statu in quo desperatur de eorum salute. Ex parte administrantis debet esse maturitas et sanctitas. Nam illud sacramentum ut dictum est institutum est ad supplementum penitentie. Sed igitur penitentia non datur nisi a sacerdotibus. Sic hoc sacramentum non nisi a sacerdotibus datur. Unde quia in hoc sacramento requiritur administrantis devotio et oratio propter eius infirmitatis alleviationem ideo oportet ministros eius esse presbiteros hoc est sacerdotes non quoscumque sed maturos et sanctos ut glosa dicit. Ex parte effectus consequentis debet esse in ipsius infirmi sanitas spiritualis et corporalis. Nam per unctionem debet esse peccati remissio et per orationem debet esse infirmitatis alleviatio. Unde hoc ultimum quidam non impetrant quia forte hoc non expedit ad eius salutem aut quia indignius

Hic enim dedit contristato consolationem sic etiam dedit infirmanti consilium quale a murmurationis stultitia revocatur. Est enim consilium tale ut infirmatus corpore vel fide quam maiorem sustinet plagam plurimorum et seniorum adiutorio meminerit se curari.

pe°

Jacobi

sz de qbus petis laq. an de mortalib9 vel venialib9 / ip̄ de venialib9 / vn̄ glosa. Cōfitem̄ al. p. v. quottidiana & lenia equalib9. Grauioris autem culpe imudiciā sacdoti pandam9 & qnto iusserit tpe ~~ipse~~ purgare curem9 / Vn̄ pz q̄ ɋfessionis expssa institucō que fit homini cepit in novo testamento.

est ille p. g.o petit. Sexto ex pte h.o sacrametu ɋficietis debet esse epalis auctoritas / qz tm̄ h.o sac.tu fuit institutū ab aplis / Jo oleum scm̄ nō dz ɋsecrari / nisi ab epo / nō tamē cū balsamo / qma oleū signat nitorem ɋsciē / balsamū vo bone odorem fame / q̄ quide duo debent ee in sac.to i tenenti̅ ɋpugnacium / sic in sac.to bapmi ɋfirmacōnis / Sz in h.o sac.to qd dz ee extremū / solū requirit nitor ɋsciē que signatur p oleū. Jdeo oleum solum dz ee materia hui9 sacti / Septimo ex pte cause istud sacramentu reitantis debet ee caret ipssionis caracteris / Nam oīa sac.ta q̄ caractem nō ipmunt reiterari pnt / qz in h.o sac.to nō ipmit caract / io pt reitari / nō tn̄ i eadem infirmitate / sed cū reitat infirmitas pt reitari h.o sacramentu ɋt infirmitates institutū / Ad di q̄ Aug. dt i ɋtra dicendum / q̄ violencia fit sacramento c ipm sac.tu itm ɋferaverit / alicui bndici / que violencia nulli sac.to e fienda. Alio mo sacramentu itari e idem q̄ itato ipm recipe / et ~~tis~~ itata recepto pt fieri i omnibus sacramentis q̄ caractem nō ipmunt.

Deinde cum dt. Cōfitemini g.o alterutrum pcta vr̄a. hic consola. et pcatores psimplicem & pma ɋfessionē & eo tribus / Quicuqz sit tribulati & afflicti ex ɋsuetudine pcatorum debent i.9 afflictor a sc.o remouē pcator ɋt.o & pma & simplice cōfessione / sz vos estis tales / g.o &c.

Deinde pone solum ponit remedium / cū dt. Cōfitemini g.o alterutrum pcta vr̄a [illegible] sm glosam ist.d q̄ sequitur exclusis / Nam diverat- gsitt

~~(?)~~ ipsum sac vincat renuntiū allevians.

Dub / & si i pctis fuit remittent. ei / vbi qz sm glosam pcta nequnt dimitti sine emundacōne ɋfessione. Jdo recte subdit. Cōfitemini g.o alterutrum pcta vr̄a / Sz verū est ancē ab vtraqz ex pcepto teneamur solis sacerdotibus pcta ɋfiteri & videtur q̄ nō / q̄a glo sup isto vbo. Cōfitemini alterutrum pcta vr̄a / dt. Cōfitemini g.o e coequalib3 / sz sacerdotes sunt maiores & nō coequales / g.o ex pcepto nō tenemur solis sacerdotib3 pcta ɋfiteri / Sz ɋtrium est / qz nō videtur q̄ teneamur alicui ex pcepto ɋfiteri / qz sm Crisostomum sup epistolā ad hebre. Nō t dico ut te pdas i publicum / neqz aput alios te accuses. Sz obedire te volo pphe dicenti. Reuela dno viam tuā ~~aute~~ ~~Dnm~~ & subdit / g.o ɋfite pcta tua apud verū iudicē / cū oracōne delicta tua pnuncia / nō lingua / sz ɋsciē tue memoria / Ex q.o vbo videtur posse haberi q̄ sufficiat soli deo ɋfiteri pcta.

Dicendum / ut magr. dt in iiij.o sniarum d. xvij. Quibusdā visū e sufficere si soli deo fiat ɋfessio. sine iudicio sacerdotali & ɋfessione ecclie / q̄a pphā dt. Dixi ɋfitebor adusum me i iusticiā meā dno & tu remisisti ipietatē pcti mei / nō eni ait pphā / dixi ɋfitebor sacerdoti / sz dno / & tm̄ dicit remissū fuisse pctm esse. Jt. Ambro. sup luc. dt sup illo vbo. Egressus petrus foras fleuit amare. Lacrimas petri lego / satisfaccionē nō invenio / & subdit / sz qd defendi nō pt ablui pt. Lauat lacrime delictū qd voce pudor ē ɋfiteri. Sz i oīb3 talib3 intelligendum / sz soli deo sufficere pcta ɋfiteri qnando nō adest copia sacerdotis / sz existente oportunitate / q̄ nō sufficiat soli deo ɋfiteri pcta / q̄ pm.o adpūs possum9 tpliciter pbare. p.o ex differencia ipor pcator / Nam

Pon̄t remedia contra malū culpe & pmo ponit remediū mutue ɋfessionis / 2.o mutue oracōnis ibi. Et orate p invicem / 3.o mutue exhortacōnis i. Fres mei si qs ex vob.

expo Cōtra qsta pet sacerdotib3 ɋfessionē ꝓ

alterutrum

Cn̄o nō sufficit soli deo ɋfiteri sacerdotib3 pbat hc

Dimiss3 opinionib9 tenendū ē q̄ sola cordis ɋtricione pctm dimittit̄ cuilz adulto si vere ɋteretur et ppont detecto ab oib9 abstinē et confiteri & satisffate sz iudiciū sacerdotis / h.o pz de pe. di. j. Magna pietas dei ut ad solā pmissionē ɋfitendi pcta dimiserit. Non dū pnunciat ore & tn̄ iā deus audit in corde. Unde sine pposito ɋfitendi deus nō dimittit nisi necitas affuit. de pe. di. j. Non pt. Utrum tene quis ɋfiteri venialia pcta / & vi q̄ nō / qz sm Jer. scda pma ē scda tabula pq naufragium / sz p venialia hō nō patit naufragium / g.o. Jn ɋtrm ē lr̄a hic. Rño. Non tenet hō ɋfiteri venialia / nisi in casu vbi q̄ra / si nō ht mortale tenet i q̄dragesima ɋfiteri venialia ad implendū pceptū eccle. Vel dd / q̄ ex vi sacramēti nō te quis venialia ɋfiteri / sz rōne statuti ecclastici / qm̄ nō ht alia q̄ ɋfiteat q̄ instituco edita ē in ɋcilio gnali sub Jnnocē̄ 3.o in qua dr. Oīs utriusqz sexus fidelis postqm ad annos discretionis puenit. oīa pcta sua saltē semel in ano fideliter ɋfiteat / & hoc ut in pluribus se pctorem recognoscat / et

ut ad eucaristia tu maiori reuerentia accedat / v^ta epla Et ut rectoribus ecclesiarum subditi innotescant ne lupi inter greges lateant / Confessio aut quo ad mortalia e in precepto: quo ad venialia vo e de consilio / so de mortalibus dz osfiteri psbro. et de venialibus etia pt fi necio / qz no natio requirit ptute clauiu / Vn gnal osfessio venialiu scdm usum ecclesie fit quotidie. et pt fieri etia (solio) illis qui no sunt psbri / sic fit apud religiosos in capitulo no. in prima. et in missa / Vn gloza. peta q fiut ex ignorantia ul infirmitate huana quotidie. pcipit aptus osfiteri alterutru / quia faciliter dimittunt / que vo ex deliberatione non nisi p pniam / de cuius integritate e osfessio vol.

Beda sup huc locu. Confitemini alterutru peta vra. distingwit int confessionem venialiu et mortaliu petor dicens / coequalibus confiteamur cottidiana et venialia pta / grauiora vo soli sacerdoti pandamus / et quanto iusserit tpe purgare curemus / q' sine confessione emendationis peta nequeunt dimitti / ex quo verbo htre possumus verbum apli ee i precepto / q confiteamini alterutru peta vra / Sz peta venialia possumus alterutru confiteri h e coequalibus / mortalia no ex precepto tenemur alterutru confiteri h e solum sacerdotibus / Secdo h pz ex pte ptatis sacerdotibus collate. Nam illis demus peta confiteri. quibus concessa e ptas ligandi et soluendi / sz talis ptas solu concessa e sacerdotibus / g. debemus eis peta nra confiteri. Tercio h pz ex institutione ecclie / q mandat sacerdotibus solis sub sigillo osfessionis peta recipere / si tn sacerdos omnibus defuit possumus in tali forma confiteri hac intentione ut eade peta sacerdoti pandamus cu eius copiam htre possumus. Deinde tunc d. Et orate pro inuice ut saluemini. multu eni valet deprecatio iusti assidua / helyas ho erat nobis similis passibilis. et oratione orauit ut no plueret sup terra et no pluit annos tres et meses sex et rursum orauit et celu dedit pluuia et terra dedit fructu suu / Hic consolatur odientes et rancorem hntes p mutua caritatis dilectione et vnit tlem vo / Qmtus hnt odiu et rancorem fratrum. debent dcam rancorem a se expellere per mutua dilectionem et orationem. Sz vos estis tles / g. etc. d. g. No solu confiteri alterutru peta vra. Sz etia orate

Vn Greg. Quanto grauiori carnaliu cogitationu tumultu premimur. tanto ardentius orationi insistere debemus / Quid aut sit orandu subdit. Vt saluemini. petendu eni e quod ptinet ad salutem / Tangit etia q oro est magne efficacie. d. multu eni valet deprecatio iusti assidua. Ad hoc aut q oro sit efficax exigitur q iste q fiat pie pseueranter et ad salute et p se. Justus g tn p alio orat no se mu petat licet pie pseuerant et ad salute petat / qz pt esse impedimentu ex pte eius p quo oratur.

pro inuicem ut saluemini / qz multu valet deprecatio iusti assidua / quod pbat p exm Vnde helyas ho erat similis nobis passibilis (fragilis) / qz n du raptus erat in paradisu deliciarum et orone orauit ad pdomandam supbia achab regis et ydolatriam gentis (illius) / ut no plueret sup terram (illam) et no pluit annos tres et meses sex et rursu orauit et celu dedit pluuia et terra dedit fructu suu. ut d. iii. re. xviii. Est aut considerandum. q devota oratio quamuis dz htre ptas (cntatem) q demus pro inuicem orare expellendo a nobis omne odiu et omnem rancorem et talis oro semp exaudit / qz sm btm Ambro. sup eplam ad Ro. Impossibile e preces multorum no exaudiri. Scdo dz htre petitionis continuitatem / qz demus petere ea q ptinent ad salute maxime iuxta illud (prophete). Vna peti a dno hanc requiram ut inhitem in domo dni omnibus diebus vite mee / Tercio dz htre ex pte orantis sanctitatem / vn prouer. xv. salom. orationem iustorum exaudiet dns / qz multu valet deprecatio iusti vn d. Greg. sup Johem. Vere orare e amaros in punctione gemitus htre. et no solu verba composita insonare. Quarto dz htre assiduitate et continuitate / no q teneamur semp orationibus insistere / qz tenemur etia bonis opibus vacare / ut glosa sup illo vbo apli. Semp gaudete sine intermissione orate d. q semp orat qui nunq cessat bn facere / has iiii^{or} conditiones tangit aplus in lra / sicut pz. Deinde tu dicit Fratres (mei) siquis ex vobis errauerit a veritate et conuerterit quis eum / scire debet qui eu conuerti fecit peccatorem ab errore vie sue

de

Margin notes:

in nouo testamento institutu. In vetri ade testamento quia deus nondu erat ho sufficiebat osfiteri deo. In nouo vo testamento quia deus est homo oz fieri osfessionem deo et homini dei vicario. Hanc aut osfessionem xps quantu ad illud qd erat formale instituit qn claues petro dedit.

Et i^o

No devota o. dz htre ii^{or}

Illud aut qd erat materiale instituendu insinuauit qn dixit Luce xi. Iste ondite vos sacerdotibus. Ecclia vo postmodu instituit. Sz btus Jacobus. pmulgauit q pnus pmulgauit sic dr hic. Et deinde p^9 multa tpa magis declarauit et arctauit dicens. omnis vtriusqz sexus fidelis etc. ut hetur li. v. decretalium de pe. et remissionibus.

prouer. xv.

1 thess. v.

Ponit remediu mutue exhortationis. qz no solu p mutua salute e orandum sz etia p fratrum conuersione laborandum.

a xpo dicente auctore remittens peta etc. e ut d. de pe. dist. 1 Verbum dei

Post remedi... mutue orationis.

(iterum osfe cor oz osfitentis vl ab fidelibus)

saluabit animaz eius a morte et operit multitudinem peccatorum eius. Hic consolat' pigros et timidos per fraternam correctionem / et est talis racio. Quicunque habet pigriciam in reducendo fratres suos in viam veritatis debet ab eis talem pigriciam et timorem remouere per fraternam correctionem. Sed vos estis tales. ergo etc. / dicit ergo. Fratres mei si quis vestrum errauerit a veritate scilicet fidei et morum. Et conuerterit quis eum hoc est reduxerit eum ad viam salutis / scire debet quoniam qui conuerti fecerit peccatorem ab errore vie sue / saluabit animam eius a morte. hoc est liberabit animam eius a peccato / quod ad mortem inducit / et pallio caritatis quod pro ipso impetrauit / operit multitudinem peccatorum eius. Nam ut scribitur Prouerbiorum x. Vniuersa delicta operit caritas. / Est autem considerandum quod propter tria quilibet tenetur peccantem fratrem suum per caritatem reuocare a peccato [illegible] et ab errore vie sue. Primo propter dei precepti obseruacionem. Nam ut dicitur Ecclesiastici xvii. Vnicuique deus mandauit de proximo suo. ut eripiat eum ab abominacione. Matthei xviii. ut scribitur. Si peccauerit frater tuus in te vade et corripe eum inter te et ipsum solum / Secundo propter peccati extirpacionem. / Nam sciens fratris peccatum et ipsum non reprehendens quodammodo peccato eius consentire / quia ut scribitur in iure. Error cui non resistitur approbatur. / et Ieronimus in epistola ad paulinum dicit. Quia sancta quippe rusticitas solum sibi prodest. et quanto plus edificat dei ecclesiam ex vite merito tanto plus nocet si contradicentibus non resistit. Tercio propter sui ipsius excusacionem quia ut scribitur Ezechielis 33o. Si annunciaueris impio peccatum suum et ille non fuerit conuersus ab impietate sua et a via sua impia / ipse quidem in iniquitate sua

moriet' tu vero liberasti animam tuam / et hoc tantum ex posito summa super canonicam Iacobi apostoli. Amen

Petrus apostolus Jesu Christi. Hic incipiebat super ponitur epistole petri / ad cuius diuisionem est intelligendum quod ut tangit glosa quidam de gentilitate transierunt primo ad iudaismum / deinde pullulante ecclesia christianorum per predicacionem apostolorum conuersi sunt ad fidem christi qui postea tempore persecucionis beati stephani dispersi sunt per diuersas prouincias grecorum / et quia propter fidem cito sic dispersi erant. Ideo beatus petrus mittit eis duas epistolas. In prima hortatur eos ad persistenciam in gratie bonitate ne succumbant per aduersitates tribulacionum. In secunda vero hortatur eos ad persistenciam in fidei veritate ne peruertantur per falsam doctrinam hereticorum et pseudo apostolorum scilicet ibi. Symon petrus / Prima ergo epistola diuiditur in tres partes / quia primo ponitur exordium siue salutacio. Secundo ponitur tractatus siue narracio / Tercio ponitur epistole missio siue conclusio scilicet ibi. Benedictus deus. / tercia ibi. per siluanum fratrem fidelem. Ad euidenciam magis prime partis est sciendum quod salutacio nostra est oracio quia per quam exprimitur affectus persone salutantis ad personam salutatam / cuius oracionis tres sunt species ut plenius inuenit rethorica. Prima [illegible] est in reddendo fidem digna persona salutatem / vnde ibi dicitur [illegible] dicente dignum esse fidem eo quod magis et celerius et omnibus [illegible] commodis et personis fide dignis quam aliis. Secunda est in disponendo ad leticiam in tristicia persona salutacionem recipientem / quia oportet auditores ad passionem per unam peroracionem ut ad leticiam

vel tristiciam / eo quod non similiter disponimur audientes et odientes / ut eodem libro dicitur. Tercia de veritate et probabilitate ipsius salutacionis fundatur. qua / ut eodem libro scribitur tunc aliquid credimus esse verum ut apparet per ordinem quando ex probabilibus ea singula que ostendimus / Ista quoque salutacio ut oracio apostoli in has tres partes dividitur / quia primo redditur fidedigna persona salutacionem mittens / Secundo disponitur ad leticiam et gaudium persona salutacionem recipiens. / Tercia vero probat ipsam salutacionem veritate et probabilitate probans et confirmans / Prima ibi Electis advenis / Tercia ibi. Secundum prescienciam dei. In prima parte intendit ista racio. Illa persona est fidedigna que habet auctoritatem dignitatem et infallibilem veritatem. Sed persona que mittit istam epistolam habet ista tria / quia ipsum petrus habebat dignitatem / quia secundum glossam petrus nomen celebre est / eo quod petrus dicitur apex qui est christus. Iuxta illud apostoli petra autem erat christus. Secundo vero apostolus erat habebat auctoritatem / quia apostolus dicitur missus / quia illos qui predicant et non mittuntur de quibus scribitur Ie. xxiii^o. Non mittebam eos et ipsi ~~currebant~~ [implebant] ad predicandum. Sed tercio erat apostolus ihesu christi habebat infallibilem veritatem / quia ipse vere est via veritas et vita / Ideo mittens persona hanc epistolam mittens erat fidedigna dicitur quoque petrus. Ecce dignitas. apostolus ecce auctoritas. ihesu christi. Ecce infallibilis veritas. Deinde cum dicitur Electis advenis dispersionis ponti galatie capadocie asie et bythinie. Hic disponitur ad leticiam et gaudium persona hanc epistolam recipiens. Illi autem qui epistolam hanc receperunt erant de populo gentili qui primus venerant

ad iudaismum / Deinde qui conversi sunt ad fidem christi qui quantum ad primus gaudere explicare potuerunt de ista epistola eis missa / primo propter eorum electionem. Nam magnum gaudium est quod aliquis sit electus a deo Ideo scribitur Io. xv^o. Non vos me elegistis sed ego elegi vos ut gaudium vestrum sit plenum / Secundo propter eorum dispersionem / quia dispergi et tribulaciones pati propter nomen magna leticia deo est / quia ut dicitur Mt. v^o. Beati qui persecucionem patiuntur propter iusticiam / quia ipsorum est regnum celorum / Tercio propter eorum a bonis separacionem / quia ut dicitur Mt. xix^o luc. Omnis qui reliquerit patrem aut matrem aut fratrem aut sororem aut agros propter me centuplum accipiet et vitam eternam possidebit futurum quoque eius. Illi erant multo de epistola eis missa multum gaudere in qua ponitur a deo eorum electio / et ipsorum pro fide christi dispersio / et eorum a bonis separacio / Sed talis est ista epistola / quoque secundo. Cum dicitur Electis advenis hoc est electis gentilibus ad fidem christi conversis / Ecce eorum a deo electio. dispersionis Ecce ipsorum pro fide christi dispersio. Ponti galatie capadocie asie et bythinie. Ecce eorum a bonis separacio. Nam secundum glossam Omnes iste provincie sunt grecorum prius dispersi erant illi qui pro fide christi placebant. Deinde cum dicitur Secundum prescienciam dei patris in sanctificacione spiritus in obedienciam et aspersionem sanguinis ihesu christi gracia vobis et pax vobis et pax multiplicetur. Hic probat vero hanc salutacionem probans et confirmans / Nam propter tria illi potuerunt infallibiliter credere hanc salutacionem esse veram. Ideo ponitur eorum a deo electio primo propter ipsius patris predestinacionem quia ut dicitur ad Ro. viii^o. Quos prescivit hos predestinavit

Tercio — racio quare sit ipsa salutacio que confirmatur salutacionem esse veram

conformes fieri ymaginis filii sui. Ideo ponit spiritus sancti sanctificationem quia ut dicitur ad Ephesios primo: Ipse elegit nos ut essemus sancti et inmaculati in conspectu eius. In quo signati sumus spiritu promissionis sancto. Tercio ponit ipsius dei filii redempcionem cum dicit: in asp(er)sionem. Scientes quod non corruptibilibus auro vel argento redempti estis de vana vestra conversacione sed precioso sanguine Christi. Quarto ponit eterne glorie adepcionem, ubi dicit in fine istius epistole: Deus autem omnis gracie qui vocavit nos in eternam gloriam suam in Christo Ihesu modicum passos ipse perficiet et confirmabit solidabitque. Conformiter secundo totius. Istorum vocacio et fina... que roboratur per patris predestinacionem, spiritus sancti sanctificacionem, filii redempcionem et eterni muneris adepcionem. Et talis vocacio est istorum quibus mittitur ista epistola. Secundo ... dicit ergo Electis secundum presciam dei patris. Ecce predestinacio. In sanctificacionem spiritus. Ecce spiritus sancti sanctificacio. In obedienciam et aspersionem sanguinis Ihesu Christi. Ecce ipsius filii dei redempcio. Gracia vobis et pax multiplicetur. Hec est gracia sit in vobis in presenti et multiplicetur et consumetur in futuro per quod efficietur glorie adepcio. Deinde cum dicit: Benedictus deus et pater domini nostri Ihesu Christi qui secundum misericordiam suam magnam regeneravit nos in spem vivam et resurrectionem Ihesu Christi ex mortuis in hereditatem incorruptibilem et incontaminatam et inmarcessibilem conservatam in celis. Hic ponitur tractatus sive narracio epistole in qua ut supradictum est apostolus hortatur istos gentiles ad fidem Christi conversos ut persistant in bonis et gracie ne succumbant per adversitates tribulacionum. Et duo facit: quia primo hortatur omnes communiter, secundo instruit speciales quasdam personas, ibi circa medium capituli secundi.

...rum obsecro vos. Ista autem que faciunt specialiter homines persistere in divina gracia sunt duo. Primum: ingratitudinis remocio et divinorum beneficiorum recognicio. Secundum est peccatorum vetustatis deposicio et divine dulcedinis confirmacio. Primo igitur apostolus inducit istos ad persistendum in divina gracia per ingratitudinis remocionem et divinorum beneficiorum recognicionem. Secundo per peccatorum vetustatis deposicionem et divine dulcedinis confirmacionem. In principio secundi capituli deponentes igitur. Item dicitur quia primo est pars et sacerdos, quia in magnum beneficium illi gentiles receperant a deo ponit quod tenebantur gratias agere et in eius gracia permanere. Primum est eterne hereditatis participacio, unde ad Ro. xi. dicit de populo gentili: Tu ex natura oleastro excisus es et contra naturam insertus es in bonam olivam. Secundum est omnis laboris cessacio et requiei quietis et leticie que venerunt post eorum conversionem, unde ipsi poterant dicere illud verbum septimi Ecclesiastici: Modicum laboravi et inveni multam michi requiem. Tercium est eorum salutis aperta visio, quia non per figuras sed aperta facie Christum viderunt et apostolos qui fuerunt causa salutis eorum, unde propheti Christus dicit eis in evangelio Luce x: Amen dico vobis quod multi reges et prophete voluerunt videre que vos videtis et non viderunt, et audire que auditis et non audierunt. Quartum est eorum redempcionis precii inestimabilis copiositas, quia redempti sunt non per aurum vel per argentum sed precioso sanguine Ihesu Christi. Dicendum ergo ista per in ... sunt quod existis in ... apostolus inducit istos gentiles ad ingratitudinis remocionem et divinorum beneficiorum recognicionem. Primum ibi: Modicum nunc etc. Secundum ibi: Dei salute. Tercium ibi: Scientes quod non corruptibilibus. In principio autem parte ponitur ... que desiderant et notificat

e zedemti

h primo — ...o in gra... ... persi... te duo fa...

h secundo — ...o gentiles ... a deo re... ... pre... beneficia ... ce... recepta

scdi.

et luc. x.

Ex his elicit̃ doctrina q̃ p b̃ficiis nobis collatis deū b̃ndic̃e ⁊ laudare deṁ9 quia deū b̃ndic̃e nõ est nisi eum pro b̃ficiis acceptis laudare. 1ª epla Et hoc b. petrus attendens conu̾sis ad fidem xpi a quo magna b̃ficia receperat videlicet regnacõez spũalem q̃ recepit i baptismo ⁊ redemptionẽ spũalem redimẽdo eos ad vitam spũalem qui prius geniti erant ad vitã naturalẽ p̃ genitorẽ vl̃ creatorẽ. et qui gnati erant ad mortem eť'nã ppt pctm̃ p̃morũ parentũ. regnati sunt ad vitam eť'nã. Et in spem viuã ut ħrent vitã eť'nam. b̃ndicẽ ⁊ laudare docet deū d. b̃ndictus deus ⁊c. Et incipit a gr̃aciacione. tum ppt diuinã dignitatem. qz ipe in gr̃az actionis est p̃ncipiũ ⁊ finis. tum etiã ppt m̃dicitatem p̃priam. Vnde qui indiget mendicare nõ pt melius incipe-re q̃m de p̃teritis gr̃as

h̃editatem eť'nam istis gentilibus ad fidem c̃u̾sis p̃missam. Primũ ē ipius datis ⁊ p̃mittentis dei p̃tas. Scdm̃ ē ipius dati sublimitas. 3m̃ ē recipientis i̾firmitas. Pm̃ ibi in h̃editatem. 2m̃ ibi i vob. Formet̃ g̃o talis rõ. Illi uos debetis agẽ gr̃as et̃'nis gr̃a p̃manẽ. p̃ius pote̾ am̃ clemenciã ⁊ sapiam. Sz ⁊c. Bn̄dictus deus q̃ ē om̃ sp̃ creator. i quo ṽbo ħetur eṫnitate vnitatis. ⁊ pater dni nr̃i. hic ē homĩs i mũdo nati ṽ i d'nitate c̃o̾salis. ut glo expo̾ ihũ xpi. hic est p̃priũ sancti scificati in q̃o ħetur p̃sonar̃ trinitas. Scdm̃ magnaz mĩam suã regnauĩt nos i spẽ viuã. hoc ē i vita eť'na. scilicet nos viuã spe sp̃are. ⁊ hoc p̃ resurrectõez ihũ xpi ex mortuis. Est aut̃ c̃sideñ q̃ ad regnandum istos gentiles i vita spũali. et ad faciendũ eos viuã spe sp̃are de vita eť'na. p̃m̃ ē ipius dei potentia. Nam ipe ē qui mortificat ⁊ viuificat deducit ad i̾feros ⁊ re-ducit. ut sc̃ibit̃ j. Re. ij. Scdm̃ ē ipius bonitas ⁊ clemencia. qz ut sc̃ibit̃ ad thit. iijo. Nõ ex opibus iusticie q̃ fecim9 nos. sz scdm̃ suã mĩam saluos nos fecit. Tercium ē ipius sapia. quia modus sapientissim9 fuit ut p̃ passionem ⁊ resurrectõez dei filii h̃umanũ genus liberaret. Ideo i p̃ncipio. Qz sumẽ de ipo ordine c̃gruo atqz alto di sapia fc̃t c̃silio. ut deus pr̃ qui i sua sapia mundũ c̃didit. Iux illud. Omnia fecisti i sapia tua dñe. eadem qz q̃ cecidit sunt ⁊ in t̃ris restauret. Ista aut̃ tn̄ nõ solum i redempcõne humani generis. Vez ⁊ i c̃cnali c̃plecta opã hec tn̄ reqrunt̃. videlz posse

velle ⁊ scie. Que quidez tria tangit ap̃lus in p̃dictis ṽbis p̃ ordinem. Nam ipius dei potenciaz tangit cũ dicit. Bn̄dictus deus ⁊ pr̃ dni nr̃i ihũ xpi. Eius nõ bonitatẽ ⁊ cle-menciaz tangit cũ sub iungit. Qui scdm̃ magnã mĩam suã regnauit nos i spem viuam. Sz eius i estimabilez sapiaz tangit cũ sub infert. p̃ resurrectõez ihũ xpi ex mortuis. Formet̃ g̃o talis rõ. Supius sta. Illi debetis gr̃as agere p̃ ċuius potenciaz clemencia ⁊ sapiam regnati estis in spem viuã. sz talis ē ipe deus. igit̃ ⁊c. Queret̃ aliquis ut̃r resurrectio xpi sit cã nr̃e resurrectionis. ⁊ videt̃ q̃ nõ. qz posita cã ponit̃ effectus. sz posita xpi resurrectõe nõ statim fuit secuta nr̃a resurrectio ⁊c. Huic cõtrariũ ē ap̃lus. ad Corr̃. xv. qui vult q̃ sicut p̃ p̃mum hoiem c̃traximus sic p̃ p̃mũ xpm̃ ċeat eis vita ⁊ resurgendũ. q̃ ppt tn̄ possimus dicẽ. resurrectiõe xpi cẽ causa nr̃e resurrectionis. Primo ppt ei9 i̾fluentia. Scdo ppt eius nimi eminencia. Tercio ppt eius ṽtutis efficacia. Pm̃a rõ sic pz. Nam ipe xps ē caput nr̃m. De rõne aut̃ capitis est i̾fluẽ motũ i mebra ⁊ sensũ. Cũ igit̃ resurrectio xpi c̃putat nos cẽ sue resurrectionis p̃ticipes cẽ. Nam cũ eiusdẽ nr̃e sint caput ⁊ mebra. oz q̃ sicut adam p̃ccante os p̃ccauim9 quia ipe fuit p̃ncipiũ ⁊ caput totius nr̃e o̾iginis corp̃alis. sic xpo resurgente oms deni9 resurgẽ eo q̃ ipe. eo q̃ ipe ē p̃ncipiũ ⁊ caput totius nr̃e regnacõis spũalis. Hanc aut̃ resurrectõem tangit ap̃lus i pa epla ad cor. xv. vbi dicit. Qm̃ quide p̃ hoiem mors ⁊ p̃ hoiem resurrectio mortuor̃.

dare. In p̃mi̾ refun-dit gr̃az actionẽ. quia ipe est actor omnium bonorum. Jac. j. Omne datũ optim̃. de sursũ ē a pr̃e lumi descendens. Et q̃a h̃editas eterna que fidelib9 p̃mittit̃ est optim̃ bonũ. ideo ap̃ls ħit eã describit a p̃tate dantis eam. i ħt q̃ dicit pr̃. a sublimitate dati. i in h̃editate incorruptibilez. ⁊ ab infirmitate reci-pientis eã. ibi. i vobis q̃ ṽtute dei custodimi.

Sz q̃

Utrũ resurrectio xpi sit cã nr̃e resurrectionis

// mortem

Ita regsi-ta erant

Et subdit. Quia sicut in adam omnes
moriuntur: ita et in christo omnes vivificabuntur.
Secundo racione capitis ex [illegible] christi emi-
nenciam. Nam meritum christi non solum
meruit resurrectionem simpliciter sed etiam
meruit resurrectionem bonam sanctorum suorum
membrorum. Unde scribitur. epistola ad
.ix. hebreos .ix. christus assistens pontifex fu-
turorum (bonorum) amplius et perfectius non per
sanguinem hircorum aut vitulorum. sed
per proprium sanguinem introivit semel
in sancta eterna redempcione inventa.
Nam si sanguis hircorum aut vitu-
lorum et cinis vitule aspersus inquina-
tos sanctificabat ad emundacionem carnis
et eos dignos faciebat introitu ta-
bernaculi manufacti. Multo magis
sanguis christi nos sanctificat et dignos
facit introitu vite eterne qui dicitur tabula-
culum non manufactum. Tercio racione capi-
tis expressione virtutis efficacia. Nam
christus non solum fuit homo sed et deus.
Racione igitur qua fuit homo voluit
mori pro nobis ut nos peccato mori-
remur. Sed racione eius quod fuit deus
resurrexit ut nos per eius potenciam
et virtutem resurrectionem speremus. Unde apostolus
1 Ro. 6. epistola ad Ro. hanc racionem assignans
ait. Quomodo christus resurrexit a mortuis
per gloriam patris. Ita et nos in novitate
vite ambulemus. Quarto racionem in-
[illegible] est dicendum quia christus non fuit de-
bitor mortis sicut nos sumus non
decebat ut morte per suam resurrectionem
destructa spem nobis ostenderet
resurgendi ut glossa dicit hic. Deinde
cum dicit In hereditatem incorruptibilem
et incontaminatam et immarcessibilem
conservatam in celis. Hic ponitur istius
doni sublimitas. Nam habet hoc
donum scilicet vite eterne participacio quinque
vel sex sublimitates. Quia primo secundum
appetitus sacietatem. Et quantum ad hoc
dicit hereditas quia sicut in hereditate unus-
quisque recipit sacietatem sic

Tp^o
Nota donum vite eterne
in quibus habet participacionem

in possidendo vitam eternam omnes eius
saciati. Iuxta illud psalmus. Saciabor
cum apparuerit gloria tua. Secundo secundum incorrup-
tibilitatem. Et quantum ad hoc dicit Incorrup-
tibilis eo quod nos faciet incorrup-
tibiles esse. Unde prima ad Corinthios ~~ultimo~~ xv.
scribitur. quia oportet corruptibile hoc in-
duere incorrupcionem et mortale hoc induere
immortalitatem. Tercio secundum puritatem. et quantum
ad hoc dicit incontaminatam. quia nullus
contaminatus aliquo peccato mortali in
ipsam intrare poterit. Iohannis apocalipsis ultimo scribitur.
quia non intrabit in eam aliquid coinquinatum.
Quarto secundum immarcessibilitatem. et quantum
ad hoc dicit immarcessibilis. Nam ipsa
divina sapiencia in cuius visione consistet
nostra beatitudo. unde Iohannis .xvii. hec
est vita eterna ut cognoscant te solum
deum verum et quem misisti ihesum christum. Im-
marcessibilis dicitur sicut quod dicitur
Sapiencie vi. Clara est et nunquam marcessit
sapiencia. Quinto secundum securitatem. et quantum
ad hoc dicit conservatam in celis. Nam ut dicitur
Matthei vi. Thesaurizate deinde thesau-
ros in celis ubi fures non effodiunt
nec furantur. Conformetur ergo talis ro
Illud donum est excellens et sublime
quod habet sacietatem incorruptibilitatem puri-
tatem immarcessibilitatem et securitatem
Sed tale donum scilicet vita eterna cuius vos
gentiles facti estis participes per resurrectionem
ihesu christi. Gal. iii. dicitur. quia spiritu regenerati
estis spiritualiter per resurrectionem ihesu christi in spem
vivam faciente nos sperare hereditatem
incorruptibilem et incontaminatam et immar-
cessibilem conservatam in celis. Deinde
cum dicit In vobis qui virtute dei
custodimini per fidem in salutem paratam
revelari in tempore novissimo in quo
exultabitis. Hic ponitur hoc
donum recipientis imbecillitas. Est
autem in nobis duplex impotencia. Prima
est in genere conservacionis. quia ut glossa dicit
nullus sue libertatis potencia custodire
valet in bonis operibus nisi custodiat

Tr^o
Nota imbe-
cillitas
duplex in
predictis

aquo e initiu omib bom / Scdm
e i glorie reuelacone / qr nris
uirib ad eternam gliam ascende
no possimus s p dei potecia q faciat
nos exultare de nris inimicis / sic
exultant victores capta pda · qn
diuidunt spolia · ut dr ysa ixº
cformet · ig · tlib is · Illi debetis
gras age aquo hetis grē nob
collate custodia zosuatoz / diuine
glie reuelacois z de vris inimicis
exultacom · Oz talia vos gentiles
hetis absipo do / ig · zc · / Dr · q · / vita
etna coseruata i uobis / ssp · im
potebz · qui in vtute dei / custo
dimi pfidem / no supple per virt
potenciam / z h · i salute in salute
h · e etna gliam / pata reuelari
nobis · si fuitis disposita ad capi
enda i tempe nouissio / quo ex
ultabitis / ssp · de vris inimicis / sc
triumphatores

Modicum nunc si contristari

oportet i uariis temptacoibz
Inpte ista ut s dicebat · aplus
inducit istos fideles gentiles ad magni
tudinis remotam z dimoz bnfi
recognicoz exbitrnis laboris to lea
respectu gaudij zleti · q remittit ·
eis i vita etna / Diuidit · aut
ps ista i iiij · Prima pº ponit ·
tpalis instit · z laboris abuiacio
S · po · cor fidei pbacio / Tcio po ·
ipor pbacoms remunacio / Quarto
ponit · remunacois descripto et
notifica · / pª ibi · Vt pbacio vre fi
dei / Scda ibi · Inueniat · ilande
/ Tercia ibi · Quem cu no videtis · Inpª
pte intendit · tlem conem / Illi debet
gras agere z icemis gracia re
manere / Qm facit vos modicu
laborare respctu pmij q vobis
datus e · s talis e ipe ds / ig · zc ·
Dr · q · ubi dico / q nos i tpe nouissio
exultabitis / si · i · cuius optat
nos nunc · h · e i pnti vita mo
dicu contristari varijs teptacoib
glo · tam exterioribz qua interioribz
Est aut / q tribulacoes pntis
vite / debet nos modicu cotristari
ppt · pº · ppt doloris puitate · qua
qnamuis tribulacoes iste affligat
corpus / st tamc gncda purga
menta aime · vij · ij · ad cor · iiij ·
scribit · q licet is q fois est et
videt · ho · corpa · ssp · ptribulacos
passiones / tn is qui itus est
renouat · de die in die / Scdo ppt
tpis breuitate / qr ut eode capitulo
dr · paplm · Illud q ipnti e mo
mentaneu z leue tribulacois nre
sup modu in sublimi · etnu
glorie pondus opat · in nobis
Tcio ppt tpis variabilitez / quia
pns tpus sic e variabile / ut si
ho nuc dm pt pseuare i mag
leticia / sic no pt pati magna
dm tristicia / qu aliquado magna
consolacoe recipiat / vn sic mulcis
dz multu elevari in psperis Ita no
dz nimis contristari in adusis / Deinde
cum dr · Vt pbacio vre fidei multo
preciosior sit auro qd pignie pbat ·
hic ponit · cor fidei pbacio / z est
io talis · Illi debetis gras age z eius
bnficia recognoscere · cui magis
placet pbacio vre fidei qua
alicui artifici placeat aur · Oz
talis e ipe deus / go · zc · Dicat go ·
ubi dico / q debetis modicu contristari
i varijs temptacoibz / z h · ut
ut pbacio vre fidei sit multo
preciosior auro ssp p temptacones
q p ignem pbatur · Est aut
considerandu / ut glo · tangit / q

fideles exultabunt in
nouissio die · si i pnti
vita varias tribulacoes
z teptacones susti
nebunt modicu cotristari ·
qr act · 14 · dr p multas
tribulacoes oz nos intrare
i regnu celoz ·

tribulacoum
sacs
T 3º

No tribulone pntis
vite dnt nos modi
cu contristari ppt tria

Et ad gaudia no nisi
p tristicia poterimus
puenire · ut dr glo ·

licet go breuis sit
pns tribulacio · longa
z etna erit remune
racio ·

i · ipsa fides
p temptacones
et tribulacones
pbata · vl ipa
paria pbans ·

R^o p^o
No^a pacia scor^z auro copatur ppt^r tria

pbacio pacie scor^z auro copatur
ppt^r tria. Primo ppt^r ei^9 pciositatem
q^r sicut i metallis aliq^d auro
pciosius no^ i^uenit^r. Ita pbacio
pacie scor^z apud deu^ est omni
laude dignissima. Sc^o ppt^r ei^9
claritatem q^r si^d aur^z rubigine
plenu^ cotemptibile videt^r i for-
nace tn^ pictu^ 2 fo^as platu^
magni splendoris 2 claritatis ap-
paret. Ita fideliu^ ostancia int^r
pssuras mu^di 9tep^tibilis app^z
s^z finito ex^amie i iudicio qu^ta sit
glie ostendet^r. T^cio ppt^r ei^9 pba-
bilit^ez q^r s^m btm Aug^9. q^d facit
fornax auro 2 lima fio 2 fla-
gellu^ g^nno. h^c facit t^ibulac^o iusto
viro. Deinde cu^ d^r. Inveniat^r
i laude^ 2 gl^am 2 honore^ i reue-
lacione ihu^ x^i. Hic po^r pbaci-
onis ipor^z remu^n^acio 2 est ro^
t^lis. Illi debetis gr^as age^ 2 ei^9
b^n^ficia recognosce^ qui pbacio^z
v^re fidei i iudicio remu^n^abit
omi^ laude 2 omi^ gl^ia 2 omi^
honore s^z t^lis e^ ipe d^s. Ig^r 2c^o.
D^r g^o. vb^i dicto q^d pbacio v^re
fidei e^it pciosior auro ~~quia~~ ut i
reuelacione ihu^ x^i. h^c e^ in die
iudicij i^ueniat^r i laude 2 gl^a^z angelor^z hoi^m
2 honore dei. Est aut^ osideranda
s^m glo^z q^d pbacio^z fidei scor^z
xp^s i die iudicij laudabit
glificabit 2 hono^abit. Nam
laudabit eos i oper^z eor^z app-
bacione qu^n dicet esuriui 2 dedist^s
m^i mand^c sitiui 2 dedistis m^i
bibe^. Glorificabit eos i eor^u^
pmiacio^e cu^ dicet Venite b^ndci
pris mei pcipite regnu^ q^d
paratu^ vobis e^ ab origine
mundi. Hono^abit eos i inimi-
cor^z eor^z depssione qu^do dicet
tollat^r impius ne videat gl^a^z

R^o 2°
No^a xp^s laudabit pbacio^z fidei scor^z in die iudicij
Tales enim fideles laudabu^t^r a celis ho^i^bus s^tis glorificabunt^r a s^tis angel^s et honorabuntur a deo.

dei. pbacio ig^r pacie scor^z remu^n^a-
bit^r cu^ i^ueniet^r i laude 2 gl^am
2 honore^ 2 h^c i reuelacio^e ihu^ x^i.
Deinde cu^ d^r. Quem cu^ non
videritis diligitis i que^ nu^c q^z
no^ videntes creditis. credentes
aut^ exultabitis leticia i enarrabili 2 — *leticia fine*
glificata. reportantes fidei v^re
salute^ a^iar^z v^rar^z. Hic po^it^r
remu^n^acois descripcio 2 notifica^o
2 est ro^ talis. Illi debetis gr^as age^
2 ei^9 pmanere gr^a q^i facit vos
eum dilige^ p dileccionis caritate^
7 facit vos i eum crede^ p fidei cre-
dulitate^. Facit vos i ipo gaude^
p leticie i necessitate. Et t^lis s^z v^r-
v^o. Ig^r 2c^o. Dicit g^o i reuelacio^e
ihu^ x^i pbacio v^re fidei i^ueniat^r
i laude^. Quem cu^ no^ videritis gl^ano
s^z, i^mo corp^alit^r tn^ diligitis p
caritate^ sp^ual^r. i que^ eciam nu^c — *ocul^r corporis s^z oculis fidei tn^ ... p^re p^sencialis*
no^ videntes c^editis p fidei credu-
litate^ 2 credentes eum s^z^o remu-
neratore^. Exultabitis i vna re-
mu^n^acoe leticia i enarrabili
2 glificata. h^c e^ co^summata repor-
tantes fidei v^re fine^ salutem
a^iar^z v^rar^z. h^c e^ reportantes
p pmio ip^m deu^ qui e^ finis
fidei v^re 2 e^it salus a^iar^z v^rar^z.
Est aut^ osi^deran^du^ q^d pmiu^ m^m
2 remu^n^acio n^ra h^ebit v. Bq^ue
pt notificari 2 describi. Primo h^ebit
o^is exultacio^e^. Inf^o i^d p^s. Ex-
ultacio^es dei i gutture eor^z. Sc^do
h^ebit cordis leticia^z q^r letabu^t^r
s^ci i cubilibus suis. h^c e^ i cordib^z
suis. Na^ leticia videt^r e^e i corde
s^z exultac^o e^ cu^ ext^ius exp^mit^r
ioc^e. T^cio h^ebit mentis obstupe-
ccio^e^ q^r illam leticia^ ho^ no^
potit^ n^c mt^s n^c exterioribus
sensibus enarrare s^z q^i stupescet

R^o 3°
No^a pmiu^ m^m remu^n^acio h^ebit q^uq^ue q^ pt notificari

lxix
pa epla

Vel de salute p xpm fienda. exquisierunt. no nali ingsiope. a rone sz spuali illustracione. prima. atz scrutati sunt. glo. i occulto interne contemplonis. a deo vl. ab angel. prophete no phi. qz qui tanta cognicoz hebant. no sut dicti phi. sz prophete. qui habuerunt spm prophecie.

Ysa. 64e.

deius inusitate. Ideo pa. ad cor. 2o. scribitur. qd n oculus vidit. nec auris audivit. nec i cor hominis ascendit que preparavit deus diligentibz te. Quarto hebit corpis et anime glificacione. qz reformabit corpus humilitatis nre configuratu corpi claritatis. s. ut dr. ad phi. iii. Quinto hebit opm nrorz finale consumac. qz mortui qui moriunt in dno requiescent et ab laboribz suis ut scribit. i apok. Ista aut v. tangit aplus p ordine i vbis pdcis. Nam ois exultacio tangit. cum dr. Credentes aut exultabit. Cordis leticia hetur cu adiungit. Leticia s. mentis vre stupescendo notur cu adiungit. Anecdit. Inenarrabili. Corpis aut et anime gloificacio subiungitur et glificata. Sz nrorz opm finalis consumacio het. cu postponit. reportantes fine fidei vre. s. salute animar vrar. Deinde cu dr. De qua salute exquisiert atqz scrutati sunt prophete qui de futura i nobis gra prophaverunt scrutantes qd vel quale tpus significaret i eis spus xi. pnuncians eas que i xo sunt passiones et posteriores glias. Hic iducunt. isti gentiles ad dinorz bnficiorz regnicione ex salutis ipsorz apta visione. Et dividit h ps in ptes tres. qz primo po. pdce salutis. s. x incarnacionis p prophetas diligens inquisitio. Secundo ponit. pdce incarnacionis fre gentilibz i pnti tpe revelacio. Tercio ponit. i pdca salute eis pncialiter revelata firma pscrutacio. Primo ibi De qua. Secundo ibi Quibus revelatum e. Tercia ibi. In que cupiunt. Inprima pte ponit tercium racionem. Salus illa e multu

Vl. alr. hic consolat fideles exemplis prophetaz salutem qua ipi hnt multo tpe pscrutantium. Et po tangit prophetaz pscrutacio de inquisicione nre salutis. 2o. tan revelacio illis fcta. ibi. pnuncians eas 3o denunciacio facta vobis. ibi. quibus revelatu est. Continuatur sic dictu est. qz credentes in xpm et in fide eius pseverantes. exultabitis leticia inenarrabili. et glorificata reportantes fine fidei vre. salute aiaz vraz. De qua salute. s. aiaz. vl. salute. i. de xpo qui est salus oim in xpm credencium.

amanda et p magno bnficio recognoscenda de qua exquisiert et scrutati st ipi prophete. Sz talis salus e p incarnacio de qua prophete omes scrutati st. quo tpe ipe xpus incarnaret. Igitur pdca salus e multu amanda et cu magno desiderio recognoscenda. Continua. quo sic Clam e. qz xps e finis fidei nre et salus animar nrar. de q salute puta de xpo. exquisiert atqz scrutati st prophete. qui de futura gra s. pr. incarnacionis fienda i nob prophetaverunt scrutantes i qua a deo. s. vl ab angelo. vn Daniel. vir desideriorz ab angelo appellatus e qd tpus vl qle significaret i eis spus xi. h. e. spus qui debebat p incarnacionz annunciare. spus igitur angelic eas pnuncians que i xo sunt passiones et posteriores glorias. Est aut considerandu. qz omes prophete vaticinati st de ipo xo. Xps tn pt considerari dupr. Primo sm se ut e caput totius ecclie. Secundo penes eccliaz eius que dr corpus misticu ipius. Vaticiniu igitur prophetaz maiorz totu fuit de ipo xo. ut e caput nrum. qz vaticiniu ysaie fuit de incarnacoe eius. iuxta id. ysaie. vii. Ecce virgo concipiet et pariet filiu. Vaticiniu vo Jeremie fuit de eius passione. Ideo dicebat in p. e. Quis dabit capiti meo aqua et oculis meis fonte lacrimar et plorabo die ac nocte. Vaticiniu vo Ezechielis vide ee de eius resurrec. Io. xxxvii. ca. scribit. Accesserunt omia ossa ad ossa. unumquodqz ad iuncturam sua. Sed Danielis vaticiniu fuit de x ascensione. vn vii. ca. eius libri scribit. Ecce i nubibz celi qu

"et redemcionis

b. 2o.

Nota xpo dupliciter consideratur

filius hominis veniebat / et usque
ad antiquum dierum h. e. usque ad
patrem peruenit / Prophete non mino-
res vaticinata sunt de ea. Et mi-
stice ut de ipsa eccla / vnde io dici
sunt minores qr de ea. 2 non de vo
capite prophetauit / Dauid aut(em) ideo
de vo / 2 in tedium de ecclia vaticinatus
est / pt. Quasi omnes prophete vaticinati
sunt de xpo 2 de membris eius / 2 ex quibus esset
2 prouinciati sunt de salute humani
generis fienda. 2 recogitanda ¶ Am-
plius aut(em) considerandum quod prophete
prophetantes de ea incarnacione Christi
vj. scire desiderabant ut incarnacionem
predicam de primo temporis determinacione ut
quo anno uel qua die ea incarnacio
esset fienda / Secundo temporis qualificacionem /
ut utrum 1d tempus in quo debebat ea
nasci deberet esse bellicosum uel paci-
ficum / Tercio principis dominacionem / ut sub
quo principe dominante 2 regnante
esset hec incarnacio fienda / Quarto
predicte rei ordinacionem / ut utrum huius
incarnacio esset fienda per partum virginis /
uel alio modo / Quinto annunciantis
notacionem / ut utrum per angelum uel per
archangelum. qui sunt operatores diuini secreta
2 annunciatores ea incarnacio / Sexto
passionis ea glorificacionem / nam post
passionem habent tres xpus glorias
quarum una habent in re(surrect)ione / quando a
mortuis resurrexit / Alia habent
in ascensione / cum ascendit in celum an-
te oculos apostolorum suorum / Tercia habebit in
fine mundi in conspectu omnium homi-
num / veniet in maiestate sua ut
reddat vnicuique secundum opera sua / Sola
aut(em) ista que prophete desiderabant
scire et ea incarnacione / apostolus tangit
in lra. si quis diligenter considerat /
Deinde cum dicit / Quibus reuelatum
est quia non sibimetipsis / uobis aut(em) ministrabant
ea que nunc nunciata sunt uobis per eos
qui euangelizauerunt uobis spiritu sancto
misso de celo / in que desiderant angeli
prospicere. Hic ponitur predicte salutis
gentilibus in puncti tempore reuelacio / 2 e-
ro tenus. Salus illa multum est amanda
ab illis quibus est principaliter reue-
lata / 2 ab aliis desiderata 2 non ob-
tenta / sed non corporaliter visa / ideo etc.
Dicit ergo / hoc dico / quia prophete presentati
sunt de xpi incarnacione / quibus prophetis
reuelatum est istud scilicet / quia non sibi-
ipsis sed uobis scilicet gentilibus ministra-
bant ea. h. e. prophetabant misteria
redempcionis / que nunc nunciata sunt
uobis. h. e. principaliter monstrata per
eos h. e. per illos valentes nuncios
scilicet apostolos / Qui euangelizauerunt
uobis xpum / non mendose non fantastice
ut glo. dicit / Sed spiritu sancto misso de
celo scilicet principaliter inspirante / ideo
xpum nunciatum 2 euangelizatum desi-
derant angeli prospicere ¶ Est aut(em)
considerandum quod ea incarnacio est certa et in-
fallibilis triplici / primo ex prophetarum reue-
lacione / quia ut supra dictum est / omnes prophete
de ea incarnacione vaticinati sunt
Secundo ex apostolorum predicacione / quia huius
principaliter talis incarnacio est mon-
strata vnde apostolus ad hebreos 1o ait
multipharie multisque modis oli(m)
loquens deus patribus in prophetis
nouissime tamen locutus nobis est in
filio quem constituit heredem per quem
fecit 2 secula / Tercio ex spiritus sancti
reuelacione / quia ut dicit magister. hys / non
voluntate humana allata est aliquando
prophecia. sed spiritu sancto inspirati locuti
sunt sancti dei homines ¶ Amplius
aut(em) considerandum est istud verbum in que
desiderant angeli prospicere triplici
per glosam est expositum / Primo de xpo
xpo / nam ut ait Damasc(enus) est gla eius

x p^o
Modo pphe pphetia uerit de xpo vj

tal' e xpi incarna q gentil b9 e pn alit nu ciata
x 2o
No cia xpi e 2 falli ite ta
x 3o

hoīs q̄ p̄ nob passus ē.
humanitatis ut ⁊ angelice v̄tutes
in celo cū sint etnā felicitāte p̄fecte.
nō solum īmortalē diuinitatis
magnificentiā. ver ⁊ assumpte
humanitatis eius claritate semp̄
aspicere gaudent. S3ᵒ de ipa ueritate
q̄ ut dr̄ cōtemplatō diuine pñae
ita angelos beatificat ut sp̄ eius
dulcedine quasi nouā īsaciabilit
esuriant. Tcio de sp̄u s̄cō q̄ p̄dicat
glo. dr̄. tante ē maiestatis ⁊ glīe
ipe sp̄us s̄cūs ut sp̄ eius visio
sicut ⁊ ip̄ius p̄ris ⁊ filij desider̄
ab angelis. ¶ Deinde cū dr̄. p̄pter
qd̄ succincti lumbos mentis vr̄e
sobrij ⁊ p̄fecti sp̄ate ī eam q̄ offert̄
nobis gr̄am in reuelatōe ih̄u x̄
hic ponit̄ ī p̄dicta salute eius
reuelata p̄seuatio ⁊ q̄tuor facit
aplus. Ṗm̄ q̄ m̄ōr moīs eos in-
ducit ad p̄seuandū in p̄dicta sa-
lute sine gr̄a eis reuelata. ¶ Ma
pᵒ eos inducit ex dc̄a gr̄ac
libitate. S3ᵒ ex p̄titi status ip̄or
ceacitate. Tcio ex uocatis eos ad-
gr̄ez s̄itate. Q̄rto ex uocātis
pietate. Ṗ sīa ibi. Quasi filij. Tcia
ibi. s̄ s̄cdm. ūn ibi ⁊ si p̄rem. In
p̄ma pte ītendit̄ talem rōnem
Nulla gr̄a debetis p̄seuare que
libe offert̄ uob nō ureis meritis.
s̄ talis ē uob p̄missa ⁊ reuelata
gr̄a ⁊c. ¶ Cōtinuat̄ gr̄a sic. S3m glo̅
q̄ tanta gr̄a uobis gentilibus
p̄missa ē ⁊ reuelata vident̄ illā
que desiderant angeli p̄spicere
valeatis. p̄pt̄ q̄ Succincti
lumbos mentis vr̄e sobrij p̄fecti
sp̄ate ī eam q̄ offert̄ nobis
gr̄am ⁊ h̄. ī reuelatōe ih̄u x̄pi
h̄. ē in die iudicij. ¶ Est autem
ōsidandū q̄ ut digni efficiamur

gr̄a nobis reuelanda ⁊ reuelata
ih̄u x̄ q̄ nūc libe offert̄ nob
p̄mū s̄t m̄ōr p̄ ordine necij. p̄m
ē carnal vicij coartatō. q̄ fit
p̄ succinge lumbos mentis vr̄e.
vñ dm̄ S3m btm gr̄. Lumbos
succingimus ul̄ p̄cingimus cum
carnis luxuriam p̄ continentiam
coartamus. ul̄ lumbos mentis
nr̄e possumus itellige intellige
intellectum ⁊ volūtatem. q̄uos succinge
debemus quia itellectus de succingi
ne defluat ī p̄uricem errorum.
volūtas v̄o ne decadat ī lutū
maloꝝ desiderioꝝ. S3m ē cibi et
potus moderatio q̄ fit p̄ sobrie.
vñ aug̅. Carne vicium domate
ieiuniis ⁊ abstinentia cibi ⁊ pot̄
q̄ntū ualitudo p̄mittit. Tcim
ē fidei p̄fectio vñ hēr̄ v. Estote p̄fecti
si ⁊ p̄r vr̄ celestis p̄fectus ē.
Q̄rtum ē spei cōfidencia ⁊ attencio
q̄ nō debemus hesitare ⁊ fluctuare
ī p̄missione diuine gr̄e. q̄a qui
hesitat similis ē fluctui maris
qui a vento mouet̄ ⁊ circūfert̄.
ut scribit̄ ī canonica Jacobi pᵒ caᵒ
q̄ dicit. Debetis ēe succincti
lumbos mentis vr̄e p̄ carnalis
vicij coartatōem. debetis ēe sobrij
p̄ cibi ⁊ potus moderatōem. debetis
ēe p̄fecti p̄ fidei p̄fectōem ⁊ debetis
sp̄are ī eam q̄ offert̄ uobis gr̄am p̄
spei cōstancia ⁊ attencione. ¶
Deinde cū dr̄. Quasi filij obe-
diencie nō cōfigurati p̄oribus
ignorancie vr̄e desiderijs. hic
ponit̄ s̄cda rō s̄upta ex statu
p̄titi coꝝ ceacitate. q̄ talis ē. Illi
debent p̄seuare in gr̄a eis reue-
lata q̄m s̄t vocati de statu igno-
rancie ⁊ de vanis ad statum gr̄e

de sobrijs

a luxu luxurie. / q̄ ē inuctorum castitas
Succincti ē p̄ castitatem. sobrij p̄ abstinenciam.
p̄fecti p̄ paciam. q̄ opus p̄fectum hēt. Jacobi j.
vl̄ p̄ caritatē. p̄fectam q̄ foras mittit timorē.
j. Joh. v. vl̄ p̄fecti i. oī virtute actu. sp̄ate
ī eam gr̄am ⁊c. i. sp̄ate ad gaudia gloria q̄
est gr̄a ōsumata. et h̄ ī d reuelatōne ih̄u x̄pi.
i. ī die iudicij qñ x̄pc reuelabit̄. Jsa. xl. vi-
debit oīs caro salutare dei nr̄i

Jo am plius debetis curare ut ea p̄cipe

q̄ p̄parat a īmū audi oculus ⁊ captare omnipotentia oculos diuina misteria me morando. pᵒ bñficium gratuite vo cationis. 2ᵒ bñficium cele stis adopcionis. i. c̄ filij. pᵒ 3ᵒ bñficium etne redempcionis. Scientes. 4ᵒ bñficium spūalis rege neracionis. Diligentes

x 2ᵒ
x 3ᵒ
x 4ᵒ
pᵒ gr̄a x̄pi
sum officia
q̄ inuocando
necc

i. filies filio obedie^e xp̄o q̄ fuit obedie^s p̄ri usq̄ ad morte^m ad p̄ri^p. z vl q̄ filij obe. i. filij obedi p̄ p̄entes.

No^s ignorancia^m gencilib̄ c̄at t̄p̄x

desiderijs libertatis. Sz vos gentiles tales estis / g^o. z^c. / Dicit g^o. Bn̄ dico / q̄ debetis sp̄are igitur g^a offertur vobis / i qua debetis sp̄p^c p̄senare, c̄isi filij p̄senacie obediencie no^n configurati prioribus ignorancie vr̄e desiderijs / h^c. c̄n reuertentes ad desideria ignorancie vr̄e / sic^t. canes redeuntes ad vomitu^m / ut gl^o exp^o^t. ¶ Est aut^em cosi^d^u / q̄ i gentilib̄z c̄at quasi t^plex ignorancie cecitas / Vna c̄at legis n̄alis / Nam gentiles d̄a s^t / q^z viuebat sic genti c̄at sine aliqua lege scr̄pta / vnde in p̄s. q̄ nesciebat neq̄ intelligebant i tenebris ambulabant. / Scd̄a c̄at legis sp̄ualis / q̄ no^n cognoscebat lucem illa^m que illuminat omnem hominem / vn ysa. ix^o. scribit^r gencium populus qui ambulabat ~~qui~~ i tenebris vidit lucem magna^m / Tcia c̄at g^re salutaris / q^z carebant g^ra que c̄ salus anime / vn lc̄ in euangelio lucc^e. i sup p̄sona p̄p̄li gentilis d^r / q̄ cecus quidam sedebat secus viam mendicans. ¶ Deinde cu^m d^r. Sed s^m eu^m qui vocauit vos s̄cm̄ ut z ip̄i sc̄ti in omni conuersacione s̄ci sitis / qui scr̄ptu^m c̄ s̄ci eritis / qm̄ ego s̄cus sum / hic ponit^r t^ria r^o / sumpta ex vocantis s̄citate / que talis c̄ z in illi^o g^ra debetis p̄senare q^ui vocauit vos ad s̄citate / Sed t^lis c̄ x^c. g^o. z^c. / d^r. g^o. Bn̄ dico q̄ no^n debetis viue^re i desiderijs ignorancie vr̄e / s^z s^m eum qui vos vocauit s̄cm̄ / uc s̄cos. ut dicit alia l^ra / hoc est / debetis viue^re s^m illum q^ui vos vocauit

z q^i vocauit vos · c̄ s̄cus scor^z
et
ad s̄citatem / ut ip̄i s̄ filij ei^s s̄ci sitis in omni conuersacione vr̄a z h^c. maxime debetis facere ex^o dei q^ui scr̄ptum c̄. Leuit. xix^o. / S̄ci estote q^ui c^o. s̄cus sum. ¶ Est at^t cosid^er^n / q̄ s̄cm idem c̄ q̄ s̄cificatum z firmatum / possumus ig^r dic^re / q̄ s̄citas z s̄citas dei in q^uatuor differunt a s̄citate z firmitate creature / p^rimo in essencia / q^z solu^m eius ee^e h^z firmitate / ee^e aut^em cuiuslibet c̄ature ad eius ee^e cōpatu^m no^n ee^e debet appellari ut Aug^o d^r. / S^o i vnitate / q^z ip̄e c̄ p^a vnitas / Omnis aut^em homo mediato vt scribit^r i p̄s. / T^cio i bonitate / q^z loquendo de bonitate essenciali / nemo bonus n^i solus d^s / Q^uarto opacione / i op̄positate / quia ip̄e p̄sonas operaciones no^n mouet^r / s^z actio cuiuslibet c̄ature i motu firmatur. ¶ Deinde cu^m d^r. Et si p̄rem inuocatis eu^m q^ui sine accep^c^be p̄sonar^z iudicat s^m vniuscuiusq̄ opus / i timore incolatus vr̄i t^pe conuersamini / hic ponit^r iiij r^o. sumpta ex uocantis pietate / q^e t^lis c̄. In illius timore z amore debetis p̄senare q^uam diu conuersamini in vita ista / que vos uocatis p̄rem p̄rem / eo q^z sine accep^c^oe p̄sonar^z ip̄e adoptat vos omnes in filios. Sz t^lis c̄ ip̄e d^s / g^o z^c. d^r. g^o. Et si invocatis p̄rem eum qui sine p̄sonar^z accep^c^oe iudicat s^m opus vniuscuiusq̄ / i timore incolatus vr̄i. h^c. c̄ s^p i timore d̄a p̄ris conuersamini i vita ista / q^e c̄ incolatus z peregrinacio quedam / ne p neglige^ncia^m et desidiam tanto p̄re sitis indigni / z dum t^pe vr̄i exilij

vl mudi vl f^r q^i vita et tribulac^e

vl^r^o

no^n firmitas z s̄citas dei or^dine creature s^m tate z firmitate creatura^m

p^r bn̄ficiu^m celestis ado^p^cionis s^m

i. non s̄citati. v^l conformes prioribus ig^r desiderijs i. desiderijs puenientibus ex ignorantia et errore

securi sitis adpriam beatitudinis
puenire nō possitis ut glo^a ex-
ponit. Est aut cōsiderandū^m q
ppt̃ iiii^or expedit nobis viue-
re ī timore ī hac uita. P^o ppt̃ grē
incertitudinē qr nemo scit vtrū
amore uel odio dignus sit. Vn dicebat
nichil in ꝯsciens sum sʒ ī hoc nō
iustificatus sum. S^o ppt̃ nr̃e fra-
gilitatis pmptitudinē qr s^m
aplm̃ q se estimat stare videat ne
cadat. Tercio ppt̃ nr̃i reo latus longe^z
magnitudinē. vn̄ pp̃heta quasi
appellando dicebat. Heu in qr
ī collatus meus plongatus est
habitaui cū habitantibus cedar mul-
tum īcolla fuit aīa mea. iiii^o
ppt̃ nr̃e mortis īcertitudinē q̄ ig-
nescimus qua hora dns nr̃ venturus
sit admonendum nos. Ex omnibus
istis iiii^or colligunt possumus vim
esse ī^d salomonis dicm̄. Btūs hō q
semp ē pauidus ymita sua

[Margin: y 3° / nō nos q / pro^c viue / ī tīore ppt̃ / iiii^or ī hac / uita / ap. / ī. Cor / 4]

[Margin: prouerbior / xxviii^o.]

[Margin, red: De redēp-cione pro-sa]

[Margin: Comemorat / bnficiū eterne / redemcionis / ubi tangit x / passiōe p q / redemti sumus / z patiendi / rōne ibi ppt / vos. z resur- / reccionem / ibi. qui susci- / tauit eum / z ascensionē / ibi. z dedit / illi gloriā.]

Scientes quod non corrupti-bilibus auro uel argento redempti estis de uana ūra cōuersacione pat̃ne t̃dicionis

Postquā aplus īduxit istos
gentiles ad psistendum ī diuina
grā exterīe hereditatis pncipa^o.
ex tpalis laboris modica colleca^o. z
exsilientis ipsor apta reuelacione
Inpte ista ut sup̄ dicebat. in-
ducit eos ut psistant in p dicta
grā ex cor redempcionis pcij in-
estimabilis cōpa^o. Et diuidit̃
ps ista in ptes tres. qr pmo po^r
predicte redempcionis iestimabile
cōpa^o. S^o ponit̃ x resurrectio

Tercio ponit̃ istor bnficior re-
cognicio. P^o ibi. Qui suscitauit
eum. T^a ibi. Animas vr̃as. Circa
euidenciā pme ptis ē sciendum
q ad redimendū hūanū genus
de ptāte dyabli nō sufficiebat
aliq^a pura creatura. eo q omnis
creatura pc̃to infecta z maculata
erat. sʒ optebat talem redempcōnē
facientem īmunē eē ab omni pc̃to. ut dt̃ hic glo.
Tria igr̃ facit aplus qr pmo
ponit̃ adtalem redempcōnē faciendā
tpalis pcij invalitudo. S^o po^r
x sanguinis hanc redempcōnē
facientis efficacia z magnitudo. Tercio
ponit̃ x incarnacionis tpis plen-
tudo. P^o ibi. Sʒ precioso. T^a ibi. P-
cogniti quidem. Inp^a pte ī tedit
tale rōnem. illi dicunt ingracia
adqua vocati sunt fuit̃ pseculare
adquor redempcōnē nō sufficiebat
aur̄ uel argentum uel aliqd pciū
tpale. Sʒ vos gentiles estis tales
igr̃ zc. ꝯtinuat̃ S^o sic dictū est
q debetis cōuersari ī timore
dei ī hac pnti vita. Scientes q
nō corruptibilibus [metallis] auro uel ar-
gento redempti estis de vana
vra cōuersacione patne tradicionis
h^e ē patne puaricacionis. Nam
talibus pcijs s glo^m ꝯsiuenerūt
redimi pc̃ta inter homines z eciā
pc̃ta comissa ī puaricacione non
poterat redimi tali pcio. Creuerit
aut aliquis utrum p aliqd pciū tpale
uel p aliquā creaturā purā potuisset
fieri hūani generis redempcio. z videt̃
q sic. qr forcius ē bonum ad agendum
quam malū qr cū malū nō agit̃
ī virtute boni. sʒ vnius primi ūs
hō. p vnū malū actum īfecit
totā nām hūanā. igit̃ vnius

[Margin: y x^o]

[Margin: q debetis time- / re reuersi ad / corruptelā vi- / cior redemcōis / aīam offendat z / et q debet̃ gu- / sari. zc.]

[Margin: Legitur sʒ pciū / hūani q̄ q^d dr̄ / fuisse pcium pro / puaricacionis / y 4°]

[Margin: Vtr p aliqd / pciū tpale uel / p aliqā crea- / turā potuit / ee hūani / generis redēp^o]

[Margin: Redemti / sumus]

In natiuitate. qn̄ pcium ē missum. Vn̄ tunc tantā
Redemcionem misit dns ppl'o suo.
In passione. qa tunc solutū est pciū. vn̄ h dr̄.
Redemti estis nō cor. au. vl. ar. sʒ precioso
sangne. agni. īma. ihu xpi. z apocal. v. dr̄ d x.
occisus es z redemisti nos deo ī sangne tuo.
Redimimur eciā quottidie p effectū. j. Corinth. ij.
emti estis precio magno.
Et in futuro redimemur p ꝯsumacionē. ad philipen. 3.
saluatorem expectamus dnm̄ nr̄m ihm̄ xpm̄. qui
re. cor. hu. n. con. cor. cla. s.

Vana cōuersacio est. que occupat̃ in rebus vanis. ps.
filij hoim̄. ut quid diligitis vanitatem. z querit' mendaciū.
z dt̃ patne tradicionis. i. quā a patribus tradita acceperūt.
qui legem puaricati sunt transgressi sunt. Nā talibus zc.

purus homo p[ro]ximi boni actu potuit tot[aliter] na[tura]m h[uman]am redimere. Hui[c] contrariu[m] e[st] ap[osto]l[u]s .i. Pe[tri] q[ui] d[icit] q[uod] non p[re]tijs corruptibilibus redempti sumus. Sup[er] q[uo] v[er]bo d[icit] glo[sa] q[uod] h[umani] ge[ner]is redemptor debebat fieri p[ro]p[ri]e filius qui e[st] immunis ab om[n]i p[e]cc[at]o. S[ed] purus ho[mo] no[n] p[otes]t e[ss]e i[m]munis ab om[n]i p[e]cc[at]o. Q[ua]r[e] [et]c.

Dicend[um] ad h[oc] q[uod] satisfactio pro p[e]cc[at]o com[m]isso ex p[ri]mis p[ar]entibus e[ss]et co[n]digna req[ui]rebat[ur] q[uod] hui[us]modi satisf[acti]o p[er] pura[m] c[re]atura[m] no[n] fieret. Q[uo]d quitu[m] ad p[rese]ns t[em]p[or]is ostendere possumus. P[ri]mo ex p[ar]te divine offensionis. S[ecun]do ex p[ar]te h[um]ane n[atur]e vniu[er]salis infectionis. T[er]cio ex p[ar]te hominis q[uo]d de[bebat] reconciliacionis. P[ri]ma r[ati]o p[ate]t. Nam divina maiestas que offensa fuit p[er] contemptu[m] inobedie[n]tie p[ri]mor[um] p[ar]entu[m] i[n]finita[m] v[ir]tutem h[abe]t. O[portebat] ig[itu]r q[uod] ille qui p[ro] tali offensa satisfaceret h[abe]ret v[ir]tute[m] i[n]finitu[m] i[n]finitu[m] [et] q[uia] nullus purus ho[mo] p[otes]t e[ss]e i[n]finite v[ir]tutis [et] meriti i[n]finiti. Hinc e[st] q[uod] nulla pura c[re]atura redemptore[m] talem facere poterat. S[ecun]da r[ati]o sic p[ate]t. Nam p[er] p[e]cc[atu]m p[ri]mi hominis tota n[atur]a h[um]ana vniu[er]saliter fuit i[n]fecta. No[n] ig[itu]r poterat e[ss]e aliquis purus ho[mo] qui no[n] e[ss]et debitor mortis [et] qui no[n] teneretur satisfacere p[ro] suo p[e]cc[at]o [et] quia nullus p[otes]t reddere p[ro] alio q[uo]d tenet[ur] redd[er]e p[ro] se ip[s]o. Cu[m] omnis ho[mo] e[ss]et obligatus ad morte[m] nullus purus poterat p[ro] alijs p[er] morte[m] p[ro]solu[er]e. T[er]cia r[ati]o sic ostendit[ur]. Nam n[atur]a h[um]ana non poterat deo reconciliari n[isi] p[er] mediatore[m]. Q[uia] mediatoris e[st] extrema ad i[n]uice[m] co[n]iunge[re] [et] quia mediu[m] d[ebe]t h[abe]re na[tura]m extremor[um]. Debebat mediatore[m] habe[re] in se divinitate[m] [et] h[um]anitate[m] vt p[er] v[ir]tute[m] i[n]finitam divinitatis ip[s]e deus offe[n]sus placaret[ur] [et] p[er] h[um]anitate[m] tota n[atur]a h[um]ana ip[s]i deo reconciliaret[ur].

Ad argume[n]tu[m] d[icen]d[u]m q[uod] homo p[er] se ip[su]m p[otes]t in p[e]cc[atu]m cadere. P[er] se ip[su]m v[er]o no[n] p[otes]t resurge[re]. Vn[de] p[ri]mus ho[mo] p[er] suu[m] actu[m] malu[m] infecit tota[m] na[tura]m h[um]ana[m] eo q[uod] t[a]lis actus erat p[ro]porcionat[us] ad talem infectionem. S[ed] p[er] bonu[m] actu[m] no[n] ip[s]am poterat rep[ar]are eo q[uod] ip[s]e indigebat rep[ar]a[tione] [et] esset debitor mortis sicut [et] c[eter]i.

Deinde cu[m] d[icitu]r. S[ed] p[re]cioso sa[n]gui[n]e q[uasi] agni incontaminati [et] i[m]maculati ih[es]u [christi]. Hic ponit[ur] q[uod] sanguinis hac redemptionem facientis efficacia et magnitudo [et] est r[ati]o talis. Illi debent fuit p[re]senare igitur quia vocati s[un]t qui redempti s[un]t p[re]cioso sa[n]gui[n]e ih[es]u [christ]i. S[ed] vos gentiles estis tales [er]g[o] [et]c. Dicit g[lossa]. B[ene] dico q[uod] no[n] estis redempti corruptibilibus auro vel argento. S[ed] s[e]c[un]d[u]m redempti estis p[re]cioso sanguine q[uasi] agni incontaminati [et] i[m]maculati [christ]i. E[st] aut[em] [con]siderand[um] q[uod] v[ir]tute h[uius] [con]dic[ionis] p[ate]t q[uod] merito p[otes]t dici h[um]ani ge[ner]is redemptor. Nam p[ro]p[ter] h[uius] passionis i[n]nocentia[m] q[uia] licet co[n]siderata co[n]dicione p[er]sone vna gutta sa[n]guinis suffecisset ad redemptione[m] h[um]ani ge[ner]is tu[m] vt p[er]solueret debitu[m] ad q[uo]d h[um]an[um] genus erat obligatu[m] debebat eu[m] p[ro] morte [et] p[er] passione[m] [con]summari ut ad h[oc] scribit[ur] ap[osto]l[u]s d[icit]. Secu[n]do h[abe]t ad p[re]ciu[m] p[re]stam obedie[n]tiam. Vt sicut p[er] inobedie[n]tiam vni[us] hominis mors i[n]trauit i[n] orbem t[er]rar[um] sic p[er] [christ]i ad p[re]ciu[m] p[re]stam obediencia[m] totus mundus recupera[ui]t vita[m]. Io[hannes]. Factus [est] obediens vsq[ue] ad morte[m] morte[m] aut[em] c[ru]cis vt d[icit]ur ad phili[ppenses] ij[o]. T[er]cio et nos etia[m] [con]siderata tanti p[re]cij magnitudine debemus nos ip[s]os magis dilige[re] et cariores h[abe]re. Hugo de arr[a animae]. Ex hoc ia[m] m[ihi] vilis esse no[n] potero. Ex quo deo t[an]tu[m] placui vt se mori p[er]mitteret ne me p[er]deret. Aug[ustinus]. O q[ua]nta infelicitas quam lugenda p[er]versitas cu[m] quis q[uod] lu[xuriosus] xuriosus p[ro]pter delectacionem libidinis vnius mom[en]ti a[n]i[m]am sua[m] qu[a]m christus suo sanguine redemit dyabolo vendit.

Ad hoc aut[em] ut redemptio p[er] [christu]m f[ac]ta nobis p[ro]ficiat q[uatuor] sunt n[ecessa]ria. P[ri]mu[m] e[st] [con]fessio culpe. P[ro]u[er]b[iorum] xvi. In mi[sericordi]a [et] v[er]itate [con]fitentis redimit[ur] iniquitas. S[ecundu]m e[st] postulatio venie. Ps. Ego aut[em] ad d[omi]n[u]m clamaui vena s[ed] postula[n]do [et] d[omi]n[u]s saluabit me. T[er]ciu[m] e[st] largicio elemosine. Danielis .4. p[e]cc[a]ta tua elemosinis redime.

"ee[t]

Nota q[uod] n[ull]a c[re]at[ur]a no[n] poterat satisf[acere] p[ro] alijs [et] c[re]atura[m] d[icitu]r ip[s]a

Ex p[ar]te
- divine offense
- vlis infectio[n]is h[um]ane nature
- Reconciliacio[n]is h[um]ane ad deu[m].

Nota

p[re]cioso pleno

Sanguis e[ni]m [christ]i erat p[re]ciu[m] tocius mu[n]di i[n]appreciabile [et] i[de]o d[icitu]r p[re]cio[so] sub q[uo] p[re]cio plenius [et] p[re]ciu[m] [et]c.

Nota redemptor h[um]ani ge[ner]is dici p[otes]t merito

[Christ]us d[icitu]r agnus q[uia] e[st] mansuetu[s] [et] ab om[n]i p[e]cc[at]o immunis [et] i[n]contaminat[us] q[uia] sine o[mn]i p[e]cc[at]o actuali veniali [et] mortali [et] i[m]maculatus q[uia] [et] ab om[n]i originali p[e]cc[at]o immunis. Q[ui]a ergo ita care emi[t] i[de]o magis dilei[t] et cum mercator diligit res q[uas] care emit.

Certu e expleno pme mutte. Sophonie 3. Ve provocatrix et redempta civitas non audivit vocem. 7 no suscepit disciplina. Certu e vitas fidei. Eccli 29. In fide vivatis pie redemerit se. — hebr. pa epla

hnit pcti actualis carencia/ qr nc ipe pctm fecit, nc dolus iventus e i ore eius/ Scdo hnit pcti originalis omnoda icorrigen̄ cz 2 nulla i mundicia/ qr nc e i pcto originali ~~conceptus~~ conceptus/ nec natus/ Igit' ppt eius passionis immencia̅z. dr aplus pciosa sang. ppt eius aut masuetudine̅z et obediacy dr. Quasi agni/ ppt eius pcti actual' carenciaz dr icontaminati/ Sz ppt pcti originalis incorrupcioe̅z nt i mundicia dr immaculati & thu.

Deinde cu dr pcogniti quide an mundi constitucoz manifestati aut novissimus tpibz ppt vos q pxpm fideles estis ideo. Hic po' dce 2e dcriacois tpis plenitudo/ 2 e to ttus. Illi debet in gra adquā sr vocati finit' pscucare/ ppt quos i novissimus tpibz v' incarnatus 2 manifestatus est/ Sz ppt vos gentiles xpus pcognitus est an constitucoz mundi/ 2 i tpe isto manifestat' 2 incarnatus/ G' 20. Dr g' bn dico q redempti estis pcioso sanguine immaculati xpi/ quide pcogniti est e pordinati adeo q xpm ~~fuit~~ fieret redemp' an constitucoz m. Dy manifestati tn sup passumpta huani'e i novissis tpibus/ 2 h' ppt vos salvados qui pxpm h' e p'm stitic'z eius fideles estis ideo/ sic media capiti. Est aut consideru' q tempus incarnacoïs in sac' scptura dr tpis plenissimu/ novissi'u 2 manifestissimu/ Nam dr plenissi'u ppt grē ubertate/ qr de plenitu' grē eius nos omes accepimus/ ut dr Joh. 1° Et h' e mo de tali tpe loqt' aplus ad gal. dicens. At ubi venit plenitudo tpis misit deus filiu suu factu ex muliere/ factu sub lege ut eos qui sub lege erat redimeret/ Scdo dr tpus novissimu ppt ultima etate/ qr nos simus i quos fines devenerut sclor/ ut dr ad Cor/ et isto mo de tali tpe loqut' aplus ad hebr. 1° ubi ait. Multiphariē multisqz modis olim loquens deus patribus i pphis novissie ~~nobis~~ nobis locutus e/ i filio quē constituit heredem universorz/ pquē fec' 2 secula. Tcio dr manifestissi'u ppt manifesta novitate/ qr lux illa nūc e manifesta mundo q illuīat omez hoīez venietez i hūc mundū/ 2 h' mod loqt' aplus de tali tpe ad Thymo. 1a cao. iii. ubi ait/ 2 manifeste magnu pietatis sacramentu qd manifestatu e i carne/ iustificatu e i spu/ apparuit angelis/ pdicatu e genti bz/ creditu z i mundo/ assumptu e i gloria.

Deinde cu dr. Qui suscitavit eu a mortuis/ 2 dedit ei glam sempitna ut fides vra 2 spes eet ideo. Hic po' 3 ra/ 2 est to ttus. Illi debent i gra finit' pseuerare ad quem vocati sr' ppt quos v' a mortuis resurrexit/ 2 i celo glificat' est/ Scd ttus e ipe xps/ G' 20. Dr g' bn dico q debetis fideles ee ideo qui ds suscitavit eu/ h' e suscitavit ipm v'3 a mortuis i ttre 2 dedit illi glam sempitna no suscitacoy/ sup i ascēsione ad h' ut eadez glaz pxpm hēre vos spetis/ vn subdit ut fides vra 2 spes eet i deo incarnat glorie sup confirmata qd fcm fuit p spus sci missione. Circu loqt' aut aplus pti v'm pº per irruciy q fec' ppt mrbu iustificacoez/ h' pcius ascēsione/ i q consecut' e

ut ista 2° c dr

2e

i ultia etate mundi/ q d dispo. re redepcois e ab etnu/ sz ad implere a tpe.

Isto tpe in carnacois i sac scptura dr tpis

1. Cor. x.

vo diebus istis

Suscitavit deus pr xpm no qualiqz suscitacoe/ sz gloriosa/ q suscitaco licet facta fuit a tota trinitate/ tn attribuit' pri sicut potencia p qua facta e xpi suscitaco i tro.

Omnibus xps glaz aie hnit ab instanti sue concepcois/ gloria tn corpis accepit i resurrecoe 7 ascensione ad hoc ut et nos eādem glaz habere speremus.

Qui mortuus est ppt delicta nostra et resurrexit ppt iustificacoēz n Ro. 4.

glam sempitnā / ut nos p̄ dce
glorie faciat ee pticipes. Tcio
p spūs scī missionē / i qua cor-
da fideliū i sui amoē infla-
mauit / 2 fidem 2 spem in am-
to firmauit 2 robo'auit. / Deinde
cū dr̄ Animas vrās castificātes
i obedīaz caritatis frātnitatis amoē
simplici ex corde i inuicē diligite
attencius. Hic po^r dcoꝝ bn̄ficioꝝ
recognicio / 2 ita facit / qꝛ p^o ondit
q̄ p̄dicta bn̄ficia deniq̄ regeᵍ sc̄e
p caritatis efficacia / Sc̄o p̄dī vbi
nos regentis pmanēcia / Tcio
p̄ime carnis corrupcōz 2 defiacūa
ſꝫ ibi. Renati / tcia ibi. Q'a oīs
caro fenū. Jn p^a pte itend^r ex-
ronēz. Jlli qui recipiūt tot bn̄-
ficia adeo dent castificare. i. ca-
stas aīas redde ipi d'o per
obedīam caritatis / 2 amoēz frā-
tātis / ſꝫ vos gētiles estis tales
g^o 2c. Dr̄ g^o / qꝛ tot bn̄ficia rece-
pistis adeo / ideo animas vrās
castificātes h^c e castas reddātis
ipi deo sponso vro / 2 h^c i obedīa
caritatis / qꝛ alit' sp̄s talis castitas
ul obedīa nō esset mītoīa /
i frātnitatis amoē nō aliq^o tpali
ſꝫ i amoē simplici ex corde nō
solum oē / inuicē diligite atten-
sp̄^e q̄ fēcistis vsqꝫ nūc. Est at̄
cosid'ā dū / q̄ caritas efficat i nob
v. B'p^o dei obedīam. Jd'o dr̄ Joh
xiiij^o. Qui hꝫ mādata mea 2
suat ea h^c ē q̄ diligit me / Sc̄o
efficat i nobis primi dilige'z
qꝛ omnis lex vno smoē iplet'.
Dilige pxi^m tuū sicut teip̄m
ut dr̄ ad gal. v^o. Tcio efficat i
nobis intencōis mūdicia / tcia
ſꝫ^m aplīm ad cor. xiij^o. Caritas
nō querit que sua ſꝫ. q̄ d' ſꝫ^m

Vl' ondit dicimitate spūalis regnacōis

Ꝉ vos ipōs inuicem diligentes

Ꝉ No eni sufficat dile ctio dei sine dilcōne pxīa sue pximi.

Ap^o

Nō caritas efficat i nob quq̄ꝫ

pacī

per filiū qui est v'bum meracē

Vl' p vbu doctc frē ewa gelii

como do.

dilcōez

v'bū aug^o sic itelligit / qꝛ gmā sp̄is.
nō sp̄ria quibus an̄ ponit. Sc̄o
efficat dei pcepti obsuacaz. Jo dr̄
Jo. xv^o. h^c ē pceptū meū ut dili-
gatis i vicem / Tcio efficat sollicita pacē
paciam / vn̄ ad ep̄h. iiij^o. sc̄ptū est
solliciti suac vnitatē spūs in
vinclo. Deinde cū dr̄ Renati nō
ex semine corruptili. ſꝫ icorrupti-
p verbū di viui pmanent^s i etnū.
h^c po^r di vbi nos regent^s pma-
nēcia / 2 ē rō talis Jlli dent igr
qua vocati sūt fimit^r psevare. qui
renati sūt nō ex semine corruptibili
ſꝫ ex semine icorruptibili 2 pmanente
ſꝫ vos gētiles estis tales / igr 2c.
Dr̄ g^o. bn̄ dico / q̄ debetis inuicem
dilige qꝛ renati estis h^c e regnati spūali regnacōe
nō ex semine corruptili. ſꝫ icorruptibili
qꝛ p v'bum di h^c ē dei viui 2 per-
manētis i etnū. Est aūt cōsi-dū
q̄ v'bū di' 2 ibidē sc̄bit' / qd' aut ceadt
i terram bonā. hī sūt qui i corde
bono 2 optimo audientes v'bum
di retinent 2 fructū afferēt i pacīa
Dr̄ icorruptili / rōne tpiz ſcōnis
qꝛ ſꝫ^m glo'z sic icorruptile ē p'ciū
dnice passionis q^o redempti sumꝫ
Jta icorruptile ē sacm̄tū sacri
fōtis q^o renastimꝫ / q̄ ita ē inuicē
cōnectūtur ut vnū sine altero salutē
cōfīre nequeat. Dr̄ viui rōne mort
libaciōis / qꝛ ut dr̄ glo'. p aquam
v'bo di cōsēcatā vita q̄ fine nesciat
tribuet'. Dr̄ pmanēs rōne etnē
duracōis / qꝛ sic icorruptile cruat toz
ita v'bū di qd' manꝫ i etnū. dat
vitā etnā ex aq̄ bap^mi regnatis
Deinde cū dr̄ Qn̄ia omnis caro
fenū / 2 omnis gloria eius tamq̄
flos feni / exaruit fenū 2 flos
eius decidit / v'bum aūt domi

Ap^o

Nō d' v'bo di h^c dei viui

dr̄ semen 2 dne fructificacōis vn̄ q^r 13. 2 luce 8. semē est vbu dei.

Ap^o

Nō caro dr̄ fenū pp^r sui fragilitatem

manet in eternum. Hoc est autem verbum quod ewangelizatum est in vobis. Hic ponitur incorrupcio et efficacia verbi dei. Illi qui habent carnem corruptibilem et efficacem debent permanere in dei gracia et in dei verbo quod manet in eternum, sed vos gentiles estis tales ergo etc. Dicit ergo primo dico quod renati estis ex semine incorruptibili. Nam extra corruptibiles estis quia omnis caro fenum. Hoc est omnis caro est transitoria et omnis gloria eius. Hoc est omnis delectacio carnis quasi flos feni. Nam exaruit fenum. Hoc est desiccatur ipsa caro quando morte quandoque infirmitate, et flos eius decidit. Hoc est carnalis concupiscencia eius corrumpitur. Sed verbum domini manet in eternum, quia celum et terra transibunt, verba autem mea non transibunt, et hoc est verbum spirituale incorruptibile quod ewangelizatum est in vobis per me spiritualiter et per alios apostolos. Est autem considerandum quod caro nostra dicitur fenum propter multas similitudines inter utrumque repertas. Nam videmus primo quod fenum habet quandam viriditatem, secundo habet pulchritudinem et decorem, tercio habet florem et quarto habet ariditatem et desiccacionem, quinto habet corrupcionem et in pulverem conversionem. Sic caro nostra per successivas etates omnia ista habet, quia puericia habet viriditatem, et adolescencia habet pulchritudinem et decorem, in iuventute habet florem, in senectute habet ariditatem et desiccacionem, sed in morte habet corrupcionem et in pulverem conversionem etc.

Capitulum ij

Deponentes igitur omnem maliciam et omnem dolum et simulaciones et invidias et omnes detractiones.

Dicit supra dicebatur duo erant necessaria ad persistendum in divina gracia. Primum erat ingratitudinis remocio et divinorum beneficiorum recognicio. Secundum erat peccatorum deposicio vetustatis deposicione et divine dulcedinis consideracio. Expedita ergo prima parte hic apostolus exequitur de secunda, qua inducit istos gentiles ad persistendum in divina gracia ex peccatorum vetustatis deposicione et ea facit quia primo ponitur ipsorum peccatorum deposicio. Secundo ponitur in fundamento spirituali edificacio. Tercio ponitur in ipsum credencium remuneracio et honorificacio, ibi Ipsi tamquam lapides etc., ibi Vobis igitur. Ad evidenciam prime partis est sciendum quod tria peccata oportet nos deponere si volumus in divina gracia persistere. Primo proximi offensionem et nocumentum. Secundo mentis infectionem et deturpacionem. Tercio eciam ipsum dei irreverenciam et mentis inordinacionem. Primo igitur apostolus docet deponere primum, secundo secundum, tercio tercium, secundum ibi Sicut modo geniti, tercia ibi Si tamen gustastis. In prima parte apostolus intendit talem racionem. Illi qui volunt in divina gracia persistere debent a se removere omnem maliciam et omnem voluntatem nocendi et offendendi ipsum proximum, sed vos gentiles estis tales, qui sitis non vacui immo divinam graciam consecuti, ergo etc. Continuatur ergo sic: Dictum est quod vos estis renati per verbum quod ewangelizatum est in vobis. Deponentes igitur omnem maliciam, hoc est ut persistatis in tali verbo deponatis omnem voluntatem nocendi aliis, secundum glosam, et omnem dolum, hoc est omnem latentem decepcionem, et simulaciones, hoc est negociacionis blandiciolas, ut non aliud cogitatis corde et aliud lingua … voluntas nocendi aliis aperte vel in persona sua vel in persona sibi coniuncta ut in uxore vel in possessione sua, et ideo dicit omnem.

Vendit ingratitudinem effractoris carnalis.
carnis
Hoc sumitur de prima quod ex capitulo ... sic ostenditur quod omnis nobilitas carnalis originis nichil est ... spiritualis.
Ad 2m: Non dicitur bonum dictum huius
Ad 3m: Non caro dicitur fenum propter multas similitudines
Dicitur semen ... verbum ... semen est verbum dei
Ad 2m: Non quia peccata tantum deponi, quia ... divina gracia persistere
Dicitur deponentes tamquam grave pondus, quia peccatum est pondus gravissimum, quod patet quia subito traxit angelicam creaturam de supremo loco ad infimum. Et dicit omnem maliciam, i. nocendi voluntatem; dicitur malicia est voluntas

Et omes detractio-
nes. s. verbo[rum] p[er] quas
diminuit[ur] alie[n]u[m] bonu[m].
B p[o].

No[ta] p[e]ccare q[uo]d p[ro]xi[mum]
possum[us] v. mod[is]

Et d[icit] o[m]es detractiones
q[ui]a multis modis co[m]-
mittit[ur] detractio p[rim]o
bonu[m] q[uo]d[ue] inest, inesse
negando 2o bonu[m]
obfuscando v[e]l dimi-
nuendo 3o malu[m]
q[uo]d no[n] inest inesse
dicendo 4o intento[rum]
in bono ope[re] pervertendo
aut p[e]iorem arguendo
ut sic alijs detrahat
q[ui]b[us] ap[er]te detrahere
no[n] audet. Prov[erbiorum]
xi. Remove a te
os pravum et labia
detrahentia.

decipula e[st] inst[rumentu]m
ad decipiendu[m]
vel capiend[um].

In glo[sa]. Simulatio cu[m] aliud e[st] i[n] corde
aliud in ore.

p[ro]fectis o[mn]es et invidias sp[irit]u[s] et pro-
sp[er]itatem p[ro]ximoru[m]. Est aute[m]
co[n]sid[eran]du[m] q[uo]d cont[ra] ip[su]m p[ro]xi[mu]m q[ua]tu-
or modis possumus peccare. P[rim]o
p[er] volu[n]t[at]e[m] nocendi qualitercu[m]q[ue]
possimus et talis voluntas nominat[ur]
omnis malicia q[ui]a extra o[mn]em
omnis malicia. q[ua]m deponere
debemus si igit[ur] dei volumus per-
siste[re] vn[de] ap[osto]l[u]s ad colo. iii. aut[em]
et nu[n]c autem omnia nos deponite
ira[m] i[n]dignatione[m] malicia[m] blasphe-
mia[m] et turpe[m] s[er]mone[m] de ore v[est]ro.
S[ecun]do p[er] cogitatione[m] decipiendi et talis
cogitatio vocat[ur] dolus iu. Je-
r[emie] v. sepulcrum est sicut decipula plena
avibus sic domus eor[um] sp[irit]u[s] p[e]c[cat]or[um]
plene s[un]t dolo. T[er]cio p[er] neq[ui]ciam
blandiendi et tales ne[quitie] appel-
lant[ur] simulatores q[ui]a aliud h[ab]ent
corde et aliud p[ro]ferunt o[r]e sicut
blandientes. Ideo Job 36o
q[uod] simulatores et callidi p[ro]vocant
iram dei. Q[ua]rto p[er] appetitu[m] in-
videndi et talis appetitus i[nvi]dia
appella[tur] de p[ro]sp[er]itate alteri[us]. q[ue]
sp[irit]us s[an]c[t]us detestat[ur] Sapie[ncie] vi.
dic[it] n[on] cu[m] invidia tabescente
iter h[ab]eo q[ui]m talis ho[mo] no[n] erit par-
ticeps sapie[ncie] dei. Q[ui]nto p[er] locucio[nem]
detrahendi. Ideo d[icit] Sapie[ncie] p[rim]o cu-
stodite (q[uo]) vos a murmuratione q[ue]
nichil p[ro]dest et detractione lingue
parcite. Omnia aut[em] ista q[ui]nq[ue] per
ordine[m] tangit ap[osto]l[u]s in hac
p[ar]te ubi docet remove[re] p[ro]ximi
offensione[m]. Deinde cu[m] dicit
Sicut modo geniti infantes
ronabiles sine dolo lac concupi-
scite ut i[n] eo crescatis i[n] salute
hic ap[osto]l[u]s docet removere mat[er]
infectione[m] et deturpatione[m] rest[a]t i[dem]

quid cu[m] simus regnati p[er] bap[tis]m[u]m
debemus esse similes infantibus
q[ua]ntu[m] ad innocencia[m] s[ed] no[n] q[ua]ntu[m]
ad ignorantia[m].

ideo
ad p[ro]f[e]c[t]a
salutis
tereme-
ta tar-
dius
p[er]veni-
unt.

talis. Illi qui volunt i[n] divina gr[aci]a
p[er]sistere du[n]t a se removere omnem
maliciam et debent co[n]cupiscere saciari
divina dulcedine. Sed vos gentiles
estis electi g[ener]ac[io] et c. d[icit] g[lossa] no[n] solu[m]
debetis deponere omnem maliciam et
gentiles p[ri]mos. Sed et debetis esse p[er]fecti
i[n] vobis ip[s]is. q[ui]a debetis esse sicut mo-
geniti i[n]fantes p[ro] malicie i[n] motio[ne]
tame[n] debetis esse ronabiles per
sapie[ncie] infusione[m] et h[oc] sine dolo.
s[cilicet] e[st] sine ruga duplicitatis et si no[n]
potestis uti solido cibo sac[re] sc[ri]pture
lac concupiscite. h[oc] e[st] simplicia
rudimenta fidei de uberibus matris
e[cclesi]e q[ua]n[do] ut i[n] eo crescatis. hoc e[st]
i[n] tali cibo augmentu[m] recipiatis in
salute[m] sp[irit]u[s] etiam obtinendam. na[m]
s[ecundu]m glo[sam] ph[ilosophi]. q[uo]d d[icit] ap[osto]l[u]s lac co[n]-
cupiscite tangit illos qui ad au-
diendu[m] lectiones sacras fastidiosi
adveniunt i[n]guli (iguali) illos sitis
et esurie[n]ci[a] de q[ua] d[omi]n[u]s d[icit] B[ea]ti qui esu-
riu[n]t et siciunt iusticia[m] qm ipsi sa-
turabunt[ur]. Est aut[em] conside[ran]du[m]
q[uo]d ad h[oc] ut aliquis sit p[er]fectus i[n] se ip[s]o
m[od]o debet h[abe]re. Na[m] p[rim]o i[n] volu[n]t[at]e
d[ebe]t h[abe]re mundicie puritate[m] q[ui]a gl[ori]a
n[ost]ra h[ec] e[st] testimoniu[m] co[n]sciencie n[ost]re q[uo]d
i[n] simplicitate cordis et no[n] in sapia
mundana conversati sumus i[n] h[oc] m[und]o
s[ecundu]m ap[osto]l[u]m ad cor[inthios]. S[ecun]do i[n] intellectu d[ebe]t
h[abe]re sapie[ncie] veritate[m]. q[ui]a ut scribitur
Sapie[ncie] vii. Neminem eu[m] diligit
deus n[isi] eu[m] qui cu[m] sapia i[n]habitat.
T[er]cio i[n] co[n]cupiscibili d[ebe]t h[abe]re divi-
ni saturitate[m]. Io scribit[ur] Ecc[lesiastic]i xxiiii.
Qui manducant me adhuc esuri-
ent et qui bibunt me adhuc sicient.
Q[ua]rto i[n] irascibili d[ebe]t h[abe]re a[d] ascendendi
arduitate[m] q[ui]a d[ebe]t s[em]p[er] ad divina

i. inocentes
p[er] mundicia[m]
vite no[n] se-
nes et i[n]vetera-
ti malicia [illegible]
pe. Et quia
i[n]fantes inno-
centes solen[t]
esse sine di-
screcione su-
dit ronabil[es]
i. rone utent[es]
p[er] sapiam [illegible]
quia usu[s] [illegible]
m[od]is p[otes]t esse
bono et [in] ma-
lo io subdu[nt]
sine dolo.

af. v.
8 2o
No[ta] q[uo]d q[ui]n[que]
s[un]t necc[essari]a
ad p[er]fecc[ione]m

scandere pangimentum caritatis. Ideo
Ideo ad phil. i. aplus scribit. et hoc oro
ut caritas vestra magis ac magis
habundet in omni sensu et scientia omni
ut probetis pociora et sitis sinceres et
sine offensa in die xpi. Primum istorum
tangit aplus cum dicit. Sicut modo
geniti infantes. Nam tales debemus
esse renati ex baptismo per studium
bone conversacionis. quales sunt in-
fantes recenter nati per etatem etatis
ut glosa dicit. Secundum adiungit. rona-
les sine dolo. hoc est sine intellectus
falsitate. Tercium innuit cum annectit
lac concupiscite. Quartum tangit
cum subiungit. ut in eo crescatis in
salutem. Deinde cum dicit. Si tamen
gustastis quoniam dulcis est dominus. ad
quem accedentes lapidem vivum.
ab hominibus quidem reprobatum a deo
tamen electum et honorificatum. Hic
docet in remone irreuerencia et contemp-
tis est ex tribus. Illi qui volunt in
divina gratia persistere debent ipsum xpm
filium dei non contempnere sed in eum
credere et in magna reuerencia habere
sed vos gentiles debetis hoc velle. igitur
etc. dicit quod Si tamen gustastis quoniam
dulcis est dominus et si sit purgata
cordis vestri malicia aliter non. quia
secundum glosam. Qui de divina dulcedine
non gustat terrestribus desiderijs
seipsum perdidit et non desinit. Tum
quia eciam divinam non gustare non possumus
divinam nisi per fidem informatam caritate
Ideo subdit. Ad quem accedentes
scilicet fide et imitacione. tamquam ad la-
pidem vivum hoc est tamquam ad fundamentum
vitale vite vestre. Ab hominibus quidem
hoc est iudeis reprobatum cum dicerent
Regem non habemus nisi cesarem. a deo

Joh. xix.

l'tanquam ad
fundamentum super
quod edificatur
spirituale edificium
virtutum. et tota
fabrica ecclesie
ad Cor. 3. Fundamentum
aliud nemo potest ponere
preter id quod positum est.
quod est xpus Ihesus. i. fi-
des Ihu xpi. Et dicit vivum. i. se.
et vivificantem fideles. quia
iustus ex fide vivit. Ro. i.

ad gaudium ecclesie. ut sit facta utraque unum. coniungendo scilicet duos populos iudeorum et gentilium quasi duos parietes in ipsa fide

aut electum ab eterna disposicione
et honorificatum in gloriosa ascensione
Est autem considerandum quod in pluribus
contingit nos divina a deo. Primo
ipsum non gustando. Secundo ipsum non ac-
cedendo. Tercio ipsum contempnendo. Sic
in plures contingit nos divina in ipsum
ordinaret et sunt in corporali. Primo
propter eius dulcedinem nos reficien-
tem. Nam secundum gregorium hoc distat inter
delectacionem spiritualem et corporalem
quia in corporali delectacione appetitus
placet experiencia vero displicet
in spirituali vero econtra quia appetitus
quidem vilis est experiencia vero
multum placet. et quanto amplius
eius sapor percipitur tanto amplius
amatur et desideratur. unde ps. aut. Gu-
state et videte. hoc est experimentaliter
cognoscite quoniam suavis est dominus.
Secundo propter fidem vivificatam quia sine
fide impossibile est placere deo. Nam
ipsa fides est fundamentum tocius
spiritualis edificij. Tercio propter eum
nos exaltantem quia qui non
contempnit ipsum xpm dei filium sed
confitetur eum coram hominibus
confitebitur ipse eum coram patre celesti
ut ipsa veritas testatur. Primum istorum
tangit aplus cum dicit. Si tamen
gustastis quoniam dulcis est dominus
Nam dominus est dulcis in incipien-
tibus dulcior in proficientibus sed est
dulcissimus in caritate perfectis. et illis
qui dicunt cum aplo ad philip. cupio dissolui et esse
cum xpo. Secundum tangit cum adiungit
ad quem accedentes lapidem
vivum. Nam et in ipsum xpm qui est lapis
vivus non accedimus passibus
corporis sed passibus mentis per fidem
illuminate. Tercium intelligitur cum
subiunxerit. Ab hominibus quidem

B 3o vna

Nota de viamus
a deo expla

Non indignos
dicantur expla

ad heb. xi

mt. x.

reprobatum adeo ut electum et honorificatum. Nam debemus esse de numero hon[or]ificantium et non ipsum contempnentium et reprobantium. Deinde cum d[icitu]r Et ipsi tamquam lapides vivi superedificamini in domos spirituales sacerdocium sanctum offerre spirituales hostias acceptabiles deo per ihesum [christum]. Hic ponit fundamento spirituali debere nostra edificatio et primo ponit dictam edificacionem. Secundo ponit dicte edificationis per prophetiam confirmacionem ibi propter quod. Circa primum primo parte intendit. Item rogo illi qui volunt divinam graciam consequi debent spiritualiter in fundamento spirituali quod est christus fortiter superedificari. Sed vos gentiles debetis hoc velle ergo etc. Et dicit quod ipsi scilicet lapidi vivo vos tamquam lapides vivi superedificamini et hoc in domos spirituales / sacerdocium sanctum. hoc est vos existentes sacerdotes sancti debetis offerre hostias spirituales acceptabiles deo per ihesum christum cuius gratia hec spiritualia habetis. Est autem considerandum quod prelati ecclesie qui quodammodo spirituali modo debent esse edificati super lapidem vivum qui est christus quasi quinque debent habere. Nam primo debent esse lapides vivi per firmam et solidam caritatem ut eorum caritas numquam evadat sed semper permaneat. Secundo debent esse superedificati in tali fundamento per fidei firmitatem. Ideo sp[iritu]s a[postoli] dicit eis ad ephe[sios] ii[o] ipso summo angulari lapide christo ihesu in quo omnis edificacio constructa crescit in templum sanctum in domino in quo et vos coedificamini in habitaculum dei in spiritu sancto. Tercio debent esse domus spirituales per quietem et stabilitatem ut sint tales domus edificate supra petram

de quibus scribitur math. vii. ubi dicitur quod descendit pluvia et venerunt flumina flaverunt venti et irruerunt in domum illam semper stabilem et firmam et non cecidit quia edificata erat super firmam petram. Quarto debent esse sacerdotes sancti per gratiam ubertatem quia sacerdotes dicuntur quasi sacra dantes et ideo debent esse mundi et immaculati unde primo machabeorum iiii[o] quod iudas machabeus elegit sacerdotes sine macula voluntatem habentes in lege dei ut mundaret sancta. Quinto debent offerre hostias acceptabiles deo per sacramentorum nomine ut non offerant corporales hostias sicut fiebat in veteri lege sed corpus et preciosum sanguinem ihesu christi. unde scribitur ad hebr[eos] x. Sacrificium et oblacionem semper veteris legis noluisti et subdit holocaustum pro peccato non postulasti tunc dixi Ecce venio. Nam statim cessavit sacrificium iudeorum christus venit in uterum virginis. Ista autem quinque tangit apostolus per ordinem in predictis verbis. Deinde cum dicit propter quod continet scriptura Ecce pono in syon lapidem summum angularem electum preciosum et qui crediderit in eum non confundetur. Hic ponit dicte edificationis per prophetiam confirmacionem et est talis racio. Illi debent esse edificati super fundamentum spirituale quod est christus quorum edificacio per prophetam est provisa ut patet. Sed edificacio vestra est talis ergo etc. Dicit ergo bene dico quod debetis esse edificati super lapidem vivum propter quod scilicet hoc testimonium confirmandum scriptura ysa. xxviii continet Ecce pono in syon hoc est in ecclesiam lapidem summum hoc est ipsum christum angularem in carne mittendo.

Syon erat arx civitatis ierusalem per quam literaliter significatur terra iudeorum in qua ortus est dominus. Spiritualiter vero ecclesia fidelium deum per fidem speculantium.

Ut[?]. Et ipsi in vos ipsi tamquam lapides vivi in firmi in fide vivi bonis operibus et per discretionem eruditi.
Vel ut sitis sacerdotes sancti in templis spiritualibus offerentes vestra deo sacrificia.

Ex[?] primo
Ita sacerdotes
sunt prelati ecclesie
dicuntur in eis habere
quinque

in quibus habitet deus per graciam.
in ara cordis vestri.
bonorum operum omnium electionum.

In ecclesie cives sanctorum et domestici dei superedificati super fundamentum apostolorum et prophetarum.

Ego dominus.
Septuaginta sed translacio lxx mittit.

Ez[?]
Sic ung[?]
sunt quinque
super spiritualia

"macie

Ista lra e lxx mtptu. Nra aut sic ht.
ysaie xxviij. Ecce ego mittam i fundamtis
syon lapidem angularem pciosu i fudamto
fundatu qui crediderit no festinet. Ponit
aut hic b. petrus sumu loco huius qd dr i
nra in fundamto ad denondu drnaz spualis
edificij terrem qa fudamtu spualis edificij
e i sumo terem vo in ymo.

qi duos paietes

hc e coniungenaz duos pplos electu
sc ado pciosum hc z redeptore
fide firmata
z qui crediderit i eum n confundet. cetna confusoe

Est aut osidedu ch. vj. fuit i v
gine fuit psignata z pphata i
ysta pphia ysa. Pmu fuit eius in
cetna vl in beta vgine posico z
incarnao z qntum adh d. Ecce po
nam i syon. Nam syon i sptatur
pigilans io consignabat btam
vgine q sp vigilabat z consma
bit omnia vba filij sui sfens
in corde suo ut d luc ij. Scdo
fuit singularis eius pfectio z
qntum adhc d lapide summu
q ipe e pfectior omnibus. Ideo d
ysa ij. Et erit i nouissimis dieb
ppatus mons dom9 dni i vtice
montiu z elevabit sup omes
colles. Tciu fuit duor pplor
giuctio z qntu adh d angulare
ideo scribitur ad ephe ij. Ipe e
pax nra qui fec vtraq vnu z me
diu parietem mc solues inimici
cias in carne sua. Qrtum
fuit eius omnibz pomibz electo
z qntu adhc d. electu vnd i cantic v.
dcm e de ipso dilectus meus can
didus z rubicundus electus ex
milibus. Qntu fuit eius pciosa
redempcio. Ideo p ad cor vj scri
bitur. Empti eni estis precio
magno z qntu adhc d pciosum
Sextu fuit icu credentiu glifi
cacio z qntu adhc d. Et qui credi
derit i eum no confundet. Na ut
scribit i euuo. Iohis. Omis q
videt filiu z credet i eum non
moriet i eternu sz habet vitam
eternam zc.

Vobis igitur
honor creden
tibus non credentib
aut lapis que reprobauit edifi
cantes hic fctus e i caput anguli
Sicut sup dicebat. In pte ista
po. tangit credencium pmiacio z
dnt hec p9 i duas ptes. Qr p
ponit i vita credenciu pmiacio
Sz po ipor sacdotum spualis
comendacio. fr ibi. Vos aut
estis. Tpa p9 diuidit i tres ptes
q p pomit i vita credenciu honoi
ficacio. sco pomit no credenciu rep
bacio. tcio po cor condepnao. fr
ibi. No credentibus. tcia ibi. Et
lapis offensionis. In pa pte itedit
ctem racionem. Illis nimo debet
honor qui credunt i ipm xpm
ee di filiu. Sz vos gentiles cre
ditis scz zc. Unde q. bu dico q
omis qui credit i eum no con
fundet. Vobis igit gentibus
credentibz i eum honor e. hc est
pat vob honor apue celesti
in vita etna. Est aut osiderandu
q sci z fideles i vita credetes qua
dupliciter honorant. pma racoe
corpor veneracone qua corpa
cor i pace sepulta st z vivent
noia cor i etnu ut cantat ecca
de ijs. Sz canonizacione ipor glificacoe
q ut scribit Joh. xij. Si quis m
ministrauit honorificabit eum pr
meus q e i celis. Tercio iudicacio
in die benigne recepcoe qui dicet
Venite bndicti pris mei pci
pite regnu. Qrto i suor ini
micor vindicacoe qr faciet

c. 2o
o nixpo
i sct q fuit
ysa pphia

matcie

fi figlarer
lxx mtptu

c. 3o
hosti credebes in
dei hora qdrup

z sunt ex catico
ee c.

vindictam de eorum inimicis. Iuxta illud Rom. ad faciendam vindictam in nationibus et increpationes in populis. Deinde cum dicit: Non credentibus autem lapis quem reprobaverunt edificantes hic factus est in caput anguli. Hic ponitur non credentium reprobatio et est contra illos. Illi merito debent reprobari a divina gratia et a divina gloria propter eorum contemptum qui reprobaverunt ipsum verum lapidem vivum nolentes eum ponere in edificatione ipsorum et tamen non obstante reprobatione ipsorum ipse christus factus est in caput anguli hoc est in bonam edificationem. Nam ipsi iudei fuerunt tales qui ipsum christum vivum reprobaverunt edificantes suos actus et sua opera sine ipso christo. Ergo merito debent a divina gratia propter eorum contemptum reprobari. Dicit ergo beatus Petrus dico quod credentibus in christum debetur honor quia non credentibus autem debetur reprobatio eo quod lapis id est christus quem ipsi reprobaverunt edificantes sua opera spiritualia sine ipso hic tamen lapis qui est vivus factus est in caput anguli. Est autem considerandum quod lapis dicitur vivus propter sustentationem quia sicut lapis est fundamentum super quo sustentatur tota domus. Sic christus est fundamentum nostrum super quo tota vita nostra spiritualis et corporalis sustentatur quia in ipso vivimus movemur et sumus. Iuxta illud Pauli ad Cor. iii. scribitur quod nemo potest fundamentum aliud ponere preter id quod positum est quod est christus ihesus. Dicitur caput propter gratie infusionem quia sicut singula membra influentiam recipiunt a capite sic de plenitudine gratie ipsius nos omnes accepimus quia sumus membra ipsius. Unde ad Ephe. i. scribitur quod ipsum dedit caput super omnem ecclesiam que est corpus ipsius et plenitudo eius qui omnia in omnibus adimplet. Dicitur angularis propter duorum populorum coniunctionem unde Pauli ad Colo. pacificans per sanguinem crucis eius sive que in terris sive que in celis sunt et ad Ephe. ii. dicitur quod ipse venit evangelizare pacem hiis qui longe et pacem hiis qui prope hoc est gentilibus et iudeis. Deinde cum dicit: Et lapis offensionis et petra scandali hiis qui offendunt verbo nec credunt in quo et positi sunt. Hic ponitur eorum condempnatio et est contra illos. Illi debent merito condempnari propter verbum quod non credunt et quibus non ipse christus est lapis offensionis et petra scandali eo quod dubiis eius scandalizantur et tamen sunt aliqui ex vobis gentilibus sunt tales qui in ipsum christum non credunt in quo positi sunt tamquam in fundamento. Ergo etc. Dicit ergo beatus dico quod nolentibus iudeis hic lapis qui est christus factus est in caput anguli hoc est in coniunctione duorum populorum. Et factus est ipsis lapis offensionis et petra scandali hiis qui offendunt verbo nec credunt in quo positi sunt. Queritur autem utrum scandalum sit semper peccatum et videtur quod sic quia illud quod tenetur homo compellere a se est malum peccatum sed tale est quoddam scandalum. Iuxta illud Matheus xviii. Si oculus tuus scandalizaverit te erue eum et proice abs te ergo ipsum scandalum est peccatum. In contrarium est apostolus hic qui dicit quod christus per hanc erat lapis offensionis et petra scandali illis qui non credebant ipsum sed christus non peccabat nec peccare poterat quare etc. Dicendum quod scandalum potest accipi active et passive. Scandalum autem active sumptum est peccatum nam primum scandalum dicitur fieri active qui facit aliquid malum et qui operatur aliquid

Christus illis qui scandalizantur in verbo evangelii vel male loquuntur de deo ut fecerunt iudei blasphemantes et negantes factus est lapis offensionis ut sic cadant de petra in petram non habentes firmitatem quia a christo appodiati non sunt et petra facta est illis in futuro ut tunc corruant et precipitentur in infernum

Vel non credentibus id est in christum credere nolentibus super factus est ipse christus lapis quem reprobaverunt edificantes

Coniungens iudeos et gentiles in una ecclesia dei

Nota de eo dicit quod est lapis caput et angularis

Unde christus est principium iuncture christiane religionis que est quasi angulus in quo fit coniunctio duorum parietum populorum id est duorum parietum scilicet iudeorum et gentium. Ad Coloss. i. ipse est caput corporis ecclesie.

hic sunt d... Reg. ...

Nota scandalum sic semper peccatum

Nota scandalum accipitur dupliciter

cont' phibita a lege diua. exq°
aliq malu' eo'' accipiut. Scdo q
malu' face' z opari aliq' cont'
lege diua z sp' e' petm'' ex pte fa-
cientis. sc'm' ex pte patientis
aliqn sit vtile. vt si aliqui pac
ient' fcant ip' tribulatoes illatas
eis ab alijs z ex eis insurgat in
diuinam laude. z sic eis talia scan-
dala vtilia z meritoria facient tu
sic notica dapnatoria. vn ap'
xviij° xps isto m° loques d' sca-
dalo ait. ve mudo a scandalis. necesse
e. n. hc e. vale s'm gl'. vt veniat
scandala. ver tn ve homi illi p
q scandalu' venit. Alio mo scan
dalu' accip' passiue. p's'ue modu'
scandalu no z petm. Nam illi di
cut' scandala face' passiue qui sa
ciut aliq bo' opa. ppt q° alij statim
scandalizant'. z turbat' vbi ex
petitus i ordinacois z ifectois eo
q sp vita bonor' e' exacio z detri
metu' malor'. z isto m° dicitur xps
erat lapis offensionis z petr' scandali
ipis iudeis z alijs q no credebant
i ipm. q' g'ius erat eis ad videndu
eum. qui dissimilis erat opib; eor
vita eius. vt d' sapie. ij°. vnde
aplus j° ad cor' d' scadalo loques
isto° ait. q° nos pdicamus xpm crucifi
fixu' iudeis qui' scandalu' genti
bz aut' stulticia. Advertes aut'
vtrisq; ptib pz solucio. Vnde z d'.
Vos aut' estis genus electu' rega
le sacerdociu' gens sca pplus acq'
sicois. Hic po' sacerdociu' cmedacio
z tal statu q ipi tpli'. cmendatur
Na p° com edit' ab eor status
sublimitate. Scdo ab eor officij ad
imissione. Tercio a statuis aq° vera
sic impsicione. s' ibi. vt virtutes tia
ibi. Qui aliquado no pplus Im'

pte itend'. Item idem. Illor status
est sublimis z altus q sic a dd'o ela
z regale sacerdotiu' i gente stam' z in
pplm acq'sicoms. hoc e' i pplm q
deut' offere d'o grar actiones. d'
vos sacerdotes estis elcti q' ?. z c. d' g°.
vos sp'' sacerdotes estis electu' genus
regale sacerdotiu' gens sca pplus
acquisicionis. Est aut' ?sic d'u
q status sacerdotii ex m° redditur
sublimis z altus. pmo ex diua elco
Scdo ex eor spuali cosecracione. Tercio
ab eor sca z honesta cusacione
Quarto ex ipor grar actione. que
omnia ?posita vbis tangit aplus
p ordine. Nam eor diua electo
tangit' cu d'. Vos aut' estis genus
electu'. Sp a dd'. Eor spualis ?secracio
nota'. cu d'. regale sacerdociu' z por-
ro honesta cusacio vite ?ettur
cu addit'. Gens sca. z ipor grar
actio nota'. cu subiunctur. pplus
acquisicionis. Sp° igr' commedantur
a diua electione. Nam ipi no deut
elige ad spualia officia ex cedita
p pcium pratem. vel p ipor nobi
litate. aut p symoniaca pravitate.
pmo volentib sit assum ad bugsti
cia ecctastica deb; dici. j° rbum
q petr' dix' symoni mago. Pe-
cunia tua tecu sit i pdicione z
q' existim asti donu' pecunia
possideri. z deut sacerdotes iuedi
eligi ab ipo d'o. ut nullus assumat
honore. s; q' vocat'. a d'o tamq
aaron. z tuc q' ?vobz sit a d'o elco
vnito dicer'. j° rbu' q' scribt' Ecc'i
xlv°. Ipm elegit ab omi viuente? ima-
culatu' offer sacrificiu d'o icensu
z bonu' odorem. Scdo commedatur a
spuali cosecracione. q' nota'. ih'
cu d'. regale sacerdociu'. Nam cons
secratores ipi z sacerdotes iustitutes corp'

Marginalia (left): Sc'do q' sca dalu' sit sum tum semp sit petm ex parte

Marginalia (right): status vr' sublimis z et altus

d'z°

Vos genus sacerdo tu' ex ij° sic reddit' sublimus z alt'

Tercio q' d'r. vos estis genus electu'

dei

viuente

Marginalia (left, red): Scdo & Ea
Nota scandalu act' dupl'

Alia lectura. In struit fideles mendando eor statum et psonas in statu & alios diffudat

hortatur. dup'. sz vbo pdicacois et exemplo sancte
cusacionis. de eo vbi. Carissimi. Comit' ?it. dixi
q illis qui scandalizant' etc. Vos aute credentes est
genus electu'. q' dicit. hoc testimoniu antiq' pplo datu'
fuit. qui deu' colebat. cu aut' xpm eis pmissu' rep-
bauerut ab illis ad vos translatu qui estis mebra ef
fecti. estis genus electu sup abrahe p imitaco z vel
estis genus sup dei p ?formitatem electu' q' per
fidem estis electi z distincti ab illis qui xpm rep-
bantes facti sunt reprobi. Vel electu' p bapt
i quo facti estis filij dei adoptiui. z p h' de gnet
eius. regale sacerdotiu. i. corpus summi sacerdotis xpi vniti
estis qui et regnu sperare. et hostias imaculate cusacois
deo offerre debetis. Vl'. regale sacerdotiu. i. ?formati xpo.

qui scdm ordine melchisedech est rex z sacerdos. z sic e' de vbis
xrianis qui sunt reges p sublimitatem passionu. et sacerdotes
p oronis deuote sacrificiu. Io dr Apocalipsis j. fecisti nos
deo nro regnu z sacerdotes. Gens sca. No ca viuetes i passio
nib; desiderij. s; sancte z iuste ac pie p bap° sanctificati. ac p
gram dei a petis mudati. pplus acquisicionis. i. acq'situs no
modico precio. s; magno s. sanguine precioso agni imaculati. Ihu xpi.
ut supra. j. c. Non credentes vo sunt plus pdicionis. z statim
ista exponem. cmedatur status fideliu' gnalr'. spualiter
vo cmedat status sacerdotii. put in ista postilla predicat'.
Ad quid aut' sunt electi subdit. Vt virtutes eius annuncietis. id est
opa virtuosa q fecit i ope redemcionis annuncietis vbo sce ex
hortacionis alijs pdicando. vel annunciate omnes virtutes eius.

E 2o
Nota sacerdotes dicuntur sacerdotes propter tria

in sacro canone appellantur sacerdotes presbiteri et reges. Nam dicuntur sacerdotes [sacerdotes 3r] primo quia sunt sacra recipientes. Secundo quia sunt sacra conficientes. Tertio quia sunt sacra dantes. Primo igitur ipsi sunt sacra recipientes. Nam in eorum consecratione recipiunt spiritum sanctum per manus recepcionem. Unde dicitur sacerdos et sacra et habet per manus episcopi inposicionem. Quando eis dicitur Accipite spiritum sanctum quorum remiseritis peccata remittuntur eis quorum peccata retenta erunt [retinueritis]. Secundo dicuntur sacerdotes quia sunt sacra conficientes. Nam in eorum consecratione et unccione per episcopum eis dicitur Consecrentur quas manus iste domine et benedicantur ut quecumque benedixerint sint benedicta et quecumque consecraverint sint consecrata. Tertio dicuntur sacerdotes quia sunt sacra dantes. Nam solis eis concessa est potestas sacramenta ministrare.

E 2o
Nota presbiteri dicuntur propter tria

Secundo dicuntur presbiteri similiter propter tria. Primo propter morum honestatem. Secundo propter sapienciam vitalitatem. Tertio propter temptacionum immunitatem. Nam presbiter in greco idem sonat quod senex in latino. Sicut igitur senes vigent in morum honestate. Sic ad ministeriales sacramentorum debent esse presbiteri hoc est senes in maturitate et honestate morum eo quod omnes ex moribus ipsorum debent exemplum accipere. Unde Ecclesiastici vi capitulo scribitur. In multitudine presbiterorum prudencium et sapiencie illorum ex corde coniungere ut omnem narracionem dei possis audire. Secundo dicuntur presbiteri hoc est senes propter sapiencie vitalitatem quia

Job xii [capitulo] in senibus est sapiencia et in multo tempore prudencia. Unde Ecclesiastici viii capitulo dicitur Ne despicias narracionem presbiterorum sapientum quia ab ipsis disces sapienciam et doctrinam intellectus. Tertio dicuntur presbiteri hoc est senes propter temptacionum immunitatem quia sicut debent esse ~~fortes~~ [senes] immunes a passionibus et temptacionibus. Sic presbiteri in sua vita debet esse immaculatam. Nam [Sapientie 4 capitulo] senectus venerabilis est non diuturna neque numero annorum computata. Sed cani sunt ~~sensus~~ hominis sensus et etas senectutis vita immaculata. Tertio

E 3o
Nota reges dicuntur propter tria

dicuntur reges propter tria scilicet propter corone dignitatem, regendi potestatem et tributa recipiendi auctoritatem. Primo dicuntur reges propter dignitatem corone quia sicut corona regale decus significat, sic similiter ideo est regnale [et sicut] corona regibus imponitur sic sacerdotibus ad modum corone crines tondentur. Secundo dicuntur reges propter regendi potestatem quia rex a regendo dicitur. Unde ministri ecclesie merito reges appellari debent quia se et alios regere debet ut dicitur iiii Summarum d. xxiiii. Tertio dicuntur reges propter tributa accipiendi auctoritatem quia sicut regibus dantur tributa sic sacerdotibus in remissione peccatorum populi primicie et decime tribuuntur. Unde prophetatum est de eis quod peccata populi comedent. Ymmo et maiores regibus ipsi sacerdotes dicuntur et appellari eo quod a beatis ~~tributa~~ tributa recipiendi auctoritatem habent. Unde ad Hebreos vii capitulo scribitur de Melchisedech qui per omnia figurabat Christum et alios sacerdotes novi testamenti ubi dicitur hic enim est Melchisedech rex Salem sacerdos dei summi qui obviavit Abrahe regresso a cede regum et benedixit ei cui et decimas omnium divisit Abraham. Tertio conmendantur ab eorum sancta et honesta conversacione in eo quod additur gens sancta. Nam ministri ecclesie qui populo preesse debet esse sancti per immaculatam vite conversacionem quia eorum vita non est posita sub modio sed super candelabrum ut luceat omnibus qui in domo sunt ut dicitur Matthei v. Quarto

Sicut filii Israel post transitum maris rubri in quo egipcii fuerunt submersi carmen triumphale cecinerunt. Ita isti [scilicet christiani] de tenebris culpe ignorancie et infidelitatis vocavit vos vocacione interiori per spiritum et exteriori per evangelium in admirabile lumen suum. fidei et gracie quod illuminat intellectum et inflamat affectum et finaliter perducit ad lumen glorie. Et dicitur lumen admirabile quia illuminat ad mirabilia videnda et credenda. Psalmus Revela oculos meos et considerabo mirabilia de lege tua. Questio Queritur Quare dicitur hic regale sacerdotium. Responsio Ad innuendam prerogativam novi testamenti respectu veteris. In novo autem testamento sacerdotium preeminet regno sicut spiritus preeminet corpori. Regnum enim consistit in regimine corporali, sacerdotium vero in regimine spirituali et ideo hic potestas sacerdotalis ponitur in substantivo, regalis vero in adiectivo. Ad cuius maiorem evidenciam sciendum est quod populus dei sub veteri testamento existens dicebatur regnum sacerdotale Exodi 19. Unde et regnum apud illos ponebatur in substantivo tanquam principale sacerdotium vero in adiectivo tanquam minus principale quia sacerdotium illius temporis erat imperfectum non enim offerebatur ibi nisi sanguis hircorum et vitulorum et huiusmodi. Sed gens in novo testamento existens dicitur regale sacerdotium ut hic, in quo ponitur sacerdotium in substantivo tanquam principale et regale in adiectivo sicut minus principale quia sacerdotium nove legis est perfectissimum per quod Christus

ymolatur; De ceteris tu superiori ubi hec dignitates cessant. dicitur / fecisti nos deo nostro regnum et sacerdotes apostolus. et / quia ubi nulla est preeminencia ratione dignitatis sacerdotalis vel regalis nisi secundum merita personalia;

comendat^r ab eor gratiarum actione in eo quod subinfertur populus acquisitionis. Nam idest ipsi sunt acquisiti et vocati in spirituales populum dei ut referunt deo gratiarum actiones pro beneficiis collatis ipsi populo. unde ad hebreos v^o scribitur / quod omnis pontifex ex hominibus assumptus pro hominibus constituitur in hiis que sunt ad deum / ut offerat dona et sacrificia pro peccatis / qui condolere possit hiis qui ignorant et errant. Dicat igitur petrus ipsis sacerdotibus vos estis genus electum / regale sacerdocium propter spiritualem consecratione / gens sancta propter honeste vite conversacionem / populus acquisicionis propter gratiarum actiones / Ex quibus omnibus comendantur sacerdotes ab eorum status sublimacione / ut dictum est. Deinde cum dicitur ut virtutes eius annuncietis qui de tenebris vos vocavit in admirabile suum lumen; hic ponitur comendacio ab eorum officii aministracione / et est iste talis. Illorum officium est magne dignitatis qui sunt dei virtutis preccones et annunciatores. Sed tales sunt ipsi sacerdotes / igitur etc. dicit ergo / dicto / quod vos sacerdotes estis vocati in populum acquisicionis / et hoc / ut virtutes annuncietis eius. hoc est eius / qui de tenebris vos vocavit in admirabile lumen suum. Est autem considerandum / quod sacerdotum officium videtur principaliter in hoc consistere primo in dei virtutis annunciacione unde apostolus in prima epistola ad corinthios iiii^o. sacerdotum dicit. Sic nos existimet homo ut ministros christi et dispensatores ministeriorum dei. Secundo in peccatorum conpulsione / Nam ipsa sacramenta a ministris tenebras peccatorum expellunt. Tercio in divine gratie infusione secundum commisse eis spiritum sanctum

" unde apostolus in epistola ad Gallathas dicit se

quare ministerium dabatur eis spiritus sanctus. primum tangitur cum dicitur. ut virtutes eius annuncietis / secundum cum adiungitur. Qui de tenebris vos vocavit / tercium notatur cum subinfertur in admirabile lumen suum. Deinde cum dicitur. Qui aliquando non populus dei / nunc autem populus dei / qui non consecuti misericordiam nunc autem misericordiam consecuti. hic comendantur a status in quo vocati sunt in presenti / et est iste talis. Illorum status est imperfectus quem caret dei perfecti annunciacione et divine misericordie consecucione / Sed status sacerdotum ante conversione ad fidem fuit talis / igitur etc. dicit ergo / dicto / quod vos estis vocati in admirabile lumen suum / qui aliquando non populus dei / scilicet tempore gentilitatis / nunc autem tempore gratie estis populus dei / qui non consecuti misericordiam prius tempore gentilitatis / nunc autem estis consecuti misericordiam / [legis euangelii / de suscepcione]

Karissimi obsecro vos tamquam advenas et peregrinos abstinere vos a carnalibus desideriis que militant adversus animam. conversacionem vestram inter gentes habentes bonam ut in eo quod detractant de vobis tamquam de malefactoribus ex bonis operibus vos considerantes glorificent deum in tempore visitacionis. postquam apostolus hortatus [fideles] est omnes gentiles ad persistendum in divina gratia comunicandam et promissa aliter / Inperte ista ut supra dicebat / hortatur [ad bene vivendum] quasdam personas spiritualiter / unde glossa. continuans hanc partem ad precedentem dicit / quod hic usque in- struxit apostolus generaliter ecclesiam tamen etiam verbum allegatur pro simile de vocacione iudeorum ad fidem christi recipiendam et eius sacramenta. unde dicit glossa / quod in hoc versu scilicet. Aliquando non populus dei mistice recordatur veteris historie. et hanc in novo impletam spiritualiter docet;

[Marginal notes:]

assumptus pro

Sacerdotes commendantur a vocacione

fuisse

hec scriptura sumitur de osee. i. c. et intelligitur ad litteram de vocacione gentilium ad fidem qui dicebant non populus dei eo quod erant ydolatrie dediti. Iudei vero dicebantur populus dei ut in multis locis veteris testamenti / eo quod erant cultores veri dei. Nunc autem econverso est. Nam iudei obstinati facti sunt non populus dei. Gentiles vero conversi facti sunt populus eius quem christo incorporati. Vel potest hec scriptura dirigi etiam ad conversos ad fidem de perfidia iudaica / in qua existentes non erant populus dei et nunc per gratiam baptismalem facti sunt populus dei. Unde ex hoc habetur quod beatus petrus hanc epistolam scripsit non tantum de gentilitate sed etiam de iudaismo conversis. Nec obstat / quod auctoritas ista sit sumpta ab osee et ibi agitur ad litteram de vocacione gencium. Nam et si ibi sic accipiatur,

E c^o

Sacerdotes commendantur ab officio

De officio sacerdotum consistit

secundum aliquas eorum condiciones

Hic vero diuisas psonas fidelium sollert' 2 sp'ialit hortat' ne car naliter viuendo reddant se in dignos tante gre sp'us sancti Et diuidit' i^a ps s'm p'dtam glosa i iiij^or ptes · qr p^o hortat' liberos 2 s'uos · Sc'do mulieres et viros · T'cio docet in pacia tribulacionum x^m esse imitand^m · Q'rto hortat' seniores 2 adolescentes qualit' se h'ere debent · s'r' ibi · Similit' 2 mulieres · t'cia ibi · x^o igit' passo · iiij^a ibi · Seniores ig' · P'ma ps diuidit' i duas · qr p'mo hortat' liberos · s^o s'uos · s'r' ibi · Subditi estote · Ad e'idenciam p'e ptis e sciend^m q' in videnti^r esse illa que faciunt homines maxie liberos Pr^m e vite s'titas · s'^m e affectus humilitas · T'cium e p'atoru^m immunitas · ta igit' fat' aplus s'm q' exist'us tribz hortat' istos gentiles ad gre libertate · p'r' ibi · Subditi estote t'cia ibi · quasi liberi · Illa aut q' debent nos ad vite s'titate in duce q^m ad p'us s' iiij^or · p'^m e ipius apli exhortac^o · Sc'dm est p'ximor' q'u'sacio · T'cium e emu lor' deuitacio · Q'rtu e p'uij ex sp'itacio · Diuidit' ig' ista ps in ptes iiij^or · s'm q' exist'us iiij^or aplus inducit istos gentiles ad uite s'titatem · s' ibi · Conu'sacione vr'am · t'cia ibi · vt i eo qd detrectant · q'rta ibi · Glorificent deu · Sup'a pte itendit taliter ro ne · Ille q' volunt h'ere i sc'ipis vite s'ti tate debet a se carnalia desi deria remoue' · s' vos gentiles estis tales · g^o 2c · Dr' g^o · Cari ssimi · ne conformantes · Carissimi rone etne hereditatis · Obsecro

uos tamq' aduenas 2 pegrinos abstine a carnalibus desideriis q' militat ad'sus animam · Est aut' co'sid' q' iiij^or tangit aplus q' debebat mone' istos gentiles ad uite s'titate 2 p'manedu in gre libertate · P'm e ipius apli humilis obsecracio · ideo q' d'r · Karissimi obsecro uos · Na cu possit eis p'cipe tamq' apo's ipis tn no p'cebat s' obsecrabat 2 exh'^c magis debebat moni ad sibi obediendu · vn b'tis Ambro' ait q' plus p'ficit amica correctio q' accusacio turbulenta · 2 subdit q' illa pudore incutit · ista v'o indig nacione mouet · Sc'dm e vite p'ntis peg' nacio · ideo q' d'r · Tamq' aduenas 2 pegrinos · Nam si ista t'palia s'p duraret aliq' m' excusac'em si spem i eis poneremus · S' cu tota vita n'ra no sit aliud n' pegrinac' quedam · eo q' s'm aplm ad hebreos · xiij^o · No h'emus hic manentem ciuitatem s' futura' inquirimus · multo debemus ista t'palia despice' et ce lestia desiderare · T'cium e m'ti itellec' p'ista t'palia obumbracio · ideo q' ammonet abstinete uos a car nalibz desideriis · Na carnalia desideria potissie obtenebrant 2 obcecant mentes homi ita ut i tali actu h'o silogizare no valeat · vn multi viri 2 mulieres i q'ibz talia maxie delectat' apostatare faciunt sapientes · Q'rtum e vite for titudinis sp'ualis p'dicio · Io sub infertur · Que militant adu'sus animam · Na ita militant p'dicta desideria carnalia adu'sus aiam q' s'nt ipam tolle' eneruare 2 debilitare i fortitudine sp'uali · vn

Fideles q' i hoc mu'do dnr aduene · q' n' p'tat spe no debe esse in terrenis 7 t'palibz · s' celestibz · Et pegrini · q' de t'ra ad celu tende debent · Lic pegrini c'mu'iter sint ext' sua t'ra corpe · tn mente c'or p'e in p'ria sua · abstine a car de · i freno abstinencie t'pare · vel · abstin' a co memoracione esse · Tenet em h' abstinere · p' q'sij et de lectaco' · p' op'a et q'suetudine · a carnalibus desideriis. i hoc mu'do · s' alibi p'riam h'ntes · no pegrini est a ciuitate 7 p'ria celesti · ad heb · xj · no h'em'

Vel aliter sic diuidit' i duo · Na p^o instruit liberos · 2° s'uos ibi · Serui subditi estote · Vel p'a pte p^o monet liberos ad carnis pu ritate · 2° ad q'u'sacio nis honestate · ibi · Conu'sacionem vr'am · 3° ad metis humilitatem ibi · Subiecti estote · 4° ad bn' opandi lib'tatem · ibi · quia sic e voluntas dei · 5° ad alior' honorifi cacionem · ibi · Omes honorate · Q'rtu ad p'm monendo libe ros ad carnis pu ritatem d'r · Caris simi · obsecro 2c.

ff^o

No ta faciunt homines maxie liberos

No q' 2 tenor p^o q' inducunt ad p'us ad vite s'titatem

Quia estis in'am q'sequuti · Ergo cariss imi 2c.

vinculi cari' Cariss'

No s'o mone' gentiles adu'itatem

monet q'u'sacione honestatem

Christifideles sub p'latis dent esse cari · q' hoies p'pt' dignitate imagis · Cari ores · q' fr'es p'pt' communionem xpiane religionis · Carissimi · q' sp'uales filij p'pter cura aplici regiminis.

Aduene · s'nt q' in loco alieno manet · Pegrini · q' p' de loco ad locu transe't. Istos g^o d'r aduenas · q' de gentilit'e ad fide' venant · Pegrinos aut' · q' iminente p' secutde disp'si erant.

S' q'ulibz armis soleant pugnare 7 ipugnare q'sidar q' sicut d'r hugo in libro de claustro anime · Carni Voluptas tripli' impugnat etia s'tos viros · s' tela hasta et gladio · Tela sunt aspectus ipudici · q'bus vulnerat cor · itante aspicientis spem mulieris · Cantico vulnerasti cor meu i vno oculor' tuor' 7 i vno crin colli tui · Hasta · est blandientis mulieris sono · quo i icit viril' anim' · p'abior' · i · Irretiuit eu multis s'mo 7 blandicijs labior' p'traxit eu 7 ista · multos vulne ratos decicit · 7 fortissimi q'q' interfecti s'nt ab ea · Gladius · e multis adult' tactus · quo h'o mollis ani hois feritur · Quod vtiq' in Joseph legit' q'tigisse · Gen · 39 · Na ut eu ad voluptate carnis p'uocaret

: q' caro d' sid'at ut opa q'ul 7 luxu q' s'nt du sangui filie · vt m'b' p'lu

ff^o

v'ut mil' pugnt a impugnr a culmi ip'a d' tiendo v'tut'

ff^o · 3°

glo· sup dco ubo d't q dm con-
cupiscentijs blandientibz caro
subiugat· et vicior exercitus con-
tra animam fuit armat· ¶ Deinde
cu dt Conversacionem vram inter
gentes habentes bona. Hic po'r pm
qlz nos inducere ad vite sanitate
s. prior conversacio / et talis ro
Illi q volunt hre vite sanitate debent
conversacionem cor int gentes hre bona
Sz vos gentiles debet hc velle
ig' etc. Dhac aut rone no po'r
nisi virtus medij viij git· Conversacionem
vitam int gentes habentes bona
¶ Est aut considerandum q quis
omnes viam teant· cor conversacionem
hre bona int gentes / potissime
tn ad hoc tenet· viri Religiosi / et
vir ecclesiastici spalr· ppt tria Pmo ppter
divinam dilectionem. Scdo ppt cor animi
quietacionem. Tercio ppt cor amicorum co-
solacionem. Pmo ig' viri religiosi et
ecclesiastici debent hre bona conversacionem
int gentes ppt divinam dilectionem
Nam sicud preceptum hemus q diligamus
deum ex toto corde nro / ita prep-
tum hemus q diligamus proximum
sicut nos ipsos. dilectio aut p
ximi malum no opat· / scdm sniam
apli· hc e / siquis diligit proximum
in deo nullum malum opat· contra
ipm cat et ipm extimo· possit enim
a diuina dilectione remouere. Qui g'o
deum diligit / quis enit nullum
malum opet· contra proximum / sed stu-
det int eos hre bona et honesta
conversacionem. Scdo debent hc religiosi
facere ppt animi cor quietacionem / Nam
opantes bona / et conversantes honeste
iter prios / i quiete animi residet /
sic viventes i honeste sp sunt in
motu et i quietudine stuctuna. ¶ Tercio

peccatores sunt similes fluctui maris
q a vento monet· et circumfert· ut
Jacobz dt· i canonica sua ¶ Tercio
religiosi et viri ecclesiastici debent
bona conversacionem hre int gentes ppter
amicorum consolacionem / Nam cu amici
et consanguinei clericorum et religiosorum
laudant ipos et commendat· erubescunt
et verecundant· in conspectu
detractorum et emulorum si contingat
vitam et conversacionem ipsorum int gentes
non ee bona sed pocius i fame
et i honesta / ut g'o promotores et
laudatores clericorum et religiosorum
no erubescant coram detractoribz
debent sua conversacionem bona inter
gentes hre / vn Aug'' sup illo
verbo apli Spectaculum sumus facti
mundo et angelis et hominibz ait / q
qui nos amant querunt quod lau-
dent i nobis / q'' nos'' no oderunt
detrahunt nobis / nos no i utroque
medio constituti· sic vitam nram
et famam nram custodire debemus
ut no erubescant coram detracto-
ribz laudatores ¶ Deinde cu dt·
Vt i eo q detrectant d' vobis tamq
d' malefactoribz ex bonis opibz
vos considerantes· Hic po'r tan-
qlz nos inducere ad vite sanitate /
videlz emulorum detractio / et e ro
talis· Illi q volunt hre vite sanitatem
Sz auffere materiam detrahendi et
loquendi cor emulis et detractoribz
Sz vos debetis hc velle / ig' etc.
dt· g'o· ubi dico / q conversacionem vram
debetis hre bona int gentes
ut i eo sunt q gentes male vi-
vendo detrectant'' d' vobis tamq
de malefactoribz ex bonis opibz
vos considerantes hc e observa-
tes et calupniantes ¶ Est aut

Marginal notes:

monet conversacionis honestatem.

i actibz exterioribz bn operando

i gentiles vmetentes

// ppt

// clerici et religiosi

1· cor· 4·
Vn summope satagendum est omnibus bene con-
versemur et bona fa-
ma heamus / qa bo-
na fama et con-
versatio ~~tota~~ multum
est attractiva.
attrahit eni hoies
infideles ad fidem
xpiana· et peccatores
ad pniam peccatorum
condignam·

// i· frequenter detra-
hunt· vel de-
trahendo tem-
tant

Notes at the foot of the page:

vxor dni sui egipcij putiphari cui erat venditus / pmo
i ipm quia facie pulcer erat· oculos i pudice iecit / qa
inpudici aspectus sunt quasi pma tela voluptatis.
2o ipm petulanter· procaciter· et iportune ad coitum
alloquuta est. dicens· veni et dormi mecu· tercio vibrato
haste· blandiencias adulterie sermo· 3o ipm importune te-
nuit· et ad peccandum induxit volens eum suo tactu emollire
ad carnis voluptatem· ¶ hys armis contraria opponenda sunt.
Talis inpudici aspectus· opponenda e pudicicia oculorum· iuxta
illud sapientis· Noli intendere fallaci mulieri· ne capiaris oculis
eius· ¶ Blando sermoni mulieris· opponenda mundicia mentis
sermo tali sermo vitandus e· Ne venenata colloquia recipiat
vana cordis mundicia· ¶ Tactui mulieris adulterie resistendum
est per recordaciam corporis mundicia· vitando mulieris tactum·

i· atsi eetis malefactores· reputantes vos
i xpm credendo et idola relinquendo ma-
lefecisse· et ppt hoc tribulaciones sustinere·
Imponebant etiam pagani xpianis q
magicam artem exercerent· qd non
vero erat / Jo subdit· ex bonis opibz vos
i· ppt bona opa q facitis· vos considerantes
i· diligentius intuentes glorificent deum·
oibz boni datorem / v· glo· Plerique contingit
ut pagani qui vituperabant fidem xpianorum
postea considerantes eorum bona fidem et conversacionem
xpm laudare inceperunt· ¶ In die visitacionis
dne gre· qui a deo visitabuntur· et quierent· ex vnorum opere·

Sp°
No ta sc ppt
que religios
vir vitat &
eius peccatis

consid[er]an[dum] q[uod] tn sc illa ppt q° scla-
res mo nundano vinc[ent]es de-
trahunt religios[is] [et] aliis virib[us]
mdo [et] illis q[ui] sc i mundo abre-
nunciantib[us] Pri[mu]m e[st] vicior carna-
lium expiencie [con]timt[i]as. Sc[cundu]m e[st]
ne ifecte ad malu[m] puitas.
Tciu[m] e[st] vite vtriusq[ue] differmi-
tas. Pr[im]a vero p[atet] sic. Na[m] sc[cundu]m p[h]ilo[sophum]
[et] scor[um] doctrina q[ua]lis e[st] vn[us] q[ui]sq[ue]
talem alter[um] estimat. Cu[m] ig[itur]
ho[m]i[n]es sclares spurticias mdi
[et] carnalia desideria co[n]tinue ex-
piciant[ur] [et] ad ipa qu[asi] p[ri]mo m[od]o ne
iclinet[ur] indicant ex h[oc] ipos re-
ligiosos [et] scos alios viros ee
tales q[ua]les ipi sc [et] detrahunt et
calupniant[ur] eor[um] bo[n]a op[er]a arbi-
trantes ipa ee simulia op[er]ac[i]o[n]ib[us]
ipor[um]. Sc[cund]a vero sic ondit[ur]. Nam i
fectio n[ost]re h[um]ane nature e[st] q[uod]
est p[ro]na pocius ad dicendu[m]
malu[m] q[uam] bonu[m] ymo ea que
nescuit[ur] q[ua] itencione ul quo i
tellcu fiant. na h[um]ana ex eius
i[n]fectione int[er]p[re]tat[ur] ad malu[m] [et] ista
ca e[st] q[ua]r omnis h[um]ana locucio
supposita e[st] detractoib[us] [et] calupniis
vn[de] in p[ro]logo smar[um] mgr d[icit] q[uod]
no dubitamus om[n]e h[um]anu[m]
eloquiu[m] smone sp calupnie
atq[ue] detractioni emulor[um] fuisse
suppositu[m]. Tcia vo sic p[atet]. Nam cu[m]
bonor[um] vita sp sit detrimentu[m]
malor[um] op[or]t[et] q[uod] sic vnu[m] [con]triu[m]
[con]t[r]alit no [com]patit[ur] s[ic] ei religiu[m]
sit vita sclariu[m] d[e]formis ex
istens [con]t[r]aria religiosor[um] [et] scor[um]
bonor[um] vtriusq[ue] op[er]a ad i[n]vicem
no [con]veniunt. Deinde cu[m] d[icitur]
Glorificet d[omi]n[u]m i[n] t[em]p[o]re visitacois
hic ponit[ur] [con]triu[m] q[uod] debet

nos induere ad i[n]vite sanitate q[ue]
p[re]mii expectacio [et] e[st] vo talib[us]. Illi
debent ad i[n]vite sanitatez i[n]du[er]e
qui expectant a deo p[re]miari i
die visitacionis. Sz vos eritis tales
si retraxeritis vos a carnalib[us]
desideriis [et] co[n]versac[i]o[n]e[m] v[est]ram int[er]
gentes h[ab]ebitis bona[m] q[ui]a tu[n]c de-
videntes vos glorificabunt d[omi]n[u]m i
die visitacionis h[oc] e[st] in die re-
p[re]miacionis q[uo]d [con]t[ra]. De hac aut[em]
rone no ponit[ur] n[isi] vnus mediu[m]
vz aut glorificet d[omi]n[u]m i die visi-
tacionis. Est aut[em] [con]sid[er]and[um] q[uod] p[ri]-
mo religiosi viri [et] alii sci viri
i[n]quor[um] p[er]so[n]a sc dca ista v[er]ba a
p[er]sonis sclarib[us] sc reputati p[ro]ni
ppt eor[um] h[um]ilitate [et] sc reputati stulti
ppt mundi [con]temptibilitate [et] sunt re-
putati viles ppt eor[um] paupertatez
s[ed] i die visitacionis xpi ppter
h[um]ilitatez ipi exaltabunt[ur] q[ui]a tunc
deponet potentes d[e] sede [et] exaltab[it]
h[um]iles ppt vo mundi [con]tempcibilitate[m]
ipi glorificabunt[ur]. Quia tunc
dicent illi qui eos stultos re-
putabant nos i[n]sensati vitam
illor[um] estimabamus i[n]sania [et] fine
illor[um] sine h[on]ore. Ecce quo co-
putati sc int[er] filios dei ^et int[er] scos sors i[llor]u[m]
est sz ppt illor[um] paupertatez ipi
p[re]mio et[er]no ditabunt[ur] q[ui]a ipi
no esurient neq[ue] sicient amplius
nec cadet sup eos sol n[e]c vllus
estus. Bona ig[itur] [con]versac[i]o debet
ee int[er] gentes ut sclares p[ro]p[ter]
nunc videntes eor[um] puritatem
[con]temptibilitatez [et] vilitate glorificet
h[oc] e[st] laudent d[omi]n[u]m i die visitaci-
onis videntes tu[n]c eor[um] exaltac[i]o[n]e[m]
[et] glorificac[i]o[n]e[m] [et] p[re]miacoez. Deinde

S 2°
No rel...
s [et] ali...
scis v...
clar...
t[em]p[or]e...
...

3°
onet fide
s ad men
s hu̅ilit͛z.
admonito̅
pli stat i h͛.
p̲ gnisatio
ra̅ omib͛
lacat. no̅
sistatis ali
u dignitati.
p̲sone aut
incipatui.
ui deus vos
bdi volu
t. imo sub
cti estote
h͛. i glo.
fidelibus
incredulis
p͛t deum.
e ordinate
lo ȝ qui
tati resistit
ui ordiato
i resistit.

2°
no vel
ȝ rali
sed su
plati
tempe
ribus

3° ihuae
lio debeat
subicere ma
infidelibus
te
p͛t deum
hijs p̲ q͛
mamur
deu̅. ut in
e mrnj. 7
in hijs q͛
t cont͛ deu̅.

Aet me
stos

ptas et
o e a deo

tum d͛. Subiecti estote omni humane creature p͛t deum. Hic aplus indu-cit istos gentiles ad g͛re libertate̅ ex affectus humilitate. Humilitas affectus in tribus p̲ncipali͛ videt͛ consiste͛ p̲. i vniu͛sali subiectione. S͛o. i p̲latorum digna honorificatione. T͛cio i dei voluntatis observatione. Diuidit͛ aut͛ ista p͛s i tres p͛tes s͛m q͛ ex hijs tribus aplus inducit istos gen-tiles ad affectus humilit͛ez. 1 p̲ p̲mus ad g͛re libertate̅ s͛. ibi. Siue regi-ecia ibi. Q͛mia sic ē voluntas dei. In p̲ma p͛te intendit̃ sicut in omnes xp̲ianisq͛ volunt h͛re affectus humili-tate̅ debet ee omnibus subiecti p͛t deu̅. S͛z vos gentiles debet͛ h͛ velle. ig͛ 1c. Dehac aut͛ tone no̅ ponit͛ n̄ v͛bis medij vn͛ ait. Subiecti estote omni c͛ature p͛t deum. Queret aut͛ aliquis vtr͛ ho debeat se subiic͛e malis 1 infidelibus p̲latis 1 videt͛ q͛ no̅. q͛ p̲lati qui no̅ p̲sunt ex di ordinatione h͛o obedi͛e no̅ tene͛ ȝ p̲lationes malorum 1 infidelium homi̅ no̅ s͛t a deo. q͛ nullum ma-lu̅ a deo ē. q͛r 1c. Jn contrariu̅ ē glo. sup̲ isto v͛bo. ubi ait. Subiecti estote no̅ solum fidelibus sed 1 i fidelibus. Dicendu̅ q͛ s͛m aplm ad ro̅anos. xiij°. Omnis p͛tas 1 omnis p̲lacio a deo ē. s͛m ig͛ illa s͛c͛dm q͛ p͛tas 1 p̲lacio a deo ē homo no̅ solum te͛ obedi͛e bonis ver͛ 1 malis 1 i fidelib͛z. 1 malis p̲latis obedi͛e ~~h͛o~~ debet. P͛tatem aut͛ vel p̲e-lacionem a deo ee contingit t͛pliat͛. p̲° q͛ntum ad boni ordinat͛oz. S͛o q͛ntum ad vicior͛ correctoz. T͛cio q͛ntu̅ ad v͛tutu̅ conservac͛oz. P͛° nam q͛ contingit͛ p̲lacionem esse a deo q͛ntum ad boni ordinationem. nam bonu̅ ordinis post bonu̅ p̲ncipii est excellencius

bonu̅. Ordo aut͛ no̅ h͛t esse int͛ equales. s͛ int͛ illa que i ccessit͛ez s͛unt ad invicem. Jnt͛ p̲latos g͛o et subditos 1 int͛ sup̲iores 1 inferiores ordo h͛t reservari. qui no̅ est n̄ a deo vn͛ aplus ad Ro. xiij°. sup̲ dc̄o. cu̅ dixisset q͛ no̅ ē n̄ a deo subdit p͛tas statim. que aut͛ s͛t a deo ordinata s͛t. itaq͛ qui p͛tati resistit dei ordi-nationi resistit. 1 glo. sup̲ isto v͛bo Subiecti estote omni humane c͛ature p͛t deum. d͛ sic. co͛u͛sa° v͛ra oib͛z placeat. no̅ resistatis alicui dig-nitati hominum. vel alicui p̲sone. vel alic͛ p̲ncipatui. cui vos d͛s subdi voluit. q͛ no̅ ē p͛tas n̄ a deo. 1 qui p͛tati resistit. dei ordinationi resis-tit. 1 c͛tatiam p̲ p͛tes exponit h͛. ȝ ordinat ipsam s͛m subiectione 1 p̲latione. S͛o contingit p̲lationem ee a deo q͛ntum ad vicior͛ correctoz. Nam aliqui s͛t ita p̲vi 1 ita mali q͛ no̅ i ducunt͛ ad bonum nisi timore pene. et oportet tales extirpa-dos 1 corrigendos oportuit s͛c͛dm p̲hm legem vi coacta̅ habe͛. et oportuit p͛tates 1 p̲latos ordinari qui talib͛z p̲vis 1 malis homi̅b͛z legem i ponerent. vn͛ ad Gal. iij°. Aplus ait. q͛ lex posita ē p̲pter transgressores. 1 ad Ro. xiij°. scribitur Si male feceris. iudice time. q͛ no̅ sine causa gladium ~~no~~ portat 1 subdit. q͛ dei minist͛ ē vindex i iram ei qui malu̅ fa͛. T͛cio con-tingit p̲latione̅ ee a deo q͛ntu̅ ad v͛tutu̅ conservac͛oz. Nam i tencio quidem omnis legislatoris debet ee. inducere suos "ad bonum 1 ad v͛tutes "subditos 1 qui h͛ no̅ facit peccat. vn͛ p̲hs ij°. eth͛. c͛° ait. q͛ legislatoris i ten͛° ē ~~assiduos facere vel assuescere~~ assue-face͛ suos cives ad bonum 1 i ub͛ ut ait. aguo scit͛ bona ciuitas

Rex cum est maior & precellens aliis dignitate & potestate. Duces aut non hnt potestatem nisi quam a rege acceperunt ut malos puniant & bonos remunerent laude. Finis enim legis & ministrorum eius esse debet punitio malorum & remuneratio bonorum.

in mala plati igr sunt ad hoc in stituti ad vtutum conseruac[ionem] vnde aplus ad ro. xiii. superius dicit vis non timere ptatem bonum fac & hebis laude ex ea & subdit dei enim minister est tibi in bonum non in malum Similr aut dicere possumus quia contingit plat[um] aliquem adeo non esse primo apte accipientis ut si aliquis insufficiens ad placionem ptatem assumit dimisso sufficienciori & digniori. Nam nullus debet querere fieri iudex si non valeat virtute irrumpere iniquitates ut dicit Ecci. vii. Secundo ex parte modi accipiendi ut si aliquis per violenciam ut per symoniam ad pla[tionem] proveniat. Tercio ex parte vsus vtendi ut si aliquis pla[tionem] vtat[ur] in malum ut precipiat aliquis contra legem dei vel quod precipiat obseruari actus peccatorum & non actus virtutum secundum primum ista secundum que placio & ptas non est adeo platis malis & infidelibus obediendum non est maxime cum precipiunt obseruari actus peccatorum & cum precipiunt aliquid contra legem dei. Secundum ista secundum quod placio est adeo obediendum est omnibus secundum quem modum glo intelligit cum dicit subiecti estote fidelibus & infidelibus. Deinde cum dicit sive regi quasi precellenti sive ducibus tamquam ab eo missis ad vindictam malefactorum laude vero bonorum hic inducit eos ad affectus humilitatem ex platorum congrua honorificacione & est vocalis. Qui cumque volunt habere affectus humilitatem debent venerari & obedire omnibus suis maioribus sive regi qui precellenti sive ducibus hoc est officialibus eius sed vos debetis hoc velle igitur etc. Dicit glo[sa] bene dico quod debetis

Non tenetur quis propter preceptum plati ~~tem tal~~ aliquid facere contrarium legi Christi vnde Ieronimus in epistola ad Ephe. & post xi. q. 3. Si dominus sive platus iubet ea que non sunt contraria fidei ut aduersa sacris scripturis subiciatur illi servus. Si vero contraria precipit magis obediat spiritus quam corporis domino & sequitur. Si bonum est quod precipit imperator iubentis exequere voluntatem. Si malum responde. Oportet deo magis obedire quam hominibus. hoc ipsum & de seruis apud dominos de vxoribus ad viros & de filiis apud patres quia in illis debent tamen dominis & parentibus esse subiecti que contraria mandata dei non sunt. Et b. Greg. in pastorali admonendi sunt subditi ne plus quam expediat sint subiecti ne cum student hominibus plus quam necesse est subici compellantur eorum vicia venerari. Item non solum malum est non obedire quia cum precipitur aliquid contra deum plato non est obediendum ut dicit Aug. xi. q. 3. Non enim solum malum est non obedire precepto. Cum enim dominus iubet que contraria sunt deo tunc ei obediendum non est.

Hyl°

Non expl[icat] cotingit aliquem pla[tum] esse adeo non etc.

omni creature subiecti esse propter deum siue regi quasi precellenti [i. ptate & moribus] sive ducibus [deo vel rege] hoc est officialibus eius ab eo missis ad vindictam [pene] malefactorum laude [remuneracionis] vero [glaz. Lyr°] bonorum. Est aut considerandum quod tyrannos & malos homines permittit quandoque deus dominari & ptatem habere propter primo propter eorum pene aggrauacionem quia quanto ipsi sunt in loco sublimiori tanto periculo maiori versantur secundum Aug. Secundo propter malorum correctionem quia ut scribitur Iob. xxxiiii. ipse deus facit hominem ypocritam regnare propter peccata populi. Tercio propter bonorum exercitacionem quia vita malorum est quoddam exercicium bonorum vii. Aug. dicit. Omnis malus aut ideo viuit ut corrigatur aut ut per eum bonus exerceatur. Vnde quamuis deus permittat malos ptatem habere ad vindictam malefactorum sive ad laudem remuneracionem bonorum. Dicimus eis in hiis que non sunt contra deum contra bonos mores tenentur obedire. Deinde cum dicit. Quia sic est voluntas dei ut benefacientes obmutescere faciatis imprudentium hominum ignoranciam. Hic inducit eos ad affectus humilitate ex dei voluntate obseruacione & est vocalis. Illi qui volunt habere affectus humilitate inspecere debent se conformare diuine voluntati sed diuina voluntas hec est ut benefacientes obmutescere faciatis imprudencium hominum ignoranciam igitur etc. Dicit glo[sa] bene dico quod debetis [ill'] esse subiecti. quia sic est voluntas dei ut benefacientes [ut ita faciatis] obmutescere faciatis imprudencium hominum ignoranciam. hoc est vos subditi benefaciendo [faciatis] obmutescere ignoranciam malorum platorum qui eis tamquam malis existentibus vtuntur in bonum & hoc ipsi ignorant quod malicia eorum in vsum bonum vtuntur. Nam boni subditi faciunt obmutescere malos & imprudentes dominos.

Vel ut benefacientes i. bene conuersantes & malis bene vtentes obmutescere faciatis subtrahendo vel auferendo ab eis materiam loquendi & detrahendi. imprudencium hominum ignoranciam quia ignorantes bonitatem vestram prius detrahebant vos ignorantes quid in vobis vituperarent.

Non em[it] / nos & / Los ho / ds pu / dnari / ta

quasi: hic expressivi / ... qui / vel ... / ... sic dominus / & volu / ... subiecti / ...

Libera / ... / ...

Ioh. 8.

... xxviii

Circa hanc lram dubitat[ur] An christiani teneant[ur] secula ribus potestatibus obedire. Videtur quod non quia filii regis qui ... sunt filii dei. Joh. 1. Dedit eis potestatem filios dei fieri hiis qui credunt in nomine eius. Ideo non tenentur potestatibus secularibus obedire. In contrarium est quod hic dicit apostolus. Respondeo secundum sanctum Thomam 2a 2e q. c. iii ar. vi. fides Christi est iustitie principium et causa secundum illud Ro. 3. Justicia dei per fidem Jhesu Christi. Et ideo per fidem Jhesu Christi non tollitur ordo iustitie sed magis firmatur. Ordo autem iustitie requirit ut inferiores suis superioribus obediant. Aliter enim non posset humanarum rerum status conservari. Et ideo per fidem Christi non excusantur fideles quin principibus secularibus obedire teneantur. Ad argumentum vero dicendum quod servitus qua homo homini subicitur ad corpus pertinet non ad animam que libera manet. Nunc autem in statu huius vite per gratiam Christi liberamur a defectibus anime non autem a defectibus corporis ut patet per apostolum Ro. 7 qui de seipso dicit quod mente servit legi peccati. Et ideo illi qui sunt filii dei per gratiam liberi sunt a spirituali servitute non autem a corporali quia temporalibus dominis tenentur astricti.

quia dominos superbos faciunt obmittere humilitatem. Avaros vero perdere largitatem, et luxuriosos perdere honestatem. Unde cum dicit Quasi liberi et non quasi velamen habentes malicie libertatem, sed sicut servi dei. Omnes honorate, fraternitatem diligite, deum timete, regem honorificate. Hic ponitur tertium quod scilicet inducit homines ad libertatem gratie et est ideo causalis. Illi qui volunt liberi esse debent illa libertatem habere in bono, quia malum posse non est posse sed deficere. Et vos debetis hoc velle, igitur etc. Dicat glossa: Obedientiam predictam faciatis quasi liberi existentes, et non quasi velamen habentes malicie libertatem. Hec est libertas vera que obumbrat corda vestra ut tanto libentius peccatis quanto minus iugo servitutis depressi estis, sed volo vos esse liberos a servicio culparum et permanere in servicio virtutis ut glosa exponit. Unde subdit Sicut servi dei. Omnes honorate, fraternitatem diligite, deum timete, regem honorificate. Est autem considerandum quod quidquid tangit apostolus in parte ista ultima, que homines esse faciunt liberos. Primum est peccatorum immunitas. Nam peccatum facit hominem esse servum quia qui facit peccatum servus est peccati. Ergo adhuc dicit Quasi liberi et non quasi velamen malicie habentes libertatem. Secundum est in dei servicio fidelitas, quia servire deo est regnare. Unde ipsa veritas ait Quis putas est fidelis servus et prudens quem constituit dominus super familiam suam. Et tertium adhuc dicit Sed sicut servi dei. Tertium est fraterna caritas, quia perfecta caritas foras mittit timorem, et ubi est spiritus dei ibi libertas. Et quantum adhuc dicit Omnes honorate, fraternitatem diligite. Quartum est in mentibus humilitas quia ut scribitur Ecc. xxv. Beatus homo cui donatum est habere timorem dei. Et quintum adhuc dicit Deum timete. Quintum est obediendi voluntas

quia ut allegatum est supra. Qui potestati resistit dei ordinationi resistit. Et quantum ad hoc dicit Regem honorificate.

Servi subditi estote in omni timore dominis

non tantum bonis et modestis sed etiam discolis. Postquam apostolus hortatus est liberos in parte ista ut supra dicebatur hortatur ipsos servos, et duo facit quia primo inducit eos ad humilem subiectionem suorum dominorum ex eorum remuneratione. Secundo exempli vero imitatione, secundum ibi Christus passus est pro nobis. Primo quod per divisionem in membra. Primo ponitur ipsorum servorum ad suos dominos universalis timoratio et subiectio. Secundo ponitur eorum adversus premiatio. Tertio ponitur premiationis cause assignatio. Quarto ponitur predicte remunerationis conclusio et confirmatio. Secunda ibi Hec est enim gratia. Tertia ibi Que enim gratia est. Quarta ibi Sed si benefacientes. Superior parte intendit Petrus volens quod inferiores debent esse universaliter subiecti suis superioribus, sed servi sunt inferiores respectu suorum dominorum, igitur etc. Confirmatur glossa sic. Dicit Petrus quod liberi debent habere libertatem in bono, quia dixit esse servi dei, ex quo sequitur exhortatio dominorum. Restat autem ut etiam fiat exhortatio servorum. Unde ait Servi subditi estote in omni timore dominis, non tantum bonis scilicet in vita et modestis in sermone sed etiam discolis hoc est indisciplinatis in doctrina. Quereret autem aliquis utrum debeant servi suis dominis servire ex timore, et videtur quod non, quia perfecta caritas foras mittit timorem. Servire ex caritate suis dominis servire igitur non dicit ...

Marginalia (right):

Hic specialiter instruit servos, quibus primo dat documentum. 2o ostendit implementis meritum ibi Hec est enim gratia. 3o producit exemplum ibi Christus passus est pro nobis. Unde glo. exponit hanc lram dicit. Superius hortatus est liberos ad subiectionem, nunc hortatur servos dicens Servi subditi estote etc. Ubi elicit doctrina sub norma. Servi suis dominis ... non tantum bonis et modestis in vita et moribus sed etiam discolis et ingratis debent esse subditi subiectione obedientie et reverentie in timore minori et exteriori, cavendo non solum dei offensam sed etiam offensam hominis propter deum.

Homines per toto accipitur quia totum dicit et perfectum id est sine ... quasi ... In omni timore hoc est in ... timore.

Utrum servi debeant suis dominis servire ex timore.

Est autem timor ... quo quis cavet non solum offensam dei sed etiam hominis propter deum subditi. Non tantum bo.

Marginalia (middle): scilicet liberi estis. — quia in omnibus relucet ymago dei quod est honorandi.

7 p.o
no eps est tio est sim simes ... gue

ex timore. Eiusdem iucunditatis est apostolus
hic. Circa iii^m quod notandum est hic duplex
distinctio, una ex parte servorum
alia vero ex parte dominorum. Ex parte
servorum distinctio talis est. Nam mi-
sit Christus timor quorum unus est servilis
qui solum habet oculum ad penam.
Alius est initialis sive generalis
qui habet duos oculos, unum ad
penam et reliquum ad meritum. Tertius
est filialis, qui solum oculum habet
ad meritum et ad dilectionem. Similiter
servi servientes ex timore triplici sunt
genere, quia aliqui serviunt solum timore
pene, et isti peccant omni merito
eo quod talis timor meritorius non est
unde apostolus ad Ephe. ultimo ait: Servi
obedite dominis carnalibus cum omni
timore et tremore et in simplicitate
cordis vestri sicut Christo non ad oculum
servientes hoc est non respiciendo
penam vel complacentiam quasi hominibus
placentes sed ut servi Christi facientes
voluntatem dei ex animo. Aliqui
vero serviunt timore pene et timore
filiali ex caritate, et isti non ex toto
dicuntur carere merito. Alii vero solum
timore dei et timore filiali suis
dominis serviunt, et talis timor perfectus
est et meritorius, de quo timore apostolus
dicit intelligitur hic cum dicit: Servi esto-
te subditi in omni timore dominis hoc
est in omni tempore timore perfecto et filiali
vestris dominis serviatis ut glossa ex-
ponit. Distinctio vero ex parte do-
minorum talis est. Nam domini ut liberi
et boni preesse possint, debent esse boni
in vivendo, quia cum servitus sit in-
ducta propter peccatum, sequitur quod mali
et peccatores non debent preesse sed sub-
esse debent. Secundo modesti in precipiendo
quia non debent cum severitate et super-
bia preesse sicut faciebat Holo-

7 2o
no distinctio ex parte dominorum

fernes de quo dicitur Judith iii^o. Qui cum
immensos honores dii sui sibi exhibe-
rent, ferocitate tamen animi eius pla-
care non potuerunt, sed debent magis cum
modestia et humilitate imperare, et
condonare confusiones eis tamquam per
servos illatas. Ad Ephe. vi. supradicto
dicitur: Vos domini eadem facite servis remit-
tentes iniurias scientes quia et illorum
et vester dominus est in celis. Tertio debent esse Tertio
scientes in regendo, quia secundum philosophum in
primo politicorum. Servus est quoddam in-
strumentum et quoddam organum animatum
ipsius domini, sicut igitur instrumentum
regitur et dirigitur per ipsum artificem.
Sic servus debet dirigi et regi per ipsum dominum.
Nam quemcumque oportet sic facere oportet
dominum sic parare et ordinare. Sed igitur
domini sunt discoli et indisciplinati
servos suos regere et regere non possunt
Ubi tamen contingat dominos hiis tribus carere
supradictis ut quod sint mali in vivendo
et feroces in precipiendo et sicut discoli et
indisciplinati in regendo adhuc tamen
servi cum omni reverentia tenentur
talibus dominis obedire saltem in hiis
que non precipiunt contra legem dei.
Et hec est sententia apostoli ubi ait: Servi
servi debent esse subditi in omni
timore dominis non tantum bonis et mo-
destis sed et discolis. Deinde cum dicit
Hec est enim gratia si propter dei con-
scientiam quis sustinet tristitias pa-
tiens iniuste. Hic ponitur ipsorum
servorum persuasio ad hoc et vero tales
illi patiantur ad hoc et illi efficiantur
grati deo qui iniuste propter ipsum pa-
tiuntur tribulationes. Sed vos servi
quicumque iniuste patimini tribulationes
duris dominis igitur etc. Dicit quod: Hec
enim est gratia. Hoc est in hoc consistit
vera gratitudo et verum premium si propter
conscientiam dei. Hoc est si propter deum

sacietem bonam consciam etiam. Sus-
tinet quis tristiciam h. e. verbera et
verba paciens iniuste a suis dnis
Est aut considerandum q. ppt tria sunt
pacientes sine causa dura vba
z vbera a suis dnis efficiuntur deo
grati. Primo ppt pacie toleracionem
qr qui iniuste patitur z pacienter
tolerat meretur remunerari eo q
nullum malum impunitum z nullum bonum
irremuneratum. Scdo ppt di vindicte
expectacionem qr pacientes iniuste
z qui pacienter tolerant expectant
diuinam vindictam. Mea ipse dns in
vindictam z ego retribuam. Tercio ppt
di dilectionem qr scdm aplum hic. Hec
est gra. i. hoc e deo gratum si ppt ip
dm sciente bona intencionem et
dileccionem eius sustinet quis tristiciam
paciens iniuste. Vnde tu dr
Que em gra si peccantes z cola
phizati sufferetis. Hic ponitur p
minacionis cause assignacio z e ro
cio peccantibus z offendentibus merito
z iuste debetur pena z non debetur
eis meritum. Sz si vos sicut peccantibus z
offenditis vobis sic peccantibus z offe
dentibus debetur nobis merito pena
tacet. Hoc est q ait. Que e em gra
h. e. que gra debetur. Si peccantes vbe
et colaphizati h. e. ipe corrigi
z vberari sufferetis quasi diceret q nulla
gra debetur nobis si ppt peccata vra
sustinetis vbera z correpciones a
vris dnis. Nam ut scribitur iniure
Culpa comissa nulli debet patro
cinari. Bonum. Si quis sunt peccant
z offendunt talis culpa non debet
eis patrocinari in meritum dato q ipi
ppt pena sustineant quia diuine
culpe correspondet pena. Ro
igitur qre sunt meritum pnt expectare
de verberibus z tribulacionibus quas

sustinent a dnis suis. est. Si talia
paciantur iniuste z sine causa.
Vnde tu dr. Sz si bnfacientes pa
cienter sufferetis. Hec e gra aput
deum. In hoc em vocati estis. Hic po
ponitur remuneracionis conclusio z con
firmacio z e ro talis. Gracia dei
remunerat iniuste pacientes. Sz si
vos sicut bn facitis sequitur q paci
amini iniuste a dnis vris igitur
merito debetis p graciam di remu
nerari. Dicat igitur Sz si bn facientes
pacienter sustinetis supra mala
illata a dnis vris. h. e gra aput dm
i. hoc e gratum aput dm quamuis
non sit gratum aput homines. In
hoc em vocati estis ut pacienter
paciamini vl in hoc estis vocati
scz ad seruitutem z in tali statu p
maneat cum salute. Quereret
aut aliquis vtrum xpianus sit exclusus
a seruitute dnorum ppt baptismum
z videtur q sic qr seruitus ppt peccatum
inducta e. Sz p baptismum hoies
a peccato liberantur igitur liberantur
similiter a seruitute. In contrarium est
aplus hic dicens. Dicendum q quamuis mors
z seruitus z alie penalitates cor
poris sit in nobis ppt peccatum verumtamen
baptismus non delet statim predictas
penalitates sz prius regenerantur
tur in vita spirituali z efficiantur participes
illius vite in qua omnia ista tollentur.
Nam p baptismum ho liberatur
a peccato originali ut e persona quedam
sz non liberatur a peccato z a penalita
tibus quibus ipm ut e infectio
nature e in eo vt est regeneratiua z
productiua alicuius alterius. Vnde
videmus q quantumcumque ho p baptismum
sit liberatus a peccato originali ut
est quedam persona sicut se considera
ta semper tamen generat filios in peccato

In paac iniuste a suis dnis
deut. 32 / ezech. 9 / Ro. xij / heb. x
7. c.
Vtrum xpianus pr excludi a seruitute dnorum ppt baptismum
Solucio et non putas de peccato originali

Rs ad fez

originali conceptos / per baptismum
ergo homo non liberatur a servitute et
a necessitate moriendi / ac etiam ab
aliis penalitatibus / que sequuntur
ipsum peccatum originale / non ut est
infectio persone / sed magis ut est
infectio nature / unde apostolus .i. ad Cor
vii°. aut unusquisque in ea vocatione
in qua vocatus est permaneat / servus
vocatus es non sit tibi cure / si potes
aut liber fieri magis utere. De-
inde cum dicitur Christus passus
est pro nobis vobis relinquens exemplum
ut sequamini vestigia eius
hic inducit ipsos pro nobis ad pa-
cienter sustinendum iniurias do-
minorum exemplo Christi imitacione. Et dividitur
in quinque partes. secundum quod in quinque docet
ipsum Christum esse imitandum. Primo namque
docet ipsum esse imitandum in pene
acerbitate. Secundo in pacienti immunitate.
Tercio in pacientie humilitate. Quarto
in dilectionis caritate. Quinto in doctri-
ne veritate / secundum ibi. Qui peccatum non
fecit / tercia ibi. Qui cum male-
diceretur / quarta ibi. Tradebat autem
quinta ibi. Eratis enim. In prima
parte intendit talem racionem. Cum
racio omnis iniurie est instructio
sed Christus passus est pro nobis iniuste
pati tribulaciones pro amore eius
ut possimus eius vestigia sequi.
Dicit igitur sic dico / quod in hoc vocati
estis scilicet ut pacienter patiamini
quia Christus passus est pro nobis ge-
tilibus super relinquens exemplum ut
sequamini vestigia eius. Queri-
tur autem ab utrum passio Ihesu Christi
fuit maior omnibus passionibus
et videtur quod non quia in aliis sanctis
dolor mitigabatur et mitigatur
ex divina contemplacione. sed

ipse Christus fuit simul viator et conpre-
hensor / ergo eius dolor ex divina con-
templacione multo forcius debebat
mitigari. In contrarium est quod scribitur
Trenorum i°. O vos omnes qui transitis
per viam attendite et videte si dolor
similis sicut dolor meus. Circa dictum
quod apostolus proponit nobis Christum esse
imitandum. Primo in pene acerbitate.
Cum dicitur Christus passus est pro nobis relinquens
exemplum ut sequamini eius vestigia.
Nam ipse passus est pro nobis in sua
nativitate magnam paupertatem / quia ut
scribitur in ewangelio. Mathei. Vulpes foveas
habent et volucres celi nidos. filius
autem hominis non habet ubi caput
suum reclinet. Item passus est
pro nobis in sua conversacione magnam
corporis debilitatem. unde in ewangelio
Jo. scribitur quod Ihesus fatigatus ex
itinere sedebat sic super fontem.
Item in sua passione passus
est pro nobis doloris immensitatem
quam quidem passionem possumus
dicere maiorem fuisse omnibus
aliis passionibus propter vii. que
ipsam passionem augmentare
debuit. Primo propter eius complexionis no-
bilitatem. Nam complexio eius fuit
temperatissima et nobilissima / quia
fuit speciosus pre filiis hominum. et
quanto eius complexio fuit nobilior
et tenerior. tanto fuit maioris
doloris perceptiva. propter locorum uni-
versitatem. quia passus est in locis maxime
nervosis. et maxime dolorem paricientibus
scilicet in manibus et in pedibus. Tercio propter
pene universalitatem / quia sicut culpa
per quam satisfaciebat universalitatem habebat.
quia erat infectio tocius humane
nature. sic ipse penam universalem vo-
luit sustinere / quia passus est in omnibus

A eo quod tales penalitates

Inducit exemplum passionis Christi ad sustinendum iniurias dominorum ex ipsius imitacione.

Primo

Non debemus Christum imitari in quinque

Et sine causa / ergo et nos debemus iniuste

Secundo

Utrum passio Christi sit maior aliis passionibus

"vobis

quere viii Luce ix°.

3. c

Nota passio Christi maior fuit passionibus propter vii

Secundo

membris sui corporis. Quarto propter eius
doloris puritatem, nam ut dicebatur
magister de .. nullus sanctorum dolor miti-
gabatur ex divina contemplacione et
confluxu superioris viri interioris. Sed in
passione christi secundum damascenum. Hic
divina dispensacione permissum est ut
simul potencia intellectiva in fruicione
beata existente permittebatur po-
tentie sensitive, quod patet et affligere
quia utramque potenciam permittebat
agere quod sibi erat. Quinto propter mor-
tis horribilitatem quia ipse michi con-
miserat propter quod ipse sit crudeliter
debet pati. Sexto propter inefficie-
ciam crudelitatem. Nam ipse passus
est ab illis quibus multa bona fe-
cerat et propter quorum dilectionem incarnat-
fuerat. Deinde cum dicit Qui peccatum
non fecit nec inventus est dolus in
ore eius. Hic docet ipsum vitam esse
imitandum in peccati immunitate, et
in talibus. Illius vestigia debetis
imitari qui non fecit peccatum nec in-
ventus est in ore eius dolus. Sed talis
fuit ipse christus ergo etc. Dicat ergo sic
dico quod debetis sequi vestigia christi
qui peccatum non fecit, nec inventus est
dolus in ore eius. Est autem conside-
randum quod christus non est ortus in peccato origi-
nali, nec fecit peccatum actuale, nec est
locutus peccatum veniale. Primo namque
non est ortus in peccato originali, quin immo
omnes qui ad eius conceptum ordina-
bantur sanctificati fuerunt. Nam sanctifica-
ta fuit beata virgo que ipsum in utero
portavit, quia ante fuit sanctificata quam
nata. Sanctificatus fuit Jeremias qui
eum vaticinio prophetavit dicens Jer. 31.
Novum faciet dominus super terram mu-
lier circumdabit virum. Sanctificatus est fuit
etiam Johannes baptista qui eum bap-
tizavit et digito demon-
stravit, de quo habetur Luce 1°.

quod spiritu sancto replebitur adhuc ex
utero matris sue. Non fecit peccatum actu-
ale, quia ut ipsemet testatur Johannis 14.
Johannis. Venit enim princeps mundi
huius et in me non habet quicquam. Nec est
locutus veniale peccatum, quia dolus non
est inventus in ore eius. Deinde cum dicit
Qui cum malediceretur non maledi-
cebat et cum pateretur non comminabatur.
Hic docet christum esse imitandum
in patientie humilitate et in talibus.
Illius vestigia debemus imitari
qui cum malediceretur non maledi-
cebat et cum pateretur non comminabatur.
Sed ipse christus fuit talis, ergo etc.
Hoc est quod dicit qui sicut christus cum ma-
lediceretur non maledicebat et cum
pateretur non comminabatur. Est autem
considerandum quod duo vera patiencie sunt hic
primo non est imprecativa. Et quantum
ad hoc dicit apostolus Qui cum male-
diceretur non maledicebat, ubi glossa
ait quod christus non imprecabatur iudeis
mala que ipsis ventura erant. Secundo non
comminativa et quantum ad hoc dicit Cum
pateretur non comminabatur. Nam ut
scribitur Ysaie liii ad tempus sustine-
bat paciens et postea erit vere
dictio iocunditatis. Deinde cum dicit
Tradebat autem iudicanti se in-
iuste quod peccata nostra ipse pertulit in
corpore suo super lignum ut peccatis mor-
tui iusticie vivamus cuius livore
sanati estis. Hic ostendit christum esse
imitandum in dilectionis caritate et
in talibus. Illius vestigia debetis
sequi qui sponte et liberaliter se
exposuit morti propter nos. Sed talis
fuit christus ergo etc. Dicat ergo sic dico
quod christi vestigia debetis sequi, qui
christus tradebat seipsum spontanee
iudicanti se iniuste. Hoc est ipso

k. 2°

non sunt vera patiencia
duo dicit hic

Christus .n. etsi du-
re arguebat et
corrigebat iudeos
d. vos ex patre diabolo
estis. Et progenies vi-
perarum. Et ve vobis
scribe et pharisei.
hoc tamen procedebat ex
caritate. et non ex con-
tumelia. aut libidine
vindicte. vel cupiditate
comminandi. Aliis
aliquando comminabatur
d. nisi penitentiam egeritis
omnes simul peribitis.
Et tolerabilius
erit terre sodomorum quam
illi civitati. hoc tamen
erat ex caritate.
Unde dura correctio
ex caritate procedens
non est contumelia.
Sed si procedat ex libido
re vindicte. et ex
intentione vindicandi.
contumelia est.
Et hoc ex christi instrui
mur, quod qui nobis
contumelia infertur
vel iniuria. locus est
pacie. non correctionis.
Quia si quis contumelia
vel iniuria patitur et
in correctorem prorumpit
videtur hoc facere ex
vindicta et impaciencia.
non ex caritate et iustitia.
Sic ergo christus paciebatur
non tamen ex necessitate vel
coactione

a morte turpissima
quare 5 ...
Sexto propter ... causam ir-
rationabilitatem

l 1°
Nota caritas xpi fuit ipse iugis

iudaico iuste se odepnanti q̄
pcc̄a nr̄a ipse ptulit in corp̄e suo
posito sp̄ sup lignum ut pctis
mortui iusticie uiuamus cuius liuore
h. ē nimia dilcōne tal' tam' tale (liuore)
ne liuida fc̄a ī passione sanati
estis ¶ Est aut osi dn̄ q caritas
x̄ qua hūit p nob. hūit in se
m° ppt q eius vestigia de
bemus imitari in dilcōnis actu
Nam p° eius dilcō fuit libalis
hylarem em datorem diligit ds
Et h' adh' aplus d'. Tradebat
aut iudicanti se iniuste. sp̄ spon
tanee 2 libealit. S3° fuit per
sonalis / qr no p aliū sed p se
ipm ī sua psona uoluit p nob
pati / 2 h' adh' d' Qui pcc̄a
nr̄a ipe ptulit icorpe suo po
sito sup lig'm Tercio fuit co'virb/
2 ingiralis qr sic ipe corpalit
p nob mortuus ē sic nos debemus
ee mortui pctis. viuere aut
debemus do / 2 h' adh' adicit
ut pctis mortui iusticie viuamus
Quarto fuit fructuosa 2 virtualis
2 qntū adh' d' Cuius liuore
sanati estis ¶ Deinde cū d'
Eratis em sicut oues erran
tes / s3 cōuersi estis nunc ad pasto
rem 2 epm animar vr̄ar. Hic
vlterio docet nos ee imitādum
ī doctrine vitate / 2 eo talis.
Illius vestigia debetis sequi ad
que cōuersi estis sic oues erra
tes ad pastorem S3 talis est ipe
x̄. ig' 2c. D' g° Eratis sp̄
ī statu gentilitatis sic oues
errantes S3 cōuersi estis nunc
ad pastorem 2 epm aiar vr̄ar

l 2°
Nota status platorum ex duobus quemdatur

¶ Est aut osi dn̄ q ī vltima ista
pte stat' platorū ex duobus
2 mēdari pt p°mo ex statu
subditor picli nimine. S3° ex
officii ipor singulari magnifice
Nam quanto status subditor ē
piculosior. tanto status platorū
redditur altior 2 sublimior / p'm
istor hetur cū d' Eratis em
sic oues. S3m not' cū adiungit
s3 conuersi estis nunc ad pastorem
2 epm animar vr̄ar ¶ Quod aut
tā q reddunt subditor statum
piculosū nimis p'm ē corum
negotior plitas Nam quanto
homines st pluribz negotiis de
diti tanto animus cor plus di
strahitur Vnde vita activa ē q̄
negociantur homines subditi
multū h3 aī distrahe q dubitasse ipe
ipi marthe p quam signabat'
vita activa cognicionem de sua
sorore dixit. Martha martha
sollicita es 2 turbaris erga plurima.
7 3 R. xxii° scribit' Vidi cunctum
isrl dispsum ī motibz qsi oues
no hntes pastorem cor. S3m ē
amor mobilitas. Na plati
st mobiles fluctuantes p diusa
vicia 2 pctā. Tcm ē cor itllcus
ignorancia 2 cecitas / vn ī psona
cor scribitur. ysa. liii° Omnes
nos qsi oues errauimus vnusqsq3
ī viam suā declinauit 2 dominus
posuit ī eo iniquitates oim nrm.
Ista tn p ordine ī p'ma pte hmus
auctori ponit Nam plitas negociorum cor
hetur cū d' Eratis em / sup in
firmi diuisitate pctor ut glo d'
Cor no amor mobilitas het'
cū subiungit' sic oues Nam sic
oues mobiles sunt qr vna se pici
ente ī aqua. oues vadunt
p° eam Sic ē ī platibus qr
uno affirmante vl negante
ceteri omes illud affirmant
siue negant / siue malum

sine bonum. Secundo eorum intellectus teca-
tas notatur cum subiungitur. Erra-
tes. Nam quilibet eorum potest dicere
illud psalmi. Erravi sicut ovis que periit.
Secundo status platorum commendatur et
ex eorum officii singularis magni-
ficentia. Consistit autem magni-
ficentia platorum spiritualium in tribus.
Primo in errantium et deviantium con-
versione unde in canonica Jacobi
ultimo scribitur. Qui converti fecerit pec-
catorem ab errore vie sue salva-
bit animam eius a morte et operit mul-
titudinem peccatorum. Secundo in subditorum munit-
tione unde petro primo pastori ecclesie
dictum est pro primo. Pasce oves meas.
Tertio in eorum viciorum correctione unde
in actiuo inmo papiae dicit augustinus
obsecra increpa in omni patientia et
doctrina. Ista autem tria in secunda parte predicte
auctoritatis predicte per ordinem intelli-
guntur. Nam errantium et deviantium
conversio tangitur cum dicitur. Sed conversi
estis nunc. Subditorum vero in tribus
spirituali et corporali munitio notatur cum
adiungitur ad pastorem. Secundo eorum
viciorum correctio notatur cum subiungitur
et episcopum hoc est visitatorem animarum
vestrarum. Debent igitur plati sub-
ditos suos erroribus convertere per
eorum predicationis verbum. Debent eos
spiritualiter pascere pecore vite sanctitatem.
Et debent eos corrigere pro iusticie
severitatem ut merito subditi de suis
platis dicere possint. Conversi nunc
sumus ad pastorem et episcopum animarum
vestrarum etc. Capitulum 3m

Similiter et mu-
lieres subdite
sint viris suis. Postquam
apostolus
hortatus est duos et suos. In parte

ista ut dicebatur superius hortatur viros
et mulieres ad mutuam subiectionem.
Secundo hortatur viros ad debitam uxoribus
honoris exhibitionem. Tertio hortatur
utrosque ad sanctam et honestam conversationem
secundo ibi. Viri similiter. Tertio ibi. In fide
autem. Prima autem pars dividitur
in duas partes quia primo ponitur quod ex parte
mulierum in conspectu virorum suorum
esse debet subiectio. Secundo ostendit
ipsorum virorum utilitatem consecutio.
Tertio ex parte mulierum ponitur quod
debet esse puritatis studium. Quarto
ponitur cum istorum virorum probatio. Secundo ibi.
ut conquirantur. Tertio ibi. Considerantes
etc. ibi. Quarto cum. Intendit ergo in prima parte
rationem. Sicut se habent mulieres respectu
virorum. sicut se habent inferiores respectu
superiorum. Sed inferiores debent suis
superioribus esse subiecti. Igitur et mulieres
debent esse subiecte suis viris. Con-
tinuatur igitur sic. Deus et quod sunt
debent esse subiecti suis dominis.
Similiter et mulieres subdite sint viris
non adulteris sed viris suis ut glossa
dicit. Est autem considerandum quod in
mulieribus reperiuntur quinque propter que
merito debent esse subiecte viris
suis. Primum est dei precepti transgressio.
Nam a primis transgressionem suscepit
originem omnium nostra perditio. Unde
in penam eius transgressionis dictum est
Genesis iii. Quia hoc fecisti sub semper eris
sub potestate viri et ipse dominabitur tui.
Secundum est superbie elatio. Nam mulier
est elata et pomposa in suo ap-
petitu quia ut dicit Augustinus mulier
elata persuasioni serpentis obediens
precepta dei contempsit et ex hoc
meruit subici in virorum potestate. Tertium
est mobilitas quia sicut ipse sunt
molles in complexionis qualitate.
non enim sunt sunt stabiles in consilio.
sed quanto plus cogitat tanto peius

Capitulum 3m

Margin notes:

lectio 5o — Secundo magnificentia platorum in tribus consistit

lectio 4o — Secundo plati per dicere suos subditos a viciis purificare

Capitulum 3m — Primo monet de bene vivendo. Secundo de bene vivendo in membris suis. Primo monet coniuges. Secundo

omnes. Primo fideles ibi. In fide autem. In prima parte primo monet mulieres. Secundo viros ibi. Viri similiter. In parte prima primo hortatur mulieres ad subiectionem virorum. Secundo ad sui decentem ornatum. ibi. Quarum non sit. Tertio ponit exemplum ibi. Sic enim aliquando.

Et circa fatum primo hortatur mulieres

vel castitatis

et plato

subiectione obedientie et reverentie

lectio 6o — Quod mulieres debent esse subiecte viris suis propter quinque

dicit. vn philosophus dicit solum in casu
mulieris consilio contendum. Viri
autem sunt in corpore solidiores. Sic et
ratione stabiliores et firmiores et ex
hoc dant ... eorum regimine regi et
gubernari et per consequens debent eis esse
subiecte. Item tertium est in eis verecun
die passio. Nam sexus muliebris
desiderio verecundus est quia est turpis et
fragilis et quia est ad turpem actum
provocativus et inductivus. Et quia semper
de turpi actu est verecundia. Hinc est
quod mulieres naturaliter tamquam fragile
sexum habentes et ad turpe actum
provocantes debent esse verecunde. Et si
contingat aliquas non verecundas arbi
trandum est tales in malis actibus de
lectari. Vnde Ecclesiastici xxvi^o scribitur: In filia
non avertente se firma custodiam. Et iterum
est in eis verborum clamatio et litigatio.
Vnde Prouerbiorum ix^o scribitur: Mulier stulta
et clamosa plena quoque illecebris
et nichil omnino sciens sedet in
foribus sue domus super sellam
in excelso loco ut vocaret transe
untes per viam et pergentes in itinere
suo. Propter ista quinque iam dicta possumus
quod mulieres semper debent esse subiecte viris
suis. Deinde cum dicit: Ut et si qui
non credunt verbo per mulierum con
versationem sine verbo lucrifiant. Hic
ponitur ipsorum virorum vtilitas secundo se
cundo et est ideo tribus. Illa subiectio est
laudanda in mulieribus ex qua con
tingit magna vtilitas ipsorum virorum
secundum communi subiectione mulierum
contingit quinque infidelium virorum
ad fidem conuersio et cetera. Dicit ergo
hoc dico quod mulieres debent esse sub
iecte suis viris ut et si qui maritorum infideles
non credunt verbo eorum per mulierum
conuersationem sine verbo predi
cationis lucrifiant hoc est convertantur
ad fidem. Non enim mulier debet predicare verbo sed exemplo
quod est efficatius. Nam secundum Bernardum efficatior
est vox operis quam sermonis. Et ideo Apostolus i ad
Thimotheum 2 docere mulierem non permittit.

vnde i. Cor. 7. sanctificatur vir infidelis per mulierem fidelem
ad fidem. Et si quereret autem aliquis
utrum mulieres debeant cohabitare cum viris
infidelibus. Et videtur quod non quia coniugium
inter personarum infidelium non tollatur
absentia. Nam ut dicit Augustinus: Coniugium
non nubat in sue religionis viro
mulier. Vir infidelem ducat vxorem. Ergo
similiter tales non debent simul cohabi
tare. In contrarium est apostolus. Hic
dicendum quod hanc questionem determinat
Augustinus sicut apparet in iiii^o sententiarum xxxix
distinctione. Vbi ex verbis eius colligitur
quod matrimonium fidelis et infi
delis irritum debet reputari ut si aliqua
mulier sit fidelis non licet eam copu
lare coniugium cum viro infideli tam
secundum legem novam quam secundum veterem.
Nam in veteri lege prohibitum est
fideles viros infideles ducere vxo
res. Deuteronomii: Non accipias vxorem
de filiabus alienigenarum filiis tuis ne
seducat eos post deos suos. Sed si
ambo coniuges sint infideles et alter
eorum ad fidem convertatur potest vnus cum
altero cohabitare sine contumelia crea
toris. Dicit Apostolus i ad Cor. vii^o:
Si qua mulier habet virum infidelem et hic
consentit habitare cum illa non di
mittat virum. Et hoc cum subdit ibi:
Sanctificatur vir infidelis per mulierem
fidelem. Et glosa dicit super isto verbo Apostoli:
Domine ... subditae viris
suis ... ut non solum nichil
mali adimpleant eorum persistant in
superabiles ut ipsis viris exemplum sint
castitatis et fidei. Deinde
cum dicit: Considerantes in timore
sanctam conversationem vestram quarum non
sit extrinsecus capillatura aut circumdatio
auri aut indumenti vestimentorum
cultus sed qui est absconditus homo
cordis in incorruptibilitate quieti
et modesti spiritus qui est in conspectu
Domini locuples. Hic ponitur ipsarum

Vere mulieres debent cohabitare cum viris infidelibus

in eo quod dicit si qui non credunt

Ita debent bonas mulieres

faciant sed in tam sancta conversatione

sit

qui

fideles

et extremitate ut sint aliis dissimiles

lxxxxix in cpla

Nimia aut suplluitas dupl' ospdam . s. scdm magnitudine z multitudinez. Quo ad magnitudiez. sicut longis caudis vestiu incedentes. tra z via scopentes. vn ett .9. dimitty corpib z visub demente. incessus pedu. et ingressus homis contrariant de eo. Quo ad multitudiez. qr suppluntas i illis qui volut hre diusa mutatoria. qui potius volut ea a tineis comedi. qm xpm cu eis i paupibs indui.

murant & ornameto exteri. s3

mulier puritas/ vl castitatis itencio z est io talis. Ille mlres multo ghut puritam itencoz que no tm de ornameto z puritate ipis ubi itiori constare. Sz vos mlres gentiliu debetis esse tales/ igr zc. Dicat g. bn dico/ q vos mulieres debetis ita sce z honeste conusari cu piris viris ut possitis eos lucri. ad fidem et co uitere/ considerantes vir ?gedi semp i timore dei casta cousacoz vram. quarz no sit exti9 extinus capillatura/ aut circudacio auri/ aut idumeti vestimentoru u3 cultus. s3 qui absconditus cordis e ho incorruptibili te spus quieti z modesti/ qui quidz spus est i conspcu di locuples h. est dives. q dicat/ q vos mlres no debet ornare hoiez extinus corruptibi tez ab. Sz magis debetis ornare itiore qui i corruptibilis e z locuples i conspcu di. Est aut considerandu q cu ipa vestimenta z ornamenta corpis contingit ch'ri adpnus quinqz modis peccare/ pmo/ i pciosi te/ qr no decz aliq multu pcios vestimentis uti. vn gg. d. Nemo putet in studio vestimentor pciosor desse pctin/ Qz i mollitie z suauitate/ qr co vita homis de ee tu pnia z fletu pctor/ 2do i psona homy supbor z i delicys tpalibz viuenciu scbit. lc. xi. Ecce qui mollibus vestiut. i domibz regu st. 3cio i nimia spetosi te/ vn in culpa z vitupiu homy vtencium spetosi te vestimentor. Scbit. i ewn. luc xvi q ho quida erat dives z induebat purpura z bysso z epulabat cottidie splendide zc. Qrto in nimia curiosi te/ Nam s Aug. no debemus appete vestibz placere s3 moribus Et io Sophonie pmo scbitur Visitabo sup omnes qui induti sut

Et tcia psona silt ad scdam diens sermonez ad mulieres. ut quomodo loquitur qi magis familiaris est alicuiat eas a bonu

m3 2o No i vestitu ornamento nuge pecca quinqz modis

et extraneitate. ut sunt alys dissiles

veste pegrina/ h. est veste curiosa z extranea. Qnto i nimia supfluitate/ Nam no debemus retinere veste ad supfluitatez. s3 ad utilitatem. Io scbitur luc. iiio. Qui h3 duas tunicas det vna no hnti/ Et veret aut ars vtz mlres pccent mortaliter ex ornamento vestimentor/ z videt. q sit qr Cyprianus d. Serico z purpura indute xpm i duere no pnt. auro z margaritis orte ornamenta cordis z pectoris pdiderut. Judith in est glo. h. que d. q suos cultus mlres ppt maritos excusare pnt. Dicendu q de mulieribz possumus dare triplicez distinctoz. Nam queda st q ornat se intus z extinus/ z tales excusari pnt a peccato ppt mltas r. Pmo ppter virorz adulterio revocacoz. Nam si io se ornat ut viros suos ab adulterio revocet. no peccant ex tali ornamento/ qr e ibi debita finis itencio/ Scdo pnt excusari ppt virorz pcisam dilectoz. Nam si ornat se mlres ut viris suis placeat pase non peccat. Io i. ad cor vii. apl's scbit q. mlier que nupta cogitat q. sut mundi quo placeat viro. Tcio pnt excusari ppt virorz statuis decenciam z honore. Na mlres q se ornat scdm decenciam statuis suor viror no peccat. si h. facuit ut sui viri viliores no reputent. Qrto pnt excusari ppt ornamenti iterioris tp tn no deest eis interioris gstitie orna tu scdm q modu ornat se extinus ipa Judith. ad liberandu ppl'm israeliticu ppl'm de manibz holofernis. De mulieribz ornatibz se quadruplicia mo isto locqm. glo. qn d. q mlres excusare pnt suos cultus ppt maritos. Secunda vo sunt mlres ornates se iterius z no

m3 3o Vtz mlieres pccat mortaliter ex ornamento vestimentor

No o mlres ?pcc ... se ornates

suor

viror

Aprudens. Na tales sic ornat se extinus

Canca | petri

Ornatus mulier talium mulierum quanto fuit superior tanto periculosior. propter quatuor mala que facit. Extollit enim primo
in superbiam. Isaie 3. Pro eo quod elevate sunt filie syon et ambulaverunt extento collo etc. Et sequitur continuando: In die illa
auferet dominus ornatum calciamentorum et torques et monilia et mitras, anulos et gemmas et mutatoria et pallia etc.
2° provocat aspicientium concupiscentiam. Eccli. 9. Averte faciem tuam a muliere compta et ne circumspicias speciem alienam.
propter speciem mulieris multi perierunt et ex hoc concupiscentia quasi ignis exardescet. 3° generat infamiam. proverbiorum 7. Ecce
mulier occurrit ei ornatu meretricio preparata ad capiendas animas garrula vaga quietis impatiens
non valens in domo sua consistere pedibus suis. 4° tollit orationis efficaciam. Et ideo apostolus 1 thimo. 2. hortatur mulieres ut in habitu decenti ornate non superbo a meretricio venientes ad locum orationis orent, qui huiusmodi causa debet esse in verecundia et sobrietate.

exterius de quibus scribitur in ps. Omnis
gloria eius filie regis ab intus in fim-
briis aureis. et tales sunt meliores
quam prime propter tamen promotionem interiorem formo-
sitatem. et quantum ad hoc apostolus dicit:
Qui absconditus cordis est homo.
Nam pulchritudo talium mulierum totum
est abscondita intus. Tales namque
sunt pulchre facie sed fide pulchriores,
sunt corde innocentes sed animo cane.
Secundo propter quietem et stabilitatem. et quantum
ad hoc dicit: in corruptione quieti et
modesti spiritus. Nam tales mulieres
habent spiritum quietum et reservatum contra
vitiorum et modestum. hoc est humile in
conspectu superborum. Tertio propter ipsarum
honestatem. Nam non solum secundum (apud)
divinam legem sed etiam pi-
tagoras italis sic lege (sibi dictate)
habet sicut invenitur ut glo. dicit
quod vera ornamenta matrum pudi-
citia debet esse non vestes. et quantum
ad hoc apostolus dicit: quod sit spiritus in
conspectu dei est locuples. Secundo
aut sunt mulieres non solum ornantes
se exterius et non interius. et tales sunt
male. et ab eis exterius non prius
simile propter tamen quam. propter ornatus
interioris deficientiam. Nam tales
sic se ornant exterius quod tamen interiori
pulchritudine carent de quibus
scribitur in ps. Filie eorum composite
circumornate ut similitudo templi. Sunt
enim perfecte mulieres sicut sepulchra
dealbata que exterius pulchra sunt
et intus fetida dicuntur. Sunt secundo propter
debiti finis carentiam. Nam tales
non ornant se ut placeant viris
suis solum sed ut et placeant
aliis et ita deficit in ornamento
ipsarum debiti finis intento. Tertio
propter malorum actuum complacentias. quia

mulieres sic se ornantes solum in
malis actibus intendunt complacere
et ad malos actus eas videntes in-
tendunt provocare. De talibus igitur
mulieribus verum est quod Cyprianus dicit:
Serico et purpura indute christum induere
non possunt. Quid in deum dicitur. Sic enim
aliquando et sancte mulieres sperantes in deo
non in ornatu vestium ornabant se
subiecte propriis viris sicut sara
obediebat abrahe dominum eum
vocans. cuius estis filie benefacientes
et non pertimentes ullam perturbationem.
hic ponitur cuius dicit mulieris veteris
testamenti exemplum introducto. Et est
extremum tale. filie dicuntur imitatione suarum
matrem. sed omnes mulieres que in
presenti sunt vivunt sunt filie ipsius sare
uxoris abrahe. quia ornamentis de-
bent sequi ipsam. hoc est quod dicit:
Sic enim aliquando. hoc est antiquo tempore
sancte mulieres sperantes in deo non
in ornatu vestium ornabant se
subiecte propriis viris sicut sara obe-
diebat abrahe dominum eum vocans
cuius vos estis filie benefacientes. hoc est
imitando ipsam benefaciendo et
obediendo tenentur viris propriis
et non timentes ullam perturbationem. (nota primo)
Est autem considerandum quod quinque dicuntur
esse in mulieribus propter que debent
imitari saram uxorem abrahe.
Primum est proximum compassio. Nam debet
mulier esse compassiva ut scribitur de sara
Gen. xviii. quod coxit subcinericios
panes pro angelis qui apparuerunt ei
et viro suo. Secundum est bonorum operum
frequentatio. quia dicuntur mulieres caritativas
et prodigalitatis et elemosinarum largitionis
continue frequentare ut in talibus
suppleant defectus virorum suorum. ut
si viri sint dediti occupationibus ex-
terioribus ipse vero bonis operibus sp

(margin: Non mulieres dicuntur imitari saram uxorem abrahe propter que)

p^{9}. 12

insistant · vii · prov · scribit^{r}. Mulier q
sapiens mtr edificat domu
sua. Tan e castitatis z honestat
dilco vn d ipa sara scribit. Gen
xviii^{o} sup dco q cum angeli dixis
sent abrahe hebit filiu uxor
tua · ipa stans p^{o} hostiu risit d^{ns}
postq senui dns meus uetulus
e volupta opam dabo qi diceret
no facia. Et laude eius h mlier p
castitate amatis d^{r} Judith · xv^{o}.
Eo q castitate amauis z p^{9} viru
tuu alteru nesciuis io manus
dni cofortauit te. Qatum e ipius
suo viro debita subiectio. Nam sicut
sara obediebat reuerent viro suo
abrahe i his q^{e} gruia b videbant^{r}. maxie ieo q b pcepit. dic
obsecro q soror mea es ut bn sit m ppt
te ut pz Gen · xii^{o} ca^{o} qd madatu
b grue videbat^{r} ut glo d^{r}. Sic
mulies suis viris debet ee sb
iecte z eis reuerent obedie. Quit
e simul cum viro tribulacom
tolerancia debet namq mlres
simul bona z mala pati cum suis
viris · vn Ecc · vii^{o} scribit^{r}. Noli di
scede amuliere sensata z bona qua em
v'ecundie illius sup aurum. De
inde cu dicat. Viri simul cohita
tes scdm sciam quasi ifirmiori
vasculo muliebri ipartientes ho
norem tamq z coheredibus gre vite
ut no ipediant^{r} orones vre.
Juxta ista hortat^{r} aplus ipos vi
ros ad debitam honoris uxoribus
ipensione z e io talis. Illas per
sonas debet homines honorare
quas honorando honorant seipos.
s viri honorando uxores suas
honorant seipos. cu sint una
caro cum eis. Gen · ii^{o} · Dicit · Viri simt
cohitantes scdm scam cu vnis uxoribus

svn sciam h^{c} est instruendo ipas
quasi ifirmiori vasculo mulie
bri ipartientes honorem tamqua
z coheredibus gre vite ut no
ipediantur orones vre. Est
aut qsi d^{ns} q viri tenent^{r} suis
uxoribus i quinq. Nam p^{o} tenent^{r}
eis ad debiti reddicoz z qutum
ad hoc aplus d^{r}. Viri simul co
hitantes. Nam quo ad debiti
reddicoz equalis cohitatio z
equalis condicio d3 ee inter
vir z uxorem vn aplus. i · ad
Cor · vii^{o}. dat. q vir uxori debitu
reddat. simili. z uxor viro. Et
subdit q mlres ptatem sui
corpis no hnt z vi simili. Sco
tenent^{r} ad pacem istrucioz et
qutum ad h^{c} aplus d^{r} scdm sciam
Nam tenent^{r} viri istruere ipas
uxores. q^{r} ut scribit aplus ad Cor
Ineccia mlres doce no p̃mitto
s domi viros suos itrogent.
Tercio tenent^{r} eis ad honoris ex
hibicoz. Et q^{m} ad h^{c} d^{r}. quasi
ifirmiori vasculo muliebri i
partientes honorem. Nam quto
sexus muliebris v'ecundior z
fragilior e sexu viroz. tanto
ipos viros magis debent
honorari z amari. Quarto tenent^{r}
eis ad vitam dilecom. Et qutum
ad h^{c} d^{r}. Tamq coheredibus gre
z vite etne. Nam ut d^{r} aplus
ad Eph v^{o}. Viri debent dilige
uxores suas sicut d^{s} dilexit
eccliam. Quinto tenent^{r} eis ad
pacifica couic. z q^{m} ad h^{c} aut
ne ipediant^{r} orones vre. Nam
ut glo. tang^{r}. Cu vir z uxor
discordes sunt eoz orones d^{o}
no placent. Et eciam ante
aliqs vtr ab orone quiq sit

et ad malos reddes scilicet utrumque

cessandum et videtur quod sit quia sicut apostolus ad Cor. vij. viro et uxori dicit. Nolite fraudare invicem nisi forte ex consensu ad tempus ut vacetis orationi propter quod debiti redditionem ab oratione est cessandum. Ingrum est hic glosa que dicit quod si iuxta apostoli sermonem sine intermissione orandum est nunquam est in coniugio serviendum est ne ab oratione tamen semper instare iubeor ulla hora impediar. Dicendum quod sine intermissione orare ut apostolus dicit potest tripliciter intelligi. Primo ut hoc intelligatur quantum ad hoc de tempore ut in illis horis quas homo constituit ad orandum non impediat. Orare si tamen alio tempore aliis bonis operibus vacare potest et sic intellectum videtur textus Augustinus qui dicit Orationi instare horis et temporibus constitutis. Secundo potest hoc intelligi quantum ad bone actionis operationem. Nam ille dicit semper orare qui operibus bonis semper insistit. Unde glosa super dicto verbo apostoli dicit semper orat qui nunquam cessat benefacere. Tertio hoc potest intelligi quantum ad mali vitationem. Nam propter vitationem mali quandoque est ab oratione cessandum quia tempus cessare vitare malum est quedam orare et quandoque benefacere. Secundum quem modum vir et uxor dicunt quandoque ab oratione cessare propter debiti redditionem ne contingat eos labi in fornicationem. Unde apostolus [illegible] j. ad Cor. capitulo supradicto. Cum dixisset viro et uxori orationi insistere subdit statim iterum revertimini in idipsum hoc est ad debiti redditionem ne temptet vos sathanas propter incontinentiam vestram ex quo patet solutio ad utramque rationem superius inductam.

Supra hortatus est specialiter coniuges ad bene conversandum hic hortatur generaliter omnes fideles docendo bene conversari etiam inter malos. Allegans primo sue vocationis beneficium. Secundo celeste premium ibi Qui enim vult. Tertio adversariorum impotentiam ad nocendum ibi Et quis est. Quarto Christi exemplum ibi Quia et Christus est enim. In prima parte docet qualiter se habeant ad bonos. Secundo In fide. Glosa. Diversas personas diversas conditiones diversos sexus docuit. Iam nunc omnes generaliter admoneo ut in fide tenenda et defendenda unanimes sitis de fide sentientes. Ista que nec cogitatione distrepentes.

In fine autem omnes unanimes in oratione estote compacientes fraternitatis amatores misericordes modesti humiles non reddentes malum pro malo nec maledictum pro maledicto sed econtrario benedicentes quia in hoc vocati estis ut benedictionem hereditate possideatis. Postquam apostolus exhortatus est mulieres ad virorum subiectionem et viros ad uxorum debitam honoris exhibitionem. Propter ista ut supra dicebatur hortatur utrosque ad sanctam et honestam conversationem. Et dividitur prima in tres partes quia primo ponitur ratio que ad sanctam et honestam conversationem requiruntur. Secundo ponit rationem ex prophetie testimonio confirmatam. Tertio ponit oratorium superdictorum per dominum probatio. Et inde ponit exemplum adhuc confirmandum laborationis. Secundo ibi. Qui enim vult. Tertia ibi. Et quis est. Quarta ibi. Quia et Christus. Supra prima parte intendit tale vero. Illi qui debent perpetuo cohabitare ad invicem ducunt sanctam et immaculatam conversationem. Sed vir et uxor sunt tales igitur etc. Dicit ergo Vos sive vir et uxor omnes in fide unanimes sitis ut nec cogitatione discrepetis secundum quod glosa exponit et hoc in oratione estote. Secundum tamen verbum non veniunt inter eum sed etiam vitam allegat ad ostendendum quod unanimitatis et fidelitatis amore maiore peccatorum sunt et equitatis compacientes fraternitatis amatores hoc est

adinvicem diligentes. misericordes sup-
er proximos. modesti in moribus. humi-
les in corde. non reddentes malum
pro malo. hoc est malum opus pro malo
opere quod secundum iudicium seculi vi-
detur iuste posse fieri ut dicit glossa. nec
maledictum pro maledicto. hoc est malum verbum
pro malo verbo. sed e contrario. quia in hoc
vocati estis scilicet adeo ut benedictionem
qua super dicetur vobis. Venite bene-
dicti patris mei hereditatem possidea-
tis. hoc est finaliter spe hereditatis
¶ Est autem considerandum quod ad hoc quod
coniunctio viri et uxoris sit sancta et im-
maculata. viii requiruntur que
apostolus ponit per ordinem in littera. Pri-
mo debent esse fideles in thori inviola-
tione quia non debent se adinvicem frau-
dare ut dicit apostolus ad Cor. vii. sed de-
bitum alteri reddere. quia unum cum sint
tria bona matrimonii. scilicet fides proles
et sacramentum. Extra fidem que est primum
bonum omnium alia duo bona quia
non existente fide inter virum et uxorem
destruitur bonum prolis et destruitur
significatio coniunctionis Christi et ecclesie facti
in qua coniunctione consistit sacramentum. Et quantum
ad hoc dicit apostolus. In fide autem omnes
unanimes sitis. Secundo debet esse compas-
siva in eorum defectuum supportatione
quia dicit alter alterius onera portate
ut sic adimpleatis legem Christi secundum
sententiam apostoli ad Gal. vi. Et quantum ad hoc
ait compatientes. hoc est alter alterius
omnibus in infortuniis patientes. Tertio debent esse
debent esse solliciti in eorum vera dilectione
namque cum vir et uxor sint duo in
carne una. sic nullus carnem suam
odio habet sed nutrit et fovet eam secundum
apostolum ad Ephe. v. Sic vir
debet diligere uxorem suam sicut carnem
suam. Et quantum ad hoc dicit fraternitatis
amatores. Quarto debet esse misericordes
misericordes in elemosinarum largi-
tione quia ut scribitur Prov. xxii.

Qui pronus est ad misericordiam benedicetur
tamen ea ibi subditur. Quia de panibus
suis dedit pauperibus et quantum
ad hoc dicit misericordes. Quinto debet
esse humiles et modesti verborum responsione.
Nam responsio mollis frangit iram
ut scribitur Prov. xv. Sermo non durus
excitat furorem. Et quantum ad hoc ait
modesti et humiles. Sexto debet esse
in iniuriarum et offensarum relaxatione
nam si homo benefaciat hiis qui bene
faciunt non multum meritum consequitur
quia ut scribitur in evangelio v. Hoc etiam
ethnici et publicani faciunt. Sed si igitur
meritum volumus habere diligamus
odientes nos. Et quantum ad hoc dicit apostolus
et subditur non reddentes malum pro
malo nec maledictum pro maledicto.
Septimo debet esse in continua beneficiorum
recognitione et quantum ad hoc ait. Sed e contrario
benedicentes. Octavo debet esse in premiatoria
vite eterne participacione. Et quantum ad hoc
subiungit quia in hoc vocati estis ut
benedictionem hereditate possideatis.
¶ Deinde cum dicit Qui vult vitam
diligere et videre dies bonos coher-
ceat linguam suam a malo et labia
eius ne loquantur dolum. Hic po-
stea ex testimonio prophete confirmat
et tria facit quia primo ponit confirmationem quantum ad or-
dinatam locutionem. secundo quantum ad debitam
operationem et tertio quantum ad premii exspectationem
secunda ibi. Declinet autem. tertia ibi. Quia
oculi domini. In prima parte intendit
talem rationem. Ille qui vult ad vitam
eternam pervenire debet ex testimonio
prophete constringere linguam suam a malo
et labia eorum non debent loqui malum
sive dolum. Sed vos vir et uxor debetis
hoc velle igitur etc. Dicit ergo. Qui enim
vult vitam diligere et videre dies bo-
nos. cohibeat linguam suam a
malo hoc est intus non remurmuret
et labia eius ne loquantur dolum
hoc est exterius non proferat aliquod
dolosum verbum. ¶ Est autem

2o Allegat celeste pre-
mium primo proponens
magnitudinem. 2o
docens modum pre-
merendi: cohibeat.
3o dans fiduciam
optinendi quia oculi
domini super iustos.

benedicentes
quod quamvis
in uxoribus
sancta et im-
maculata
viii requiruntur
delectatio
vltro c
caritatem
ent. n. ee

pº

Aº ordinata lo-
quela de ta hre

9sideand^m / qz ordinata locutio ta
dz hre ꝑmo debitu finis itencoz
Nam dz hō semp pst-ge hunc
finē / ut videat dies bonos · h^e
ē / ut videat vita eternā · Jn qua
dies erunt boni ad differenciam
pntis vite / i qua dies s^t mali ·
Jux^a i^d apli ad ephi^v · Redimētes
tp̄us qm̄ dies mali s^t / Sº debet
hre / lingwe 9strictonē / z cohar-
tacoz / q^r tu i multiloquio non
desit pctm̄ · dz quilz ee tardus
ad loquend^m / z tard^9 ad irā ut
scribit^r · Jacobi / Tercio i dolosa
locucōe debet hre immunitate ne
labia ei^9 loquat^r dolu / quia ut
scribit^r i ps̄ · Dispdet dns vniusa
labia dolosa / lingwā magni-
loquā / Jsta aut tu tangut^r i ṽbis
istis dep̄s suptis / Unde cū d^r
Declinet aut amalo z faciet bo^m
i quiat pacem z psequat eam ·
Hic po^r 9firmacō ꝑphē q^m ad de-
bitam opa^c / z ē ro talis · Jlli q
volut scam z i maculatā vita
adiunice hre debent declinac amalo
z bo^m facere / z ipaz pacē ex toto
conatu pquire / Sz vos vir et
vxor debitis h^c velle i^r zc · Wiat g^o
Nō solum debetis ee ordinati
i locucōe vir ē i opa^c / quilibet
vrm̄ ex testiōmo ꝑphe · declinet
amalo / z faciat bo^m / i quiat pacē
z psequat^r eam / Est aut 9sideran-
dum / qz i isto ṽbo dp̄s assupta declina
amalo z fac bo^m / i qui · pa · z pse-
ea / Distribuit^r ipa pax qdrupli-
Pº · q^o ad 9trm̄ p q^d expellit · Sº
qno ad subiectū i q^o subsistit^r
Tercio q^o ad actum p q^d acqritur
Quarto qno ad tp̄us · q^ro mesu-
rat^r · Contrium aut p q^d expellit
ipa pax / ē ipm̄ malu / Nam
mali i semetipis pacē habere
nō possunt / quia sibi ipis

pº

Vº · dixi

iunicant^r z 8 ipis dissenciunt / s^m
ꝑhm̄ z s^m aug^9 · Omnis i ordinat^9
aim^9 8 ip̄i pena ē / Unde quilibet
volens in seipo hre pacē debet
declinac amalo p q^d ipa
pax hz expelli z 9trm̄ ad h^c ꝑpha
d^r · Declina amalo / z si exteius
det^r occasio peccandi / dz hō ab ipo
malo declinac ut glo d^r / Unde i
laude viri iusti · d^r ecc · xxxi · Qui
potuit tūsgdi z nō est tūsgssus
facē mala z nō fe^c / Si vº pax co-
sideat^r q^o ad subiectū i q^o subsistit^r /
sic bonu ē subiectū ei^9 / quilibet g^r
volens pacē hre dz bonu face
dicēs sim^l cū aplo / Bonu aut fa-
cientes nō deficiam^9 / tpe eni suo
metem^9 zc / ad h^c ꝑpha d^r · Et fac
bonu / Si vº 9sideat^r pax q^m
ad actu p q^m acqrit^r / sic eius
actus d^r abscōditus ee / z latens
Nam vera pax 9sistit i sepacōne
amicoz z 9sanguineoz / i sepa^coe
vicioz z rez tpaliu z actuu mudi-
noz / q^n mūs pax mudi que nō ē
vera pax videat^r 9sistē i 9unccōne z
dilcōne sup̄ dicoz · Vn x^s qui dat
verā pacē / dixit discipulis suis · Joh · 14
pacē meā do vob / pacē mea re-
linquo vobis / nō q^mo mudus
dat e^o do vob · q^r dicit / qz mudus
dat pacē i 9iuccōne amicoz / et
dilcōe mūdanoz · Ego aut do
pacē in sepacōne eoz / z dilcōne
z 9iuccōne sempiternoz / vn ipe
idem aut m^t x^o · Nolite putac q^r
veneri pacē mitte i t^rram / Nō
eni veni mitte pacē s^z gladiu
z subdit · Veni eni separe hoiez
adusus pre^m suu / z filiam ad-
usus m̄rez sua / z i imici homīs
domestici ei^9 zc · ad hoc aut
ꝑphēta dicit · Jnqre pacē · Nam
ut glo d^r / dz homo i qrere pacē

3º

Vº

Ad Galz
Ad apls
De aud
9tradicc
Ad[illegible]

Hic 3º allegat impotentiam adversariorum ad nocendum. Ubi primo excludit
metum persecutorum. 2º suadet audaciam confessionis ibi Dominum
Dominum autem Christum. 3º respondit modum audacie ibi Sed cum
modestia. Circa primum ubi metum persecutorum excludit 3 facit.
Primo excludit metum hominis negando persecutionis nocumentum.
2º assignando effectum ibi Sed et si. 3º inducendo auctoritatem prophete
ad hortandum ibi timorem autem eorum. Circa primum dicit. Et quis

clamabit ad me et ego exaudiam
eum. Tertio dicit hic vultum imminendo
quia sicut in oculis apparet respectus
intuentis, sic in vultu innostratur
severitas punientis. Ps. Illud pones
eos ut clibanum ignis in
tempore vultus tui. Sequitur

Et quis est qui nocet vobis si boni emulatores

fuitis. Sed et si quid patimini propter
iusticiam beati. Timorem autem eorum ne
timueritis ut non conturbemini etc.
In parte ista ut supra dicebatur post commu
sup dictorum probationem. Et dividitur in
partes, secundum quod apostolus in 4or rationibus
probat, quod illi qui sunt matrimonio
copulati debent sanctam et immaculatam
conversationem adinvicem habere. Nam primo
hoc probat ex divina dilectione. 2º ex
eorum sanctitate. Tertio ex detrahentium
confusione. Quarto ex malorum in
toleratione, secundum ibi. Dominum autem
tertia ibi. Ut in eo quod. Quarta ibi. Melius est
enim. In prima parte intendit. Item vos
illi debent eorum vita immaculata
servare propter divinam dilectionem, per cuius
dilectionem subterfugere possunt omnia pericula
mundi. Sed illi qui sunt matrimonio
copulati debent esse tales, igitur etc. Dicit igitur
Ubi dico, quod vita vestra debet esse imma
culata declinando a malo et faciendo
bonum, quia quis est qui vos nocet
si boni emulatores fuitis, id est
imitatores, vel vos veri amatores, quasi
diceret nullus. Immo prodest vobis. Si
aliquis irrogat vobis amaritudinem, quia
virtus patientiam exercent, vel subdit
Sed et si patimini propter iustitiam tenenda consuanda
vel exercenda beati semper eritis
non timorem eorum inferentium vobis
mala ne timueritis et ut non

Oportet christianum pressuras et maledictiones patienter
ferre ut sic ut lapides tunsionibus et pressuris expoliti
mereantur transferri ad celestem civitatem que edificatur ut
civitas. Unde fuit qui hoc etiamne nemo unquam sterto co
ronatus est. Et secundum Gregorium. Abel. i. iustus esse deo acceptus
esse non potest quem malitia Cayn non exercet. Ut autem
excludatur a vobis persecutorum metus ideo timorem eorum
i. que in eis timenda videntur ut sunt regna potestates
et huiusmodi.

(right margin:) vel eritis iam in spe et
tandem in re.
Mt. v. Beati qui persecutionem
patiuntur propter iustitiam.

(right margin:) probatio

tamen rem absconditam et latentem.
Et hoc tam cum deo quam cum proximo.
Unde Apostolus ad Ro. xii. capitulo. Si fieri
potest quod in vobis est cum omnibus hominibus
pacem habentes. Si autem consideratur
pax quam adipiscimur per gratiam sequatur
sic ibidem tempore in nobis possidetur
quia sepe fugit a nobis. Unde Job dicit
Nomen filium et tantum. Nonne dissipati
convenit super me in digito et quantum
ad hoc propheta dicit. Et persequere eam.
Nam quilibet secundum glosa debet persequi
pacem, sicut rem fugitivam donec
pertingat adipiscendam. Unde apostolus ad
Phili. iii. capitulo. Sequor autem si quo modo
comprehendam, i. ideo et comprehensus sum
a Christo. Dicat igitur propheta cuilibet
volenti habere pacem in seipso. Di
clina a malo per eius contrariam expul
sionem et fac bonum per eius subiecti
operationem. Inquire pacem per eius actionis
manifestationem. Persequere eam per temporis
continuationem. Deinde cum dicit. Quia
oculi domini super iustos et aures eius
in preces eorum, vultus autem domini super
facientes mala. Hic ponit confirmationem
prophete, secundum adipiscimur exspectationem
et est ro talibus. Illi debent iustam et
immaculatam vitam habere qui exspec
tant adeo premia, sed vir et uxor debent
esse tales, igitur etc. Dicit igitur. Ubi dico quod
quilibet debet inquirere pacem et persequere
eam, quia oculi domini semper in protegendo
sunt super iustos et aures eius in preces
eorum semper in exaudiendo, sed vultus eius
in puniendo est super facientes mala.
Est autem considerandum quod deus dicitur
habere oculos in suos fideles protegendo.
Nam ipse habet unum oculum in suos fide
les igitur conservando et debendo
Unde in Ps. scribitur. Intellectum tibi dabo
et instruam te in via hac qua gra
dieris, firmabo super te oculos me
os. Secundo dicit habere aures ad preces ius
torum exaudiendo et in Ps. scribitur
et alium a malo protegendo.

(margin:) Unde Pub. 17 Longe est dominus ab impiis, et orationes iustorum exaudiet.

(left margin:) Ioh. 17

(left margin:) 3º ad Gal. ... ad p... ... audiendo ... ad ... nunc

exp°
Nō adilcōe dī talbo^a assequimur

1 ut dr p[er] ub[er]toz xij

exp°
Nō emulacō pt capi m[ult]ipl[icite]r modo

Hic suadet auda ciam cōfessionis. Ad hoc eni ut fide les instruant in fide et dilcōne di p[er]mane[n]t et nō rece dere p[ro]pt[er] talem timorem. Ideo sub dit. dnm xpm.

ēturbemi h[oc] e[st] a vera fide et dilcōe
dī um nō remoueamī. Est aut
cōsidrandū q[uod] ex dilcōe dī in bō
cōsequimur p[rimo] omnis nocume[n]ti
euasionē qr nullus ubi nocē
pt. Si boni emulatores h[oc] e[st] si
veri dei dilcōres fuim[us] ut aut
d[icitu]r. Esa. neō pt alti noce nī sibi
noceat. Sc[d]o cōsequimur tribulacōnū
p[er]uacōz qr si q[ui]d patimi p[ro]pt[er] iusti[ci]a[m]
dī tenendā vel cōs[er]uadam. con
sequimur btitudinē et p[re]miū. vt vid[et]ur
d[icitu]r Ezq[ue] iniusti t[em]palia flagella
p[ro]ficiunt ad et[er]na gaudia. Tercio cō
sequimur timoris et t[ur]bacōnis t[em]pa
lium libacōz qr nō cōstabit iusto
q[ui]cq[ui]d ei acciderit. Ista aut ca p[er]
ordinē tangit aplūs in p[re]dictis
v[er]bis. Amplius aut cōsi[derandum] e[st] q[uod]
emulacō pt accipi m[ult]iplicit[er] modis
Nam vno n[on] ponat idē q[uod] in
dignai. Iux i[ll]d Ezc viij°. Erat sta
tuū p[ro] dolium zeli ad p[ro]uocandu
emulacōz h[oc] e[st] indignacōz. Sc[d]o
emulai idē e[st] q[uod] inuidē iux[ta] i[ll]d
apli ad Rō. xiij°. nō in cōtencōne
et emulacōe. Sz induimi dūm ihm
x[ps]m. Tercio emulai idem e[st] q[uod] amaē
vn aplūs ij. ad Cor. xi Emulor
vos eni di emulacōe. s[ecundu]m q[uod] mo[do]
aplūs h[ic] loquit[ur] de emulacōe. Nō
emulai ide ponat q[uod] imitai. vn
ps. xxxvi°. d[icitu]r Nō emuleris homine
iniustū. et ips[um] s[u]b[iungi]t. Noli emulai
i malig[nant]e[s] zela faci[ente]s iniquitate[m]
Emulor inflat[ur] amat[ur] ac imitat[ur]
                    i vi[ci]o
Vnde cū d[icitu]r. Dūm aut xpm
s[an]c[t]ificate i cordib[us] v[est]ris pati sep[er]
ad satisfactionē omi posce[n]ti vos
rōnez de ea q[ue] i vobis fide et spe e[st]
cū modestia et timoē cō[sci]enciā ha
bētes bona. Hic po[nun]t[ur] s[e]c[un]d[u]m ro supra
ex cor[de] s[an]c[t]ifica[n]d[u]m q[uo]d x[ris]t[u]s e[st]. Illi qui
volunt h[abe]re i[m]maculatā cōu[er]sacōz ad
invitē dent h[abe]re s[an]c[t]ific[aci]oz. Sz vir et vxor debent esse
i corde

cles ig[itur] etc. D[icitu]r g[ener]o Dūm aut x[ps]m s[an]c[t]ifi
cate in cordib[us] v[est]ris h[oc] e[st] castitas x[ps]o
nō recedat a v[est]ra meoria nec amo
amoē qui ip[su]m sp[iritu]s i timo cordis af
fectu i[m]ucam[us] u[er]u[m] s[e]c[un]d[u]m glosā. Cuius
h[abe]at s[an]c[t]itatem nō cōs[er]uat defiat
ab hostis i[n]sidijs. pati semp ad satis
factionē omi poscenti. i. omi inte[r]ro
ganti vos rōnem de ea fide et spe
que i vob[is] e[st] s[ed] cū modestia et timoē
dei semp cō[sci]enciam h[abe]ntes bonā.
Est aut cōsid[er]andu[m] q[uod] quilz volens
i s[an]c[t]a vita deo place[re] debet h[abe]re tria
Nam p[ri]mo d[ebe]t h[abe]re s[an]c[t]itatē i corde
quia d[ebe]t x[ps]m s[an]c[t]ificaē i corde suo
h[oc] e[st] ip[su]m v[er]um s[an]c[t]um et i[m]maculatum
s[ibi] i corde suo p[ro]ponē. vn Ezech xxxvj°.
s[u]b[iungi]t. Dum s[an]c[t]ificatus fuero i vob[is]
tolla vos de gentib[us] cōgrab[o] et reducā
captiui[tat]ez v[est]ram de cunctis locis
Sc[d]o d[ebe]t h[abe]re rōē rōez quia debet
ho sp[em] ee patus reddē rōem d[e]
ea fide que e[st] i uobis volentib[us]
ad discē nō solum fidelibz s[ed] etia
infidelibz. nō rōnez quidē qr s[ecundu]m ph[ilosoph]um p[ro]batez
deo fides nō h[abe]t meritū cui hūana
rō p[re]bet exp[er]imentū s[ed] rōnez de
claritatez et euidētie. vn glo. sup
isto v[er]bo. ait. Cui ecclastico ma
gistro p[re]est doceat patientes obs[er]uet
et cōuicat resultantes. et q[ui] nos i
p[ri]mitiua eccli[si]a quilz tenet[ur] omi
poscenti reddē rōnez de s[an]c[t]a fide
p[ro]pt[er] p[ro]uitate credenciu[m]. nūc tamē
omis nō tenet[ur]. Sz potissime tenet[ur]
ad h[oc] sacerdotes et illi qui p[re]sunt p[o]p[u]lo
vn Malach. ij°. Labia sacerdotis
custodiunt s[ci]entiam et legem req[ui]runt
ex ore ei[us]. Tercio d[ebe]t h[abe]re p[ro]p[r]iam cōu[er]sacōz
in ope. quia cū modestia et timoē
dī cō[sci]enciam debet h[abe]re bonā vt q[uo]d
extrinsecus ostedit i[n]tri[nsecus] plen[iu]s ha
beat. vn P[rover]b. xxxj°. s[u]b[iungi]t. Finis
modestie timor dūi diuicie et gl[ori]a

Secundum N. de lira Satisfactio de fide et spe. pt fieri dupl[icite]r. s[cilicet] fideli et infideli.
Fideli s[cilicet] simplici qui petit ab aliquo docto in fide plenius erudiri.
Et talis satisfactio d[ebe]t esse ~~aut~~ p[er] doctrinā catitatiua. Infideli aut[em] si fide
reputat irronabilem satisfactio d[ebe]t fieri p[er] fidei rōnabilem defensione.
Ostendendo q[uod] cōtinet omnez veritatem. Et qr p[er] miracula cōfirmata est.
a deo. q[uo]d nō pt esse testis falsitatis. et alijs modis s[ecundu]m gr[aci]am datā a deo
datā ipi defendenti. Verum tamen ista defensio d[ebe]t carere. p[re]sumpcōe
et iactantia. io d[icitu]r. cū modestia ~~et timore~~ i. modo debito et honesto.
loquendo sine cōtencōe et clamore. et timore[m] investigando ne nimis
subtilia et ardua inquirant. cō[sci]enciam bonā h[abe]ntes. absq[ue] scrupulo
pcti mortalis. glo. Vt q[uo]d exterius ostedis intus habeas.

vita. Ista aut tu tangit aplus in
pdcis vbis. Deinde cu dr. Vt in eo
q detrahunt de vobis confundant q
calupniant vram bona in xpo
conusatione. Hic po tcia ro supta ex
detrahenciu confusione. Et est talis.
Illor vita e inmaculata qua ipaz
calupniado z diffamado mali ho
mines confundunt. Sz talis debet ee
vita conusacio viri z vxoris. ig z c.
dr. go. bn dico. q constiam debetis
hre bona. ut in eo q detrahunt
de vobis confundant. calupniat
vram bona cousa. Quicq confundunt
h. e. p ipos fecimus. si contingebat
illis q detrahebat pdicacoibz
aplor. eum pcca redunti confusi
pmacula ipor post ipos sequebant.
Quicq no confundit h. est p
ronez z vitalem convincunt. Nam scrbitur gg. Omis malicia quicq
vitale convincit corrigit. auten
nunc. Quicq aut confundunt. h. e.
i fine confusioe iplene. vn glo dr.
hic. q veniente tpe retribucionis
mali confundet. videntes iustos
coronari cu xpo z secu dyabo condepnari. Deinde cu dr. Melius e
em bnfacientes si velit voluntas
di pati q malefaciente. Hic
po qrta ro supta ex malor meritoria tollerancie. Et talis e. Illor vita
e do placita qui quicq bnfacientes
mala tollerant paciente. Sz vita
viri z vxoris dz ee talis. ig z c.
dr. go. Melius e em bnfacientes
si velit voluntas di pati q malefacientes. io uncto sm glosa detis
calupniatoribus pati z confunde. qa
tucius e vobis pati p bnfactis q
p malefactis. Est aut considandum
q melius e bnfaciendo pati q
malefaciendo. triplici ro. Pmo ppt
diui bnplaciti adimplecionem

qz ex diuino bnplacito e ut bnfacientes quicq paciat. ppt eor pacie
pbacione. vn Job xx c. dicebat
hec passus sum absq iniquitate
manus mee. z cu mundas habez
ptes ad deum. vn aplus signat
cu dr. Si velit voluntas dei pati.
h. e. qz semp diuina voluntas e qui
bnfacientes paciunt. Sco ppt diuina
retribucionem. Nam bnfacientibus paciendo maiorez dabit retribucionez. sm glosam.
Tcio melius e bnfaciendo pati ppt
pximor edificacionem. qz ex pacificacione
pacia tribulacionum scor vidor aliquis
insurgunt i diuinam laude. Deinde
cu dr. Quia et xps semel pro pctis nris
mortuus e iustus pro iniustis ut
nos offerret deo mortificatos quidem
carne viuificatos aut spu. Hic
ponit x exempli ad omnia pdcta
confirmandum inductionem. Et diuiditur in
ps in iiii ptes. qz p° ponit xpi
exempli inductionem. Sco ponit nre
salutis pncipia noe pfiguracionem
Tcio ponit ipius baptismi tradit
nos abluentis institucionem. Quarto po
ipius xpi hanc salute pncipaliter
facientis notificacionem. ibi. In qua
tcia ibi. Quod z nos nunc. qrta ibi
Qui est. In pma pte intendit
talem racionem. Illor conusacio e inmaculata z deo placita qui ipum
xpm imitant. z bnfaciendo mala
pati. Sz vita viri z vxoris dz ee
talis. ig z c. dr. go. bn dico. qa
melius e bnfacientes pati q
malefacientes. quia z xpus
semel pro pctis nris mortuus est
iustus pro iniustis ut nos offerret
deo pri suo mortificatos quidem
carne. h. e. absolutos a carne
viuificatos aut spu. h. e. in
vita spualem nos inducit.
Est aut considerandum q in hiis verbus aplus

Vn aut dr. qz melius est pati p bnfactis q p malefactis
qd pz ex° xpi. Quia et xpus semel mortuus e p p-n
delendis z abluendis. mortuus e iustus p iniustis. in quo
magna est benignitas nobis ondsa est.

pro ppreonem dr. go. Melius est em. q dicit. debens
in conusari etia inter infideles. nec bona conusacionem
dimittere pter calupniatores. qz melius est i. tucius e
pati pro bnfactis qui p malefactis. z hoc si velit voluntas
dei. i. si deus hoc dare voluit alicui. Et p hoc innuit q pati
sine culpa est ex voluntate dei z e donum dei. Distinguit
aut hec glo. z qua paciuntur. Sunt em qui iuste paciuntur.
z hy xpm imitant. Sunt qui iuste paciuntur. ut qui p suis
factis flagellant. z hy duos latrones q cu xpo crucifixi sunt
imitant. Qui em flagellis corripiunt latrone imitantur
illu qui cu xpo paradisu intrauit. Qui vo nec flagellis
corrigunt latrone sinistru imitant. q pt crucem i tartaru ruit.

Et isto modo ista littera exponitur secundum glo. et doctores communiter. Sed et hec expositio accipit tamen misterium ad comprehendendum incarnandi secundum N. de lyra alia expositio est. sed pro iudicio semper mede per tamen limbum inferni in quo detinebant patres antiqui. sic exponendo. In quo .s. ut plerisque de offeret pres antiqui sic expodo. In quo .s. ut plures (?) et hiis qui in carcere erant .i. in limbo spiritu veniens quia in anima descendit ad detentos in limbo. corpore tamen eius iacente in sepulcro predicauit quia tunc eis misterium sue incarnationis

Xpo

No. xpus se nobis exemplum ... (?) ... seruus (?)

ponit nobis exemplum esse imitandum. primo in eius passionis efficientia. Secundo in caritatis eminentia.
Tertio in fructus habundantia. primum tangit cum dicit
quia et christus semel mortuus est pro
peccatis nostris. Nam sicut ipse christus propter
efficientiam passionis eius semel
oblatus est ad multorum exhauriendum
enda peccata. ut scribitur ad hebr. ix.
Sic debemus nos semel pro peccato
et ulterius illa non ~~debemus~~ committere
vnde Eccli. xxi. Fili peccasti non
adiicias iterum peccatum sed de priusquam deprecare
ut tibi dimittantur. Secundum tangit cum
adiungit. Iustus pro iniustis. Nam
ibi apparuit eminens dilectio xpi
ad nos. ut ipse iustus existens
pateretur pro nobis. vnde ipsemet ait Ioh. xv.
Maiorem caritatem nemo habet ut
animam suam ponat quis pro amicis suis
Tertium tangit cum subiungit / Vt nos
offerret deo mortificatos quidem
carne. viuificatos autem spiritu.
Nam sicut ipse per suam passionem immaculatam
se obtulit deo patri.
sic habet fructum facit ipse in nobis
quia per mortificationem carnis facit nos
spiritualiter viuere / vnde Ioh. vi. scribitur.
Spiritus est qui viuificat caro autem
non. ¶ Deinde cum dicit In quo et hiis
qui in carcere conclusi erant spiritu
veniens predicauit qui increduli
fuerant aliquando. Cum expectabant dei
patientiam in diebus noe cum fabricaretur
archa in qua pauci .i. octo anime
salue facte sunt per aquam. Hic ponitur
ne salutis per archam noe prefiguratio
et est in talibus. Illorum vita
debet esse immaculata quorum salus
prefigurata est per archam noe. Sed
vita viri et vxoris debet esse talis
igitur etc. Dicit ergo In quo spiritu scilicet et
hiis qui in carcere erant. hoc est existentibus
in carnalibus desideriis spiritu
predicauit veniens. hoc est spiritualiter

// pro dest quibus

docuit ipsum noe per quem predicauit
hiis qui increduli fuerant aliquando
expectabant dei patientiam in
diebus noe cum fabricaretur archa. Nam
ipsa fabricatio arche erat quedam predicatio
incredulis qui non credentes
diluuium fieri propter dei patientiam omnes
perierunt eo quod ad penitentiam induci non
fuerunt. per C. annos quibus noe
edificauit archam suam vnde subditur.
in qua scilicet archa pauci .i. octo anime
.i. octo persone salue facte sunt per aquam.
hoc est ne perirent per diluuium aque
scilicet noe et vxor eius et tres filii eius
et tres vxores filiorum eius. ¶ Est
autem considerandum quod illam archam noe
possumus considerare tripliciter. Primo
quantum ad duplicem naturam ibi saluatam
Secundo quantum ad eius figuram. Tertio quantum
ad materiam eius. Primas igitur
naturas ibi saluatas prefigurabat humana
salvatio prefigurauit et dispositionem
eius figurabat christus incarnatio. Sed
per materiam figurabatur fidelium in vna
ecclesia congregatio. Nam per naturam
masculinam et femininam prefigurabatur
natura diuina et humana in christo. Sicut igitur
per naturam masculinam et femininam
preseruata in archa fuit saluatio
facta totius humani generis corporaliter,
Sic per naturam diuinam et humanam in christo
facta est saluatio totius generis humani
spiritualiter. Per formam autem et figuram
arche prefigurabatur christus incarnatio.
Nam erat archa sexies longa quam
lata et decies longa quam grossa. Sicut
quod modo est proportionatum corpus humanum
bene dispositum. et figurabat corpus christi
humanum tempore veterum. ut dicit Aug. in libro
de ciuitate dei. per materiam vero illius
arche prefigurabatur fidelium in vna
ecclesia congregatio. Nam materia illius

No. arca noe consideratur tripliciter

Tertio

scilicet masculinam et femininam

secundo

// illa

// et vos

Xpo

xps

et redempcionis ipletu esse declarant / int quos erant aliqui q i diluuio pierunt corpalit / ut pt dici p babil / q videntes diluium metuisse s q pdicat Noe crediderunt multi q plus erant incredul. et penituerunt de pctis suis / et sic descenderunt ad limbum cum pribus aliis / Vl aut contra hoc dicitur / q diluium sic venit subito q no potuerunt penite. s 3o Luce 17. Edebant et bibebant et vxores ducebant. et venit diluium et pdidit omnes. iiij epla

[eat ex] [planat et]

q licet subito venit. i vallibus et plana tra no tn sic i montibus q aq i augmento suo po fuerant 40 dies et 40 noctes / et sic existentes i locis arduis videntes aqs ita metuisse sic dicat Noe potuerunt penite. qui aliqn incredul fuit an inundacionem diluuii s tnc crediderunt ut dicit c.

arche. lignis leuigat. h. est quadratis bitumine conglutinatis / signicabat puterem eccliam. q conglutinat vinculo caritatis multos fideles i vnu. Hec tn omnia magis plixe declarauimus i quodam tractatu quem fecimus sup illa decretali vna i duabus psona via vite manifestius demonstrauit / ut glosa. supradca dec. iuncta / vn tm est tue h. clarius scie ad illum tractatu recurrat. ¶ Vnde cu d. Qd et vos nunc similis forme saluos facit baptisma / no carnis deposito sordium / sed bone consciencie interrogacio i deum / p resurreccionem dni nri ihu xpi. Hic ponit. ipmus baptm nos spiritualit ablucionis institucio / et eciam talis / consecracio illor debet esse i maculata cum sit regnati p baptismum et p passione xpi. Et vir et vxor sunt tres ut 2c. Dicit go. Qd et nunc similis forme saluos facit baptisma. h. e illud quod faciebat archa noe corpalit. i. facit nos baptisma spualit. Nam sicut p illam archam noe fcti sunt saluacio gnis humani corpaliter. sic p baptismum nos fit saluacio gnis humani spualit. Nos quide figatiue tm s realit. Vn subdit. Non carnis deposito sordium. sed bone conscie interrogacio in deu. h. e. ad interrogacoes ecclie deum ostende suam bonam consciam et suam fidem ee i deum / vl pse si e adultus. vl p suum patrinu. et hanc fidem debet ptestari / p resurreccionem dni nri ihu xpi ut sicut xpus resurrexit a mortuis p gloriam pris / ita et nos purgati a viciis p aquam regeneracionis in nouitate vite ambulemus ut glosa exponit. ¶ Est aut considerandum differencia esse inter

sacramenta veteris legis / et sacramenta noue legis. Nam 1a sola significabant. Sed ista efficiunt quod significant. Nam purgabant illa solum homines a quibusdam immundiciis corporalibus. Sed ista non solum corporales immundicias verum et sordes pccatorum intus existentes expellere sunt / ut aplus signat dicit. h. q baptisma saluos fit. non solum p deposicionem sordium carnis. sed p interrogacoes bone consciencie in deu. ¶ Vnde cu d. Qui est i dextra dei pris / deglutiens mortem / ut vite eterne coheredes efficeremur. pfectis i celum / subiectis sibi angelis et potestatibus et virtutibus. Hic vltio ponit xpi hanc salutem faciet notificacio et eciam talis. Illor vita i maculata d3 ee pt quos xpus mortuus e et resurrexit. Sed spt salute ~~vite vestre et vite~~ vraz xpus mortuus e et resurrexit ut 2c. Dicit go. Qui dico q vita vra debet ee i deum p resurreccionem ihu xpi. qui xpus e i dextra dei. h. e i potoribus bonis pris petiua eius gla q3 deglutiens mortem per passionem et d. deglutiens / q potestate habuit animaz sua ponendi et iterum sumendi ea ut d. Joh. x. Vt vite eterne heredes efficeremur. per eius resurreccionem pfectus i celum / subiectis sibi angelis quantum ad primum ordinem / et potestatibus quantum ad secundum et virtutibus quantum ad tercium / et hoc p eius ascensionem. Ca. 4m

Capitulum 4m

Xpo igitur passo in carne et vos eadem cogitacione armamini. Qui passus est in carne desiit a pctis / ut iam non hominum desideriis s voluntati di

Supra instruxit fideles ad bn viuendum et ad bn conuiuendum fribus. hic instruit eos ad conparandum xpo capiti. idest. ad conparandum cum xo xpt. Vn p° aiat eos respectu passionum imminentium et ponit rones paciendi. 2o eos munit armis virtutum. ibi Estote itaqz prudentes

qd' reliquum est in carne et viuat
Sufficit enim preteritum tempus ad
voluntatem gencium consummandam
Posita instruccione liberorum et uxorum
et posita exhortacione virorum et
uxorum / Supple ista ut dominus dicebat
in passa tribulacionem docet apostolus
ipsum xpm esse imitandum / et tria facit
/ quia primo docet xpm esse imitandum
in carnis mortificacione / Secundo in caritatis
dileccione / et Tercio bonorum operum
continuacione / ibi: Estote itaque
// Karissimi nolite peregrinari · // ... ibi / Prima quoque pars dividitur in duas
partes / quia primo apostolus inducat istos
gentiles ut xpm imitentur in
carnis mortificacione / ex eorum
vtilitate / Secundo ex malorum pravitate
Tercio ex continuisque statibus deformitate
Quarto ex iudicii propinquitate
Secunda ibi: Qui ambulaverunt / tercia ibi
In quo admirantur / iiii ibi. propter hoc
Supprima parte intendit talem
racionem / Quicumque volunt de-
sistere a peccatis debet in seipsis habere
carnis mortificacionem conformando se
xpo passo in carne / Sed vos gentiles
debetis hoc velle igitur etc. / Dicit ergo
xpo igitur passo in carne non solum
in divinitate et vos supple eadem
cogitacione armamini pati supple
pro ipso pati / sicut ipse pro vobis passus
est et hoc propter vtilitatem vestram / quia
qui passus est in carne hoc est qui
paciens patitur tribulaciones car-
nis desiit a peccatis. ut iam non
voluptatibus carnis
hominum desideriis sed voluntati
dei quod reliquum est in carne vi-
uat temporis quasi dicat / quia iste
qui patitur in carne pro amore
tribulaciones reliquum tempus presentis
vite non ponit in desideriis
carnalibus sed magis in volun-
tate dei ^ et hoc quia sufficit
preteritum tempus hoc est sufficiat
· supple impendisse · et

Xpus enim passus est in natura assumpta non carnis non in natura divinitatis

^ et eius servicio ·

in malorum gentilium [illegible]
ad voluntatem gencium consummandam · Secundo
Est autem considerandum quod ex carnis
mortificacione pro ordine iiii^or
vtilitates consequimur quas apostolus
tangit in predictis verbis / Nam primo
consequimur iura ad ipsum xpm ut
caput conformacionem / ut sicut ipse
xpc pro nobis passus est in carne. Sic
nos debemus pati pro ipso. Galat'
v°. Scriptum est. Qui enim sunt xpi
carnem suam crucifixerunt cum viciis
et concupiscenciis. Et quantum ad hoc apostolus
dicit xpo igitur passo in carne et vos
eadem cogitacione armamini / Nam
arma nostra contra nequicias spiri-
tuales est ipsa cogitacio et ymagi-
nacio crucis xpi et passionis eius
vnde beatus Anshelmus ait. Obta-
[illegible] per te demones terretur et co-
pungitur vincitur et conculcatur / Secundo
consequimur morum peccatorum expulsi-
onem / quia qui passiones carnis
esse expellunt vivunt deo / Nam
[illegible] mortui in carne mundo
ne moriantur anima vero. Et quantum ad hoc
dicit apostolus quia qui passus est in carne
desiit a peccatis hoc est qui patitur in
carne propter timorem et dileccionem dei
ex hoc desistit a peccatis vnde prouerbiorum xvi. 16.
scribitur / quod propter timorem dei decli-
nant omnes a malo. Tercio consequimur
diuine voluntatis implecionem ut ab-
stineamus nos a fornicacione / quia
voluntas dei est sanctificacio nostra ut
abstineamus nos a fornicacione
et sciat vnusquisque vas suum possidere
in sanctificacione et honore vt dicit apostolus
in ad thessalo. iiii°. Et quantum ad hoc
apostolus ait / ut iam non hominum de-
sideriis sed voluntati dei quod reliquum
est in carne vivat temporis hoc est reli-
quum temporis ^ quo vivit in carne
iuxta illud ad ephesios v°. Redimen-
tes tempus quoniam dies mali sunt.

^ Dz vnusquisque expendere in voluntate dei remedio

Secūdo cōsequimur istā mentis re-
formacōem / ut si imperfecto conformavimus
nos huic seculo vivendo scd'm
desideria carnis. Insinuando tn̄ deinde
cōformari ipi deo. vn̄ aplūs. ad
Roma. xijo. cap̄. Nolite cōformari
huic sclo / sz reformamini in novitate
sensus vr̄i. aplus dt. Sufficiat
eni ptitū tpus ad voluntatem
gentiū cōsumandam. Deinde
cū dt. Qui ambulavit in luxu-
riis / i desideriis violentiis. comes-
sacōnibz potacōnibz / ebrietatibus ydo-
lor cultibz / in quibz nūc obstupe-
scunt. Hic aplus inducit gentiles
ad carnis mortificacōem ex malor
pravitate z ex vo tlis. Quicumque
volunt vitā pravitate hoīm vi-
vencium i carnalibz desideriis debent
hēre carnis mortificacōem in seipis /
sz vos gentiles debetis hoc facere
igr. zc. dt. ergo. ibi dico / q̄ debetis
pati in carne / ut possitis desistere
a pctis / q̄z illi qui ambulavit in
luxuriis venereor / cogitacōnum
desideriis z violenciis prvinor / co-
messacōnibz commestionum / pota-
cōnibz vinor / z ebrietatis ydolor
cultibz hoc est pravor error supp
pierunt / in quibz scilz malis nc̄
obstupescunt. Est aut cōsiderandum / q̄
p carnalia desideria omes pote-
cie nr̄e infciunt / quar istoz tangit
aplus in pdcās verbis. Nam primo
tangit cōcupiscibilis infectoz cū
dt. In luxuriis desideriis / scdo tangit
irascibilis pvisione cū dt. In violē-
ciis. Tercio tangit volūtatis depravacōem
cū dicat comessacōnibz / potacō-
nibz. Jux tullius vita mete vti
no pnt. multo z cibo repleti / z
seneca dt. q̄ ebetas nichil est
aliud q̄ voluntaria insania. Cui
alludit dicens galienus / q̄ ebrius ē
similis omi pctor. Quarto tangit
rōnalis obtenebracōem / in eo q̄
subinfert / z ebrietatis ydolor cultibz
in quibus omībz pravis carna-
litatibz / post pxtracōne ipor
hoīes obstupescunt z cōfunduntur
vn̄ aplus ad Ro. vjo. cap̄. Que
fructū tunc habuistis in quibus
nūc erubescatis / ēt dicit nullū.
Deinde cū dt. In quo admirantur
non cōcurrentibz vobis in eadem
luxurie cōfusione blasphemā-
tes / qui reddent racōnem ei qui
paratus ē iudicare vivos z mor-
tuos. Hic inducit eos ad carnis
mortificacōem ex utriusqz status
difformitate / z ex vo talis / Illi qui
volunt hēre sua vita ee difforme
a vita malor z carnalium hoīm
debet hēre in seipis carnis mortifica-
cōem sz vos gentiles debetis hoc velle
igr. zc. dt. ergo. In quo admirantur hoc
ē q̄ vos boni carne / castificastis
cū viciis z cōcupiscenciis / hoc pt hoc
mali admirantur. no cōcurrentibz
vobis in eade luxurie cōfusione
in qua supp pravis curbatis cū eis
z ex hoc st deū blasphemantes / et
dcor tn̄ blasphemiis no est cu-
randum / q̄z ipi reddent racōnem ei scilz
xpo q̄ paratus ē iudicare vivos et
mortuos. Nam ut dt. Act. x. Ipse
ē qui ē cōstitutus a deo iudex
vivor z mortuor. Est aute
cōsiderandum / q̄ mali z carnales ho-
mines admirantur de vita bonor
xpianor. Homo pt dī dilectoz et
cognitoz. Nam admiracio cōtingit
ex cognicōe effectus z ignorancia
cause ut dt. po. metha. Mali ergo
videntes vitam bonor ee difforme
z dissilem a vita ipor / z videntes
eos no currere in luxurie cōfusione
ex hoc admirantur / q̄z vident effectum z
ignorant causam. Nam ipi ignorant
q̄ ipi boni st / z spalit a deo cōgti
z dilci / si nunquam dilectoem no cō-
currunt cum eis in viciis carna-
libus / vn̄ Sapie. vo. dicit.

,, idem
,, id hoc
,, veram
,, mo
16.
B 3a
Que mali homines admirantur de vita bonor xpianor

Nō possum alit ee cōtinens n
dd det/ Si igr̄ sciēt ita bonos
ipūs dei cognicōz 2 dilcōz/ mali
destinētia ipoz nō admitt̄et. 2ª
Sc̄o cōtingit eos miari ppt imīre
pacietem ~~tribulacōm~~ tolēacōnē
qr quītuaiqꝫ boni a malis blas
phemetur 2 cōfundit̄. sꝫ ipi
pacient tolēant/ spantes ppt
hui9 blasphemias 2 9fusiones
cōsequi glām 2 grām/ Nam ut
scbit. Ecc. iiij°. Est cōfusio ad
ducēs pctm/ 2 ē cōfusio addu
cens glām 2 grāz/ Tcio cōtingit
eos admiari/ ppt debitoz cause
assignacōnē/ Nam ut d̄r. Eccles
vltio. Cūcta q̄ fiūt adducet ds
i iudiciū pro omi errato sine bo9
sine malū sit/ boni qui igitur
poterūt redde rōnē de bn̄ficiis
eis collatis pmiabunt/ Mali
uo q̄ nō poterūt cōfundent̄.
2 muabunt̄. i subitacōne īsperate
salutis/ Ista aūt tria tangit apls
in pdcīs ubis. ¶ Deinde cū dr.
ppt hoc eni 2 mortuis ewangeli
zatū ē ut iudicent̄/ sm̄ hoīes in // idem
carne/ viuat aūt sm̄ dm̄ i spū. // ubi
Oim aūt finis appinquabit.
Hic eos iduat ad carnis morti
ficacōnē/ ex iudicij ppinquitate
2 ē 10 talis/ Dimitqꝫ dicit adē
iudiciū ppinquo sm̄ ea q̄ gesse
runt i carne/ debet hīc carnis
mortificacōnē in se ipis/ sꝫ uos
gentiles estis eccles/ igr̄ 2c. Ppter
hoc eni 2 mortuis ewāgelisatū
ē. i. ppt hoc q̄ vnusqsqꝫ debet red
dere rōnem i iudicio/ mortuis
hoc est/ existentibus i pctō mor
tali ewāgelizatū ē ut iudi
cent̄. qui dē sm̄ hoīem in car
ne/ hoc ē ut iudicet̄/ p carnis
mortificacōꝫ/ viuant aūt sm̄ deum
i spū/ hoc idō/ quia oim finis

appinquabit/ Est aūt 9side dū
q9 ex dīui ubi pdicacōne tria
bona cōsequimur/ Pmo mortis li
beracōz/ nā 10 mortuis hoc ē existe
tibus i morte spūali ewāgelisat̄
2 pdicat̄ diuīu vbum/ ut ipi illa
debeāt fuge pqne nō iudicet̄.
sm̄ hoīem i carne. i. sm̄ illa que
gesserūt i carne/ sꝫ sm̄ 1ª op̄ ca st. q
sm̄ spūm vij ad Ro. viij°. Debitores
sum9 nō carni ut sm̄ carnē viua9
q si sm̄ carnē vixitis moriemī
si uo spū fcā carnis mortificauit
vincetis/ Sc̄o cōsequimur vite spūal
delectacōnē/ Nā si hoīe magis ē
i tellctus q̄ sensus/ 2 magis ē aīa
q̄ corp9/ debet ho semp viue vita
spūali i dō/ qr ex tli vita spūali
effiat̄ vnū cū ~~ipo~~ dō. Juxta 1°
apli. ad Cor. vj. Qui adhēt dō sp̄
p caritate 2 amore/ efficit̄ vnus
spūs cū ipo/ Tcio cōsequimur iudic
scōnā exspectacōz/ qr relinquēdo
vitā carnale 2 viuēdo vita spūali/
secure pt quilꝫ exspectare iudiciū
venietz/ qr i° nō flectet̄. ptio ut
pabus vij. Aug9 ait. Exspectat̄
dies illa adeit equissim9 i°. iudex
qui nulli9 ptatis psonā accipiet/
q nulli9 epus ul auro. auro ul
argēto corrupe pot't/ Oim igit
finis appinquacō/ 2 iudicij exspectacō
pt ee i relinquētibꝫ vita carnalē
2 viuētibꝫ vita spūali/ Ista aūt
tria tangit aplus in ista ultima
pte pordinem.

T p°. Nō ... tacōne dīm ... bos q...

Estote itaque prudentes et vigilate in orationibus.

Ante omnia aūt mutuā i uobis
met ipis caritatē cōtinuā hūtes

hic aīmat fideles virtutū armis muniendo.
Arma aūt vtutū ponit 4°. sꝫ discrecōnē
q tan cū dt. prudentes. deuocōz. i. 2 vigilate
i oronib9/ Caritatem. i. Ante oia. hospitalitate.
ibi hospitales. Libalitatꝫ. i. Unusqsqꝫ sic accepit
Loqndi crtitudinē. i. Si quis loquitur. Et humilitate
ibi. Si quis ministrat.

peccatorum
quia caritas operit multitudinem peccatorum. Postquam apostolus docuit xpm esse imitandum in carnis mortificacione. In ista parte ut supra dicebatur docet eum imitandum esse in caritatis dilectione. Et circa hoc facit tria quia primo docet xpm esse imitandum in caritatis dilectione nos purificante et in nobis ipsis nos perficiente. Secundo in mutue exhibicione servicii indigentem sublevante. Tercio in dei locucione deum glorificante et ipsum deum nos ordinante. Secunda ibi. Hospitales. Tercia ibi. Si quis loquitur. In prima parte intendit talem racionem et quicumque volunt in seipsis perfici et ab omnibus peccatis purificari debent habere caritatem que operit multitudinem peccatorum. Sed vos gentiles debetis hoc velle igitur etc. Continuatur sic dictum est quod omnium finis appropinquabit et quia incerta est hora mortis et finis uniuscuiusque ut dicit glossa. Ideo estote prudentes et vigilate in oracionibus. Ante omnia autem mutuam in vobis metipsis caritatem continuam habentes quia caritas operit multitudinem peccatorum.

2o
caritas notificatur tripliciter

Est autem considerandum quod apostolus in istis particulis verbis notificat et describit ipsam caritatem tripliciter. Primo quantum ad eius subiectum receptivum. Secundo ad eius modum introductivum. Tercio quantum ad eius finem productivum. Nam quantum ad subiectum receptivum caritas debet habere disposicionem quia nisi homo se disponat ad caritatem recipiendam dilectio et caritas dei in ipsum non introducitur. Quia secundum Augustinum. Qui fecit te sine te non iustificabit te sine te. Quantum vero ad eius modum introductivum debet habere ordinacionem unde super illo verbo scripto in Cant. Introduxit me rex in cellam vinariam et ordinavit in me caritatem. dicit Ambrosius. quia multorum caritas inordinata est quia quod primo est ponunt tercium vel quartum. Sed quantum ad eius finem productivum debet habere fructificacionem. Nam fructus caritatis est hominem de morte liberare et ipsum deo coniungere et in vita spirituali eum conservare. Nam sicut qui non diligit manet in morte ita qui diligit manet in vita. Ista autem triplex notificacio et descripcio ipsam caritatem in propositis verbis ab apostolo per ordinem tanguntur. Nam ipsum subiectum caritatem recipientibus ^disposicio dicitur cum premittitur. Estote itaque prudentes et vigilate in oracionibus. Modus vero introducendi ordinacionem innuitur cum adiungitur. Ante autem omnia mutuam in vobis caritatem continuam habentes. Sed finis productivus seu fructificacionis notatur cum subiungitur quia caritas operit multitudinem peccatorum. Primo igitur notificatur caritas quantum ad eius subiectum receptivum dispositum.

et 3o
Nota volentes caritatem recipere debent habere triplicem disposicionem

Nam volentes ipsam caritatem recipere debent habere triplicem disposicionem. Quia primo debent esse recti et firmi in affectu. Secundo debent esse prudentes et sapientes in intellectu. Tercio debent esse vigiles et attenti in operacione et effectu. Primo igitur volentes caritatem recipere debent esse recti et firmi in affectu ne deficiant a fide per tribulaciones et temptaciones imminentes. Unde apostolus ad Ephe. ultimo autem. Pt'eah. est propter spirituales pugnatores quos habetis. Accipite armaturam dei ut possitis resistere in die mala et in omnibus perfecti stare. Et subdit. State ergo succincti lumbos vestros in veritate et induti lorica iusticie et calciati pedes in preparacione evangelii pacis. Secundo debent esse prudentes in intellectu ne decipiantur a falsorum hominum versucia unde ipse dominus de hoc hortabatur discipulos suos dicens. Estote ergo prudentes sicut serpentes et simplices sicut columbe. Et ad Ephe. penultimo scribitur. Videte itaque fratres quomodo caute ambuletis non quasi insipientes sed ut sapientes. Tercio

debet esse vigiles z attenti in opa-
cone z affcu. Ista aut vigilacio
potissie facienda e i oronibus. qz
lz ds meris ptibz no flectatur tn
p pces z orones nras wlt nos
sua dona querere z invenire. vnde
Aug' sup dan. dt. O ho qui te
redemit qui te facere voluit no
wlt te cessare a ptibz no wlt te
ab oronibz desiste aliqn z subdit
te beneficia sua mittere wlt dum
petis wlt te assidua orone crebra
commoda negociando wlt te ro-
gando accipe q' eius benignitas
desiderat impertire. Na quit sub
occasione ut quereret additus
inveniret quibz hom optet. que
diligit innuit. ut Aug' ibide
aut. Ista aut tria i pmo mebro
auctoritatis istius p ordine ponit.
Nam rectitudo in affcu hetur cu
dt. Estote itaqz prudentes p'o in
intellectu notatur cu adiungit. pru-
dentes. Sz vigilacio in opacione
z effcu notatur cu postponit et
vigilate in oronibus. dt. g' aplus
Estote itaqz fimi z recti in affcu
prudentes i intellcu z vigilate
i oronibz i opacoe z effcu. Consequen-
ter notificacio caritatis quatum
ad subiecti ipam recipientis dis-
posicionem. Qo notatur quatum ad eius
modi introducti ordinacoem. Ordo
aut describitur i isto sc'o mebro auc-
toritatis epistole. Pmo quantum ad eius pmi-
tatem. ideo q' dt. Ante omnia aut.
Na an omnia ho dz hre caritatem
ipam. qz sola ipa radix e me-
rendi. nec alie vtutes st meritorie
n' fiant z maneant i caritate. Na
sm btm Greg. no hz aliqd viriditatis
ramus boni opis si no manet
i caritatis radice. Aliter fides
dicitur radix vtutum. quia sm

aplm ad hebre. fides est substa-
cia. i. fundamentum rerum sperandarum
argumentum no apparencium. Similiter humilitas
dr ee mr vtutum. no tn eodem mo
ro fundamenti z ro pmitatis compe-
tit istis tribus vtutibz. Sz fidei co-
petit q' sit pma origine quia
sine fide impossibile e deo placere. humi-
litati no competit co pma oe. qz sicut
supbia i bonis opibus insidiatur
ut pereant. Sic humilitas hz omnes
vtutes conservare. Sz caritati competit
i formacione. qz sit omnia sunt alba
formaliter ppter albedinem. sic omnia
sunt cara z grata formaliter ppter
caritatem. Sc'o describitur eius ordo quantum
ad eius comunitatem. in eo q' subdit
mutua nobis metipsis. Nam mu-
tua z comunis dz esse i vobis caritas
z vnusquisqz dz alterum diligere sicut
seipsum. vnde Jo. xv. scribitur. Hoc est
preceptum meum ut diligatis invicem
sicut dilexi vos. z Aug' sup illo vbo
apli. j. ad Cor. xiij. Caritas no querit
que sua st dt. h' sic e intelligendum.
qz caritas comunia ppriis no ppria
comunibz anteponit. Tercio describitur
ordo eius quantum ad eius continuitatem
ideo q' subiungitur. caritatem continuam
habentes. Nam continua caritas dz ee
i nobis. vnde ad hebre. xiij. scribitur
Caritas fraternitatis maneat i vobis
Omnes igitur volentes caritatem recipe
debent ipam hre cum tali ordine
qz debent eam hre an omnia ppter
eius pmitatem. Dz hre mutuam invice
ipsis ppter eius comunitatem. z debent habere
ipam continue ppter eius continuitatem.
Nam sm btm Ambro. Ficta caritas
e q' i adversitate deficit. Consequenter
describitur sc'o caritas quantum ad eius intro-
ducti ordinacoem. Tercio describitur quantum
ad eius finis productiui fructificacoem

Prudentia

Verbo

fructus autem caritatis in nobis est
triplex. Primus est noster ad deum gratiarum actio
quia secundum apostolum ad Cor. vj. Qui adheret
deo per caritatem efficitur unus spiritus.
Et quantum adhuc apostolus dicit quia caritas
nostra. Caritas dicit quia facit nos deo
caros. Secundus est peccatorum opertio et mor
tificatio. Et quantum adhuc apostolus qui
operit. Nam ut dicitur in proverbiis. Universa
delicta operit caritas. Tercius est peccatorum
expulsio. Nam sicut lux expellit
tenebras. Sic caritas expellit ipsa
peccata quia ipsa sola dividit inter
filios regni eterni et filios perdicionis
eterne secundum beatum Augustinum. Et quantum adhuc
ait multitudinem peccatorum. Unde
cum dicit hospitales invicem sine mur
muratione unusquisque sicut accepit
gratiam in alterutrum illam administrantes
sicut boni dispensatores multifor
mis gratie dei. Hic docet nos esse imi
tandum in nostre exhibitione proximi
indigentem sublevante et est vero talis
Cuniculus voluit esse ordinati ad
proximum suum indigentem dent eius in
digentis relevare et sint fideles et liberales
sua bona ministrare. sed vos gentiles
debetis hoc velle. igitur etc. dicit ergo hospi
tales invicem sitis hoc est unus alterum
recipiat in hospitium suum sine mur
muratione unusquisque etiam sicut
accepit gratiam a deo in alterutrum illam
administrantes sicut boni dispensatores
multiformis gratie dei. Est autem
considerandum quod benigne recepto et
benigna nostre exhibitio erga ipsum
proximum debet per ordinem [illegible] habere. Primo
debet esse leta et gaudiosa. Secundo debet esse
liberalis et graciosa. Tertio debet esse
fidelis et fructuosa. Quarto debet esse
multiplex et copiosa. Primo ergo be
nigna gratie elargitio et proximi in
hospicio recepto debet esse leta et

gaudiosa. Ita secundum apostolum 2 ad Cor. ix.
Hylarem datorem diligit deus. Et
Eccl. xxxv. Fili in bonis non des
querelam et in omni dato non des tristi
ciam verbi mali. Et quantum adhuc apostolus
dicit hospitales invicem sine murmuratione.
Secundo debet esse liberalis et graciosa quia sicut
homo gratis recipit a deo beneficia sic
debet gratis proximo elargiri. Unde Mt.
x. scribitur. Gratis accepistis gratis
date et de sperantibus sua dona
scribitur Eccl. xviij. Stultus acriter
improperabit et datum indisciplinati
facit tabescere oculos. Et quantum ad hoc
apostolus ait Unusquisque sicut accepit
gratiam in alterutrum illam administrantes.
Tertio debet esse fidelis et fructuosa.
Nam quilibet debet habere a deo dona fide [commissa]
liter et fructuose administrare ~~commissa~~
Unde i ad Cor. iiij scribitur. Sic [ut]
nos existimet homo ministros xpi
et dispensatores misteriorum dei. Hic iam
queritur inter dispensatores ut fidelis
quis inveniatur. Et quantum adhuc apostolus
dicit Sicut boni dispensatores. Quarto
debet esse multiplex et copiosa. quia debet
homo se conformare secundum desideria unius
cuiusque sicut manna sapiebat secundum
cibos secundum quos volebat comestores.
Et quantum adhuc apostolus ait Multifor
mis gratie dei. Si quis loquitur quasi
sermones dei. Si quis ministrat tamquam
ex virtute qua administrat deus
ut in omnibus honorificetur deus per Ihesum
xpm dominum nostrum. cui gloria est et
imperium in secula seculorum. Amen.
Hic docet nos esse imitandum in dei
locutione ipsum dominum glorificante et e
vero talis. Cuniculus voluit esse ordi
nati in conspectu dei. dent omnes lo
cutiones suas in dei etiam ordi
nare et omnia beneficia alicui conferre
sed vos gentiles debetis hoc velle

x 1°　ig^r etc. Dicat g° Si quis loquit^r
q^{si} sermones dei. hoc est ser ser-
mones vñ debent esse de deo. et si quis
ministrat ser^e. aliquod bonum impendit
secundum humilit. tamquam ex virtute quam
administrat deus. et non secundum hoc a se ipso
quod impendit. sed a solo deo. ut in
omnibus honorificetur deus per ihesum
xpm^m auctorem et mediatorem nostrum.
cui est gloria et imperium in secula seculorum
amen. ¶ Est autem considerandum
x 2°　quod a beato petro dicitur homines locutionem.
homines operatorem. homines rerum temporalium
sustentatorem. et homines vite eterne gra-
// locutionem　tificatores. Et igitur a beato petro homines loqui debe-
ant quasi sermones dei vt ad Ephe-
sios scribitur. Omnis sermo malus
ex ore vestro non procedat. sed si quis
bonus est ad edificationem fidei ut
det gratiam audientibus. Et ad Cor.
dicit quod nemo potest dicere dominus ihesus
xpus. nisi in spiritu sancto. Quia vero a beato
petro homines operatione vocamus
ipsum ministrare tamquam ex virtute
quam ministrat deus. non attribuendo
nobis opera bona. sed deo. vt in epistola
ad Colo. 3. Apostolus dicit. Omne quodcumque
facitis in verbo vel in opere in domino nostro
ihesu xpo facite gratias agentes deo
et patri. Quia vero a beato petro homines
rerum temporalium sustentatores debemus in
omnibus talibus deum honorificare
unde per spiritum sanctum dicitur pro. iii°. Ho-
nora dominum de tua substantia
et de primiciis frugum tuarum
da pauperibus. Sed quia a beato
petro homines vite eterne participa-
tione. Debemus igitur sibi gracias
agere vnde i. ad Cor. x°. Omnia
in gloria dei facite per ihesum xpm^m
qui est benedictus in secula se-
culorum amen. Sequitur
bonorum mutatio.

Karissimi nolite per-
egrinari in fer-
uore qui in temp-
tacionem vobis fit quasi noui vobis
aliquid contingat. Superius ista vt sup-
ponebatur apostolus docet v^{m} esse muta-
tionem in bonorum operum continuacione.
Et diuiditur ista pars in viii°. partes. Secundum
quod octo videtur esse illa per que in nobis
possumus habere operum bonorum continuacionem
Primum est tribulationum fortis tolleracio.
Secundum est corporis passionibus continuacio. Tercium
est diuini premii consecutio. Quartum est
peccatorum detestacio. Quintum est vobis
prompta confessio. Sextum est bonorum
affliccio. Septimum est malorum condempnacio.
Octauum est diuini auxilii impetracio
Secunda ibi. Communicantes. iii ibi. Si ex-
probramini. iiii ibi. Nemo autem ve-
strum. v ibi. Si autem vt xpianus. vi ibi
Quoniam tempus. vii ibi. Si iustus. viii
ibi. Itaque. In prima parte intendit talem　x 3°
racionem. Omnes qui volunt continuare　tribulacionum tolleratio.
suam vitam in bonis operationibus
non debent se reputare peregrinos a
deo propter tribulaciones et temptaciones
insurgentes. immo tamen debent equa-
nimiter et fortiter tollerare. Sed vos gen-
tiles debetis hoc velle. igitur etc. Dicit ergo
karissimi Nolite peregrinari in feruore.
hoc est nolite vos alienos a deo
reputare propter feruorem tribulacionum que
fuerunt ad temptacionem vobis fit et hoc
quasi noui vobis aliquid contingat.
Nam secundum glosam. Non est nouum sed
frequens et antiquum electos dei pro
eterna salute ipsorum aduersa pati　x 2°
¶ Est autem considerandum quod aliquis se reputet　passio aliquibus generata
alienum et peregrinum a deo potest intelligi
multis modis. primo modo per loci

distanciam. Nam quamdiu sumus in hoc
mundo. sumus multum distantes et
remoti a ~~celo~~ celo empyrreo ubi
propinquum deum glorificatum deum. Secundum quem-
modum loquitur beatus Gregorius de peregri-
nacione super illo verbo. Hoc quidem
peregre proficiscens ubi ait. quod in-
ternus locus proprie terra est. cuius quasi ad
peregrinandum ducitur. dum redemp-
torem nostrum in celo collocatur. Secundo potest
hoc intelligi propter carnis corpulenciam.
Nam quamdiu est anima in corpore cor-
ruptibili tamdiu est in statu peregri-
nacionis. quia sic est in statu viatoris
et non comprehensoris. Et hoc modo apostolus
loquitur de peregrinacione. Iuxta .v. epistola
ad Corinthios. ubi ait quod dum sumus in hoc
corpore peregrinamur a domino. Tercio potest in-
telligi propter temporis elongacionem. Nam
tota presens vita est quasi longa pere-
grinacio. unde Genesis xlvij scribitur quod cum
Jacob interrogaretur a pharaone
quot dies centum annorum vite eius.
Respondit dies peregrinacionis vite
mee sunt .C.xxx. annorum. Quarto
istud potest intelligi propter divine gratie et
divine providencie carenciam. ut quando
aliquis reputat se peregrinum et dere-
lictum a deo propter tribulaciones quas
patitur. quasi hoc sit novum in ipso quod
tribulaciones paciatur. et isto modo
nullus fidelis homo debet se reputare
peregrinum a deo. quia non est novum
quod boni et sancti homines iniuste pa-
ciuntur. ymmo ut scribitur .ij. ad Thimo-
theum iij. Omnes qui volunt pie vivere
in Christo paciuntur persecuciones. Deinde
cum dicit Communicantes Christi passionibus
gaudete. ut et in revelacione glorie eius
gaudeatis exultantes. Hic ponitur
secunda ratio que est talis. Quicumque vo-
lunt suam vitam in bonis operibus
continuare debent se Christi passionibus
communicare gaudentes pati et affligi

x 2o — passio Christi grata

pro ipso. Sed vos gentiles debetis hoc
velle. igitur etc. Dicit ergo beatus Petrus dico quod non
debetis vos peregrinos reputare
a deo. sed potius gaudere communicantes
hoc est incorporantes vos Christi passio-
nibus. ut et in revelacione glorie eius gau-
deatis in animo exultantes. Super-
sitis in corpore. Est autem considerandum
quod quatuor modis debemus nos Christi pas-
sionibus communicare. Primo eius passionem
in nostro corde continue portando. Unde
apostolus secunda ad Corinthios iiij ait. Semper
mortificacionem Ihesu Christi in corde nostro por-
tantes. ut et vita Ihesu in corporibus
nostris manifestetur. Secundo de ipso glori-
ando sicut apostolus gloriatur dicens — Galatas ultimo.
absit michi autem gloriari nisi in cruce
domini nostri Ihesu Christi. Tercio de ipso gau-
dendo quia ut scribitur Actuum. apostoli
gaudentes ibant a conspectu concilii. quoniam
digni habiti sunt pro nomine Ihesu Christi
contumeliam pati. Quarto de ipso
premium exspectando. quia si erimus
socij eius passionum erimus et con-
solacionum. Nam ut Augustinus dicit. Omnes
qui sunt socij contumelie erunt et
participes glorie. et qui tollerant ma-
la propter Christum habent gloriam cum Christo.
Deinde cum dicit Si exprobramini
in nomine Christi beati eritis. quoniam quod est honoris
glorie et virtutis dei. et qui est eius spiritus
super vos requiescet. Hic ponitur
tercia ratio talis. Quicumque volunt
a deo beatificari et honorari debent
vitam suam in bonis operibus con-
tinuare ne deficiant a fide per
tribulaciones eis imminentes. Sed
vos gentiles debetis hoc velle
igitur etc. Dicit ergo beatus Petrus dico quod debetis
gaudere in passionibus. quia si exprobramini
in nomine Christi hoc est si per-
manentes in Christi nomine obprobria
sustineatis. Beati eritis quoniam quod est

x 4o — Quatuor modis debemus passionibus Christi communicare

divini premii consequtio

v p°

Ꝗ Quod patientes pro xpi nomine sunt adeo honorati laudati et fortificati

honoris glorie et virtutis dei et qui
est eius spiritus super vos requiescet
id est spiritus dei requiescet super
vos quantum ad honorem gloriam et
virtutem. Est autem sciendum quod
patientes pro nomine sunt adeo
honorati coram ... eorum
illuminante quia honor debetur
sancte virtuti unde ipsis de ipsis scribitur
nimis honorati sunt amici tui
deus nimis confortatus est principatus
eorum. Secundo sunt laudati
ex sanctitate concupiscibilis eorum purificate
unde in ipsorum scribitur ipsis
Gloria et honore coronasti eos
domine et constituisti eos super opera manuum tuarum
Nam gloria nichil est nisi quedam
laus cum clara noticia. Tercio sunt
fortificati ex dono virtute irascibile
animante. Spiritus quoque dei requiescet
super sustinentes obprobria pro xpi
nomine quantum ad honorem gloriam et
virtutem. Ꝗ Deinde cum dicit Nemo
autem vestrum patiatur quasi homicida
aut fur aut maledicus aut alienorum
appetitor. Hic ponitur quarta

pettorum detestatio

ratio que talis est. Quicumque volunt
~~eorum~~ vitam in bonis operibus conti-
nuare debent peccata detestari ipsum

non

xpum non offendendo nec proximis offe-
sionibus placendo. Sed vos gentiles
estis tales ergo etc. Dicit ergo bene
dico quod debetis pati obprobria pro
xpi nomine et non pro sceleribus vestris
Nemo enim vestrum patiatur quasi
homicida aut fur aut maledicus
aut alienorum appetitor. Ꝗ Est autem

v 2°

Ꝗ Quod quis ipsum xpm possumus offendere quatuor modis

considerandum quod ipsum xpm possumus
quatuor modis offendere. Primo in
persona propria ipsum occidendo. Secundo in
suis rebus invite suas res acci-
piendo. Tercio in verbis falsum

auferendo

testimonium contra ipsum dicendo. Quarto
in re sine persona vel coniuncta puta
rem suam vel uxorem eius appe-
tendo. Et quantum ad ista quatuor apostolus
dicit quod nemo debet pati tamquam homicida
aut sicut fur aut maledicus aut
alienorum appetitor. Ꝗ Deinde cum dicit
Si autem ut xpianus non erubescat
glorificet autem deum in isto nomine.
Hic ponitur quinta ratio que est talis. Qui-

xpi nomen puta fess. [illegible]

cumque volunt suam vitam in bonis
operibus continuare non debent erube-
scere pati pro nomine. Sed debent glori-
ficare deum pati pro xpo. Sed vos gen-
tiles debetis hoc velle ergo etc. Dicit ergo

v 3°

bene dico quod non debetis pati pro vestris
sceleribus quia sic non recipietis premium
sed si ut xpianus aliquis vestrum patiatur
non erubescat hoc est non debet verecun-
dari pati pro confessione nominis xpi
immo magis glorificet deum in isto
nomine hoc est in passione quam patitur
pro tali nomine. Nam ut scribitur Mathei
x°. Qui me confessus fuerit coram
hominibus ~~confitebor~~ et ego confitebor eum coram
patre meo qui est in celis et qui nega-
verit coram hominibus negabo ipsum
coram patre meo. Ꝗ Deinde cum dicit
Quoniam tempus est ut incipiat iudicium
a domo dei. Si autem primum a nobis
quis finis eorum qui non credunt
dei evangelio. Hic ponitur sexta ratio et est

Bonorum afflict[illegible]

talis. Quicumque volunt suam
vitam in bonis operibus continuare
debent multas tribulaciones in presenti
vita pati quia per multas tribulaciones
oportet nos intrare regnum dei. Sed vos
gentiles debetis [illegible] velle ergo etc.
Dicit ergo bene dico quod quilibet debet glori-
ficare deum et pati pro nomine. Quoniam
tempus est ut incipiat iudicium a do-
mo dei. Sed si primum incipit a nobis
scilicet iudicium tribulacionis quis
finis eorum erit qui non credunt dei
evangelio quasi diceret numquam relinquetur
sine pena manifestum est scilicet quod non

ꝗ

quia ut scribitur Marci ultimo: Qui
non crediderit condempnabitur. Est
autem considerandum quod domus dei appellatur
quinque. Scilicet homo, ut ipsa sancta ecclesia
fidelium, quia nos sumus templum dei
secundum apostolum. Iudicium igitur dei per penas
afflictiones incipit in presenti tempore a do-
mo dei hoc est a iustis viris quibus gloria
eterna in futuro preparatur. Mali vero in-
creduli pertinent domui diaboli, a
quibus non incipit iudicium quantum ad
tribulaciones et afflictiones, immo tales
prosperantur ut in pluribus istis tempora-
libus, sed finis eorum erit in perpetua
dampnacione. Unde glossa hanc exposicionem
innuens dicit quod duo sunt iudicia
dei. Unum occultum, scilicet pena qua in
presenti vita unusquisque homo exercetur
ad purgacionem et movetur ad confessionem
~~facionem~~ aut si contempnit voluntate
excitatur ad dampnacionem. Istud
autem dicitur occultum quia nescitur per nos
quo istorum duorum modorum deus permittit
homines tribulaciones et penas pati in
presenti vita. Alterum est iudicium mani-
festum quando veniet Christus iudicare vi-
vos et mortuos. ~~In presenti ergo tempore~~
~~incipit iudicium manifestum quando~~
~~veniet Christus iudicare vivos et mortuos~~
In presenti igitur die incipit iudicium a do-
mo dei, hoc est a iustis viris, ut per ex-
teriora tormenta et tribulaciones mundi
ad gloriam eternam perveniant. Reprobi
vero nunc ducunt in bonis et in deliciis
temporalibus dies suos, ut in futuro ad
infernum descendant. Deinde cum dicitur:
Et si iustus quidem vix salvabitur, im-
pius et peccator ubi parebunt? hic con-
sequencia est, que talis est: Illi debent
contristare eorum vitam in bonis operibus
quorum salvacio est valde dubia et
valde difficilis. Sed vos gentiles
estis tales, igitur etc. Dicit ergo, scilicet Petrus: dico quod
iudicium ~~dei~~ hoc est a iustis viris et
si iustus quidem vix salvabitur,

impius per infidelitatem et peccator per mo-
ra prauitatem ubi parebunt? quasi diceret
nusquam. Nam ut scribitur in psalmo: Vidi
impium superexaltatum sicut cedros
Libani. Transivi et ecce non erat,
quesivi et non est inventus locus eius.
Quereret autem aliquis utrum
difficile sit iustum salvari et videtur
quod non, quia scribitur Luce primo: quia non
est difficile apud deum omne verbum.
In contrarium est apostolus hic. Dicendum quod
ista difficultas vix salvetur potest
tripliciter intelligi. Primo ut referatur
ad ipsum deum salvatorem. Secundo ut referatur
ad iudicium quo mediante fit sal-
vacio. Tercio ut referatur ad ipsum
hominem salvandum. Tunc sic. Quelibet
modorum quibus iustus vix hoc est
cum difficultate salvatur. Primo
namque patet hoc, si talis difficultas
referatur ad ipsum deum salvatorem. Nam
deus in salvacione hominis presuppo-
nit aliquid quia presupponit liberum arbitrium
quod non quidem licet deus possit inclinare
voluntatem, non tamen potest ipsum cogere per-
manente libertate, eo quod coactio li-
bertati repugnat. Oportet ergo
hominem velle salvari aliter ipsum deus
non salvat. Quia secundum beatum Augustinum:
Qui te fecit sine te, non iustificabit
te sine te. Sed in talibus actibus deus
nichil presupponit, sed tota racio fit et
potencia facientis, et sic verum est, secundum
beatum Augustinum, quod magis est facere de impio
pium quam creare celum et terram, sic et
magis est facere de viatore comprehen-
sorem quam celum et terram creare, cum
ad hoc requiratur actus liberi ar-
bitrii. Secundo hoc patet, si talis difficultas
referatur ad iudicium quo mediante
fit salvacio. Nam multa videntur
esse iusta apud nos que ~~apud~~ in
conspectu dei iniusta sunt, unde Augustinus per-
tractans istud verbum ait: Querit

ut quod iustus

Vix difficile sit
iustum salvari

forsan / quare iustus vix saluari
possit dei iudicio / et videtur solues
questionem hanc / et quia non nisi quia dei
iusticia tanta est et tam / sunt ita
que in hominibus videntur iusto iudicio
esse iusta iudicio dei inueniuntur
iniusta / Et sub dicit / Quia homo videt
in facie deus autem in corde / Unde eciam concor-
dat quod dicitur beatus gregorius / Iusticia nostra
ad examen diuine iusticie deducta
iniusticia est / Unde et alludit quod
scribitur ysaie lxiiii^o / Et quasi pan-
nus menstruate sunt omnes iusticie
nostre / Racio huius est / si ista difficultas
referatur ad ipsum hominem saluandum
Nam nullus homo de se habet quod saluari
possit / eo quod omnes nascimur nature
filii ire / Unde quoad se difficile est
saluari / Sed si saluatur oportet hoc esse
per diuinam gratiam / que vult nos
per multa certamina / et pluralitates tribu-
laciones regnum celorum possidere /
Unde cum dicat / Itaque et hii qui pa-
ciuntur secundum voluntatem dei fideli crea-
tori commendent animas suas in bene-
factis / hic ponitur vnum notandum / et est talis
Unicuique volunt eorum vitam in bonis
operibus continuare / debent diuinum auxilium
impetrare et suo creatori vitam eorum
commendare / Sed vos gentiles debe-
tis velle / igitur et cetera / Quasi dicat / hoc dico quod
debetis pati tribulaciones in mundo
isto ut possitis premiari / Itaque et hii
qui paciuntur inter vos ~~suos~~ secundum
voluntatem dei commendent animas
suas in benefactis / hoc est in bonis
operibus suo fideli creatori / Nam
ut scribitur i ad Cor x^o / Fi-
delis est deus qui non patietur
vos temptari super illud quod
potestis / sed faciet cum temp-
tacione eciam prouentum / ut
possitis sustinere

Seniores igitur
qui in vobis
sunt obsecro con-
senior / et testis Christi passionum / qui
et eius que in futuro reuelanda
est glorie communicator / Postquam apostolus hor-
tatus est liberos et suos viros et mu-
lieres / in parte ista ut supra dicebatur / hor-
tatur senes et adolescentes / Unde glosa
continuat hanc partem ad precedentem
dicens / quia cum apostolus supra distincte mo-
nuisset liberos et suos / viros et mu-
lieres / post interposita quedam exhor-
tacione hic alloquitur senes et iuue-
nes / Diuiditur igitur pars ista in tres partes
quia primo hortatur senes ad subditorum et
iuuenum instruccionem / Secundo hortatur
subditos et iuuenes ad seniorum debi-
tam subieccionem / Tercio hortatur utrosque
ut in conspectu dei habeant mentis humi-
liacionem / Secunda ibi / Similiter / tercia ibi
humiliamini / Prima pars diuiditur in duas
quia primo ponitur persone exhortantis
notificacio / Secundo ponitur ipsius exhor-
tacionis insinuacio et obseruacio / Secunda ibi
pascite qui est in vobis / In prima parte
intendit decem videre / Illius persone
exhortacio est humiliter recipienda
que habet in se humilitatem / antiquitatem / et
testioniis veritatem et eius familiaritatem
Sed omnia ista habet exhortacio beati
petri super alios senes et alios
prelatos / igitur eius exhortacio ab eis
humiliter est recipienda / Continuatur igitur sic
Usque modo hortatus sum liberos et
suos viros et mulieres / Restat igitur
nunc exhortacio iuuenum et seniorum
Seniores igitur qui in vobis sunt obsecro
ego consenior hoc est cum aliis antiquior
temporis antiquitate et more maturitate
et testis Christi passionum / qui et eius que

Diui auxilii impetratio

f. s.

et in futuro revelanda est glorie com-
municator. Est autem considerandum quod beatus
petrus describit se a iiiior proprietatibus quibus debet
inniti eius exhortacio esse receptibilis.
Nam primo describit se a sua humi-
litate cum dicit. Seniores ergo qui in
vobis sunt obsecro. Nam cum possit
precipere sicut eorum prelatus non tamen
precipiebat sed obsecrabat observans
quod apostolus dicit. I thimo. v. Seniorem
ne increpaveris sed obsecra ut patrem
iuvenes ut fratres. Secundo describit a
eius temporis et morum antiquitate. Ego
consenior. Nam ut scribitur Iob. xii.
In antiquis est sapiencia et in multo
tempore prudencia. Tercio describit se
a Christi testimonii veritate cum ait. Et
testis Christi passionum. Nam ipse fuit
testis passionum Christi a tacta visione
quia eo paciente presens fuit et fine et
experiencie cognitione quia pro ipso
fuit ligatus et kathenatus ut dicitur
Act. xii. Quarto describit se a Christi
familiaritate cum ait. Qui et eius
que in futuro revelanda est glorie commu-
nicator. Nam ipse communicator glorie fuit Christi
transfigurati. Primo quia vidit eum se transfigurantem
ut Math. xvii scribitur quod assumpsit
ihesus petrum Iacobum et Iohannem et transfiguratus
est ante eos. Secundo quia vidit eum re-
surgentem iuxta illud Luc. xxiiii.
Surrexit dominus vere et apparuit Simoni.
Tercio quia vidit eum sicut cum aliis
apostolis celum ascendentem. Nam ut
scribitur Act. i. Videntibus illis elevatus et
nubes suscepit eum ab oculis eorum. Deinde
cum dicit. Pascite qui in vobis est gregem
dei providentes non coacte sed sponta-
nee secundum deum neque turpis lucri
gratia sed voluntarie neque ut dominantes
in cleris sed forma facti gregis ex animo
ut cum apparuerit princeps pastorum per-
cipiatis immarcessibilem glorie coronam.
Hic ponit eius exhortacionis in-
tencio et observacio et est racio talis.

Hic sunt beatus petrus respectu ipsius Christi
sic se habent omnes posteriores prelati
respectu ipsius beati petri. Sed beatus
petrus humiliter suscepit curam ipsius
ecclesie et tocius gregis Christiane fidei
Christianitatem sub Christo ipso. Ergo similiter
et alii prelati debent talem curam susci-
pere ex precepto beati petri dicentis. Ego
sum consenior vobis et testis Christi passio-
nis ex precepto pascite qui est in vobis
gregem dei providentes eius sibi spiri-
tualia et temporalia non coacte sed spon-
tanee secundum deum neque turpis lucri
gratia sed voluntarie neque ut dominantes
in cleris sed forma facti gregis ex animo
ut cum apparuerit princeps pastorum
percipiatis immarcessibilem glorie
coronam. Est autem considerandum quod
prelacio iusta et sancta quatuor ad presens debet
habere per ordinem habere que apostolus
tangit in istis verbis. Nam primo prelacio
debet esse preceptoria. Secundo debet esse volun-
taria. Tercio debet esse avaricie extirpa-
toria. Quarto debet esse exemplaria.
Quinto debet esse fructuosa et meritoria.
Primo igitur prelacio debet esse preceptoria
quia nullus debet sibi usurpare ipsam prelacionem
dicente apostolo ad Hebreos v. Nullus
assumat sibi honorem sed qui vocatur
a deo tamquam Aaron. Sed quilibet ex
precepto sui maioris debet ipsam pre-
lacionem suscipere. Et quantum ad hoc apostolus
dicit. Pascite qui est in vobis gregem dei
ubi glosa dicit quod sicut dominus petrum
tocius gregis curam habere iussit. Ita
petrus sequentibus pastoribus ecclesie manu-
davit ut quisque quem suscepit est
gregem dei sollicitam gubernando cus-
todiat. Secundo prelacio debet esse voluntaria
quia non debent prelati pascere gregem
verbo exemplo et presertim principaliter propter copiam
rerum temporalium sed libere et spontanee
hoc debet facere solum intuitu
superne mercedis. Et quantum ad hoc apostolus
dicit providentes non coacte sed

Iuxta id quod S. petrus ut servaret legem ut venderet

Ad 2o
Quod petrus fuit communicator glorie Christi

Ad 3o
Ipsa prelacio sancta et iusta debet quinque habere

ut ex precepto maioris suscipiatur

spontanee s(ecundu)m d(eu)m. Nam ut gilbertus
d(icit). Non est spontaneus q(ui)a paup(er)
tas viget neq(ue) voluntarius q(ui)a
cupiditas t(ra)hit. (Ter)cio debet esse
p(re)lator extirpatoria q(ui)a no(n) op(or)t(et)
lucra d(omi)ni p(re)lati p(ro)mo(ve)n(d)i ad dig
nitate(m) u(e)l alios p(ro)mov(er)e s(ed) libera(liter)
sine aliquo p(re)mii expectac(i)o(n)e
d(omi)ni b(e)n(e)ficia eccl(es)iastica dispe(n)sa(r)e
Unde ps. Voluntarie sacrificabo
t(ibi) (et) (con)fitebor no(m)i(ni) tuo q(uonia)m bonu(m) est.
Et q(ui)a adh(uc) ap(osto)lus ait. neque
t(em)p(or)is lucri g(rat)ia s(ed) voluntarie. Nam
ut d(icit) b(ea)tus bernardus. Ulc(er)a e(st)
eor(um) d(a)mpnaco qui ardore t(em)p(or)is
lucri s(er)vitutes questu(m) estimat
pietatis. Q(ua)rto d(ebe)t e(ss)e exemplaria
q(ui)a p(re)lati d(omi)ni ex(emplu)m e(ss)e humilitatis
ip(s)is subditis. Unde i Ecc(lesiastici) scribitur. 32
Rectore(m) te posuerunt noli extolli
Esto i(n) illis q(ua)si un(us) ex eis. Et q(ui)a
adh(uc) ap(osto)lus d(icit). Neq(ue) ut d(omi)nantes
i(n) cl(er)icis s(ed) forma f(a)c(t)i g(re)gis ex animo
h(oc) e(st) forma sitis subiectio(n)is et
humilitatis ip(s)is. Q(ui)nto d(ebe)t e(ss)e fruc
tuosa (et) m(er)itoria ita d(omi)n(u)s sic p(re)lati
b(e)n(e)ficia eccl(es)iastica a(d)ministrare
ut p(er) adventu(m) illius qui e(st) p(ri)n
ceps pastor possit i(m)marcessibile(m)
corona(m) accipe(re). Unde Joh(annis) x. scribit(ur)
Ego sum pastor bonus (et) cognosco
oves meas (et)c(etera) i(n)ta etiam do
eis. Et s(e)c(un)d(u)m adh(uc) ap(osto)lus d(icit). Ut cu(m)
apparuerit p(ri)nceps pastor p(er)cipiat(is)
corona(m) glorie i(m)marcessibile(m).
Ex i(st)is ig(itur) ista quinq(ue) p(re)mis(s)a q(ue) p(re)lac(i)o(n)e(m)
reddit(ur) digna (et) (com)mendabilis
removet(ur) q(ui)nq(ue) q(ue) reddunt ip(s)am
p(re)lac(i)o(n)em i(n)digna(m) (et) vituperabile(m).
Na(m) p(rimo) p(re)lacio no(n) d(ebe)t e(ss)e ambitiosa
S(ecun)do no(n) d(ebe)t e(ss)e i(n)voluntaria (et) con
tagiosa. T(er)cio no(n) d(ebe)t e(ss)e cupida
(et) p(re)(m)iosa. Q(ua)rto no(n) d(ebe)t e(ss)e sup(er)ba
(et) pomposa. Q(ui)nto no(n) debet
esse i(n)utilis et i(n)fructuosa.

Unde au(tem) dicat. Similit(er) adole
scentes subditi estote senioribus. om(ne)s aut(em)
i(n)vice(m) humilitate(m) i(n)sinuate q(ui)a
resistit d(eu)s sup(er)bis humilib(us) aut(em)
dat g(rati)am. Hic hortat(ur) iuvenes (et)
subditos ad senior(um) debita(m) subiectio(n)e(m)
(et) h(oc) i(n) talib(us). Sic se h(abe)nt iuvenes
respectu senior(um) sic h(abe)nt subditi re(spectu)
spectu sup(er)ior(um). Et subditi p(re)bent
obedie(n)t(iam) su(is) sup(er)iorib(us). E(r)go similit(er)
iuvenes d(ebe)nt e(ss)e subiecti seniorib(us). Et
h(oc) e(st) q(uo)d d(icit). Similit(er) adolescentes s(u)b
iecti estote senioribus (et) no(n) solu(m)
seniorib(us) s(ed) etia(m) humilitate(m) ad i(n)vice(m)
i(n)sinuate. Cui(us) ca(usa)m subdit. Q(uonia)m
d(eu)s sup(er)bis resistit humilib(us) aut(em)
dat g(rati)am. Est aut(em) (con)sid(er)andu(m) q(uod) obe
dientia p(re)lator(um) e(st) debitoria (et) p(re)cep
toria. Unde ad hebr(eos) ultimo scribitur.
Obedite p(re)positis v(est)ris (et) subiacete
eis q(ui)a ip(s)i p(er)vigilant q(ua)si r(ati)o(n)e(m) p(ro) a(n)i(m)ab(us)
v(est)ris reddituri. Obedi(enti)a no(n) p(re)lator(um)
e(st) m(er)itoria q(ui)a d(eu)s sup(er)bis resistit hu(mi)
lib(us) aut(em) dat g(rati)am. Unde p(ro)v(er)biorum xxix
scribit(ur). Unde istud v(er)bu(m) sup(r)a e(st)
sup(er)bu(m) seq(ui)t(ur) humilitas humile(m)
aut(em) sp(iritu) suscipiet gl(ori)a

Humiliamini
igitur sub po
tenti manu dei
ut vos exaltet i(n) t(em)p(or)e visitac(i)o(n)is
o(mn)em sollicitudi(n)em v(est)ram p(ro)iectes
i(n) eu(m) q(uonia)m ip(s)i cura e(st) de vobis.
Posita exhortac(i)o(n)e senior(um) q(ui) su(n)t
ad iuvenu(m) i(n)structor(um) (et) posita
iuvenu(m) exhortac(i)o(n)e q(uan)tu(m) ad senior(um)
debita(m) subiectio(n)e(m) i(n) p(re)te(rit)a ista ap(osto)lus
hortat(ur) utrosq(ue) ut i(n) (con)spectu d(e)i
h(ab)eant p(ro)p(ri)a(m) i(n)ter(ior)is humiliac(i)o(n)e(m)
(et) ita facit. Q(uonia)m p(rimo) ondit q(uo)d
i(n) (con)spectu d(e)i d(ebe)t esse ue(rita)tis humiliatio

Marginalia: sub dit(is) — Q(ui)nq(ue) q(ue) reddu(n)t p(re)lac(i)o(n)em i(n)digna(m) et vituperabile(m) — 3(ª) — aut(em) — resistit — re(spectu) — et — omnes — b p(ro) — ut cu(m) — ut — d(e)i

So ondit q aduisus drat debet ee
attenta vigilacio. Et tco psuadet
q i nobis dz ee dmor bnficior
grar accio sr ibi. Gobrij estote. in
ibi. Ds aut omnis curas sup pte
in tendit ltem voz. Comutatz vo
lunt exaltari zhonorari a [illegible] ds
deut se inspm eius humiliare ez
vos gentiles debetis h velle. ig zc.
Dicit gs bn dico q deus resistit
supbis humilibus aut dat gram
humiliamini igr sub manu dei po
tenti ut uos exaltet i tempe vi
sitacois omne sollicitudi vram
piectes i eum qm ipi cura e de
nobis. Est aut osi dn q ista
auctoritas qm ad pns tpliciter pt
exponi. po ut sit dca ipsona pdi
catois dmi vbum ipo pdicatis
So ut sit dca i ppona plati suos
subditos humilit zclement mansuete corriget.
Tcio ut sit dca ipsona di filij
humanu genus cuntis indicaut
zgubnaut. p manum em dei ista
tri itellige possum. Pmo ipm p
dicatorem ipo pdicante qz pdica
tores st manus di p quas deus
porrigit spualia bona ipi ipo
dequibus scbit i Cantic. Manus
mee he e pdicatores mei distil
lauit mirra p. hc e bona spiri
alia que licz videant amara sm
sensualitatem tn sm intriv psuant
tn hominem a corrupcoe mortis
eterne. So p manu di dm possum
itellige ipm platum suos sb ditos
lement zhumilit corrigente. Nam
sicut p manus ho puttit alios zse de
fendit sic deus p suos platos tanq
p suas manus fideles corrigit. et ab i
inimicis defendit. Et de istis manibz
scbitur i Ecci. ubi dr. Allena ma
nu tua h est platum tuum sup
gentes que te no nonint ut co
snant te sicut eos ognitus i nobis

Tcio p manu dei possumus itellige
filiu dei humanu genus cuncte in
indicante zgubnante. Nam sicut
filius di dr vbum pris quo omia
itelligit sic dr manus pris quo
omia sustentat zgubnat. De qua
manu scbit i ps. Dante te illis
colligent. aperiente te manu tua
omia iplebuntur bonitate. Debe
igr po humiliari sub potenti manu
pdicatois dum vbum ipo pdi
cant. zipo bona spualia por
rigent. Debemus so humiliari sb
potenti manu plati suos sub
ditos lement mansuete zhumilit corrigent.
Tcio debem humiliari sub potenti
manu di filij. totum genus huanu
cuntis indicat zgubnat. Ex his
q sub tpra manu dei debem
humiliari sicut sup dicebat. pdca
auctoritas epli tr expom pt. ps ut
sit dca ipsona pdicatois dum
vbum ipo pdicant sic dice possum
q i qualz digna zlaudabili p
dicacoe tria debent ee. Pma po ex pte
auditor dz ee humilis zdevota
subiectio. qz auditores supbi et
arrogantes no st digni audire
vbum di. nc corda supbor diua
scia intre pt. co q aia sedes
sit sciens zprudens. Aia aut
supbor semp e i motu z in va
cillacoe quadam. Jde bn dr e
Sapie po. q i malinola aiaz
no intrat sapia. nc habitabit i corpore
subdito pctis. So ex pte pdica
toris dz ee dme dulcedinis
cotemplacio zmentis eleuacio
qz p pdicaciones pdicatores debent
audientes ab istis ~~tpalibz remo~~ amoe supfluo tpa lium amouere
nei zad spualia bona eleuare.
Tcio ex pte pdicatois et salute
auditor dz esse continua medi
tacio. Nam debet pdicatores

8[illegible]o
Nota pdicatores
sunt manus dei

83o
Nota plati st
manus dei

8[illegible]o
Nota filius di est
manus eius

84o
Nota i qlz bona
laudabili pdi
cacoe tria debent ee

semp p salute auditor vigilac
i oronibz ne adusarius ur dyab
qui tamq leo rugiens circuit
querens que deuoret. sup semi
net zizania ubi ipse seiata
uit zizania Ista aut tu q digna
z laudabili pdicatoe dz esse
ppositis ubis pordine itelligut
Nam auditor humilis z deuota
subiectio het tum dz Humilia
mi sub potenti manu dei. hc
e auditores uos debetis humiliari
sub potenti manu ipius pdica
tois vobis urm salute pdicat
Dime no dulcedinis gteplacio
z inetis eleuacio het. tu adiu
git. Vt uos exaltet itpe visita
tonis hc e itpe pdicatonis q
dz esse visitacio auditor qua ipi au
ditores dent eleuari z exaltari
ad spualia bo gustanda z papi
enda. Ex ipius pdicatoris tra
salute auditor gtinua medi
tatio notat. tum subiugit. Omez
sollicitudiez vram pitientes i eum
qm ipi cura est de uobis. Dicat
g petrus aplus vos auditores
debetis humiliari sub potenti ma
nu pdicatois vram salute pdi
cant p humilitatis z deuotois
subiectom ut uos exaltet itpe
visitatonis pdine dulcedinis
gtemplaciz z inetis eleuacoz. Vez
sollicitudiez uram pitientes i eum
qm ipi cura de uobis pdicatois
cu uram salute gtinua medi
tacoz. Exposita ista auctor
ut dcm sit in pso pdicatois dum
ubum ppo pdicant. nunc secun
do e exponeda ut sit dca in
psona plati suos subditos re
git z humilit corrigent. Possum
aut dice q ta st illa q reddut
officium cuiuslz plati laudabile
z comedabile Pmo est subditor humilis
masiwdo Scdo e plati iusticie
tas Tcio est ipius plati officij
sollicitudo z het tn i pposita auc
toritate pordine intelligut. Nam
subditor humilis masiwdo het
cu dr humiliami sub potenti manu
dei. plati vo iusticie titudo nota
tu subiugitur. Omez sollicitudine
uram pitientes i eum qm ipi cura
est de uob. Primu ig quod reddit offim
plati laudabile z comedabile est
subditor humilis masiwdo. Na
tum supbis subditis platus lau
dabile officium exce no pt. Sunt
aut tu que subditos moue dn tum
masiwtudine z humilitate heant
ct suos platos. Primu e cor delcabi
litas. Nam cu delcto magis co
sistat i quiete qua i motu corpo
q supbi z ptin sp st i motu et
variacoe mentis delcatoez z gtin
duu i se hic no pnt. pt quod signat
i phus dr. q pacores i seipis no
gaudent qr no vident aliquid
i se existe ppt quod gaude possint
Scdm e plator ptas na cu plati
ptatem heant sup subditos sequitur
q eis resiste no possunt sine
piculo corpis z aie. z io dicitur e
Ecc. iiii. Noli resiste gt faciez po
tentis nec conaris gt ictu fluminis
Tciu e dina ordinabilitas. Na
tum omnis ptas sit a deo z q a deo
sint ordinata sunt sequit q qui
ptati plator resistit dine ordina
toni resistit. ut aplus dr ad Ro.
xiii. Ista aut tu que subditos
moue dent ut humili et z man
suetudiez heant i respcu di suor
plator i pmo membro auctoritatis
p ordinz itelligut. Nam sub
ditor delcabilitas het tum
dr humiliami. Nam ut cetera

virtutes humilitas maiorem quietem
et delectacionem prestat. Prelatorum prelatis notatur
cum adiungitur Sub potenti manu
scilicet diuina ordinabilitas notatur cum
subiunxit dei. Dicit igitur Apostolus
petrus Subditi vos humiliamini
propter vitam delectabilitate sub potenti
manu propter prelati prelatem scilicet propter
diuinam ordinabilitatem. Secundum quod reddit
officium prelati commendabile est iusti-
tudo. Iusticia autem prelati debet con-
sistere in superborum depressione et humilium
sublevacione. Nam ut dicitur Eccl. x. deus
perdidit memoriam superborum et reliquit
memoriam humilium in spiritu hominum. Debet
autem prelatus erga humiles subditos
triplicem iusticiam facere. Primo debet
iusticiam facere in subditorum de potestate
superborum liberacione. Secundo in subditorum
humilium in promocionibus exaltacione.
Tercio in subditorum humilium in tribula-
cionibus visitacione. Nam primo debet
eos de potestate superborum liberare. Ideo
Job in persona prelatorum dicebat. Pater eram
pauperum et causam quam nesciebam dili-
gentissime investigabam. conterebam
molas iniqui et de dentibus illius
auferebam predam. Et Eccl. iiij. per spiritum
sanctum dicitur ipsi prelato Libera eum qui
iniuriam patitur de manu potentis et
ne paciens feras in anima tua. Secundo
prelatus debet humiles subditos in pro-
mocionibus exaltare. Nam homo
humilis ex sua humiliacione meretur
exaltari. Ideo dicitur Eccl. xj. Sapiencia
humiliati exaltabit caput illius et in
medio magnatorum consedere illum fa-
ciet. Et eodem libro ca. iij. scriptum est
fili in mansuetudine opera tua per-
fice et super hominum gloriam diligeris. quanto ma-
ior es humilia te in omnibus et coram
deo invenies graciam. Tercio prelatus
debet suos subditos in tribulacionibus
visitare. Nam sicut dicit Aug.

prelatus erga omnes honorem det prebe-
re. Corripe inquietos consolami-
ni pusillanimes suscipe infirmos pa-
cientes estote ad omnes. Ista autem tria
in quolibet membro auctoritatis per ordinem in-
telliguntur. Nam humilium de potestate
superborum liberacio habetur cum dicitur ut
vos sicut humiles debetis de potestate
scilicet superborum liberari. Eorum vero ex-
altacio notatur cum adiungitur Exalte-
scilicet ipsorum in tribulacionibus visitacio
notatur cum adiungitur in tempore visitaci-
onis. Tercium est quod reddit officium prelati
commendabile est eius officii summa et
optima sollicitudo. Possumus
autem dicere quod prelatus quasi triplicem
sollicitudinem erga suos subditos
debet habere. Nam primo debet insudare in
subditorum vnitate pacifica. Secundo
in subditorum defectuum supporta-
cione. Tercio in eorum vite perornacione.
Primo igitur prelatus debet insudare
in subditorum vnitate pacifica.
Nam ut scribitur v. politicorum. Hec
est differencia inter bonum prelatum et
tirannum. Quia tirannus semper
conatur inter subditos lites et discor-
dias seminare. Et ex hoc quod cogitat
si subditi sint vniti ad invicem
non conveniet ~~non cogitet~~ ut in
dominium et potestatem aufferant. Sed bonus
prelatus sic debet subditos suos pace
et vnitate habere adiunctos. Ideo Joh.
xiij. Christus qui est pastor bonus
suis discipulis dicebat. In hoc cogno-
scent omnes quia mei estis discipuli
si dilectionem et pacem habueritis ad
invicem. Secundo prelatus debet insudare
in subditorum defectuum supportacione.
Nam et si omnibus datum est preceptum
Alter alterius onera portate et sic
adimplebitis legem Christi potissime
tamen hoc datum est ipsis prelatis. Et ita
debet levare defectus subditorum

Marginalia:

C 2o — Quod prelatus erga subditos debet triplicem iusticiam facere

C 3o — Nota prelatus erga suos subditos debet habere triplicem sollicitudinem

vnus de alio non confidet et per quos ad invicem

Gal. vltimo.

supportare / ne peccorum vigilalium correctionem / subditi non ad correc
tionem sed magis ad desperacionem
moueantur. Ideo dicitur eis super illum ad
gal. ffratres si occupatus fuerit homo
in aliquo delicto vos qui spirituales estis
spirituales estis instruite eum in
spiritu lenitatis non inspiciens te ipsum
Tercio platus debet insudare in sub
ditorum vite procuracione / Nam debet
platus pascere suos subditos cibo
doctrine / et cibo boni exempli / et cibo
temporalis subsidii procuracione / Ideo
dictum est petro primo plato eccle
pasce oves meas / Ista autem ta
cta que debet sollicitari ipse platus
in 3o membro auctoritatis predicte
intelliguntur / Nam subditorum in
miracione pacificatur. dicitur tamen dicitur
Omnem sollicitudinem vestram. Nam
tota sollicitudo et discessio amorum
subditorum debet esse in voluntate
platorum / ut secundum eorum arbitrium
viuant. ad inuicem / Eorum vero de
fectum supportatur notatur cum
adiungitur: proicientes ipsum. Na
sit subditi dum proicere suos de
fectus in platum / ut ipse platus
personam suffert quod tollet omnes
et supportet / Sed eorum vite pro
curacio notatur cum adiungitur quoniam
ipsi cura est de vobis. Nam cura
debet esse plati de procuracione vite
ipsorum subditorum aliter non debet dici
pastor / sed mercenarius. Et sic est ex
posita predicta auctoritas / ut est dicta
in persona plati suos subditos
humiliter et leniter corrigentis Tercio
ut dicebatur potest exponi ut sit dicta
persona dei filii humiliantis genus hu
manitatis et iudicantis et gubernantis
Nam sicut dicebatur / per potentem
manum dei / possimus intelligere dei
filium / quamquam per quandam adaptacionem
loquendo. pater dicitur principium et caput

totius diuinitatis / ffilius vero est
manus et brachium patris. ut glo.
super illo verbo ps. Tu humiliasti sicut
~~humiliatum~~ superbum vulneratum
et in brachio virtutis tue dispersisti
aduersarios. dicit quod per istud brachium
filius dei intelligitur / Spiritus autem
dei digitus appellatur / quia sicut
digitus coniungitur capiti mediante
brachio / sic spiritus sanctus procedit
a patre mediante filio / Unde super illo
verbo luce. 11o. Porro si in digito dei
eicio demonia. dicit Ambrosius quod
digitus dei est spiritus sanctus / in quo
diuina potestas pro nobis assistit.
Intelligendo igitur per manum potentem
dei filium dicere possimus / quod deus
triplicem subtali manum potentia humi
liari primo racione beneficii vocacionis
2o racione iudicii exaltacionis.
Tercio racione prudencie gubernacionis. 8 2o
Prima tamen ipse que deus humiliari
sub potenti manu dei in propositis
verbis per ordinem intelliguntur / Nam
humilitas racione beneficii vocacionis
notatur cum dicitur humiliamini sub potenti
manu dei. Humilitas vero racione
iudicii exaltacionis notatur cum
adiungitur: ut vos exaltet in tempore
visitacionis. Sed humilitas racione
prudencie gubernacionis notatur cum
subiunxit. Omnem sollicitudinem
vestram proicientes in eum quoniam
ipsi cura est de vobis. Primo igitur 8 3o
deinde humiliari in conspectu filii dei
racione beneficii vocacionis. Ad vocacionem
autem requiritur tria. Nam primo re
quiritur ex parte creature prudencie po
tencia obedienciales in obediendo
Nam creatura que debet prudencia peccatum
non est impotens alienius ma. tu
tamen sit ex nichilo aliquid facere
et nichil presupponere / sed solum est
impotens obediencialis ut ad mitti
donum prudentie et creaturam. Secundo

8 1o
Tercia exposicio
predicte auctoritatis

8 2o
Ipso deus humiliari
potenti manu
in filio
Beneficii
Gubernacionis

8 3o
non ad vocacionem
requiritur

8 4o
.. procre
in sollicitudine
.. primo
..ale intelligi

requit~ ptas vtualis in agendo
quia ipe deus psuam poten~ sz
uocat ea q no sunt. tamqz ea q
st. In ipa enim creacone to no sciz
potencia facientis. Tercio requitur
cognitio sapiencialis i cognoscendo,
quia vbo dni z sapia dei celi fir-
mati st. z spu oris eius omnis vir-
tus eor. Et ista tria que ad exaltacionem
requirunt~ i primo membro. Nam
potencia obediencialis. auctoritatis
p ordinem itelligunt~. Nam potencia
obediencialis in obediendo here-
tur d~ humiliamini. Nam ipa obe
diencia qualem sz creatura ad creatorem
quedam famulacio humilitatis dicit
pt. Potas uo vtualis i agendo
hetur. cum adiungit~ sub potenti
manu. Sz cognicio sapiencialis
in cognoscendo nott~ cum subiungit~
dei. racione creacionis vniversi. Et ideo
debemus humiliari in cospectu dei filii
racione medii exaltacionis, quod
nott~ i hoc quod addit~ ut uos
exaltet in tpe visitacionis. Nam
i tpe visitacionis quando psonis nris
exaltabit~ quando quis reddet racionem
de oi creato humana nra exaltabit~
quia de corruptibili fit incorrupti-
bilis tunc creatura liberabit~ a servi-
tute corrupcionis in libertate filiorum
dei ut aplus d~ ad Ro. Tercio debemus
humiliari in cospectu dei racione pvi
dencie gubnacionis, qd nott~ ibi q
subiunxit~. Omnem sollicitudinem
vram piicientes in eum quoniam ipi
cura e de vobis. Nam omnem solliti
tudinem nram pice debemus in eum, quia
ut scribitur in ps. Revela domino
viam tuam, spa in eo z ipe faciet.
Sz piice omnem sollicitudinem nram
in deum pt bn z male itelligi. Nam
piice omnem sollicitudinem nram i deum
sic q nos nichil debeamus agere, hoc
male itellig~. Cerma sm beatum
Aug~. Qui te fecit sine te non

iustificabit te sine te, Non q deus
sine nris opibus no possit nos
salvare. Nam posset nos salvare
sine nra opacone z sine sacramentor
recepcione, sicut nos posset calefacere
sine igne z refrigidare sine aqua, z
nutriri sine cibo, sed ut comendet
suam bonitatem creaturis voluit
hec omnia opari mediantibus
opibus nris. Vn Sapie. xiiij~
scribitur: Tu pr omnia gubnas
sapia z potens es, ut sine rate
quis transeat mare, sz ut non essent
supuacua opa sapie tue, ppter
hoc etiam z exiguo ligno tradunt
omnes animas suas. Unde
tn d~ Sobrii estote z vigilate.
quia adusarius vr dyabolus
tamqz leo rugiens circuit querens
quem devoret. cui resistite fortes
in fide. scientes eandem passionem
que i mundo e vre fraternitati fieri
hic ponit~ q adusus dyabolus sz
ee attenta vigilacio, z e ideo talis
ille qui heent fortem z potentem
inimicum debent attente vigilare
contra ipm, z fortit~ z potent~ sibi
resistere. Sed vos geniles hetis
fortem z potentem inimicum, qa
dyabolus igt~ zc. Dicat g~ Non solum
sitis humiles in cospectu dei, sed
z sobrii estote, qz adusarius vr
dyabolus tamqz leo rugiens
circuit querens quem devoret, cui re
sistite fortes in fide, scientes eandem
passionem ei que in mundo e vre
fraternitati fieri hoc. Non solum parentibus
habuit temptacones z ipugnacones vobis sol
fieri, sz etiam aliis fratribus vris
qui st dispsi p xi nomine sicut
z vobis. Est itaut cosidandum q hostis
nr antiquus sz contra nos inimici
ciam ipacificabilem, malicia incogi
tabilem, virtute invincibilem. et
motu iquietabilem. Ipse igitur

d. 3o
vo piere
in sollicitudine
dum pr bn
male itelligi

hoc mo

d. 4o

sol

ad inimicitiam implacabilem d(icitu)r
adversarius n(oste)r. Nam adversarii
proprium e(st) nocere paratum cum alio
no(n) habe(re). sic hostis n(oste)r inigna
vult pace(m) nobiscu(m) h(abe)re. Et ima
ut scribitur 2 ad Cor. VI. Que e(n)i(m) co(n)ventio
(Christi) ad Belyal. no(n) p(otes)t esse pax int(er)
vere(m) x(ris)tianu(m) et demone(m). Quantu(m)
u(er)o ad malicia(m) incogitabile(m) dicit(ur)
dyab(o)l(us). Nam dyabolus idem e(st) q(uod) de-
cipiens ~~idem e(st)~~ vel deorsum im-
pellens. eo q(uod) ipse s(em)p(er) nititur nos
decipe(re). Unde si aliqua bo(na) nob(is)
p(er)suadet. illa tamen semp(er) ducenda
sunt mala. q(ui)a ipse no(n) fa(cit) ipsa
nisi i(n)tentione decipi(en)di et fallendi.
Quantum aut(em) ad virtutem i(n)vinci-
bilem app(e)ll(atu)r leo rugiens. q(ui)a
leo e(st) fortissimus animaliu(m) et
ad nullius pavet occursum. sic no(n)
e(st) p(otes)tas sup(er) t(er)ram que p(ote)st dyab(o)l(o)
valeat co(m)parari. ut scribit(ur) in Job penult(imo).
Sed qua(n)tum ad motum i(n)quieta-
bilem d(icitu)r circuit q(ua)erens que(m) devoret.
Nam sic(ut) impii i(n) circuitu ambu-
lant s(em)p(er) ut scribitur in ps. sic ipse s(em)p(er)
circuit ut possit devorare a(n)i(m)as.
Contra ergo i(n)imicicia(m) i(m)placabi-
lem demus resiste(re) p(er) sobrietatem. ut
sic(ut) ipse vult nobis noce(re) sic p(er) sobrie-
tatem. ut sic(ut) ipse vult nobis
nocere sic p(er) sobrietate(m) tenemus
nobis p(ro)desse. Nam ut scribitur
Ecc(lesiastic)i xxxi. Sanitas e(st) corporis et
a(n)i(m)e sobrius potus. Contra ma-
liciam n(on) i(n)cogitabile(m) demus resiste(re)
p(er) o(mn)imod(am) co(n)tinuitate(m). Nam ut
scribitur [illegible]. H(oc) genus demo-
niorum non n(isi) in oratione et ieiunio fugat(ur).
Contra virtutem i(n)vincibilem demus
resiste(re) p(er) fidei firmitatem. Nam s(an)c(t)i
p(er) fidem vicerunt regna etc. ut
scribitur ad Hebreos xi. Sed contra
motum eius i(n)quietabilem demus

resiste(re) p(er) co(n)tinuam caritatem. quia sic(ut)
qui iniciat(ur) aste(re) e(st) q(uo)d sua civitas.
Demus ergo sobrii et vigiles et fortes
esse in fide et eandem impugnatione(m)
et passione(m) que e(st) t(ota)lis p(ro)xim(is) in
nobis ipsis h(abe)re ad resistendum dyabo(lo).
quia ut glo(sa) d(icit). Ipse demon in
pace e(st) subdolus in p(er)secutione e(st)
violentus. contra quem a(n)i(mu)s n(oste)r tam(en)
d(ebet) esse paratus ad resistendum qua(n)tum
ille paratus e(st) ad impugnandum. Unde
aut(em) d(icitu)r Deus aut(em) omnis gr(ati)e qui
vocavit nos i(n) et(er)nam gl(ori)am sua(m)
[illegible] i(n) x(rist)o ihu modicum passos ipse
p(er)ficiet co(n)firmabit solidabit q(ue) [illegible]
ipsi gloria i(n) secula seculor(um). Amen.
Hic ponit(ur) q(uod) i(n) nobis d(ebet) esse d(i)v(er)sor(um)
b(e)n(e)ficior(um) gr(ati)ar(um) actio. et e(st) vo(x) talis.
Illi demus gr(ati)as age(re) a quo h(abe)m(us)
om(n)ia n(ost)ra b(e)n(e)ficia. et qui vocavit
nos ad et(er)nam gl(ori)am suam. talis
e(st) ipse deus n(oste)r etc. Et ergo Deus aute(m)
omnis gr(ati)e qui vocavit vos ad
et(er)nam gl(ori)am suam i(n) x(rist)o ihu. mo-
dicum passos ipse p(er)ficiet co(n)firmabit
solidabit q(ue) ipsi gloria et imp(er)ium in
secula seculor(um). Amen. Est aut(em) co(n)si-
d(er)andu(m) q(uod) donum nob(is) tributum a deo describit(ur)
ab ap(osto)lo i(n) istis v(er)bis quadruplicat(er).
Primo q(uan)tu(m) ad donor(um) utilitate(m). Secundo
q(uan)tu(m) ad donor(um) lib(er)alitate(m). Tercio q(uan)tu(m) ad
recipi(en)di facilitate(m). Quarto q(uan)tu(m) ad appe-
titus satietate(m). Donor(um) igit(ur) utilitas
notat(ur) cu(m) p(ro)mittit(ur) deus aut(em) omnis gr(ati)e.
Nam ipse e(st) deus gr(ati)e naturalis. ipse e(st)
deus acquisite gr(ati)e. Et deus e(st) gr(ati)e infuse
vel e(st) gr(ati)e deus incipientib(us) co(n)tinuatis
et co(n)firmatis. Donor(um) n(on) lib(er)alitas
notat(ur) cu(m) adiungit(ur) qui vocavit
nos i(n) et(er)nam gl(ori)am suam. Nam
ipse vocavit nos n(on) h(ab)it(is) p(ro) honor(um)
naturaliu(m) largitionem. vocat nos
lib(er)aliter sine ulla retributione et sine
p(re)mii exp(e)ctatione. vocat nos uni-
v(er)saliter sine alicuius status vel p(er)-

[Margin: Contra [illegible]] [Margin: Ep(istol)a]

sonare acceptione / Et vocat nos
perualuit sine alicuius temporis exten
sione Recipiendi vos facilitas
ostenditur cum dicitur In modicum modicum nos
dicum passos. Nam modice sunt iste
passiones quas sustinemus pro vobis respectu
glorie quam nobis datum est / vnde
supra dictum est in ista epistula Modicum si
oportet in varijs temptacionibus / ut
probacio fidei vestre sit multo precio
sior auro quod per ignem probatur. Ad
Romanos viij^o dicit quod non sunt condigne
passiones huius temporis ad futuram gloriam
que reuelabitur in nobis. Et in
appetitus satietas notatur cum sub
infertur. Ipse perficiet confirmabit soli
dabitque. Nam ipse deus perficit in
principio dans voluntatem perficiendi
Confirmat / dans virtutem exequendi
et solidat dans operis consummacionem
vel perficiet in futuro ipsam vocacionem
perfectam conseruando. Confirmabit voluntatem
perfecta fruicione / et solidabit memoriam
quieta retencione. Deinde cum dicit
per siluanum fidelem fratrem vobis
ut arbitror breuiter scripsi / obsecrans
et contestans hanc esse veram graciam dei
in qua statis / salutat vos que est
in babilone electa / et marcus filius
meus / salutate inuicem in osculo
sancto / gracia vobis omnibus qui estis
in christo iesu. Hec est vltima pars istius
epistule / missio et destinacio et est ro
talis. Illius epistule missio et destina
cio est cum gaudio recipienda / que
excepte mittentis per fidelitatem /
excepte epistule per veritatem excepte vos
salutancium per dileccionem et caritatem.
Excepte finis per laudabilem tima
bilitatem. Et destinacio epistule quam
vobis mitto per omnia ista / Igitur
debetis eam cum gaudio recipere
Dicit igitur fidelem fratrem siluanum
qui in necessarijs est. Et circa vestre salutem
enim missus ad vos. ut glo. dicit Inquo
tangit mittentis personam fidelitate. vobis
ut arbitror breuiter scripsi ut cito
scripturas possetis intelligere. Inquo tangit
epistule misse veritatem / obsecrans
et contestans auctoritate scripture
scilicet hanc esse veram graciam dei in qua
statis hoc est in qua stare debetis / quia
non est in aliquo alio salus in quo
nos oporteat saluos fieri / nisi scripture
gracia christi / In quo tangit rei scripte
veritatem / Salutat vos ecclesia que est
in babilone collecta. hoc est salutat
nos ecclesia in roma. Nam ut glo.
dicit Roma vocatur babylonia propter
confusionem multiplicis idolatrie
In cuius medio ecclesia primitiua
rudis et pura fulgebat / fuit enim
ipsa Roma quondam magistra erro
ris. Nunc autem facta est disciplina
veritatis. et marcus euangelista filius
meus spiritualis / quia eum baptizavi.
salutate inuicem in signum concordie
fidei in osculo sancto hoc est in osculo
pacifico columbino / non ficto non
subdolo. In quo tangit salutancium
caritatem gracia vobis omnibus qui
estis in christo. Nam quamuis magistra recepit
magistra epistulam terminat. In quo tangit
finis laudabilem terminabilitatem.
Et in hoc terminatur summa prime canonice
beati petri

Symon petrus
seruus et apostolus
ihesu christi. hijs qui
coequalem nobiscum sortiti sunt
fidem in iusticia dei nostri et saluatoris
ihesu christi. Postquam apostolus induxit
istos gentiles qui per fidem christi dis
persi erant ad persistendum in gracie
bonitate ne succumbent per aduersi
tates tribulacionum / In ista secunda epistula

Margin notes (left): consummari — xv (glossed: r^v) — Ezo — Igitur dicebat post epistule missio

Margin notes (right): Ezo — ut leo papa in sermone de apostolis petro et paulo dicit — Incipit secunda canonica petri

ut sup^a dicebat^r, inducit eos ut
psistant in gra vane veritatis, ne
putant^r pfalsum doctina^r heti-
cor^r et pseudo aplor^r (vn glo hac
divisione inmiens ait q^r
aplus istam eis quibus et prima
scribit eplam percat^r pfectas
dispsionis ponthi galathie ca
padocie asye et bytinie. confirmat
eos adversus pseudo aplos qui
verum doctina^r cutentes, inos i
ducebant errores, ut sicut per
secutoribus no^n cesserunt, heticis
no^n cederent. Dividit^r g^o ista p^a
in tres ptes, quia p^o ponit salutac^o
Sc^o ponit^r eple narracio. Tercio
ponit^r eor^r que dicta s^t in epla
confirmacio. Sc^a ibi Ecce nos omnia. Tercia
ibi Vos ig^r fres. In salutacione i
tendit^r talis r^o, illa salutacio
e utilis et omni laude digna et cu
omni gaudio e recipienda q^e ex
pte psone salutatis h^t comendac^o
ex pte uo psonar^r recipientiu h^t
congrua disposic^o, ex pte eius q^d
in salutac^o ponit^r h^t boni op
tacione et impetracione. Sz talis e
ista salutacio aplica, g^o et c. Ista aut
r^o h^t tres ptes. Quar^r pria tetigit
e psone salutantis comendacio. Sc^a
e psonar^r salutac^o recipientium
congrua disposicio. Tercia e ipius
boni optacio et impetracio. Et s^m h^c
salutacio p^dicta dividit^r i tres ptes.
P^a ibi Symon qui coequalem. Tercia ibi
Gra in vobis. In p^a pte intendit
talem r^o Illa psona merito debet
comendari que h^t obediendi vo
luntatem, h^t cognicionis veritatem, incet
humilitatem, h^t officij auctoritatem
et h^t ex pte sui dni magnam
dignitatem. Sz omnia ista h^t psona
faciens salutac^o, mittens, g^o et c. Pri-
mo enim simon h^t obediendi vo-
luntatem. Nam simon int^rptat^r

obediens ut glo dicit. Ipse aut^t veram
obediciam habuit, vn^d m^t iiij^o scribitur
q^d ambulans ihus iuxta mare ga-
lilee, vidit duos fres, symone q^i
vocat^r petrus et andrea fratrem eius,
qui statim ad vocem eius relictis re-
tibz secuti s^t eum. Secundo vero petrus
habuit cognicionis veritatem, q^r ipe
divinitatem p^r aliis discipulis cog-
novit excellentius, vn^d m^t xvj^o d^r q^d
cu^m p^r quereret. Quem dicunt homines
filium hominis, respondit petrus
p^o testio^m aliorum discipulorum dicens
Tu es xpus filius dei vivi. Unde
glo sic^ut ait, q^d petrus idem e q^d
veritatem cognoscens. Tercio erat simus
habebat incret humilitatem, vn^d Joh
xiij^o scribitur q^d cum x^s vellet ei pedes
lavare, dixit p^r nimia humilitatem
no^n lavabis mihi pedes in etnum.
Quarto no^n aplus habuit officij
auctoritatem. Nam eius auctoritas tanta
fuit, ut quicquid ligatum cet et in
celis. Sz ieiunium fuit aplus ihu
x^i. h^c est simus et aplus i^trore in
habuit magna dignitatem. Igitur talis
psona merito d^z comendari et laudari.
Dic^t ig^r symon. Ecce obediendi
voluntas. Petrus. Ecce cognicionis
veritas. Simus. Ecce mentis humilitas
et aplus. Ecce officij auctoritas. Ihu
x^i. Ecce sui dni dignitas. Deinde
cum d^r. Hiis qui coequalem et c.
hic ponit^r psonar^r salutac^o reci-
pientium congrua disposicio, et e r^o talis
Illis merito d^z salutac^o aplica de-
stinari qui sunt disposita tale
disposicione recipere salutac^o, s^z fidei
cognicione quo ad deos et sunt dis
positi in iustic^e observanc^e quo ad
proximos, et s^t disposita in recta in
tencione quo ad deum. Sz tales
sunt isti gentiles quibus ista
salutacio destinat^r, ig^r et c. Dicit
g^o hiis qui coequalem h^c e qui
sortiti sunt eandem nobiscum fide^m

Margin notes:
ligaret in tra
hic
ff^o

Nam ipsi habebant eadem fide cum apostolis / in quo habetur eorum perfecta cognitio / quia ut dicitur ad ephe. iiijo Oriens e omnibus unus / sic est una fides et unum baptisma. In iusticia / in quo habetur iusti observacio. Nam ut scribitur iure. Iusticia e perpetua et constans voluntas ius suum unicuique tribuens. Salvatoris nostri et domini ihu xpi. In quo habetur recta dei ita intencio / Nam illi rectam habent intencionem qui omnia faciunt ad laudem dei / iuxta illud apostoli ad Cor. Omnia in gloriam facite. Deinde cum dicit. Gracia nobis et pax adimpleatur in cognicionem domini nostri ihu xpi. Hic ponitur optatio boni et impetratio quod optat in ista salutacione et est ratio talis. Illius boni optacio et impetracio e cum gaudio recipienda que scilicet animam iustificat voluntatem quietat et intellectum illuminat / sed talis e bonum optatum et impetratio quod optatur ista salutacione ergo etc. Dicit ergo. Gracia nobis quantum ad graciam que scilicet animam iustificat et pax adimpleatur quantum ad pacem mentis voluntatem quietantem / In cognicione dei et domini nostri ihu xpi quantum ad cognitionem dei intellectum illuminantem. Deinde cum dicit. Quo omnia nobis divine virtutis sue que ad vitam et pietatem sunt donata per cognicionem eius qui vocavit nos propria gloria et virtute per quae maxima et preciosa nobis promissa donavit ut per hec efficiamini divine consortes nature fugientes eius que in mundo e concupiscentie corruptionem. Hic ut dicebatur ponitur epistole narracio. Ad cuius intellectum e sciendum quod ut dictum e supra Apostolus in ista scda epistola intendit confirmare istos gentiles in doctrine veritate ne putarent per falsa hereticorum et pseudo apostolorum / ad hanc autem confirmacionem faciendam sunt tria per ordinem necessaria. Primum e eiusdem veritatis ... introductio.

Secundum e falsitatis remocio. Et tercium e falsitatis vitande cautela et sagacitatis cognitio. Nam sicut in materia aque deberet induci forma ignis ista deberent per ordinem concurrere videlicet caliditatis et ignis introductio / frigiditatis aque expulsio / et ipsius ignis sursum elevatio / et in proprio loco quietacio. Sic quicumque vult in veritate aliqua confirmari / oportet primo in eo esse veritatis introductio / secundo falsitatis expulsio / et tercio falsitatis vitande sagacitatis cognitio / et in ipsa veritate quietacio. Volens igitur Apostolus istos gentiles in veritate evangelica confirmare ista tria facit. Primo ponit veritatis evangelice ... introductionem. In secunda ponit falsitatis hereticorum remotionem. Tercio autem ponit falsitatis vitande cautele et sagacitatis cognicionem / atque in ipsa veritate quietacionem / secunda ibi. Fuerunt vero et pseudo prophete / tercia ibi. Hanc esse vobis scitum. Ad veritatis autem introductionem in aliquo sicut videtur esse tria necessaria. Primum e intellectus sanctificacio quia ut dicitur sapientie primo In malivolam animam non intrabit sapiencia. Secundum est divinorum beneficiorum continua meditacio unde proverbiorum viij scribitur Veritatem meditabitur guttur meum et ... divina et labia mea detestabuntur impium. Tercium e auctoritati sacre canonis corroboracio et confirmacio. ... beatum Augustinum maior e sacre scripture auctoritas quam sit omnis humani ingenii perspicacitas. Volens igitur apostolus veritatem evangelicam istis gentilibus inducere ista tria per ordinem facit. Primo hortatur eos ad mentis sanctificacionem. Secundo ad divinorum beneficiorum continuam meditacionem. Et tercio ad sacre canonis auctoritatis roboracionem et confirmacionem / secunda ibi. Curam enim non ... sit hec / tercia ibi. Non enim indoctas. Dicit ergo primo e sciendum quod ea sunt que operantur in nobis mentis sanctificacionem. Primum e divine gracie infusio

Marginalia: sicut si — ista — ff 2o — Scdo ad veritatis introductionem in aliquo tria sunt necessaria — ff 3o — certua

2a ibi vos autem 3a

Gm est vera disposicio. Tam est bonorum operum execucio. Dividitur q^o ista pars in tres partes. Primo q^o apostolus exortatur verbis indicat istos gentiles ad mentis sanctificacionem et per consequens ad vitam eternam consequendam. Scd^m ibi: Hec enim si vobis pro te recedit. Tercia vero: quicunque volunt in seipsis habere mentis sanctificacionem et per quam vitam eternam consequentur. Dicit ergo: Grs et gratiam eius tribuit a deo quod est virtuosa et quod est preciosa. Et vos gentiles debetis hoc velle ig^r etc. Estimatur sic narracio ad salutacionem. Deum est q. pax adimpleatur in vobis in cognicione domini nostri ihesu et patris cognicionis. Sicut gnostatis. Quo hoc est quam perfecte. Omnia nobis dona virtutis sue donata sunt. que quidem dona faciunt sibi ad vitam eternam consequendam et pietatem conservandam et hoc per cognicionem eius scilicet ipsius qui vocavit nos gloria propria et virtute sua glo. Non per angelum neque per archangelum sed per virtute propria nos salvavit per quam virtutem maxima et preciosa nobis donavit ut per hec scilicet dona efficiamini divine consortes nature. Ita tamen quod sitis fugientes corrupcionem concupiscencie eius que est in mundo. Est autem considerandum quod gratia nobis tribuitur ab ipso deo per filium suum benedictum qui propter que nostram mentem sanctificat. Nam primo est virtuosa sed singularis. Tercio est preciosa. Quarto est fructuosa utilitate. Quinto est potencia expellendi peccatum. Primo igitur est virtuosa. Et quantum ad hoc apostolus ait quod talis gracia nobis donata est divine virtutis non infinitatis ut glosa exponit sicut erat gratia data in veteri lege que veniens divinitus ad perfectum. ut scribitur in epistola ad hebreos. Scdo est

singularis. Et quantum ad hoc apostolus dicit Qui vocavit nos propria gloria et virtute sua. Non per sanguinem hircorum et vitulorum ipse christus nos redemit sed per proprium sanguinem et per virtutem proprie passionis introivit semel in sancta eterna redempcione inventa ut dicitur ad hebreos ix. Tercio est preciosa et quantum ad hoc apostolus ait: Per quem maxima et preciosa promissa nobis donavit. Nam ut scribitur ad cor. Empti enim estis precio magno. Glorificate et portate deum in corde vestro. Quarto est fructuosa utilitate. Et quantum ad hoc dicit ut per hec efficiamini consortes divine nature. Nam per graciam dei hanc utilitatem consequimur quod cum apparuerit in gloria sua similes ei efficiemur. Quinto est potencia expellendi peccatum quod sicut non est convencio lucis ad tenebras sic non est convencio peccati ad graciam. Et quantum ad hoc apostolus ait fugientes corrupcionem concupiscencie eius que est in mundo. Nam sic debemus fugere concupiscencias nos corrumpentes. Sicut fugimus serpentes nos venenantes. Ideo dicitur eccl. quasi a facie colubri fuge peccata. Deinde cum dicit. Vos autem curam omnem subinferentes ministrate in fide vestra virtute In virtute autem scienciam. In sciencia autem abstinenciam. Et paciam. In pacia autem pietatem. In pietate autem fraternitatis amorem In amore autem fraternitatis caritatem. Hic docet eos ad mentis sanctificacionem execucionem disposicione et est ideo tales Illi qui volunt habere mentis sanctificacionem in seipsis debent se disponere ad talem sanctificacionem recipiendam per debitos gradus virtutum. Et vos gentiles debetis hoc velle et ig^r etc. Estimatur quod sic dictum est quod deus maxima dona et preciosa sue virtutis nobis donavit Et quo habetur divine gracie nobis

Expo. non pepercit deus quin pro nobis ... sed ... quin mentem nostram sanctificaret.

Tabstinentia

Apietatem

infusio. Vos aut omes gram sb
infentes sc. e vos ipos dispone
tes iniuste in fide vita virtutem
h. e simili infinit ino ostendite vos
similiter in iustitates eis virtutem
hoc e constanter bone vite conversati
onis / sicut v. no venit iniusticiam
s iniustitie. In virtute aut iniusticiam
sciam / iniustia aut abstinenciam
In abstinencia aut paciam. In pa
ciencia aut pietate In pietate aute
amore fratnitatis / In amore aut
fratnitatis caritate. Phas em octo
virtutes ascendit ad vita etna.
Est aut considerandum q ad hoc q aliqs
sit dispositus ad gram recipiendi
ut peccam ad gloriam etnam ascende
ascendere possit / tria de hre primo boni
i ipo introductionem. Secundo mali ex
pulsione. Tercio virtusque meritoria
opacioes. Respectu boni quod quis de i
se ipo introducere / st tres virtutes
necessarie / Prima e fides vivificans
/ qr accedente ad deu oportet crede
q e z sperantibus ieiu remunerator
sit ut dr. ad hebr. xi. Scda virtus e co
stancia fortificans / ne per temptaci
ones decidat / vn Eccl. ii. scribitur
Fili accedens ad servitute dei sta
i iusticia z timore z prepara aiam
tuam ad temptaciones. Tercia e sciencia ut
discrecio dirigens z ordinans. Nam
sicut bern. Bernhar discrecio no solum
e virtus s z auriga z ordinans
virtute / sine q virtus vicium e. Respectu
igr boni introducendi quilibet de hre
fidem vivificante virtutem z co
stancia fortificante / z sciam et
discrecione dirigente z ordinante.
Respectu vo mali quod quis de expellere sunt
simili tres virtutes necessarie. Quarum pa
e abstinencia malis resistens vn i.
ad thessal. iiii. Aplus ait. Hec e
em voluntas dei sanctificacio vra ut

abstineatis vos a fornicacione / ut sciat
unusquisque vas suum possidere i sancti
ficacione z honore. Scda e pacia ipa
mala sufferens. vn Aplus ad hebr.
x. d. Paciencia vobis necessaria e ut
voluntate dei facientes magna
reportetis repromissione. Tercia e
pietas compaciens. vn. pa ad thimo.
iiii. scribitur. Nam exercitacio corporalis
ad modicum utilis e / pietas vo
ad omnia e utilis / respectu igr mali
expellendi / de hre abstinencia mali
resistente / paciam mala sufferente
z pietate aliorum miserie compaciente
Respectu aut virtusque meritorie bonum opa
cionis st due virtutes necessarie. Quarum
prima e dilectio fraternitatis proximi z zelans
Nam omnis lex uno sermone impletur
Diliges proximum tuum sicut te ipsum. Scda
e caritas deum diligens / qr finis
precepti e caritas. Respectu igr virtusque
boni meritorie operacionis / quilibet
de hre amore fratnum proximum ze
lantem / z caritatem deum super omnia dili
gente. Phas ergo viii virtutes quas
Aplus enumerat / tamquam per octo gradus
ascendit ad vita etnam / de quibus
gradibus prophetatum e. Ezech. xl. ubi
dr q per viii gradus erat quibus
ascendebat peccam / de quibus gradibus
i ps dr. Ascensiones i corde
suo disposuit i valle lacrimarum in
loco quem posuit / Et ibidem subditur
Ambulabunt de virtute i virtute vi
debitur deus deorum i syon. Unde dr.
Hec em si vobis assint z superent
no vacuos n sine fructu vos
constituet i dni iesu xpi cognicione
Hic eos monet ut habeant mentis
sanctitatem ex bonorum opm execucione
z eo talis. Illi qui volunt ex
fecutionem hre mentis sanctitatem ex
bonorum opm execucione / ipsi ipsis
dnt semp fructuose operari in

2o
respectu ad
dispositus
tria
necessaria

3o
respectu mali
expellendi
necessaria

3o
respectu operacionis
meritorie due st
virtutes nece

cognitione domini nostri ihesu christi. Sed
vos gentiles debetis hoc velle quia
etc. Dicit ergo bene dicto quod per omnes virtutes
supradictas dictas vos disponere
quia si hec scilicet virtutes assint vo-
biscum semper perhabundant et superent
vitia non vacuos neque sine fructu
vos constituet in domini nostri ihesu christi
cognitione. Est autem considerandum quod
bona et virtuosa opera maxime debent
fieri per ordinem. Primo quia ipse debet esse
pius propter eam intentionem non attribu-
endo sibi bonum opus sed ipsi deo sicut
apostolus dicebat prima ad Cor. xv°
non ego sed gratia dei mecum. Et quantum
ad hoc apostolus ait hec si vobiscum
assint hoc est quia semper virtus dei
vobiscum esse primus. Secundo debet esse in-
vincibilis per victorem superatorem unde
in apoc. dicitur vincenti dabo edere de
ligno vite quod est in paradiso dei mei.
Et quantum ad hoc apostolus ait Et super-
ent. Nam primitus debet hec vitia
superare. Tertio debet esse plena per gratie
exuberationem. Unde apostolus 2a ad Cor. 6.
ait fratres hortamur vos ne in va-
cuum gratiam dei recipiatis. Et quantum
ad hoc apostolus dicit non vacuos neque
sine fructu vos constituet. Nam
gratia dicitur tunc esse vacua quando est sine
fructu bone operationis. Quarto debet
esse permotiva per dominum cognitionem.
Nam in cognitione dei est verum
premium et vita beatitudo. Io. xvii.
Unde hec est vita eterna ut cognoscant
te verum deum et quem misisti ihesum christum.
Et quantum ad hoc apostolus dicit in domini
nostri ihesu christi cognitione.

Qui enim non presto sunt hec cecus
est et manu temptans oblivionem
accipiens purgationem veterum
suorum delictorum. Postquam apostolus hortatus
est istos gentiles ad huiusmodi virtutes
sanctificationis, in parte ista ut dicebatur
hortatur eos ad divinorum beneficiorum
continuam meditationem ex eorum utilitatis
consecutione. Et hoc est in ipsius sollicita
exhortatione. Sicut ibi Quapropter. Ad
evidentiam autem premissorum est sciendum
quod ex presentia divine gratie et ex continua
meditatione beneficiorum maxime utilitates
consequuntur per ordinem. Nam primo prima
gratis consequimur in nobis existentis
decorationem. Secundo ut non omnium [illegible]
tocius peccatorum expulsionem. Quarto
ipsius divine gratie augmentationem ut
augmentatam. Et sicut hoc prima potest in maiori
parte sanctis [illegible] maiori utilitatibus
apostolus inducit istos gentiles ut
habeant semper in suis cordibus presentiam divine
gratie et aliorum beneficiorum divinorum con-
tinuam meditationem. Sicut ibi Quapropter
magis ibi. Hec enim per ordinem facientes
non ibi. Sic enim. In prima parte inducit
[illegible]. Illi dicunt esse [illegible] divine
virtutis et divine gratie qui per peccatum eam
absentiam incurrunt in intellectu et mer-
cenitate affectus obliquitatem et memorie
oblivione et deformitatem. Sed ab ex ab-
sentia divine gratie omnia mala hic
consequuntur. Igitur valde necessarium divinam
gratiam semper presentiam habere et divina benefi-
cia meditari continue. Igitur ad prece-
dens dicit quod hec supradictas virtutes
supernas innate debent semper nobiscum
esse presentiam. Quia enim non presto sunt hec,
hoc est cum predicte virtutes non sunt presentes,
cecus est in intellectu et manu temptans
tamquam non habens ducem labitur. Et imo hic
peccato in aliud per obliquitatem affectus
et ex hoc est accipiens oblivionem purga-
tionis veterum suorum delictorum. Hoc
est obliviscitur per penitentiam sua peccata
purgare.

Margin notes: hic — Non opera bona et virtuosa maxime debent fieri per ordinem — h 2° — hic

q qde h 3o | i nob | at ymago | tate

pnia hnt / hoiez inpetrare z ab
ipo deo elongare. Est aut ocsi diu
q sm btm Aug. i lib. de trinitate
i nob sunt tres ptes diuine ymagis
s. intellectus / voluntas / z memoria
Nam intellectu relucet ymago filii
p sapie ognitoz / quia ipe est dei
virtus z dei sapia sm aplm. In volunta-
te relucet ymago spus sci p tali-
dilcom / qz ipe e amor non pris
solius nec filii solius sz vtriusq que
i nob insinuat tali vt Aug. dicit
xvi. de trin. In memoria aut relucet
amor pris p bnficiorum recordacois co-
tinua meditacoz / vn deut. xxxii
scribit. Memento q ipe est pr tuus
qui possedit fecit z creauit te. Oriunt
igr p absencia diuine gre ocsequnt
diuine ymaginis i nobis existencis
depraua / quia ocsequimur intus ceci-
tatem / affectus obliquitatez / z ipius
memorie obliuioz z deformitatem
sm q tria Aplus dicit q cui non psto
sunt hec sc diuine virtutes cecus e
z manu temptans / obliuionem acci-
piens purgacionis veterum suorum de-
lictorum. Sic p gram diuine gre co-
sequimur dei ymaginis pulcritu-
z decora / Sa cosequimur intellectus
illuminacoz p quam puenimus i cognicoz
filii dei / z consequimur affectus rectitudinem
p quam puenimus i cognicoz spus sci ^
Unde cum dicit. Quapropter fres ma-
gis satagite vt p bona opa ctam
vocacoz vram z eleccom faciatis.
q ponit me vocacionis certificacio
z e io talis. Illi deut hic diuine
gre pnciam z cotinua meditacoz
pcipue ocsequntur eor vocacionis certificacoz
sz p cotinuacoz z pnciam diuine gre
vos geniales facietis ctaz vram
vocacoz / igr z c. Dicit ergo. Quapropter
fres magis hoc est maiori studio

^ et ocsequimur memorie recordacoz p
quam puenimus i cognicoz pris.

satagite q. est sufficient agite
z sufficient laborate ad retinendas
virtutes supius dictas vobiscum
pnciam. vt p bona opa. vram
ctam vocacoz z eleccoz faciatis. h e
nobis ipos ctos faciat. de vra vo-
cacone. Queret aut aliquis vtrum
possit aliquis ee ctus de sua vocacoe
z videt q sic p aplm hic qui ait
vt p bonam opa vram ctam
vocacoz z eleccom faciat. Contra in
scribit. Eccli. ix. vbi hetur / nemo scit
amore vel odio dignus sit. Dicimus
si aliquis p ctitudine posset se scire
ee i gra pos p ctitudine scire
sua eleccoz z vocacoz / qz eo ipo q
aliquis e in gra ~~ita nullus p ctitudinem~~
~~scire pt se ee in gra~~ oportz q sit
electus z vocatus a deo / nec posset
ee aliquis i gra consistens deus
ad sua gloriam non vocaret. Sicut aute
p ctitudine scire pt se ee in gra /
ita nullus p ctitudine scire pt suam
eleccoz z vocacoz ~~q aut nullus p~~
~~ctitudine scire pt sua eleccoz et~~
vocacoz / Q aut nullus p ctitudinem se ee
sciat i gra p3 p phm. Sm q gra
di tripli. q3 ad pns osideari pt
Primo namqz osideari pt rone
dei a quo ipa gra infundit. Scdo
rone hominis cui tribuit. Tercio rone
actus qui ex ea elicit. Prima ro-
sit p3 / Nam habitus caritatis non e
ex nris opibz acquisitus sz imme-
diate nobis a deo infusus. In v
id marii i sermone de martiribus
Caritas enim hois non est a seipo
sz salubriter donata a deo. Ipe enim
eam donauit martiribz suis qui
eam donat fidelibz suis. Caritas
igr eo ipo q immediate nobis a deo
infundit i cludit diuinaz acceptacoz
nec sm q ipe aliqui acceptat z aliqui

h 5o — Utrum aliquis possit esse ctus de sua voca cone

h 4o — Utrum quis nesciat certitudinaliter se ee i gra et charitate triplici

diligit / secundum hanc caritatem et secundum
dilectionem quam infundit / Sed constat
quod nullus homo ei tenetur. Divinam
acceptationem et divinum beneplacitum
secundum quod aliquos acceptat ut eis
suum amorem tribuat per certitudinem
scire potest. Ergo nullus per certitudinem
ipsam caritatem ex sola dei vo-
luntate dependentem potest scire in
seipso habere / Cum divinum beneficium
secundum quod aliquos approbat per
caritatem / et aliquos reprobat per
iniusticiam nulli hominum sit cognitum
Istud ideo tangi videtur in ecclesiastes ix
ubi dicitur quod / Sunt iusti atque
sapientes et opera eorum in manu
dei / et tamen nescit homo utrum amore
vel odio dignus sit / sed reservantur omnia
incerta in futuro / Nam licet iustorum
opera sint in manu dei / et sint deo
accepta / tamen hec acceptatio non
sit cognita hominum sanctorum et iustorum /
sed magis cognita dei / Non enim possunt
sancti et iusti scire utrum per talia
opera sint digni amore vel odio
/ eo quod talia non ex voluntate
eorum / sed magis ex voluntate dei
dependent / Secundo ideo sunt cognita
hominibus cum ipsa caritas tenetur.
Nam secundum philosophum secundo de anima ha-
bitus cognoscuntur per actus
naturaliter igitur loquendo habitus in
nobis existentes non nisi per actus
cognoscere possumus / Cum igitur
contingat actus procedere ex
habitibus non naturalibus et ex
nostris operibus acquisitis / non
possumus per tales actus cognoscere
aliquos habitus infusos in nobis
existere / Nam si aliquis delecta-
biliter ea que habet largitur

pauperibus / et delectabiliter actum cas-
titatis operatur / et fortiter ardua opera
aggreditur / per huiusmodi actus delectabiliter
exercendo potest quis cognoscere
in se aliquos habitus virtuosos habere /
/ eo quod signum generati habitus est de-
lectatio vel existentia fienti in opere. secundum
philosophum secundo ethicorum / Sed utrum tales
habitus sint infusi / vel ex nostris operibus
acquisiti / cognoscere non potest per
huiusmodi actus / eo quod actus delectabiliter
non solum potest esse ex habitu acquisito
nam delectabiliter castitatem servat / et
delectabiliter pauperibus elemosinam dare
non solum tales actus ex caritate possunt esse qui secundum
est habitus nobis infusus / sed etiam
possunt esse ex virtute liberalitatis que est
virtus et habitus ex nostris operibus
acquisitus / Cum igitur tamen caritas infunditur
non possit per delectationem caritatis cognoscere
existere in seipso nisi per proprios actus et
proprias operationes / quia operationes que sunt ex
caritate sunt similes operationibus que sunt
ex virtutibus naturalibus / Et de ex huiusmodi opera-
tionibus nemo potest se cognoscere
esse in caritate / Tertia ideo sunt incognita
actus caritatis qui ex ea eliciuntur /
nam effectus et actus caritatis est facere
hominem deo acceptum et ipsum meritorie
operari / quod autem aliquis sit deo acceptus
et quod meritorie operetur / nullus per certitudinem
scire potest nisi ei reveletur / quia licet homines acceptare /
et opus eius meritorium facere / hoc autem
est solius dei / et quod solus ipse deus
percipitur hoc scire habet / Et hanc rationem
videtur apostolus tangere prima ad corinthios iiii
ubi ait / nichil mihi conscius sum sed
non in hoc iustificatus sum / Nam licet
quis sibi non sit conscius alicuius pecca-
/ utrum tamen apud deum sua vita sit deo
accepta / et opera eius meritoria percipitur

nec in hoc pt se iustificare eo q sibi ignotu e.

sare no valet ... utr. i cari^te ex-
istat pqnam homo iustificatr. z
de impio fit pius. Tn sm ronez
apli. Est ... qsidn. q licet per
certitu nemo scie possit se ee in
cari^te. tn aliquas coniecturas d hoc
hre pt. Nam sm btm Gg. iiij^or
st signa quibus aliquis pt ali-
q coniecturam hre se esse i cari^te z
se sine pcco existe. Quoru pmu
e amor vbor delectabilis i cellco
devotois. Nam cu quis devote z
delectabilit vba dei audit. mag^m
sig^m e q talis i cari^te existat. Vn
dicitur Joh viij^o. phs signu di-
cebat. Qui e ex deo vba di audit.
pptea no me auditis. q ex deo
no estis. Scdm signu e. operu bonoz
pmpta z delectabilis execucio. Na
si qs videt se ee pmptu ad opa
diuina bo opa. z h delectabilit z cu
gaudio facere. signu e gra et
dilcone di ee. eo q pbacio dilco-
nis e exhibicio opis sm btm
Gg. Tm signu e petor z vicior
detestacio. Nam si qs videt se pcta
z vicia detestari. z detecto no pcadi
firmu ppositum hre. sigm e eu gram
hre. Nam cum no sit conuencio x
ad belyal. z opa di omo sint co-
traria opibus malis ipi dyaboli.
cu quis videt se bo opa diligere
z malu detestari z odire. mag^m
signu e q talis sit diuino amore
inflamatus. Quartum sig^m e
pritor petor vehemens doloris
contricio. Nam cu i. q e in cari^te
sp i vera pnia existit. optet eciam
pritita pcta plangere z de cis pfecti
contricoz hre. Nam sm btm Ambros.
Vera pnia i h consistit. s. pritita pcta
plangere. z plangenda itex
non comittere. p3 igr. h3 pritum

nullus possit se sare i cari^te. tn
p aliqua signa de h aliquam
coniecturaz hre pt. z de tali certitudie
coniecture aplus. Aplus loquit h
tum dr. vt p bonam vitaz opa
ciam vocaco3 z electam faciatis.
Dinde cu dr. Hec em facietes
no peccabitis aliqn. hic ponit
indez petor expulsio. z e ro ...
... gre puita e materia sm
q operando ho no peccat. sed p
pniciaz diuine gre z pcedit z me-
dita^co3 suor bnficioz no pcabit
si sm illam gram opa uita sp
facietis. i. g. z c. Dicit gl. Hec
em facientes. i. sm sup dcas vir-
tutes opantes. no pcabitis aliqn.
Est aut co side du. q h ubum no
pcabit aliqndo pt tpli^r expom
Primo ut h refeatur ad vite eterne
adepcoem. z tunc sensus e. h. em
facietes. i. sm gram di opantes
no pcabitis aliqn. q pipam
attingent ad vitam etnam ubi am-
plius no pcatabitis. z ista vide
exposicio glose. Scdo pt h expom
ut hec refeat ad diuine gre ma
sione. Et tunc e sensus q h fa-
cientes no pcatabitis aliqn. i. q
diu opabimini sm gram di no
pcabitis. q ut scribit. i. canoi.
Johns. Omnis qui manet i deo
no peccat. Tercio h pt expom ut
refeat ad iiij^r finis z pncipij co
tinua medita^co3. z tunc est sensus
h. em facietes h. e pncia^m z fine
vim contine meditates no pca
bitis aliqn saltem mortalit. Na
ut scribit. Ecc. vij^o. Memorare no
missima tua z eternu no pcabis
Deinde cu dr. Sic em habun-
danter ministrabit^r vobis introitus
i eternu regnu domini nri ihu x
z saluatoris. hic ponit^r

Left margin notes:

ij^o ps ... ^a iiij^or ... signa ... ... pt co ... ... se in ... esse

Ad eu

p diuine gr̃e augmentacio / ratio talis
/ illius bn̄ficia ↄtinue debet^r me
ditari p̄quior meditari^o fit in uobis
augmentum diuine gr̃e / 2 ministra^r
vobis introitus eternum regnum
/ ß talis e meditacio bn̄ficior dei
Dic go ng^r 2c. Sic eni ... h^c z / sic opacio
z sic meditacio diuina bn̄ficia habun
dant^r ministrabit^r vobis introitus
i regnum eternum dn̄i nr̄i ihu x̄i et
saluatoris h^c ē dabit^r vobis aug
mentu gr̃e z ventu p̄gnalis intra
bit^r adunaz etiam ¶ Deinde cu
d^r Ppt q̄d vos incipiam semp co
monere de hijs / 2 quidē scientes
2 ↄfirmatos in p̄nti vitate. Hic
eos monet ad diuina bn̄ficia co
tinue meditanda ex sui ipius
exhortacōe / Et in^o 2 fa^t Quia
p^o po^r ipius apli exhortacio
/ po^r exhortacōis assignacio
Racio ponit^r cause eficiatio / Racio
po^r dce exhortacōis p̄ncoria
retencio / h^c ibi. Iustu aut / in^o ibi
Certus sum / in^o ibi. Dabo aut
Jn p̄ma p̄te itend^r. Lecm roem
Jlli dent^r dmore bn̄ficior ↄtinua
meditacio hic qui d^r hoc ↄtinue ē
ↄmoniti z istructi / ß e^o aplus
cotinue itendo vos comonere et
istruere de hijs / h^c ē de virtutibz sup
dcis / ng^r 2c. D^r g. Ppt q̄d incipiam
uos sp̄ ↄmonere de hijs / 2 quidē
scientes 2 ↄfirmatos in p̄nti uos
vitate. quasi dicet / q. licz sitis
scietes 2 ↄfirmati in p̄nti vitate
Exo euan^ca / tn̄ itendo vos sp̄ ↄmonere /
ut sitis magis roborati. Nam
freqnes repeti^o scie est vtilis / p^o
rone maioris i p̄ssionis vnde
p̄ubior p^o scribit^r. Audiens sapi
ens sapientior erit / 2 intelliges
tabnacula possidebit / S^o ē vtil
rone maioris edificacionis

Nam ut glo d^r Sic q̄d no est pigri
tia sepius iterare no d^z esse
onerosu discipulo sepius audire
Racio ē vtilis rone maior ↄscien
tōis. Nam ut scribit^r i xiiii^o
Johis. Omnis qui audit uerba
mea 2 s̄uat ea hic ē qui diligit
me ¶ Deinde cu d^r Justum aut
arbitror q̄i din sum ih^c tabna
culo suscitare uos i comonicione
/ Hic po^r dce exhortacōis cause
assignacio / 2 est ro talis / Justum ē
platu suos subditos ↄmonere 2 in
struere q̄diu din pt / ß platus pt
tale comonitor facere q̄diu dm
viuit i hac p̄nti vita / ng^r 2c. D^r g.
Justu aut arbitror q̄diu sum
ih^c tabnaclo suscitare uos i como
nitōez / Ista eius ↄmoni^o 2 exhorta^o & 2°
ex p̄te bti petri fuit iusta quadru
plicit / p̄mo rone sue ↄmissiois
ma dei / fuit. Luc. xxii^o. Et tu ali
qn̄ ↄsus ↄfirma fres tuos / S^o rone
pastoralis officij execucōis / vn
p̄ubior xxvii^o scribit^r et Cuius plato d^r
diligent^r agnosce vultu pecudis
tui. Racio rone sue dileccōis / q^r
ut d^r Eci. xvii^o. Vnicuiqz deus ma
dauit de p̄ximo suo ut eripiat eum
ab omni iacpio. Q^rto rone sue be
nigne vocacōis / q^r ut glo d^r / si^d
ipe beigne fuit vocatus 2 istruct^s
ab eo sic ipe benigne tenebat^r alios
istruere 2 ↄmonere ¶ Deinde cu d^r
Certus sum / q^r velox ē deposico
tabnaculi mei / s^r^m q^r 2 dns nr
ihus xp̄s significauit m. Hic po^r
dce cause eficaci^o / 2 e ro talis / Ille
ē certus de sua morte qui h^c hz p
reuelacioz ihu x̄i / ß btus petrus
fuit talis / ng^r 2c. Dr Certus
sum ego / q^r velox est deposico
tabnaculi mei / s^r^m q̄d dns

ut ihus xpus significant in. Na
ei9 tusitus poterat dici eius. rōe
dne reuelacōnis potat dici velox
rōne subitane incōnis. qr subito
aūna reced' acor' sid. pācor sub
ito i ipo itroducit. z potat dici
deposito rōne oncis deposicōnis
¶ Deinde cū d'. Dabo aut opam
z frequet hre p9 uos p9 obitum
men // hor incoria faciatis. Hic // ut
pon' dce exortacōnis imeoria
retendo z c io thus. Illius exhorta°
semp ē imemoria retineda p9
ei9 obitū qui i sua vita fideli' labo
rauit adistruccōz z adhortacoez
suor subditor. ß sunt btus petr9
ig' zc. Dicat g' q velox ē expositio
tabnaculi mei. Jdo dabo opam
z frequet hre uos uolo p9 obitu
meum ut hor imeoriaz frequet'
faciatis h' z opa q fatio ipm
adiutam vtili'. Jdeo uolo uos
hre post obitū meū ut hor meo
riā frequet' faciatis. Cont' heticos
z falsos aplos

Non enim in
doctas fabu
las secuti notam
fecim9 uobis dni nri ihu xpi
vtutez z psētiam ß speculatores
fci illius magtudis. Postq aplus
hortat9 ē istos gentiles ad mēt(e) // sifi3
nō ad dioz // bificādo gtimaz medita°. Impte
ista ut ß dicebat eos i vitate co
firmat psēcī canoib ac auctoitati
robōdatoz. Vldan9 itellem ē sci̅ // R̄ 3°
ep i sacro canōe duo testameta // in sacra ... dno ... ranta ... ec'
gtinent'. sez nouu z vetus. Nam
illa q i s veti testa'°. sunt enig
matice pphata. i testa'° nouo

sut realit' z apte reuelata. Q' igit'
vellet aliqué i vitate gfirmare
debet ipm roborare dictis z auctori
tatibz vetis z noui testa'. Duo ig'
fac' aplus. qr p° ponit cor q gesta
st pipm xp' i nouo testa'° apta
reuelatoz. 2° po' ppheciā vetis
testa' attistificā9. P° ibi. Et hem9
firmiore. Prima diudit' i tres ptes
q2 p° ponit' aplor scbenciā ex
pdicatiū gesta xp' i fallibil' vitas
2° po' ipi9 dei i reuelate claritas
3° po' ipor testiū testio' pphi
bencia fidelitas. 2° ibi. Accipies
3° ibi. Et hanc voce. Imp' pte in
tendit talez i dicens. Jn doctina illor
vos gentiles debetis ēē gfirmati
z roboati q no st secuti i doctas
z ianes fabulas ß st speculatores
z pdicatores vitatis ethue cui no
pt sub ēē falsitas. Et talis est
doctina mea z alior aplor. Ig' zc.
D'. g° ibi. Dico q debetis doctinaz
meāz hre i meoria. qr no i doc
tas fabulas secuti notā facim9
uobis dni nri ihu x vtute. quā
omnia d's pt c opat' gtinet. et
psētiam quia oia abetino psēnit
Et speculatores fci sum9 illius
magtudis. Est aut gside'du // R̄ 4°
q sola sac' septura ex fabulis no
ē gposita. Omis aut alie sctie fabulose
dici ppt m' que ipi fabule
vident' gpete. Primo namq ipa
fabula videt' hre falsitate. 2°. ob
scuritate. 3° nouitate. 4° sub
tilitate. Sac' septura no pt dici
fabula. m' ex fabulis gposita ppt
vitatis puritate. Na sola ipa
innitit' lumi itterato cui no pt
sub ēē falsitas. vn aplus 2. ad
Thi° 4°. De tali vi'te loquens
// vlt

ait, q(uia) multa quid(em) a(n)tiq(ui)tate h(abe)t et
obscura scriptura auditu autem
ad fabulas convertentur. Pr(im)o non p(otes)t
dici fabula p(ro)pt(er) rei claritatem. Nam
fabula ex quibusdam reb(us) obscuris
vid(etu)r esse co(m)posita. Divina aut(em) s(cien)cia est
clara et lucida. Unde Sapie(ntie) VI scrib(itu)r
q(uod) clara est et q(ue) nu(m)q(uam) marcessit sapiencia.
Tercio non p(otes)t dici fabula p(ro)pt(er) rei
antiquitatem. Nam fabula est ex quibusdam
novis et ex quibusdam reb(us) miris
et impossibilibus vid(etu)r esse co(m)posita ut
d(icitu)r I° methaph(isice) ut q(uod) lupus lo
quebatur ad agnum et cetera talia q(ue) s(un)t
impossibilia s(ecundu)m cursum na(tur)e. S(ed) tamen sacra
scriptura sit de deo cui nichil est im
possibile et nichil novum, non p(otes)t dici
esse co(m)posita ex reb(us) novis et miris
[illegible]. Quarto p(ro)pt(er) eius utilitatem. Nam
sacra scriptura est utilis p(ro)pter finem ad q(uem)
ordinatur. Fabule aut(em) inutiles
dici p(ossu)nt q(ui)a faciunt hominem sine de
bito p(ro)ficere. Unde I ad Thymo(theum) .4.
apostolus ait: Ineptas aut(em) et aniles
fabulas devita. Omnes aut(em) iste
continentur q(ue)dam modo ista qua(n)
duplici via p(ossu)nt dici fabulose. P(rim)o
q(ui)a continent falsitatem. S(ecund)o q(ui)a h(abe)nt obscu
ritatem. Tercio q(ui)a s(un)t rei novitate(m) cum
sint de p(ro)piis tem(p)oribus. Q(ua)rto q(ui)a h(abe)nt
inutilitatem, si non sint ordinate ad
finem sacre scripture. Deinde cu(m) d(icit)
Accipiens enim a deo patre honorem et
gl(ori)am voce delapsa ad eum hui(us)
modi a magnifica gl(ori)a. Hic est filius
meus dilectus in quo m(ihi) co(m)placui
ip(su)m audite. Hic po(nitu)r p(ro)p(ri)us rei
scripture evidentia et claritas, et certo
talis. Ista res est clara et lucida q(ue)
immediate est op(er)ata p(er) ip(su)m d(omi)n(u)m patrem
s(ed) talis fuit transfiguratio (Christi) cui(us)
nos ap(osto)li sumus speculatores. Ergo
etc. D(icit) ergo s(i)b(i) dico q(uod) facti
sumus speculatores magnitudinis

h(oc) est transfiguracionis ei(us) que erat clara
et lucida q(uia) ipse fuit accipiens a deo
patre honorem p(er) faciei et vestimentorum ful
gorem et gl(ori)am p(er) dimi(ssionem) ei(us) ex voce
patris manifestam ut glosa expo(nit).
Unde subdit voce delapsa hoc est
emissa ad eum huiusmodi a magnifica
gl(ori)a h(oc) est a patre glorioso glorificante
filium et dicente Hic est filius meus
dilectus in quo m(ihi) ~~[illegible]~~ bene co(m)placui ip(su)m
audite. Est aut(em) (con)siderandum q(uod) pater
celestis in hac voce ex quinq(ue) filium
suum despexit et notificavit. Primo ex
eius singularitate. S(ecund)o ex ei(us) (con)substancialitate.
Tercio ex dilectionis ca(ritat)e. Quarto ex
op(er)ationis utilitate. Quinto ex docendi
auctoritate. Primo namq(ue) despexit eum
ex eius singularitate cum dixit Hic est
filius. Nam ei convenit singulariter
q(uod) sit filius eius patris. Nos aut(em) filii dei
sumus p(er) adopcionem. S(ecund)o eum notificat
ex eius (con)substancialitate cum dixit Meus.
Nam ut ipse testatur Ioh(ann)is XVI° Johannis
Omnia q(ue) h(abe)t pater mea sunt. Nichil namq(ue)
est in patre q(uod) non sit in filio p(re)ter illa q(ue)
ad p(ro)prietates relativas p(er)tinent, que
quidem relaciones non sunt aliquid, s(ed) ad
aliquid. Tercio eum descripsit ex ei(us) dilectionis
ca(ritat)e cum dixit ~~dixit~~ dilectus. Nam
ut ipse testatur pater Cant(icorum) V° Ipse filius
est dilectus eius candidus et rubi
cundus ex milibus electus. Quarto eum
despexit ex eius op(er)ationis utilitate
cum ait In quo m(ihi) co(m)placui h(oc) est in quo
meum beneplacitum ostendo. Nam sicut
ipse verbum eius in quo omnia pater intelligit
sic est beneplacitum ei(us) in quo omnia bene
placita sua operatur. Quinto notificat
eum ex docendi auctoritate cum dixit
Ipsum audite, sup(er) tamq(uam) ip(su)m doc
torem et magistrum. Deinde cum d(icit)
Et hanc vocem audivimus de celo
allatam cum essemus cum ipso in monte

P(rim)o no(n) p[...] / ex q[...] / despexit

sancto. Hic ponit ipsorum testium testimonium perhibencium fidelitatem et est talis. Testibus illis debet credi de voce patris glorificantis suum filium quam predictam vocem audierunt. Sed ipsi apostoli Petrus, Jacobus et Johannes fuerunt tales, igitur etc. Dicit ergo: Et hanc vocem audivimus de celo allatam, id est de celo emissam, cum essemus in monte sancto, id est in monte Thabor, vel secundum alios vocem audierunt in monte Oliveti quando orabat, ut glossa dicit. Si quereret autem aliquis utrum claritas illa [illegible] quam videbant in monte fuit vera, et videtur quod non, quia corpus glorificatum non potest videri ab oculo non glorificato. Sed apostoli qui claritatem [illegible] viderunt [illegible] non dicuntur glorificati, igitur etc. [illegible] in celo quod dicit quod claritas illa erat similis claritati corporis [illegible]. Et subdit quod per Heliam qui ibi apparuit intelliguntur eorum qui sunt in lege. Sed per Petrum, Jacobum et Johannem intelliguntur eorum qui sunt sub gratia. Dicendum autem ad hoc quod ad hoc quod aliqua rebus visa et audita sint vera quattuor ad prius requiruntur. Prima est ex parte videntium debet esse disposicio. Ex parte sensuum debet esse certificacio. Ex parte autem rei non debet esse illusio. Ex parte autem loci non debet esse longa remocio. Hec autem omnia fuerunt in predicta transfiguracione. Nam primo fuit ex parte videntium disposicio, quia videntes hanc claritatem fuerunt Petrus, Jacobus et Johannes, ut per Petrum qui interpretatur agnoscens intelligamus dei cognitorem, per Jacobum vero qui interpretatur victor, supplantator vel extirpator, intelligamus victorem extirpacionis. Sed per Johannem qui interpretatur bona gracia intelligamus gracie divine infusionem. Quicumque igitur vult videre divinam claritatem debet esse disposit(us) quantum ad ista tria. Secundo ex parte sensuum fuit certificacio. Nam ut scribit philosophus de anima, sensus circa proprium sensibile errare non potest. Visus autem circa proprium visibile et auditus circa proprium audibile decipi non potest. Et quia apostoli claritatem [illegible] viderunt et vocem patris per auditum audierunt, ideo ex parte sensuum non fuit decepcio sed summa certificacio. Tercio ex parte rei non fuit illusio. Nam in re prima visa putatur transfiguracio, secundo apparuit persona patris in voce, tercio spiritus sanctus apparuit in nube lucida. Sed persona filii fuit demonstrata in carne gloriosa. Et quia ibi veraciter fuit tota trinitas ostensa, ideo ex parte rei demonstrate ibi non fuit aliqua illusio sed vera claritatis ostensio. Fuit enim illa claritas miraculose facta in corpore Christi ad significandum claritatem nostrorum corporum quam habituri sumus post universale iudicium. Quarto ex parte loci non fuit ibi longa remocio. Nam contingit quandoque sensum decipi propter nimiam remocionem sensibilis, et quia [illegible] transfiguracio facta est coram conspectu ipsorum discipulorum. Matthei 17 capitulo: Assumpsit Jhesus Petrum et Jacobum et Johannem, et transfiguratus est ante eos, ideo ex parte loci non fuit remocio sed debita sensus ad sensibile ~~[illegible]~~ proporcio. Has autem quattuor condiciones predictas tangit apostolus in hac ultima parte. Nam videntium disposicionem tangit cum dicit: Et hanc vocem nos [illegible] apostoli. Certificacionem vero sensuum tangit cum adiungit: audivimus. Nam ut ipsi apostoli testificati sunt, non possumus que vidimus et audivimus non loqui. Tercio autem rei ibi apparentis non illusionem sed claram et veram demonstracionem tangit cum dicit: de celo allatam. Sed loci debitam

[illegible] non potest [illegible] ex quo [illegible] claritas [illegible] in monte [illegible] ut scripta [illegible]

appinquauit tangit tu dicit Cum essemus
cum ipso in monte sancto. Ad ar-
gumentum in contrarium dicendum quod in
potestate corporis glorificati est demonstrare
se oculis glorificato sicut placet
Deinde cum dicit Et habemus firmiorem
propheticum sermonem cui benefacitis
attendentes quasi lucerne lucenti in ca-
liginoso loco donec dies illuces-
cat et lucifer oriatur in cordibus
vestris. Hic apostolus ponit prophecie
veteris testamenti certificacionem. Et dividitur
ista pars in duas partes. quia primo ponit prophecie
veteris testamenti certificacionem. Secundo ponit eius
certificacionis probacionem ibi Hoc primum
Prima parte intendit talem racionem. Illa
prophecia est firma et certa cui debemus
credere et attendere sicut lucerne ardenti
in caliginoso loco. Sed talis est prophecia
veteris testamenti maxime prophecia David
per quam perhibuit testimonium de ipso veteri
testamento. necnon sicut pater perhibuit in
novo cum dixit. Dominus dixit ad me
filius meus es tu ego hodie genui te etc.
Dicit ergo Habemus firmiorem propheticum
sermonem hoc est ad confirmacionem eorum que
diximus de Christo habemus sermonem propheticum
scilicet David firmiorem inter alias
prophecias quia clarius aliis de Christo
prophetavit ut glossa dicit. Cui sermoni
prophetico benefacitis attendentes hoc est
benefacitis credentes quasi lucerne
lucenti in caliginoso loco hoc est inter
tenebras errorum et falsitatum et hoc
donec dies illucescat hoc est donec
claritas dei in futuro appareat. Et
lucifer hoc est Christus oriatur in cordibus
vestris. Nam prophecia veteris testamenti
respectu presentis status potest dici lu-
cerna luminosa et tenebrosa. Nam potest
dici luminosa in respectu veritatis quam
continet et sic illis qui sunt mo-

m po

in erudite et tenebrosi intellectus
sicut iudeis. talis lucerna dicitur lucere
in caliginoso loco. Sed respectu
veritatis nunc revelate talis lucerna
potest dici tenebrosa quia respectu ~~eorum~~
eorum que erant in veteri testamento. nos
revelata facie gloriam dei contempla-
mur secundum apostolum. Hec tamen lucerna non
erit necessaria nisi donec illucescat dies
super eternitatis et lucifer id est qui nescit
occasum oriatur in cordibus vestris. quia
tunc veniet quod perfectum est evacuabitur
quod ex parte est sicut scribitur I ad Cor.
Deinde cum dicit Hoc primum intelligen- m 2o
tes quod omnis prophecia scripture propria interpretacione
non fit non enim voluntate humana
allata est aliquando prophecia sed spiritu sancto
inspirati locuti sunt sancti dei homines
Hic ponit istius certificacionis probacionem et
est talis. Illa scriptura est certa que non est
in potestate hominis ipsam invenire vel dicere
sed in potestate dei ipsam principaliter loquentis
et inspirantis. Sed talis est omnis scriptura
prophetie. ergo etc. Nam sicut glossa dicit in
potestate prophetarum non erat spiritum habere semper
vel futura predicere. Ita non erat in
potestate eorum ut que vellent dicerent
Sed ea sola videbant que aspiran-
te dicebant. Unde Numeri xxiiii scribitur de bala
am regi ut malediceret filiis
israel. Numquid tecum ero bene dicas
numquid aliud loqui potero nisi quod deus posuit
in ore meo. Dicit ergo Hoc primum intelligentes
quod omnis prophecia scripture propria interpretacione
non fit. nam non voluntate humana allata
est aliquando prophecia. hoc est non est in-
venta prophecia ex libertate hominis sed
spiritu sancto inspirati hoc est spiritu sancto in-
structi locuti sunt sancti dei homines. quo ulo
Nam primo ex parte spiritus sancti tangitur ta
causa efficiens unde Job xxxii tria
scribitur ... inspiratio omnipotentis m 3o

dei dat intelligen[tia]z. Et btus Ambro-
sius q omne verum vel aequivocum
dicatur a spu sco e. Ex parte vero ipius
ispiracionis inspiracionis tangitur
causa formalis infallibile veritate
continens, qr illud q inspiratur a tali
spiritu non pt ee admixtum aliorum
falsitati. Iuxta illud Ioh xvi°. Cum
venerit ille spus veritatis docebit vos
omnem veritatem. Ex parte aut homin[um] in-
spiratorum tangitur causa materialis
disponens, qr tales homines inspirati
a spu sco debent ee sancti et mundi. Ut
io leuit. xix°. scribitur. Sancti estote quoniam
ego sanctus sum. Capitulum ij^m

in 2^m

Fuerunt vero
pseudo prophe
in ppo sicut
et in vobis erunt magistri mendaces
qui introducent sectas perdicionis
et eum qui emit eos dnm negabunt
superducentes sibi celerem perdicionem
Postq posita e preparatio in ipis gen-
tilibus veritatis euangelice introductio
in parte ista ut supra dicebatur ponitur
falsitatis hereticorum expulsio. Et quia
eius evidencia e scienda, q ipa
falsitas procedit ex malicia affectus.
Et ex malicia affectus ipius oritur
cecitas in intellectu, qr scribitur. Ieronimus
Omnis malus e ignorans. Ideo igitur
facit aplus, qr primo docet ipam
falsitatem expellere prout procedit ex | ex malicia affectus.
cecitate intellectus ibi. Hin vero | 2° ut pcedit
Circa primum ita facit, qr primo ponit falsitatis
remocionem. Secundo ponit hereticorum perdi-
cionem falsitatis dampnacionem. Tercio ponit
omnium istorum causae assignacionem, Secunda ibi. Et multi
modi. Tercia ibi. Nomen dnus. Circa
primum e sciendum, q falsitas hereticorum

in 3°

tam mala e. Nam primo e sacre scripture
corruptiva, qr sacram scripturam non
exponunt s corrupunt. Secundo e
auditorum infectiva, qr eorum doctrina
e ipos auditores inficiens et a via
veritatis pervertens. Tercio e intencionis
debiti finis privativa, qr eorum predi-
cacio magis est negociacio boni
temporalis q acquisicio boni spiritualis.
Circa primo ergo facit aplus sicut q prista
tam docet falsitatem hereticorum remo-
vendam ibi. Et multi sequentur
ibi. Et in avaricia. Iuxta primum pte
intendit talem rationem. Illorum doctrina
e removenda q e deceptiva et
false doctrine doctrine et secte in-
troductiva et veritatis negativa
et eorum dampnacionis perficativa
s omnia ista mala e doctrina
hereticorum, ergo et cetera. [removenda] Consequentia: ergo sic
deum e q vos debetis in veritate
confirmari venetis et nomi testatur q
veritas intemerata e in vobis a spu
sco et ideo debetis hereticorum falsitatem
expellere, qr fuerunt aut vos sicut
pseudo prophe in ppo sicut balaam
et multi alij de quibus scribitur Ie
xxiij°. prophetavit in noie meo
mendacium sicut et in vobis erit post
obitum nrm magistri mendaces qui
introducunt in corda vra sectas
hoc e hereses perdicionis et eum qui
emit eos hoc e xpm qui eos rede-
mit negantes et superducentes
sibi celerem perdicionem. Est igitur
doctrina hereticorum deceptiva, qr
eius possessores sunt magistri men-
daces. Est false secte introductiva,
qr introducunt sectas. Nam sicut
aldim heresis greci vocant secte
latine. Cum igitur quis stultus
sua obstinacione eidem que

Nota contra hereticos ista mala habent

in x°

semel concept(us) s(cilicet) p(er) secta(m) (et) nullate(nus)
cessat, sectas introducit. d(icitur) q(uo)d
e(st) p(ri)mum h(er)eticor(um). Est vitatis ne-
gativa, q(ui)a negant vi(rum) q(ui) eos
redemit, qui est via vitatis et
vita. Est eor(um) da(m)pnac(i)onis p(ro)-
curativa, q(ui)a sup(er)ducunt hoc e(st) in
ducunt et p(ro)curant s(ibi) celere(m) dap-
nacio(n)e(m), q(ui)a talium finis est in-
titus et gl(os)a c(on)fusione ip(s)or(um) q(ui)
tiena sapunt. Unde ait d(icitur):
Et multi sequent(ur) eor(um) luxurias,
p(er) quos via vitatis blasphe-
mabit(ur). Hic ponit(ur) s(e)c(un)d(u)m ib(id)em supra
excanditorio in s(er)mone, et talis
illor(um) doctrina e(st) expellenda p(ro)-
p(ter) q(uo)d dominum no(m)e(n) blasphemat(ur)
et c(on)tempnit(ur). Et talis e(st) doctrina
h(er)eticor(um) ig(itur) etc. D(icitur) g(loss)o q(uia) multi
sequent(ur) eor(um) luxurias luxurias p(er)
quos vitatis via blasphema-
bit(ur). Nam doctrina h(er)eticor(um) d(icitur)
ee luxuriosa t(em)p(ora)li(ter) p(ri)mo precis-
sum a vitatis thoro. Nam si-
adult(er) et luxuriosus d(icitur) i(d est) qui
recedit a thoro p(ro)p(ri)e vitatis sac(r)o-
s(an)c(t)e c(ar)itate quidem auditu a-
u(er)tendo et ad fabulas se c(on)u(er)tendo.
Cont(ra) quos paulus dicebat
no(n) sumus adulterantes v(er)bum
d(e)i. Sec(un)do pluri(m)a(rum) ip(s)or(um), q(uia) t(a)les
nulla(m) spem future vite h(ab)entes
solum p(re)dicant ut carnales
dilec(ti)o(n)es possint h(abe)re, ut glo(ssa)
d(icit). Tercio p(ro)p(ter) c(on)cupias alior(um), quia
tales h(er)etica potius t(ra)hunt et i(n)fici-
unt alios c(on)sentiendo eorum
c(on)cupis(centiis) et eor(um) delectationibus q(uam)
p(ro)p(ter) castitatis et abstinentie, s(ed)
adhuc apparet de quibusda(m) secta(m)
h(er)eticor(um) p(er) quos multi sequunt(ur)
p(ro)p(ter) eorum luxurias et con-

cupias c(on)plendas, magis p(ro)p(ter) q(uam)
eorum doctrina q(uia) [illegible] credunt ea(m)
esse vera(m), p(ro)p(ter) h(ab)es c(on)tin(ue) no(men)
dei blasphemat(ur). Ju(xta) i(llud) ysaie
lii. Jugit(er) tota die no(men) meum
blasphemat(ur). Unde in d(icit)
Et in avaricia fictis v(er)bis d(e) vob(is)
negociabunt(ur). Hic ponit(ur) t(er)cia co(n)-
sumpta ex intentionis debita
finis p(re)dicatoris, que talis e(st) illor(um)
doctrina e(st) removenda, qui solum
p(re)dicant p(ro)p(ter) avaricia(m) et p(ro)p(ter) ter-
rena temp(or)alis inventor(um) magis q(uam)
p(ro)p(ter) p(re)mii sp(irit)ualis acquisitor(e)s.
Et talis est doctrina h(er)eticor(um) ig(itur)
etc. D(icitur) g(loss)o. Et i(n) avaricia fictis v(er)bis
de vobis s(cilicet) p(er) subditis negociabunt(ur).
p(ro)p(ter) h(er)etica p(re)dicando nobis. Nam
sunt aliqui p(re)dicatores qui ut
possint p(o)p(u)l(u)m attrah(er)e fingunt
nova v(er)ba corrumpere s(an)c(t)am
s(cri)p(tur)am mo(n)s(tr)antes, a(u)riu(m)q(ue)
prurigine(m) s(u)b(lim)i novello d(e)r(o)gare
eor(um) desidei(s) aliis i(n)generantes
quor(um) doctrina magis placata d(icitur)
q(uam) docenda ut d(icitur) in p(ro)logo sima(r)
Fingunt novos mores et novos
gestus quia extinus demo(n)strat
pellem ovina(m) intrinsecus aut(em)
retinet lupina(m) et vulpina(m) q(uo)s
fictos detestat(ur). Sp(iritu)s s(an)c(tu)s Sapie(ntie)
p(ri)mo dicens Sp(iritu)s eni(m) s(an)c(tu)s disci-
pline effugiet fictu(m) et aufert se
a cogitationib(us) que s(un)t sine in-
tellectu. Fingunt et nova op(er)a q(uia)
i(n) ieiuniis et orationibus exterminant
facies suas ut appareant ho(min)ib(us)
ieiunantes. Tales ig(itur) p(re)dicatores
magis p(re)dicant ut negocient(ur)
bo(na) t(em)p(or)alia q(uam) bona sp(irit)ualia
et magis conat(ur) placere auditorib(us)

a xpo thoro
dicit adulter
et luxuriosus
d(icitur) qui rece-
dit

ut luxerunt eorum peccatis quam
ut luxerunt eorum amicis. Unde
cum dicitur Quibus iudicium iam olim
non cessat et perditio eorum non dor-
mitat. Hic ponitur ipsorum hereticorum
falsidicorum perditionem dampnacio. Et
duo facit apostolus quia primo ponitur eorum
dampnacio. Secundo ponit dampnacionis
probacionem ibi Si enim deus. In prima
parte intendit thema tale Illorum
pena erit fortis et acerba qui habebit
semper affligentis potenciam affligere
potentis et habebit affligentis continuam
13o sollicitudinem et sollerciam. Nam dyabolus
qui animas impiorum cruciabit habebit
semper nocendi potenciam quia sicut ipse semper
ignem infernalem secum portat ita
animas dampnatorum cruciabit et numquam
cessat cruciare saltem in voluntate licet
et affligendi potestatem quia sicut malos et
impios vicit in culpa sic eos multo
cruciabit in pena. Habet ultimus affligendi
sollicitudinem et sollerciam quia numquam dor-
mitat eo quod non premitur mole sue
corporalis unde Job xxx scribitur Iuxta
demonum qui me comedunt non
dormiunt. Dicit Quibus semper iugi et
inmediabili iudicium iam olim non
cessat hoc est iudicium a bono pro-
missum eis numquam cessabit propter affli-
gentis potenciam et perditio eorum semper
erit fortis et excellens. Ideo dicitur per-
ditio in abstracto propter affligentis
potentiam non dormitat hoc est numquam
requiescit propter affligentis sollicitudinem
et sollerciam. Unde cum dicitur Si enim
deus angelis peccantibus non pe-
percit sed rudentibus inferni detractos
in tartarum tradidit cruciandos in
iudicium reservari. Hic ponitur dicte
dampnacionis probacio et tria facit
secundum quod triplici racione probat intentum
suum. Primo hoc probat ex natura

angelice dignitatis. Secundo ex natura humane
prioritate. Tercio ex natura humane pravitatis
Secundo ibi Et originali. Tercio ibi Et civi-
tates. In prima parte intendit thema tale
Angeli sunt digniores quam sunt
ipsi homines. Sed deus angelis non
pepercit immo eos in iudicium cruciandos
reservavit. Ergo similiter hominibus
peccantibus et maxime hereticis non parcet.
Dicit ergo Bene dico quod perdicio impiorum
non dormitat quia si deus angelis
peccantibus non pepercit sed rudentibus
inferni detractos in tartarum
tradidit in iudicium cruciandos reservari
multo forcius tale iudicium pati
est ipsis hominibus peccantibus. Est autem n xo
considerandum quod rudentes sunt funes quibus
naute vela suspendunt ut flante
vento portum tranquillitatis relinquunt
quibus rudentibus conveniunt ut glossa
dicit ipsi angeli mali comparantur qui
mox ut flante superbia ad ventus
tantorum se erexerunt statim cona-
tibus elacionis superbie ipsorum tamquam
quibusdam funibus ad profundum in-
ferni detracti sunt. Possunt igitur demones
rudentibus comparari propter eorum superbie
elacionem. Vel possunt rudentes ipsi demones
appellari propter ligatorum penarum quia
sicut animalia ligantur funibus
sic ipsi demones in hac inferiori
parte aeris caliginosi que potest dici
infernus respectu celi sunt penis
gehennalibus tamquam quibusdam funibus
religati et hoc usque ad finale iudicium
post quod intrudentur et recludentur in tar-
taro hoc est in inferno inferiori quia ille
ignis paratus est dyabolo et angelis
eius. Et hec est exposicio alterius glose.
Unde cum dicitur Et originali mundo
non pepercit sed octavum noe iusticie
preconem custodivit diluvium mundo

impiorum inducens. Hic ponitur secunda
ratio sumpta ex iure humane primitie
que talis est. Fuit magis innumis
humana natura in primeua etate a peccato
quam sit natura presentis etatis. Et tamen
deus hominibus peccantibus in prima etate
non pepercit / ymo eos per diluuium
aqua puniuit / igitur multo fortius
hominibus peccantibus secundum istam etatem
deus non parcet / hoc est igitur quod dicit
Et si originali mundo. hoc est hominibus
viuentibus secundum originem primi patris
Non pepercit sed octauum noe iusti-
tie preconem custodiuit diluuium mundo
impiorum inducens. Ita secundum idem
in iudicium dampnacionis superuenien-
tes in peccatis secundum istam etatem.
Est autem considerandum quod apostolus appellat
noe octauum / aut quia ipse fuit oc-
taua persona saluata in archa
respectu uxoris eius et filiorum eius
et uxorum filiorum eius / qui mito
potuit dici preco iusticie / quia qualiter
subdito vincendo erat secundum iusticiam
ipse docuit / uel potest dici octaua persona
quia diluuium tempore eius factum et fabricatio
arche significabat octauam etatem
in qua erit saluacio iustorum que signi-
ficabatur per archam in qua octo anime
salue facte sunt / et perdicio impiorum que
significabatur per penam diluuij
nam secundum glosam Octo sunt etates
quarum prima fuit ab adam usque ad noe
secunda a noe usque ad abraham / tercia
ab abraham usque ad moysen / iiij
a moysen usque ad dauid / quinta
a dauid usque ad incarnacionem / vj
ab incarnacione christi usque ad finem
mundi / septima eorum erit qui in fine
mundi simul morientur // Octaua
erit in vita eterna. Noe igitur apostolus octauum
appellat / quia per eum saluatur in ar-
cha significabat nostram saluacionem
in octaua etate / in qua erimus

in cinerem saluari et liberari ab omni
malo si tamen signum christus in octaua
die ad uoluit. Deinde cum dicit
Et ciuitates sodomorum et gomorreorum
in cinerem redigens euersione dampna-
uit exemplum eorum qui impie acturi sunt
ponens et iustum oppressum a nephandorum
iniuria ac luxuriosa conuersatione
eripuit / aspectu enim et auditu iustus
erat habitans inter eos qui de die in
diem animam iustam iniquis operibus
cruciabant. Hic ponitur tercia ratio sumpta
ex iure humane ad peccandum pronitate
que talis est. Natura humana prima est
pocius ad peccata carnalia quam spiritualia
que sunt minoris infamie et minoris
culpe. Et tamen deus non pepercit sodomitis
et aliis peccatoribus secundum peccata carnalia /
ergo multo fortius non parcet ipsis
hereticis peccantibus secundum peccata spiritualia
Dicit igitur. Et ciuitates sodomorum et
gomorreorum in cinerem redigens
euersione hoc est per subuersionem dampnauit
ponens eos exemplum eorum qui impie acturi
sunt hoc est patens signum illos puniendos
qui similes istis essent / et iustum loth
oppressum a nephandorum iniuria quo
ad deum / ac luxuriosa conuersatione quo
ad proximum eripuit super ipsum loth tanquam
iustum et non consencientem operibus eorum
Et quod loth fuit iustus probat quia
aspectu et auditu iustus erat. hoc est
erat iustus quantum ad conuersationem et quantum
ad fame diuulgationem / tamen ulterius possit
de ipso uidere nec audire aliquid nisi quod erat
bonum et iustum / quod tamen erat valde diffi-
cile ut glosa dicit inter tales iusticiam
seruare / unde subdit. Habitans inter
eos qui de die in diem animam iustam
hoc est loth iusti iniquis operibus
cruciabant. Deinde cum dicit Nouit
igitur deus pios de temptatione eripere
iniquos uero in diem iudicii reseruare
cruciandos. Hic ponitur omnium supradictorum

Marginal notes: loth — Octo sunt etates — et resurget — 2o

cause assignatio. Sunt autem in superio-
ribus tria dicta. Primum est quod deus punivit bo-
nos malos et bonos de tribulacione
liberat. Secundum est quod magis puniet ipsos
hereticos peccantes peccato blasphe-
mie et ydolatrie quam alios. Tercium est quod
si deus punivit angelos. multo
forcius puniet illos qui sunt viliores
et indigniores eis. Tria igitur facit Apostolus
secundum quod omnium istorum trium causam assignat
scilicet ibi Magis autem et ibi. Ubi angeli
Continuacio. Quasi sic. Primum est quod deus eripuit
loth et noe de tribulacione. Alios vero
per subversionem dampnavit. cuius
causa est quia Novit dominus pios sicut
noe et loth de temptacione eripere. Iniquos
vero in die iudicii cruciandos reservare.
Nam novit dominus iustos et sanctos
homines de tribulacione liberare. quia ut
scribitur. Ipse super iusti vir cum ipso sum
in tribulacione eripiam eum et glorificabo eum. Impios
vero in die iudicii novit cruciandos
reservare quia ut scribitur Job xxi. In
diem perdicionis servatur malus.
Deinde cum dicit. Magis autem eos qui
post carnem in concupiscencia inmundicie
ambulant. dominacionemque contempnunt
audaces sibi placentes sectas non
metuunt introducere blasphemantes
hic assignatur causa secundi dicti. et ponit
Apostolus in moribus maneries hereticorum
quia aliqui faciunt heresim propter carna-
lem concupiscenciam. Aliqui autem propter
superbie iactanciam quia elati superbia
nolunt captivare intellectum eorum in ob-
sequium dei. Aliqui vero solum propter compla-
cenciam et eorum ingenii confidenciam. Aliqui
autem propter intellectus tarditatem et ruditatem
quia cum veritatem non intelligunt novos
ritus et novas sectas inducere co-
nantur. Omnes autem isti magis puni-
endi sunt quia alios peccato erroris infi-
ciunt quam si ipsi soli suo scelere perirent
hoc est quod Apostolus dicit. Magis autem

eos scilicet deus puniet qui post carnem
in concupiscencia inmundicie ambu-
lant. ad illos qui faciunt heresim propter
carnalem concupiscenciam. Dominacionemque contemp-
nunt ipsum dominum ihesum christum dominatorem
omnium. quantum ad illos qui heresim
faciunt propter superbiam et iactanciam
Audaces sibi placentes. hoc est sibi
ipsis confidunt placere et non deo propter
eorum complacenciam et ingenii confidenciam
Sectas non metuunt. hoc est non timent
introducere quantum ad illos qui heresim in-
ducunt propter ruditatem et ignoranciam
Deinde cum dicit. Ubi angeli forti-
tudine et virtute cum sint maiores non
portant adversus se execrabile iudi-
cium hic ponitur causa tercii dicti. et est talis
Angeli sunt fortiores et virtuosiores
quam sint homines. sed tanta est vis
penarum infernalium quod ipsi angeli non possunt
tales omnes portare. Ergo multo forcius
ipsi homines non possunt tales penas et
tale iudicium execrabile tollerare
hoc est quod dicit. Ubi hoc est in quo iudicio
angeli cum sint maiores fortitudine
et virtute scilicet quam sint homines non por-
tant adversus se execrabile iudicium
hoc est non possunt portare iudicium inflictum
eis propter peccatum execrabile videlicet propter propria super-
bia. De qua scribitur Eccli. x. quod odibilis
est deo et hominibus superbia et execra-
bilis omnis iniquitas. multo forcius
sunt tale iudicium portare difficile erit
ipsis hominibus

Hi vero velud irracionabilia pecora natura-
liter in captionem et perniciem in his
que ignorant blasphemantes in cor-
rupcione peribunt percipientes mer-
cedem iniusticie. Postea Apostolus

docent hereticorum falsitatem expellere
prout procedit ex malicia affectus
Iuxta ista ut supra dicebatur docet
falsitatem expellere prout procedit ex
cecitate intellectus. Et duo facit apostolus
quia primo ponit malorum que ex cecitate
intellectus sequuntur originem. Secundo ponit
omnium ipsorum probationem ibi. Aliquo
.n. quis. Circa primum dicendum quod inter
partes est secundum philosophum .ij. ethicorum
in nobis est duplex ratio una per
essentiam que est ipse intellectus. Alia p
participationem que dicitur sensualitas ap
pellatur autem sensualitas ro p
participationem quia est apta nata rationi
per essentiam puta intellectui
obedire quando igitur talis ordo in homine est
quod sensualitas obedit rationi ita
quod intellectus sensualitati dominetur tunc
homo potest dici in castitate et continentia.
Sed quando econtra ut quod sensualitas
dominetur intellectui tunc homo dicitur esse in obscuritate
et cecitate. Et quia cecitatem mentis mala
per ordinem sequuntur. Secundum est in primis sen
sualitatis dominatio. Licet enim secundum philosophum x°
ethicorum homo sit magis intellectus
quam sensus oportet tamen rationis ordine
magis intellectum in homine dominari quam
sensualitatem. Secundum est iterum iudicium perversio
quia ex hoc quod sensualitas dominatur in
aliquo iudicat voluptatem sensibilem
esse bonum simpliciter cum tamen non sit
bonum nisi secundum quid. Ex hoc autem dominio
iudicium iterum pervertitur. Tertium est alior[um]
deceptio quia secundum philosophum primo ethicorum unus
quisque qualis est talia dicit et talia
iudicat. Eo igitur ipso quod aliqui secundum
appetitum infectum propter dominium sensua
litatis [illegible] oportet quod alios inficiant
et decipiant secundum infectionem eorum.
Quartum est cultus informatio quia
ex hoc quod sensualitas in aliquo intellectui dominatur
informatur cultum falsitatibus. Quartum in

faciat apostolus secundum quod existens in morum doctrina
ipsam falsitatem expellere prout pro
cedit ex cecitate intellectus ibi. Vo
luptates ibi. Perficientes ibi.
Hii sunt fontes. Iuxta primum partem intendit
[illegible] idem Illorum doctrina est omnino
expellenda qui tamquam irrationa
bilia animalia ipsum intellectum sensua
litati subiciunt. Sed talis est doctrina
hereticorum et falsorum magistrorum igitur etc.
Confirmatur. Quia sicut dictum est qui heretica
[illegible] propter maliciam affectus et
propter cecitatem intellectus quia hii semper magna
extollentes velud irrationabilia peccora
naturaliter semper tendunt in captionem et in
perniciem Unde que ignorant blasphe
mantes in corruptione sua peribunt
percipientes mercedem iniusticie. Est autem
considerandum quod apostolus tangit in morum mala
que incurrunt homines intellectum sensualitati
subicientes. Primum est irrationabilium
animalium assimilatio. Nam cum homo honore
et laude propter virtutem et scientiam intellectus
quia homo debet scire et virtuti. Eo ipso quod
aliquis non regitur iudicio rationis
sed magis iudicio sensualitatis iumentis
et pecoribus et animalibus assimilatur.
Unde de talibus propheta loquens in psalmo
ait homo cum in honore esset non intellexit comparatus
est iumentis insipientibus et similis factus est illis. Et primo
ethicorum scribitur quod passionum insecu
tores sunt vitam pecudum eligentes
Et quantum ad hoc apostolus dicit Hii vero velud
irrationabilia peccora naturaliter tendunt
in captionem et in perniciem. Nam sicut irrationa
bilibus animalibus naturale est [illegible] se ipsa
in captionem et perniciem ignorantes incidere
Ita heretici propter appetitus infectionem
in ipsis laqueos dampnationis incurrunt
ut glossa dicit. Secundum malum est in primis in
tellectus obtenebratio. Nam ex hoc
quod intellectus hereticorum est excecatus
per sensualitatem ipsam veritatem ignorant

z blasphemant / om̄ pubior p̄ꝰ
sebitur · cp sapiam atqꝫ doctrinam
stulti despiciunt / Et ꝙ adh̄c aplus
ait · Bruta i his que ignorant
blasphemantes / Tan̄ ē eoꝝ repetina
corrupcio / qꝛ eoꝝ memoria pit cū
sonitu / z dominꝰ ietum pmanet vt
sebit̄ impios / pū · 1º / pꝑsona eoꝝ d̄z
Ego quoqꝫ in iteritu vro ridebo / et
subsānabo cū irruerit nobis repe-
tina calamitas / Et ꝙ adh̄c aplus
ait · Intorrupcone sua pibunt ·
Tercium malū ē eoꝝ pnato pmij
qꝛ sic tunc tibi n̄ ꝯm olet̄ sol
iusti⁹ · Ita odientibus n̄ eius sol
insti · no lucebit · Et ꝙ adh̄c aplus
d̄r · pcipientes mercedem īiusticie
¶ Unde cū d̄r · Voluptate existi-
mantes dicias coignacois
z matutie delicijs affluentes i con-
uiuijs suis luxuriantes uobiscū /
oculos hntes plenos adulterij
z incessabilis delicti · Hic po⁹ s̄ꝰ
rō / sumpta exp̄ti indicij pꝑsione /
q talis ē / Eoꝝ doctina ē expellenda
qui indicat i̊d ee bonū q̊d no ē
bonū · Oz talis ē doctina heticoꝝ
s̄ꝰ z · D̄ꝰ gꝰ Existimantes volup-
tate bona / iqua sit i d̄no delectaui de-
liciis coignacōnis · h̄ ē indicat vo-
luptatem carnis lucidam z pclarā
ponentes i fine ipoꝝ / z matutie de-
licijs affluentes i cōuiuijs suis ·
luxuriantes uobiscū · qꝛ dicat
adh̄c fiunt uobis cōuiui ut pos-
sint vos adluxuriam trahē / z ipi
possint adluxuriam exrcendam ma-
iore dispoz hre · Oculos hntes
plenos adulterij / z incessabilis
delicti · Nam oculi dnr plēni ad-
ulterij / qꝛ indicat i̇tiore luxuriam
Nam scd̄m btm Augꝰ · Inpudicꝰ
oculus inpudici cordis ē nūcius
Quereret aut aliquis / vtrū feli-
citas z voluptas homis ponenda
sit inbonis corꝑalibꝫ / z videt̄ q sit /
quia potissima delectacio pcipit̄
i ipis corꝑalibꝫ bonis / sed talis
delectaº videt̄ ee voluptas z felici-
tas homis / ig̊ ꝛc̄ / Contrariū ē aplus
hic / qui reprehendit illos / qui ex-
istimauit delicias coignacōnis
ee voluptatē / dicit̄ ē felicitatē z de-
lectacōē summam / ut glo · d̄r · Dicendum
qꝫ in aplus possimus distinguere
ca bona / quia quedā sunt bona
fortune / Quedā s̄t bona corporis
Quedā s̄t bona anime / Bona aūt
fortune s̄t tpalia / qꝛ q cōsistunt
i diuiciaꝝ z similiū · Quedā vo
i honoris exhibicōne / Nam licet
honor exhibitus ꝑ v̊tute z sciaz
adbona anime videt̄ reduci / hōr
tn̄ exhibitus ꝑpt̄ diuicias z po-
tencias adbona fortune ptinē
videt̄ · Quedā aūt i fame ul
potencie mundane ptinaº · Undi-
micus aūt btitudo hōis cōsiste no
pt / qz btitudo pficit hominē in
retinendo ipam z i hnd̄o cadiuicie
aūt no pficiunt homiez / n̄c satisfa-
ciunt i digencie eius / n̄ put ex-
pendunt̄ z remittunt̄ extra / In ho-
noribꝫ no similr̄ btitudo homis cō-
siste no pt / quia btitudo semp ē
i eo cuiꝰ ē btitudo / Oz honor s̄ꝑ ꝑpn̄m
no est i honorato · ꝫ i honorante
N̄c z in fama ul similit̄ potencia
btitudo cōsiste pt / quia felicitatē z
btitudinē pfcām no assequit̄
n̄ boni z v̊tuosi hōies / Oz fama
mundana et similr̄ potē̄ assequit̄
quiqꝫ magis mali q̄ boni / Igit̄
i bonis fortune felicitas homis
ee no pt · Bō vo corꝑalia similr̄
tpalia s̄t / qꝛ quedā cōsistunt i pul-
critudine · Quedā vo i delectacōne
cibi z potus · Quedā i delectacōnibꝫ

[margin notes:] timēs fu / veneit · · dnei i vo luptez · ¶ felicitas z voluptas ponenda
¶ N̄o felicitas s̄t bona

tactus / In pulchritudine aut non
pt ee honis felicitas / qz btitudo
e sūmu honis. Sz bona corpalia
puta pulchritudo / formositas et talia
e sic alijs animalibz qui a / In ta
libus et potibz felicitas honis ee
no hz / qz btitudo hois dz carere cō
tristicia. Sz in talibz bonis semp
delectacōni tristicia est admixta
Nam ut scribit̃ i° Top. Delectacōni
que e in potu admixta e tristicia
que e in siti / tam diu ho delectat̃
i potu quam diu h' i se tristiciā sitis
recedente vo tristicia sitis recedit de
lectacio potus / In i venis delectacio
nibz btitudo honis cōsiste no pt /
qz ptlēs delectacōnes corporales
ho magis efficit̃ bestialis qm
brutis / Igr btitudo honis i bonis
corpalibz no hz cōsistere / Bona
aut anime i triplici gnre sc̃ hz
qz quedā simulant̃ rōn in itellectu
practica / quedā vo rōn intellectus
speculatiui / quedā vo rōn volūtatis
In actibz igit̃ itellectus pctici felici
tas honis ee no pt / qz btitudo
hois e finis ei9 Sz virtutes mora
les circa quas intellectus practicus
vsat̃ ordinant̃ ad aliu finē / sic
fortitudo ordinat̃ ad pacē hn̄da
/ quia no bellamus ut belleni9 / ut k
pacem hēam9 / Iusticia vo ad rerū
possidendaz / et prudencia ad libidinē
refrenandam / In actibz no itellectus
speculatiui similr btitudo hois ee
no hz sim se / qz i btitudine con
sistit sūma delectacio Sz itellectus
i suo actu pe delectari no hz / n' quia
e placitus et volitus a sua vo
luntate / Relinqt̃ igr / q
solum in actu volūtatis / sc̃ q sūmo qo
sūmo bono volūtas inhereat
btitudo honis esse / qo bono

~~quo~~

volūtas sūma cū delectacōe et satietate
replet / iuxta i° ps Saciabor cū
apparuit gl̃a tua / hanc tn̄ cōm
isspto q scim9 i mechan / et i quodā
mō tectam despu sco magis dif
fuse declam9 Sz i pncti ope tndam
sit / q volūtas et btitudo mā no cō
sistit i bonis corpalibz / sic heretici
et carnales homines existimant / sed
magis e i bonis spūalibus ¶
Deinde cum dr̃ Pelliacentes aīas
istabiles / cor exercitatum auaricia
hntes maledictiōnis filij relinqn
tes viam rectam errauerunt secuti
viam balaa ex bozor qui mercede
iniquitatis amauit / correccōz vo
hunt sue vesanie subiugale
mutu animal hois voce loquens
phibuit phete insipienciam.
Hic ponit̃ tercia rō / sup̃a exaltacōe
in sermone et decep° / que talis e Illorz
doctrina e oīno expellenda q excor
isecacōe alios isistunt et decipiunt
Sz talis e doctrina hereticorz / igr et c.
/ dr̃ ~~sc~~ Pelliacentes aīas istabi
les / h° est illos heretici sūt decipientes
homines deditos carnalibz desiderijs
Nam sm glo pellices dnr meretrices
a pollucōne / uel a pellibz uel ouis ipar
forma° qua forma° pellis alliciunt
itantos / et pelliciunt / h° e decipiunt
aīas istabiles hntes cor exerci
tatum auaricia / h° e q cui agit causa
auaricie faciunt / qui tamq maledic
nis filij delinquentes rectam viam
errauerunt secuti viam balaam
venientis a b ex bozor h° e venientis
de uilla / uel ciuitate sua que sic
vocabat̃ / qui scilz balaam mercede
iniquitatis amauit. Nam ppter
pcium extra demū veniebat ut
malediceret pplo isrl / Correccōz
tn̄ hunt sue vesanie et h° p sub
iugale et animal mutu hoc est

psima eius / que hominis uoce
loquens phibuit phete insipienciam
Nam ut scribitur Numeri xxij°.
Statim cum asina vidit angelum
stantem / cadit sub pedibus sedentis
et nec ad dextram neque ad sinistram stans
in loco angusto poterat de-
uiare / quod cum verberasset balaam / mira-
culose hominis uoce loquens ait
Quid feci tibi cur percutis me / nonne
animal tuum sum cui semper sedere consuevisti
vsque in presentem diem. dic quid simile vmquam
fecerim tibi. Decipiunt igitur isti heretici
istas animas instabiles quadrupliciter.
Primo pluximarum voluptatibus / quia promit-
tentes eis delectabilia carnis eas
eorum decipiunt. vnde prouerbiorum .1°. scribitur
Fili mi si te lactauerint peccatores
ne acquiescas eis / Secundo per malum
cupiditatis / quia sepe omnes animas
animas possidentium rapiunt. Tercio per
odium veritatis / quia ipsi tamquam male-
dictionis filij dereliquerunt rectam viam
Quarto per amorem prauitatis / quia
tales sequuntur viam balaam / qui
mercedem iniquitatis amauit ¶
Deinde cum dicit. Hij sunt fontes sine
aqua et nebule turbinibus exagitate / quibus
caligo tenebrarum reseruatur. superbia
enim vanitatis loquentes pelliciunt
in desiderijs carnis luxurie eos qui
paululum effugiunt / qui in errore
conuersantur libertatem illis promittentes /
cum ipsi sint serui corrupcionis / a quo
enim quis superatus est huius et seruus est.
Hic ponitur quarta racio sumpta ex falsi-
tatis informacione quod talis / Istorum
doctrina est omnino expellenda / quia ca-
rent fontem veritatis / et sunt fontem
falsitatis / Et ideo doctrina hereticorum
igitur etc. Dicit ergo. Hij heretici sunt fontes
hoc est habent in tellectum sine aqua
sapiencie / et sunt nebule superbe

obscure turbinibus exagitate hoc est
vento tempestatis ~~[illegible]~~ quibus
caligo tenebrarum reseruatur ut si
in sordibus sunt sordescant adhuc
ut glosa dicit / ipsi superbia vanitatis
loquentes pelliciunt hoc est decipiunt
eos auditores in desiderijs luxurie
carnis qui paululum effugiunt
hoc est parum resistunt peccatis / qui in
errore conuersantur libertatem illis promit-
tentes hoc est liberam licenciam peccandi
ut peccent dicentes eos peccatis non
puniri sed pocius remunerari. Cum
tamen ipsi sint serui corrupcionis hoc
est ipsius diaboli ad corrupcionem inducentis
¶ Est autem considerandum quod ipsa veritas
septem habet facere in ipsa anima / quorum
oppositum facit falsitas. Nam primo
habet veritas animam aqua sapiencie irrigare
iuxta illud Ecclesiastici xv°. Aqua sapiencie
salutaris potabit illum. Secundo habet
ipsum illuminare / quia in lumine eius videbi-
mus lumen ut scribitur in psalmo. Tercio habet
ipsam quietare / quia sedendo et quie-
scendo anima fit prudens ut dicit vij.
phisicorum. Quarto habet ipsam purificare
quia non nisi purgatissimis mentibus
cernitur ut dicit Augustinus x. de trinitate.
Quinto habet ipsam humiliare. Ideo ipse
dicit. Humiliatus sum vsque quaque
domine viuifica me secundum verbum tuum
Sexto habet eam rectificare / vnde prouerbiorum 4°.
dicit. Viam sapiencie monstrabo tibi
et ducam te per semitas equitatis
Septimo habet ipsam liberam consignare
quia ubi spiritus domini ibi libertas.
anima Nam primo falsitas habet animam
desiccare et dein pacem. Equitum
ad hoc apostolus dicit hereticos
sunt fontes sine aqua / Secundo habet ipsam
obscurare / et quantum ad hoc dicit nebule.

Margin notes:

ij

vsque ad finem

et nebule

commote

Nam

etc.

Nota quod veritas vij habet facere in anima quorum oppositum habet facere falsitas

Opposita autem istorum operatur falsitas

ratio mobilitate. Et quantum ad hoc
ait. Turbinibus ex agitate. Quarto
est ipsam inficere et sordidare. Et quantum
ad hoc ait. Quibus caligo tene
brarum reservatur. Quinto est ipsam in
superbiam inflammare. et quantum
ad hoc ait. Superbia enim vanitatis
loquentes. Sexto habet eam a recta
via obliquare. Et quantum ad hoc ait.
pelliciunt in desideriis carnis
luxurie eos qui paululum effu
giunt. Septimo est ipsam servam
facere et servituti subiugare. in eo
quod subdit. Libertatem eis promittentes cum
ipsi servi sint corruptionis. De
inde tamen dicit. A quo enim quis superatus
est. huius et servus est. Hic ponitur
omnium istorum probatio. Sunt autem
in superioribus maxime tria. primum est quod in
malis et in falsis hominibus est
spiritualitatis deviatio. Secundum est quod
in eis est veri iudicii perversio. Tertium
est quod in eis est cordis deceptio. Quartum
est quod in eis est falsi spiritus infor
matio. Primo ergo ponitur probatio primi
dicti. Secundo secundi dicti. tertio tertii. Quarto quarti
Secundo ibi. Si enim. Tertium ibi. Melius
enim erat. Quartum ibi. Contingit enim.
Suprema pars intendit. Item vero
A quo enim quis superatus est
huius et servus est. Joh. viii^o. Qui facit
peccatum servus est peccati. Sed mali homines
et falsi superantur et vincuntur a falsitate
spirituali atque carnali volup^tate
ipsorum. Ergo ipsius spiritualitatis et
carnalitatis merito dicuntur dicta sunt
ista. Nota quod non ponit hic maiorem
propositionem. A quo enim quis supera
tus est huius et servus est. Deinde
tamen dicit. Si enim refugientes coinqui
nationes mundi in cognitione
domini nostri Jesu Christi et salvatoris
huius rursus implicati superantur.

facta sunt eis posteriora deteriora pri
oribus. Hic ponitur probatio secundi dicti
que talis est. Horum iudicium est ob
liquum et perversum quorum posteriora fi
unt eis deteriora prioribus. Sed talis
est malorum hominum qui refugientes
carnalitates mundi et rursus pp
perversum iudicium vincuntur et supe
rantur ab eis. Et horum posteriora ideo
dicuntur deteriora quia in eis crescunt ingrati
tudinis nodum. dr. g^o. Si enim refu
gientes coinquinationes mundi in cogni
tione domini nostri Jesu Christi et salvatoris
sic est pp tm iudicium cognitionis
salvatoris dei. Hiis rursus im
plicati superantur pp perversum iudicium
ipsorum facta sunt eis posteriora peiora
prioribus. Deinde tamen dicit. Melius
enim erat illis non cognoscere viam
iustitie quam post agnitionem retrorsum
conuerti ab eo quod illis traditum est sancto
mandato. Hic ponitur probatio tertii
dicti et est talis. Illi decipiunt seipsos
et alios qui post cognitionem veritatis
iterum revertuntur ad heresim et ad fal
sitatem. Nam melius est ipsam vi^tes
non cognoscere quam post cognitionem Ex po
perire excusari pro ignorantia. Sed non retrorsu
esto eo salteni et tanto. Sed tales guti | eo
sunt heretica et falsi veram q ad eo
quoz etc. gnicoe
dr. g^o. Melius enim erat eis hoc
minus malum non cognoscere viam
iustitie quam post agnitionem retrorsum guti
conuerti in quia a recto sancto mandato
quod traditum est eis ut dr. cap^o. xxx^o
Si vis ad vitam ingredi serva man
data. quia ergo heretica et falsi veram
dei mandata cognoscunt et ipsa iple
contempnunt. Ideo grauius puniuntur quam
qui ignorant. Nam ut scribit
Luc. xii^o. Omnis qui scit volun^tate
domini et non facit vapulabit multis
Deinde tamen dicit. Contingit enim
eis illud. proverbii. Canis reversus

ad suum vomitum et sus lota in volu
tabro luti. Hic ponit probacionem quarti
dicti que talis est. Illi qui ex pellunt
a se lumen veritatis et sunt infecti
lumi falsitatis sunt sicut canes
evomentes cibum et iterum comedentes
illum. Sed tales sunt ipsi heretici ergo etc.
Dicit ergo quod contingit eis illud veri
proverbii hoc est consumi reuertunt ad filsitatem
commissi veritate contingit illud quod
scriptum est proverbiorum xxvi. Sicut canis
qui revertitur ad vomitum suum sic stultus
qui iterat stultitiam suam. Et sus
lota in volutabro luti hoc est sicut
porca dum luto lavatur sordidior
redditur, sic qui peccatum plangit nec
tamen deserit pene graviori se subiacet
ut glosa dicit quia veniam quam flendo
impetrare potuit veniam contempsit
hoc tamen secundum dictum apostolum est proprium
apostoli ut hec verba in principiis ut alia
glosa exponit. Capitulum iii.

Capitulum iij

Hanc ecce vobis karissimi secundam

scribo epistolam in quibus vestram excito
in commonitione sinceram mentem ut
memores sitis eorum que predixi
verborum a sanctis vestris preceptorum domini
salvatoris. Postquam posita est istis
gentilibus propria fide catholica veritatis
introductio et postquam posita est veritatis
falsitatis remocio. In isto tercio capitulo
ut supra dicebatur ponitur veritatis falsitatis
vitande prudentie et sagacitatis
cognitio. Et primo ponit ad cognoscendum et
eos vtilem exhortationem et istius ratio
est ibi. Cum igitur hec omnia. Prima pars
dividitur in duas partes quia primo ponit
ad cognoscendum errores hereticorum co
gruam dispositionem. Secundo ponit errorum eorum
vitacio. Tercio ponit eorum dictorum
errorum reprobacio. Quarto ponit

cognitiones eorum responsio ibi. Scientes. Secundo ibi.
primum secundo ibi. Latet enim. Quarto ibi. Domini
vero. In prima parte intendit talem
rationem. Illi sunt congrue dispositi ad
cognoscendum errores hereticorum et
falsitates qui sunt confirmati per dicta
apostolorum et prophetarum et in punctis veritatis. Sed vos
gentiles estis tales ergo etc. Dicit ergo
karissimi hanc ecce vobis secundam scribo
epistolam in quibus epistolis simul vestram
id est quam in vobis excito sinceram mentem
vestram in mea commonitione hoc est in
mea exhortatione quam ego facio
vobis ut memores sitis eorum que
predixi vobis verborum dictorum scilicet a sanctis
prophetis et apostolorum vestrorum qui vobis
predicaverunt et preceptorum domini et salva
toris. Nam dicta prophetarum sunt vera
quia spiritu sancto inspirati locuti sunt ut
dicitur est supra. Dicta vero apostolorum [illegible] apostolorum
sunt veriora quia propinquiora prime
veritati eo quod immediate ipsi ab
ipsa edocti sunt. Unde eis dictum est
vobis datum est nosse misterium
regni dei ceteris autem in parabolis
ut videntes non videant et audien
tes non intelligant. Sed dicta Christi sunt
verissima quia ipse est via veritas et vita
primum veritatis et veritatis omnia dicta
scilicet capitulo Iohannis quarto decimo Mathei
Si igitur isti gentiles erunt memores
predictorum verborum congrue dispositi
erunt ad cognoscendum falsitates. Deinde
inde cum dicit. Scientes. Hic ponitur. Scientes quod
veniet in novissimis diebus in deceptione
illusores iuxta proprias concupiscentias am
bulantes dicentes ubi est promissio
aut adventus eius. Ex quo enim
patres dormierunt omnia sic perseverant
ab initio creature. Hic ponitur cor
rectorum vitacio et est ratio talis. Illorum
errores debet omnino vitare qui sunt
deceptores illusores bonorum cor
poralium et non spiritualium promissores

nota

Luce. 7 Math. xiij.

et vera

et tocius fidei christiane persecutores. Sed
tales erunt ipsi heretici qui erunt
tempore antichristi, ut dicitur 2e Pe. 3°. Hoc primum
scientes quod venient in novissimis
diebus, hoc est tempore antichristi cuius heretici
sunt precursores, in deceptione illusores
ambulantes iuxta proprias concupiscentias,
hoc est tradentibus eis carnalia promit-
tentes, dicentes: Ubi est promissio sive
nobis facta a Christo aut adventus eius,
hoc est quod signum veritatis de adventu
eius, quasi dicat nullum. Ex quo enim
patres dormierunt, hoc est ex quo primi
parentes nostri mortui sunt, omnia sic
perseverant ab initio creature, quasi
dicat quod omnia etiam sic perseve-
rant sicut creata sunt ut nulla muta-
tio facta sit in eis, nec restat fienda
6 p° Nota erit. Sed tempore antichristi et precursorum eius
primo magna deceptio in falsorum mira-
culorum factione. Unde ad Thess. 2° scribitur
quod adventus eius erit secundum operationem
sathane in omni virtute et signis et
prodigiis mendacibus. Ubi glosa dicit
quod eius signa vel non erunt vera ut
videbuntur sed fantastica, vel si erunt
vera deo permittente ad mendacium tamen
inducent. Secundo erit ibi magna illu-
sio in mundo fidei derisionem, quia tunc
maxime deridebuntur fides et spes
et amor. Tertio erit ibi magna fre-
quentia peccatorum quia in divitiis et carna-
libus desideriis atque aliis bonis
corporalibus erit permissio eius. Unde
2° ad Thess. 2°. scribitur quod adventus
eius erit in omni seductione iniquitatis
hiis qui pereunt eo quod caritatem veritatis
non receperunt. Quarto ibi erit
tocius fidei christiane magna persecutio,
quia tanta erit persecutio dierum illorum, put
ipsamet veritas testatur, ut in errorem
inducantur, si fieri potest, et electi.
Omnia ista impiorum tangit apostolus
in litera. Secundo unde cum dicit Latet
enim eos hoc volentes quod celi

erant prius et terra de aqua et per aquam
consistens Dei verbo per que
ille tunc mundus aqua inundatus
periit. Celi autem qui nunc sunt et terra eodem
verbo repositi sunt igni reservati in
diem iudicii et perditionis impiorum hominum.
Hic ponitur de eorum errore reprobatio. Re-
cte talis. Illorum error et falsitas multo
est gravior et reprobari, qui negat iudicium
Dei preteritum et futurum, cum de utroque iudicio
scriptura mentionem faciat. Nam facit
mentionem de diluvio facto tempore Noe
per aquam, et de iudicio fiendo
per ignem in fine mundi. Sed tales sunt
heretici, ut dicitur 2 Pe. 3° quod Latet eos hoc
volentes, nullum iudicium esse futurum
neque preteritum, sed omnia immutabiliter
permansisse et in futuro permansura. Latet
eos quod celi erant, hoc est inter alias prius
creaturas prius erat iste turbulentus
aer qui celum appellatur, iuxta illud
Luce viii°: Faciem celi cognoscitis.
Prius similiter et terra erat de aqua, hoc est
de materia prima. Nam illa materia
prima dicta est aqua propter ductibilitatem
ad diversas formas capiendas, dicta
est terra propter difformitatem, dicta etiam est
abyssus propter obscuritatem. Unde Gen. 1°
Omnibus hiis tribus modis predicta
materia informis appellatur cum dicitur
In principio creavit deus celum et terram etc.,
hoc est naturam angelicam et materiam primam,
et tenebre erant super faciem abyssi
et spiritus domini ferebatur super aquas. Et
per aquam ipsa terra fuit consistens, hoc
est per medium aque fuit perfecte exclusa,
cum dicit deus: Congregentur aque
in locum unum et appareat arida. Et etiam
terra per aquam consistens, ut glosa ex-
ponit, quia dispositione divina venis aquarum
est tota plena sicut corpus animalium
plenum est sanguine ne ariditate
deficiat. Per que duo, puta terram
et aquam, Dei verbo, hoc est divina

virtute operante mundus aqua inun-
datus periit. hoc est mundus prius factus
propter aquam ab infectione peccatorum
periit / quia etiam destitit [illegible] fructificare
tanto tempore quanto diluvium duravit
vel periit mundus quo ad homines et
animalia habitancia in ipso / celi autem ae-
rei sunt qui nunc sunt et terra eodem verbo
repositi sunt igni reservati in die
iudicii et perdicionis impiorum / hoc est
in quo iudicio fiet perdicio et dampnacio
hominum impiorum / Ex quo patet duo iudicia
esse dei unum per aquam quod preteriit. Alterum
per ignem quod restat hoc autem latet ipsos
hereticos qui hoc nesciunt vel sciunt fin-
gunt se nescire ut alios decipiant
Queritur autem an verum finale iudicium
sit fiendum per ignem / et videtur quod non
quia ignis tunc consumet omnia / Sed post
iudicium substancia terre remanebit et
maxime substancia celorum / Nam de racione
eorum [illegible] ut essent hoc est in creacione dura-
verunt quantum ad ipsarum essencias / ergo videtur
quod per ignem tale iudicium fieri non debet
In contrarium est Apostolus hic / Dicendum
quod [illegible] igni tria videntur competere
propter que triplici racione probare possumus
quod finale iudicium per ignem fiendum est
Nam primo competit ipsi igni activitas
Secundo competit ei puritas / tercio competit ei
claritas / primum patet id sic probatur / Nam quedam
in finali iudicio corrumpentur secundum totum
et secundum partem. Sicut animalia et plante
et alia corpora mixta que nunc sunt generantur
ad utilitatem hominum / sed post iudicium talia
non erunt necessaria. Quia tunc non vivent
vita animali sed vita spirituali / Et quia
ignis maxime est corruptivus et consumptivus
Ideo propter corrupcionem et consumpcionem ipsorum
tunc in futuro statu remanere non debent
convenientissime finale iudicium fiet per
ignem / Secundum id sic ostenditur. Nam locus
iste habitabilis magis [illegible] infectionem in-
currit ex habitacione peccatorum / et quia propter

puritate elementorum talis infectio
removebitur / Ideo conveniet mundus
in fine purificari per ignem / Et nos
Adiuvet beatus Petrus ait quod celi
qui nunc sunt et terra eodem verbo re-
positi sunt igne reservati in die iudicii
hic per celos non ipsum firmamentum intelli-
gatur in quo sunt sidera Sed istos celos
aereos terre vicinos / Tercium id sic patet
Nam in fine mundi tota creatura corporalis
disponetur secundum convenienciam et statum
hominis / Et quia homines non solum libera-
buntur a corrupcione Sed et induentur
gloria claritatis. Nam / ideo oportebit quod et
creatura corporalis aliqualiter hominum
beatorum quandam claritatis gloriam consequatur
Quia claritatem maxime habet ipse ignis
inest et talibus efficere / et isto modo
renovabitur creatura secundum expulsionem
obscuritatis et consecucionem claritatis / de qua
renovacione scribitur Apocalipsis xxi° ubi
dicitur Vidi celum novum et terram novam
ysaie lxv° Ecce ego creabo novos
celos et novam terram / Ad illud vero quod
in contrarium arguitur dicendum quod
ignis [illegible] aget ut est instrumentum divine
bonitatis / Ideo solum illa corrumpet et
consumet que non spectabunt ad perfeccionem
ultimi status / Deinde cum dicat
Veniet vero. Hic ponit racionem hereti-
corum [illegible] Advertendum intellectum est
secundum [illegible] hereticos dupliciter errasse circa
divinum iudicium futurum / Primo quia eius
prolongacione dicentes iudicium tam
tardari quod deus de peccatis hominum non
recordabitur. Ideo homines secure peccare
possunt / Secundo eius occultacione dicentes
diem iudicii non esse quod nulli revelatum
est qua hora vel quo tempore fieri debeat
Primo igitur removet primum obiectorum
[illegible] ibi. Adveniet autem dies
domini hoc vero non lateat vos
karissimi quia unus dies apud deum sicut

2° duo sunt iudicia preteritum et futurum

3° finale iudicium sit fiendum per ignem primus

foe

8° non circa iudicium divinum futurum heretici errant dupliciter

mille anni z mille anni sicut dies, q. d. Quidquid fieri potest in mille annis. Ita deus videt sicut illud quod fit vna die. Ideo nullus debet arbitrari se non puniendum de peccatis propter tardacionem diuini iudicij. Quia non tardat dominus promissis. Sed pacienter agit propter vos ut vos ipsi in virtutibus crescatis, nolens aliquos perire sed omnes ad penitentiam reuerti. Vnde ut scribitur Ezech. xviij. Nolo mortem peccatoris morientis dicit dominus. Et ysid. dicit: metuendum est valde ne per spem venie quam promittit deus perseuerent peccantes, nec quia iuste peccatis pena infligitur desperent. Sed utroque periculo deuitato z a malo desistamus z de dei misericordia veniam speremus. Est autem considerandum quod diuina cognitio non variatur preteritum neque futurum sed sicut in esse dei concludit omne ens ita in eius cognitione includit omnis cognitio omnis temporis. Mille igitur anni sunt apud deum sicut hesterna dies que preteriit, ut scribitur in psalmo .lxxxix. Apostolus scribit ad hebre. iiij. quod omnia nuda z operta sunt oculis eius. Deinde cum dicat Adueniet autem. Hic remouet secundam obiectionem dicens Adueniet autem dies domini ipsius iudicij ut fur. Simile verbum scribitur prima ad Thess. v. ubi dicitur quod Dies domini sicut fur veniet. In qua ipsi die celi ardentes magno impetu transient hoc est in forma clariore mutabuntur. Elementa vero calore soluentur. Terra z que in ipsa sunt opera exurentur. q. d. quod licet non sit reuelatum alicui de die iudicij, quia hoc deus posuit in sua potestate Actuum i. multum est manifesta dies illa qui veniet propter multa z varia que tunc fient. Nam aliqua ex toto corrumpentur. Alia vero in melius commutabuntur. Vnde Iohel. v° scribitur, quod veniet dies domini z ante faciem eius ignis deuorans z post eum exurens. Vel aliter autem intelligendum est quod ipsa elementa calore soluentur. Postea patebit in alia lectione.

Cum igitur hec omnia etc.

Postquam apostolus posuit ad cognoscendos ipsos hereticos congruam disposicionem, in parte ista ut supra dicebatur ad confundendum inter eos ponit valde instructionem z exhortationem. Et diuiditur hec pars in iiij^or partes. Quia primo ponit ad confundendum inter ipsos hereticos vtilis exhortacio. Secundo ponit diuini iudicij superuentio. Tertio ponit boni operis executio. Quarto ponit omnium supradictorum ex doctrina sancti pauli sui confratris confirmatio. ij ibi. Expectantes z festinantes. Prorsus aliter iij ibi. Propter quod. iiij ibi. Sicut z karissimus. Prima parte intendit talem rationem. Quicumque vult consistere in medio praue z peruerse nacionis debet primo habere caritatem ut a diuina dilectione non separetur, sicut apostolus dicebat. Quis nos separabit a caritate christi, quasi dicat nullus. (Ro. 8.) Quia caritas omnia mala sufficit pro amore dei. Secundo debet habere pietatem ut in amore fratris non indurescat. Nam secundum apostolum pietas ad omnia valet. (1. thimo. 4) Tertio debet habere spem ut de diuina misericordia non desperet, quia misericordia domini plena est terra, ut scribitur in psalmo. Et ad hebre. 2° scribitur: Non habemus pontificem qui non possit compati infirmitatibus nostris. Quarto debet habere fidem ut non decipiatur. Nam habet fidem deum habere sicut anchoram anime tutam ac firmam z incedentem usque ad interiora velaminis ut dicitur ad hebre. vj°. Sed vos gentiles debetis

Et notat pluraliter primo consacrationibus pietatibus quia consacrationis sunt due scilicet presbiteri activa et contemplativa. Et pietatis sunt etiam due scilicet corporalis et spiritualis. Addit vero sanctis ad differentiam consacrationis male qua quis impedit vicio non nature. N. Gorran.

Celum

Sed numquid celum empireum erit purgandum cum ibi perpetratum sit peccatum angelorum. Respondeo quod non quia celum non fuit peccatis angelorum coinquinatum tum propter loci puritatem que non est inquinabilis cum sit lux pura tum propter peccati angelici spiritualitatem tum propter peccantium angelorum velocem expulsionem.

consumari in medio horum ignium. Quoniam igitur hec omnia supradicta sunt. Hic est textus quod dicit. Cum igitur hec omnia elementa dissolvenda sint qualis oportet vos esse dispositos ad sustinendum istos ignes in sanctis conversationibus et pietatibus et primos conspirantes per spem et properantes per fidem in adventum diei domini iudicii. Deinde cum dicit per quem celi hic ponit diem iudicii superiectionem rerum talis. Illa dies est multum timenda a malis et cum magno gaudio exspectanda a bonis in qua celi isti aerei calore solventur et elementa ardore tabescent, celi et terra innovabuntur. Et talis est dies iudicii. Augustinus 20 de civitate dei. Quoniam igitur fundo quod debeatis esse parati in adventu diei iudicii per quem isti celi scilicet aerei ardentes solventur et elementa igitur ardore tabescent ante faciem iudicis et tabescent. Novos vero celos et novam terram secundum promissa ipsius exspectamus in quibus scilicet celis iusticia scilicet divina habitat que tunc reddet unicuique secundum opera sua. Quereret autem aliquis utrum elementa debent dissolvi et transire in fine mundi et videtur quod sic quia ipse veritas ait in evangelio Celum autem et terra transibunt verba autem mea non transibunt. Quod etiam illud quod scribitur Ecclesiastes. 6. Generatio preterit et generatio advenit terra autem in eternum stat. Et terra stabit in eternum multo fortius alia elementa que sunt nobiliora ipsis. Dicendum quod elementa dissolvi et transire in fine mundi potest intelligi tripliciter. Primo quantum ad motus et operationes ipsorum cessationem. Secundo quantum ad qualitatum ipsorum transmutationem. Tertio quantum ad innovationem eorum. Omnibus enim istis modis veritatem habet quod elementa in fine mundi dissolventur. Primo quantum ad motus et operationes ipsorum cessationem. Nam cessante

motu primi mobilis cessabit omnis motus et omnis generatio et corruptio aliquibus elementis. Quia cessante causa cessat effectus. Causa autem generationis et corruptionis istorum inferiorum est motus solis in obliquo circulo ut dicitur 2 de generatione. Potest igitur intelligi primo modo dissolvi elementa et transire quantum ad motus et operationes ipsorum cessationem quia amplius post finem mundi non movebuntur superius vel inferius sed unumquodque in sua substantia remanebit. Secundo potest intelligi quantum ad qualitatum ipsorum transmutationem. Nam non elementa transmutabilia sunt et corruptibilia secundum transmutationem qualitatum ipsorum non quidem secundum totum sed secundum partem. Corpora celestia. Quedam autem totum et non secundum partem sunt incorruptibilia. Elementa vero sunt incorruptibilia secundum totum corruptibilia non secundum partem. Et in fine mundi quia qualitates unius elementi non transmutabuntur per qualitates alterius elementi remanebit unumquodque incorruptibile tam secundum partem quam secundum totum. Et quem modum intelligitur illud apostoli. i. ad Cor. vii. Quod preterit figura huius mundi hoc est dispositio quia hunc elementa penes transmutationes ipsorum transibit. Tertio potest intelligi quantum ad eorum innovationem. Nam elementa modo ex commixtione eorum ad invicem contrahunt quandam infectionem. Terra enim est opaca et obscura aqua grossa et materialis. Aer vero turbulentus. Sed in fine mundi talia omnia perdita cessabunt et erunt clariora et in meliorem dispositionem mutabuntur. Et hoc modo dicit apostolus hic quod novos celos et novam terram exspectamus. Deinde cum dicit propter quod karissimi exspectantes satagite ei inveniri immaculati et in-

Nam corporalia secundum totum et secundum partem sunt

Terra

elementa in fine mundi solventur

Ro. 8.

Luce 21

1. Thim.

violati in pace et domini nostri ihesu christi
longanimitatem etc. Hic ponitur bonorum
operis excitatio et est textus talis. Carissimi
cum hec expectantes iudicium premissum
indicite debent se exhibere invenire
immaculati per bona opera in conspectu
eius. Sed vos gentiles estis tales
qui expectantes hec etc. Dicat ergo
apostolus Carissimi expectantes scilicet diem
iudicii satagite hoc est fortiter
agite ei inveniri hoc est in conspectu eius
apparere immaculati peccatorum expul-
sione et inviolati per instantis temptationes
tione et in pace proximorum amore unicorum
et domini nostri ihesu christi longanimitatem tribu-
latorum patientiam tollerantium salutem
arbitramini scilicet consequi a deo pro
premium premii continua expectatio
¶ Deinde cum dicit Sicut et karissimus
frater noster paulus etc. Hic po-
nitur superdictorum ex doctrina pauli
confirmatio et est textus talis. Illi dicuntur
esse confirmati in veritate et in doctrina
fidei quibus non solum petrus sed et
per paulum fratrem nostrum scriptum est
de eorum salute. Sed vos gentiles
estis tales etc. Dicit ergo Bene dico
quod debetis immaculati inveniri
in conspectu dei sicut et karissimus frater noster
paulus. Secundum datam sibi sapientiam scripsit
vobis in omnibus epistolis loquens in
eis de hiis scilicet de quibus supra predixi
vobis in quibus scilicet epistolis pauli sunt
quedam difficilia intellectu que indocti
atque instabiles depravant male
scilicet intelligendo et peius sibi exponendo
sicut et ceteras scripturas ad
ipsorum perditionem. Est autem considerandum
quod in ista particula tria ponuntur quorum
primum aliquos in veritate confirmatio
secundum est apostolorum ad invicem com-
mendatio. Nam ut glossa dicit
Paulus se respectu aliorum
humiliat dicens Ego sum minimus

No[ta]

apostolorum qui non sum dignus vocari
apostolus quia persecutus sum ecclesiam
dei. Petrus vero non sic portatus et datur
sibi clavium oblitus sapientiam pauli
nunciat et commendat. Sed nos sciendum est
ut magis aliorum quam sua admirentur
virtutes. Tertium est in epistolis pauli difficilis
intellectus. Nam ut secundum glossam Ista dif-
ficultas vel est referenda ad ipsorum
iustificationes quod ipse dicit ubi superhabun-
davit delictum superhabundavit et
gratia vel est referenda ad secretorum reve-
lationes quod ipse testatur se audivisse
archana verba que non licet homini
loqui. Quartum est hereticorum depravatio nam
secundum glossam nullus est liber novi vel
veteris testamenti in quo heretici aliquid non
putant vel diminuendo vel ad-
dendo vel immutando. ¶ Deinde cum dicit
Vos igitur fratres custodite vosmet-
ipsos etc. Hec est tertia pars totius epistole
in qua ut supra dicebatur ponitur omnium
eorum que dicta sunt conclusio et in veritate
fidei roboratio. Ista autem roboratio
et confirmatio fidei et veritatis consistit in
duobus. Primo de errorum hereticorum vitatione.
Et quantum ad hoc apostolus dicit Vos igitur
fratres custodite vosmetipsos ne in-
sipientium errore traducti. Nam ut
glossa dicit heretici multiplices intro-
duxerunt errores quidam futurum iudicium
negantes quidam divina eloquia
falsificantes quidam male interpre-
tantes. Et quidam luxurie frena
laxantes. Secundo in veritatis mansione
Et quantum ad hoc apostolus ait Excidatis
a propria firmitate. Tertio in cognitionis
augmentatione. Et quantum ad hoc dicit Crescite
vero in gratia domini nostri ihesu christi et
salvatoris. Quarto in gratiarum
actione. Et quantum ad hoc concludit
Ipsi gloria et nunc et in die eternitatis

formet^r ge^o talis vo / Illi sunt confor-
ti roborati in omnibus hiis que sunt dicta
in ista epistola quia scilicet erroris hereticorum
vitaverunt / licet in^{tis} fidei mansione et
cognitionis augmentatus / Et gratiam
dilectione / Ergo vos gentiles debetis
omnia ista in memoria habere / igitur co-
muto cetus roborati confirmati in hiis
que dicta sunt in predicta epistola / Et inse-
timus^r sum secundum canonem beati per

Quod fuit ab initio

Capitulum primum

Sicut in principio
dicebatur hic ponitur canonice beati
Johannis qui scribit gentilibus in medio
adepti dilectorum et raptorum quis / Ideo
facit autem in primo scribit gentilibus
omnibus / Secundo scribit quibusdam personis
specialiter / ibi Senior electe / Ideo
evidentia autem prime partis est sciendum
attento beati Johannis est in hac epistola
hortari istos gentiles specialiter ad
duo ut glosa dicit / videlicet ad fidei
cognitionem et caritatis perfectionem / ut in-
telligant quod credere et quid diligere
debeant / unde quia dicitur esse firma
cognitio et doctrina non recipitur in au-
ditoribus nisi creditur esse firma et certa.
Ideo apostolus tamen facit quia primo po-
nitur doctrine fidei ad certius
cognitionem hortatur et certificat / Secundo po-
dere fidei cognitionis exhortatorem.
Et ideo hortatur eos ad caritatis per-
fectorum / ibi Circa medium secundi
capituli filioli mei / Tertio ibi in prin-
cipio capituli videte qualem caritatem.
Ad evidentiam autem prime partis est
sciendum / quod una cognitio videtur
certior esse alia ex tribus / Primo ex parte
sensus per quem acquiritur / unde tamen
intellectus sit in intellectu quam prius fuit
in sensu / multum credimus

cognitionem aliquam esse certam / que est
acquisita mediante cognitione sen-
sitiva / Secundo ex parte rei que est sub-
stantia / unde tamen unumquodque sic se habet
ad veritatem / sicut se habet ad entitatem
oportet illam rem que habet puram
entitatem habere eandem puram veritatem
Tertio ex parte hominis cum in materia / unde
tamen omne quod cognoscit in aliquo
lumine / ergo cognitio illa que in materia
lumine certo certiorem esse illa que lumine
creato in materia / Quarto ex parte doctoris
per quem traditur doctrina / quia doctrina
tradita a doctore veritatis certior est
illa que traditur ab aliquo sophista
vel doctore falsitatis / Doctrina igitur
fidei habet ad certius cognitionem beatus
Johannes hortatur et inducit istos
gentiles existens in materia redditur
certior omni alia doctrina / Primo ex
parte sensus per quem acquiritur / Secundo
ex parte rei que est substantia / Tertio
ex parte doctoris per quem traditur.
Secundum ibi Et vita manifestata est
Tertium ibi Et hec et annuntia / Quartum ibi
Et hec est annuntiatio / in prima parte intendit
tamen idem / Illius doctrina est certior
omni alia que est acquisita per
auditum visum et tactum / unde ista sunt
tres sensus maxime ad scientiam
deservientes / Sed talis est doctrina
ubi continuatur fidei habet ad certius
cognitionem ergo Johannes vos hortor
gentiles et inducit / Sed talis doctrina
est certior omni alia / Dicit ergo Quod fuit
ab initio hoc est verbum quod incarnatum
fuit ab initio quantum ad deitatem etc.
quod quidem verbum nos apostoli au-
divimus predicantem et predicatum / Iuxta
illud Matthei v^o aperiens os suum
docebat eos dicens Beati
pauperes spiritu / vidimus oculis
nostris per eius incarnationem

pro
cognitio
certior est
maior

et nate sciam .ius ostensionem
Unde Baruch iii. scribitur. Post
hec in terris visus est et cum hominibus
conversatus est. Et Joh. i. scribitur. Verbum
caro factum est et habitavit in nobis et vidimus
gloriam eius gloriam quasi unigeniti
a patre plenum gratia et veritate. Quod
etiam percepimus hoc est eius vita
et sanctitatem perfecte notavimus et ma-
nus nostre contrectaverunt de verbo vite
ipsum palpando tangendo et co-
piendo ipsum veram carnem et non
fantasticam habere non solum ante
resurrectionem sed etiam post resurrectionem. Juxta illud
Luce xxiiii. Palpate et videte quia
spiritus carnem et ossa non habet sicut
me videtis habere. Est autem conside-
randum quod tres sensus nobis maxime
ad sciam deserviunt scilicet auditum
visum tactum. Nam sciam quantum
ad tria exemplariter possumus considerare.
Primo quantum ad expositionem ubi
ipsam doctorem. Secundo quantum ad
invenientem per seipsos sciam et
disciplinam. Tertio quantum ad ob-
iectorum sensibilium considerationem et nego-
ciatorum. Nam videmus aliquam
sciam causari in aliquo per doctrinam
et persuasiones sicut magistri in suos
discipulos et suos auditores per-
suasiones et voces eius verba ordinata
proponendo. Secundo videmus aliquos per
seipsos sciam et disciplinam invenire.
Et hoc quia videntes aliquos effectus
per seipsos talium effectuum causas
investigare conantur quibus in-
vestigatis sciam habere dicuntur.
Tertio videmus homines invenientes
sciam per se aut audientes ab aliis
ut illam sciam negociari et conclu-
siones conflata sciam eligere atque ita
eam diversis consideratoribus facere
Ad primum igitur horum que ad sciam re-
quiruntur nobis deservit sensus
auditus. Quia carentes auditu
disciplinam non possunt ut scribitur in
prohemio methaphisice. Ad secundum vero utilis
est sensus visus qui maxime nos
cognoscere facit et multas rerum differen-
tias nobis demonstrat. Sed ad tertium
et ultimum ius sensus tactus. Nam ut
scribitur ii. de anima. Molles carne
aptos mente dicimus duros auten
ineptos. Sic igitur apostoli audierunt
verbum incarnatum per eius predicationes
oculis eorum viderunt per eius incarnationem.
Et manus eorum contrectaverunt ipsum
per tactum et palpationem multo eorum cognitio
quam de dicto verbo habuerunt est
certior omni alia cognitione. Consideret
autem aliquis utrum apostolus in hac epistola
debuerit premittere salutationem. Dicendum
quod salutatio premittitur ante exordium
propter tria. Primo propter recipientium disposi-
tionem ut ipsi auditores per salutationem dis-
ponantur ad exordium libenter au-
diendum. Secundo propter ordinatam incepcionem.
Nam in omni ordinata locutione
de homine et salute etiam incipere et in-
dicta salute de hoc locutionem finaliter
terminare. Unde apostolus ad Colo. iii.
dicit. Omne quodcumque facitis in verbo
vel in opere in nomine domini nostri ihesu christi
facite. Tertio propter manifestationem. Ut
in salutatione exprimatur et manifeste-
tur cuius salus queritur et desideratur.
Propter primum tres ipsa in cuius nomine salutationem
mittimus de omnibus esse certior et mani-
festior. Et sic semper in nomine eius salu-
tationem facimus qui habet ista tria in se.
Unde christus deus ipse habet ista tria quia ipse
omnibus rebus dignior est et omnibus
prior et manifestior. Sed semper in nomine
eius salutationem facimus. Sed hic gloriosus Jo-
hannes immediate sine salutatione suam epistolam incepit

verbo incarnato .d. Quod fuit ab
initio etc. Quod quidem verbum excedit
omnia in dignitate, in puritate et in certitu-
dine et cognoscibilitate. Ideo non optime
in principio epistole aliquam salutationem
premittere quia sic optimus terminus in
cuius nomine salutatio fuisset missa
de verbo incarnato dignior et
certiorem esse. Unde cum dicit Et vita
manifestata est. Hic ponitur certifi-
catio istius doctrine ex parte rei que
subsistit et certo talis. Illa est
doctrina certior omni alia cum in me-
dietate supponitur pro subiecto ipsum
verbum incarnatum. Et talis est doctrina
ista ad eius cognitionem ergo Johannes
nos gentiles hortor et induco
igitur etc. Et dicit quod. Item est et manus nostre
contrectaverunt de verbo vite et vita mani-
festata est hoc est sapientia divina que est
via vitis et vita manifestata est per
carnis assumptionem et nos apostoli vidimus et
testamur et annunciamus vobis vitam eternam hoc
est annunciamus vobis ipsum dei filium in-
carnatum in cuius visione vita eterna
consistit. Infra primo Joh. xvii. Hec est
vita eterna ut cognoscant te verum
deum et quem misisti Ihesum Christum. Que
quidem vita erat apud patrem hoc
est in eterna deitate simul cum patre
et apparuit nobis scilicet in humanitate
assumpta et hoc infallibiliter debetis
credere quia quod vidimus et audivimus annun-
ciamus vobis ut et vos societatem
habeatis nobiscum. Et societas nostra
sit cum patre et filio eius Ihesu Christo
hoc est ut simus heredes dei coheredes
autem Christi. Et hec scribimus vobis ut gau-
deatis et gaudium vestrum sit plenum.
¶ Est autem considerandum quod divina gratia
ita eius cognitorum tota sacra scriptura
principaliter versatur quod vii modis
manifestata est. primo patriarchis osten-
sione visionis. Ad thimo. iii. scribit

Manifeste magnum est pietatis
sacramentum quod manifestatum est in carne
iustificatum est in spiritu. Apparuit an-
gelis predicatum est gentibus
creditum est in mundo assumptum est in
gloria. Secundo prophetis predicationis. Nam ipse
palam locutus est mundo et in occulto
locutus est nichil. xviii Joh. vi
Deinde dixit discipuli sui Domine
ad quem ibimus verba vite eterne
habes. Tertio preceptum probacionis unde
Act. i. dixit Eritis mihi testes in
iherusalem et in omni iudea et samaria
et usque ad ultimum terre. Quarto patribus
dilectionis quia propter nimiam caritatem
qua dilexit nos deus misit filium
suum in similitudinem carnis peccati. Quinto
propter miraculorum choruscationes. Unde
ipse dicebat Si non venissem et opera
non fecissem que nemo alius fecit
peccatum non haberent. Et ideo Joh. ii
scribitur quod hoc fecit Ihesus initio signorum
suorum et manifestavit gloriam suam.
Sexto predicatorum ad invicem unione
quia ipse fuit pax nostra qui fecit
utraque unum. et hoc per societatem duorum
populorum adinvicem. Nam ut glosa dicit
Quicumque vult socius dei fieri
prius debet societati ecclesie uniri. Septimo
per regni celestis apertionem quia ante eius in-
carnationem et mortem nullus adhuc re-
surrexerat celestis ianua fuit intra-
ta vestigio. At ubi dominus resurrexit
nota sunt solo attrita est plurimorum ut
Aug. dicit. Unde ante eius incarnationem gau-
dium nostrum plenum non erat. Sed post eius
incarnationem gaudium nostrum plenum est. Unde
16 Joh. Petite et accipietis ut gaudium
vestrum sit plenum. Omnia autem ista
vii ex quibus manifestata est divina
sapientia per ordinem apostolus tangit
in ista. ¶ Quereret autem aliquis
utrum quis posset probare dei filium iam
incarnatum esse. Dicendum quod probare

xx°
Utrum quis probare possit dei filium esse incarnatum

x'm iam esse icarnatu. Ex hijs q
dicu' i nouo testamto esset valde
facile cu' fere omes sillabe noui
testamti clamet filium dei iam
i carne venisse. Sz q' iudei z alij
alij nouu' testa'tu' no recipiut
no forte eis no fiet facile sic
pbare x'm filiu' dei ee icarnatu
ex hijs que dicu' i nouo testa'to
Ppt' q' ex hijs q' dicu' i testamto
veti tripli' pbare possum' dei
filiu' iam carne assupsisse. Pmo
ex iudeor' sacficior' cessatoe. Sc'o
ex ptatis eor' tollacoe. Tercio ex
pphar' locucoe. Pmu' ro sic pz.
Nam dicit p' dauid pphetam. Sac-
ficiu' z oblacione noluisti holo-
caustu' p pcco no postulasti. Tuc
dixi ecce venio. Qd' vbum expo-
nens aplus ad hebr. ait q'
d's auffert p'm sacficiu' ut seqs
statuat. ita q' e sensus. qu' deus
pr' no acceptabis sacficiu' z ho-
locaustu' iudeor' p pctis h' e p
expiacoe pctor'. tunc dixi
Ecce venio. s. i carne assumenda
z me ipm imaculatu' t' d's pri
offerendo. z h' ideo. quia i capite
libri scptum e de me. ut facia
volu'te' tuam s. p. Cu' ig' potu'
sit p' mille annos z amplius
sacficia iudeor' oblata ia ee
z talia sacficia d's no placuisse
ex h' manifestu' ee pt' filiu' dei
iam i carne venisse. Sc'o patet
ex h' pbare ex ptatis iudeor' co-
tullacoe. Nam pphatum e beta
lege Gen' xlix° q' no auffet'
sceptru' de iuda n' dux de femore
ei' donec veniat q'm mittend'
e. Et ipe erit expectatio gentiu'
Cum ig' manifestu' sit sic p'
mille annos z amplius p'lum
iudaicu' pdidisse sceptru' et co-
rona z semp fuisse sub ptate

alior'. si i p'dicoe corone z ptatis
iudeor' dei filius mittend' erat
i carne. ex h' manifestu' e pt' dei
filiu' iam i carne venisse. Tercio
h' pt' patet ex pphar' locucoe.
Nam omes pphete locuti st' de
aduentu dei filij i carne. Cum ig'
eor' dca manifeste appeat esse
copleta p ea que dicu' i nouo testa'to
ex h' manifeste dat' itelligi q' dei
filius carne assupsit. Vn ipe exns
i cruce cu' vidisset q' omia dca
pphar' copleta essent dixit. Con-
sumatu' e. s. cu' h' dixisset emisit
spm. ¶ Unde cu' dicat. Et hec e
annunciacio q'm audiuim' ab eo. Sic
pont' certificaco istius doctine
expte luis cui innitit'. Vero tal'
illa doctina est certior omi alia que
innitit' lumi i creato. cui no pt' sub-
esse aliqua falsitas. z q' innitit' illi
que e ipa lux. z tenebre i eo no
st' ulle. Qz talis e ista doctina. ad
an' cogni'o e go Johes vos gentiles
hortor z i duco. ig' z c. Dt' g'. Et hec
e annunciacio quaz audiuim' ab eo
z annunciam' vob. qm d's lux et
tenebre i eo no st' ulle. Nam apli
audiuert h' ab ipo x° dicete. Ego
sum lux mudi. qui sequit' me no
ambulabat i tenebris. Sz aut ipa
lux m'or' ppt' que ipe deus merito
pt' lux appellari. Nam pmo lz
manifestabilitez. q' omie q' mani-
festat' lume est ut aplus dicit
ad ephe' v°. Sc'o lz puritatez. qua lux
i tenebris lucet. z tenebre eu' no
cophenderut. ut d' Joh. i°. Tercio lz
fulgore z clari'tez. Vn' Abacu' scribit'.
Luce fulgida splendebis z adora
bunt te omis fines tre. Quarto lz
calefaciendi ptatem. Sic ipe d's
p°. lz manifestabili'tez. q' illuiat
omez hoiem venietem i hunc

mundum ut scribitur Joh. 1o. Quarto est purum quia
est candor lucis eterne et speculum
sine macula ut scribitur Sapie. 7o.
Tercio est claritatem quia clara est que
nunquam marcessit sapientia in eodem
libro habetur. Quarto est calefaciendi
potestatem quia deus noster ignis consumens
est. Ut scribitur in Job. Deinde cum dicit
Si ergo dixerimus. Hic ponitur eius certificatio
excepte doctrine per quinque tradi. Ubi primo
intelligendum est sciendum quod docentes et tra-
dentes hanc doctrinam in quinque debent esse
specialiter. Primo in dei et proximi dilectione.
Secundo in Christi passione. Tercio in vera humi-
liatione. Quarto in salubri confessione.
Et quinto in veritatis defensione.
Circa igitur primum apostolus primo quod
ostendit docentes et tradentes hanc
doctrinam debere ista quinque habere in ibi
Si autem in ibi. Si dixerimus in ibi
Si peccata in ibi. Si dixerimus. Supra
parte intendit primo ostendere quicumque
volunt docere et tradere hanc doctrinam
debent dilectionem et societatem habere cum deo
et proximo. Et nos gentiles debemus
hoc velle. Ergo etc. Continuatur quia sic
dictum est quod deus lux est et tenebre non sunt
in eo ulle. Si ergo dixerimus quoniam societatem
habemus cum illo hoc est si dixerimus nos
habere caritatem que sociat nos ipsi deo.
Et in tenebris ambulamus scilicet peccato
adherentes. Mentimur et veritatem non
facimus hoc est alios exemplo nostro ad [illegible]
ducimus. Nam scribitur qui diligit
fratrem suum in luce ambulat sicut ipse
in luce est ut dicit Joh. 2o. Et iterum qui
odit deum et fratrem suum in tenebris am-
bulat quia non est societas lucis
ad tenebras. Sicut non est conventio
Christi ad Belial ut scribitur 2a Cor.
Deinde cum dicit. Si autem in luce am-
bulamus etc. Hic ponitur secunda supposita
ex Christi passione que talis est.
Illi qui volunt docere et tradere hanc

doctrinam debent esse purificati et mundati
per sanguinem Christi. Quia secundum beatum Augustinum
non nisi purgatissimis mentibus
cernitur. Et nos debemus hoc velle igitur etc.
Dicit ergo. Si autem in luce ambulamus
sicut et ipse deus in luce est et societatem
habemus ad invicem et sanguis Ihesu Christi filii eius
missus ex passionibus filii eius emundat
nos ab omni peccato actuali
et originali ut glossa dicit. Nam ut scribitur
Apoc. 1o. Ipse lavit nos a peccatis nostris
in sanguine suo. Deinde cum dicit
Si dixerimus quoniam. Hic ponitur tercia
regula supposita ex vera humiliatione que
talis est. Illi qui volunt docere et tradere
hanc doctrinam debent se ipsos peccatores
reputare despicientes in vitiis non superbi-
entes. Et nos debemus hoc velle igitur etc.
Dicit ergo. Si dixerimus elati super in
superbia per aliqua maiora nostra quoniam
peccatum non habemus ipsi nos seducimus
et veritas in nobis non est. Nam deus
ab elatis se subtrahit ut glossa dicit.
Est autem considerandum quod excepta virgine
gloriosa que ~~post annunciationem fuit~~
~~mundata filii ab omni peccato immunis~~
~~fuit~~ omnes alii subiecta sunt. beati
Johannis intelliguntur. Inclusi. Unde Augustinus
in libro de natura et gratia ait. Excepta
beata virgine Maria de qua propter honorem
domini nullam prorsus cum de peccatis agitur
volo habere questionem. Unde enim scimus quod
plus ei gratie sit collatum ad vincendum
ex omni parte peccatum que concipere ac parere
meruit illum quem constat nullum
habuisse peccatum. Et subdit. Hac igitur
virgine excepta. Si omnes sancti et sancte
congregati possent et quererent an esset
an peccatum haberent. Quid responderent
nisi quod Joh. ait. Si dixerimus quod peccatum
non habemus nos ipsos seducimus
et veritas in nobis non est. Unde Augustinus
in libro de fide ad Petrum loquens
de immunitate peccati virginis gloriose

p 3o
gratia divini muneris
ipam preveniente
et operante nunquam
actuali originali
ne peccato sed immunis
semper extitit ab
omni originali et
actuali culpa ut
ecclesia definiat in
Concilio basilien
Anno domini 1439.

aut. Illa aut virgo singulari gratia
preventa est atque repleta ut ipsum
haberet fructum sui ventris quem ex in-
icio habuit universitas creature dominum
ut illud quod nascebatur ex propagine
primi hominis tamen non generis et non
criminis originem duceret. Illis igitur
de sanis initiis consimile quia talis
presumptio separat hominem a deo. Iuxta
Sapientie 1°. Perverse enim cogitationes
separant a deo, maxime cum nullus homo sit
sine peccato actuali vel originali. Unde
Eccl. vii°. scribitur: Non est homo iustus
in terra qui faciat bonum et non peccet.
¶ Deinde cum dicit: Si peccata nostra humiliter
confiteamur: hic ponitur iii° contra
superbiam excusationem confessionem, que
talis est: Illi qui volunt tradere et
docere hanc doctrinam debent eorum peccata
humiliter et prime confiteri. Sed nos de-
bemus huiusmodi velle, igitur etc. Dicit ergo: Si
peccata nostra humiliter confiteamur, fidelis
et iustus est ipse deus ut remittat
nobis peccata nostra et emundet nos ab
omni iniquitate. Ex parte igitur confitentis
debet esse pura et humilis confessio, quia
peccata nostra et non aliena debemus con-
fiteri. Iuxta illud ps. Dixi confitebor
adversum me iniusticias. Humilis quia
sine peccato in hac vita esse non possumus.
Prima salutis spes est confessio et hoc
plus ex humilitate quam ex veritate,
ut glo. dicit. Ex parte vero remittentis
debet esse fidelis condonatio. Nam deus
qui peccata remittit est fidelis promissum
reddendo et iustus satisfactionem tri-
buendo. Ex parte vero peccatorum debet esse
universalis purgatio quia ipse remit-
tit nobis peccata et emundet nos ab
omni iniquitate, id est remittit peccata
peccata maiora et minora ut glo. dicit.
¶ Deinde cum dicit: Si dixerimus quia
non peccavimus mendacem etc. hic
ponitur quarta contra superbiam excusationem

(margin: homo sit; pura debet esse; cum)

defensionem, que talis est: Illi qui volunt
hanc doctrinam tradere et docere debent ipsum
deum veracem et non fallacem facere et eius
veritatem constanter confiteri. Sed nos
debemus huiusmodi velle, igitur etc. Dicat ergo: Si
dixerimus quia non peccavimus, menda-
cem facimus eum. Hoc exponit dominus quando
dicit quod nec infans unius diei sine
peccato est, et verbum eius non est in nobis, id est
verbum scripture per quod dixit: Quanto maior
es humilia te in omnibus. Eccl. 3. Mt. xi. Discite a me quia mitis sum et humilis corde

Filioli mei, hec scribo.

Postquam apostolus posuit illius
doctrine dignitatem in parte ista ut [illegible]
dicebatur, ponit dicte doctrine exhor-
tationem. ¶ Ad cuius intellectum est sciendum 3 p°
quod integritas fidei sane ad cuius
observantiam apostolus istos generales
hortatur consistit principaliter in tribus.
Primo in dei cognitione, quia fides est
cognitio divinorum. Secundo in temporalium
contemptu. Nam fides docet
temporalia contempnere et celestia amare.
Tertio in errorum vitatione. Tria ergo facit
apostolus, secundum quod isto triplici modo istos
informat et hortatur ad observationem
fidei sane. Nam primo eos hortatur
ad dei cognitionem. Secundo ad temporalium
contemptum. Tertio ad errorum extirpationem.
Secunda ibi: Scribo vobis filioli. iii ibi: 3 2°
Filioli novissima hora est. ¶ Circa
eiusdem intellectum primo partis est sciendum quod
dei cognitio principaliter videtur in quinque
consistere. Primo in eius mandatorum confidentia.
Secundo in mandatorum ipsorum observantia.
Tertio in eius imitando vestigia. Quarto
in eius dilectionis perfectione. Quinto
in proximi propter ipsum caritativa di-
ligentia. Sed hoc dividitur ista pars
in quinque secundum quod istis quinque in omnibus

(margin: Nota cognitio dei videtur consistere in quinque)

Apostolus istos gentiles inducit ad dei
cognicionem/ ut ibi. Et in hoc scimus/ ut ibi.
In hoc scimus/ ut ibi. Karissimi/ ut ibi.
Carissimi dicit se. Inproprie parabola intendit
tales facere/ Unicuique voluit here-
ticis dei perfectam cognicionem/ dat divina
eius considerare ut si contingat eos peccare
non debent de divina misericordia desperare sicut
Cayn qui dixit/ postquam fratrem suum
occiderat. Maior est iniquitas mea
quam ut veniam merear. Sed vos gen-
tiles debetis hoc velle/ igitur etc. Dicit igitur
Filioli mei karissimi. Hec scribo vobis
ad hoc quod hec in memoria teneatis/ ut
non peccetis. Sed si quis ex humana
fragilitate peccaverit advocatum habemus
apud patrem Ihesum christum iustum et ipse est
propiciacio peccatis nostris et non pro nostris
tantum sed et pro totius mundi. Est autem
considerandum quod dei filius dicitur hic advo-
catus 2o dicitur Ihesus appellatur 3o nominatur
iustus 4o dicitur propiciacio peccatorum. Nam
dicitur advocatus peccatorum conservacione ut
Joh. xvii. scribitur. Ego pro eis rogo
non pro mundo ut serves eos a malo
et offendendum venie impetracione. Ideo
Luce xxiii. Pater ignosce illis
quia nesciunt quid faciunt pro peccatorum
dimissione. Io. Ad hebreos scribitur. etc.
quod non habemus pontificem qui non possit
compati infirmitatibus nostris temptatum
autem per omnia pro similitudine absque peccato
Aliter filius dei dicitur iudex et aliter
advocatus/ Una dicitur iudex racione divi-
nitatis Advocatus vero racione humani-
tatis [illegible] ut. quod nobis est magna
spes penitentibus quia iudex advocatus
suus est [illegible] Dicitur autem Ihesus pro
nunc exhibicione/ quia non aliquid nomen
[illegible] optat omnes homines fieri salvos
[illegible] scribitur [illegible] etc.
Nominatur 3o pro gratie unctione/ quia ipse

exultacionis et leticie
fuit unctus oleo pre omnibus consortibus
suis ut dicit ipse/ Vocatur est iustus
propter iudicii cognicionem/ quia iustus est
et rectum iudicium suum/ Sicut dicitur ipse
Appellatur propiciacio peccatorum in ore
satisfaccione ut in [illegible] dicitur
quod pater misit filium suum propiciacionem
peccatis nostris/ Nam sufficiencia eius
passio fuit propiciacio peccatorum omnium quia
una gutta sanguinis sufficeret ad
redempcionem totius mundi secundum Bern-
hardum/ sed efficiencia fuit propiciacio solum
illorum qui sunt [illegible] per fidem
caritate. Unde tunc dicit. Et in hoc
scimus. Hic ponitur secunda [illegible] supra exami-
natorum divinorum observancia/ quia tales
quicumque volunt se cognoscere ipsum deum
debent observare mandata eius/ quia qui
dicit se nosse eum et mandata eius non
servat mendax est et veritas [illegible] Sed vos
gentiles estis tales/ igitur etc. Dicit igitur
Et in hoc scimus quoniam cognovimus eum
si mandata eius servamus/ Nam qui
dicit se nosse deum et mandata eius non
servat mendax est et veritas in eo non est
Sed si quis verbum eius servat vere caritas
dei in eo perfecta est. Queritur autem
aliquis utrum aliquis possit deum cognoscere
sine observacione mandatorum eius et
videtur quod sic/ Quia pagani et
multi alii mali homines cognoscunt
ipsum deum et spernunt multa [illegible]
rum mandata eius non servant quia
caritas [illegible] est tradicio et finis omnium man-
datorum/ In contrarium est Apostolus hic.
Dicendum/ quod ad primum triplex via ostendere
possumus malos homines divina
mandata non observantes ipsum deum
non cognoscere/ Prima ratio sumitur ex parte
divine cognicionis et dileccionis [illegible]
ex parte hominum deum cognoscencium
et diligencium. Tertia vero ex parte dei
filii et spiritus sancti quibus cognito

in eo non est

3a q.

Utrum aliquis posset
deum cognoscere
sine observacione
mandatorum eius

Fides

et amor apparatur. Prima vero sic probatur.
Cognitio dei et dilectio ipsius concur
runt. quia sicut in vita politica hu
mana nullus potest habere prudentiam que est
recta ratio agibilium et que est illuminata
intellectus sine virtutibus perficientibus
appetitum vel affectum. quia corrupto quo
aliquis habet appetitum istum non
concupiscat finem et ponit sibi finem in
debitum et ignorans et caret prudentia
que est recta cognitio finis. Unde dicitur
iii° Ethicorum quod omnis malus est
ignorans. Sic in vita spirituali nullus
potest habere sapientiam divinam que facit
cognoscere deum tamquam finem nisi
habeat regulatum affectum per caritatis
~~affectionem~~ dilectionem et amorem manda
torum observationem. quia si aliquis
malus est deviat a recto fine et sic
ipsum deum ignorat ex quo eum non
ponit ~~enim~~ sibi tamquam ultimum finem.
Secunda vero sic ostenditur. Multi mali
homines possunt cognoscere deum aliqua
cognitione speculativa ut quod sit actus
purus et causa prima omnium vel primus
motor etc. Talia que ad cognitionem
speculativam spectant tamen non cognoscunt
eum sub ratione finis. ex quo
non enim sed potius creaturam fine
eis ponere. Econverso quamvis rustici
et ydiote deum non cognoscant
cognitione speculativa ipse tamen ipsum
deum cognoscunt quia eum tamquam finem sibi
~~eis~~ constituunt et omnia in eum tamquam
in finem ordinant et mandata eius
observant. Tertia vero sic declaratur.
Nam spiritus sanctus cui apparatur
dilectio nunquam est in aliquo qui deum
tamquam finem cognoscit. Quia ut
scribitur Sapientie primo. Spiritus sanctus
effugiet disciplinam fictum et
fine intellectu. Nam ille ficto
modo deum cognoscit qui non
enim sed creaturam finem sibi

constituit. Hic etiam dei filius qui ap
paratur sapientia nunquam est in aliquo qui
deum super omnia non diligit. Unde
eodem libro scribitur quod in malivolam
animam non introibit sapientia nec habitabit
in corpore subdito peccatis. Qui igitur
mandata dei non servat et ipsum non
diligit per caritatem et amorem eum non
cognoscit cognitione finali et merito
ria quamvis alia cognitione specula
tiva ipsum cognoscere possit" predictum est" ut p
declaratum. Deinde cum dicitur. In hoc
scimus. Hic ponitur tertia vero scilicet
exemplum eius imitationis vestigio
que talis est. Quicumque vult deum
cognoscere perfecta cognitione et in ipso per
manere perfecta dilectione debet ipsius
vestigia imitari ambulando sicut
ipse ambulavit ut possint dicere
illud Job xxiii°. Vestigia eius
secutus est pes meus. Sed vos ge
tiles debetis hoc velle igitur etc. Dicit ergo
Verum dico quod qui observat mandata di
vina in eis est perfecta caritas. quia in hoc scimus
quoniam in ipso sumus scilicet possidendo eius
mandatorum. Nam qui dicit se in eo
permanere debet sicut ille ambulavit et ipse
ambulare. Est autem considerandum quod v. Ap°
ambulavit in summa humilitate et iustitie
equitate et vere sinceritate et in veri
tate. In quibus omnibus possimus
ambulare sicut ipse ambulavit. Ita
tamen quod ibi hec dictio sicut non dicat
equalitatem sed imitationem. Nam ipse am
bulavit in summa humilitate. Unde Mathei xi
dicit. Discite a me quia mitis
sum et humilis corde. In iustitie equitate
quia eversum est in tenebris lumine
ignis cordis misteriorum et misericordie et
iustus dubium vite sanctitate. Quia
nec peccatum fecit nec inventus est in 1 pet. 2
ore eius dolus. In vera caritate quia
ut ipsemet testatur. Nemo maiorem
ioh. xv.

caritate sed ut cuncta sua quas ponat
primitias suis. In omnibus talibus
eius vestigia possimus imitari. Unde
Augustinus in sermone de martiribus ait. Si
dixit aliquis tibi ut virtutes quas
fecit dominus debeas imitari, iusta potest
esse excusatio tua, quia virtutes et mira
bilia facere non omnibus datum est. Sed
iuste et caste et humiliter vivere et mandata
dei omnibus custodire cum dei ad
iutorio omnibus preceptum est. De
inde cum dicit Karissimi. Hic ponitur in
ratio sumpta ex eius dilectionis perma
nentia, que talis est. Quicumque vo
lunt deum perfecte cognoscere debent in
eius cognitione semper permanere. Sed vos
gentiles debetis hoc velle, ergo etc.
Dicit ergo Karissimi non mandatum novum
scribo vobis, hoc est novum institutum
sed mandatum vetus quod vos habuistis
ab initio. Mandatum autem vetus est quod
audistis verbum hoc est verbum de dilectione
quod audistis a me et ab aliis predica
toribus. Est illud mandatum vetus. Et ideo
vetus quia iam audistis. Iterum ma
ndatum novum scribo vobis quod verum
est et in ipso et in vobis quia tenebre
transierunt et verum lumen iam lucet
nam ut dicit glossa in Christo iam transierunt
tenebre quia corpus passibile et mortale
carnis transierunt et verum lumen im
mortalitatis iam lucet in eo. In nobis autem
tenebre transierunt quia figuris et observan
tiis legis expulsis. Lumen veri
tatis manifestum est. Nam licet respectu
future glorie [illegible] sumus in umbra
respectu tamen preteriti status revelata
facie gloriam dei contemplamur. Est
autem considerandum quod preceptum de caritate
dici potest vetus et novum. Illa vero
potest dici ratione status universalitatis
quia omni statui fuit semper preceptum
de dilectione. Unde Deuteronomii vi°. Preceptum
est diliges dominum deum tuum ex toto

corde tuo et ex tota mente tua. Et de dilectione proximi dicitur Levitici xix° Diliges proximum
proximum tuum sicut teipsum. Sed novum
dici potest ratione nove correctionis, ma
nte Christo Matthei v°. Dictum est antiquis
diliges amicum et odio habebis in
imicum tuum. Sed postea per Christum talis
dilectio est correcta, qui ait. Unde
Ego autem dico vobis, diligite in
imicos vestros, benefacite hiis qui
oderunt vos. Ratione nove perfectionis
quia caritas illa adeo perfecta erat quod
homines antiquatum et vetustum
in peccatis renovare non poterat. Sed
caritas ista presentis status sed nos
renovare et ipsi deo nos coniungere
iuxta illud ad Ephesios 4° Renovamini
spiritu mentis vestre et induite novum
hominem qui secundum deum creatus est. Ratione
nove manifestationis. Nam caritas
dei non erat ita nobis ita manifestata
in veteri lege sicut nunc est eo quod filius
dei non dum passus erat pro nobis
ratione cuius maximam caritatem erga
nos ostendit. Deinde cum dicit
Qui dicit se in luce esse etc. Hic ponitur
quinta ratio sumpta ex proximi per dilectionem
caritativa diligentia, que talis est
Quicumque volunt deum cognoscere
debent suos proximos perfecte diligere
quia si fratrem suum odit in tenebris
est et omni cognitione caret. Sed vos
gentiles hoc velle, ergo etc. Dicit ergo
Qui dicit se in luce esse hoc est in Christo qui
est lux mundi ut dicitur Johannis viii°
Et fratrem suum odit quem debet
diligere propter deum in tenebris est scilicet peccatorum
usque [illegible] adhuc hoc est usque
quo permanet in tali odio. Qui non
fratrem suum diligit in lumine permanet
et scandalum in eo non est. Sed qui odit
fratrem in tenebris est et in tenebris am
bulat et nescit quo eat, quia te
nebre scilicet peccatorum obcecaverunt [illegible]

Unde illud idem preceptum de dilectione renovatum est in euangelio quod dicitur lex amoris

b p°
Nota ex dilectione proximi ea bona consequuntur

oculos eius. Est autem considerandum
quod ex dilectione proximi tria bona
homo consequitur. Primo totius le-
gis observantiam quia qui diligit
proximum suum, sicut dictum est, ut deum diligat
tum proximum non diligat. Unde secundum
(?) ad Ro. xiij°. scribitur: qui enim
b 2° conse. diligit proximum, legem implevit. Tamen ipso
proximo pacem quia ipsum non scan-
dalizat, ut scandalizatur, si ab ipso
offendatur. Quia ut dicitur ad Cor. 13
caritas omnia sufferre. Tercio consequitur
sue operationis efficaciam quia eius
opera sunt in luce, sed opera odientis
sunt in tenebris. Sic e contrario
fratrem odio tria mala aliquis consequitur.
Primo dignae lucis carentiam quia
talis est semper in tenebris peccatorum.
Unde in persona talium scribitur
Sapientie v°. Lumen iustitie non
luxit nobis. Secundo consequitur viarum
confundantiam quia talis nescit
quo vadat, semper ambulando
in tenebris ruendo semper de vicio in
vicium ut glossa dicit. Nam secundum Gregorium si
peccatum primum non delet, mox suo
pondere ad aliud trahit. Tercio
consequitur cecitatem oculos obceca-
tes maliciam quia tenebre sunt
male affectionis et operationis, ob-
cecant oculos talium in inspiciendo.
Unde in persona dicitur Sapientie ij°.
Excecavit eum illos malicia
ipsorum. Omnia ista tangit Apostolus
in littera 2°.

Scribo vobis.

Postquam Apostolus hor-
tatus est istos gentiles ad di-
lectionem, in parte ista eos hortatur
ad specialem contemptum. Et duo
facit, quia primo ponit quod corpore
contempnendum est mundus et res que sunt
in mundo dz ec debita disposicio

Secundo ponit ipsius mundi et rerum que sunt
in mundo abiectionem et contemptum ibi.
Nolite diligere. In prima parte intendit
talem sententiam: Quia volunt contempnere
mundum et illa que sunt in mundo de-
bent esse disposita propter peccatorum remissionem,
propter proprie dicionis perfectionis mortifi-
cationem, propter humilitatis subiectionem, per
fidei defensionem et divini verbi defe
sionem et divini verbi retentionem. Sed
vos gentiles debetis mundum con-
tempnere et ea que sunt in mundo. Igitur
debetis omnes prefatas disposiciones
habere. Continuatur secundo sic dictum est quod
b 2° ad fidei integritatem requiritur dilectio, consequenter
secundo mundi et rerum temporalium contemptio, ad
quem mundum contempnendum debeo vos
disponere. Scribo igitur vobis filioli,
hoc est vobis parvulis qui estis tenelli
fide et etate, quoniam remittuntur vobis
peccata scilicet originalia propter nomen eius hoc
est ad invocationem nominis Christi in baptismo
remittitur vobis peccatum originale
nam in primitiva ecclesia iuxta illud
b 3° Act. viij°. Baptizati tantum erant in
nomine domini Ihesu Christi cuius nominis invocatio
solum sufficiebat ad salutem. Ita
ut scribitur Joelis ij°. Omnis quicumque
invocaverit nomen domini salvus erit. Scribo
vobis patres quoniam cognovistis eum
qui ab initio hoc est filium dei qui est
eternaliter a patre genitus. Secundo quia eum
cognovistis debetis mundum non concupiscere
sicut eum mundus non cognoscit
ut dicitur Johannis j°. Scribo vobis ado-
lescentes quia vicistis malignum
hoc est vicia mundi qui totus in
maligno positus est. Scribo vobis
infantes quia cognovistis patrem
humiliando vos sub potenti manu
eius. Scribo vobis iuvenes quoniam
fortes estis in fide scilicet et verbum dei
permanet in vobis ex eius verbi

verbi viciis malicie. h(ec) e(st) dya(n)m
Est aut(em) (con)siderandu(m) q(uod) q(ui)nq(ue) sunt
etates ho(m)i(n)is quar(um) p(rim)a e(st) p(ue)ricia
S(ecund)a est infancia. T(er)cia e(st) adolescencia
Quarta e(st) iuue(n)tutis. Et q(ui)nta est
senect(us). Etas g(ra)o p(ue)rilis (con)t(ra) q(uam)
sit d(omi)n(u)s ip(s)e p(e)cc(at)o originali cu(m)
q(ui)b(us) nascit(ur). ita filij ire s(ecundum) ap(osto)l(u)m
Oportet ig(itur) ho(m)i(n)em volentem (con)t(em)pn(er)e
mu(n)du(m) (et) ea que s(unt) i(n) mundo s(ecundu)m istam
etatem purificari a p(e)cc(at)o originali
p(er) baptis(mu)m (et) vocacio(n)em no(m)i(n)is x(rist)i
ut sic sit dispositus mu(n)du(m) odi(r)e
p(ro) p(e)cc(at)or(um) remissione. Etas v(er)o in-
fantie p(ro)na ad iram (et) sup(er)biam
p(ro)p(ter) h(on)ores (con)tingentes (et) (con)cupiscen-
tes. Id(e)o ad mu(n)du(m) odiendu(m) s(ecundu)m
talem etatem o(portet) ho(m)i(n)em disponi
ad humilitatis subiectione(m). ut sic ho(mo)
i(n) tali etate e(st) p(ar)vulus etate. ita
sit p(ar)vus mentis humilit(ate) (et) sic erit
dispositus archana dei audire.
Iux(ta) i(d). m(athei). xi(o). Confiteor t(ibi) p(ate)r celi
(et) t(er)re. quia abscondisti h(ec) a sapientib(us)
(et) prudentib(us) (et) reuelasti ea p(ar)vulis
Etas aut(em) adolescencie p(ro)na est
nimis ad carnales (con)cupiscencias. co
q(uod) i(n) tali etate maxi(m)e ho(mo) tempta-
cionib(us) molestat(ur) p(ro)p(ter) h(uius)mo(d)i. q(uo)d
Id(e)o volentes mu(n)du(m) odi(r)e. op(or)tet s(ecundu)m
talem etatem maxi(m)e refrenar(e) (et)
temptaciones vincere. q(uia) B(ea)tus ho(mo)
qui portat iugu(m) d(omi)ni ab adolescencia
sua. Etas v(er)o iuuentutis e(st) p(ro)na
nimis ad diuicias (et) mundi l(e)ti-
cias. io volentem mu(n)du(m) odi(r)e. o(portet)
dispo(n)i p(ro)d(e)n(d)i vbi retentio(n)em. ne
p(ro) diuicias (et) spinas mundi v(er)bum
dei suffocet in corde ei(us). S(ed) pocius
fructifice(n)t tamq(uam) seme(n) seminatu(m)
in t(er)ra bona. ut de ip(s)o m(u)lto dicat(ur)
q(uod) scrib(itur). luce viii(o). c(apitulo). Q(uod) aut(em) cecidit
i(n) t(er)ram bona. hij sunt qui i(n) corde
bono (et) op(ti)mo audientes v(er)bum
retinent (et) fructu(m) afferu(n)t i(n) pa(cienci)a
S(ed) etas senectutis videt(ur) esse p(ro)pinqua
ad corp(or)is (mor)tem. q(uia) q(uo)d antiquat(ur) (et) se-
nescit p(ro)pe i(n)teritu(m) e(st). Id(e)o oportet ho(m)i(n)em
s(ecundu)m talem etatem maxi(m)e dispo(n)i
ad sapie(n)cie cognic(i)o(n)em. ut creatorem re-
cognoscat (et) ista temporalia sp(er)nat (et) abi-
ciat. ut v(er)e dicat(ur) de eo. illud ecc(lesiastic)i
iii(o). Cor sapiens (et) i(n)telligibile ab-
stinet se a p(e)cc(at)is (et) formet(ur). q(ui)a (ex)
sup(er)ius d(ic)ta. q(uon)iam q(ui)cu(m)q(ue) volu(n)t
mu(n)du(m) odi(r)e. d(ebe)nt esse dispositi per
p(e)cc(at)or(um) remissione(m). p(er) humilitatis
subiectione(m). p(er) carnis mortificac(i)o(n)em.
p(er) diui(ciar)um retenc(i)o(n)em (et) (con)tinuacionem
(et) p(er) sapie(n)cie (et) iusticie cognic(i)o(n)em. S(ed) vos
gentiles debetis mu(n)du(m) sp(er)ne(re) (et) ea
que s(unt) i(n) mundo. ig(itur) s(ecundu)m diu(er)sas
etates v(est)ras debetis o(mn)es p(re)d(i)c(t)as
disposic(i)o(n)es h(abe)re i(n) vobis. Vnde
eu(m) d(icitu)r. Nolite dilige(re) mu(n)du(m) (et)c.
Hic po(n)it(ur) p(ri)mus mundi (con)te(m)ptus q(ui)
i(n) mundo s(un)t. abiect(i)o (et) (con)te(m)p(tus). S(ecundo)
po(n)it(ur) ip(s)ius abiectio(n)is (con)te(m)p(ti)o(n)is
r(ati)o. T(er)cio po(n)it(ur) d(i)c(t)e r(ati)o(n)is p(ro)bacio
s(ecund)a ibi. Q(uonia)m o(mn)e. iii(a) ibi. Et mu(n)dus
t(ra)nsit. P(ri)ma p(ar)te i(n)tendit t(ale)
i(n) d(omi)n(u)m. Q(uon)iam q(ui)cu(m)q(ue) volu(n)t ip(su)m d(eu)m
dilige(re) d(ebe)nt odi(r)e mu(n)du(m) (et) ea que
i(n) mundo s(un)t. S(ed) vos gentiles debetis
dilige(re) ~~mu(n)du(m)~~ deu(m). ig(itur) (et)c. D(icit) ig(itur)
Ap(ostolu)s. Nolite dilige(re) mu(n)du(m) ~~(et)~~
~~debetis dilige(re) mu(n)du(m)~~ neq(ue) ea q(ue)
s(un)t i(n) mundo. h(oc) e(st) no(n) diligatis mu(n)du(m)
ip(s)e p(er)imus p(re)terit(a) (con)tin(u)a(n)s. S(ed) q(ui)s
cupiat dissolui (et) esse cu(m) x(rist)o. Neq(ue)
ea que s(un)t i(n) mundo p(ro)pt(er) i(n) ip(s)o ex-
istenciu(m) i(n)ordinata(m) dilecc(i)o(n)em. S(ed)
q(ui)b(us)lib(et) o(mn)ia arbitrer(e) ut stercora
ut x(rist)um lucrifaciat. q(uia) Si quis di-
ligit mu(n)du(m) (et) ea que i(n) mundo s(un)t
no(n) ad necessitate(m) sp(irit)us si magis ad
sup(er)fluitate(m). no(n) est caritas p(at)ris
i(n) eo. Est aut(em) (con)sid(er)andu(m) q(uod)
dilige(re) mu(n)du(m) (et) ea q(ue) i(n) eo s(un)t

Margin (right column, beside "Hic po(n)it(ur) p(ri)mus mundi"): (et) p(ri)mo po(n)it(ur) mundi (con)te(m)ptu(s)

Margin (left column): Eph. 2.

Non dilige mun-
dum et ea que sunt in
mundo potest intelligi
iiiior modis

potest intelligi iiiior modis / Primo ipso
mundo superflue et deliciose utendo
Secundo mundi dilectionem divine dilectioni
preponendo / Tertio simul mundo et
mundi factore / ut creatura et creatore
fruendo / Quarto ipsum mundum et ea
que sunt in mundo ad dilectionem dei or-
dinando / Primis tribus modis diligentibus
mundum et ea que sunt in mundo / non est
caritas patris in eis / Sed quarto modo di-
ligentibus mundum et ea que ad
dilectionem dei ordinant / caritas dei
eis inesse potest / Nam mundo et temporalibus
superflue atque deliciose utentibus
ii. c. xviii dicitur per beatum Iohannem in Apocalipsi Quan-
tum multiplicastis vos deliciis tantum
dabitur vobis de tormento et
luctu / non enim sunt concesse res
temporales hominibus ad super-
fluitatem sed ad necessitatem / Unde glossa
super isto verbo Nolite diligere
mundum / ait Utimini mundo ad ne-
cessitatem tamen Sed nolite diligere ad super-
fluitatem / et carnis curam in desideriis
ne feceritis / Dilectionem non mundi et
creature divine dilectioni preponentibus
dicitur per Augustinum Ve tibi si dilexeris con-
dita et deserueris conditorem / si propter
creaturam dimiseris creatorem /
Mundo autem et mundi factore ut cre-
atore et creatura simul fruentibus
dicitur per Bedam qui ait super hunc
locum Nolite diligere mundum / Unum
cor diversos amores non capit / et
subditur / radicati igitur in caritate dei
super hanc radicem nichil edifi-
cetis / ut convenit tantum quia non
potestis duobus dominis servire / De-
inde cum dicitur Quoniam omne. Hic
ponitur istius abiectionis et contemptionis
ratio que talis est / Omne quod est
in mundo / aut est concupiscentia carnis
aut concupiscentia oculorum / aut superbia
vite / Sed talia sunt abicienda

et contempnenda / quia non sunt ex patre sed
ex mundo / Ergo mundum et ea que sunt
in mundo diligere non debetis / dicitur igitur
Bene dico / quod si quis diligit mundum
non est caritas patris in eo. Quoniam omne
quod est in mundo / concupiscentia carnis est
ut sub concupiscentia carnis comprehendantur
omnia que ad voluptatem et delici-
as corporis pertinent / ut sunt potus
concubitus / et omnia talia / Et concupiscentia
oculorum / ut per concupiscentiam oculorum intelligatur
omnis curiositas que fit in addiscendis
artibus magicis / in contemplandis turpibus spectaculis
in supervacuis acquirendis rebus tem-
poralibus / et superbia vite que proprie est
cum quis iactat se in honoribus / et magnas
facultates expetit / Que quidem
superbia non est ex patre / sed ex mundo.
Notatur autem specialiter hic caritas patris / ratione
auctoritatis / ad ostendendum quod [illegible] non
debemus obedire nec subiacere rebus
mundi fallacibus nos decipientibus Sed
potius deo patri / sicut Christus sibi obe-
diens fuit usque ad mortem / Deinde
cum dicitur Et mundus transit. Hic ponitur
dicte rationis probatio / quia talis est. Illa sunt
spernenda que sunt transitoria. Sed concupiscentie
iste superdicte transibunt / iuxta illud
Sapientie ii°. Umbre enim transitus est
tempus nostrum / et non est reversio finis
nostri / Igitur omnia talia supradicta sper-
nenda sunt / dicitur igitur Bene dico quod superbia
non est ex deo sed ex mundo / et mundus
transit et concupiscentia eius. Qui vero
diligit deum et facit voluntatem dei manet in
eternum / Nam sicut qui rebus laben-
tibus innititur necesse est quod eis labentibus
labatur. Sic qui rebus perpetuis in-
nititur necesse est quod eis permanentibus
ipse permaneat / Quereret autem aliquis
utrum sint solum iiiior species superbie
dicendum quod secundum beatum Gregorium in moralibus
species superbie sunt iiiior. Quarum prima
est Cum quis bona que habet ab alio

vult
C°
Cept
iiii s
supb

non recognoscat. Secundo quando credit propriis
meritis bona que sunt sibi impensa esse.
Tercia qum quis iactat se habere quod non
habet. Quarta est quando aliquis ceteris de-
spectis singulariter vult videri habere
aut specie sic possumus sufficienter as-
signare. Nam obiectum superbie est
aliquod bonum arduum respectu eius de-
bemus humiliari. Quod considerata altitu-
dine et arduitate boni predicti non sum-
mo[pere] debitum in superbia elevari. Potest
autem arduum bonum secundum iiiior modos
considerari. Primo racione illius a quo
nobis infunditur. Secundo racione modi per
quem acquiritur. Tercio potest considerari bo-
num quod tribuitur. Quarto racione proximi cum quo
communicatur. Contra primum ergo condicionem peccat
prima species superbie. Nam cum omne
bonum nostrum sit a summo deo, ille merito est
superbus qui bona que habet adeo non
recognoscit. Contra secundam condicionem
peccat secunda species. Nam cum deus
gratis nobis sua dona tribuat,
ille superbus est qui putat talia bona
suis meritis tributa sibi esse. Contra
vero terciam condicionem peccat tercia species.
Nam si [illegible] est in naturalibus bonorum
si iactat se illud habere quod non habet
merito debet superbus appellari. Sed contra
quartam iiiita species peccat. Nam cum
bonum sit diffusivum et communicativum sui
ipsius et cum quilibet teneatur cum suo
proximo bonum suum conferre si aliis
despectis suis socius singulariter
videri vult merito debet superbus nominari.
Amplius autem quereret aliquis
utrum sint tantum tres radices peccatorum
quas enumerat apostolus in littera et unde
est quod non quia secundum beatum Gregorium super ex-
odum vii sunt vicia capitalia videlicet
inanis gloria, avaricia, gula, luxu-
ria, invidia, tristicia et ira que sunt
Augustino signata sunt in vii gentibus
qui terram promissionis iacob pro-
missam tenebat. Hoc idem vult glosa
super illud proverbiorum vi. Sex sunt
que odit dominus et septimum quod detesta-
tur anima eius. Tercium et Johannes iterum
quod tamen tria genera peccatorum videtur distin-
guere. Augustinus et super illo verbo psalmi Incensa igni
et suffossa dicit quod omnia peccata in[...]
procedunt ex timore male humiliante
vel ex amore male inflammante.
Dicendum quod peccata possunt tripliciter
distingui. Primo ex parte subiectorum
in quibus existunt. Secundo ex parte ob-
iectorum ad que convertuntur. Tercio ex
parte actionum quibus ipsis conveniunt. Nam
peccatum nichil aliud est nisi quedam
privacio boni et quedam actio de-
formis. Quelibet autem actio potest
tripliciter considerari. Primo racione sui
subiecti. Secundo racione eius obiecti. Tercio
secundum se ut est actio deformis. Sed
ex parte igitur subiectorum videntur esse
tres radices peccatorum. Nam omne
peccatum tamquam in subiecto vel fundatur
in appetitu racionabili vel in appetitu
concupiscibili vel in appetitu irascibili.
In appetitu quidem racionabili sunt esse concupiscencia
oculorum ut appetere aurum et argentum et
cetera talia que non appetunt anima-
lia bruta racione carencia. Propter quod
sequitur peccatum quod committitur penes
concupiscenciam diviciarum dicitur fundari
in appetitu racionabili. In appetitu con-
cupiscibili habet esse concupiscencia carnis
sive talis concupiscencia sit de veneriis
sive de cibis et potibus quod talia appetit
et concupiscit. Sed in appetitu irascibili
fundari habet superbia vite quia superbire
et suis superioribus nolle obedire
ad irascibile spectat. Ex parte igitur
subiectorum in quibus peccata habent
fundari sunt tres radices peccatorum quas
apostolus enumerat. Secundo peccata possunt
distingui ex parte obiectorum ad
que convertuntur. Nam omnia peccata

Unde peccata possunt distingui tripliciter

Primo ex parte subiectorum

Tercio ex parte obiectorum

vult
3o
Tres sunt
radices
[illegible]

in hoc conveniunt quia avertunt nos a
bono incommutabili quod est deus et con-
vertunt nos ad ista bona commu-
tabilia temporalia. Et secundum istam aversionem
et conversionem possumus peccata disti-
guere generaliter et specialiter. Generaliter
sic quia prout omnia peccata in hoc conve-
niunt ut avertunt nos a deo et faciunt
nos ipsum contempnere accipitur unum
capitale vicium quod est superbia. Ideo
scriptum est quod initium omnis peccati est
superbia. Prout omnia peccata in hoc
conveniunt quia convertunt nos ad ista
temporalia et faciunt nos concupiscere
ipsa et amare sic accipitur aliud
capitale vicium quod est cupiditas.
Ideo scriptum est quod radix omnium ma-
lorum est cupiditas. Et isto modo cu-
piditas et superbia accipiuntur ut sunt
peccata generalia. Specialiter autem ex parte
obiectorum sic possumus peccata disti-
guere. Nam quicunque peccat aut peccat
committendo aut obmittendo. Committendo
vero tribus modis quibus peccare
potest. Primo contra bonum honorabile
quia tale bonum inordinate appetit
et sic est inanis gloria. Secundo contra bonum
utile. bonum inordinate retinet et
sic est avaricia. Tercio contra bonum delecta-
bile et hoc dupliciter quia aut est delectatio
tactus et sic est luxuria aut delectatio
gustus et sic est gula. Committendo
igitur tribus modis peccatur. Obmitten-
do vero tria peccata committuntur. Nam
quilibet in fide christiana existens tenetur
ad tria. Primo dirigere actionem
debitis finibus ad acceptis. Secundo ad
proximi dilectionem. Tercio ad iuvare
relaxavit. Consequenter primum peccatum accidia
Nam accidia non permittit hominem
horas suas dicere orationes facere
et deo gratias agere. Et tunc obmittendo
quibus peccat quia obmittit aliud quod
facere tenetur. Consequenter secundum peccatum in-
vidia. Nam cum invidia sit tristicia

de bono alterius non dimittit hominem
ut sint proximum diligere. Tercium contra
tertium peccatum ira quae cum sit appetitus
vindicte non permittit hominem iniuria
laxare sed potius facit vindictam appetere
et sic obmittit quod facere tenetur. Committendo
igitur et obmittendo sunt septem vicia ca-
pitalia accepta ex parte obiectorum
ad que nos convertunt. Tercio possunt
peccata distinguiri ex parte actionum que
ex eis conveniunt. Nam quicunque peccat
vel hoc est quia timet amittere bonum ideo
inordinato modo se subiciat aliis propter
timorem amittendi tale bonum vel hoc
est quia appetit habere aliquod bonum quod non
habendo inflammatur et intendit ut tale
bonum adipisci valeat. Et quicunque
peccatum committit vel est propter timorem
male humiliantem vel propter amorem
male inflamantem. Concludimus igitur
et dicamus quod accipiendo peccata ex parte
subiectorum vera est distinctio beati Johannis
dicentis. Omne quod est in mundo aut
est concupiscentia carnis aut concupiscentia oculorum
aut superbia vite. Accipiendo vero ipsa
peccata ex parte obiectorum ad que nos
convertunt generaliter vera est distinctio scrip-
ture que dicit quod initium omnis est superbia
et quod radix omnium malorum est cupiditas.
Ex parte autem obiectorum specialiter sumendo
ipsa vera est distinctio beati Gregorii dicentis
septem esse vicia capitalia scilicet inanem
gloriam avariciam gulam luxuriam
accidiam iram et invidiam. Sed
accipiendo predicta peccata ex parte actionum
que in eis conveniunt sic vera distinctio
beati Augustini dicentis. Omnia peccata
committi vel ex timore male humi-
liante vel ex amore male infla-
mante. Ad argumenta patet solucio
per ea que dicta sunt in corpore questionis.

Sequitur Capitulum in quo hor-
tatur nos apostolus ad heresum
vitacionem

|| quia tale

3° ex parte actionum

peti

Filioli · novis-
sima hora est · etc. Sicut sup-
dicebat · tu e aut nati ad integrit-
tem fidei sane adeo sane intellectam cognitionem
aplus principalit istos generales i-
dicat · s. dei cogni · temporalium rerum
contemptus z hereticorum vitationem · postque aplus
hortatus e eos ad dei cognicionem,
z temporalium abiectionem · inperte ista eos
hortat · ad hereticorum vitationem · Ad
vitandum aut ipsos hereticos tria sunt
necessaria · Primum e eorum precognicio · sicut non
pt diligi nisi cognitum · s. m beatum
Aug. Sic mali no pt vitari nisi
odi nisi cognoscat · Secundum e ad expel-
lendum eos fortitudinis z virtutis
perfectio · quia sicut no expellit frigus
nisi calore · Sic no expellit falsitas
nisi in virtute · Tertium e i catholica
veritate permansio · quia no q incipit
sed qui permanserit usque ad finem
hic salvus erit · Ergo tria facit aplus ·
quia primo ponit ipsorum hereticorum cognicionem
Secundo ad vitandum eos ponit fortitudinis
z virtutis perfectionem · Et tercio persuadet
ut i catholica veritate habeant finalem
mansionem · ij ibi · Et vos unctionem
iij ibi · Et vos quod audistis · Circa
primum duo facit · Quia primo docet he-
reticos cognoscere ratione ultimi temporis
etatis · Secundo ratione eorum inconstancie et
infirmitatis · Secunda ibi · Ex nobis prodierunt
Circa primam partem intendit tale ... idem · In
ultima etate i qua modo sumus
debent venire multi heretici z antichristi
Igitur ista e ultima z novissima etas
i qua nunc sumus · Dicit ergo · Filioli no-
vissima hora e · Et sicut audistis
ante supra z aliis apostolis · quia antichristus
venit · hoc est i ultima etate
venire debet · Nunc aut antichristi
multi facti sunt · Unde scimus quod novissima
hora est · Et ergo nos scimus quod novissima
z ultima e ista etas · quia modo multi
sunt antichristi · Nam ut idem e quod
unctus · Antichristi dicuntur qui sunt
confirmatione i uncti z baptizati per quod
possint melius decipere · Sunt tamen
z eius etatis ... ut glo. dicit · Est
aut considerandum quod ex tribus possumus scire
manifeste hanc esse novissimam
z ultimam etatem i qua sumus · Primo
ratione hereticorum supervencionis · Secundo
ratione figurarum z enigmatum cessa-
cionis · Tercio ratione signorum appari-
cionis · Omnia aut ista debent esse
tempore antichristi · Primo ergo possumus scire
hanc ultimam esse ratione hereticorum sup-
vencionis · Nam ut debet · i. ad thy-
mo. In novissimis temporibus discedent
quidam a fide attendentes spi-
ritibus erroris z doctrinis demoniorum
z ypocrisi loquencium mendacium et
cauteriatam habencium suam conscienciam · z quod
iam experti sumus aliquos sic a fide
discedere z corrupcionem committere · Ideo liquet signum
ista esse novissimam horam · Secundo istud
scire possumus ratione figurarum z enig-
matum cessacionis · quia tenebre
transierunt z verum lumen iam lucet · z
Aplus i ad Cor. x dicit · quod omnia in figura
contingebat eis · scripta aut sunt ad
correctionem nostram i quos fines seculorum
devenerunt · Cum ergo ymolacio vitulorum
z comestio no ruminancium z aliorum
cerimonialium observacio iam cessat ·
hoc est signum manifestum hanc esse
novissimam horam · Tercio istud possumus
scire ratione signorum apparicionis · Nam
secundum Saluatorem ... gens debet insurgere
i gentem z regnum contra regnum · z terre motus
magni debent esse per loca z pestilencie z
fames · Cum ergo secundum ... aliqua
istorum signorum iam venisse magis
experti sumus quam i multis codicibus

z multi facti sunt multi antichristi z heretici

Dicit pro ... ultima etate in qua sumus esse ultimam ex tribus possumus agnoscere

inveniantur non debemus formidare
talia in primo ecclesie vetitum. Ideo cum
iam experti simus stabilitatem terre fa-
mes gentium persecutores et multa
talia hic est signum hanc novissimam
horam esse. ¶ Unde cum dicit Ex nobis
prodierunt. Hic docet hereticos con-
sistere ratione constantie eorum finitis
et est ratio talis: Isti non sunt fideles qui
mala intentione ad fidem venerunt
et in eadem non permanent. Sed tales sunt
heretici et falsi christiani. Sunt ergo omnes
tales infideles. Dicit ergo Ex nobis
prodierunt scilicet heretici, hoc est a lumine
fidei recesserunt tamquam convenientes
nobiscum in sacramentorum perceptione. Sed ex
nobis non erant caritatis communione.
Nam si fuissent ex nobis divina pre-
destinatione et electione permansissent
utique permansissent nobiscum in fidei de-
fensione. Sed ideo exierunt de con-
sortio nostro ut manifestati sint
quoniam non sunt omnes ex nobis. ¶ Est autem
Ep° considerandum quod infidelium et malorum hominum
introitus [illegible] est dolositatis et decep-
tionis. Eorum status est corruptionis
et infectionis. Eorum vero exitus est pur-
gationis et salvationis. Sed eorum
finis est dampnationis et extirpationis.
Primo namque eorum introitus est dolo-
sitatis et deceptionis. Nam ideo ipsi
faciunt se de corporatione ecclesie per sacramentorum
perceptionem ut melius possint ali-
os decipere. Contra quos scribitur in Job 13
Numquid deus indiget vestro mendacio
ut pro illo loquamini dolos. Utinam
taceretis ut putaremini esse sapientes.
Super quo verbo dicit Gregorius in moralibus:
Deus mendacio non eget quia veritas
falsitatis non querit auxilio falsitatis.
Et subdit: heretici autem quia ea que
pene de deo intelligunt exiliter tueri
non possunt quasi ad probandum
luminis inducunt umbras falsitatis

requirunt et propterea dolos loquuntur. Dum
infirmas mentes in intellectu illius
stulta seductione decipiunt. ¶ Secundo
autem status est corruptionis et infectionis
quia si modicum fermentum totam massam
corrumpit. Oportet quod ipsi ex infectione
ipsorum alios inficiant et credentes
veritatem defendere ipsi veritati contrariantur.
Unde Gregorius in moralibus dicit: Omnis
hereticus omnipotentis dei inimicus
defensor est quia veritati ipsum ~~dum~~ quasi
defendere nititur inde veritati illius ad-
versatur. ¶ Eorum vero exitus est purgationis
et salvationis. Prima ut Augustinus dicit:
Sicut purgatio et salvatio corporis
naturalis est putridos et malos humores
expellere. Sic purgatio et salvatio
corporis mistici ecclesie hereticos tamquam
membra putrida et mala eicere et ex-
pellere. Sed eorum finis est dampnationis
et extirpationis quia postquam noti fuerint ecclesie
sunt extirpandi et exterminandi ut mani-
feste appareat eorum dampnatio. Innuitur
igitur eorum dolositatis et deceptionis
notitia cum dicit Ex nobis prodierunt hoc
est de nostro consortio exierunt in quo
intraverunt per sacramentorum perceptionem.
Eorum status corruptionis et infectionis
notatur cum adiungitur: Sed ex nobis non
erant scilicet propter peccatorum infectionem. Exitus
autem eorum salvationis et condempnationis
hereticorum cum annectitur: Nam si fuissent
ex nobis permansissent utique nobiscum.
Sed finis eorum extirpationis et dap-
nationis notatur cum subinfertur:
Sed ut manifesti sint quoniam non
sunt ex nobis. Ideo heretici sunt
dampnandi ut manifestum sit eos
de corpore ecclesie non esse. ¶ Unde consequenter dicit:
Sed vos unctionem. Hic ponit ad vi-
tandum ipsos hereticos veritatis per-
fectorum. Et primo docet hereticos vi-
tare ex spiritus sancti veritate. Secundo ex
eorum apta falsitate ibi: Et quis

In prima pte intendit tlem ronez
tpm st in vnctione spus sci zeius
vitate edocti no indigent docei
ab alio qr ptem vitatez pnt oez
falsitatez hetico z vitate. Sz vos
gentiles estis tales ig' zc. Dt go
Sz vos vnctione hetis a spu sco
z nostis omnia io no scripsi vob
qi vitatez ignorantib3 s3 qi scien
tib3 eam. Est aut gsidu q p
vnctione spus sci quis gsequit
pmo scie vitatez. Vnde Joh. xvi
scbit. Cum venit i. spiritus vitatis
docebit uos omne vitate. Ille aut
qui scit omnia dr vniusale scia
hre. Scdo gse modi sciendi facilitez
qr qui i mediate docet a spu
sco facilit z qi pmodu [cuncta] pot scia
recipit. Io Johis xiiii hetr. Pa
clitus aut spus que mittet pr
i noie meo ille docebit vos omnia
z suggeret vobis omnia quecuq3 dixo
vobis. Tercio gsequit scie ifallibi
lez vitatez qr scie pspiri s. reuelate
nulla falsitas sub ee potest. Ymo
ptem falsitatz reprehendit omnis
falsitas. Vn io. Joh. xvi. Cum
venit ille spus vitatis arguet mudu
de pcto iusticia z iudicio. Quarto co
sequit scie claritatem. Vn aph
ante recepciom spus sci obscure et
enigmatice intelligebant q post
modum clare z lucide cognouerunt.
Deinde cum dr. Et qui omne
mendacium zc. hic docet hereticos
vitare ex eorum apta falsitate. z e ro
talis. Omne mendacium ex vitate
non est. Sz vos gentiles hetis vitatz
fidei ig' mendacium heticorum ptem
vitatem vitare potestis. Dicat go
Et qui omne mendacium ex vitate no
est hoc est ille qui mentit credo
non est qui z via vitas z vita

ymo ille est mendax qui ipm v'm
qui est vitas negat. Scdo subdit
Et quis e mendax nisi ille qui ne
gat. qui [Jhesus] z xpus. Nam hic e
antixps hc est grius xo qui ne
gat prem z filium. Nam omnis q
negat filium negat prem. Qui
aut gfitet filium ht prem z filium
Est aut gsidu q pr z filius z
spus sctus quantum adpns pos
sut iiiior modis gsiderari. Pmo
rone relacionis pprietatis. Scdo
rone essencie y deitatis. Tercio
rone eternitatis. Et quarto rone
sciatatis. Et omnibus istis iiiior
modis dice possimus q qui
negat unam psona negat oes
Pmo hc apparet rone relatois
pprietatis. Nam scdm phylosophm in
pdicamentis. Relatiua sunt si
mul hc e nali itelligentia ita q
posita se ponunt z pempta se
pimunt. Cu ig' pr ieo q pr
relatiue dicat' ad filium z filius
ieo q filius relatiue dicat' ad prez
opoet q qui negat prez neget
filium z qui gfitet' vnu gfitet'
reliquu. Vnde Johis xiiii. xps
dixit discipulis suis. Si cogno
uissetis me z prem meu vtiq3
cognouissetis. Scdo hc pz rone
essencie y dempt'. Quis intullus
hre posset vitate q q negaret
prem non pt'. hc negaret filiu
eo q pr z filius sicut st distincti
in psonis ita sunt distincti in
substancia z essencia. Ita q pr et
filius carnalis no sunt vn ho
s3 duo homines. In diuinis tn
hec nulla appiicia hnt qr pr
z filius ita non sunt duo dii
s3 vnus deus. Cum qo negat prez
[...] negat filium z econuso

"et ita n' prez ht

E 3o

IIIor pr filius z spus scus
pnt adpns iiiior
modis gsiderari

Eo q pr est in filio · et filius in pre
q̄m ad se hēt p circumīsectionē ut d̄r
Jo · xiiii°. Tercio istud app̄z rōne
eternitatis. Nam cum eternus sit
pr eternus et filius · oportet q q̄
negat filiū esse eternū neget
prem eternū ēē. Judei igr̄ negan
tes xp̄m ēē eternū et credentes ip̄
hominē ēē purū dixerunt: quinqua
ginta annos nō dum hēs et
abraham vidisti? quibus veritas ipa
rndit: anteq̄ abraham fieret ego sum.
Quarto hō app̄z rōne sc̄i ūs. Nam
xp̄us idem ē q̄ unctus et sanctificat'
Cum igr̄ ɔfitet' xp̄m ɔfitet' ungentē
unctorē et unctum. Et sic ɔfitet'
prem ungentem spm sc̄m qui est
unctio et ip̄m dei filiū q̄ unctus
fuit oleo leticie. Et qui unū
negat reliquū eciā negare
oportet. Et omnis qui sic negat
xp̄m · dr̄ dici antixp̄us: quia imitat'
dyabolum qui ē pr mendacii mōi d
Joh · viii°. Ipse ē mendax et pr eius.
Deinde cū dr̄ vos q̄d audistis ab
hic aplus psuadet ut i catho-
lica veritate hēant firmā mansi-
onē. Et p̄mo hortat' eos ut per-
sistant ip̄ius et filii pmissione
Sc̄o ut pmaneat in spūs sancti
unctione. Tercio ut sint fortes in
omnibus ɔfessione xp̄ ibi. Et hec scr̄
scripsi · ibi · Et nunc filioli. Jn p̄ma
pte intendit tlem rōem. Cum
dr̄ pmane i pmissione et vocat̄oe
ad q̄ vocatus ē. Sz vobis gen-
tibus pmissa ē vita eterna et ad ei'
gl'am estis vocati. Igr̄ i eius pro-
missione pmane debetis. Dr̄ g°
dū ē q̄ qui negat prem ne-
gat et filium. Sz vos q̄d audistis
ab inicio · i vobis pmaneat · q̄
si in vobis pmanserit q̄d audistis
ab inicio vocacionis vre · et vos i filio
et pre manebitis. Et hec repmissio | est
quam ip̄e pollicitus ē nobis vitā
eternam. Est aut ɔsidera q̄ ta
faciunt nos in fide xp̄i et realitate. P̄mo
ē eius ɔgnicio. Nam ut scribitur
Joh · vi°. Hec ē voluntas pris mei
qui misit me ut omnis q̄ videt
filiū et credit · i eū hēat vitā eternā
et nō moriet' i eternū. Sc̄o ē eius di-
lectio quia ut hēt' Joh 14. Si quis
diligit me sermonē meū s'vabit
et pr meus diliget eū et ad eum
veniemus et mansionē apud eū faciem'.
Tercium ē vite eterne repmissio quia ut
dr̄ glo · Memoria pmisse mercedis p
severanter te facit i bono opere. P̄mo g°
igr̄ xp̄m eius pmanet i nobis p eius
dilectionē nos i patre et filio collocamur
sz p eius pmissiones ɔparamus veterum
vitā igr̄ eternā attingit aplus in lra
Deinde cum dr̄ Hec scripsi vobis de
hiis qui seducunt vos · hic hortat'
eos ut psistant in spūs sancti uncti-
one et cetera ibi talibus. Quicumq sunt edocti
p unctōem et gratiā spūs sc̄i · dicit illa
unctione pmanent · quia sic nō in-
digent ab alio doceri. Sz vos gen-
tes estis tales · igr̄ et cetera. Dr̄ g° Hec
scripsi vobis de hiis qui seducunt
vos hic dr̄ p̄ius hereticis qui alios ex
veritatē ducunt. Mt̄ i° d̄c · xxiiii°.
Sed unxerunt pphete meū i mediacio
suo. Et vos unctionē q̄ accepistis ab
eo hec ē a spū sc̄o maneat i vobis
Et nō necē hēatis ut aliquis doceat
vos · hoc est sic fit ut doceat vos spu
unctionis ius i digeatis extrinsecus
hominis instructione doceri. Sz sicut
unctio eius docet vos de omnibus spec-
tantibus ad vram salutē et verum est
i · q̄ vos docebit et nō ē mendaciū
71 ideo sic docuit vos pmanete i eo
ip̄o. Deinde cū dr̄ Et nunc filioli

manet sc̄ p̄mo
Nota tria faciunt
nos manere
in fide xp̄i
realitate

hic psuadet ut sint fortes in xpi
nominis gfessioe / ze eo talibus / Illi de-
bet fortit pmane i eo nois gfessioe
qui exspectant pdinatz iusti az pmi-
ari. Sz vos gentiles estis tales / ideo
zc. / Tex. q° Et nunc filioli manete i eo
scz. e in fide xpi / ut cu apparuit sup indu-
ut habeamus fiduciam recipiendi pmiu
z no gfundamur ab eo i adventu ei9
h. e ut gfusioez ab ipo no habeam9 Si
u egamus eu / Nam sm aplm 2 ad thy 2
Si negauimus eu z ipe negabit
nos / ipe no fidelis pmanet quia
seipm negare no pt / Ideo subdit Si sci
quia iustus e / Ideo scitote i. scire debetis
qm oes qui faciunt iusticiam ex ipo natus
est per eius imitacoez / Est aut gsideradu
xpm fuisse iustum i sua originatoe
cogitatoe / i sua cogitatoe / i sua lo-
cucoe / z i sua opacoe / Nam pmo
fuit iustus i sua originatoe / Quia si
prim9 ho ortus fuit i iusticia originali
qui erat viator z peccare poterat / multo
fortius xpus q est gphensor z peccare no
fecit / nec dolus i ventus fuit i ore eius
erat iustus / Nam aia ei9 pfecte
subiecta erat deo / z corp9 erat subiectu
anime. Jo ipe Exortu e i tenebris
lumen rectis corde misericors misator
z iustus dns / Et i alio ps hec Oriet
i diebz ei9 iusticia z habundacia pacis
Scdo fuit iustus i eius cogitacoe
Nam iste iusticia i corde suo scz q
rectus z q no flectit precio nec precibz
Et qui deo placere cupiens, minas
hominu penitus no timet / Et iustus
pfecte fuit dei filius / cu ipe usqz ad
morte certauit p iusticia / Vnde de iusto
dicit ipe. Iusticie dni recte letificantes
corda / preceptu dni lucidu illuminans
oculos / Tercio fuit iustus i locucoe
Qz ipe semp iusta docuit z predi-
cauit. Ideo ipe p spm scm testat
puerbiorum viii° Iusti st oes sermoes

mei / z non z ieis puum q̄cquā / nec
puersum / Quarto ipe huius fuit iust9
i sua opacoe / qz vniuse vie eius
mia z veritas / scz e vniuse eius opa-
cones st mia z iusticia / ut exponit
quedam glo / Et i ipo. Opus scius
testificatur de ipo / Iustus es dne
z rectu iudiciu tuu Capitulum tercium

Uidete qualem caritatem dedit

nobis pr zc. Postqz Aplus posuit
fidei hanc aptus cognicoez istos ge-
tiles hortatur cauaca / Et p9 qz posuit
dce fidei gguicoes exhortacione
sicut ut sup dicebat / postz fine hortatur
predcos gentiles ad caritatis pfectoez
Adaug eunde e itelligendu / qp
ipa caritas tam bona opatur i nobis / Nam
p° opatur i nob diuinaz filiacoez / quia
pp caritate filij dei nominamur / non
et scz. poterat facere lex moysayca / qz
illa erat lex timoris. Sz lex evangelica
qz lex amoris / io filios dei nos fecit
Vnde ad Ro. viii° Aplus ait. Non
enim accepistis spm suitutis iteru i
timore. Sz accepistis spm filiorum
adopcoins i quo clamamus Abba
pr / Scdo opatur i nob diuinaz masioez
Qz qui manet i caritate i deo manet
z deus i eo / ut i fra dicet. Tercio opatur i
nobis tocius timoris gg̃ oez / Vnde sm
Aug9 i° de tri. Caritas q e deus
no ei purgatissimis z scissimis
mentibz inest. Vnde sic fac. Aplus / qz p°
ostendit ipaz cau acz i nobis opari
diuinaz filiacoez / Scdo declarat ipam i
nob efficere diuinaz masionez / Et tercio
manifestat q pipaz gsequimur tocius
timoris gguimez / ibi. In principio
quarti capituli / Karmi nolite / ibi.
In principio quinti capituli. Iuxta gsistam9
Jo e p°9 z sciendum / qp ad hec qp

Quod caritas tam bona opat i nobis

ns ad q(uo)d p(ro)b(at) filij dei noi(n)e(n)t(ur) d(icit) duo p(ri)ncipalit(er) h(abe)re

aliquis filius dei nominet(ur) d(icit) duo
p(ri)ncipal(ite)r h(abe)re p(ri)mo divina(m) assi(mi)la(tio)nem
q(uia) filius dei d(ebet) ee similis p(at)ri. S(ecundo)
fr(ater)na(m) dilec(tio)nem q(uia) fr(atr)es eius de p(at)re
se m(u)tuo d(ebe)nt dilige(re). Et ista duo
(con)sequi(tur) aliquis p(er) dilec(tio)nem dei. Na(m)
p(er) cari(tat)em p(ri)mus (con)sequit(ur) eius as-
simila(tio)nem (et) fr(ater)nam dilec(tio)nem. Duo
ig(itur) fac(it) ap(osto)lus. p(ri)mo ca(pitul)o. q(uia) ut
filij dei no(m)i(n)em(ur) ondit q(uod) i(n) nobis
d(ebe)t ee p(ri)mo divina assi(mi)la(tio). S(ecundo) d(e)cla(r)at
q(uod) i(n) nobis d(ebe)t ee fr(ater)na dilec(tio)
ij ibi. Nolite mirari. Illa aut(em) que
i(n) nobis op(er)ant(ur) divina(m) assimila(tio)nem
q(uae) n(ost)ri ad p(ri)mus vident(ur) ee q(ua)tuor. P(ri)m(a)
est dei filij app(ar)itio (et) n(ost)re refor-
matio. S(ecund)a e(st) p(e)c(ca)tor(um) detestatio. T(er)ti(a)
e(st) iusti(ti)e op(er)atio. Q(ua)rtum e(st) p(ri)mus
dei imitatio. Q(ui)ntu(m) e(st) odij (et) ranc-
coris remotio. Dividi(tur) ig(itur) ista
p(ar)s i(n) v. p(ar)tes s(ecundu)m q(uod) ex istis q(ui)nq(ue)
indicat ap(osto)lus istos gentiles
ad divina(m) assimilatio(n)em p(er) q(ua)m filij dei
appellant(ur). ij ibi. Omnis qui fa-
c(it) iij ibi. Filioli. iiij ibi. Omnis q(ui)
natus e(st) ex deo. v ibi. In hoc. In
p(ri)ma p(ar)te intendit t(a)le(m) r(ati)onem.
Et m(ari)nq(ue) voluit d(eu)s filij nomina(n)-
d(u)m scit(ur) mi(hi) distare i(n) p(rese)nti (et) sic
ip(su)m mund(us) odi(t) ut cum apparuit
dei filius i(n) futuro similes ei effi-
ciamur. S(ed) nos gentiles debeis
h(oc) velle filij dei nomi(n)a(ri) p(ro)p(ter) cari(tat)em
q(ua)m ipse h(abe)t nos. l(ic)et p(er) q(ua)m ipse vult
nos i(n) suos filios adoptare ig(itur) (et)c.
D(icit) s(ecund)o. Videte h(oc) e(st) diligent(er) (con)sid(er)ate
qualem cari(tat)em dedit nobis d(eu)s p(ate)r ut dei
filij no(m)i(n)arem(ur) (et) simus. q(uod) p(ro)p(ter) h(oc) i(d est)
p(ro)p(ter) dilec(tio)nem dei mund(us) no(n) novit nos
q(uia) no(n) novit eu(m). h(oc) e(st) no(n) novit
p(at)rem a quo cari(tat)em (et) dilec(tio)nem tal(em)
h(ab)emus ei(us) filij no(m)i(n)am(ur). Vn(de) s(upe)r s(an)c(t)o
Ezi(ch)i(e)li vult filij dei simus p(er) ei(us) ad-
optatione(m) (et) no(n)du(m) apparuit

quid erim(us) in futuro. Scim(us) q(uoniam) cu(m)
apparuit i(d est) s(ecund)o adve(n)tu similes ei erim(us)
q(uia) i(m)mortales i(m)passibiles s(ecundu)m cor(pus)
sicut dei filius e(st) ut glo(sa) d(icit). Q(uoniam)
videbim(us) eu(m) sicuti e(st) i(d est) q(uod) e(st) cu(m) ipa
sue divinitatis s(ub)st(anti)a (con)templabim(ur). q(uo)d
i(n) hac vita nulli ho(min)u(m) (con)ced(itu)r. ut
q(uia) glo(sa) exponit. Et omnis qui h(abe)t hanc
spem vi(delicet) q(uod) ad si(mi)litudine(m) dei p(er)ve(n)-
tur(us) sit sa(n)ctificat se sicut et ille s(an)c(tu)s e(st)
no(n) sicut ad eiusde(m) s(an)c(t)itat(em) p(er)ve(n)ie(n)do
s(ed) sicut ei(us) s(an)c(t)itate(m) imitando.
Est aut(em) (con)si(deran)d(u)m q(uod) t(a)le(m) cari(tat)em dedit
nobis d(eu)s p(ate)r ut p(ro)p(r)ia(m) (con)sequim(ur) t(a)ia
bona i(n) p(rese)nti (et) t(a)ia bona i(n) futuro. Na(m)
i(n) p(rese)nti (con)sequimur divina(m) filia(tio)nem. Mu(n)di
rep(ro)ba(tio)nem (et) divina(m) s(an)ctifica(tio)nem. P(ri)mo (con)-
sequimur n(am)q(ue) i(n) p(rese)nti divina(m) filia(tio)nem
Q(uonia)m si possimus eu(m) ama(r)e possim(us)
filij eius appellari. no(n) quide(m) carna-
les. sicut illi qui nasc(u)ntur ex
sanguinib(us) et ex volu(n)tate viri aut
ex volu(n)tate carnis. s(ed) sp(irit)uales. si(cut)
illi qui nascu(n)tur ex fo(n)te baptismat(is)
vn(de) Joh(annis) i(o) d(icitu)r. Dedit eis p(otes)tatem
filios dei fieri hijs qui cred(u)nt i(n) no(m)i(n)e
eius q(ui) no(n) ex sanguinib(us) neq(ue) ex vo-
lu(n)tate carnis neq(ue) ex volu(n)tate viri
s(ed) ex deo nati su(n)t. S(ecund)o (con)sequimur mu(n)di
rep(ro)ba(tio)nem q(uia) tales diligentes d(eu)m
no(n) (con)gr(u)ant mu(n)d(o). n(ec) mu(n)d(us) (con)gr(u)at
eos. S(unt) eni(m) ipsi (con)t(ra)rij mu(n)do (et) mu(n)d(us)
(con)t(ra)rius e(st) eis. N(am) v(er)o r(ati)o q(uia) mu(n)dus
no(n) (co)gnovit ip(su)m d(eu)m a quo t(a)le(m)
dilec(tio)ne(m) h(ab)emus. vn(de) Jo(annis) i(o) d(icitu)r. In p(ro)p(ri)a
venit (et) sui eu(m) no(n) receperu(n)t. In
mu(n)do e(ra)t (et) mu(n)d(us) p(er) ip(su)m f(ac)tus est
(et) mundus eu(m) no(n) (co)gnovit. Et ipse i(n) eod(em)
ev(angeli)o testat(ur). Si mundus vos odit Joh(annis) xv
scitote q(uia) me p(ri)orem vob(is) odio
h(abui)t. T(er)tio (con)sequimur (et) i(n) ita s(an)c(t)ifica(tio)nem
q(uia) si hanc spem h(ab)emus i(n) p(rese)nti q(uo)d
debem(us) resurge(re) cu(m) xp(ist)o in gloria

... dedit

... p(er) qua(m)

~ fil(ius)

omnes cog(noscet) ...

Ep(istol)a

n(obi)s p(er)cipit t(a)ia bona (con)sequi(mu)r i(n) p(rese)nti (et) t(a)ia i(n) futuro

sāficam9 nos ipos/ h̄. est pu̅ificam9
nos ab om̄ erro̅e/ sicut ipe s̄cus
ē. Unde Joh. xvii° scribit̄ Ego sā
fico meipm̄ ut ipi sā sint in u̅itate. — x his
Justificatio aut̄ ꝯsequit̄ tria bona — silr
ī Deo ei9 ꝯgnicōez. S°̄ eius assilacōez
Tcio eius aptaz visione/ Nam
p° ꝯsequim̄ eius pfcaz ꝯgnicōez/ qr
tūc amb9 ꝯgnoscetur deus ī suis — omnes cogo
indicia faciens/ qui nunc ī puti igno — scēs eū.
trix ī iniuriaz paciens/ S°̄ ꝯsequim̄ — v̄n Bnardus
ei9 assimilacōez/ qr similes ei9 imor
tales z ipassibiles existentes sicut
ipe ē. Ad phy. iii° scribit̄ Saluatorē
expectam9 dnm̄ nr̄m
ihm̄ xp̄m qui reformabit corpus
humilitatis nr̄e Tcio ꝯsequimur
eius aptam visionē/ qr videbim9 eū
sicuti est. Nam amota om̄i velamine
z remota om̄i obscuritate eum apte
ī sue diuinitatis eēncia ꝯtemplabi
mur. vn̄ Aplus/ ad Cor. xiii° Vi
demus nunc p speculū ī enig
mate/ tūc facie ad faciez/ No aut̄
tunc ipm̄ dm̄ p ūitiās speculā
bim9 qr ē ipm̄ ꝯgnosce p speculū
enigmatice/ Sz imediate p se ipm̄
videbim9 h̄. ē eum eū facie ad faciē
ītueri. Omnes ante tūc ipi9 dim̄
apte apphendem9 nō tm̄ ipm̄ cop
phendem9/ cū h̄eat lucē inaccessibilē
z sit pelagus sbe ifinite nō pt
p̄ ifinitatē eius ab aliq̄ creatura
cophendi/ Omnia aut̄ ista bona
Aplus tangit ī lra. Deinde cū dr̄.
Omnis qui facit zc. hic ponit̄ sm̄
qd facit nos deo assimilari z est
pctoz detestacō. Intendit aut̄ tale
ī dz Qui cumq; vult ī deo maneē
z deo pfte assimilari dz detestari
pctm̄ z omez iniquitatē Sz vos
gentiles debetis h̄. velle/ io zc.
Dicit g° Non solum vos debetis
ipos sāificare ut possitis deo
assimilari Verz ē debetis pctā
detestari. Qnia Omnis qui pctm̄
facit z iniquitatē facit. Cui9 rō ē
qr pctm̄ z iniquitas qr iniquitatez
vitare potestis/ Qnia scitis hoc ē
scire debetis/ qr ille sc̄s dei filius ap
paruit ī carne ut pctā tolleret/ z vē
tollere potuit. Qnia vē tollere po
tuit. Quia pctm̄ ī eo nō fuit/ ut
ē ymo z Omnis ī eo manet ī eo nō
peccat/ Et ꝯuerso Omnis qui peccat
nō videt eū p fidem z caritatē nec
ꝯgnouit eū p vite sctitatē Est
aut̄ ꝯside dū qr ppt tria debem9
pctm̄ detestari p° ppt ei9 iniquitatē
S° ppt dei filii aptā īmunitatē
Tcio ppt ei9 societatē Homo naq;
vitare debem9 ipm̄ pctm̄ ppt eius i
iquitatē Nam omne pctm̄ ē iniqtas
siue loquim̄ de pctō originali/ siue
de pctō actuali Nam iniquitas
idem sonat qr queda inequalitas
sic ig̃ homo ī statu inocentie erat
fuit ī quada equalitatē/ qr aīa
erat subiecta deo/ z corpus aīe
erat subiectū. Sic p pctm̄ eius
talis equalitas fuit remota/ z
fuit ī nāa huāna ītroducta in
equalitas siue iniquitas/ qr sicut
aīa fuit īobediens deo. sic
corpus īobediens aīe/ ī qua in
iquitatē vl inequalitatē quilz nascit̄
z h̄c m° loquit̄ de iniquitate pphā
ī ps. cū dr̄. Ecce ī iniquitatibz ꝯcept9
sum z ī pctis ꝯcepit me m̄r mea
Si aut̄ loquimur de pctō actuali
pctm̄ ē tale z iniquitas Nam sm̄
btm̄ Aug9 Virtus ē equalitas
aīe vndiq; rōni ꝯsonaciens
Cum ig̃ p pctm̄ virtus z gra tollat̄
oportz qr diffinicō pctī p oppo9
et dicat̄/ quid ē pctm̄/ est inequa
litas siue iniquitas aīe vndiq;
rōni dissenciens/ vn̄ Aug9 ned
dicat. Aliud ē pctm̄/ z aliud ē

Nos ppt tria debemus pctm̄ detestari

iniquitatis. Nec aliquis dicat, homo
peccator sum. ~~Quia omnis qui facit~~
iniquus non sum. Quia omnis
qui facit peccatum facit iniquitatem.
Nam peccatum est dictum vel factum vel con-
cupitum contra legem dei. Et quia iniquus
semper operatur vel dicit vel con-
cupiscat contra legem dei, ideo oportet
quod qui facit peccatum facit iniquitatem.
Debemus igitur peccatum primo detestari propter
eius iniquitatem. Secundo debemus detestari
ipsum propter dei filii aperte immunitatem.
Nam sicut peccatum non fuit in ipso, immo
ad hoc venit in mundum ut peccata tolleret
iuxta illud Joh. 1° Ecce agnus dei,
ecce qui tollit peccata mundi. Et nos
debemus ipsa peccata vitare ut similes
cum eo aperte immunes esse possimus.
Nam ipse filius tollit peccata commissa
dimittendo, tollit peccata futura con-
silium gratie tribuendo, tollit a nobis
omnem miseriam adducendo in quo non
peccat ut perducendo. Ideo ecclesia primo
semel in fine agnus dei dicit miserere
nobis. Sed ultimo agnus dei dicit in fine
dona nobis pacem. Primus agnus dei
dicitur propter illos qui sunt in mundo.
Secundus agnus pro illis qui sunt in purga-
torio. Sed tertium autem dicitur propter illos qui sunt
in celo empireo, ubi est summa pax
et requies. Tercio debemus vitare peccatum
propter ipsius dei societatem. Quia omnis qui
manet in deo societatem cum
ipso non peccat et omnis qui peccat non
cognoscit ipsum. Nam si dicimus quod
societatem habemus cum ipso et in tenebris
peccatorum ambulamus, mentimur et veritatem
non facimus, ut dicitur Joh. 1° c°.
Unde cum dicit filioli nemo se-
ducat vos, hic ponitur tertium quod facit
nos assimilari deo, et est iustitia. Et ideo talis
qui vult assimilari deo debet
iustitiam operari in deo se subici-
endo et peccata et opera diaboli vitando.

// et hoc est iusti-
cie operatio.

Sed vos gentiles debetis hoc velle.
Igitur etc. Sed tertio filioli nemo sedu-
cat vos, hoc est nemo vos decipiat.
Quia qui facit iustitiam iustus est
sicut et ille, id est Christus, iustus est imitando
ipsum. Qui autem facit peccatum ex diabolo
est non per originis creationem sed per
operis imitationem. Hoc modo Christus
locutus est iudeis Joh. viii° Vos
ex patre diabolo estis. Unde causam
subdit: quia ab initio diabolus peccat.
Th'
In hoc apparuit filius dei ut dissol-
vat opera diaboli, hoc est ut dissolvat illa
naturaliter que a diabolo traxit homo. Nam
Adam a deo factus est, sed a diabolo
peccando natus est. Ergo tales nos
genuit qualis ipse fuit. Ideo omnes
nascimur peccatores. Christus igitur natus est
ut dissolvat peccata hominis et redu-
cat ad vitam eternam, ut glosa exponit.

Hic primo utrum diabolus ab initio peccavit

Queret autem aliquis utrum
diabolus ab initio peccavit, et videtur quod
non, quia secundum communiorem opinionem
ipse fuit creatus in gratia. Sed si in eodem
instanti in quo ipse fuit creatus in gratia
peccavit, in eodem instanti fuit bonus
et malus, quod est impossibile contradictorium.
In contrarium est glosa que exponit hoc
verbum: diabolus ab initio peccat, aut
quia diabolus ab initio sue creationis
incipiens peccare peccat continue usque
in presens. Dicendum quod duo sunt que
faciunt difficultatem in hac questione.
Primum est illud quod questio supponit. Nam
videtur supponere angelos creatos
esse in gratia. Secundum est illud quod querit.
Nam querit questio utrum possit esse illud
quod angelus ab initio peccavit si
in gratia fuit creatus. Primum igitur tamen placet
tenere angelos creatos esse in gratia,
triplici potest ostendi et declarari. Primo ex
parte dei gratiam infundentis. Nam licet
gratia non debeatur alicui nature,
quia sic non esset gratia, deus tamen ratione sue

liberalitatis nulla creatur disposite
ad gratiam recipiendam ipsam denegat
Ergo in dispositio nulla in angelica natura erat
in principio creationis ad recipiendam
divinam gratiam / nec invidia esse poterat
ex parte dei adipiscendi finem eorum / Adhuc
posset dici eos esse in gratia creatos / Et hoc
sic patet ex parte ipsius angeli gratiam reci-
pientis / Nam angelus non fuit
malus creatus quod omnia ut dicitur
Gen primo Vidit deus cuncta que fecerat
et erant valde bona / Oportet ergo quod
fuit creatus bonus Sed talis bonitas
creature in natura angelica non potest intelli-
gi solum de bonitate naturali / quia sic post
peccatum angeli mali dicuntur boni ut
bonitate cum bona naturalia integra rema-
serint in eis / Ergo oportet quod intelligatur
de bonitate gratuita que est per gratiam et sic
omnes boni hoc est in bonitate gratie sunt
creati / Tertio hoc ostenditur ratione ipsius
gratie beatitudinem merentibus / Nam planum
est angelos primum actum meruisse
eorum ruinam / quia averterunt se a bono in-
commutabili / Ergo per eorum actum poterant
mereri ipsorum beatitudinem / Sed per solum
actum liberi arbitrii gratia non informatum
nullus beatitudinem mereri potest / Quia
sic possemus etiam consequi ex propriis na-
turalibus / Oportebat ergo angelos gratiam
habere ex primo pacto ipsorum poterant
beatitudinem mereri vel habere / Et hoc autem quod
quo queritur de facili solvitur / Nam
supposito pro nunc dictos angelos
in gratia fuisse creatos / salvare possumus
quod dyabolus vel angelus malus ab
initio sue creationis peccat [illegible]
Nam ut glossa dicit / Non taliter debemus
ymaginari quod postquam angeli fuerunt
a deo creati per eorum actum liberi arbitrii
gratia informati potuerunt se convertere
ad bonum incommutabile et tamquam fini
adherendo / et potuerunt se ab eo avertere
cum dimittendo / ita quod primus actus eorum
potuit esse bonus et meritorius. Et
potuit esse malus / non tamen eodem modo /
quia poterat esse bonus ratione gratie
voluntatem ipsam informantis / Et malus
non ratione libertatis voluntatis in malum
appetere et ad malum finem se convertere /
Nec in eodem instanti fuit malus et
bonus / quia durans instans unum crea-
tionis / in quo potuit esse bonus et malus
non instans durans actionis et sive
aversionis vel operationis in quo potuit
dici malus / Non sine fuit in gratia
creatus ipse angelus / sive non.
Sequitur verum esse dictum apostoli quod dyabolus
vel angelus malus ab initio
peccat / Unde cum dicitur Omnis qui
natus est ex deo. Hic ponit m[illegible]
quod nos faciat assimulari ipsi deo / Et est ipsius dei imitatio
tertiam rationem / Quicumque volunt
ipsi deo assimulari debent ipsum
deum imitari / et hoc per gratiam incorporari
Sed vos gentiles debetis hoc velle
ergo etc. Dicit ergo Omnis qui natus est
ex deo per baptismum peccatum non facit
quoniam semen ipsius in eo manet hoc
est verbum dei seminatum in ipso / et non
potest peccare quoniam ex deo natus est hoc
est quamdiu verbum dei et caritas dei non potest
peccare vel non peccare hoc est finaliter
in peccato perseverare / maxime est qui est
predestinatus ad vitam eternam ut scribitur
Mt vii°. Non potest arbor bona
fructus malos facere / Unde cum dicitur
In hoc manifestati sunt filii dei hic
ponit quartum quod facit nos ipsi deo assi-
milari / et est iste talis / Quicumque vo-
lunt deo assimilari debent odium et
invidiam et rancorem omnem deponere
Sed vos gentiles debetis hoc velle
ergo etc. Dicit ergo In hoc manifestati sunt
filii dei et filii dyaboli hoc est in tantum
[illegible] secundum Augustinum. Sola caritas est que
dividit filios dei et filios dyaboli
Nam omnis qui non est iustus
ipse homo non est ex deo et qui non diligit.

manet in eo

h 2°

et est odii et rancoris remotio

supra

fratrem suum non est iniustus / quia non obseruat legem que dicit. Diligo proximum sicut teipsum. Et quod iniusticia sit in obseruacione legis que est de dileccione manifestat dicens. Quam hec est annunciacio. quam audistis ab inicio. supra ... ut diligatis alterutrum / Non sicut de loco mo / sicut Cayn. qui ex maligno erat. hoc est ex dyabolo ipsum imitando / ideo quod occidit fratrem suum scilicet abel prout dicitur Gen. iiii. Cum essent in agro consurrexit cayn adversus fratrem suum abel. et interfecit eum. Quia opera eius scilicet cayn maligna erant. quia est invidia plena. ideo fratrem suum dileccionem habere non poterat / Opera autem fratris sui iusta erant et bona. Nam ut dicit beatus Augustinus Ubi est invidia ibi non est fraternus et fraternus amor / Et subdit. Opera Cayn mala non dicit nisi invidia et odium fratris. Sed opera abel iusta et bona. non dicit nisi caritate a qua omnia habent que sunt meritoria et bona et iusta.

Et subiungit causa quare eum occidit

Nolite mirari fratres. Sicut supra dicebatur. Duo erant necessaria ad dignam filiationem scilicet dei quod consequimur per eius dileccionem assimilacio et fraterna dileccio. Postquam igitur apostolus ostendit / quod in istis gentilibus debet esse diuina assimilacio. In parte ista declarat quod in eis debet esse fraterna dileccio. Et de hoc in tertium est diuiditur quod proximum nostrum tenemur tripliciter diligere / primo ipsum in propria persona diligendo / secundo in necessitate subueniendo. Tercio de pro bono et vero testimonium perhibendo. per primum remouetur proximi infectio per secundum remouetur bonorum temporalium iniqua retencio.

7 de proximo triplici diligendo

vii

... tercium remouetur proximi diffamacio. Tria igitur facit apostolus / primo quod isto triplici modo docet ipsum proximum firmam dileccionem habere / ibi. Quam habuit substantiam / ibi. Filioli mei. Circa primum tria facit / primo quod triplex probat ipsum proximum in persona sua caritate esse diligendum / Nam primo probat hoc ex mortis liberacione. Secundo ex vite eterne consecucione / Tercio ex ipsius dei imitacione / ibi. Qui non diligit / ibi. In hoc cognouimus. In prima parte intendit talem racionem. Illi debent firmam dileccionem habere quibus per huius dileccionem sunt translati et liberati de morte ad vitam. Sed vos gentiles estis tales / ideo etc. Dicit ergo. Nolite mirari fratres si odit vos mundus. quia nos scimus per certitudinem / quod de morte translati sumus ad vitam / ad vitam ... quoniam diligimus fratres / Est autem considerandum quod status religiosorum et aliorum secularium describitur in hiis verbis triplex / primo racione status secularis quod diminuitur ipsi in persecucionibus. Secundo racione status religiosi ipsi contemplacionibus. Tercio racione finitatis et utilitatis contencionibus. Primum tangitur cum permittitur. Nolite mirari si mundus vos odit. Secundum notatur cum dicitur. Nos scimus quoniam de morte translati sumus ad vitam. Sed tamen videtur cum subiungitur. Quoniam diligimus fratres. Status autem seculi reddit ipsius triplex / primo racione eorum erronee ymaginacionis / Nam mundi amatores preponunt ista temporalia spiritualibus. Quia volunt fruendis et fruunt utendis / igitur summa puritatis in religiosis contraria eorum facientes despiciunt / Sed in sclares in die iudicii videbunt vos religiosos computatos inter filios dei. Se vero inter filios dyaboli. inuabunt in subitacione in speciali salutis sua dicentes reprehendentes eorum et

7 2o

unde aug

caritatem. Nos insensati reputabamus vitam illorum insaniam et finem illorum sine honore. Ecce quomodo computati sunt inter filios dei et inter sanctos sors illorum est. Unde non debet mirari sancti et religiosi viri si odiuntur a mundo. Quia mundus solum diligit dilectores mundi. Viri autem religiosi sunt in carne et vivunt preter carnem, quod est magis angelorum quam hominum. Ideo merito a mundo odiuntur. Secundo redditur ipsis ratione eorum voluntatis in sanctis. Nam mundi amatores preciso sunt infra quia non diligunt ipsum deum in quo recipitur omnis bonitas et omnis vero boni et in hoc consistit iusto ipsius voluntatis. Vnde aug. Unde Augustinus de trinitate reprehendit illos qui diligunt ista temporalia bona dicens quid plura bonum hoc et bonum illud tolle hoc et tolle illud et considera ipsum bonum si potes et ita videbis deum non alio bono bonum sed bonum omnis boni. Tertio redditur ipsis ratione diversorum negociorum implicationibus. Nam ea que sunt in mundo ut dicit Iohannes est aut concupiscencia carnis aut concupiscencia oculorum aut superbia vite. Oportet igitur illos qui sunt in mundo talibus implicati et talia diligere et concava. Igitur ipsorum ymaginacio dicetur cum dicitur Nolite mirari. Voluntatis iusto notatur cum additur Si odit vos. Sed implicacio ipsorum notatur cum adiungitur mundus.

3o Secundo describitur vita sanctorum virorum ratione status in quo sunt contemplacionis qui status redditur perfectus tribus modis oppositis illis quibus status seculi reddebatur imperfectus. Primo ratione intellectus infallibilis veritatis quia divina est auctoritas cui credimus et maior est eius auctoritas quam totius humani ingenii perspicacitas quia innititur divine sapientie que est vera veritas et vita. Unde Iudei apostolorum veritate coacti dei filium qui est dei virtus et dei sapiencia veritatem appellabant dicentes Magister scimus quia verax es et viam dei in veritate doces. Secundo ratione dulcedinis qua gustant suavitatem. Nam sancti viri translati sunt et remoti ab istis temporalibus ad spiritualia et quia temporalia turbationes et tristicia inferunt eorum amatoribus. Spiritualia vero semper inferunt leticiam et gaudium. Iuxta illud psalmi Gustate et videte quoniam suavis est dominus. Ideo optime sanctos viros magna [illegible] dulcedine. Tertio ratione principii cui sunt coniuncti inseparabilitatis. Nam ut dicit Gregorius Augustinus Sicut anima est vita corporis sic deus est vita anime. Sicut igitur homo dicitur vivere corporaliter quando corpus coniunctum est anime, sic homo dicitur vivere spiritualiter cum anima coniuncta est deo. Talis autem coniunctio est per amorem maxime quia qui adheret deo per dilectionem et amorem efficitur unus spiritus cum eo secundum apostolum. Primum istorum tangitur cum dicit Nos scimus. Secundum tangit cum adiungit Cum translati sumus. Sed tertium notatur cum subinfertur De morte ad vitam. Tertio describitur status sanctorum virorum ratione fructus et utilitatis consecucionis. Et hoc quod ponitur Cum diligimus fratres. Nam utilitas hominis in hoc consistit ut quis sit ordinatus in conspectu dei et in conspectu proximi et in seipso. Talis autem ordinatio potissime dicetur per dilectionem quia ex caritate homo tenetur diligere deum seipsum et proximum. Unde cum ille legisdoctor quesivisset a Christo magister quid faciens vitam eternam possidebo, et Christus respondisset ei ~~quid legis in lege. Et ille dixit~~ Diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo et ex tota anima tua. Et proximum tuum sicut teipsum. Et subditur hoc fac et vives. Unde cum dicitur Qui non diligit manet in morte. Hic ponitur status in contrario [illegible] consecucione quod talis est. Quicumque nolunt consequi vitam eternam

dat hre dilcom fratrem/ et ista pbat:
Quia omnis qui no diligit ma-
net i morte. hr vitam etnam ipse "net
manentem/ et talis e homicida qui
no diligit/ Sz nos gentiles debet
hr velle ig' ec. De. g. Sz dico q
tristicia sumus de morte ad vitam/
qm diligimus fres/ qm qui no di-
ligit manet i morte/ ca. Omnis Cuius pba° e
qui odit fratrem suum homicida est
Et scitis h' est scire debetis. Qm
omnis homicida no hz vitam etnam
ipse manentem. h' e. dei intuitiva vi-
sione est vita etna.

Ps.

Verum est quod qui odit fratrem est homicida

¶ Quereret aut aliqs vtrum
omnis qui odit fratrem suum sit homi
cida e/ et videtur q no/ qr peccatum vo-
luntatis et opacionis sunt distincta
Sz qui odit fratrem suum peccat
solum corde/ no corpe/ no et h'n
contrarium e. Aplus/ Dicendum q
aliquis pt dici homicida in or
mois. pmo provocatione. Scdo voluntate
et iracundie. Tercio preciacone. Quarto
opacione. Ille enim d' homicida p
vocacione qui ex odio quod ad
pximum ondit/ provocat ipm ad homi
cidium ppetrandum/ et talis magis d'
homicida provocacione q' racione
qr e via homicidij/ vn glo. hr mo
loquens homicidio dat/ sup isto
vbo. Quia qui ex odio insequitur fratrem
pvocat ipm ad iracundiam et discor
diam/ Et sic qntum in se e provocat eum
ad homicidium. Nam ut scribitur
pvbior. x°. Odium provocat rixas
Delecto aut opit vniusa dlicta
Scdo volunte aut et iracundie quis d'
homicida/ qui ppt odium et iracundiam
qua ad pximum hz ipm in sua volunte
occidit. qntum in se e/ Sz q modo
dyabolus homicida appellatur
iuxta illud Joh. viij°. Ille homi
cida erat ab inicio/ preciacone

no homicida d' qui penetrat fris
destrom necz pse remanet ni ipe
occidat et talis etiam active homicida
pt appellari Et h' modo de homicidio
loquitur Augus sup hunc locum
vbi ait. No monet aliquis manus
et homicida indicat/ Sz opacone
aliquis d' homicida/ qn corpalit
pximum interficit/ de quo dictum est
Exodi. xx°. No occides/ Et quamvis
hic vltio mo pprie homicida ap-
pellet/ tn qr p omnis modos sup dcos
ho pcat mortalit/ licz sm magis
et minus Sz omnis pfatos modos pt
aliquis homicida nominari ¶
Deinde cu d' In h' cognovimus caritatem
dei. hic po' tercia ro sumpta ex v'
imitacoe/ et est ro talis/ Omnis xpi
ano e imitandus xpus incarnatus/ Sz v' tanta
dilcom hunt erga nos q vitam suam
corpalem pro nobis morti exposuit
Sic et nos imitando fres debemus
diligere q vitam nram corpalem pro eis
si necesse fuit morti exponamus
Dt. go. In h' cognovimus caritatem dei
qm ille. s. xpus qui fuit ds et ho
pro nobis animam suam. h'. e. vitam
corpalem posuit. fm illud Joh. x°.
Animam meam pono pro nobis. Et nos p
fratribus nris debemus animas nras
"solu ponere. Sz h' e pfectorum animam suam
ponere pro fratribus. vn Aug' super
Johem ait. pfecta caritas est illo q
paratus e animam suam pro fratribus ponere
Et subdit. Sz nunquid cum nascitur statim
pfecta e i mox pficiatur nascitur/ cu fuit
nata nutritur/ cu fuit nutrita aug
mentatur/ cum fuit augmentata per
ficitur/ cu fuit pfecta tunc d' Cupio
dissolvi et esse cu xpo ¶ Deinde cu d'
Qui habuerit substanciam huius mundi. Hic
docet et ipm pximum hre dilcom
Sibi i necessitate subveniendo
et e ro talis. Quicumqz volunt ita

Tangit hic duplex casus in quo elemosinam facere necessitatis est et precepti. Unus accipitur ex parte facultatis scilicet quando aliquis habet superfluum victui et vestitui considerato necessitatibus persone et status non solum secundum presentem statum sed etiam secundum ea que probabiliter possunt occurrere et frequenter occurrunt. Et secundum hoc dicit Luce quod superest date elemosinam. Unde Basilius famelici panis est quem tu tenes, nudi tunica quam in conclavi servas, discalciati calceus qui apud te marcescit, indigentis argentum quod possides inhumatum. Quocirca tot iniurias quot dare vales. Et hoc idem dicit Ambrosius super Lucam et ponitur in decreto xlvii dist. c. Sicut hii in fine. Et hoc notatur in hoc quod dicit hic: Qui enim habuerit substantiam huius mundi i. divicias superfluas modo dicto. Secundus casus accipitur ex parte recipientis scilicet quando patitur urgentem necessitatem et non apparet unde sustentari possit nisi per elemosinam istius. Et tunc tenetur dare non solum de superfluo sicut in casu primo sed etiam de necessario non persone sue secundum individuum considerate quia plus quilibet sibi tenetur quam alteri si sit in necessitate simili sed tenetur de necessario sui status. Namque quilibet debet se restringere ut proximo adiuvet in ultima necessitate. Et secundum hoc subditur hic in littera: Et viderit fratrem suum necessitatem habere scilicet ultimam etc. N. de Lira

ipsum proximum dilectionem habere debet et in necessitatibus subvenire. Sed vos gentiles debetis hoc nescire etc. Dicit Glosa: Qui enim habuerit substantiam huius mundi et viderit fratrem suum necessitatem habere et clauserit viscera sua ab eo quomodo caritas dei in eo est vel quomodo caritas dei manet in ipso q. d. non habet caritatem dei in se qui de rebus temporalibus proximo non vult subvenire. Et est notandum considerandum quod iste res temporales sunt concesse homini ad necessitatem non ad superfluitatem. Iuxta illud Apostolus ad Thimo. Habentes alimenta et quibus tegamur hiis contenti simus. Qui igitur habet rerum temporalium superfluitatem ex precepto tenetur ad proximi subvenire quia qui habet duas tunicas det unam non habenti. Qui vero solum habet ad necessitatem tenetur ad compassionem quia ut scribitur Prover. Qui clauserit aurem suam ad clamorem pauperum clamabit et non exaudietur. Deinde cum dicit Filioli mei non solum etc. hic docet etiam ipsum proximum esse fraudandum de ipso verum et bonum testimonium perhibendo et tamen facit. Nam primo ostendit quod erga proximum debet esse pura dilectio primo quod debet esse vera locutio. Secundo debet esse vitiatas locutio. Tertio quod debet esse absque fraude ve... inspectio i. ibi Iuxta ... in ... Karissimi. In prima parte intendit talem rationem. Illi qui volunt alios diligere dilectione bona et meritoria debet eos diligere non solum lingua sed opere et veritate. Sed vos gentiles debetis hoc nescire igitur etc. Dicit Glosa Filioli mei non ... diligamus verbo neque lingua tamen simpliciter sed et opere et veritate. Et est autem considerandum quod vera dilectio tamen debet habere. Nam primo in cogitatione debet esse recta intentio ut non nequiter sed pure quis alterum diligat. Nam ut scribitur

Eccl. vi°. Amica neque dispendit eum qui habet illam et ... inimica sui dat illam. Secundo in lingua debet esse vera locutio. Quia ut dicit Prov. xvii°. Qui perversi cordis est non invenit bonum et qui vertit linguam incidet in malum. Tertio in opere debet esse necessitatis subventio. Nam secundum Gregorium probatio dilectionis est exhibitio operis. Et ... xviii°. dicit Omni tempore diligit qui amicus est et frater in angustiis comprobatur. Non ergo debemus diligere verbo vel lingua sed opere et veritate. Deinde cum dicit In hoc cognoscimus. Hic ostendit quod erga proximum debet esse veritatis locutio et in talibus. Ille potest se cognoscere veritatem etiam dicendam habere erga proximum qui in conspectu dei humiliat cor suum. Sed vos gentiles debetis cognoscere talem veritatem habere igitur etc. Dicit Glosa In hoc cognoscimus quoniam ex veritate sumus. Hoc est in ipso dei filio qui est via veritas et vita ut dicit Io. xiiii°. Et suadebimus. Hoc est in conspectu eius scilicet dei suademus corda nostra hoc est si quid dicemus vel faciamus totum faciamus intuitu superne mercedis ne simus similes illorum de quibus scribitur Mt. vi°. Attendite ne iustitiam vestram faciatis coram hominibus ut videamini ab eis alioquin mercedem non habetis apud patrem vestrum. Si tamen de aliquo dicto vel facto cor nostrum reprehendit nos nullus debet desperare. Quoniam si reprehendit nos cor nostrum maior est deus corde nostro et novit omnia. Namque ipse solus novit abscondita cordis et omnia nuda et aperta sunt oculis eius. Deinde cum dicit Karissimi si cor nostrum non reprehenderit nos etc. Hic ostendit quod de offensa adeo debet esse vere inspectio

2°
vi
dilectionem
3°
... dilectio ... debet habere
xviii°

Et est ratio talis. Cum enim quis offendit
dent habere talem fiduciam ut adeo
debeat veniam impetrare. Sed vos gen-
tiles aliquando offendistis. Io. 2o. Ka-
rissimi. Si cor nostrum non reprehen-
dit nos fiduciam habemus ad deum. Hoc
3. Si extra maliciam non reprehendit
nos cor nostrum debemus fiducialiter
veniam impetrare a deo. Et quidquid
pecierimus ute accipiemus ab eo.
Quoniam mandata eius custodimus
et ea que sunt placita coram eo facimus.
Et hoc est mandatum eius quod semper
custodimus ut credamus in nomine
filii eius Iesu et diligamus alter-
utrum sicut et mandatum dedit nobis.
Et qui servat mandata eius in illo
permanet per dilectionem eius. Experi-
mento percognitorum. Et in hoc scimus
quoniam manet in nobis. [illegible] de spiritu
sancto suo dedit nobis. Qua omnibus
qui habent fidem et caritatem testatur
spiritum sanctum in se manere. ¶ Est autem con-
siderandum quod apostolus tangit maiora
ista propter que quis potest fiducialiter
sperare suam peticionem exaudiri.
Primum est petentis consciencie purificacio
quia si aliquis est ita purus quod
non reprehendit eum cor suum
de aliquo peccato scilicet contra propter peccatum a
deo eum fiduciam accipiendi. Unde
eum dicunt iudei ceco nato. Da
gloriam deo quia hic homo qui
aperuit oculos tuos peccator est.
Respondit eis: Scimus quia deus pec-
catores non exaudit. Sed si quis
dei cultor est hunc exaudit. Secundum
est petentis fidelis dilectio ut
ille qui petit fiduciam habeat reci-
piendi sine aliqua hesitacione
mentis et duplicitate cordis. Cuius contrarium ut
scribitur in canonica Ia. Non existi-
met homo talis quod accipiat
aliquid a domino. Quia vir duplex

animo inconstans est in omnibus viis
suis. Tercium est dominorum mandatorum ob-
servacio. Cum si quis servat domina
mandata et facit que placita sunt
deo potest fiducialiter sperare obtinere
quod petit. Unde Io. xv. Xpistus dixit
discipulis suis. Si manseritis in me
et verba mea manserint in vobis quodcumque
volueritis petetis et fiet vobis. Quartum
est exaudicionis benignitas et larga lar-
gicio et exaudicio. Quoniam Iesus sciamus deum
circa nos manere et ad nos benigni-
ter habere quia de spiritu sancto dedit nobis lar-
giendo proprium xpistum salvatorem [illegible]
summam dilectionem ostendit. Quia ex
recepcione spiritus sancti omnia nobis do-
na tribuuntur. Unde ad Ro. v°. dicitur quod caritas
dei diffusa est in cordibus nostris per
spiritum sanctum qui datus est nobis. Ca iiii

Karissimi nolite.

Ostensa caritate ipsam in
nobis operari divinam filiacionem
in parte ista ut supra dicebatur
ponit probatam caritatem in nobis
operari divinam inhabitacionem. Cuius
evidencia est sciendum quod ad hoc quod
deus in nobis mansionem faciat sunt
duo necessaria. Primum est eius pura et
sincera cognicio. Quia spiritus discipline
effugiet fictum et auferet se a cogita-
cionibus que sunt sine intellectu. Cum
deus commonet se aliis qui ficto
modo ipsum cognoscunt. Secundum est eius
dilectio et sermonis ipsius observacio. Unde
Io. xiiii°. ait ipsa veritas. Si quis
diligit me sermonem meum servabit
et pater meus diliget eum et ad eum veniemus
et mansionem apud eum faciemus.
Domino igitur sicut apostolus primo hortatur
istos gentiles ad puram et sinceram
dei cognicionem. Secundo ad eius dilectionem
et sermonis observacionem ibi.
In hoc cognoscimus. Circa primum

que

lra

Nota maiora sunt que faciunt peticionem sperari exaudiri

Cap. i

duo facit / quia primo premittit non
omni spiritui esse credendum / Secundo docet
probos spiritus malos et fictos cognoscere
ij· ibi fratres cognoscite / suprema parte
intendit idem in idem. Quicumque
voluit deum pure et simpliciter cognoscere
non debet omni spiritui credere propter pseu
do prophetas et apostolos. qui venerunt se
in mundum / Secundo vos gentiles debetis
deum simpliciter et pure cognoscere / igitur et
Secundo probare debetis an spiritus ex deo
sit / dicit igitur karissimi nolite omni spiritui
credere. Nam qui cito credit levis
corde est ut dicitur Ecclesiastici xix° Secundo probate
spiritus si ex deo sint / Cuius causam
subdit. Quia multi pseudo prophete
exierunt in mundum / qui exterius ap
parent boni et spirituales. intus autem
sunt lupi rapaces / ut scribitur Mathei vij°
Deinde cum dicit fratres cognoscite
ponit probos spiritus fictos et
malos cognoscere / Et primo docet eos
cognoscere ex Christi incarnationis con
fessione / Secundo ex eorum impugnatione
tercio ex mundi dilectione / Et quarto
ex caritatis commendatione / Et quinto ex
divinorum [illegible] recognitione.
Sexto ex eorum intellectus perceptione
Dividitur igitur ista pars in vj partes / Secundum
quod istas sex rationes adducit ad
cognoscendum spiritus fictos et lu
pinos / ij ibi. Vos ex deo estis / iij ibi
Ipsi de mundo / iiij ibi. Karissimi / v ibi.
Fratres apparuit / vj ibi. Deum nemo
vidit. Suprema parte intendit [illegible]
[illegible] spiritum dei in se confi
tentur Christum in carne venisse. Secundo falsi
prophete et heretici hoc negant. Igitur potest
[illegible] cognoscere malos spiritus et bonos
Appellantur spiritus homines. qui verba
spiritualia loquuntur / Illi igitur qui sub
specie sanctitatis et [illegible] talia
verborum volunt [illegible] apparere et adherere
sibi inducere dicuntur falsi prophete et falsi

spiritus / et intrinsecus sunt lupi rapa
ces. Dicat igitur Fratres cognoscite spiritus
dei. i. Christum dicit / etc. Omnis spiritus
qui confitetur Ihesum Christum in carne venisse
ex deo. Et omnis spiritus qui solvit
Ihesum Christum. Hec ponendo naturam divinam
ab humana ita quod dicat Christum non fuisse
verum deum et verum hominem: ex deo non
est. Et hic est antichristus de quo audistis
quia veniet et nunc iam est in mundo
per operationem et suggestionem. Quamvis
non per propriam presentiam. Est autem con
siderandum quod apostolus ostendit Christum triplicem
habere unitatem. Nam unam habet unitatem
cum patre et spiritu sancto in divine essencie
identitate. Quia in divina essencia est
idem cum eis. Unde Johannis x°. Ipsa veri
tas ait / Ego et pater unum sumus / Secundo
unitatem habet cum natura humana in perso
nalitate. Nam natura divina et natura humana
in Christo non faciunt duas personas / sed
tantum unam personam. Nam licet sit deus
et homo propter duas naturas. non tamen
duo. sed unus est Christus ut dicitur in symbolo
Athanasii. Et in illa decretali. Firmiter de summa trinitate et
fide catholica scribitur / quod verbum una persona
in duabus naturis unam [illegible] demo
straverit manifeste / Tertiam unitatem
habet cum illis / qui se regulant propriam
in dilectionis conformitate / Quia
qui adheret deo per caritatis et amoris
effectum unus spiritus est cum eo Secundum apostolum
ad Corinthios / Secundum hanc igitur triplicem
unitatem posset aliquis triplicem so
lutionem facere / et posset tripliciter ipsum Christum
solvere. Primo in divine essencie divisione
dicendo / Christum quantum ad naturam divinam
non esse eiusdem essencie ut tamen
patre et filio. Et sic solverunt Christum
arriani ponentes patrem et filium
et spiritum sanctum esse tres deos / Secundo in
humane [illegible] / dei filium veram
naturam humanam de utero virginali
non accepisse / et ipsam in unitate

l^a
[illegible]

l 3^a
Nota quod Christus habet triplicem unitatem

Nota quod [illegible] unitate Christus [illegible] potuit solvere tripliciter

subde
Arriani

manichei

Sarraceni

4 Nos ex deo estis. hic po(nitur) s(e)c(un)da co(n)sumpta ex eor(um) i(m)pugnatione; q(ue) tal(is) est. Illi p(er)t cog(no)sti h(abe)re sp(iritu)m erro(r)is et fals(ita)t(is)

xp(ist)o

vita

n(ec) novu(m)

p(er)sone di(vi)ne non assumpsisse/ 2 sic solvu(n)t x(ristu)m manichei/ dice(n)tes x(ristu)m n(on) h(abuisse) vera(m) carne(m) s(ed) fantastica(m) h(abuisse) (Et) ex ca(usa) i(n) baptis(m)um z alior(um) sac(ra)me(n)tor(um) eccl(es)ie (con)trarietate/ dicendo x(ristu)m n(on) esse i(n)carnatu(m) n(e)c d(e)um ee (con)stituti alia sac(ra)menta p(raete)r sac(ra)menta ueteris legis/ Et sic solvunt x(ristu)m omnes iudei s(ed) et sarraceni z om(ne)s alij qui p(er) baptism(um) z alia sac(ra)m(en)ta eccl(es)ie x(ristu)m u(en)isse i(n) corp(or)e noluit/ Et sicut isti (con)plices x(ristu)m solvunt. Sic eos (con)pl(ur)es possum(us) (co)gnosc(er)e n(on) ee ex deo n(e)c sp(iritu)m dei h(abe)re S(ed) sp(iritu)m err(or)is z falsi(tatis) qui (con)tin(u)e i(m)pugnat(ur) z vincit(ur) p(ro)p(ter) v(er)itatem. S(ed) vos gentiles qui estis ex v(er)itate i(m)pugnastis z vicistis h(er)eticos/ q(ui)a z(elo) d(e)i z(elo) q(ui) solvit x(ristu)m n(on) e(st) ex d(e)o. Sed vos s(cilicet) fili(o)li ex deo estis/ p(er) fide(m) s(cilicet) z ca(rita)te(m)/ z vicistis eu(m). s(cilicet) d(iabol)u(m) u(e)l a(ntichristu)m qui e(st) membr(um) eius/ S(e)q(uitu)r io. Q(uonia)m maior e(st) qui est in vobis q(uam) qui e(st) in mu(n)do. Hoc e(st) deus qui e(st) i(n) nobis maior e(st) ip(s)o dya(bo)lo qui e(st) p(r)i(n)ceps hui(us) mundi

(E)st aut(em) (con)si(derandum) q(uod) omnes im-pugnantes v(er)itatem fidei possim(us) devince(re)/ Nam i(m)pugnantes fidem catho(lica)m s(unt) t(ri)plic(es) q(ui)a u(e)l recip(iu)nt novu(m) testa(men)tum. si(cut) s(un)t patarini et h(er)etici/ qui recepta fi(d)e ip(s)a(m) male se(n)ciu(n)t/ u(e)l n(on) recip(iu)nt novu(m) testamentu(m) s(ed) uetus solu(m). Sicut iudei s(cilicet)/ qui vetus testa(men)tu(m) obs(er)vantes novu(m) om(n)i(n)o negant/ u(e)l n(on) recipiu(n)t n(e)c vetus/ sicut sarraceni z q(uam) plures alie secte/ qui p(er) quasdam eor(um) carnales obs(er)va-tiones y(n)dolis desmetes n(e)c no-vu(m) n(e)c vetus testa(men)tu(m) recipiu(n)t/ P(er) novu(m) ig(itur) testa(men)t(um) possim(us) im-pugnare z vince(re) ip(s)os patarinos z h(er)eticos/ q(ui)a cu(m) ip(s)i s(cri)p(tu)ram possu(m)us eos vi(n)c(er)e p(er) eius sana(m) et katholica(m) expositio(ne)m. Per vet(us) v(er)o testamentu(m) male (com)p(re)he(n)se i(n)telligant. possim(us) vi(n)ce(re) iudeos/ q(ui)a cu(m) ip(s)i non credant p(ro)phetias vet(er)is testamenti ee i(m)pletas. possim(us) eos vincere p(er) d(i)c(t)ar(um) p(ro)phetiar(um) i(m)pletione(m)/ o(st)end(en)do eis o(mn)ia d(i)c(t)a p(ro)phetar(um) ee i(m)pleta. S(ed) p(er) moralez ph(ilosoph)iam/ z p(er) ro(n)es n(atur)ales possim(us) vi(n)ce(re) sarrace-nos om(n)es. qui i(n) matrimonij con-tractione z i(n) multis alijs n(on) solu(m) di(vi)ne legi. s(ed) (et) n(atur)ali ro(ni) et illijs que pagani z ph(ilosoph)i tradidert (con)-tradicu(n)t. Maior ig(itur) e(st) qui i(n) vob(is) e(st)/ q(uam) qui e(st) i(n) mu(n)do/ Nam deus q(ui) e(st) defensor n(oste)r/ maior e(st) ip(s)o dya(bo)lo qui e(st) defensor mu(n)di z sp(iritu)m mu(n)dnor(um) z h(er)eticor(um)/ Nam maior e(st) i(n) fortitudine z p(otes)tate/ q(ui)a i(n) sempore e(ius) s(e)ptimu(m) est reo regn(um) z d(omi)n(u)s d(omi)natio(n)u(m)/ maior est d(om)inatione z et(er)nit(at)e/ q(ui)a d(omi)n(u)s regnabit i(n) et(er)nu(m) z i(n) s(e)c(u)lum s(e)c(u)li/ Maior e(st) sap(ient)ia z u(er)itate/ q(ui)a ip(s)e e(st) via v(er)itatis z vita/ Dya(bo)l(us) u(er)o e(st) mendax z p(ate)r eius/ Maior e(st) z e(st) cle-me(n)cia z boni(ta)te/ q(ui)a nemo bonus e(st) nisi solus deus (¶) Deinde cu(m) d(icitu)r. Ip(s)i de mu(n)do. hic po(nitur) t(er)cia co(n)sumpta ex mundi dilectione/ q(ue) talis (est) Illi p(er)t (co)gnosci sp(iritu)m h(abe)re falsi(ta)tis z erroris que s(un)t d(e) mu(n)do. z d(e) (m)u(n)d(an)is volu(n)t loqui s(cilicet) de h(u)manis z q(uo)s mu(n)dus cr(e)dit/ Et illi p(er)t dici h(abe)re i(n) se sp(iritu)m dei. quibus mu(n)dus n(on) credit/ z qui de di(vi)nis n(on) loqu(u)nt(ur) s(cilicet) de h(u)manis/ S(ed) ita se h(abe)nt h(er)etici r(espectu) fideliu(m)/ ig(itur) i(n) hoc (co)gnoscunt(ur) h(abe)ntes sp(iritu)m v(er)itatis z sp(iritu)m erroris/ Dicat g(lo)o. Dam e(st) q(uod) vos estis ex deo. S(ed) ip(s)i s(cilicet) h(er)etici de mu(n)do. io loqu(u)nt(ur) de mu(n)do z mu(n)dus eos audit. Nos n(on) ex deo sumus. q(ui)a fidem eius et ca(rita)te(m) h(abe)mus. Sed qui novit deu(m) audit nos/ et in h(oc) (co)gnoscimus sp(iritu)m

qui aute(m) n(on) e(st) ex deo. n(on) audit nos.

q(ui)a aute(m) ex deo aud(i)t

173°

tr(ans)gr(essio)

Ad v(er)itat(em)

173°

unitatis et spiritum erroris. Sequitur propter hoc non audit verba dei, et non audire. Nam omnis qui ex deo est verba dei audit. Sequitur autem considerandum, quod aliqui extra ecclesiam putant cognoscere se habere spiritum erroris. Secundo ex mundi dilectione, quia qui mundum diligunt et rebus mundi fruuntur, de quibus Apostolus loquitur ad Philippenses iii°. dicens: multi ambulant quos sepe dicebam vobis, nunc autem et flens dico, quorum deus venter est, et quorum finis interitus, et gloria in confessione ipsorum qui terrena sapiunt. Tertio ex mundi sermone, quia ipsi semper loquuntur de mundo vel mundanis, quia ut dicitur Io. iii°. Qui de terra est de terra loquitur, qui autem desursum est super omnes est. Et philosophus i° Ethicorum dicit: Quod unusquisque talis est qualia dicit et operatur. ~~loquitur~~ iudicat

Quarto ex mundi consuetudine, quia mundus eos sequitur et ipsos libenter audit. Unde super dictum est in canonica Petri: quod multi sequuntur eorum luxurias, per quos via veritatis blasphematur. Et ista tangit Apostolus ibi. Deinde cum dicit: Karissimi diligamus invicem. Hic ponitur iii. et ultima pars in qua est exhortatio caritatis communicationis, et est talis. Quicumque volunt cognoscere non habere spiritum falsitatis et erroris debet habere ipsam caritatem, quam preceteris virtutibus est commendanda, quia deus est ipsa caritas. Ergo vos gentiles debetis habere velle igitur et cetera. Dicit ergo: Karissimi diligamus nos invicem, scilicet opere et verbo. Quoniam caritas ex deo est, et omnis qui diligit fratrem suum ex deo natus est, et cognoscit deum, quia diligentes oportet quod cognoscat dilectum. Et qui non diligit non novit deum, quoniam deus caritas est. Queritur autem aliquis, utrum deus sit caritas, et videtur quod non, quia nomen dignitatis tribus personis competit, sed nomen caritatis non convenit tribus personis, cum proprie dicatur convenire spiritui sancto. In contrarium est Apostolus hic, qui ait: Deus caritas est. Dicendum quod questionem hanc movet Augustinus xv°. de trinitate, ubi ait: Caritas non dicitur septima spiritus sanctus caritas est, quia si sic diceretur non propria propria nostris omnibus patrem abstulisset. Ergo dicit: Deus caritas est. Ideo requirendum est utrum deus pater sit caritas, an filius, an spiritus sanctus, an deus trinitas. Hec autem questio in preallegato libro solvitur primo, pro quo sic, sed prout x° propositio talis est. Nam sicut filius dei procedit per modum intellectus, sic spiritus sanctus procedit per modum voluntatis et amoris. Ex parte autem intellectus est tamen considerare. Primo ipsum intellectum intelligentem. Secundo ipsum actum intelligendi. Tertio illud quod ex actu intelligendi formatur proprie intelligere, et illud nominatur verbum. Primum et secundum convenit tribus personis, quia intellectum habere et intelligere vel actum intelligendi formare convenit patri et filio et spiritui sancto. Nam esse verbum formatum non convenit nisi filio. Sic ex parte voluntatis ista tamen possumus considerare: primo namque voluntatem volentem et amorem amantem. Secundo ipsum actum volendi et amandi vel ipsum amare vel diligere. Tertio id quod formatur per actum amoris, vel id quod formatur proprie amare vel diligere. Verum quia non habemus nomen correspondens ei quod formatur per amare vel diligere, sicut habemus nomen distinctum ei correspondens quod formatur per intelligere quod vocatur verbum, ideo hec que dico amor et dilectio et caritas quandoque est nomen actus voluntatis, et est idem quod amare vel diligere. Quandoque vero est nomen eius quod formatur per talem actum, et est idem quod amore spiratum vel formatum per ipsum amare vel diligere. Caritas igitur vel dilectio, si dicat actum amandi vel ipsum amare vel

dilige. Sic caritate; sic[ut] conuenit
trib[us] p[er]sonis n[on] e[st] no[me]n p[ro]p[ri]um. s[ed] q[ue]
sicut deitas bonitas eternitas et
talia s[ed]m que modu[m] deus caritas.
Et om[n]es tres s[unt] una caritas et sp[iritu]s
s[an]c[t]us e[st] caritas et om[n]es s[unt] una cari-
tas. Sicut quilib[et] e[st] deus et omnes
tres s[unt] unus deus. Si dicat[ur]
amore[m] spiratu[m] et formatu[m] p[er]fect[um] actu
ut ip[su]m amare vel diligere sic est
no[me]n p[ro]p[ri]um et conuenit tant[um] sp[irit]ui s[an]c[t]o
q[ui]a no[n] conuenit n[e]c p[at]ri n[e]c filio q[ui]a
esse amore[m] et caritate[m] spiratu[m] a p[at]re
a filio no[n] conuenit nisi sp[irit]ui s[an]c[t]o
Et h[oc] Aug[ustinus] manifestat p[ro]ce-
ssiam no[n] i[n]conuenienter pu[t]a[m] no[men]
i[n] sacro eloquio q[ua]nq[ue] p[ro]p[ri]e accipi.
Sicut dicim[us] q[uod] no[m]i[n]e legis aliq[ua]n-
do intelligu[n]t[ur] solum q[ua]nq[ue] libri moysi.
ita no[m]i[n]e caritatis q[ua]nq[ue] intelligit[ur]
illud q[uo]d conuenit sp[iritu]m s[an]c[t]o. Ex dict[is]
ig[itur] sic possum[us] ip[s]am caritatem
t[ri]pl[icite]r accipi i[n] sc[ri]ptura. Primo ut di-
cat actu[m] amandi et volendi et sic co-
venit toti t[ri]nitati et sic accipit[ur] hic
cu[m] d[icitu]r deus caritas est. Scd[o] ut dicat ip[su]m
amore[m] spiratum et formatu[m] p[er]fectum
actum et sic conuenit solu[m] sp[irit]ui s[an]c[t]o
Et isto modo accipi[tu]r a b[ea]to Aug[ustino]
xv. de t[ri]n[ita]te c[apitul]o. d[icitu]r. Sp[iritu]s s[an]c[t]us n[e]c
p[at]ris e[st] solius n[e]c filii solius sed
amborum et ideo n[ost]ram nobis co[mmun]em i[n]-
sinuat caritatem. Tercio ut dicat
habitum quendam i[n]fusum nobis ab
ip[s]o sp[irit]u s[an]c[t]o p[er] q[ue]m aliq[ui] quadam
adhesione mente[m] n[ost]ram et h[ec] mo[do]
caritas d[icitu]r virtute una de tribus
[illegible] theologicis. Et sic videtur
accipe Ap[osto]lus ad Ro[manos] v. Caritas dei
diffusa est i[n] cordib[us] n[ost]ris p[er] sp[iritu]m
s[an]c[tu]m qui datus e[st] nobis [illegible]
Ex quoru[m] aut[em] istoru[m] s[e]c[un]d[u]m d[icitu]r mag[na]
dignitas. Dein[de] cum d[icitu]r In h[oc]
apparuit. Hic ponit[ur] qu[an]ta [et] q[ue]

sumpta d[e] amore b[e]n[e]fi[c]iorum recognitio[n]e
que talis e[st]. Illi qui volunt co[n]gr[ega]re
sp[iritu]m dei in se sic debent recognosce[re]
diuina b[e]n[e]ficia co[n]sid[er]ando q[u]antam
dilectionem deus p[ate]r erga ipos habuit
mittendo filiu[m] suu[m] unigenitu[m] p[ro]piciac[i]o[n]em
et hostiam p[ro] p[e]cc[at]is eoru[m]. Et vos ge[n]tiles
debetis hoc velle ideo etc. D[icitu]r g[o]. In h[oc]
apparuit dei in nobis caritas hoc e[st] i[n]
isto maior e[st] manifesta dilectio dei er[ga]
nos. quia filiu[m] suu[m] unigenitu[m] misit
in mu[n]du[m] no[n] ubi no[n] erat s[ed] q[ua]l[i]t[er]
no[n] erat ut vivamus p[er] eum resuscitati
sp[irit]u[aliter] de morte ad vitam et i[n] hoc fuit
maxima caritas dei sive dilectio q[ui]a
istud b[e]n[e]ficiu[m] no[n] co[n]tulit nobis q[ui]a
nos dilexim[us] p[ri]mus deu[m]. S[ed] q[ui]a
ip[s]e prior dilexit nos et filiu[m] suu[m] mis[it]
p[ro]piciac[i]o[n]em. H[oc] e[st] redemp[tio]nem et satisfactione[m]
p[ro] p[e]cc[at]is n[ost]ris destruendis s[ed] q[uoniam] cu[m] nefas
est q[uod] ip[s]e nos diligat et nos ad i[n]-
vicem dilectionem no[n] h[ab]eam[us] id[e]o s[u]b[di]cit
K[arissi]mi si sic deus dilexit nos sicut alf[a] [illegible]
sup[ra] d[ictu]m e[st] [illegible] et nos debem[us] [illegible]
dilige. Est aut[em] co[n]sid[eran]d[u]m q[uod] amor e[st]
p[ri]m[um] donu[m] et p[ri]m[um] bonu[m] i[n] q[uo] o[mn]ia dona
dant[ur] et largiunt[ur]. Nam cu[m] possit
dari possimus sine p[ri]ore. Ex quo
amor e[st] p[ri]m[um] donu[m] op[or]t[et] q[uod] deus p[ri]us det
suu[m] amore[m] et dato suo amore
alia dona nob[is] largi[tu]r. Nam p[er] ei[us]
amore[m] que ip[s]e p[ri]us nobis dedit, p[ri]mo
co[n]secuti sumus filii eius ete[r]na[m]
[h]ereditatem; [p]ro[p]ter nimia[m] caritatem q[ua] dilexit
nos misit filiu[m] suu[m] i[n] similitudine
carnis p[e]cc[at]i s[ecundu]m Ap[ostolu]m. Co[n]secuti
sumus s[ecun]do mortis libera[cione]m q[ui]a translati
sumus de morte ad vita[m] quia diligi[mu]s
fr[atr]es ut sup[ra] d[ictu]m est. Co[n]secuti
sumus t[er]cio n[ost]rorum p[e]cc[at]orum ve[n]ia[m]
q[ui]a ip[s]e sic nos dilexit ut filiu[m]
suu[m] mitteret p[ro]piciac[i]o[n]em p[ro] p[e]cc[at]is n[ost]ris.
Sumus et quarto co[n]secuti n[ost]ro[rum]

// co[mmun]it[er] q[ua]nq[ue]

A q[ua]nq[ue] totu[m] vetus testa[men]tu[m] intelligit[ur] q[ua]nq[ue] aut[em] no[m]i[n]e leg[is]

Ill[ud] caritas [illegible] capi[tulum] [illegible]

id q[uo]d co[n]venit toti t[ri]niti q[ua]nq[ue] vo[ca]tu[r] [illegible]

// caritas

adinvicem dilectionem. Tertia ex dilectione
eius exemplariter sicut fecimus, quia nos
debemus adinvicem diligere. Unde dicitur Joh.
xiii°. In hoc quod mei estis discipuli
cognoscent omnes si dilectionem habueritis
adinvicem. Cum igitur confiteantur quod omnia
ista beneficia recepta a deo, que apostolus
enumerat in littera per ordinem, patet cognoscere
spiritum dei in se habere. Cum non talia
negant spiritum falsitatis et erroris se
habere credunt. ¶ Deinde cum dicit:
Deum nemo vidit etc. Hic ponitur
vi id est impedimentum ex intellectus captivatione
et est talis. Conclusione quicumque volunt spiritum dei
cognoscere in se habere debent diligere et
amare ea que videri oculis corporalibus
non possunt captivando eorum intellectum
in obsequium Christi ut apostolus dicit. Sed
deum et ipsa spiritualia nemo umquam
vidit. Igitur nos gentiles ut talia
in nobis maneat debet ipsa diligere,
non obstante quod ipsa non possitis videre. Dicit
ergo. Nemo deum vidit umquam, tamen dicto
quod nemo vidit deum umquam. Si dile-
ximus nos invicem, deus in nobis manet
et caritas eius in nobis perfecta est. ¶ Queret
autem aliquis utrum in hac vita quis
existens possit deum per essentiam
videre. Et videtur quod sic, quia sicut intellectus
tendit in verum tamquam summum verum
sic voluntas tendit in ipsum tamquam
summum bonum. Sed voluntas immediate
ipsum deum diligit non per aliquam crea-
turam, igitur immediate intellectus eum
videre potest et cognoscere. Preterea
propter quod unumquodque et illud magis
ut dicitur primo posteriorum. Sed nos omnia
cognoscimus non nisi propter lumen divinum
signatum super nos. Unde illud in psalmo
Signatum est super nos lumen vultus
tui domine. Igitur oportet quod ipsum di-
vinum lumen et ipsam divinam esse-
ntiam magis cognoscamus. In oppositum est

n 2°
... in hac vita possit deum per essentiam videre

apostolus in littera qui dicit quod deum nemo
vidit umquam. ¶ Dicendum quod ut veritas
predicte questionis pateat per ordinem
quinque declarabimus. Primo
adducemus illa que videntur facere
difficultatem in proposito. Secundo ostendemus
que requiruntur ex parte creature ut
deum per essentiam videat. Tertio proba-
bimus quod talia non possunt competere
homini in hac vita existenti. Quarto
manifestabimus quod deus potest facere
miraculose aliquid in rationabili [?]
creatura et aliquem facit [?] ut ipsum per
essentiam videat adhuc in presenti vita
existens. Quinto solvemus et dabimus
intellectum eorum que faciunt difficultatem
videntur in questione predicta. ¶ Propter
primum considerandum quod sex sunt viri de qui-
bus legimus qui fatentur, ut sacra scriptura
se deum per essentiam vidisse. Primus ¶ Nota sex viri qui fatentur se deum vidisse in essentia ut sacra scriptura testatur
Ysaias qui dicit vi° capitulo libri sui:
Vidi dominum sedentem super solium
excelsum et elevatum et plena erat
omnis terra maiestate eius. Secundus
est Moyses de quo dicitur Numeri xii°: Palam
et non per enigmata deum videt.
De eo etiam scribitur Exodi xxxiii°:
Et loquebatur Moysi dominus facie
ad faciem sicut solet homo loqui
ad amicum suum. Tertius est Iacob qui dicit
de seipso Gen. xxxii°: Vidi dominum
facie ad faciem et salva facta est anima
mea. Quartus est Iob qui dicit xlii°
capitulo libri sui: Auditu auris au-
divi te, nunc autem oculus meus
videt te. Quintus est apostolus Paulus
de quo dicitur ad ii Cor. xii°: Quia
raptus fuit usque ad tertium celum
et audivit archana verba que non licet
homini loqui. Sextus fuit beatus
Stephanus qui cum lapidaretur dixit
Actuum vii°: Ecce video celos apertos
et Ihesum stantem a dextris virtutis dei.

Intellectum videntur esse multe auc-
toritates sacri canonis et sanctorum. Nam
Exo. xxxiii° scribitur: Non videbit
me homo et vivet. Et ad hoc etiam facit
preceptum quod deum nemo vidit unquam,
ubi dicit glosa quod nemo purus
homo vivens in hoc corpore videbit
deum, ut et apostolus ii° ad Cor.
v°. Dum sumus in hoc corpore per-
egrinamur a deo. Per fidem enim am-
bulamus non per speciem. Gregorius autem
in moralibus dicit quod per quasdam circum-
scriptas ymagines deus videri potest,
sed per circumspectum summe eternitatis
deus non potest videri. Ostensis igitur
illis que faciunt difficultatem in questi-
one, restat declarare secundum que se-
quitur illa que requiruntur ad hoc quod deus
per essenciam videatur. Ista autem sunt talia. Primum
est luminis gloriosi infusio. Secundum
a sensibus abstractio. Tercium est ab omni
specie remocio. Nam si quis deum
per essenciam suam videre debeat,
oportet quod essencia divina immediate
uniatur ipsi cognoscenti. Cum igitur
intellectus creatus in hac vita non
sit dispositus ut divina essencia
sibi ut forma intelligibilis uniatur,
eo quod est prima potencia in genere
intelligibilium, et potencia prima
coniungatur actui primo. Et quia actus
activorum sunt in paciente ut habetur
2° de anima disposito, ergo cum intel-
lectus hominis in hac vita est in-
dispositus ut essencia divina sibi ut
forma intelligibilis uniatur, oportet
quod disponatur per aliquam disposicionem
supernaturalem per quam efficiatur dispo-
situs ut talis divina essencia sibi
uniri possit. Talis autem disposicio
ponitur quod sit lumen glorie, de quo
scribitur in ps. xxxv°: In lumine tuo

Tercium quod requiritur ad hoc quod deus per essenciam videatur

// et disposicio

videbimus lumen. Secundo requiritur sensuum
abstractio et alienacio. Nam quicquid in-
tellectus videt in hac vita totum re-
cipit a sensu, quia nichil est in intellectu
nisi prius fuit in sensu, ut in de anima dicitur,
et hinc est quod deficiente sensu
necesse est deficere scienciam que est secundum
illum sensum, ut dicitur primo posteriorum.
Cum igitur divina essencia non possit
videri per aliquem sensum, quia caret
omni corporalitate et quantitate, per quas
sensibilia videntur a sensibus, oportet
hominem divinam essenciam videntem
a sensibus alienari et abstrahi, ita
quod actu sensuum in tali visione
non utatur. Unde apostolus ii. Cor.
xii°. Tempore quo talis abstractio sen-
suum facta fuit dicebat quod sive
in corpore sive extra corpus deum viderit
nesciebat. Et augustinus super Gen. ad
litteram dicit: Quod nemo deum per
essenciam videre potest nisi in hac vita
abstrahatur. Tercio requiritur omnis
speciei remocio. Nam cum divina essen-
cia sit infinita, nulla species creata
est que posset ipsam representare.
Unde quia nos deum cognoscimus per
species creaturarum, ideo ipsam eius
essenciam non videmus. Si autem
videatur ipsius essencia videre debemus,
oportet quod omnis species et omnis simi-
litudo ab intellectu removeatur
et ipsa essencia divina immediate
intellectui uniatur, quod est ipsum facie
ad faciem cognoscere. Nam per similitudinem
hominis nos perfecte cognoscimus
hominem, quia talis est quod talis
species et similitudo potest essenciam
hominis representare. Sed divina essencia
per nullam speciem creatam representari
potest. Ideo oportet quod videamus
eius essenciam videre, quia aliter
ipsam non cognoscemus perfecte

Ex hoc igit' p3 tertium quod dicebat
declarandum. s. quod in hac vita nulli
competere pt quod deum per essentiam vi
deat. Nam primo in hac vita de
ficit disposicio que est lumen
glorie que requirit' ad visionem
dive essencie. Sicut deficit ipse status
glorie. Secundo deficit abstraccio sensuum
quia modo quidem cognoscimus
oportet quod comprehendamus per sensus.
Divina autem essencia per sensus videri
non pt. Tercio deficit speciei remocio
quia modo quidem cognoscimus quod
quod cognoscimus mediante aliqua
similitudine et mediante specie. Et quia
divina essencia caret specie et simi
litudine ipsam representante. Ideo
nullus existens viator ut viator
ipsum deum per essenciam videre pt. Restat
igit' quartum declarandum ut hoc
possit deus facere et aliquando faciat.
Nam deus quidem pt facere me
diante aliquo pt tamen per se ipsum
ut si calefaciat mediante igne
potest calefacere per se ipsum. Potest
igitur deus miraculose per suam virtute
mentem alicuius viatoris sic elevare
ut per se ipsum represente non mediante
aliqua specie creata. propter intellectus
viatoris est captus naturis deum in
hac vita cognoscere et sic pt eius
sensus alienare et abstrahere ut per
sensus nullum impedimentum habeat
ad ipsum videndum et cognoscendum.
Sicut miraculose fecit ut tres
pueri in camino ignis existentes
non comburerentur qui tamen eis tribuit
dotem impassibilitatis ut dicit Daniel
iiio. Et sicut fecit quod Petrus per dotem
agilitatis ambularet super undas
maris. Per hunc igitur modum deus
ad hoc mentes quorundam in carne

existencium carnalibus tamen sensibus
non utencium sic elevavit et suo
lumine perfudit ut ipsum per se esse
viderent. Sicut fuit Paulus doctor
gencium et Moyses doctor iudeorum
ut dicit Augustinus xii° super Gen. ad litteram.
Sicut tamen illi pueri per dotem impassibilitatis
et Petrus propter agilitatem non dice
bantur simpliciter beati et comprehensores
sed participabant condicionem illius
status. Sic isti tamen participabant
aliqua participacionem vel condicionem
status comprehensorum. Et tamen aut
de facili ostendit. Nam secundum
sanctorum sermonibus talibus
apparicionibus et visionibus dei non est
intelligendum eos per subiectam
creaturam que formabatur ministerio
angelorum. Ideo angelus apparebat
in persona dei. Verum quia angelus
non intendebat cognitorem sui
sed cognicionem dei cuius persona appa
rebat. Ideo ipsi dicebant se vide
deum et non angelum. Tamen aliqui
magis et aliqui minus deum cogno
scebant secundum quod magis et minus per
subiectam creaturam in deum cognicionem
ducebantur. Ad primum igitur est dicendum
quod per amorem existimus in deo et
unimur sed in qua unione non in
digemus aliquo medio. Sed per
cognicionem deus existit in nobis non
nos. Oportet disponi ut nobis uniatur.
Ad secundum est dicendum quod illud lumine
intelligitur de quo intellectus agens
quod non sufficit ad cognoscendum
deum per essenciam.

vidisse deum per essentiam sed videbant deum

doctores prophetas et alios sanctos in

In hoc congnoscam?

Ut supra dicebat. Dico quod est nec
essaria ad hoc quod deus in nob

mansionem habeat / Quartum erat spiritus dilectio
pura et sincera cognicio / Quintum erat eius
dilectio postquam Apostolus hortatus
est istos gentiles ad dei puram et
sinceram cognicionem / hic eos hortatur
ad eius dilectionem et mandatis obseruacionem
Ad cuius intellectum est sciendum quod iiii
sunt que nos possimus cognoscere
dilectionem dei habere / Primum est nos
spiritus sancti missio / Secundum est spiritus trinitatis
confessio / Tercium est timoris servilis
expulsio / Quartum est fraterna
compassio / Quatuor igitur facit
apostolus / secundum quod ex istis innotescit unde
nos diuinam dilectionem habere / Primo
ex spiritus sancti missione / Secundo ex
trinitatis confessione / Tercio ex timoris
servilis expulsione / Et quarto ex
fraterna compassione / ubi Deus caritas
est / ibi timor non est / unde ibi
non igitur diligamus. In prima parte
intendit tercium idem / Illi possunt
cognoscere dei caritatem in se habere quibus
missus est ipse spiritus sanctus ad voluntatis
inflammacionem / et ipse filius ad intellectus
illuminacionem / Et talis missio
facta est nobis apostolis et vobis gentilibus
qui creditis dei filium / igitur dicit
apostolus In hoc cognoscimus quoniam in
deo manemus per amorem et caritatem
Et ipse in nobis per cognicionem / quoniam de
spiritu sancto dedit nobis / et nos vidimus
et testificamur / quoniam pater misit filium
suum salvatorem mundi / Quisquis
confessus fuerit quoniam ihesus est filius
dei / deus in eo manet / et ipse in deo.
/ et nos scimus in hoc cognoscimus et credimus
caritati qua habet deus in nobis
Est autem considerandum / spiritum sanctum invisibiliter
et visibiliter missum / bis ad
christum / et bis ad apostolos / quarum missionum
et cetera Johannes semper vidit / et de eo
testificari poterat / Nam christus

potest dupliciter considerari / Primo ut
sacramentorum institutor / Secundo ut nove
legis doctor et conditor / et secundum hoc dupliciter
fuit ei datus spiritus sanctus / Nam ad
demonstrandum quod erat sacramentorum
institutor datus ei fuit visibiliter
spiritus sanctus in specie columbe / que est
animal purum et fecundum / quia qui sacramenta
recipiunt / peccatorum remissionem debent
et sic fecunditer gratiam recipiunt / Secundo ad
insinuandum quod ipse erat christus nove
legis doctor et conditor / fuit datus
ei spiritus sanctus visibiliter in nube lucida
in tuis significacione / unde ibi audita
est paterna vox / hic est filius meus
dilectus in quo mihi bene complacui ipsum
audite. tanquam doctorem et magistrum
Math. xvii^o. et significanter in
nube lucida / quia ipse non figurative
et obscure sicut fuit sed nobis / sed
lucide et clare / quia simul fuit viator
et comprehensor / Apostoli similiter isto dupliciter
modo possunt considerari / Primo ut
sacramentorum administratores et dispensatores
/ et sic receperunt in se visibiliter
spiritum sanctum in specie flatus / quando christus insufflavit
et dixit. Accipite spiritum sanctum
quorum remiseritis peccata remittuntur
eis. Et quorum retinueritis retenta
erunt / et significanter in specie flatus / et flatus
est aliquid animalis / non tamen animal totum.
apostoli spiritum sanctum receperunt / christus
autem in specie columbe que est
totum animal. Quia christus recepit spiritum
sanctum quasi secundum totalitatem et non ad
mensuram / apostoli secundum dispensatum modum
et secundum mensuram spiritum sanctum receperunt
Secundo possunt considerari ut legis
eterne predicatores et promulgatores
et sic receperunt visibiliter spiritum
sanctum in die penthecostes in linguis
igneis / verbis ut esset ...

nos
Nota
nos spiritus sanctus est ... visibiliter missus
ch 3
Joh vlt
Vn
in flatu

presentem et caritati fundi. Nam lingwa est instrumentum locucionis, verbi et locucio predicacionis debet esse inflammativa et debet esse disserta et clarificativa intellectus. Ideo apostoli receperunt spiritum sanctum in linguis, non quibuscumque sed in linguis igneis et dispertitis. Et quia ut supra dictum est [illegible] beatus Johannes omnibus donacionibus et missionibus interfuit. Ideo signanter dicit quod nos vidimus et testificamur quoniam de spiritu sancto suo dedit nobis. Deinde dicitur: Deus caritas est. Hic ponitur ros supra ex trinitatis confessione quam talis sed Illi possunt cognoscere se esse in caritate in quibus deus manet et in quibus habitat quia deus hoc est tota trinitas est caritas. Sed vos generales estis electi quos tota trinitas inhabitat et in quibus deus manet igitur etc. Dicit ergo: Deus caritas est et qui manet in caritate in deo manet per amorem et deus manet in eo per gratie infusionem. Et in hoc est perfecta caritas dei in nobis ut fiduciam habeamus in die iudicii, hoc est ut cum fiducia remuneracionis appareamus in die iudicii. Nam secundum Augustinum Ille enim diem cum fiducia expectat cuius consciencia non trepidat in caritate. Quia sicut ille est in celo diligens amicos et inimicos quia solem suum oriri facit super bonos et malos ut habetur Matthei v. Et nos sumus in hoc mundo. quia debemus inimicos diligere et benefacere hiis qui oderunt nos. Est autem considerandum quod subtiliter exponendo beata trinitas in hac auctoritate tripliciter potest intelligi et notificari. Et describitur primo quantum ad personarum pluralitatem et essentie unitatem. Secundo quantum ad creaturarum ab ipsa trinitate productarum sensibilitatem. Tercio quantum ad ipsius trinitatis in ipsis creaturis existentis permanentem stabilitatem. Personarum igitur pluralitas et essentie unitas habetur per primum: Deus caritas est. Creaturarum vero ab ipsa productarum sensibilitas notatur cum adiungitur: Et qui manet in caritate in deo manet. Sed ipsius trinitatis in creaturis existentis permanens stabilitas notatur cum subinfertur: Et deus in eo. Primo igitur notificatur ipsa trinitas quantum ad personarum pluralitatem et essencie unitatem. Propter quod sciendum quod sicut ista tria verba posita in primo membro sumuntur essencialiter unitas divine essencie exprimetur. Sed si sumantur personaliter pluralitas personarum significatur. Nam deus caritas [illegible] et hoc verbum est nomina essencialia sunt convenientia tribus omnibus personis. Nam hoc nomen deus est nomen essenciale omnibus tribus personis conveniens [illegible] cuilibet persone singulariter divine competit et non omnibus personaliter dicimus enim quod [illegible] pater est deus, filius est deus, spiritus sanctus est deus. Et omnes tres sunt unus deus et non tres dii, ut Ambrosius in primo libro suo de trinitate dicit quod hoc nomen deus nomen nature est et non proprietatis. Caritas vero est nomen essenciale si dicat ipsum [illegible] actum volendi et amandi ut caritatem amare ut [illegible] diligere aut hec quia sic conveniunt cuilibet persone divine ut supra dictum est. Similiter hoc verbum est est nomen essenciale. Quia sicut omnium personarum est una deitas, una bonitas. Sic omnium est unum esse, unde hoc verbum est maxime divine essencie unitatem exprimit, propter quod deus loquens famulo suo Moysi dixit: Ego sum qui sum et si quesierit nomen meum, vade et dic ei: qui est misit me ad vos. Dixit igitur quia sum et non qui

Beata trinitas
[illegible] auctoritate
potest intelligi

sunt ne i ipo esse diuo aliquam
diuisitatez itelligentibus ut expo.
aug. In hoc igit. q. d. Deus tri
tas est si pdicta noia sumant.
essentialit trinitatis unitas essentie
intelligit. Si no accipiant perso
nalit pluralitas psonar significat.
Nam h. non deus pt significare
psonam pris quia si istud non
teneat. adiectiue tunc d. distinctoz
cta suppo. magis qua cta diui tez.
Unde tres dij accipi. adiectiue
no d. tres diuinitates sz tres psonas
diuitez habentes. vo. aug. sup illo ubo
In principio creauit deus celum et terram
d. q moyses pdeum significauit
psona pris p principiu no signit
psonaz filij. Caritas accipiat
caritas put d. amore spiritum
et formatum pcatum voluntatis.
vn. ioni sup .xviij. psalmu ait
q spus sctus nec est filius. sz e cari
tas quam pr sz in filiu et filius i
prem. P hoc aut vbum e pt signi.
psona filij quia ipe pe vbu pris
appellat. cum pmodu intellectus
ab ipo pre pcedat. Unde aug. in
libro de tri. ait ... eo di
filius quo vbum e si vbum appel
lat. maior. dz copiu pr. vbu go
e psitus omibz ubis. q e istud
vbum est qr e substantum et funda ti
om ubor ... ig. q puitat.
Deus caritas e notificat. bta tri
tas q adecentie vni tez et psonar
plurali tez. Sc notificat. qntu
ad creatura ab ipa tri dicitur
sensibili tez in h. quod adiungit.
Et qui manet in cari te. i deo manet.
Nam creature ronales diue bti
tudis capaces. deut frui ipa tri te
no tribus fruitionibz sicut sunt
tres pso. sz vna fruitione cibz
tribus psonis fruendu est. Ad ficoz

aut reqiruntur tria. Pmo itellectus cogniti.
Sc voluntatis delectatio. Tercio mentis
pfecta quietatio. vn. aug. i libro
de doctrina xpiana simul exprimens
ista tria ait. Fruimur cognitis i quibz
voluntas delectati conquiescat. Ista
aut tria itelligunt. i isto 2o. membro
auctoritatis. Nam itellectus cognitio
tangitur cum d. Et qui manet. Nam
quam diu itellectus e i motu no
cognoscit. Sz i inuasione et quiete
ipo existente cogni et recipit. vn
vij. phisi cor. dicitur. q anima sedendo
et quiescendo fit prudens et sciens.
Ipius no voluntatis delectacio. notat
cum adiungit. i cari te. Nam volu
tas delectari no pt sine habitu ipaz
informante. Unde x. ethi cor. scribitur.
q signu generati habitus e delectacoz vel tristicio fi i ope hitus an.
informans volunt tez ad diligendum deu
z ipa caritas. Sc mentis quietacio
tangitur cum subinfertur. in deo manet.
Nam ille ppe mentis quietez hz
qui manet i deo. ubi recipit omis
ro bonitatis et delectationis. Ideo.
aug. i lib. de confessione ait. fecisti
nos due ad te et irrequietum est coz
nrm. donec requiescat in te. Et ipse
hetur. Saciabor cum apparuit gloria
tua. Tercio notificat. trinitas
rone eius creaturis existentis p
manencie stabilitatis in h. qd addit.
et deus in eo. Nam creatura ipam
ronalez diue btitudinis capace
iiij or modis considerare possumus. Pmo
rone substantie qua i esse sistat.
Sc rone virtutis qua opat. Tercio
rone operationis qua mouetur.
Et qrto rone gre qua btificatur
et sinxta iiij or quelz creatura ro
nalis indiget eius pntia rone
substancie sue conseruationis. Ceta
cum ipe deus intimior sit ipi
creature qua creatura sibi. nisi deus

etia signicat psona sps sci

Tercio quo dei sint bea et sca trinitate

existēt in creatura ↄseruando ipam
in esse / statim verteretur in nichilum / Unde
Augustinus in encheridion ait / q̄ … nisi
manu omnipotentis dei creata ma-
nu tenerent / omnia in nichilum tende-
rent. Secundo indiget eius presencia racione
virtutis ~~fructificacionis~~ fortifica-
cionis / Nam cum virtus dei sit virtus
primitiua. Et q̄ prius influat et ma-
iorem virtutem habeat in quolibet effectu
quam virtus propria ipsius rei / eo q̄
omnis causa primaria magis est
influens super suum causatum q̄ secundaria.
Unde veritas ipa dicebat discipulis
suis / sine me nichil potestis facere
Tercio indiget presencia eius racione opera-
cionis ↄsummacionis / Nam cum opera-
racio cuiuslibet creature sit cum motu
oportet q̄ aliquando discontinuetur racione
motus interpellacionis et laboris
propter q̄ indiget ↄsummari per illum
apud quem non est transmutacio nec
vicissitudinis obumbracio / ut dicitur in
canonica Ja. Quarto indiget eius
presencia racione glorie ↄsecucionis.
Nam cum nullus ex suis naturalibus
consequi possit diuinam gloriam. Oportet
q̄ … deus infundat racionabili creature
personam graciam / per quam facit sue
glorie participem / Cuius igitur racionali
creature dicitur pater. Et deus in eo hoc
est deus vel ipa trinitas est in te / scilicet
tuam ↄseruando / est in te tuam virtutem
fortificando / est in te tuam opera ↄ-
summando / et est ultimus in te per
suam gloriam / sue glorie te participem
faciendo / Deinde eciam dicitur.
Timor non est / hic ponitur tercia condicio
sumpta ex timoris expulsione
que est talis / illi presunt ↄgruosse in se
caritatem / qui non timent / quia
perfecta caritas foras mittit timorem /
Sed vos gentiles non timetis / quia

non estis sub lege sed sub gratia / Sed liberi
sub gratia constituti / igitur et cetera. Dicit glossa
Timor seruilis non in caritate
Sed perfecta caritas mittit foras timorem.
Cuius racionem subdit. Quia timor
penam habet. Caritas autem habet dilectionem
Sed qui timet non est perfectus in caritate — p f°
Quereret autem aliquis utrum in caritate — Utrum possit esse timor
possit timor esse / et videtur q̄ … sit — in caritate
contra in textu … dicitur. Beatus homo cui — xxv c
donatum est timorem habere dei / Sed contrarium
et apostolus infra / qui ait / q̄ perfecta
caritas foras mittit timorem / Dicendum — R°
q̄ possumus quantum ad presens distin-
guere .v. timores / Timor unus di-
citur seruilis / Secundus inicialis / Tercius mun-
dialis / Quartus sensualis vel naturalis.
et Quintus filialis. Dicitur autem timor
seruilis / quo quis … timet alium
~~alium~~ habendo oculum ad penam / non
propter dilectionem alicuius vel ipsius habendo
Sed solum timet penam fugiendo
Timor autem inicialis appellatur
quando quis incipit diligere / et propter
eciam dilectionem iniciatam et inceptam
timorem habet / habendo oculum eciam ad
penam / et iste timor est perfectior primo /
tamen in perfectione habet admixtam / tamen
non sit sine pena. Timor vero
mundialis … dicitur quo quis propter
aliquam libidinem / vel alicuius commodi
vel temporalis lucri aut amissione
alicuius substancie vel pecunie in-
ordinato modo se aliis subiciat
Timor autem sensualis vel naturalis nominatur
quando quis refugit secundum sensualitatem
aliquid sibi nociuum / et si quidem habet
faciat ex deliberacione racionis / sicut Christus
qui secundum humanam naturam cepit timere
et mestus esse / propter timor bonus
esse / Si non racionem peruertat / est
timor malus. Sed filialis timor
… dicitur quo quis solum propter

dei
dilcom̄ z reuerenciam se omibz sub
iat / nō ꝓpt̄ penaꝫ aliquā. Sed
solū ꝓpter ipam̄ dilcom̄ boni.
Nam ad ipm̄ deum̄ possumus du
plicit̄. ordinari / vel quia ꝓpter
reuerenciaꝫ maiestatis eius et di
leccom̄ eius quam de ipo gustauim̄
timem̄ separari ab ipo / vel q̄ a de
sideramus hr̄e ipm̄ z esse cum ipo. q:
Pmū istoꝝ hꝫ fieri ex timore bene
nos humiliante / Nam sicut oīa
mala fiūt ex timore male humili
ante / vel ex amore male īflama
te / vt dicit dom̄ ē p aug. Sic
omia bona mala fiūt ex timore
bn̄ humiliante / vel ex timore bn̄ in
flamante / Quia igr̄ timores
mu̇ndi sup̄dc̄i sunt imꝑfecti / q̄a
hꝫ penam adiunctā. Et caritas
nō hꝫ penam / ꝫ summꝫ dilcoꝫ
hꝫ / nō de q̄ nobis illoꝝ vm̄ ē qd̄ dr̄.
Ap(osto)lus. q̄ ꝑfc̄a caritas foras mittit
timoreꝫ / eo q timor penaꝫ
hꝫ. Caritas aut̄ dilcom̄ / Timor
aut̄ filialis / cū ex dilcone pce
dat / pena omi caret / Nō pt̄ stare
cum caritate / ymo nunquā vera
dilco ē sine timore / Quia quāto
aliquis plus diligit / tāto plus
timet dilcm̄ pdere / z separari ab eo
ꝓpt̄ dilcom̄ quam hꝫ erga ipm̄ / z
de tali timore vm̄ ē id quod dicit
Spus scūs. Beatus ho. cui donatū
ē hr̄e timorem dei. Quia ꝓpt̄ tlēꝫ bonum
timoreꝫ recedit omnis a malo.
Deinde cū dr̄. Nos igr̄ diligam
deum. Hic ponit̄ mr̄ co sup̄ta
ex frīa dilcone / z est talibz / hi
pūt cognoscere in se hr̄e diuinam
dilcom̄ qui diligunt suos fr̄es
z suos ꝓximos / Quia qui nō
diligit fr̄em suū quē videt /
quō pt̄ diligere dm̄ q̄ nō videt

Sꝫ vos gentiles debetis dilcom̄
dei ī nobis hr̄e / Ergo debetis fr̄es
z ꝓximos diligere / Dicat gl̄o. deum ē
q̄ qui timet nō est ꝑfectus ī caritate
Nos igr̄ diligamus deum sup̄ sine
timore seruili qm̄ ipe prior dilexit
nos / Et subdit cautela ad cognoscend̄m
q̄ deum diligamus. Quia si quis
dixit diligo deum z fr̄em
suū odit mendax ē. Nam q̄ nō
diligit fr̄em suū quē videt. Dm̄
quē nō videt quō diligere potest
qr̄ dicet / nō pt̄ / Et ad hoc pbadm̄
q̄ nullus audeat dicere diligo deū
si fr̄em suū odit. addit z hoc ma
datum hēm9 a deo vt qui diligit
deū diligat z fr̄em suū. i. ꝓximum
suū / Est aut̄ cōsiderandū / q̄ triplr̄
ex dilcone ꝓximi quis pt̄ cognoscere
se deum diligere / Pmo eciam ex di
leccomis antiquacone / Nam di
leccio dei est antiquior z prior dilcoe
ꝓximi / dileccio nō ꝓximi ē posterior
Sꝫ posteri9 non pt̄ diligi sine priore
Non potest ḡo diligi ꝓxim9 n̄
diligat̄ deus / Sꝫ ex dc̄e dilcomis
ꝑfcone / Quia cum ꝓxim9 nō dili
gat̄ nisi ꝓpter deum. Oportet q̄ qui
diligit ꝓximum cōpletam z ꝑfc̄am
caritateꝫ hēat. Vnde quedā glosa
ait. Dilige et ꝓximus fac sine caritas.
dilcoe caritas / sine clames dilcoe
clames / Sc(d)o ex dc̄e radice nō pt̄ pcedere
nisi Tercio ex dc̄i pcepti obꝯuacōe.
Nam sm̄ btm̄. aug9 Quis ē qui
dicat diligo imꝑatorem. sꝫ odio
legem suaꝫ / imꝑatoris / vnī lex ē
Joh. xv. Mandatū nouū do
nobis vt diligatis īnicem sicut
dilexi vos / Et subdit Si ergo
dicis te deum diligere mandata
eius serua z fr̄atrē tuū diligere

q: Scdm̄ que modū desiderabat ap(osto)lus cū dicebat · Cupio dissolui et ēē cū xpo
vicia

Scdm̄ ex aō te bn̄ ifla mate

Scd̄o
nō cp̄l-o dilcōe ꝓx qr̄ pt se cognoscere dc̄e deum

Si aut fr̄em tuū odis quo di-
ligis deum cui9 mandata
contempnis. Capl̄m quītum

Omnis qui cre-
dit ꝫ c. Fot sup̄ dicebā p̄ cai-
tria bona ɔsequebamur
p̄mo diuīaꝫ filiacōꝫ. Sc̄o ip̄ius dei
i nobis mansione. Tcio totius
tinitatis ɔgnitoꝫ. Expeditis igr̄
duabꝫ ptibus hic aplus exequit̄
tercia. Et diuid̄r ista ps in duas
ptes. qȝa p̄mo ponit̄ ip̄ius tin-
tatis ɔgnicio. Sc̄o ponit̄ dc̄e ɔgni-
cōis effcūs ɔsecucio. ibi. Hec
scribo uobis. Ad euidenciaꝫ aūtez
p̄me ptis ꝫ sc̄ed̄ sc̄ ad hȝ ɔsceden-
ipam tinitatez sunt iiijor n̄ccaria
p̄m ē metis purgacio qȝa scd̄m
Aug9 i° de tinitate. Mentis h̄uane
acies inualida in tam excellenti
luce non figit̄ nisi p̄ iusticiā fidei
emundet. Sc̄m ē mundi inpugnacio
ꝫ deuicacio. qȝa ut dcm̄ est sup̄.
Siquis diligit mundum no ꝫ cari-
tas patris in eo. Tcim̄ ē fidei ūcgacio
qȝa q̄ no credit sp̄ omnia que
ad fidem ptinent. tam indicatiua
ꝫ iiijtū est testiū ul testiōꝫ recep-
cio et appbacio. qȝa testibus
p ordinatis adeo phibentibꝫ testi-
moniū d̄ tinit̄e opter ifallibilit̄
cred̄e. Quaꝫ ergo facit aplus sc̄d̄ q̄
existis iiijor nos ad ɔgnicoꝫ tin-
tatis i duat. ibi. Qm̄ omne qd
natū ē. ibi. Qm̄ tres sūt. ibi. Si testiōꝫ hom̄ in p̄ma
pte itendit ttem idem. Quicumqꝫ
voluit ipam tin̄itꝫ ɔgnosc̄e dꝫ
h̄r̄e mente purgatam. p fidem illu-
minantez ꝫ caritate inflamante
Sꝫ vos gentiles debetis h̄r̄e ūelle
ɔgnosc̄e tinitatez. qȝa i eius
ɔgnicōe ɔsistit nr̄a beatitudo

Iuxͣ id Ioh. xvij°. hec ꝫ vita et̄na
ut ɔgnoscant te deum verū ꝫ quem
misisti ih̄m x̄pm. ig̃r. et c. Diat go
Omnis qui credit qm̄ ih̄us est
xp̄s h̄ ꝫ messyas i lege pmissus
ut glo d̄r. ex deo natus ē h̄ est
ei9 membrꝫ sc̄us ꝫ p̄ h̄aūc fidem. ꝫ
omnis qui diligit eum q̄ genuit
i. deum prēꝫ. diligit eum sp̄ filium
qui nat9 ē ex eo. Et subdit. qm̄
tales possum9 ɔgnosc̄e dicens.
Et i hoc ɔgnoscim9 qȝa diligim9
natos dei. cum deū diligim9 ꝫ ma-
data ei9 facim9. Quia h̄ ꝫ caritas
dei ut mandata ei9 custodiam9. ma-
nt testat̄. ip̄a ūitas i euāg Io. x.
Qui mandata mea custodit. h̄
ꝫ qui diligit me. In c. amore ma-
datoꝫ obs̄uatoꝫ possum9 nos
cognosc̄e. qꝫ eius mandata gr̄auia
no sunt. ymo iugum ē suaue
ē ꝫ onꝫ ei9 leue. Est aut ɔsiderū
q̄ mandata dei no st̄ grauia ip̄lici
de causa. p̄mo r̄one diligentis
ꝫ amatis. nam amati omnia st̄
facilia. vn̄ Beda exponens ista
ūba mandata dei non st̄ grauia
ait. q̄ que ue̅ mēte dura sunt
ꝫ aspa amor dei ꝫ spes celestis
pmij leuia facit. Sc̄o r̄one amoris
ꝫ dilectōis. nam amar̄e ꝫ dilig̃e
ē valde facile. vn̄ Aug9 d̄r. Si
diuis q̄ non possis ieiunio. ul
carnibus abstine̅ credim9 tibi
Sꝫ si dicis q̄ no poss̄ amar̄e
ul inte pcantibꝫ indulge̅ omnio
no credim9 t̄. Tcio r̄one ip̄ius
obs̄uancie paucitat̄. Nam ob-
s̄uāc paucaꝫ facilis obs̄uacō
q̄ multa. pcepta aūt x̄pi oīa
sunt vnū. qȝa q̄ q̄ pcipitur
i sola cari̇tc solidat̄. Ideo onus
eius leue ꝫ ꝫ iugū ē suaue. ut d̄r.
m̄t. xi°. Sꝫ mandata vetis legis

detis h̄r̄e mentez
purgatā p fidez
illumināte et cari-
tatem iflāmātē

Q fo
no mādata dei
no st̄ grauia t̄cia
de causa

eunt plura z varia / s3 eunt grauia
z inportabilia que nec ipi iudei
nec cor patres portare potuerunt
Unde enim dicit Quoniam omne
hic ponitur mundi impugnatio
z abiectio / z e io talib3 / Quicu(m)q3
uolunt ipam tui(?) ter3 cognoscere
dunt mundum vincere / z ipi vo p
fidem tali(?) conformatis i corpali
3z vos gentiles debetis hoc
velle sed etc. Dicit q. Ego dico q
mandata eius grauia no sunt
quia omne q(uo)d natum e ex deo ssp
p mandatorum ipius obseruatio(n)e3
vincat mundum / z h. 3 victoria q
vincit mundum fides nostra Quia
sancti per fidem vicerunt regna / ut dicit
ad Hebr. xj. et operati s(un)t iusticiam
Nam quis e qui vincat mundum
nisi qui credit quia ihesus e xpus
filius dei. Hec est fides illa que
vincat mundum / qua credit filium dei
esse verum deum z verum hominem / d(e) q(ua)
fide scribitur Joh. xj. Ego ignitur(?)
martha credidi / q2 tu es xpus
filius dei uiui qui in hunc mundum
venisti / Unde subdit / q(uo)d de xpo
e talis fides / q mundum vincat. dicit
hic e ipse vere filius dei vivi qui
venit p(er) aquam regeneracionis / et
sanguinem redempcionis ihesus xpus
non in aqua solum / s3 in aqua et
sanguine h(oc) est ipse venit cum
aqua baptismali nos regenerante
quia tactu sue mundissime carnis
vim regeneratiuam contulit aquis / et
sanguine nos redimente / Quia
ut dicit ad Hebre. ix. Sine sanguinis
effusione no fit remissio peccatorum
Et hoc infallibiliter debemus credere
Quia spiritus sanctus descendit sup
xpm / ut dicit Math. iij. Tunc testimonium
perhibuit xpus veritatem habere

in natura varii(?) ¶ Est autem considerandum
q(uo)d si quis vellet impugnare z vincere
suum inimicum / z de ipso victoriam
obtinere indiget quatuor ad p(ro)positum
spectantibus quatuor genibus armorum / Na(m)
primo indiget ense penetrandum / Secundo
scuto ad protegendum / Tertio forti
socie(?)tate ad impugnandum / z Quarto
virtute ut heat liatu bellu ad fine
victorie consequendum / Quilibet ig(itur)
xpianus volens vincere mundum
tanq(uam) inimicum s(ed) z ipm dyabolum
qui est princeps eius pe(ne)trare cari
tatis dilectionis / s(ecun)do scuto fidei
fortificari / tercio societate divini auxilii
impetracione / z q(uar)to (per)vitate(?) e buccinis(?)
confessionem / Nam primo quilibet
volens mundum vincere penetrare debet
gladio caritatis dilectionis / Quia sicut ensis
e arma diuidens amicos z inimicos
z p(ro)prium unius se defendit a(u)xilio
Sic per solam dilectionem cognoscuntur filii
dei a filiis dyaboli Unde Aug. xv.
de trinitate ait / q(uo)d hec sola diuidit
inter filios eterni regni / z filios per
dicionis / Et hoc tangit apostolus cum dicit
Omne q(uo)d natum e ex deo vincat
mundum / Nullus autem nasci p(otes)t ex deo
nisi per dilectionem / quia p(er) eam filii dei
appellamur ¶ Secundo scuto debet habere
fidei fortificari / Quia sicut p(er) scutum
quilibet se defendit ab inimicis / sic
per fidem humanum genus inimica nobis
nocere no possunt / Unde ad Ephe. vi. scribitur
In omnibus sumentes scutum fidei
ut possitis omnia tela nequissimi ignea
extinguere / z hoc tangit cum dicit Et hec
e victoria que vincit mundum fides
nostra ¶ Tercio societate debet hic divini
auxilii invocacionem / Nam nullus de
se ipso confidere debet ad vincendum
inimicos semp(er) divinum auxilium
impetrare Unde ps Dominus michi

Margin notes:

1 ille qui testificatur quia xpus est veritas in aqua i spe columbe spiritus sanctus

ille qui testificatur quia xpus est veritas in aqua i spe columbe spiritus sanctus

Et eo

omnes

Rp.
ut genera sunt
quatuor armorum

adiutor non timebo quid faciat michi
homo. Et subdit. Dominus michi adiutor et ego
despiciam inimicos meos. Et hoc
apostolus tangit cum ait. Quis est qui
vincit mundum, nisi qui credit quod Christus
est filius dei. i. qui credit filium dei in sum-
ptum illum qui mundum vincere potest.
Secundo presine victorie est hec Christi
humanitatis confessione. Nam bellatores
propter civitatem habentes bellum licitum secure
bellare possunt. Quia pro eis deus omnibus
invocantibus eum in veritate. Qui igitur
confitetur Christum venisse in aqua baptis-
mali purgationem requirens est et civis iustorum
patrie. Et qui confitetur eum venisse
in sanguine purgationem et redemptionis secure
pugnare potest cum fiducia obtinendi.
Et istud tangit apostolus cum dicit. Hic
est qui venit per aquam et sanguinem
Ihesus Christus. Queretur autem ab utro
de latere Christi pendentis in cruce exivit
aqua naturalis vel miraculose. Dicendum quod
dupliciter quantum ad presens possumus probare
illam aquam tunc miraculose exiisse
de latere Christi et non naturaliter. Primo ratione. Secundo
auctoritate. Ratio autem potest esse triplex.
Quarum prima sumitur ex parte corporis
complexionis nobilitate. Nam quod
aliquorum humores existentes in corpore
humano fiant aquatici contingit
ut plurimum ex eorum corruptione, sicut videmus
quod cum aliquis trahit sibi sanguinem
de brachio post aliqualem quietem quia
illi humores incipiunt corrumpi et putre-
fieri apparet in superficie aque. Igitur
cum Christus non habuit sic corruptos
humores et putrefactos. Quia fuit opti-
me complexionis. Ideo miraculose
et non naturaliter est dicendum tunc illam aquam
de latere eius emanasse. Secunda ratio sumitur
ex parte paucitatis temporis. Nam et si propter cor-
ruptionem et putrefactionem quandoque contingit
humores resolvi in aquam et fieri
aquaticos, tamen non talis resolucio

Ex latere Christi pendentis exivit aqua vel miraculose

fit in instanti vel in modica hora.
Sed requiritur aliquod temporis spacium et quod
Ihesus Christus [illegible]
[illegible] quando unus militum lancea
latus eius perforavit. Nam ut dicitur
Iohannis xix. Ad Ihesum autem cum venissent
cum viderent eum iam mortuum non
fregerunt eius crura. Sed unus militum
latus eius aperuit et continuo exivit
sanguis et aqua. Unde non est
probabile in tam modica hora tantam
humorum resolucionem esse factam ut re-
solveretur in aquam vel quod aqua
appareret. Tercia ratio sumitur ex dicte
aque puritate. Nam contingit quandoque propter
timorem cum aliquis patitur. Et
patitur quod sanguis fugit et vadit ad
cor. Sed remanent membra exteriora
frigida et alba. Unde forte tunc
possibile erat aquam vel humorem
aquaticum pocius quam sanguinem
de membris exterioribus exire. Sed quod
de eodem foramine exeat sanguis
purus et pura aqua simul et semel
sicut contigit et de latere Christi istud non
videmus accidere naturaliter. Ideo ipso mira-
culose factum est. Secundo auctoritas autem ipsius
Bede qui ait super hunc locum. Quod
[illegible] ante passionem Christi sudor factus est
sicut gutte sanguinis decurrentis
in terram ostendit veritatem carnis eius.
Sed hoc quod de latere eius iam mortui
exivit et aqua et sanguis viriliter
fluxit testabatur [illegible] quod corpus Christi
post mortem melius erat victurum et
mors eius vita nobis daret. Et inde
cum dicitur. Quoniam tres hic ponitur
fidei integritas et ideo talis. Quicunque
volunt ipsam trinitatem cognoscere debent
hic fidei integritate credendo similiter
tres personas esse in divinis et du-
as naturas in una persona filii humanitatem.
Sed nos gentiles debemus hic velle
non et cetera. Dicit glosa. Bene dico quod spiritus
sanctus testatus est quoniam Christus est veritas. Quoniam
tres sunt qui testimonium dant in celo. i.
de divinitate in celo existente. pater verbum
et spiritus sanctus. quantum ad personarum trinitatem.

nondum fuerat mortuus

vel si mortuus erat quod statim talia aperto facta sunt

sanctus quantum ad personarum trinitatem. Et
hii tres unum sunt quantum ad essencie
unitatem. Et tres sunt qui testimonium
dant in terra h. e. de christi humanitate in
terra residente ante mortem vel extra
formata quantum ad carnem. Spiritus i.
anima racionalis quam emisit in
passione. aqua et sanguis que
fluxerunt de latere christi pendentis in cruce
propter unam eius humanitatem. Et hii tres
unum sunt propter unam personalitatem.
Nam natura humana et divina unam per-
sonam constituunt vel unum sunt propter unius
effectus unitatem quia in sacramento baptismi
spiritus est vivificans. Aqua abluens.
et sanguis redimens. ut exponit Augustinus
Si quereret autem aliquis utrum predicta
verba possint sumi omnes articuli
fidei. Dicendum quod integritas fidei christiane
maxime videtur consistere principaliter in promo
in personarum divinarum trinitate. Secundo in essencie
unitate. Tercio in christi humanitatis ve-
ritate. Quarto in persone christi redemp-
tivitate. Ista autem maxime apostolus tangit
in predictis verbis. Nam personarum
trinitas habetur cum premittit. Tres
sunt qui testimonium dant in celo. pater verbum
et spiritus sanctus. Essencie unitas nota-
tur cum adiungit. Et hii tres unum sunt.
christi vero humanitatis veritas notatur cum
adiungit. Et tres sunt qui testimonium
dant in terra spiritus. sanguis. et aqua.
Sed eius persone redemptivitas nota-
tur cum subinfertur. Et hii tres unum
sunt. Penes autem personarum trinitatem
possumus accipere sex articulos. Tres
secundum propria personarum. et tres secundum appropriata
personarum. Propria sunt innascibilitas. filiacio. et
communis spiracio. Primus igitur articulus
pertinet ad hoc quod dicitur. patrem omnipo-
tentem. Alius ad filium. qui dicitur
et in ihesum christum filium eius unicum. Alius
pertinet ad spiritum sanctum quod dicitur. Et in spiritum

sanctum dominum et vivificantem. Isti autem
tres articuli accipiuntur secundum propria personarum.
Tres autem alii accipiuntur penes ap-
propriata. Nam patri appropriatur potencia cuius
est creacio. et secundum ipsum accipitur unus
articulus qui dicitur. Creatorem celi et terre
visibilium omnium et invisibilium. Filio vero
appropriatur sapiencia cuius est nos redimere et
iudicare et nos participes facere. Et secundum ipsam
accipitur unus articulus qui dicit
Carnis resurrectionem et vitam eternam. Sed
spiritui sancto appropriatur bonitas et unio et
secundum ipsum accipitur primus articulus qui dicit
Et in unam sanctam ecclesiam katholicam.
Sic igitur personarum trinitatem que notatur
ibi quod dicitur. Tres sunt qui dant
testimonium in celo pater verbum et spiritus
sanctus accipiuntur vi articuli. Tres
secundum propria. et tres secundum appropriata ut declaratum
est. Penes vero essencie uni-
tatem que notatur ibi. quando adiungitur
Et hii tres unum sunt. accipitur unus
articulus primus qui in symbolo ponitur
qui dicitur. Credo in unum deum. Et per unitatem
deitatis intelliguntur esse unum in bonitate
eternitate et magnitudine potestate. Penes autem
christi humanitatis veritatem que notatur ibi
quando dicitur. Et tres sunt qui dant
testimonium in terra. spiritus aqua et sanguis.
accipiuntur vii articuli. Nam septem
sunt que christi humanitatem veram esse
ostendunt videlicet. Eius conceptio. Eius
nativitas. Eius passio. Eius ad in-
feros descensio. Eius resurrectio.
Eius in celum ascensio. Et eius ad-
ventus ad iudicium. Secundum igitur eius concepcionem
accipitur unus articulus qui dicitur. Con-
ceptus est de spiritu sancto. Secundum eius nati-
vitatem alius accipitur qui dicitur. Natus
ex maria virgine. Secundum eius passionem
accipitur alius qui dicitur. Passus sub
poncio pylato crucifixus mortuus
et sepultus. Secundum eius ad inferos
descensionem. accipitur alius qui

Ope
Utrum predicta verba tres
sunt qui etc. possint sumi
omnes articuli fidei

Nam propria perso-
narum dicitur

d'. Descendit ad inferna. Sexto eius
resurrectionem accipit. Aliud qui dicit
tercia die resurrexit a mortuis. Septimum
eius ascensionem accipit. Aliud qui d'.
Ascendit ad celos sedet ad dexteram
dei patris omnipotentis. Octavum ad ue[n]tum
ad iudicium sumitur. Ille qui d'. Inde ve
nturus est iudicare uiuos et mortuos.
Queres autem de persone redemptitate
non ponitur aliquis articulus in sym
bolo ecclesie. Sed bene ponitur in symbolo
athanasy ubi d'. perfectus deus perfectus
homo ex anima racionali et humana carne
subsistens. Qui licet sit deus et homo tamen
duas naturas non duo tamen sed unus est
christus ut in dicto symbolo subditur.
Quod forte ideo ecclesia obmisit quia
tempore quo tale symbolum edidit non erat
aliqua heresis peccans contra hoc. Ista autem
persone redemptitas notatur in hoc
quod subinfertur. Et hii tres unum sunt.
Nam spiritus id est anima racionalis et
aqua et sanguis que est caro humana nam
verum et natura ipsa diuina unum sunt non
in natura quia in domino ihesu christo non est
ouetz [?] spem accipe. Secundum dei
masceruit [?]. Sed sunt unum in una
persona. Deinde cum d'. Si testimonium
hominum. Hic ponitur testimonii recepcio
et approbacio et est ideo talis. Quicumque
volunt trinitatem ipsam cognoscere debet
credere testibus perhibentibus testimonium
de ipso dei filio. Sed vos gentiles debetis
hoc velle. Ideo et cetera d'. ergo. Si testimonium hominum
hoc est prophetarum accipimus perhibencium
supple perhibencium de ipso d' christo testimonium
de ipso christo testimonium dei scilicet patris quod
supp maius est ideo melius supple accipiemus. Quia
hoc testimonium dei quod maius est quod testi
ficatus est de suo filio d'. Matthei xvij.
Hic est filius meus dilectus. Qui
igitur credit in filium dei habet testimonium
dei in se. Et econverso qui non credit in
filium mendacem facit eum supple
patrem. Quia non credit in testimonio quod
ipse testificatus est de suo filio. Et hoc est
testimonium quod est supple nos apostoli perhi
bemus de ipso quia vitam eternam dedit
nobis et ostendit eam nobis in futura
significacione. Et hec vita in filio eius est
id est in visione filii eius. Et ista est vita
eterna ut cognoscant te verum deum et quem
misisti ihesum christum. Ideo qui habet filium dei
habet vitam. Et qui non habet ipsum imitando
vestigia eius pravitatem residendo non
habet vitam. Est autem considerandum ut glo.
tangit de christo testificati sunt apostoli prophete
et ipsa trinitas. Nam dauid cum omnibus
prophetis in persona patris loquens d'. Filius
meus es tu ego hodie genui te.
Apostoli testificati sunt ideo eis dominus
dixit. Eritis michi testes in ierusalem et
in omni iudea et samaria usque ad ulti[mum]
terre. Tota et trinitas de ipso testimonium
perhibuit. Anima filius manifestatur
cum pueris assumpcione. Spiritus sanctus
per nomen speciei formacionem et pater per vocis
protestacionem. Testimonium autem prophetarum et magnum
testimonium ideo apostolorum et maius. Sed
testimonium maximum spiritus trinitatis. Si
igitur testimonium hominum accipimus qui mentiri
possunt ideo quod homines sunt et anima omnis
homo mendax in psalmo multo forcius
debemus accipere testimonium dei cum nulla
falsitas in esse potest.

Nos triplex testimonium
de christo prophetarum apostolorum
et trinitatis

Hec scribo

Postquam posita est trinitatis cognicio superius ista
ut supra dicebatur ponitur de
cognicionis effectus. Consecucio. Ad
cuius intellectum est sciendum. Cognicionem
trinitatis quinque bona consequimur.
Primo vite eterne possessionem. Secundo
peticionis impetracionem. Tercio peccatorum
absolucionem. Quarto peccati in spiritum sanctum
cognicionem. Et quinto spiritualem regeneracionem.
Dividitur ergo ista pars in quinque partes
secundum quod hos quinque effectus ponit.

aplus ostendit nos oseqm pogni
tiuitatis / iiij ibi. Et hec / iiij ibi. Qui
sat frem / iiij ibi. Est petm / v ibi.
Scimus / In pma pte intendit ptec
tonem / In cognicone z fide illius
debetis fortit pmanē / pq oseati
estis vite etne possessione / Ez tale
bonu oseati estis pognicōem
tiuitatis / iiij z c. Dcm est q qi hc
filiu dei hz vita. Hec scribo vob
ut sciatis qm vitam etnam hetis
nūc spe z in spe z in futuro re. Qui
creditis i nomine filij dei. Est at
osidedu q ad vita etna hndam
tota tinitas opatur. Pa opat
potencia pris instehendo. Unde ut
ipe filius testat z d nemo potest
venire ad me, ni pr meus qui mi
sit me traxit eum. Opat filius
pncipiu hostiu apiendo / Io ex
io. x scribit. Ego sum hostiu siqs
pme introierit saluabit z ingdiet
z egrediet z pascua inueniet.
Opat spus sctus pclemencia graz
infundendo. Nisi quis re
natus fuit ex aqua z spu sco / no
intieit in regnu celorum ut d Io. iij.
Unde tu d. Et hec z fiducia.
Hic ponit mr petitonis impetro
z est io talis. In cognicōe illius
debetis ostant pseuare p qua im
petrat / omnes peticones nras.
Ez tale bonu oseqm potestis p
cognitoz tinitatis io z c. Dicit g°
Et hec fiducia e q hemus ad
deum. Qa qd cumqz sm volunte
audit nos. Et in h° scimus q audit
nos qcqd petiemus qm hemus
peticones qs postulamus ab eo. si
sit sm volunte eius petiemus.
Est aut osidedu q z ad impetradum
nras peticones tota trinitas
opatur. Pa ut petio aliqua
exaudiat z admittat. potens

mdando requit / z adh° opatur pr
qui z pr mīsericordie z deus totius
osolacionis / z qui pt omez graz
habundare face in nobis / Sc° requit
sapia impetendo / q petimus aliqd
z non accipimus eo q male petimus
Et adh° opatur filius / q ipe est
fons sapie z vbum dei i excelsis q
attingit a fine usqz ad fine fortit.
[illegible] disponens q omnia suauit.
Tercio requit clemencia i exaudiendo.
Et ad hoc opat spus scus. Et ma sic
bonitas z clemencia replet orbe tirar
Unde ipa vitas suis discipulis
ostendens ad impetradas peticones
hec tria esse necia. ait Io. vij. c.
Petite pris potenciaz. querite filij sa
piencia z. pulsate sci spus clemencia.
quere tna hndo / semp petendo accipiet
querendo i veniet / z pulsando apperie
vobis. Unde tum d. Qui sat
frem suu. Hic ponit pcti absoluto
z intendit tlem i dem / illius ognito
z fides omo est i mente obsuanda
p qua in ho oseqm pcto z nō ab
solucom / Ez tale bonu homo oseqt
p fidem z ognicoz tinitatis / io z c.
D. g° Qui sat frem suu peccare pctm
no ad morte petat pro eo in orone
z dabit ei vita peccanti no dico no
ad mortem. Est aut oside du / q
pctm non ad morte cplt pt accipi
ut glo inde tangit / pmo p pcto ven
iali quod sicut difficile uitat ita
facile curat. Nam siquis peccat
cogitacoe oblivione ignorancia
postulet p eo z dabit ei vita / q
ad talia pcta delenda sufficit do
minica oro mutua cofessio leuis
pnia / Sc° p pcto no ptinuato usqz
ad mortez / ul usqz ad finem vite / q
ut glo d. / qui in hac vita non

A peccatum

T p°
Io ad impetradum
nras peticoes tota
tinitas opatur

T z°
Io peccatum
ad morte p[illegible]
accipi [illegible]

T z°
[illegible] pctm
ad morte di
[illegible]
[illegible]

pcto

corrigit͛ / sicut eius venia p͛ mortem impetrat. Tertio peccato non timali: vlem sicut mortale d͛r quod separat animam a deo. Sic illud d͛r non mortale quod talem separationem non facit. Deinde cum d͛r Est aut͛ peccatum. Exponit͛ peccati in spiritum sanctum cognicione et tto talis. Illius cognicio est multum merito commendanda. Quia potest peccatum cognoscere ad mortem quod est peccatum in spiritum sanctum. Sed talis est cognicio caritatis / ig͛ etc. Et d͛r Hoc dico / quod si quis peccat p peccante peccatum non ad mortem dabit͛ ei venia / Sed est peccatum ad mortem .i. continuum usque ad finem vite quia talis desperat de divina gratia / non ig͛ pro illo dico ut roget quis quia talis abicit a se oraciones. Et omnia illa que possunt eum retrahere a malo / et continue operat͛ malum et derivat a bequitate divine iusticie. Et subdit. Omnis iniquitas peccatum est / et est peccatum ad mortem .i. inducens mortem sine spe vite recipiende. Queret aut͛ aliquis / utrum peccatum ad mortem dicat͛ peccatum in spiritum sanctum et videt͛ quod non quia quodlibet peccatum mortale d͛r peccatum ad mortem. Sequit͛ quod tale peccatum dicet͛ peccatum in spiritum sanctum. Et sic omne peccatum mortale peccatum in spiritum sanctum nominaret͛. Auctoritatem est glosa que d͛r / quod per peccatum ad mortem solum intelligit͛ peccatum in spiritum sanctum. Dicendum quod si veritatem questionis volumus declarare oportet nos ordine manifestare. Nam primo oportet ostendere esse aliquod peccatum in spiritum sanctum / et esse speciale genus peccati. Secundo oportet dicere / quibus nominibus peccatum [illegible] nominet͛. Tertio oportet rationes assignare cur d͛r irremissibile / et quare spectaliter nullus debet orare. Quarto oportet declarare que species sub se continet / et quot modis contingit

tale peccatum remitti. Circa primum est sciendum quod esse aliquod peccatum in spiritum sanctum potest triplici͛ intelligi. Primo quod remittat͛ contra personam spiritus sancti. Secundo quod remittat͛ contra bonitatem / que est eius attributum. Tertio quod sit ipse actus elicitus ex certa malicia. Primo modo illi dicunt͛ peccare in spiritum sanctum / qui errant circa illa que de spiritu sancto dicunt / sicut aliqui heretici qui dixerunt eum puram creaturam esse / et esse ministrum patris et filii. Secundo illi committunt peccatum in spiritum sanctum / qui peccat contra bonitatem que est attributum spiritus. Nam sicut patri attribuit͛ potentia / et filio sapientia / et spiritui sancto bonitas et clementia. Sicut ig͛ qui peccat ex fragilitate et impotentia peccat contra attributum patris / s. contra potentiam / et qui peccat ex electione et malicia certa dicunt͛ peccare contra attributum spiritus sancti. Tertio illi peccant in spiritum sanctum / qui non pulsati aliqua temptatione / nec moti aliqua ignorantia inclinant͛ ad peccatum et delectant͛ in peccando. Nam sicut est de virtute sic est de vicio. De virtute aut͛ sic est / quod cum quis habet habitum inclinantem potentiam ad actum delectabiliter et per modum nature [illegible] d͛r tunc virtutem habere liberalitatis et difficiliter talis habitus per ea removet͛ / quia virtus est habitus difficile mobilis. Sic cum quis habet habitum viciosum puta luxurie inclinantem hominem per modum nature delectabiliter ad actum viciosum / et extendit tunc talis actus elicitus ex voluntate et certa malicia / non pulsa aliqua temptatione / nec mota aliqua ignorantia d͛r peccatum in spiritum sanctum. Qui adheret peccato ut posset libere peccare et peccato vacare abicit a se divinam iusticiam et spem futuri premii de spe desperans. Et omnia illa que hominem a peccato retraherent et respectu

Non peccatum in spiritum sanctum / d[illegible]

potest / sic spiritui sancto

ut cum quis habet habitum liberalitatis inclinantem voluntatem ad dandum delectabiliter et per modum nature d͛r tunc

d͛r peccatum in spiritum sanctum. Quia sit peccans libere sine aliqua temptatione adheret

Tertium peccatum ad mortem dicitur peccatum in spiritum sanctum

peto

istius consideracionis ut quid a se
abiciat diuinam misericordiam desperando
& omnem spem futuri premii ut libere
possit peccato vacare. Peccatum in spiritum sanctum
est speciale genus peccati. Viso igitur
quot modis potest intelligi peccatum in
spiritum sanctum committi & quomodo sit istud modo
speciale genus peccati de quo appellatur. Est
videndum quibus nominibus peccatum predictum
appellatur. Ad cuius intellectum est
sciendum quod dictum peccatum triplex potest con-
siderari. Primo racione obiecti in quod
committitur. Secundo racione effectus quem ex ipso
inducit. Tercio racione peccantis
ex quo elicitur. Primo modo appellatur
peccatum in spiritum sanctum. Secundo modo dicitur peccatum
ad mortem. Tercio predictum peccatum dicitur ex
certa malicia. Nam racione obiecti in quod
committitur appellatur peccatum in spiritum sanctum
quia sicut consideracio diuine misericordie
pietatis & bonitatis & spes future
beatitudinis que appropriantur spiritui sancto
sunt hominem a peccato retrahere. Sic qui
talia a se abiciat desperando
& presumendo impugnando dicitur in spiritum
sanctum peccare. Racione vero effectus quem
ex eo inducit dicitur peccatum ad mortem.
Nam quamvis quodlibet peccatum
mortale hominem morte interficiat ut
in arguendo dicebatur. Specialiter tamen ho-
mo incurrit mortem per tale peccatum sine
spe recuperandi vitam. Quia ille
qui sic peccat ut dictum est abiciat
a se omnia illa que sunt a peccato
retrahere. Sicut igitur morbus mortalis
dicitur quando infirmus respuit omnes
medicinas confortativas & sumit
nocivas. Ita peccatum tale dicitur
specialiter inducere mortem quia per-
stans tali peccato omnia spernit que
a peccato sunt retrahere de eis despe-
rando & contraria semper operando. Ra-

cione autem peccantis ex quo elicitur
nominatur peccatum ex certa malicia. Nam
ille qui sic peccat non impellitur
aliqua temptacione nec movetur aliqua
ignorancia sed solum ex voluntate
inclinate in ipsum & adeptum viciosum
per modum nature & tales libere peccato
adherent tamquam fini & letantur cum
male fecerint & exultant in rebus
pessimis ut dicitur Proverbiorum 2º. Tribus
igitur nominibus predictum peccatum nominatur
ut declaratum est. Propter quod autem
prefatum peccatum irremissibile dicatur
quod supra dicebatur tercio declarandum
potest quantum ad presens ostendi
quadrupliciter. Primo ex parte boni
a quo avertit. Secundo ex parte mali ad quod
convertit. Tercio ex parte subiecti in quo
consistit. Quarto ex parte cause quam peccatum
secundum excusare. Primo vero sic probatur. Nam
ut dictum est ille qui sic peccat in spiritum
sanctum qui ut liberius possit peccato in-
sistere abiciat a se omnia per que posset
consequi peccatorum remissionem. Talia
vero sunt consideracio diuine misericordie spes
futuri premii & cetera talia que sunt
hominem a peccato retrahere. Sicut igitur
infirmitas est incurabilis quando abiciat
a se omnia illa que sunt sanitatem
inducere & accipit illa que indurant
infirmitatem. Sic tale peccatum dicitur irre-
missibile quia qui sic peccat
avertit se ab omnibus illis que sunt
peccatum remittere de eis desperando
& a se abiciendo. Secundo vero sic ostenditur.
Nam ut dicitur in 2º Physicorum finis in ma-
gis... Sicut igitur difficile est re-
movere aliquem adherentem erranti
circa principia sic difficile est re-
movere aliquem adherentem ali-
cui rei tamquam fini & quia in spiritum
sanctum peccans desperando de divina

Nota peccatum in spiritum sanctum tribus nominibus nominatur

Nota quare peccatum in spiritum sanctum dicatur irremissibile

infirmus

una adheret ipsi creature tamquam fini, sive sint divicie, sive luxuria, sive quidquid sit aliud. Ideo tale peccatum irremissibile dicitur quia cum difficultate dimittitur. Tertia ratio sic patet. Nam sicut dictum est, ille in spiritum sanctum peccat qui abiciendo omnia illa que retrahunt hominem a peccato retrahere quasi naturaliter inclinatur ad actum peccati per modum cuiusdam naturalis inclinationis. Sicut igitur que nobis insunt nobis naturaliter cum difficultate removentur a nobis, sic peccatum in spiritum sanctum irremissibile dicitur quia quandam naturalem habet. Quarta ratio sic declaratur. Nam ut dictum est peccatum habet tamquam excusantem et magis aggravantem, quia talis causa quam habet peccatum excusare aut est impotentia vel ignorantia [peccat] quidam in voluntate peccat, non a peccato excusare habet vel ex toto vel ex parte. Sed peccatum in spiritum sanctum non procedit ex causa excusante, cum procedat ex certa malicia et ex voluntate abiciente a se omnia spiritualia que habent a peccato retrahere et persequente omnia ista que peccatum habent aggravare. Propter quod merito dicitur irremissibile, quia de se nullam causam includit propter quam peccatum remitti possit, immo potius in se includit causam contrariam. Si igitur remittatur hoc est miraculose et ex divina virtute immediate. Sicut si infirmus abiceret a se omnes medicinas sanitatem inducentes et si curaretur diceremus eum miraculose curari quia de se non haberet unde curari posset. Hic est peccatum non est dandum, non quod peccatores debeamus excludere, tunc quantum per barbaris et paganis. Sed quia isti abiciunt a se orationes et alia bona que possent eos retrahere a peccato dicitur desperando.

Ideo sunt talia peccatis sumunt.
Restat igitur quartum declarare scilicet quot est species predictum peccatum sub se esse continet. Nam quasi subiecto peccato sex species continentur. Quarum una est presumptio. Secunda est desperatio. Tertia est impugnatio. Quarta est obstinatio. Quinta impugnatio veritatis agnite. Sexta est invidencia superne gratie. Harum autem sufficientia sic potest haberi. Nam ut dictum est peccatum in spiritum sanctum perpetratur respectu voluntatis abicientis a se omnia illa que habent hominem a peccato retrahere. Talis autem retractio potest esse propter timorem pene et spem retributionis venie. Primum istorum aufert presumptio, que non ponit divinam iustitiam punitis pena inferentem. Secundum autem tollit desperatio, que non ponit divinam misericordiam penitentibus peccata relaxantem. Secundo potest esse propter turpitudinem et deformitatem peccati, id est de ipso peniteando aut ei amplius non adherendo. Primum aufert impugnatio que non permittit hominem penitere. Secundum tollit obstinatio que peccato tamquam fini facit adherere. Tertio potest esse propter pulchritudinem et delectationem operis boni, quod bonum consequimur per fidem diligentem et per divinam gratiam inflamantem. Primum aufert impugnatio veritatis agnite. Secundum tollit invidencia divine gratie. Sex igitur sunt species predicti peccati ut ostensum est. Deinde cum dicitur Scimus quoniam. Hic ponitur spiritualis regulatio, et ratio talis ingenitudo illius est permanendum per semen spiritualis regulati de potestate diaboli subducti et divinam naturam consecuti. Sed talia consequimur per generationem. Dicitur igitur Scimus quoniam omnis qui natus est ex deo suppositus per fidem et caritatem non peccat. Nam ut

Nota de speciebus peccati in spiritum sanctum

aliud

talis retractio a peccato

tunc spiritum ... habet ... causa ... sed

cum ex impotentia vel ignorantia peccat

d. 3o. m°. Ordinatum est ex utraque parte 3. 2quod [?] ut tamen ē ex spiritu spiritus 3. Vel generatio dei conservat eum et malignus non tangit eum h. 3 p⁹ spiritualem generationem dixit. qui malignus spiritus esse dicitur per potestatem non enim post baptismum ad nichilum deductus est in conspectu eius malignus ut scribit. ibi. Et ex h. Scimus quoniam ex deo sumus pregnatus spiritualem et totus mundus in maligno positus est h. 3 ipse homo qui p̄t minor mundus appellari sicut b.p. positus est in maligno. sub dominio dyaboli quia omnes nascimur natura filii ire. Vel totus mundus iste malis positus est in maligno quia iudicat et alliat ad magnitudinem superbie luxurie et avaricie. Et nos scimus quoniam filius dei venit et dedit nobis sensum ut cognoscamus verum et simus in vero filio eius. Hoc est efficiamur membra filii eius. Et sequitur [illegible] ē filius eius dicens. Hic est verus deus et vita eterna. quere vide non possimus custodiamus nos a simulacris h. est ab ydolatriis vel avaricia que ē ydolorum servitus non subdit. Filioli custodite vos a simulacris superstitionum ne per demones removeamus vos a vera cognitione et dilectione quam vos h̄re monui principaliter in hac epistola et h. ter. finis prime canonice Johannis

Epla ij Johannis

Senior · electe · domine · dulce ·

Postquam apostolus scripsit omnibus gentilibus comuniter et unanimiter in istis duabus epistolis scribit quibusdam personis singulariter. Et primo scribit cuidam domine confirmans eam in fide et caritate. Secundo scribit cuidam viro commendans eum in sua hospitalitate. Ibi Senior gaio. Hec autem epistola dividitur in tres partes. Quia primo ponitur salutatio secundo narratio. tertio debiti epistole excusatio. ij. ibi. Gavisus sum. iij ibi. plura habens. In salutatione autem ponit tria. primo personam salutantem magnificat. Secundo personam salutatam honorificat. tertio bonum optatum extollit. ij ibi. electe. iij ibi. Sit nobiscum. Persona autem salutans fuit beatus Johannes. Quia ideo quod vocat se seniorem commendatur ex duobus. primo ex vite sanctitate. Nam senes pollere debent sanctitate vite quia passiones mortificatas habere debent. Unde Sapientie iiij°. Senectus e. Cani sunt sensus hominis et etas senectutis vita immaculata. Secundo ex sapientie dignitate. Unde Iob xij°. scribitur. In antiquis est sapientia et in multo tempore prudencia. Tertio ex morum gravitate et maturitate. Nam ut glossa dicit. Hic seniores dicuntur presbiteri vel pontifices propter maturitatem et gravitatem morum et sapientie. Conformet igitur talis eo. Illius salutatio est recipienda reverenter quod mittitur a seniore in vite sanctitate et sapientie dignitate et morum gravitate. Sed talis est salutatio ista que mittitur a beato Johanne qui est senior tribus igitur etc. Persona non salutata honoratur ex duobus primo ex divina electione quia vocatur electa. Nam ut glossa dicit. Ista mulier cui beatus Johannes scribit erat babylonica que proprio nomine vocabatur electa et convenit eius nominatio quia electa fuit a deo per divinam predestinationem [illegible] istud pro elegit eam deus et preelegit eam in tabernaculo suo habitare fecit eam etc. Secundo a passionum mortificatione. Ideo quod dicitur domine. Nam illi mulieri convenit nomen domine quia refrenat passiones insurgentes

ꝉ domum amando spiritualia et spernendo temporalia et simul

Epla ij Johis

& primo notatur beatus Joh ex tribus comendatur

vel

No persona salutata comendatur ex i

in ipa/ et que subiciat sensualitatem
Jo Gen. iiij. dicitur cuilibet tamen ta-
tur. Sub te erit appetitus tuus
et tu dominaberis illius/ Tercio in filiorum
perfectione/ in eo quod ait. Et natis
eius/ quia inter laudabilem designacione
reducatur filiorum/ Unde ad laudem
eius dicit Apostolus Thy. v. Si filios edu-
cavit/ si sanctorum pedes lavit/ si hospites
recepit/ Quarto ab apostoli dilectione
in eo quod ait/ quos scilicet matrem et
filios ego diligo in veritate. Nam
simpliciter inter cetera que infert dilectio
hoc est quod ardeat se diligi et
esse ab aliis dilectum/ dilectio sit
propter amorem. sicut quilibet desiderat
amari ita quilibet desiderat diligi.
Quinto a bone fame nominacione
que adiungit. Et non solum ego sed et
omnes qui cognoverunt veritatem. Nam
ut dicitur proverbiorum xxii. Melius est
nomen bonum quam divicie multe
super aurum et argentum gratia bona.
Sexto a veritatis fidei cognicione in
eo quod subiungitur. propter veritatem que in
vobis permanet. et vobiscum erit in eternum
Formetur autem racio talis. Illa mater
honoranda est que habet divinam electionem
passionum mortificacionem/ filiorum paracionem
apostoli dilectionem/ bone fame nominacionem
et veritatis fidei cognicionem. Sed omnia ista
habuit hec mulier cui hec epistola
mittitur/ igitur etc. Dicitur glosa Senior electe
domine et natis eius/ quos ego diligo
in veritate et non ego solus sed omnes qui
cognoverunt veritatem/ et eos diligo propter
veritatem que permanet in nobis et nobiscum
erit in eternum. ¶ Deinde cum dicitur Sit
nobiscum gracia. hic ponitur boni op-
tati excellencia/ et optat eis tria
bona/ Primo graciam ad deum eos
ordinantem/ unde proximis compaci-
entem/ et pacem in celis quietem faci-
entem. vel graciam culpam delentem

ideo dicitur ad Ro. iii. Iustificati gratis
per graciam ipsius/ misericordiam penam in-
dulgentem. ut dicitur Thimo. iiii. michi
dominum [illegible] quod non sumus consumpti
et pacem deo reconciliantem/ unde Apostolus
ad Phil. iiii. ait. Et pax dei que
superat omnem sensum custodiat
corda vestra et intelligencias vestras.
Formetur igitur talis racio. Illa salutacio
est recipienda cum gaudio in qua
optantur optima salutatis personis
gracia culpam delens/ misericordia penam
indulgens et pax deo reconcilians. Sed
talis est ista salutacio igitur etc. dicitur glosa
Sit nobiscum gracia misericordia et pax a deo
patre et Ihesu Christo filio patris/ et hoc in veritate
et caritate. ¶ Deinde cum dicitur Gavisus
sum. hic ponitur epistole narracio. Ad cuius
intellectum est sciendum quod apostoli in hac
epistola intencio est perducere dominam et
natos eius in veritate confirmare. ¶
Dividitur autem epistola in iiii. partes
Quia primo ponitur eorum in fidei cognicione
et caritatis dilectione consolacio/ Secundo
ponitur hereticorum cognicio/ Tercio ponitur
premii expectacio. Et quarto ponitur
ipsorum hereticorum vitacio/ ii. ibi. Omnis
multi/ iii. ibi. Videte/ iiii. ibi. Si
quis venit ad vos/ In prima parte
intendit talem racionem. Quicumque sunt
vocati ad quodammodo ad cognicionem
et ad dilectionem. in ipsa cognicione
et dilectione debent fortiter permanere. Sed vos
domina et filii tui estis tales/ igitur etc.
Dicitur glosa Gavisus sum valde quia in-
veni de filiis tuis ambulantes
id est continue proficientes in veritate
scilicet fidei/ sicut mandatum accepimus a pre
et nunc rogo dominam te scilicet excellenciam ad
vicem. non tamquam mandatum novum
scribens tibi. Sed quod ab inicio habui-
mus. id est a principio fidei vel a patribus
antiquis/ ut diligamus alterutrum
et hec est caritas ut ambulemus secundum

de

b 2o
u's ad h'c q aliquis
pmaneat i vitate
fidei ta sut necia

ei9
mandata. Et andituni aut ei9 z
ut quemadmodum. dilcone audistis
ab initio i eo mandato ambuletis
pficiendo sp de bono i melius
Est aut osidn q ad pmanedum
i vitate fidei videmus ee hunc
ordinez. Ecmia p'o e ibi nectia ogn-
cio qz cum nichil diligat' n ogtui
s'm btm Aug' no posset aliquis
deum diligere n' pus ipm ogno-
scat. Cognoscet aut deum e ogno-
sce plurem qz ipe est lux. z tene
bre i eo no sunt ulle ee no sn
eius ognicone e esse i tenebris.
Jo ad Ephe. v'o. talibz ad ogtoz
dei venientibz aplus ait. Eratis
aut aliqn tenebre nunc aut lux
i dno ut filij lucis ambulate
fructus aut lucis e i omni bonitate
iusticia z vitate. S'o e ibi nectia
caritatis dilcois quia finis precepti e
dilco. In hoc eni mandato vniusa
lex pendet z pphe. Jo d'r ee man-
datum nouum z antiqum qz s' nouu
z vetus testm a dilcone inci
ta dm z pxi'm ocordant ppt qd
i ipso est ambulandum. s'm q aplus
admonz. ad Ephe. v. d. Ambulate
i dilcone sicut xr's dilexit uos
z tradidit semetipm p uobis oblacoez
z hostiam in odorem suauitatis. Tercio
z nectia dilcoms augmentacio qz
bona opa faciendo quibz carit'e
d3 crescere. vn aplus hoc petit suis
fidelibz dicens. z h'c oro ut caritas
vra magis ac magis habundz i omni
scia z i omni sensu ut pbetis poci-
ora z sitis sinceri z sine offensa
i die xr'i ihu. Ista tri nectia e aut
ista due z filijs eius ut psistent
in vitate fidei que aplus tangit
in lra hec blanda. Nam ognicoz
tangit cum d'r Gauisus sum
Dilcone tangit cu' adiungit

ad phil. i.

Et Rogo te domina. Sz dilcoms aug
mentacoz notat. cum postponit.
Et h'c est caritas. Deinde cu dicit
Quoniam multi. hic ponit' heticoz
ognitio z est ro talis. Illi q uolut
i caritate fidei pmane' dnt ognosce
ipos heticos ut possint vericare
ipor uitare. Sz vos dna z filij tui
debetis hoc nelle i ogni'oe dei sp p
mane' z manere i regni'oe xr'i incarnati
qz p ipm estis liberati de ptate dya-
boli. z c. d'r. q'. Bn dico qz i madato
dilcoms debetis semp ambulare
de bono i melius pficiendo. Quoniam
multi seductores exierunt in mundum
delinquentes sp spualia adherentes
sp temporalibz. Qui no ofitentur
ihm xr'm i carne venisse z h'c qui
xr'm sic negat e seductor ppter
doctrine puersitatem qz alios psaltam
doctrina ext' vitate dnat. Sz vo't
antixps ppt opacoms dolositatem
qz eius opa st ctria xr'o. salte i one
i tencois faciet. Deinde cum d'r.
Videte ne pdatis z c. hic ponit'
pmij eor exsptaco z est ro talis
Illi debet pmane' i vitate ad qum
notati sut. i qua pmanendo hm
habebunt magnum pmiu z a q'ua
recedendo pdunt oia q opati st
Sz vos dna z filij tui estis tales
qz pmanendo i fide habetis pmiu
recedendo aut p a pdetis oma bona
vra. g'o z c. d'r. q'. Videte .i. diligenter
osiderate vos metipos ne pdatis
q opati estis. osenciendo sp falsis
doctrinis heticoz. Sz pocius vitetis
eos ut mercedem plenam accipiatis i
futuro. seductores Omnis qui precedit .i. q se d'
alios in sapia precedens z no pmanet
in doctrina eius x'i deum no h3 in pnti
p gram. n'c in futuro p gl'am. sed
qui pmanet i ei9 doctrina h' p'rem

et antixps
na q negat
xpm ap
pllat' se
ductor

b 3o

b 3°
ut qlibz d3
i spua diligent
ta sua spua
at .ij.us quiqz

z filiu eius hic redemptore3 z in futuro
remuneratorem. Est aut osi dicat
tiuis expedit seipsum vide z suam
vita diligent aspicat spualiter. Quantum
ad quartum primo ne falsa doctrina per
uertatur. Unde ad ephe. v [illegible] Ad hoc
apostolus admonet nos dicens. Videte
itaqz quo caute ambuletis non quasi
insipientes sed ut sapientes. Et alibi
dicit Videte ne quis vos seducat
ullo modo. Secundo ne bonum operibus eius
perdatur male operando. Nam dicitur
Ecclesiastici ix°. Qui in uno peccauerit multa
bona perdet. Tertio ne [illegible] premio
priuetur. Ille priuatur premio qui usqz
ad finem non perseuerat quia non qui incepit
sed qui perseuerauit usqz in finem hic
saluus erit secundum sententiam saluatoris.
Quarto ne superbia inflet dicens se
alios in sapientia precedere Apocalypsis iij dicitur.
Tene quod habes ne alius accipiat
coronam tuam. Nam ipse superbus
coronam z meritum perdit quia ipsa super
bia bonis operibus insidiatur ut pe
reant. Quinto ne se variet. Proverbiorum
iiij°. Tene disciplinam suam et ne
dimittas illam custodi eam quia ipsa z
vita tua. Omnia ista tangit apostolus
ibi. Deinde cum dicit. Si quis venit
ad vos. Hic ponitur hereticorum vitatio et
intendit hanc rationem. Illi qui nolunt
in doctrina fidei constantes perseuerare debent
hereticos vitare eos in domo non reci
piendo nec salutacionem eis dando. Ergo
vos domina z filij tui debetis hoc velle
io ac. Dicit ergo Si quis venit ad vos
z hanc doctrinam salutiferam non afferat
secum nolite eum recipere in domum
super orationibus. nec aue ei dixeritis.
Cuius causam subdit. Quia qui dicit ei
aue. scilicet heretico z perfido ab ecclesia communicat
operibus eius malignis. Nam secundum
apostolum. Ad titum iij. hereticum post primam
z secundam correctionem deuita z evitandus

in loco orationis sicut in ecclesia in domo
habitationis in mensa comestionibus in
osculo pacificationis in verbo salutacionis
tionis. Et auertit causam quia ista pro
venit. dicit. Ecce predixi uobis ut in die
domini nostri Ihesu Christi non confundamini. Hoc est
in die iudicii confusione non recipiatis
de recepcione z communicatione ipsorum. Sed potius
quibus uerum sit de eis fortiter resistere
ut de ipso dicatur illud quod scribitur
Sophonie iij°. In die illa non confun
deris super cunctis abhominacionibus
tuis. Deinde cum dicit. Plura habens
nobis describere. Hic ponitur dubitatio
epistole excusatio z est ratio talis. Ille
non debet longam epistolam scribere per
cartam z attramentum qui sperat viua
uoce loqui illis quibus epistolam
mittit. Sed ego Iohannes sum talis ig ac.
Dicit ergo plura habens uobis scribere
de instructione salutis vite. Non
uolui hoc facere per cartam z attramentum
quia non me monet uox scripta
quantum uox uiua z presencia magistri ut
glosa. Unde subdit. Spero enim me
futurum ad uos venire z ore ad uos
loqui ut gaudium uestrum plenum sit
de sermonum euidencia z de mea
presencia. Salutat aut ipsam ex parte
nepotum. dicit. Salutant te filij sororis
tue electe. Nam adhuc soror sua vo
cabatur electa sicut ipsa ut glosa dicit
z sit gratia tecum operans ad peccata
delenda z cooperans ad bonum agendum
z perficiens ad perseuerandum. Amen

Seniori gaio karissimo.

Hanc tertiam epistolam ut supra dicebatur apostolus
iste mittit cuidam viro perfecto commen
dans eum de sectore hospitalitate.
Et diuiditur predicta epistola tota in quinqz

Epistola tercia Iohannis apostoli ad Gayum

x°·
No amicicia vera
iiijor debet ħre

ptes / quia primo ponitur apli ita ipm
eximia dilco / Sc°. ponitur eius hospi-
talitatis approbacio et commendacio / Tercio
ponitur quarum fidelitatis incrpacio et
condempnacio / Quarto ponitur eius
in predicto bono ope confirmacio / Quinto
ponitur breuitatis eple excusacio / ibi
karissime fideliter / ibi. Desperassem for-
sitan / ibi. Semper nobis: / ibi.
Multa habui. Attendendum est primo
ptis est notandum. quod vera dileccio et
amicicia quatuor debet habere / primo debet
esse vera sine ficcione / Sc° sollicita
sine pigricione / Tercio leta sine in-
vidie combustione / Quarto libera
sine pecunie cumulacione / primum
remouetur dolositas / per secundum pigricia
per terciam inuidia / per quartam auaricia.
Primo igitur dileccio debet esse vera sine
ficcione / quia ficta dileccio non est per-
manens / uno tempore necessitatis deficit
Ideo scribitur. Eccci vj°. quod est amicus
sm tempus et non permanet in tempore tribu-
lacionis / Sc° debet esse sollicita sine
pigricione / quia iste qui uere diligit
sic debet sollicitari dando et beneficia im-
pendendo spiritualia et temporalia pro
amico et dilco sicut pro seipso / quia
amicus est alter ipse. Unde aplus
ad Ro. j°. ait. Testis enim michi est deus
vobis quod sine intermissione memo-
riam uestri facio in oracionibus meis / Tercio
debet esse leta sine inuidie emulacione
Debet namque ita letari et gaudere dili-
gens de bona fama et prosperitate
sui dilci et sui amici sicut de bono
suo proprio. quia inuidendo et despiciendo
ipm amicum et famam amici inuidens
et despicit seipm / et qui despicit se-
ipm est sine cordis et mali. vnde
prov. xj scribitur. Qui despicit
amicum suum indigens corde est
talis enim non est amicus qui
amicum despicit et sua uerba repu-

non reputat / mel amicus et despi-
ciendo amicum et sua uerba impugnando
et ea non reputando. despicit seipm
cum amicus sit alter ipse / et despiciendo
amicum et sua uerba non reputando de-
spicit seipsum / et est indigens corde / Quarto
debet esse libera sine pecunie cumulacione
quia maiorem leticiam et maius gaudium
debet diligens habere de bono amici et
dilci quam in aliquo lucro temporali.
Quia amico fideli nulla est comparacio
Nam sic plus debet diligi fidelis amicus
quam aurum uel argentum. sic plus debet
gaudere de prosperitate amici quam de
cumulacione auri uel argenti
Ex istis iiijor commendatur
ista dileccio quam habebat aplus ad
ipm Gayum cui hanc eplam
transmittit / Fuit autem iste gayus
hospes de quo paulus loquitur ad Ro.
xvj°. ait. Salutat uos gayus
hospes meus. Et ad Cor. j°. dicit
Neminem autem uestrum baptizaui nisi
crispum et Gayum / Primo igitur predicta
dilco commendatur / quia fuit leta
sine ficcione / vnde ait. Quem ego diligo
in ueritate. Sc° / quia fuit sollicita sine
pigricione / vnde dicit. De omnibus oracionem
facio te prospere agere / Tercio / Quia fuit
leta sine inuidie emulacione / vnde
dicit. Gauisus sum ualde. Quarto
fuit libera sine pecunie cumulacione
vnde dicit. Maiorem graciam non habeo
Formetur igitur talis uox / Illa dileccio
multum commendanda est / que est vera solli-
cita leta. Sed talis est dileccio qua
Johes fuit ita gayum / igitur etc. dicit ergo.
Senior electe et mulieribus gayo
karissimo quem diligo in ueritate. Ecce patet
quod talis dileccio erat vera sine ficcione
karissime de omnibus oracionem facio prospere te
ingredi in anima opera spiritualia
operando / et ualere in omnibus corporalibus

hospitalitatez z caritatez ostendo/ si^d pspe
agit anima tua in implete subveniendo
peregrinos recipiendo/ ita ob causas
sequendo · Ecce q[uod] erat solliata sine
Pz q[uod] di lectio e9 pigritacione/ Gauisus sum valde
venientibus fratribus hoc e[st] peregrinis z
testimonium phibentibus veritati tue Sicut tu
i[n] veritate ambulas/ tam studiosus
dz ee beneficiatus adtestacionem phibendum
q[uod] studiosus z beneficians adbene
operandum ut Glo[ssa] dicit/ Ecce q[uod] erat
leta sine combustione invidie/ ma
iorem hoz non habeo graciam/ q[uam] ut
audiam filios meos ambulare
in veritate · i · de nullo lucro z de ipso
commodo amplius e[st] letor si · filij
mei ambulant in veritate fidei/ q[ui] s[un]t
p[er] me baptizati z instructi/ Ecce q[uod]
erat liberalis sine pecunie acquisicione
¶ Deinde cum dicit Karissime · hic
ponitur eius hospitalitatis commendacio/ z
est ro talis · Ille qui recipit mi
nistros x[risti] in nomine x[risti] fideliter agit z mer
cedem adeo meretur accipe/ quia qui
recipit p[ro]phetam in nomine p[ro]phete mercedem
accipiet · Sz tu karissime recipis mi
nistros x[risti] in nomine xpi z p[ro]pter eum/ g[ra]o tu
fideliter agis quicquid operaris in eis
dicit g[ra]o Karissime fideliter facis q[uod]q[ui]d
operaris in fratres/ hoc est sicut decet
fidelem hominem facere sic tu facis
non p[ro] vana gloria · Sz fidem tuam
operibus ostendis/ z hoc in peregrinos q[uo]s
non cognoscebas qui peregrini testimonium red
dunt caritati tue/ hoc est iure operibus
exhibitis eis a te/ z tale testimonium red
dunt non in angulo sed in conspectu
totius ecclesie v[e]l fidelium ut exemplo tuo
ipsi alij excitentur ad hospitali ter
alios peregrinos bene faciens deducens
digne deo hoc est/ non solum recipis
eos in domo/ verum et eos deducis
quocunque ire volunt sociando eos

z in hoc habes magnum meritum/ quia
pro nomine eius s[cilicet] xpi p[ro]fecti sunt · i ·
expulsi de patria ipsorum nichil accipientes
a gentilibus/ hoc est/ nichil de rebus
temporalibus volentes accipe ab infidelibus
z alijs gentilibus infidelibus/ z hoc
ne cogerentur negare xpm · Sz rogare
xpm tenere famulis z imitatoribus
nos qui possimus eorum indigencijs
supplere debemus tales peregrinos suscipe
ut simus cooperatores veritatis q[uam]
ipsi predicant z annunciant/ ¶ Est x z° No elemosina
aut[em] considerandum q[uod] hospitalitas et multe debz habere
elemosina multe debent habere/ Prima p[ro]p[ri]etas dz
ee fidelis sine murmuracione/ vnde p[ri]ma
petri iiij · scribitur hospitales invicem
sine murmuracione/ Secunda dz ee optima
p[ro]digentium z peregrinantium subvencio/ vnde
ysaie lviij° scribitur · frange esurienti
panem tuum egenos vagos q[ue] duc
in domum tuam · Cum videris nudum
operi eum z carnem suam/ Tercia dz ee p[ro]ba ne despexeris
cum recta intencione/ q[ui]a in nomine x[risti]
z p[ro] amore eius dz quis elemosinam
facere · vnde mathei v° scribitur · Cum facis
elemosinam noli facere tubam canere ante
Quarto dz ee meritoria cum p[ri]mum
secura ex p[re]stacione/ Nam a deo in
fallibiliter dz remunerari/ q[ui]a p[ro] eius
amore suis membris elemosinam
tribuit vnde dicit mathei x° · Qui vos re
cipit me recipit/ z qui vos spernit me sp
ernit · Omnia ista habebat hospi
talitas istius gay ¶ Deinde cum dicit
Scripsissem forsitan · hic ponitur
[illegible] sequentis increpacio z condep
nacio/ z est ro talis/ Isti s[un]t multo in
crepandi z condempnandi q[ui] non recipiunt
veritatem doctrinam salutiferam z verum
nec recipiunt peregrinos immo eos
qui recipiunt prohibent · Sz dya
trepes/ hoc est prelatus ecclesie vir
z illi qui eum secuntur s[un]t tales

qua n. nram eplam recipit n.
nidos pegrinos. g.o inito debes eos
recipere et eo deiuprime ig.r et. D.t g.o
scripsissem forsitan eccie. Sz [illegible] is
qui primatum amat gerere in eis
Diotrepes no recipit nos. h.c est, de
hospitalitate et alijs opibus me
scripsissem forsitan no solum tibi s
etiam toti eccie sed iste yearcha et
principes dce eccie meus violento
et tiranico qui d.r diotrepes quasi
decor consumans ut glo d.t non
recipit nram doctrinam ppt h. s
q ipe malus e. Si venia como
neam eius opa que facit ubis
malignis. h.c e redarguam eum
coram omnibus de ubis maliciatibus
suis garriens i nos et qui ista ei
no sufficiant ad eius supbiam
s quod plus e q neqz ipe sus
cipit fres indigentes et pegrina
tes p.r amore et eos qui suscipi
unt phibet et de eccia eiciat tam
insapientes qui susceptos. ¶
Est aut consideradum q aplus ondit
doctinam et dnam istius diotrepis
esse dampnabilem et malam ex iiij.or
Pmo ex eius supbie inflacione q
ipe inflatus supbia amabat
primatum gerere p violenciam et usurpa
tionem potencie. Cont q loquitur. Ber
Bn. d. O homo quid timescis
q primatum queris qui voluit ee
similis altissimo factus e vilissimus
ius 1. ysaie xiiij.o Q no cecidisti
lucifer qui mane orieba. S.o ex eius i
crepacone. nam aplus sed. velle eu
comonere obsuans q d.r epste v.o
noli te comunicare opibus infructu
osis tenebrarum magis aut redar
guite que in occulto fiunt ab illis
turpe est dicere. Si igr opa ipius
diotrepes fuissent lucida et bona
increpacione no indiguisset s

potius comendacone. Tcio ex mala
opacone et locucone q ipe ubis
malignis et maledictis alios sub
uertebat et fres paupes no recipie
bat immo addebat pctm sup pctm
Cont que scribitur. Eccl. xxi. Fili
peccasti no adicias iterum sed de
pristinis deprecare ut t dimittantur.
Qrto ex alioru phibicone quia ipe
phibebat illos qui paupes recipi
ebant. Cont quem d.r pu'biorum iiij.o
noli phibere eum qui bn facit si
vales et ipe bn fac ¶ Deinde bn
cum d.r karme noli imitari malu
hic ponit eius in pdcto bono
ope cosinacio et e co talis. Quicumqz
sunt vocati ad opa misericordie exhibenda
debet se i illis opibus cosinare
imitando bonos homines et non
malos. Sz tu gaius es talis.
ig.r et. D.t g.o karme noli imitari
malu et per visum i doctina q ut
d.r pu'biorum iiij.o no emuleris hoiem
iniquum neqz imiteris vias eius.
Sz q bonu e imiteris Cuius tam sb.d.t
q qui fac bn ex deo e. Qui vero
male facit no videt deum et q ipius no
debeas imitari diotrepem q malus
imiteris demetriu tamen demetrio
testimonium reddit. ab omnibus venientibus
et recedentibus q [illegible] ipe recipiat fres
et etiam ab ipsa veritate. h.c e adeo q e
veritas. Sz et nos apli testimonium phibemus
ei et nosti q testimonium nrm verum e q
edocti sumus ab illo qui e veritas ¶
Deinde cu d.r multa habui scribe
tibi de aliis sup [illegible] de hospitalitate
s nolui t pattramentum et calamum
scribere. Cuius tam subd.t ead spero
ptinus te videre et os ad os loqui i
terim tn sit t pax ne turberis in
animo de falsa doctina diotrepis s
potius leteris de dilectoe qua circa te

p po
no doctina diotrepis [illegible] ondit esse ma
lam et dapnabilem [illegible]

uolebat

R po de
breuitate
epte excu
sacio multa
habui
scribe tibi

sunt fideles quia salutat te omnia sunt fideles omnes qui mecum sunt et tu conso saluta amicos scilicet et fideles consentientes tecum nominatim ... Nam ut glosa dicit apostolus etc. gratiam patris et salutem mandat ... unitatis ... in sua sententia ... Johannis

Incipit canonica Jude

Judas ihesu christi servus

[illegible]

[illegible]

complacente / Nam ut dicitur ad Colo-
ssenses 3° Super hec autem omnia caritatem
habentes que est vinculum perfectionis
¶ Conformiter igitur talibus etc. Ille qui
optat unam alicui pacem et caritatem
optat ei magnum bonum. Sed ego
opto vobis quibus scribo omnia ista
igitur etc. dicit glosa Misericordia vobis
et pax [illegible] tinguitur et in vobis
ficiens adimpleatur scilicet caritas
omnia complens et perficiens ¶ Deinde
cum dicit Carissimi. Posita salutatione
ponitur narratio Ad cuius intellectum
est sciendum quod intencio apostoli in hac epistola
est hortari et inducere istos gentiles
fideles ne consenciant pravis hominibus et
persequendo apostolis pervertentibus fidem christi
Duo igitur facit / Primo ponit
talium pravorum vitiationem. Secundo eorum infru-
ctuosa operatio ibi In principio huius
capituli ve illis. Circa primum movet fac-
tum quod movetur omnibus decet istos
infideles et pravos homines esse
vitandos / primo exponit ipsius ex-
hortationem / Secundo exponit hominum pravorum
conditionem / Tertio exponit ipsorum re-
promissionem / Quarto exponit in divinam
maiestatem blasphemationem ibi.
Subintroierunt ibi. Commone-
re ibi. Similiter etc. / In parte prima
tendit idem quod illos debetis
vitare contra illos fortiter pugnare
contra quos ego apostolus cum sollicitudine
magna scribo et deprecor vos ut
debeatis pugnare. Sed tales sunt
ipsi heretici et pervertentes fidem ut igitur etc.
dicit glosa Karissimi omnem sollicitudinem
faciens scribendi vobis de com-
muni salute. Postquam scilicet solli-
citudinem necesse habui vobis scribere
deprecans supercertari fidei semel tradite
vobis a sanctis scilicet apostolis ¶ Est autem
considerandum quod ex verbis isti fide-
les debebant moneri ad certandum
pro fide eis tradita a sanctis apostolis

primo ex parte apostoli eis scribentis sollicitudine
quia omnem sollicitudinem habebat scribere
eis obsecrans quod apostolus dicit ad Romanos
12° Qui exhortatur in exhortando
qui preest in sollicitudine / Nam prelatorum
qui presunt primum est sollicitudinem
habere circa subditos. Secundo ex salutis
ipsorum preparatione quia ipse preparabat
communem eorum salutem que consistit in fide
quia sine fide impossibile est placere deo
ut dicitur ad Hebreos 11°. Tertio ex parte
deprecationis quia ex humilitate non pre-
cipiebat sed deprecabatur considerantes illud
quod dicitur a Salomone Sermo mollis
frangit iram ¶ Deinde cum dicit
Subintroierunt hic ponitur secundo quod
tales sunt illos potestis vitare et contra
illos pugnare quos cognoscitis
esse pravos. Sed tales hereticos pervertentes
fidem potestis cognoscere quia verbis
negant igitur eos potestis vitare dicit glosa
Subintroierunt quidam homines
ignoti deo et sanctis qui olim prescripti
sunt in hoc iudicium impii dei nostri
gratiam transferentes in luxuriam hoc est
dolo pervertentes ad destruendum cultum
dei et solum dominatorem et dominum nostrum Ihesum Christum
verbis negantes hoc est negant ipsum
dei filium qui cum patre et spiritu sancto est solus
dominator ita quod ibi solus excludit
omne aliud quod non est deus / Nam
cum dicitur filium solum dominatorem esse
non propter hoc excludit spiritum sanctum et
patrem quia unitate divinitatis in divinitate
trinitatis communicante non
distinguuntur [illegible] ¶ Est autem
considerandum quod [illegible] pravitatem istorum pervertencium
fidem ex quibus agnoscuntur quos
apostolus tangit in [illegible] primo ex eorum
dolosa conversatione quia imitantur conversationem
cum fidelibus in vestimentis ovium
intrinsecus autem sunt lupi rapaces ut
dicitur Matthei 7. Secundo ex eorum verbi reprobatione

3° Nota quod fide catholica est certandum [illegible] causa

3° Nota pravitatem pervertencium fidem quo agnoscuntur

quia ipi tamq homines carnales
reputant adeo quod dicent ut. Dne
nonne i tuo noie pphetauim' z mira-
cula fecim' Quibus rndet Amen
dico vobis nescio vos .i. no approbo
ut d' Mt' xxv'. Tercio ex eorum damp-
nacione. Quia ipi psc̄pti sunt iam
iudicati h' c abiectio sunt dampnati
z psciti in dampnacōz Quia ut d'
Joh. iii°. Qui no credit iam iudi-
catus e. Quarto ex eorum luxuriosa opa-
cōne est ut liberius possint luxu-
riari destruunt ul distruxerunt z trans
ferunt dei gram i luxuriam z tales
sunt ppe adulterantes vbu di. Quito
ex filij dei negacōne quia ipi ne-
gant ihm xp̄m qui e solus dnator
vniuse terre z talis e dnator z sedu-
tor ut dcm e sup Joh. Unde
tu d' Comonere. Hic ponit tcia
ro que talis e Illos debetis vitare
qui peccorum pctis puniendi sunt quod
pena grauissima. Et tales sunt heretici
z putentes fidem x̄ h' g' z'. De g'.
Quia ipi heretici xp̄m negant z volunt
vos i d'nte ut ipm negetis Ideo
comone vos volo scientes semel
omnia .i. pfecte ul semel .i. uno smo
qr sup malorum pena reposita est.
Nam semel locutus e deus duo
hec audiui qr ptas dei z' . tua qr
tu reddidisti vnicuique s'm opa sua
Unde sub d' quin ihus pplm de tra
egipti saluans Sz hoc est p' libeans
eos sup immitates qui no crede-
bant moysi pdidit h' e interfecit
morsibus spentum ut d' num xxi°.
Angelos uo na potenciores z nobi-
liores homine q no seruauerunt sum
pncipatum .i. gram p qua pncipa-
bantur subiectis spiritibus sz deliquer-
runt suum domicilium h' est celeste
habitaculum z diuinam visionem .i. iudicium
dici magni in vinculis eternis sub
caligine reseruauit h' est vincu-
latos z dampnatos modo in
isto caliginoso aere maioribus et
grauioribus penis eos reseruat. Sicut
Sicut sodoma z gomorra que sunt
ciuitates pncipales et finitime
ciuitates hor z affines eis simili m°
exfornicate z abeuntes p' carne
alteram .i. concubitum no debitum Nam
caro viri z mulieris no d' altera
ee qr d' Gen. erunt duo i carne
vna. Sz caro uxoris alta sz quantum
ad actum carnalem facte sunt tales
ciuitates exemplum sup aliorum ignis eterni
penam sustinentes h' est in puncti
pena eternam incidentes q fiende e
pigueret. Est aut qsi d'. hic aplus
tangit tanta gua pccorum que legimus
punita esse adeo i scriptura primum
pctm z igtitudinis Scdm peccatum
supbie Tercium luxurie Primum sunt in
iudeis liberatis de ptate pharaonis
z egiptiorum qui cum tot mirabilia vi-
derent z cum tot bnficia a deo reciperent
semper ingrati sunt immitates
aduersus deum z moysen De quorum
pena hetur num xxi. Cum dixisset
aduersus moysen z dnm. Quare
nos eduxisti de tra egipti ut moe-
remur i sollitudine Deest panis
z no sunt aque statim misit dns in
pplm spentes ignitos ad quorum
plagas z morsus plurimi eorum vene-
runt ad moysen atque dixerunt pcca-
uimus contra dnm deum ora ut tollat
spentes a nobis Scdm maxime sunt
in angelis malis qui dei similitudinem
appetentes ex supbia ad ignem
i fernalem detracti sunt unde ipa
veritas ait Luce. Vidi sathan sicut
fulgur de celo cadentem Tercium sunt i
sodomitis qui sicut exarserunt igne
libidinis sic exarsit eos igne

33°
Nota sunt gua
peccatorum que legimus
esse adeo punita

comburente. Unde Gen. xix° dicitur
quod pluit dominus super sodomam et gomor-
ram sulphur et ignem. ¶ Unde de-
cimo dicitur Similiter et hii ... hic po-
gesta ro/ que talis est/ illud quod non
est licitum bonis angelis non est licitum
bonis hominibus. Sed iudicium blas-
phemie inrogare alicui angelo
non est licitum. Igitur multo minus est
licitum homini/ Cum igitur heretici
communiter blasphement non dei crea-
turam eius constat eos manifeste pec-
care/ ideo vos debetis eos omnino vitare
igitur etc. Dicit ergo Similiter et hii heretici
sicut super sodomite carnem suam et
aliorum maculant dominationem autem
spernunt maiestatem autem super id blas-
phemant/ quod tamen non est licitum alicui/
quod patet/ quia cum michael archangelus
cum dyabolo altercaretur disputans de co-
de corpore moysi/ non est ausus iudicium
blasphemie inferre sed dixit im-
peret tibi deus/ Sed hii super heretici quecumque
ignorant blasphemant/ hoc est solum
dicunt ex superbia blasphemant/ Qui-
cumque autem naturaliter norunt hoc est naturaliter
cognoscunt vel appetunt tamquam bruta
animalia in hiis corrumpuntur/ et ideo
debetis eos vitare/ quia appetitum
naturalem sequuntur sicut animalia bruta
¶ Est autem considerandum/ quod illud verbum de dis-
putatione michaelis cum dyabolo triplicat
per glossam invenitur expositum/ Primo modo
sicut/ ut per michaelem intelligatur
moyses/ per corpus plebs iudaicus
per dyabolum pharao/ Michael igitur hoc est
moyses disputans cum dyabolo/ hoc
est cum pharaone de corpore suo hoc est
de populo iudayco ut dimitteret eum
non fuit ausus iudicium blasphe-
mie inferre/ Alio modo sicut ut per
corpus moysi intelligatur plebs
iudaycus sicut dictum est/ Unde quod
dictum est de tali populo de corpore moysi
intelligi potest/ Et tunc illud verbum

2 fo.
Ito ... exponi illud
verbum de disputatione
archangeli

quod dicitur in zacharia ubi dicitur Ostendit michi
dominus sacerdotem magnum stantem coram
angelo domini et sathan stabat a dextris
eius ut adversaretur ei. Et dixit an-
gelus ad sathan. Increpet te deus
sathan. Nam quia ihesus sacerdos vole-
bat populum iudaycum de captivitate
liberare/ sathan dicitur contrarius fuisse ar-
changelo michaeli/ qui nuncius et
missus erat/ Tercio sic/ Nam deus
prohibuit corpus moysi post mortem
eius adorandum esse a iudeis tamquam
deum colendum si prevalere eum habere
potuissent/ mortuo igitur moyse in-
glo. dicit misso angelo de celis subtraxit
corpus eius/ ita ut nullus de populo
illo sciret sepulturam ipsius/ ut dicitur
Deut. xxxiiii°/ ... non cognovit homo
sepulcrum eius usque in presentem diem
dyabolus igitur volens iudeos ad ydolatriam
inducere desiderabat corpus moysi
ad illum locum mittere esse/ ideo dicitur
altercatus fuisse cum michaele archan-
gelo/ qui ad dictum corpus sub theca
missus fuit/ Exposicio tamen ut Beda dicit
non dicitur de quibus scripturis apostolus
hoc testimonium sumpsit/ cum dicit/ Imperet
tibi deus etc.

Capitulum vi

Ve illis qui in via

Cayn abierunt etc. Postquam
apostolus posita et pravorum here-
ticorum fidem presentium vitandos. Hic in-
cipit dicebat ponit eorum infructuosa
operatio/ Et dividitur in tres partes/ Prima
primo ponit predictorum hereticorum infructuosa
operatio/ Secundo ponit eorum pene repromissio
Tercio ponit ipsorum gentilium in fide
veritate confirmatio/ ibi. prophetavit
in ibi. Vos autem. ¶ Circa primum apostolus
quinque facit/ quia primo ostendit istos
esse carentia pietatis/ Secundo carentiam
honestatis. Tercio veritatis/ Quarto
caritatis. Quinto carentia fidelitatis.

ij ibi. hij sunt / iij ibi. nubes sine aqua.
iiij ibi. arbores autumpnales / v ibi.
sidera errancia. In prima parte in-
tendit item idem. Et merito isti imi- 22o
tantur viam Cayn occidentis fratrem
suum. Carent pietate. Et tales sunt
ipsi heretici qui propter invidiam nolunt
sequi iustos et fideles homines sed pocius
imitantur Chayn qui propter invidiam
fratrem suum interfecit. Dicit ergo Ve illis qui
in viam Chayn abierunt et errore
Balaam mercede effusi sunt et in contradictione
Chore hoc est in temptacione ecclesie perierunt.
Est autem considerandum quod ut glosa tangit
isti viam Chayn sequuntur qui propter
invidiam meliorem non doctorem ut
honorificentur. Et assimulant et iustos
fratres imitari nolunt sed ex invidia
spiritualiter et quandoque corporaliter eos occidunt.
Viam vero Balaam illi sequuntur qui
pro amore terrestrium commodorum veritatem
quam noverunt impugnant et prava
et perversa consilia et iudicia dant, sicut
Balaam consuluit regi Moab ut de-
ciperet populum israheliticum propter peccatum
ut patet Numeri xxv. Illi autem pereunt in con-
tradictione Chore id est ecclesie qui in separacione
sancte matris ecclesie nolunt emendari sed
ab unitate et univitate sancte ecclesie se divi-
dunt. Deinde cum dicit hij sunt hic
ponitur quod talibus est carencia vite hone-
statis et est racio talis. Illi carent hone-
state vite qui maculant eorum corpora
in epulis et desideriis aliis carnalibus.
Et tales sunt heretici, ergo etc. Dicit igitur
hij sunt de quibus supradictum est, qui
pereunt contradictione ecclesie [illegible] in epulis
suis id est superfluis cibis et potibus sunt
macule coinquinantes id est non solum
seipsos sed eciam alios inficientes et
maculantes et sine timore semet-
ipsos pascentes non sicut Christi pauperes
contra quos dicit Ezechielis xxxiiii. Ve pasto-
ribus qui pascunt seipsos. Deinde
cum dicit nubes sine aqua hic ponitur quod
talibus est carencia veritatis et est racio talis.
Illi carent veritate doctrine qui falsitatem
docent et annunciant. Et tales sunt ipsi
heretici qui sunt nubes sine aqua, ergo etc.
Dicit igitur hij sunt et nubes id est predicatores
sine aqua sapiencie que a ventis circumferuntur
id est tales predicatores heretici circumferuntur
diversis erroribus. Est autem considerandum
quod nubes generantur ex quibusdam
vaporibus qui primo in altum elevantur.
Secundo superius ingrossantur. Tercio pluviam
emittunt. Elevacio autem est per caliditatem.
Ingrossacio autem per frigiditatem. Sed
pluvie emanacio per humiditatem. Isto 23o
igitur triplici modo debent predicatores Nota predicatores
elevari per contemplacionem spiritualium assimilantur nubibus
liquefactorum. Job ipsa dicit Qui sunt hij
qui ut nubes volant. Secundo debent
ingrossari per carnalium desideriorum
mortificacionem quia debent carnem crucifigere
cum viciis et concupiscenciis. Tercio debent aquam
sapiencie in alios diffundere per sacre
scripture irrigacionem ut de quolibet tali
dici possit quod scribitur Ecclesiastici xv. Aqua
sapiencie salutaris potavit illum dominus
deus noster. Deinde cum dicit arbores
hic ponitur [illegible] quod in talibus est carencia
caritatis et est racio talis. Illi carent caritate
qui nunquam fructum bonorum et virtuosum
facere possunt. Et tales sunt heretici et alii
in peccato mortali existentes, ergo etc.
Dicit ergo Tales supradicti sunt sicut arbores
autumpnales infructuose propter caritatis
carenciam bis mortue, nunc in anima
propter culpam in corpore eradicate id est ex radice
positi fluctus feri maris hoc est
comparati insecuritatibus ad modum
maris multum irati despumantes
suas confusiones id est extendentes
suas stulticias. Est autem considerandum 24o
quod existentes in peccato mortali

Nota quod in peccato mortali existentes [illegible] fidem [illegible] arbores autumpnales

et maris exuentes extra fidem. Et ideo
dicuntur arbores autumpnales propter
infructuositatem. Sicut arbores in autump-
no non faciunt fructum, ymmo tunc de-
sinunt fructificare propter carenciam humoris,
sic existentes in peccato mortali non faciunt
fructum propter carenciam humoris gracie.
Ideo Math. vii. dicitur: Non potest arbor mala
fructus bonos facere. Non potest. Di-
cuntur eradicate propter caritatem, que
est extra radicem illarum, in qua debet
esse radicati. Iuxta illud apostolus
ad Ephe. iii.: In caritate radicati
et fundati ut possitis comprehendere
cum omnibus sanctis que sit longitudo, la-
titudo, sublimitas et profundum. Et
dicuntur bis mortue propter peccatorum
multiplicitatem, quia sunt mortui peccato
cogitationis et operationis. Dicuntur
fluctus maris propter intranquillitatem,
quia impii sunt quasi mare fervens
quod quiescere non potest, ut dicitur Ysaie lvii.
Et dicuntur spumantes propter superbie
tumositatem, quia superbi tument et in-
flantur. Eorum inflatio est sicut
spuma maris. Ideo dicitur Sapie. v.:
Tamquam spuma gracilis que a vento
movetur. Deinde cum dicitur Sidera,
hic ostenditur quod in istis est carentia
fidelitatis, et est ratio talis: Illi carent
fidelitate qui stabilitatem fidei non
habent, sed ad tempus credunt et in tempore
temptationis recedunt. Tales autem sunt
heretici, igitur etc. Dicit ergo: Isti supradicti sunt
sidera errancia, id est sicut planete qui
non servant uniformitatem in suis
motibus, sic apostotantes a fide
stabilitatem non habent. Cum tamen
non sidera errancia fideles esse
debeant, sed magis esse deberent
sicut stelle fixe in firmamento habentes
ipsam fidem sicut anchoram anime
tutam. Quibus scilicet hereticis et aposto-
tantibus a fide procella tenebrarum

conservata est in eternum. Hic ostenditur eis
pena eternalis, ut dicitur Iob xxi.: Quia
in diem perditionis servatur malus
et ad diem furoris ducetur. Deinde
cum dicitur Prophetavit, hic ponitur pre-
dictorum pene repromissio. Et primo ponitur
eorum pene certificatio. Secundo ponitur cause
assignatio, ibi: Hii sunt. In prima
parte intendit talem rationem: Illorum pena
est certa et infallibilis que prophetata est per
prophetas et per antiquos patres. Sed pena
hereticorum et aliorum malorum prophetata est
per Enoch et alios patres antiquos,
igitur eorum pena certa est et infallibilis.
Dicit ergo: Prophetavit autem de hiis super
hereticis Enoch septimus ab Adam, quia
fuit vii° loco genitus, sicut patet Gen.
v. Nam cum sint viii° etates, con-
putando illam que erit in vita eterna cum
omnibus precedentibus usque ad Adam,
ergo Enoch septimus appellatur quia facit
septimam etatem respectu etatis que
erit in vita eterna. Respectu tamen Ade
facit etatem sextam. Iste igitur Enoch pro-
phetavit de hereticis dicens: Ecce venit
Dominus in sanctis milibus suis facere iudicium
contra omnes super hereticos et arguere omnes
impios de omnibus operibus impietatis
eorum quibus impie egerunt et de omnibus
duris super verbis que locuti sunt contra
deum hii et contra deum tamquam peccatores et
impii. Est autem considerandum quod liber
Enoch de quo Iudas assumpsit
istud testimonium apocrifus reputatur, quia
a quodam alio sub nomine Enoch fuit
compositus. Unde hac de causa ista
epistola Iude que de apocrifo testimonium habet
prioribus temporibus a multis apocrifa tene-
batur, ut Glosa dicit. Tamen modo inter
sacras scripturas continetur tamquam propter
auctoritatem apostoli. Tamen quia licet hoc testimonium
de libro apocrifo sit acceptum, tamen in-
fallibilem veritatem continet. Deinde cum dicitur

Nota pena [illegible] certa et infallibilis

Nota Enoch [illegible] prophetavit [illegible] de hereticis

Hii sunt· hic ponit̃ pdcor̃ pene cause
assignatio / ⁊ est io talis· Illis mito
debetur pena etnalis· qui sunt ɔtra
deum murmurantes· in pctis carna-
libꝫ ambulātes / supbiā semp lo-
quentes ⁊ psonas diuitū ppt lucrum
admirantes· Sꝫ tales sunt heretici et
mali homines / ꝫ eis mito debet̃
pena sup dcā / D̃· g̃· Hii sunt sꝑ
ipii homines murmurātes querulosi
sm̃ desideria carnalia ambu-
lantes nō refrenantes cor̃ cocu-
piscētias / ⁊ os eor̃ loqt̃
supbiam ɔt paupes mirātes
mō indebito psonas sꝑ diuitū
honorantes· causa questus hñ· ⁊ nō
rōne dilcōnis / ꝫ solum rōne vti-
litatis ⁊ tpalis subsidii / Est aūt co-
sidñand: / q̄ aplus desitnor pctis
d̃· hereticos esse vimendos / primo de
murmuracōe cor̃· Vnde aplus / ad
Cor̃· x· Neqꝫ murmuraūitis sicut
quidā murmurāunt ⁊ a sꝑpentibus
pierunt· Sꝫo de luxuria· qui ambu-
lant sm̃ desideria sua / Cont̃ quos
Eccī· xviij· scbit̃: post ɔcupiscētias
tuas nō eas / Tcio de supbia / q̄a
ɔt paupes supbiam loquntur.
Cont̃ quos scbit̃· Leuit· xix· Ne
consideres psonam paupis / nec
honores vultū potentis / Qrto de
auaricia / q̄ mirant̃ psonas diuitū
causa q̄stus / ut mirz· ca ut d̃·
P̃ubior̃· xix· Multi colut faciē
potentis ⁊ amici sunt dona tribu-
entis / Vnde cū d̃· Vos aūt· hic
ponit̃ istor̃ gentiliū muitate cōfir̃·
tantos ɔt heticos reddit exiplor̃
amatoi̅te / Sꝫ ex fidei fimi̅te / ii ibi
Vos aūt karissimi / Suꝑma pte
intendit tlem̃ rōnez / Illi debent
esse ɔfirmati i vitate sacre sc̄ptur̃e
⁊ anti ee dnt ɔtra ꝯsimas heti-
cor̃ qui sunt instructi pipos aplos
Sꝫ vos gentiles estis tales / io ⁊c.

D̃· g̃· Dein ꝫ quo impii ⁊ mali ho-
mines loquunt̃ supbiaz ⁊ miant̃
psonas diuitū· Sꝫ vos karmi memo-
res estote vbor̃· que sunt ab aplis
dñi nri ihu x̄· qui dicebant vobis
maxīe· aplus paulus / quonia
i nouissimis tpibꝫ veniet illusores
i· deceptores quos signo tali po-
teritis ɔgnoscē ut glo d̃· ɔtra
sm̃ desideria carnalia ambulat
i impietatis ⁊ scdaria desideria / ⁊ nō
solum poteritis eos ɔgnoscē per vicia
carnalia sꝫ ē p spualia· Vnde
subdit̃ / Hii sunt qui segregant semz
ipos sꝑ abvnitate ecclie p fidē li̅te
nō habentes spm̄ quo tota ecclia
ɔgrega ⁊ spualis effiat̃ / io sunt
anĩales / q̄ solum sunt i secuto̅es
passionū vitā pecudū eligētes
Vnde cū d̃· Vos aūt· hic eos
ɔfirmat i vitate ex fidei firmitate
⁊ est io talis· Illi dnt ee ɔfirmati
in vitate sc̄pturz qui sunt edificati
⁊ cōfirmati ⁊ fundati in fundamto
fidei x̄ane p spm̄ sanctū i spiate.
Sꝫ vos gentiles estis tales / io ⁊c.
D̃· g̃· Vos aūt karmi dissēciat
ab illis qui sunt animales super-
edificantes vos metipos sanctissime
fidei urē / q̄ sine ipa nō p̄t q̄s
placē deo / in spū sancto ut phot
heatur forma fidei q̄ ē dilco
⁊ amor / hortantes vos metipos
ut deuitis vicia nō psumatis
Sꝫ sruate vos i dilcōne dei ex-
spectantes misiaz dñi nri ihu x̄·
i vitam etnā hñ· ꝫ ut p misiaz di
nō p vra merita vitā etnā heatis
⁊ sic expectētes firmati i fide ⁊ dilcōe
dei / Hos sałz heticos obstina-
tos ⁊ segregatos ab ecclia arguite
iudicatos i· pnunciātes eos iā
dapnatos diuino iudicio / Ecia
qui nō credit̃ iam iudicatus ē

Marginal notes (right margin):

^ pdicta

^ cont̃ q̄s ad tit̃ ⁊· c d̃ / abnegan-
tes omēz ipietz

ats· orātes

Marginal notes (left margin):

4.6.

nō scā̃a pu...
...t ⁊ de ... ɔ
pctis

it, p̃o eos
vitate cō-
firmat / ⁊

i pcto

Illos aut qui no sit omnio obstiati
in existut fruare. Deigne sp in-
finali eos tripientes facientes
qs i vobis z ut ipi seipos libent
Aliis vero ueris pximis pei-
tentib; ut penite volentib; mi-
sericm i timore odientes vos z ipi
eam q carnalis e maculatam
tunicam h. est odiatis corpus mor-
tale z corruptle z passibile quo
velat ipa aia z maculat / qz
corpus qd corrupit aggrauat aiaz
no qui dez odiedu z rone na-
ture bona e / sz rone viciy z defor-
mitatis ¶ Dinde cu d. Ei aute
hic ttio ponit ut sup dicebat
grarx actio. Ei aut qui potes
z nos osuare sine pcto in pnti
z constitue nos in futuo i cospctu
glorie sue imaculatos i exultatoe
in aduentu dni nri ihu xpi. Ita
q quatuor bnficia enuat nobis
a deo tributa. pmu z i pnti gre co-
suacio / qz potens z sine pcto
nos suare. Vn dauid. Ecc. xxxiij.
timenti deu no occurut mala. sz
i temptatoe eum deus osuat. Scd'm
e in futuo ante sum ospectu pse-
tatio / qz pnta9 desiderabat pha
cum dicebat. Quando veniez et
apparebo an faciem dni. Tcim e
pctoz expurgacio / qz faciat nos
ee imaculatos. Iux illud ad ephe.
p. predestinauit nos ut essem9
sci z imaculati i ospectu eius.
Quartum e i aduentu ei9 exultatio
qz i aduentu dni nri ihu x ex-
ultabim9. Iux id ps. Exultabut
sci in gla leta. tur sunt. Soli deo
deo saluatori nro a quo oia bnficia
ista hem9. Psalm. xviij. Dum nrm
sit gloria de eius liberalitate z
magnificencia dipmis nobilitate
Et impium dei9 dnm te. Et ptas
dei9 imensa auctoritate / ul imensitate.

Ante omnia secula saltz pcita / et
nunc in pnti z omnia secula secu-
loz in futuro dipmis eternitate
Amen.

Expliciunt postille super epistolas canonicas edite a fratre augustino de ancona ordinis fratrum heremitarum sancti augustini tercia.

Incipit tractatus [illegible]
[illegible] que probat aduentus
xpi sine messie dudu pnio
p dicta veteris legis et prophetarum
que iudei in apmit [illegible]
translatoris ad [illegible]

Reverendissimo in Christo patri fratri Hugoni magistro ordinis fratrum predicatorum dignissimo sacre sancte pagine professori Eius subditus frater Alfonsus boni hominis hyspanus semper in omnibus obedienciam et devocionem. Cum ego propter parvitatem et insufficienciam meam non sim talis quod vobis et pro vobis sciam vel possim aliquid magnificare vel saltem tante in laboribus et curis vestris quas pro communi utilitate quiete et tocius ordinis pace continue sustinetis ad solacium vestrum aliquale quasi sublevamen laboris hunc libellum antiquissimum qui improviso casu devenit ad manus meas et qui fuerat in antea tot temporibus occultatus nova translacione de arabico in latinum nunc interpretatum primum enim vobis transmitto ¶ Credimus autem quod inter iudeos multum gloriantur illi qui arabicam obtinent periciam litterarum cum iste littere sunt in magna philosophorum sciencijs copiose cum meis utpote paucis iudeis et paucioribus variis notis scribunt confidencius secreta sua que volunt ab alijs occultare ¶ Quia autem de causa ut estimo iudeus iste licet cautus auctor huius libri non ipsum hebraico sermone sed in arabico annotavit Sed oportet quod tarde vel cito occulta omnia revelentur in signum salvatoris ¶ Ego vero in transferendo ipsum auctoritates byblie ab ipso introductas scripsi eloquia sicut in arabico posita et latino non prout habentur in nostra translacione secundum beatum Ieronimum sed prout iste iudeus scripsit quando composuit istud opus et hoc feci ne ne aliquis possit michi imponere quod ego in textu presumpserim aliquid addere vel diminuere vel eciam immutare

Et super hoc eant omnes qui sciunt arabicum in testes ¶ Et hoc dico quia iudeus iste noster translator non sequitur ut videbitur in processu me autem ut credo oportuit ipsum exponere in latino prout ipse loquitur in arabico. Eius modus loquendi prout est possibile et ordine observando alias non interpretes eius sed corruptor libri merito posse dici ¶ Valet inde tamen cognoscent si vident istum librum in utraque lingua descriptum. Et quod auctoritates in latino descripte ab arabico discordent. Sed cum solacio domine mi pater et magister noster sicut filius alumpnus quod intendo. Conservet vos ordini dominus Ihesus Christus per multa tempora sua gracia et amore. Scriptum Parisius per manum modici vestri fratris Alfonsi. Titulus incipit Epistola translata de arabico in latinum per fratrem Alfonsum boni hominis hyspanum ordinis fratrum predicatorum. Que epistola cum sit edita et adaptata valeat [illegible] ipsius epistole et narracio eius plenius declaratur in titulo qui talis est.

Epistola Rabi Samuel ad Rabi Ysaac archisinagogum in restitet

Epistola quam scripsit Rabi Samuel israhelita oriundus de civitate fetet Regis Marrochitani. Ad Rabi Ysaac magistrum synagoge que est in Sublimi in regno predicto conservet te deus et permanere te faciat quousque tunc ista captivitas nostra congregetur ista dispersio nostra et appropinquet spes nostra et signet deus beneplacitum super nos amen. Amen ¶ Nam et nunc tuis sunt quod plenius fiat de tuis temporibus est mecum et tu es nostra spes consolacionis in dubijs legis et prophetarum cum tuis exposicionibus graciosis. Unde ego precepto doctrine tue expono estus cordis

mei super illis que legis sunt et prophetarum
super quibus amplior cum timore
¶ Certa propter tedium abhundanciam
sciam tamen et mitto tibi libellum istum
sperans propter deo volente in veritate
confirmari et in dubiis certificari. Capitulum ii

DEsidero · domine mi · certificari per te
ex testimoniis legis et prophetarum et aliarum
scripturarum. Quare nos iudei sumus
generaliter percussi adeo in captivitate ista
in qua sumus que potest vere appellari ira
dei nos habens sine fine. Nam iam sunt
mille anni completi quod per Titum et Ves
pesianum fuimus captivati. Nos
scimus quod patres nostri adoraverunt ydo
la et occiderunt prophetas et legem
dei abiecerunt et propter omnes istas trans
gressiones deus non percussit eos ca
ptivitate nisi septuaginta annos
in Babilonia et post tempus prefatum pla
catus est eis et reduxit eos iterum in suam
et secundum scripturas ira dei tunc temporis fuit
validissima super omnes alias quas
ante illa tempora scriptura commemorat et
tamen ut dictum est pena tantorum peccatorum non
fuit nisi lxx annis. Et nunc domine
mi ira dei que imperpetuum punit nos
non habet terminum nec finis eius promittitur
nobis in prophetis. Si dicere volumus quod
ista peccatis in qua sumus ira dei est ad
huc illa ira propter quod fuit captivitas
lxx annorum et quod tunc non fuit sacri
ficium completum de peccatis predictis per
illos patres nostros nos facimus deum
mendacem quod absit quoniam ipse verus
deus et gloriosus. ¶ Illi captivati imposuit
terminum per prophetas scilicet lxx annos
vero talis non est responsio sed evasio
Excusatio esset vana nec est coram
intelligentibus proponenda. ¶ Et si dixe
rimus quod deus in illa transmigratione
iniustus est vero patribus nostris et non
alteri et illos quorum iniustus est

primum quare iudei sunt in captivitate primi quod durat iam plus quam mille annos

adduxit ad reedificandum templum
ut dixit propheta Ieremias et quod
nos sumus de illis quibus iniustus
est deus dicere tamen verum quod deus
iniustus est illorum qui adoraverunt ydo
la et qui occiderunt prophetas et tamen nos
punit qui non peccavimus cum predictis
et illorum pena fuit in isto termino
lxx annorum et ista punicio sic nostra
sed nos tamen iterum sed ita longa est
sine termino in qua pena sumus
iam sunt mille anni quia nec in lege
nec in prophetis terminus pene terminum pos
sumus invenire. ¶ Quare domine mi
cum deus punivit patres nostros propter
ydolatriam et interfectionem prophetarum
lxx annis et peccatum et pena sit non
in scriptura tamen deus non puniat vos
[illegible] propter illis peccatis et cum deus
non puniat universaliter nisi propter peccatum
universale oportet quod propter istam captivitatem
nos peccavimus coram deo omni
maiori peccato quod fuit ydolatria patrum
nostrorum et quam fuit interfectio prophetarum
Ex quo deus pro illis peccatis punivit
patres nostros annis lxx et nunc amplius
et iam sunt mille anni quod
punivit me et dispersit nos per mundum
pro patres mundi. Quandoque tamen contingit
dei sumus tandem eventu quia non est
excusacio super dicta. Capitulum iii quod iudei [illegible]

SUpposito ergo domine
mi quod sumus talis
peccato maximo
rogo te quod certifices me. Si peccatum
deus dispersit nos dicitur et misit in
captivitate ista longissima sen
cietiam propter idem peccatum. Si auctori
tate et propria voluntate sine speciali
mandato dei nos in captivitate ista
accepimus observare circumcisionem et
sabbatum et alias observancias quas
tenemus secundum legem Moysi ¶ Nam
nos recognoscimus quod postquam Ti
tus destruxit civitatem sanctam

tenent [illegible] sua falsa et suas observancias in peccato maximo

et templum combussit et bibliothecas
et nos in captiuitatem istam dispersit quod
continue iam nos cessauimus in ge-
sacrificium oblationes et holocausta
et deus non permisit nobis postea
prophetas aliquos aliquando nec preue-
latos aliqua etiam quod nos debeamus
redire aliquando Jerusalem in statum pri-
stinum nec mandauit nobis postea
quod obseruaremus obseruancias supra-
dictas ¶ Videtur ergo sequi quod nos
non adeo sumus culpabiles qui cauent iram
dei obseruancias predictas accepimus
et tenemus Et dicent nobis aduersa-
rii nostri Sicut nos obseruatis cir-
cumcisionem et sabbatum et legitis in sy-
nagogis libros moysi et prophetarum
sine mandato dei. Quare non assumitis
vobis similiter sacrificia et non facitis
vobis sacerdotes et regem et prin-
cipes et unctiones sanctas et incensum
Quare non edificatis vobis altaria
et cerimonias omnes alias que sunt
in lege contente sicut sabbatum et circumci-
sio et sicut plura alia que obseruatis secundum
tradiciones vestras sine mandato dei
propria voluntate contentique preter ceteris
inoffensam ¶ Et si hec predicta
facitis contra voluntatem dei vel si dicatis
quod voluntas dei est vel beneplacitum
quod hec obseruatis quod tunc ostende non
Quare potestis Quare non seruatis
alia supradicta quorum multa obser-
uare possetis ¶ Et si regem vos
non permittunt facere reges christiani sub quibus
iacetis tamen permittunt vos multa
alia facere sicut permittunt vobis circumci-
sionem et libros et synagogas et
alia que tenetis. Et ad hoc domine mi
non est nobis in promptu responsio
sufficiens ut videtur ¶ Sumus tamen
dei in omni euentu et statu qui nobis
contingit Memini domine mi deum
loquentem per zachariam prophetam vii.
capitulo ubi loquitur de illa captiuitate
prima babilonica in temptando hanc auctorita-
tem quod scribitur in arabico sic sonat
in latino hoc dicit deus sacerdotibus
et populo terre Cum ieiunastis et plorastis
in quinto et septimo toto tempore lxx
annorum intellexistis quod in ie-
iunaretis aut adinuicem plorauistis an
ergo tale ieiunium vestrum nolui a vobis ¶
Nostra autem translacio aliter habet sed
ego scribere propono sicut iacent auctoritates
in arabico quas iste iudeus in-
ducit non sicut sunt in nostra biblia
Innuit deus domine mi in verbis predictis
quod nos iudei fuimus in predicta captiuitate
lxx annis sine lege quod ieiunium
habemus a lege sumus alias obseruanci-
as et similiter fuimus sine circumcisione
et sine sabbato et sine dubio omnia
hec non valet dominum ira dei negauan-
et super prophetam sum ¶ Illa non prima
ira fuit breuis et habuit terminum tantum
Sed hec ira dei in qua sumus est sic
longa et non inuenietur ei terminus in
prophetis ¶ Et timeo domine mi quod sic
misit in captiuitate illa babilonica patres
nostros sine lege et sine obseruancijs
eius nec acceptabat ieiunia et
obseruancias legis eorum quousque
fuit completum tempus pene ipsorum scilicet
annorum lxx. Sic ista captiuitate
ultima non acceptamur opera que
facimus nec obseruaciones legis
quod constat quod nos sumus in maiori
peccato nunc quam patres nostri fuerint in ba-
bylonia ¶ Unde nos sumus in
maiori ira dei quam illi et peius opera
nostra sunt illi minus placida et
nos sumus magis odiosi nec per
quam illi propter mortem prophetarum quos ydola
coluerunt fuerunt tamen lxx annis
in captiuitate et nos propter peccatum
magnum primo maiorem sumus
captiui iam plus mille annis ¶ Et hec

captiuitas domine mi est sine dubio
illa quam deus per danielis prophete
vocat desolacionem cum dicit ix° capitulo
usque ad consummacionem et finem perseuerabit
desolacio ¶ Omnis captiuitas vo-
cata fuit transmigracio quia post modicum
tempus fuerunt reducti cum honore in
iherusalem. Sed hec vocatur desolacio
perpetua in qua pro peccato non miserebi-
tur deus sicut nec miserebatur patrum
nostrorum dum erant in babilone ¶
Excepto quod consolabatur per prophetas
qui promittebant illis liberacionem
et erant etiam omnes similiter nobis
nichil promittit et insuper dispersit
nos per uniuersa mundi regna. Et
tamen quod contingeret dicimus in
omni euentu. Capitulum 3m de captiuitate indecora perpetua pro maximo peccato eorum

Valde domine
mi timeo quod
mirabile est mihi
de nobis cottidie speramus de liberacione
de captiuitate ista et post hoc loquimur
de reductione nostra in iherusalem et sic nos
sumus certi nostri deceptores simpli-
cium ¶ Nam constat quod post dis-
persionem nostram scilicet perpetuam non
apparuit nobis propheta qui nobis
promitteret reductionem nec etiam post
captiuitatem lxx annorum fuit pro-
pheta qui loqueretur de ista captiuitate
quia non habet finem nisi in fine mundi nec
de liberacione aliqua nisi in consummacione
seculi quia daniel istam desolacionem
vocat sine fine ¶ Capitulo ix°
Vnde timeo domine mi quod cum tanta
captiuitas non possit manere
super totam gentem nostram ideo nisi
pro maiori peccato in deum maius quam
interfecisse prophetas et adorasse ydo-
la propter que peccata patres nostri fuerunt
puniti quia sic deus non miserebi-
tur in ira nostra cum in eodem
peccato perseueramus sic nec est misertus.

mortuis ex nobis aliquando dicimus
in omni euentu qui nobis contingit
Capitulum xiiii quod ultimo indecoro perpetua [?] alia tenebat de promissione frustratis [?]

Domine
mi video
quod decepimus
alios et nosmet ipsos.
Quia in libris legis et prophetarum inuenimus
deum promisisse gentem nostram multiplicare.
Sed hiis aduenientibus omnes promissio-
nes huiusmodi non fuerunt complete an-
te captiuitatem lxx annorum et in ipsis
lxx annis nec promissiones fuerunt
propter peccata eorum quibus promisse erant
sunt totaliter impedite sicut suppono
domine mi tecum. Et ecce ista promissio
dicitur in ezechiele xxxvi. Si fe-
ceritis iusticias meas et mandata
mea seruaueritis congregabo vos
de uniuersis partibus mundi et lauabo
et adducam vos per mare et reducam
vos in domum sanctam meam. Ecce
quod deus nobis per ezechielem [illegible]
in libris et aliis locis libri eiusdem
prophete promisit impletum est plures
ante illam captiuitatem lxx annorum
et omnes promissiones tales domini
maiores et minores que in diuersis
locis librorum sacrorum continentur com-
plete fuerunt ante eandem istam
ultimam captiuitatem que non habet finem.
Modo sumus in millesimo anno
nec in aliquo propheta eius inuenimus
nulla dei promissio ubi aut de per-
missione et congregacione intelligitur
de captiuitate perpetua. Sed de illis tribu-
lacionibus et dispersionibus que fuerunt
ante decem annos lxx postea nulla
congregacio de dispersione promissa.
Et oportet quod post illos lxx annos
commisimus in magnum peccatum propter
quod deus sine termino punit nos in
quo peccato perseueramus et sumus
omnes at deus iram suam non alias
continet tam longa ¶ Quidam

videmus p scripturas q omnia pcta
que commiserunt patres nri ante
lxx annos pdce captiuitatis pu
nita fuit 2 dcimulatis ex a. hec
prima in duco peccauit patres
nri qui exierunt de egipto et p
missio eis facta terris locum non
habuit s in pctis suis in deserto
mortui sunt, peccauit ipse moy
ses ad aquas contradictionis 2 terra
pmissionis non intrauit. peccauit
ipse aaron 2 portauit penam
Hely sacerdos peccauit 2 fractis
ceruicibus expirauit. 2 eius posteritas
sacerdotio priuata e cui tn deus
sacerdotium pmiserat eternum. Sed
huius modi pmissio vel pmissa intel
ligunt nisi se p pcta demereant
sicut pz in regno dauid et
carnalis posteritatis eius Sic e
verus deus 2 gloriosus pmisit
abrahe et semini suo terram illam
in eternum possidendam, s frequent
pdiderunt illam ppt sua pcta patres
nri 2 frequent restituit ea dns
illis vsq ad istam vltimam miseriam qua
pdidimus eam sic millena 2 non e
spes recupandi qr manemus omnes
in eodem pcto ppt qd terram nram
pdidimus nos. Et deo nri miseriam
mirabile in e q omnes gcordamus
q p captiuitatis lxx annorum quid
peccauimus contra deum in pcto maxi
mo 2 nullus est qui dicat q e id
pctum 2 si aliquis nrm aliqualiter
cognoscit tam 2 pctum ppt quod sumus
tanta mala nullus tn apperit p
ximo suo nec ipse met qui cognos
cit istud confitetur veritatem. Ez os
tendemus p scripturas 2 videmus mani
feste quod in pdicta captiuitate
lxx annorum erat deus cum patribus
nris in pphia 2 ierenie 2 alijs pphis
2 dedit eis ducem zorobabel
2 principes 2 sacerdotes cum quibus
exierunt de babilone pacta prima
2 placata dno edificauerunt ihrlm
2 templum 2 alias ciuitates 2 fudit
ds sup illos mias suas copiose
Ideo dne mi 2 quirimus 2 non cessabo
inquirere q sit id pctum tn ppt qd
sumus in captiuitate mille annis
neque habemus pphetam neque regem
nec sacerdotem nec altare nec sacrificium
nec vnctionem nec decimas nec pu
rificaciones ymo facti sumus abhomina
biles toti mundo mirum sicut 2 adeo
contemptibiles in solo corde mro
regnat supbia qua nos ipos
pferimus toti mundo Et q sup hi
senao pandam tibi domine mi

Nunc. Capitulum 8m de maximo pcto
Ergo dne iudeorum s de vendicione
mi pango iusti

q illud pctum ppt q sumus in hac
desolacione 2 in captiuitate ista sic
illud pctum sup quo locutus e ds
p pphetam amos 2o ca. cum d. sic
Sup tribus sceleribus isrl conuertam
nec transferam. Credo q ubi est
conuertam hic transferam 2 e appo
situm eius magis 2 sup quarto non
transferam eos qui vendiderunt
iustum argento Et nos dne
mi scimus doctrina nram docemus qd
iste iustus fuit Joseph filius
iacob qui venditus fuit 2 sic
tenemus ergo n quod sermo diuinus
ponit id pctum vendicionis quartum
in numero pctorum sine scelerum isrl Sapi
entum quibus sacrorum librorum
studium videtur ee traditum adeo
videntur doctine nre pdicte 2 dicunt
qd pmum inter scelera isrl e ven
dicio Joseph a fratribus suis 2 secundum
pctum sine scelus assignant adoracionem
vituli in oreb. Et tercium occisione

ppharum ppt quod tantum fuit israhel
captiuus in babylone lxx annis
Et dicunt quod centum scelus
israel fuit vendicio iusti s. ihesu quia
ad istam fuit venditus per transmigra-
tione predictam lxx annorum. Et si
nos domine mi volumus tenere predicta
doctrina vestra et iudeorum vanis oportet
quod assignemus in israel an vendicione
Joseph tanta scelera precessisse ut ipsa
vendicio Joseph sit centum scelus
Sed hoc non potimus sustinere quia
testimonium libri genesis est contra nos quia
vendicionem Joseph ponit primum scelus
filiorum israhel. Et propheta amos
ponit expresse quartum scelus ven-
dicionem iusti quia sumus in captiuitate
de quo loquitur deus et quomodo quod
non reducat nos ulterius in terram promis-
sionis cum dicit super quartum non conuer-
tam eos quia vendiderunt iustum
argento ut manifeste apparet in quo
nos de isto quarto peccato vendicionis
iusti sumus puniti iam sunt mille
anni in quo tempore non possemus inter
gentes nec est spes prophetiarum am-
plius etc.

Capitulum septimum de scelleribus
et passionibus et de morte ihesus iusti

Expa-
uesco
domine mi et
timeo quod iste iudeus ihesus quem colunt
vani sit iste iustus venditus pro
argento secundum Amos prophetam et timeo
quod de ipso sint hec que scribuntur
in testimonio scripturarum et illi eidem
in doctrina sua valde appertius appli-
cant vanum per prophetam dicentem.
Ve genti prave filiis scelleratis quod
ipsi elongauerunt se adeo et blasphe-
mauerunt sanctum eius et inclinati sunt
retrorsum. Item idem propheta dicit
Cui omnis adoratione dignus est
et ligatus est et non apparuit ob simu-
Item vir huius dolorem et sciens in-
firmitatem. Item fuit despectus propter hoc
non reputauimus eum. Item oblatus
est quia ipse voluit. Item de angustia et de
iudicio depositus est generationem eius quis
enarrabit. Item propter culpam populi mei
transfixi eum et dabit impiatores
pro sepultura et diuites pro morte sua
Et timeo domine mi quod impiatores
sunt patres mei et diuites pylatus
et herodes et annas cum cayphas. Se-
cundum dicit dauid Consurrexerunt omnes
reges terre et maiores contra deum vero
eius Reges s. predicti maiores patres
mei. Et domine mi timeo quod iustus iste
sit ille qui commutatus et venditus
est pro argento de quo loquitur zacha-
rias propheta et amos et alii prophete de quo
et dicit ysaias propheta et quomodo disponet omnes
dignitates et dabit pro infidelibus
Timeo et domine mi quod iste sit ille iustus
de quo dicit dauid ipse delectati sunt
in interitu iusti et sanguine innocentis
condempnabant et propter hoc destruet eos
deus et dispergit illos dominus deus meus
Timeo et domine quod hic sit ille
iustus de quo loquitur Jeremias propheta capitulo
iiii. Et iustus vltio Spes vitaliis
mei captiuus christus deus et spiritus
oris cui diximus in vmbra tua
viuimus inter gentes Timeo etiam
domine mi quod hic sit iste iustus de quo
deus dicit per zachariam prophetam capitulo xiii.
Dicetur ei in illa die que sunt ille
plage in palmis tuis et iudeis huius
plagatus sum in medio domus mee
inter illos qui me dilexerunt et le-
uauerunt ensem pastor contra me meus
Idem capitulo xii. Aspicient ad me in
die illa et illum quem transfixerunt
transfixerunt et plangent super illum
planctum vnigeniti Timeo etiam
domine mi quod iste sit iustus ille de quo

dicit Abacuk capitulo iii°. Cornua in ma-
nibus eius ibi abscondita est forti-
tudo eius et cum propheta concordat evan-
geliorum ubi narratur mors ihesu christi
dicit Johannes 19 capitulo. Cum autem venisset
ad ihesum invenerunt eum mortuum et
extendit unus ex eis lanceam et
transfixit eum. Paveo domine mi quod
sit iste de quo dicit Abacuk propheta
capitulo iii°. Egressus es domine in salutem
populi tui cum christo tuo.

Capitulum septimum de perpetua desolacione iudeorum post mortem christi

Super hiis expavesco
domine mi. Et timeo quod fuit
iste iustus ille interfectus sine peccato
de quo loquitur ubi propheta quod iste iustus
sit venditus pro argento propter quod
dicit per Amos prophetam quod in tercio et quarto
sceleris non convertet nos iterum pro-
missionis. Amplius est videtur
domine mi propheta Daniel quod scribitur ix°
capitulo completa esse ubi dicit postquam
consummate fuerint lxx ebdomade
occidetur christus et tunc veniet populus
cum principe venturo et destruet civitatem
et domum sanctam et ruinabunt eum et
auferet sacerdocium et erit consummata de-
structio desolacionis perpetue et non est
dubium. Est captivitas illa domine
mi quod destructio desolacionis per-
petue in qua nos sumus iam sunt
mille anni. Et aperte dicit deus per prophetam
quod erit desolacio perpetua post passionem
christi sicut est desolacio nostra postquam
christus fuit occisus et continuatur nobis
desolacione nostram perpetuam
non post occisionem christi. Et si voluimus
dicere quod ante occisionem fuimus christi
xpiam in desolacione ista. Respondebunt nobis
ante illam mortem non fuit desolacio
nisi per lxx annos et post hoc fuimus
reducti in terram promissionis et
fuimus apud eum in gratia et in
honore. Certe domine mi ego non
video evasionem contra prophetiam istam
quia de facto probatur nobis quod postquam
ad reedificacionem templi fuerunt lxx
ebdomade que sunt anni 33 et fuit
ihesus occisus a patribus nostris tunc
venit dux scilicet Titus cum populo Ro-
manorum et fecit nobis in prophetiam
istam hodie iam sunt mille anni.
Et nichilominus dei sumus et in prosperam
et si dicamus quod christus non dum venit
sed cito venturus est et habebimus terram
promissionis et reedificabimus civi-
tatem et habebimus gratiam dei et honorem
in terra nostra et ista desolacio non erit
perpetua. Respondebunt nobis quamvis
quod adhuc quasi remaneat nobis occa-
sio et conventus Titi et populi Romani
et erit desolacio peior quam ista in qua
iam fuimus mille annis.
Heu michi domine mi non est excusacio
nec evasio congrua. Sed tamen quid quod
contingeret dicimus et quomodo casu
in eo speramus.

Capitulum octavum quod christus iam complevit suum primum adventum

Timeo domine
mi quod christus iam
venit et complevit primum ad-
ventum suum nam in scripturis nostris in-
venimus duplicem illius adventum
primus adventus eius describitur a prophetis
in paupertate et humilitate. Secundus in gloria
et maiestate. Dicitur de adventu
pro[...] illa que iam occurrerunt de primo
adventu dicit deus per Zachariam prophetam capitulo
ix°. Letare filia Syon ecce preceptor
tuus venit pauper equitans asinum
et in isto adventu describit eum Ysa-
ias despectum, Daniel occisum, Zacharias
et Amos venditum et tamen fuerunt con-
pleta omnia que in isto libello conscripsi
et describam inde reputavimus nos
congruum cum sicut dicit ubi propheta.
Sed despeximus eum et reputavimus
eum. Sed gloria eius et maiestas
erit manifeste in secundo eius adventu

quidem ignis z flamma precedent eum
z ex ardescet z inflammabit in circuitu
inimicos eius sicut dicit deus per ea
prophetas dauid z ysaias ¶ Et con
sidera dilecte mi quod xpus non indi
cabit aliter quam per ignem ad mor
tem quod nos infecimus omnes prophetas
qui annunciauerunt de illo nos puniat
testificatur contra nos per heliam
prophetam quarto libro regum z sic interfecimus
istum iustum per ignem simus in ira di
sine fine z ira dei simus Capitulum

Dilige· mi deus· nonum de duplici aduentu xpi
aperte scribit z describit duos
aduentus xpi per ysaiam prophetam xi
capitulo ubi dicit Consurge consurge bra
chium domini bis dicit consurge propter du
plicem eius z sigillatim aduentum
z clare describit primum xpi aduentum
quantum ad passionem z deiectionem
capitulo v· z liii· z precipue tamen specialiter
cum dicit vidimus eum z non erat ei species
neque decor z c. primum tamen eius aduentum
describit per capitulo ix· cum dicit
paruulus natus est nobis z statim
subiungit eius aduentum secundum cum dicit
Et vocabitur fortissimus gygas po
nens se super thronum dauid sedebit
z corroborabit illud amodo usque in se
piternum sed zacharias propheta describit primum
pauperem z sedentem super asinam capitulo
xiiii· Et quod istud est in quod iste
propheta describit eius primum aduentum
in humilitate xpus aduentum secundum tamen
potentia z maiestate sicut etiam describit
eum Daniel capitulo iii· ubi dicit conside
rabam z ecce in nubibus celi simili
tudine filii hominis venientem et
appropinquavit ad antiquum dierum et
sedebit coram ipso Datum est ei
regnum z honor potestas z omnes gentes
z lingwe seruient eum potestas eius

potestas eterna non deficiens z regnum
eius manebit in eternum ¶ Et dilecte mi
manifestum est quod in secundo eius aduentu
sedebit xpus ante antiquum dierum qui
est deus ad iudicandum ¶ Sic stabat in
primo aduentu ante presides iudeos iudicos
ut iudicaretur z istos duos aduentus
messie i. xpi innuit Dauid ipse cum
dicit Quoniam venit quoniam venit iudicare
terram de secundo eius aduentu loquitur zach
capitulo xiiii· cum dicit Imprimentur vestigia
pedes super montes olyvarum z c. ¶
Et nos dilecte mi si dicimus quod deus
in essencia z natura sua habeat pedes nec
carne in ista corporis sicut Sed pedes
hic conuenit non corporee dicitur z Dauid
propheta qui est supra allegatum est loquens
de secundo eius aduentu ignis in conspectu
eius ardescet z inflammabit in circuitu
eius sed nos non dicimus quod deus sit
circumscriptus quod aliquis posset esse in circuitu
eius in quantum deus ¶ Sed iste auctoritates
z similitudines habent veritatem ad litteram
in illo iusto quem prophete describunt dicen
tes nunc de humilitate nunc de illius
maiestate z de ipso loquitur Malach
capitulo iii· Ecce dominus veniet z quis
poterit stare ante aduentum eius ipse
enim erit quasi ignis conflans z sedebit
ut liquefaciat argentum z aurum ¶
Ecce quod iustus iste qui fuit iudicatus
qualiter veniet in secundo aduentu· Et
attende dilecte mi qualiter describit eum
propheta in eodem capitulo iii· cum dicit Tunc
dicit veniam z ittabo in iudicio ad eos
z ero testis velox super adulteris
malis z periuris z super illis qui de
fraudant mercedem mercenarii z hu
miliant viduas z pupillos z oppri peregrinum
munt z pauperem ¶ Et idem dilecte mi
describit Ezechiel propheta capitulo 33· ubi
loquitur de iudicibus z pastoribus dicens·

Ego separabo a beis .i. iustis transgressores
et incredulos hec non est translacio
nostra sed in hebraico dicitur. Sic domine mi crede
quod ipso adventu separabit incredulos
de medio iustorum sicut et dicunt Malach(ias)
et Ezech(iel) clare. Et primo adventu
nemo cognovit eum quia non exime-
rat limites nec sanguine ... dicitur de eo
per Ysaie prophetam capitulo liii. Et cum in-
iquis deputatus est propter hoc non
reputavimus eum. Et Jeremias capitulo
xix. Ipse est homo et quis scit eum.
Et timeo domine mi quod patres nostri in
primo adventu messie defecerunt et
erraverunt propter hoc sumus in terra cap-
tivitatis que non habet finem. Et tamen quod quid
contingit de filiis. Capitulum decimum
de secundo adventu Christi

Nam domine mi pango ne
iste iustus qui iudicaturus
est cum potestate in adventu suo
secundo quod fuit salvator in adventu primo
omnium qui crediderunt in eum. Quem David
propheta dicit de illo. Notum fecit dominus
salutare suum in conspectu gentium
revelavit iusticiam suam. Et Ysa(ias) dicit
versus capitulo 12. Haurietis aquas de
piscina mei salvatoris quod in nota
deum meum videtur intelligi de bap-
tismo. Nam in primo adventu sal-
vavit pacem et in secundo iudicabit per
ignem. Et de isto salvatore dicit domine
mi Job 19 capitulo. Scio quod salvator
meus vivit et in novissimo die
de terra surrecturus sum et in carne mea
videbunt oculi mei deum meum.
Attende domine mi quod salvatorem illum
vocat deum. Constat autem quod oculi
carnales non videbunt dei essenciam
... secundum scripturas quod salvator
est iste iustus de quo est sermo qui
solus potest dici verus iustus qui
nullum peccatum fecit et quod de isto est
testificatur per os Ysa(ie) prophete quod n(on)

de Moyse vel de aliquo propheta dicitur quod
sit salvator iustus et sine peccato. Certa
Moyses peccavit et omnes alii prophete
peccaverunt sicut tu scis domine mi. Et
ideo nullus eorum dicitur salvator iustus
in scriptura. Sed id nomen soli isti salvatori
servatur et sine dubio non salvat nisi
qui credit primum adventum suum et illi
qui non credunt eum non habent causam
aliquam quod salventur ab illo in secundo adventu
suo sed digni sunt morte quia si digni
erant illi qui non credebant Moysi
et non obediebant ei qui erat peccator
quanto magis digni sunt igne qui non
credunt vel et blasphemant iustum
istum et dominum qui peccatum nescivit umquam.

Capitulum undecimum de ipsius iusti
exaltacione et bello quod
gessit in terra

Modo domine nos invenimus in scripturis
quod Christus exaltabitur de terra
ad celum et eciam timeo quod
istud sit completum in isto iusto qui fuit
interfectus a patribus nostris et de ista eius
exaltacione dicit David psalmus xxiii. O
magnates aperite portas principatus
vestri et elevamini porte eternales et in-
troibit princeps glorie. Attende
domine mi quod respondent ei angeli de
celo quis est iste princeps glorie et
ipse respondet eis dominus virtutum fortis
in bello. Et constat domine mi quod
iustus iste dominus virtutum non fuit
prelians nisi in primo adventu suo quia quando
sedebit ad iudicandum et ignis in con-
spectu eius exardescet et inflammabit
in circuitu inimicos eius et conflabit
iniustos pingues quasi aurum et argentum
et hoc in ultimo adventu eius et tunc
nullus preliabitur contra ipsum nec
locus est pugne. Adhuc de isto
iusti exaltacione dicit psalmus lxiii. Quis
est iste qui venit de Edom i(d est) terra
rubeis vestimentis de Bosra quia

iste sicut formosus gradiens in stola
sua ¶ Et rndet iustus iste Ego
qui loquor iusticiam et propugnator
ad salvandum et dicitur ei angeli
O dne quare ergo rubrum est vestimentu
tuum sicut calcantis torcular Et
rndens dicit illis Torcular calca
vi solus et non erat hō mecum Dne
mi quod propheta loquitur ysaias ¶ Et
timeo quod istius iusti responsio ad
angelos non tangit nisi maxime
nos cum dicit ¶ Calcavi eos in ira mea
donec aspersi sunt sanguine super in
dumenta mea Et dies ultionis in corde
meo et annus retribucionis mee venit
Quid ergo possum sperare in iusto isto
dne mi ubi saltem ipum de nobis
angelis conquestum in celo et notifi
cavit eis quod ipse calcaverat tor
cular solus ¶ Et quid aliud cal
cavit in ira sua nisi nos qui post
bellum quod habuit nobiscum in primo ad
ventu suo prostrati sumus ab eo et
calcati Nam sicut mille anni et adhuc
restat in ultio eius in adventu dies ulti
onis et annus retribucionis in corde
suo ¶ Optima dne mi quam in fecimus
b... delevissemus tamen auctoritatem
istam de propheta sua que nunquam
legeretur ab aliquo ¶ Et tamen ipse david
propheta vocat bellum cum dicit Dns virtutum
dns fortis in bello hic vero vocat torcu
lar Hec non bibimus mustum illud
de quo est dicit Jacob patriarcha et propheta
ut habetur in libro generationis capitulo
xlix° de ipso dicitur lavavit stola sua
et in sanguine uve Hec est iam nos
in adventu messie ¶ Et quid erit
in adventu eius ultimo quando homines
stabunt coram hoie iudicante et
in tuitu eius erit ignis beatum
ad devorandum illos contra quos
indicit sententiam tunc enim erit tempus
belli nisi in torculari calcabit quia

illum extunc non erit locus penitendi
nec refugii sed iusticie sicut ut sicut
ipse iudicatus fuit sine peccato quando
non invenimus in eo sic et iudicabit
peccatores ¶ Dixit autem dns in propheta
Salomonis proverbiorum xi° Quando iustus
recipiet iudicium ubi erit impius
et peccator. Capitulum tercium de ascensione
Valde times. iudicium iusti
dne mi quod ista que dicis sunt
testimonia prophetarum sunt de isto
iusto quod fuit venditus pro argento
ut dicit amos Cum calcavit torcu
lar ut dicit ysaias qui gessit bellum cum
patribus nostris ut dicit david quod
captus fuit in peccatis nostris sicut dicit
Jeremias. Cum vulneratus fuit in peccatis
nostris sicut dicit zacharias Super vestem eius
misse sunt sortes. Cum ascendit in
celum ut dicit david propheta et alibi
cum non conveniat deo in essencia sua
sine natura divina sed quod non resurgit
nec exaltatur nec sedit nec ascendit
etc. Nunc dicas sicut contra quod ia
nuit iustus cum nec corpore habet
predicta et singula potuit convenire
¶ Si autem tibi videtur forte dne tace
dne mi quod hoc corporis ascendit
in celum audi auctoritates et exempla
que in occurrunt in scripturis nostris super
hoc. Dixit enim david de illo ascendit
dns in altum et salvavit captivitatem
dedit dona hominibus dixit nunc ipse
lxvii° de ascensione eius et propheta
david Jubilate deo et glorificate
nomen eius iter facite ei qui ascendit
super celos occidentis dns nomen illi quod
habet et dne mi dixit deus dei ipse
quem tu habes in corde iubilate dno
qui ascendit super thronum celi ad
orientem Et de illo dicit Amos ix°
capitulo Dns qui edificavit in celo
sedem suam ¶ De ipso dicit david
in psalmo lxvi° ascendit deus in
iubilo et dns in voce tube de ipso

etiam dicitur Aggeus propheta capitulo xxxiii°
Vidi hominem ascendentem de terra
maris et pervenit usque in celum ¶ Et
quia non habemus istum prophetam ob
nisi scire nulla quem allegat super
hoc. Dicit etiam de illo Moyses in
Cantico. Levabo ad celum manum
meam. Deut. xxxii° capitulo dicto
et dicit ysaias capitulo 51°. Consurge consurge
brachium domini dicto dicit Anna mater
Samuel prophete primo Regum ii°. Dominus dabit
imperium regi suo et sublimabit cornu
christi sui. David et dicit Ascendit dominus
super pennas ventorum. Et hec auc-
toritates occurrunt in comprobandum
ascensionem eius corporalem in celum. Sed
plures alie quam tu dicis mihi bene scis
nunc et exempla aliqua adducam
de lege mea quam videntur multis
ex nobis inconveniencia credere quod
homo in corpore ascendat in celum etc.
christianis in consideracione. ¶ Etiam in lege et in
prophetis invenimus quod deus verus et
gloriosus etiam elevavit plures sanctos
viros patres nostros et si de istis non
dubitamus propter eorum sanctitatem et testimonium
scripture ¶ Quare ergo dubitamus de
ascensione messie istius in corpore et etiam
cui scriptura perhibet magis quam
illis testimonium sanctitatis et quia dum viveret bellum
secundum prophetas sustinuit et plures
temptaciones mundi quam aliquis de
prophetis ¶ Et propterea dicis mihi sine ex-
empli posicione scis quod Mathusalem
et Enoch iusti et Helias prophete fuerunt
assumpti a deo de mundo isto cum
corporibus suis de Moyse et non est
dubitandum quod sit in celo cum corpore
et anima etiam dicitur Deutero. xxxiiii°
Dixit dominus ad Moysen ascende
ad montem in monte et morieris ibi ¶
Et ascendit Moyses ad montem
et mortuus est ibi et nescivit homo

sepulchrum eius usque in hodiernum
diem ¶ Et quid significat quod sepulchrum
illius est ignotum in terra tamen ipse
fuit propheta maior et sanctior aliis
nisi quod deus suscitavit eum et
assumpsit cum in corpore et anima sic
alios multos assumpsit predictos
et elevavit ad locum ubi sunt unde
nos debemus mirari super hoc. Si quod
aer levis et subtilis possit portare
corpora grossa et ponderosa quia nos
scimus quod aqua est in altitudine celis
aeri quando placuit omnipotenti
portavit corpora filiorum Israel in eorum
exitu de Egipto et quando deo fuit acceptum
sacrificium ignis descendit de celo
et portavit corpora peccatorum et bonorum
que offerebantur deo ¶ Moyses autem
et Helias prophetaverunt de istius messie
incarnacione et alii prophete unde non oportet
quod simus credentes tantum elevaciones
dictorum sanctorum et simus increduli tantum ascen-
sione istius messie et domini in celum
de quo sunt tanta testimonia in scrip-
turis sic et plura que induci
possent quia satis apparet quod deus
assumpsit predictos sanctos de quibus
nullus dubitat ut ad finem dispo-
neret corda hominum ut de ascensione
sui messie non dubitarent ¶ Est
autem et alia causa quare de ipso du-
bitant multi et etiam dubitaverunt patres
nostri quia adventus eius primus fuit
occultus et modus insolitus sicut
dixit ysaias homo est et quis cognoscat
eum quem propheta etiam dixit virgo
concipiet et pariet filium ubi advertendum
est quod tacet de patre et propter hoc secundum quod
alibi dicitur nos reputavimus eum ¶ Et
capitulo 21. Signum novum faciet deus
super terram femina circumdabit virum etc.
Dicit in v capitulo propter hoc dabit eos
deus usque ad tempus quo parturiens

pariet. Et nondum quia non facit
mentionem de marito istius iusti quod
solus natus est preter solitum mo-
dum et usque carnalem qui est ex mare
et femina. Sed dicit dominus per ysaiam
capitulo vii. tunc dicit Audite domus
david deus dabit signum virgo
concipiet etc. Omnes autem alii sancti
qui dum sunt nati sunt de femina et viro
carnaliter concepti in peccato et omnes
fuerunt peccatores. Et ipse moyses
sanctior omnibus aliis prophetis
peccavit et confitetur per se ipsum se
peccasse contra isto autem iusto dicit deus
[illegible] per ysaiam Qui in nichil peccavit
nec inventum est mendacium in ore eius
de aliis autem sanctis dicit deus per Job
capitulo xxiiii. In omnibus sanctis
eius non est inventus cum pravitate
et Jeremias propheta dicit capitulo xvii.
Corda hominum prava

Capitulum 13um de cecitate iudeorum eo quod non cognoverunt adventum istius iusti

Mi domine timeo quod sit
completum in nobis quod dicit
deus per ysaiam prophetam
Cecidit cecitas super israhel quo
usque intraret gentium plenitudo.
Et iterum dicit capitulo vi. Audientes au-
dient et non intelligent et videntes
videbunt et non cognoscent quia corda
istius gentis sunt ingrossata et in
eodem capitulo. Adhuc excecata cor
populi huius et obstinata aures eius
ne forte adiscant et convertantur ad
me et sanem eos. Et dixit ysaias
usque quo domine et dixit deus quo
usque civitates sint deserte et ma-
neat domus sine habitatore dixit
Daniel xii capitulo Claude sermones
et volve prophetiam et Jeremias xvii capitulo
peccatum iudeorum scriptum est stilo ferreo
in lapide adamantino et exterius
super altitudinem cordis ipsorum et ysaias
primo Cognovit bos possessorem suum
et asinus presepe domini sui israhel autem
meus non intellexit. Et Jeremie viii
Milvus et yrundo et ciconia sciunt
tempus adventus sui israhel autem
meus non cognovit. Et omnia dicta
sunt propter nos domine mi quia non
cognovimus adventum iusti domini et de
nobis dicit dominus per ysaiam xliii capitulo.
Elongate foras gentem cecam
et habentem oculos surdam et habentem
aures. Ecce omnes gentes congregate
sunt etc. Posuit dicere propheta prope
verba. Quasi quod deus repulit
nos quia non cognovimus tempus istius
iusti sed eius et congregavit ad se ad
fidem gentes loco nostri. Super quo
admiratus David dixit psalmo lxxvi.
Hec mutatio dextere excelsi. Et nos
tamen domini sumus domine mi in casu isto
et captivitate nostra quod non habet finem in
qua sumus etiam sunt mille anni
Et tamen non accidit ita male patribus
nostris qui adoraverunt ydola et occi-
derunt prophetas et transgressi sunt legem
ex toto etc. Capitulum 14um de clausura cordium iudeorum

Timeo domine mi quia propter hoc quod non
credimus in isto iusto quod
ideo accidit nobis et completum est
illud quod dixit dominus per ysaiam capitulo
xxix. Erit vobis prophetia tamquam verba
libri clausi et dabitur lectori et dicet
iste liber clausus est nescio quid est
ideo tunc dabitur nescienti litteras
et dicet non sum lector ego. Et que
clausura libri est maior domine mi quam
clausura qua deus clausit corda
nostra. Jam sunt mille anni nec possumus
cognoscere prophetiam nobis traditam
a prophetis super adventu istius iusti
propter quod ut alibi dicit propheta idem
desolabitur israhel et corruet
domus sancta. Dicit etiam ysaias

capitulo primo Terra vestra deserta civitates
vestre succense igne et remanebit
filia syon sicut tugurium in vinea dissipata
sicut hoc est domine mi et finitum iam sunt
mille anni. Dixit et ysaias xxv capitulo
Domine deus exaltabo nomen tuum quia
posuisti civitatem in tumultum et domum
in confusione et non sit usque in sempiternum
Et xxx capitulo dicit Conteretur sicut
contritione vasis fictilis in quo non
remaneat vas ad portandum carbonem
ignis nec ad hauriendam guttam
aque completum est et domine mi quod
dixit daniel ix capitulo Postquam
occisus fuit christus remanebit de-
solatio perpetua in qua desolatione
sumus iam sunt mille anni. Dixit
et ysaias xxvii capitulo Relicta est solitudo
in urbe et sibilabit terra eorum sibilo
usque in eternum dixit et Jeremias vi capitulo
Argentum reprobum vocate illos
quia deus proiecit eos dicit et ysaias l
capitulo Ambulate in lumine ignis vestri
et in flammis quas succendistis
vos in ignibus flammis sumus iam sunt
mille anni. dixit et amos v capitulo
Domus israel cadet et non est qui erigat
et ve nobis domine mi quod deus induxit
super nos ruinam istam post adventum
iesu christi post quem nullus propheta
surrexit in nobis nec surget quia
sic prophetatum est nobis sic nos ma-
nemus in incredulitate nostra non recipi-
entes fidem illius sed negamus
Dicit Osee primo Cum accubuit
uxor super terram concepit et dixit deus
voca nomen eius sine misericordia quia non
miserebor populo huic Etsi deus
proiecit nos et non miserebitur nostri sic
experti sumus quia iam sunt mille anni
Nunc utilitas nobis tenere legem
et circumcisionem et sabbatum dixit etiam
ysaias xliii capitulo Educ foras
populum cecum sicut eduxit nos

de terra nostra verus deus et gloriosus
iam sunt mille anni dixit et capitulo
xxvi Vetus error abiit et quid est
antiquum nisi lex nostra que recessit a nobis
domine mi cum rege cum sacrificio cum
incensu cum altaribus et cum prophetis
potestas nobis evenit. Unde est quod
expectabamus nonne videmus quod
dispersit nos deus per iiii partes mundi
dispersione sicut nobis predixit moyses
Jeremias ysaias et alii prophete et tamen
dei sumus et ad ipsum revertimur in
omni eventu Capitulum xxiiii quod deus dedit
fidem gentibus quam olim habebat iudei

Domine mi timeo cum nos
dicamus inter nos ego et ego
et sine et nos filii iacob et
israhel quod iam completum sit illud
quod dixit pos ys propheta xlix capitulo
inficiet te deus israel et vocabit suos
suos nomine alio Timeo quod
de illis simus de quibus propheta dicit
non sunt quod dixit Deuteronomio xxviii
capitulo Ibunt omnes in captivitatem et
plures in terra dulcis in terra aliena. sic nos
sumus iam sunt mille anni. De illis et
dicit Jeremias xi capitulo Replebitur
terra fidei et redundabit sicut aqua
maris Et de illis dicit Salomon
propheta in iii Regum viii in oratione dicit
deus Cum venerit alienigena ad
domum sanctam tuam et invocabit nomen
sanctum tuum sanctum exaudias eum
domine deus meus ut discat universa
terra nomen tuum domine timere sicut populus
israel in quo gloriamur domine et quare
contempnimus gentes Eo quod Salomon
propheta fecit eos nobiscum principes
in timore dei et domo sancta et forte
nos deus tamquam indignos eiecit
de ista domo et dedit eam illis et
de illis dicit moyses in tertio libro
legis capitulo xiiii Hec dicit dominus
deus Replebitur terra tota gloria
dei Et de ipsis dicit David xx

pueniet ꝛ conuertent̄ ad d̄m vniu'si
fines t̄re ꝛ vniu'se ꝛ naciones de quib'
etiā d̄r. ys. lx°. ca. Surge illuminare ier'l'm quia ve
nerit lumen tuu ꝛ gloria d̄ni
sup te orta est. Et ambulabunt
gentes i lum̄e tuo ꝛ reges i sple
dore ortus tui. Leua i circuitu
oculos tuos ꝛ uide om̄s istas
gentes ꝯgregate cu sᵗ venerūt
tibi filii extranei edificabunt mu
ros tuos ꝛ p'ncipes eoꝝ s'uiet
t'. Et qui sᵗ isti filii extranei dc̄.
m' qui venerūt ad domu dei u'
gentes q̄ s'uientes ydolis erant
extranee ipi ꝛ p'ncipes ꝛ reges eoꝝ
d' quibus dixit deus q̄ ambula
bunt i lum̄e domi' sc̄e ꝛ nos
eramus i tenebris ꝯ illam, ia mille
annis. Dixit adhuc ide p'pha
d' illis lv°. Ecce gente q̄ nesc'e
bas uocabis ꝛ naciones q̄ te no
nouerūt ad te currēt sᵗ. De sed
uidem' hodie sᵗ mille ani q̄ x̄ ad
nos missus fu'' legem nob' data
uenit ꝛ gentes q̄ lege no noue
rant venerūt ad eum ꝛ ipe dedit
eis legem noua p'mam ꝛ s'cam,
adhuc xlv°. capitulo Congregamini
gentes ꝛ reges eoꝝ ꝯgregate
sᵗ i fide dei. Et timeo d̄ne d' illis
dcm̄ eodem ca°. Congregami ꝛ
uenite omes qui saluati estis
p'dem ex gentib'. Et de ipis dᵗ.
ys. lxv°. ca°. Quesierunt me
qui no i'terogabant me ꝛ inue
nerūt me qui no q̄rebant me
de ipis dᵗ. Je. ca° iii°. Congregabunt'
omes gētes i noie d̄ni i d'omo
sc̄a ꝛ no ambulabunt ult' i p'uitte
cordium suoꝝ. De ipis ē dᵗ. ide
xv° ca°. d's d̄m mei ꝛ d's m'
venient gentes ab extremis
finibus terre ꝛ dicēt no hedita
bunt p'res n'ri nisi mendatium
ꝛ iniquitate. De ipis etiā dᵗ.

Sophonias iii°. ca°. Dabim' ē gen
tib' ut loquent̄ simul i nomine
d̄m ꝛ s'uient ei humeco vno om̄s
homo d' loco suo ꝛ om̄s insule
gentium d' illis ē dᵗ. zach. ii°. lecta'
d' filia syon ꝛ uenia ad te ꝛ h'itabo i
medio tui i die illa appropinquabunt
deo gentes i multitudine sua dᵗ.
ē idem viii°. ca°. Hec dicit
d̄ns exercituu venient gentes multe
de locis multis ꝛ dicēt vni ad alia
nu sum vadam' ꝛ querām' d̄nm
d̄m i bono. Et ista d̄ne mi co
pleta sunt ꝛ cōplent̄ i oculis n'ris
de plano uidēs p'los ꝛ linguas
lege libros legis ꝛ p'pharu om
ꝛ psalt'in dimissi ydolis suis ꝛ
multis erroris credit p'mam moysi
nec aaron n' a'quis reddit de
fide ad ydola ab illo t'pe quo cre
diderint in x̄o isti de quo dicit
abacuk iii°. ca°. Egressus es d̄ne
in salutem p'pli tui cu x̄o tuo ꝛc.

Ca'm 16m de t'fictione ist'
ꝛ fame ist'n cordiu m'dꝯꝛe

Tunico d̄ne mi q̄ deus
victor gl'osus qui vniui'fi
cat istas gentes p' fidem
quod in ceteris nob' i in cōuli te
inq sᵗ. ipe dᵗ. pos ys p'phē lxv°
ca°. Eo q̄ vocaui ꝛ no respō
distis. Ecce d̄ns d's ecce d̄ns d's
ecce s'ui mei bibent ꝛ vos sicietis
comedēt ꝛ vos esurietis ista s'erui
mei gaudebunt i exultacione cordis
ꝛ vos clamabitis p'mamaritudine
cordis ꝛ ut s'iacet te d's ysr'l ꝛ vob' it
s'uos suos noie suo i q'no bene
dicez istis deus illis qui bndcus
ē sup t'ram amen. Et nos
videmus redemptos illius nois
bndiatos adeo sup faciem t're
ꝛ nos d'spsit i captiuitates p'ncipiū

ptes mundi. Jam sunt mille anni et
apparuit in nobis manifeste vestigium
ire dei non ad castigacionem sed ad
destruccionem et ista est infeccio qua
deus comminatus quod infirmaret israel et
iste gentes nunc quas vocat servos
suos receperunt non quod deus
punivit sed non cum mortem hominis
nostri primi set ordine verborum dei presens
et famine et sitim quam nos patimur
non est panis sed verbi domini et carnalis
stoliditas et est fames verbi dei et sitis
sicut ipse declarat per Amos prophete capitulo
viii. ¶ Et tu domine mi scis si plenum
quia est verum. Tu nos dei summus in
omnibus que accidunt nobis et c.

Capitulum ... de fide dei in gentibus in vocacione apostolorum

Timeo domine mi quod gentes iste que venisti
a te sunt iam mille annis
postquam mortuus fuit israel quia nichil
boni habebant antiqua crediderunt
idem et iam eius quod ipse fecerunt nos
pisces illos et bestias de quibus loquitur
Abacuk propheta que non habent
ducem et ipse gentes per fidem edificate
...emia sua et observancias
legis nove et sunt civitatem illa que
ad mundi ... pertinent contenta in lege
antiqua iudeorum vides quod in lingua et
in omni angulo et in omni loco oriente
et occidente gentes sunt confitentes
nomen dei et non crediderunt iam
per Moysen nec per aliquem prophetam sed deus
vocavit eos per discipulos iusti qui
egressus est cum deo in salute earum sicut
ipse deus benedictus et gloriosus predixit
per Abacuk prophete. ¶ Et isti discipuli
eius fuerunt filii nostri de filiis israel
qui alio nomine vocantur apostoli valde
pauco domine mi quod isti iusti sunt illi
de quibus dicit deus per David
psalmo xviii. In omnem terram exivit
sonus eorum et in omnes fines terre

expressa sunt verba eorum. Et nunc propheta
expresse demonstrat quod de istis
loquitur dicens nec et non de nobis dicit. Non
est lingua neque sermo qui non audiat
voces eorum et hoc non potest esse de lingua
nostra hebraica. Non enim gentes obediunt
patribus nostris Moysi et Aaron
etiam ymmo ipsi interfecerunt gentes et
fugaverunt eas a se. ¶ Et gentes sunt
hodie Moysen et prophetas cognoscunt dominum
et servant legem eius et mandata secundum
legem novam sicut apostoli docuerunt eos

Capitulum ... quod deus transmigravit de iudeis ad gentes et quod apostoli

Valde timeo. surrexerunt loco prophetarum
domine mi quod id dicit verbum Zacharie
prophete xiii capitulo Percuciam
pastorem et dispergentur oves gregis
fuit completum cum nos percussimus
pastorem istorum pastorum scilicet apostolorum extunc
oves disperse fuimus per universum
orbem ¶ Et isti filii nostri israel scilicet apostoli
surrexerunt loco prophetarum quod apparet
ex hoc quod deus post illos non misit
nobis prophetas neque notificavit
nobis aliquam provisionem ¶ Timeo
domine mi quod isti apostoli sunt illi de quibus
dicit per Johel prophete capitulo iii. Cum dicit
senes vestri sompniabunt et iuvenes
vestri visiones videbunt verissime domine
senes nostri sunt prophete nostri qui fidem
sompniaverunt gencium consecuti sunt
et viderunt isti pueri scilicet apostoli ¶ Et
de istis pueris dicit David propheta psalmo
xxxiii. Venite filii audite me timorem
domini docebo vos. Et deus non
nominat iudeos filios in populi sed solum
nominat israel primogenitum meum in
communi usu loquendi ¶ Et post alio
vocat et nominat istos pueros cum dicit
filii tui sicut novelle olivarum plantate
in circuitu de israel. Audi domine mi dicit
deus per ... prophete capitulo v. Vinea
domini exercituum fuit domus israel et ... eam

ut veniet in cum vius et venit in
cu spinis ppt h͡. c°. addunt quod
desinat illum in conculcatio et d'istis
filys patris dei qui dicunt apli dixit
deus pos ys prphe. xxix°. ca. Non
nunc erubescit jacob nec lignificet
facies eius sed tunc qui videbunt
filios suos illos quos capiunt ma
nus vice sanctificatos cum oculos suos
Et si essent dne mi isti fily scificate
coram nobis secundum mandatum legis vestre
non diceret deus quod essemus erube
scentia ppt hos et dissolvent. Faci
es vestre ymo lucerent gloriam et splen
dent facies vestre. ¶ Et confusio
facierum jacob et dissolutio est ista quod
isti fily quos deus creavit manu
sua. scilicet apli sunt sanctificati coram
nobis et non secundum legem vestram ppt
quod deus dat intelligere quod lex vestra
non erit lex ipsorum dicit et deus pos
Jeremie pphete. xxxi°. ca°. In illa
die non dicent patres comederunt
uvas acerbas et dentes eorum stupe
sunt. Sic infidelitas iudeorum non
nocuit fidei aplorum nec nocebit et
ppt h͡. subditur. unus quisque. dicit dns si
vult patribus i. infidelitas non nocet de apo
stolis. qui postquam receperunt fidem
redyt ad fidem vestram quod non sen
ciunt acerbitatem infidelitatis vestre
sicut dentes vestri obstupescunt
de peccato patrum vestrorum Adhuc d'istis
filys dne mi qui sunt apli dixit
deus pos ys pphe hec auctoritas
non inveniet. in ysaia aquo tur
nuntio nec apostolo meo. fily autem qui
non erunt infideles deus erit sal
vator eorum in omnibus angustiis
eorum et ipse vultus custodiet eos in
caritate eius et in clementia sua re
dimet eos et portavit eos in lon
gitudine dierum ¶ Verissimum est dne
mi quod illi fily de quibus loquitur
semper manserunt fideles nec deus tunc imiquit
abeis ab illo tempore quo redemit eos
rex ille iustus magister eorum sed tunc simi
grauit anobis deus et fuit ppt h͡.
cum eis ¶ Et d'istis et filys qui sunt
apli dicit sapiens Ihesus filius syrach
in libro suo iii°. ca°. Etiam Audite me
karissimi fratres et operabimini ad salutem
qui deus honorat patrem in filys ¶
Et qualiter debeat intelligi honor
iste declarat deus pos Malachie. cum
dicit ca°. iiii°. Mittet deus helyam qui
convertit patrem ad filios O dne si deus
convertere debeat corda filiorum i. aplorum
ad patres tunc hoc debeat intelligi de
fide tunc illi fily i. apli nobiscum
fuissent in captivitate ista que non
est sine sed patres vestri et nos sumus
sed ex quo deus ordinavit quod
debeant corda patrum ad filios qua
quid est quod expectamus dne mi
et quid prestolamur ¶ Et si dixim quod
aly fily debeant esse preter aplos
de quibus intelligantur predicta illi erunt
in captivitate sed nos ex quo mala istius
iusti non sentit quod apli fuerunt sentia
sunt et continuerunt sequenda et ppt h͡.
fuit honore patrum et hoc quod patres
debent ad illos converti ¶ Cum ergo dne
mi fily vestri venerunt antequam
patres vestri ad fidem dei. Si corda
vestra convertantur ad filios illos corda
illorum convertentur ad nos et sicut dicit
deus altissimus. erit plus bonus et
animus unus in deo gloriosus et victoriosus
nec debemus intelligere istam conversionem
nisi de vestra infidelitate ad fidem et doctrinam
istius iusti qui est magister salutis eorum qui
credunt in fide tempore ¶ Et secundum quod
david dicit deo. Ipse est in eternum sacerdo
cium in eternum erit secundum ordinem melchi
sedech qui deo obtulit sacrificium
panis et vini et fuit iste melchi
sedech rex et sacerdos dei altissimi
sicut aaron ¶ Et attende dne mi

quanta sit dria int sacdotiu aaron et
inter sacdotiu domini iusti istius dr
dominus deus tu es sacdos in eternum
non adtempus qui aaron qui mortuus
fuit. c. xxti annorum. Item sacrificium
aaron carnes et sacrificium istius iusti
panis et vinum est secundum ordinem melchi-
sedech in quibus verbis dd p prophetam
manifeste ostendit quod sacrificium aaron
finiretur. quando sacrificium istud eterni
inciperet ¶ Et ordinatio sacrificii secundum
secundum aaron ex toto cessaret quando in
ciperet sacrificium panis et vini eternaliter
duraturum. Sed quia dedi domine mi
fratro loqui spualiter dictum aliqua
pauca que mi occurrunt de istis filiis
de quibus dixit dd nos non habemus
istum prophetam ihm bethcherei ı̄o ca.
Erit locus in quo dicetur vos estis
filii dei vivi et iste locus domine mi
absque dubio est ecclesia quia propheta
denotat locum secundum hoc quod dicit Erit
locus quia synagoga que est locus
iam erat et synagoga vocatur dus
pos moysi aaron et omnium prophetarum
israel primogenitum meum secundum in plurali
et qui quelibet in speciali istos hoc ge-
nitos vocat propheta filios dei vivi
de istis etiam filiis dixit dominus p
moyse deut. xxxii ca. Sanguinem
filiorum suorum ulciscetur et clamabit
terram populi sui ¶ Et nos domine occidi
prophetas et non fecit deus vindictas
de eis nisi p lxx annos Sed occidi-
mus aplos et iustum nostrum in porte
et fecit deus scilicet vindictam de filiis
iam sunt mille anni et morte
illorum lavit dd terram populi sui non
dixit terram filiorum israhel de ipsis
dicit david ps cxxvi. Sicut sagitte
in manu potentis ita filii fidelis
¶ Conparat propheta istos filios fideles
sagittis emissis de manu poter-

quia deus omnipotens misit eos
ad xii partes p mundum climata mundi
cum doctrina legis et prophetarum Cum moy-
sen autem et aaron non misit extra do-
stium ad docendum non ad iudicium
non ad romanam non ad loca alia
extra terram suam misit eos cum tota
doctrina legis et prophetarum et isti sunt
predicti sive missi ad universum orbem
domine mi Sed (?) tertio loco
loco mi p(?)quam occidit israhel
et noie nro et pistos inonata est
lex prima secundum ordinem melchisedech
qui sacrificium dei instituit in pane et
vino in quibus imitavit abraham
amicus dei prout extat in lege
etiam apud nos quando deus puni-
stetium istorum mutavit sacrificium
nrum sicut mutavit non nostrum
et sicut mutavit legem antiquam carnalem
in legem novam spiritualem Et si dd
devoliss nro messie sive xpo xpo ¶
Tu vives sacdos in eternum secundum
legem moysi et aaron stat et lex
illa sed dixit ei tu es sacdos in eternum
secundum ordinem melchisedech et amicus
dei quando mutavit de sacrificio panis non
de sacrificio carnium nos tamen dicimus

Cam 19m de sacrificio panis
vini et quod deus reprobavit sacrificium carnium

Multum timeo domine mi quod
deus elongavit nos a se
et sacrificium nrum et accep-
tavit sacrificium gentium sicut ipse
dixit per os malachie prophete ı̄o ca.
non est mihi voluntas in vobis dicit
dominus neque recipiam sacrificium vrm
tam ab ortu solis usque ad occasum
eius nomen est magnum in gentibus quod
offerunt nomini meo sacrificium mundum
Ergo coram deo sacrificium gentium
est mundius quam sacrificium nrm
¶ Et insuper quod deus privavit
nos omni sacrificio et mundo sacrificio

Ergo decet et nos ut ipsi imitaverunt
nos ne contaminet. Sicut nos vi-
tamus gentes omni tempore quo
sacrificium eorum fuit immundum accepit
deum et acceptum. ¶ Legas etiam
domine mi quod dicit deus in ps. xlix.
de meo sacrificio cum ait per os david
Nunquid in distis quod ego come-
dam carnes taurorum aut sanguinem
hircorum bibam per quod manifestat
deus quod ipse contempnit sacrificium
carnium. Et unde est nobis domine mi
quod nos detestamur in gentibus
sacrificium scilicet panis et vini quod statuit
deus et in illo approbat sicut in meo
reprobat sacrificium carnium. Cum alon
propheta ubi describit aaron cum dicat
sic. Iste scilicet aaron extendit manum
suam ad altare et obtulit sanguinem
uve et crescium deo vino et obtulit sa-
crificium unum de gentibus terre sicut melchi-
sedech obtulit pro abraham deus et
testificatur per os ipsius prophete capitulo
ix°. Quod nos obtulimus ei sacrificium
de panibus cum dicit Non offeratis
sacrificium panis quia panes vestri panes
tristicie sunt et quicumque comederit ex
eis contaminabitur. Unde nos aliquando
offerebamus sacrificium panis sed nullum
est acceptum deo sacrificium de manibus
nostris ¶ Et deinde sacrificio carnis dicit
Johannes ipsius propheta filius bethere
ix° capitulo deus magis diligit pe-
nitentiam quam sacrificium carnium
declarat et deus sacrificium gentium
per moysen levitici xxiii°. Offeretis
deo sacrificium in die sollempnitatis
de area et de expressione uve et bene-
dicat vobis dominus et cunctis operibus
manuum vestrarum ¶ [illegible] et deus mi
quod deus in principio mandavit
in archam federis poni panes et non
carnes In Exod. xxv° capitulo deus
dixit moysi Offeratis hircum

et panes azimos qui panes sunt
sacrificium gentium In iii° libro legis
xxi° capitulo. Cum precepit dominus per
moysen dicens homo de semine aaron
sacerdotis qui habet maculam non offerat
deo sacrificium de panibus nec aliud sac-
rificium quodcumque. Vide domine mi quod
ponit sacrificium panis dicit deus per
moysen levitici capitulo iii°. Offeretis deo
sacrificium de omnibus habitacionibus
vestris panes duos de primiciis fru-
gum et cum panibus arietes ¶ Et
primo ponit mi domine panes et postea
carnes In alio loco legis quem tu
scis domine mi dixit deus carus et
gloriosus filius iste quando intrabitis
terram habitacionis vestre quam ego
daturus sum vobis et vos in here-
ditate vobis offeretis deo panem
in sacrificium et sacrificabitis totum et
adhuc thure cum farina purissima
Ergo deus precepit fieri sacrificium de pane
et farina purissima et accepit illud
et sacrificium est hodie gentium scilicet panis
et farina purissima ¶ De sacrificio et
panis frumenti ibi Regum xxi°.
Cum david venit ad achimelech
principem sacerdotum in sylo et petivit
ab eo panes quia erudit. Non sunt
hic panes nisi panis oblatus in
sacrificio sancto quod non convenit comedere
nisi tuis quia sanctus est. Hec dicta sunt
de sacrificio panis et plura dicta sunt
alia que tu domine mi nosti ¶ Sed
quia gentes ponunt in sacrificio suo
aquam non decet nobis videri in-
conveniens quia in scriptura sancta in-
venimus de hoc exempla scilicet
quod fiebat sacrificium de aqua et fuit
deo acceptum sicut invenimus ii° Regum
xxiii°. Cum duo iuvenes aquam
transtulerant de cisterna que erat iuxta
portam bethleem et postea david
obtulit deo illud in sacrificium quia non

est cont[ra] septuagi[n]ta. Si gentes hodie ponunt aquam i[n] sacrificio cu[m] faciunt deo ¶ Nos aut[em] legimus ut d[i]c[tu]m e[st] q[uod] aaron fecit sacrificiu[m] de aqua [et] ista ta[men] sunt i[n] simul i[n] vino Unde sacrifici[u]m mi dum spirituale q[uod] natura[m] rer[um] patit[ur] magis [con]gruitum e[st] intellectus ne melius p[otes]t cogitare non sicut thauror[um] pinguium ¶ Helias etia[m] ut narrat[ur] iii[o]. Regum. 23[o]. Fudit aquas sup[er] sacrificiu[m] carnium [et] deus misit ignem de celo [et] accepit sacrificium cum aqua p[er]fusum ¶ Amplius angelus e[st] in figura [con]tavit enim panem subcinericio [et] aq[u]am cum ambulavit i[n] forti[tudi]ne cibi illi[us] sup[er] illud q[uod] no[n] p[otes]t concede[re] ita xl[a] diebus usq[ue] ad monte[m] d[e]i hoc etia[m] sacramentu[m] vini cu[m] aqua mixtu[m] plene [et] ap[er]te deus describit per os salomonis p[ro]phete p[ro]v[erbiorum] ix[o]. Capitulo ¶ Cu[m] d[icitu]r Sapia altissimi [con]vivavit sacrificiu[m] suum miscuit vinu[m] suu[m] et posuit mensa[m] sua[m] tunc. tunc misit s[er]vu[m] suu[m] dicens Qui est parvulus veniat ad me [et] insipientes [com]edite panem meu[m] [et] bibite vinu[m] meu[m] temp[er]atu[m] aqua ¶ Quid e[st] d[omi]ne in mensa parata sapie[ntie] altissimi nisi altare quid panis [et] vinu[m] mixtu[m] nisi sacrificiu[m] de pane [et] vino nisi [et] sacrificiu[m] quod fit i[n] altari. Qui sunt insipientes vocat pservos suos n[isi] gentes que ignorabant lege[m] dei vocare parvulos ¶ Et notabilit[er] d[icit] panem suu[m] [et] vinu[m] suu[m] p[er] quod innuit h[oc] sacrificiu[m] esse illi gratum.

ad Et istud [con]vivium tam subtile tam spirituale no[n] vocavit p[at]res n[ost]ros q[ui] erant sapientes i[n] lege [et] qui erant occupati in sacrificio legis carnalis. qui etiam sacrificiu[m] carnale non dimisit nobis s[ed] p[ri]vavit nos illo iam s[un]t mille anni [com]pleti quod accidit nobis p[ro]pt[er] illum iustu[m] ig[itur] p[ro]ravi[t]

Valde. Cap[itulu]m 20[m] q[uo]d d[eu]s omo p[er] meo d[omi]n[u]s. [con]tempnit sacrificiu[m] iudeor[um] in illo v[er]bo q[uo]d d[eu]s fortis [et] gloriosus dixit p[er] os Malach[ie] p[ro]phe[te] p[rimo] ca[pitu]lo ubi d[icitu]r de sacrificio gentiu[m] [et] ait ¶ Ab ortu solis usq[ue] ad occasu[m] gentes offerunt nomini meo ubi adimpleto quod sacrificiu[m] n[ost]r[u]m n[on] fiat nisi i[n] vno loco solo. s[cilicet]. i[n] domo sca p[ro]misse quo [et] loco [et] sacrificio p[ri]vavit nos deus [et] terra p[ro]missionis [et] ubiq[ue] tate iam sunt mille anni ¶ Unde venit in nos [et] [com]pletum e[st] illud quod deus dixit de nobis p[er] similitudine[m] p[er] os ys[aie] xxiv. Cum ait Completa est vindemia [et] non est de cetero collectio ¶ Venit ig[itur] sup[er] nos [et] [com]pletum e[st] quod dixit deus p[er] os Malach[ie] p[rimo] cum d[icit] Non est michi voluntas i[n] nobis [et] sacrificiu[m] a vobis non accipia[m] venit e[tiam] [et] iam [com]pletu[m] e[st] sup[er] nos q[uod] d[icit] deus p[er] os ysaie ca[pitulo] p[rimo] cu[m] ait. Sabba[ta] v[est]ra festivitates v[est]ras [et] sacrificiu[m] v[est]r[u]m no[n] recipia[m] q[uia] vos omnes estis ira mea ¶ Venit e[tiam] [et] [com]pletum e[st] sup[er] nos q[uod] d[icitu]r eode[m] ca[pitu]lo ysaias cum loquitur p[er] eum deus [et] ait ¶ Quid in multitudini victimar[um] v[est]rar[um] q[ua]s multiplicasti in sacrificiu[m] de arietibus [et] taurib[us] hircor[um]. Et cum [con]tempsi sanguine[m] hircor[um] [et] vitulor[um] [et] arietes direttum cum putaveratis eas coram me [et] quis recepit illas a vobis ¶ Ita no[n] detur petis lapides meos sed frustra no[n] offeratis sacrificiu[m] v[est]r[u]m ultra qui[a] i[n]censum v[est]r[u]m [et] solempnitates v[est]ras [et] sabba[ta] v[est]ra no[n] recipiam a vobis [et] si multiplicaveritis no[n] exaudiam illa[m] qu[ia] man[us] v[est]re plene sunt sanguine [et] o[mn]e sacrificiu[m] v[est]r[u]m sicut cadaver fetidum i[n] ingressu atrii porte i[n]terioris [et] illi q[ui] in ingulavit ingulavit thaur[os] s[e]d qui decollavit homines [et] qui

in sacrificio obtulerit hyrcum sed qui
obtulerit tamen ¶ Et qui obtulerit
vinum in sacrificium sicut qui offert sanguinem
porci sed hec abhominacio in sacrificiis
veteribus apud me hoc nichil aliud significat
nisi imitacionem sacrificiorum veterum carnalibus et
grossis in sacrificium istius misse domini
spirituale et quod instituit offerri panem
loco carnium et aquam munda loco
pinguedinis et purum vinum loco sanguinis
et hoc nimis spirituali et acceptabili deo
¶ Tam sicut animalia de collata
pro nos que prophetiam comparantur
Iudaei pueritas nos tamen dei sumus
domine mi et adipem reddimus omnibus
que evenerunt nobis et quare non
credimus domine mi et hec quod locutus
est deus prophetiam istum tamen despexit
evidenter de sacrificiis veteribus dixit in
Jeremiam capitulo vii° in vitate pro-
ximos vestros ad sacrificia et comedite
cum eis carnes sacrificiorum vestrorum
qui in die qua eduxi patres vestros
de Egipto non precepi eis nec verbum
de sacrificiis dixit eis. Audite vocem
meam et ero vobis deus et eritis in
populus. Et ambulabitis omnibus
que precipio vobis bene erit vobis et
non audierunt nec posuerunt autem
suam addidit meum ¶ Et tu domine
mi es ille qui nosti quod hec Iesum Christum qui dominum
dei sumus omnibus que evene-
runt nobis etc. Capitulum xiiii de ecclesia

Timeo domine et sinagoga
mi quod de synagoga
et ecclesia intelligatur illud
verbum quod describitur xxv° capitulo
primi libri legis. Cum ait dominus de
Rebecca uxori Ysaac duo gentes
sunt in utero tuo et duo populi divi-
dentur in ventre tuo gentis gentem
superabit et maior serviet minori
¶ Domine mi sola Rebecca mater
et gentilium nec fuit populus ma-
ior et primogenitus fuit synagoga
que magna fuit honore et scientia
dei populus secundo genitus et minor

apud deum fuit gentes in infide-
litate manentes et in ignorancia
sua. Sed tu domine mi scis deus occiderit Israel
prout scripsit ubi propheta ¶ Tunc tota sub-
versa et synagoga que fuit maior
serviunt ecclesie gentium que fuit minor
ut compleretur idem quod deus dixit
Rebecce. Gens gentem superabit et maior
etc. ¶ Domine mi de ecclesia deus per David
prophete psalmo xliiii°. Astitit regina a dextris
tuis in vestitu deaurato dissimilatis vel
distinctis coloribus adornata ¶ Expono
domine mi quod ecclesia gentium que vo-
catur regina et diversitas linguarum omnium
que fuerunt ei est ordinata colore
distincto. Nam omnes lingue in ecclesia
concordant in una expositione legis
et psalterii et librorum omnium prophetarum
Synagoga non habuit nisi unam
linguam adornatam sicut quasi
colorem unum scilicet hebrea ¶ Domine do-
mine mi audivis frequenter in dictis supra
que per Malachiam induxit deus syna-
goge tamen non est in voluntas mea in
sacrificiis veteribus quia ab ortu solis usque
ad occasum eius magnum nomen meum
inter gentes que offerunt nomini
meo sacrificium mundum sicut de sua
na munda et aqua et vinum et farina
puri de quibus fit sacrificium nec in-
diget mundacione nec locione ¶ Sed
synagoga indiget lavare carnes
sacrificiorum suorum et purgare ventres
animalium que in sacrificiis offerebantur
et lavare loca de pinguedine et sanguine
sacrificiorum alias ecce horrore tractare
et inde ¶ In sacrificio autem panis et vini
et aque nichil apparet indecens nec
turpe et corporaliter superius ¶ Existimo
domine mi quod de sacrificio ecclesie dixit
deus per Salomon proverbiorum xvii° capitulo. Me-
lior est pura buccella panis cum
caritate quam vitulus saginatus
cum iniquitate ¶ Buccella amo-
ris puta domine mi est mansive.

sup mansuetudine ꝛ remissio mutua
offensar ꝛ vitulus odij saginatus
e occisus ꝓ cultello ꝛ infecto i timore
¶ Ergo due mi sacrificium synagoge
est vitulus pigwis cu iusticia
Et sacrificium ecclie e buccella panis
cu caritate de qua dixit deus melior
e buccella panis ꝛc. Nos aut dum
sumus dne mi i omnibus q euenīut
nobis ¶ Consequenter ds describit ecclesiam
assimilando eam cerue per os
Salomonis · pu · v° · ca° cu ait · Cerua
karissima in hynnulo suo vbera eius
inebriat ionni tpe ꝛ i amore eius de-
lectari faciunt incessanter ¶ Synago-
ga aut qd posset dici cerua aliquo
mo no ꝛ nobis possibile exponere
verbum illud de illa psertim cu no
habuit hynnulum nisi solum sz hynnu-
los multos hynnuli sui fuīt. moy-
ses aaron dauid ysaias Jeremias
zacharias daniel ꝛ ceti similes.
Ecclia e deo dilecta cerua hynnulo
suo scilz vno de qua ꝛ de quo scribit
Cerua karissima deo i hynnulo suo
scilz vno no habente parem i nobilitate
ꝛ gra ¶ Tunc aut due mi inebriet
te vbera eius ionni tempe ꝛ delectare
i amore illius incessanter. In quibus
verbis deus describit sacrificium ecclie
duraturum omni tempe incessanter ¶ Assi-
mulat aut illam deus mi lactanti
puros qua i hoc quod dr inebrient
te denotat materiam sacramenti spualiter
q̄m ad vinu ꝛ vbera denotat in
reliquis ptibus sacramenti vi. s. delecta-
bile nutrimentu sufficiens qꝛ sacra-
mentum quo sacrificio ia fruitur
ꝛ delectatur ecclia mille annis a quo
tpe pnauit deus synagogam suo
sacrificio ¶ hynnulus aut iste no-
bilis i quo ista ecclia e tam grata
deo est xpus dns ꝛ vbera eius
daut vinu ꝑpetuu de quo pueniit
gaudiu eternu no dr quod dabit

carnes ꝛ pinguedine ꝛ sanguine
que fuit laboriosi sacrificium cuo
ds pnauit eam iam sunt mille
anni ¶ Nos tamen dne mi di sumus
i omnibus que euenerit nob. ffuit
aut synagoga sicut mlr que habuit
alij viri supple deum ꝛ pdidit illum
ꝛ donum statim ꝛ nullas orones ¶
Et ecclia tua e in deserto sine marito
ꝛ ds spo illi maritus vn dicit ipe
fortis ꝛ gloriosus ds pos vs ꝓphe
ta lxiij°. Puelle sequestrate
meliores sunt q ille que habuit mari-
tum. Jdem i ꝓpheta ca° xlnj° dr
sic. Ergo faciam dr dns in deserto
viam ꝛ flumina magna ad dandum
potum ꝓplo meo electo ꝛ tu iacob
no obediens ꝛ tu isrl no audies.
Sic nos dne mi ma̅sr̄ extra
obedie. n̄ aures n̄ oclos habentes
¶ Ergo captiuitas nra iam
usqꝫ ad coplementum mille anorum
puenit Et timeo dne mi qd tua
ira q vt furens ira habebat ꝑmptu
dicendo oclm ꝓ oculo ꝛc. ¶ Et tua
ista que fit vinum hynnulum cum
hynnulo dixit i cerui suo. Math.
v°. Qui percussit te i dextram ma-
xillam pbe ei ꝛ alteram Dauid ps
xxx° loquitr qua magna multi-
tudo dulcedo tua dne qua abscondisti
ꝛ coplevisti eam sperantibus in te ¶
Et est clar dne mi quod plus
synagoge timuerunt penas legis
oculu ꝓ oculo qꝛ erat ꝑmptu ex-
ecutio. Sz plus ecclie sperantes sunt
i dulcedine di q percussi in facie no
repetiebat q ꝓpt pauit illis scilz
gentibus magna dulcedine et
multitudis dulcedis sue qꝛ abscondit
timentibus altem di sumus dne mi in
omnibz q euenīut nobis ꝛc.

Pauco · Capitulum xx… de generibus
dne mi · cantorum a iusticie
q loquatur deus de nobis
ꝑ ysaiam ꝓphetam ca° xxiiij°.

Cum ait q erunt prophetie apud nos
sicut vba libri signati q non appu
erunt neqz legere et ignorantes litteras
de filijs aut supradictis quos deus
totiens despexit ut allegatum est
pluries et loquitur ds in eodem cao. eu
dr. Manifestabunt scim iacob et ewan
gelizabunt deum israel et accipiant ig
norantes prudentiam et imusica scient
legem. Aperte videmus iam sunt mille
anni due mi quod ignorantes mu
sici sciunt et docent legem meam.
Et qui sunt ignorantes n gentiles
et qui sunt musici et cantores psalterium
meum et psallant rectius sibi de cantates
nisi illi de quibus dr. ds per Dauid
prophetam ps. xcvijo. Cantate domino
canticum nouum q mirabilia fecit
et per istud canticum nouum dr. mi nisi
testamentum nouum et canticum vetus
n lex antiqua. Et de istis musicis dr.
mi dr. deus per Dauid. Cantate
et benedicite nomini eius et in ps lxxv. Ca
tate dno omnis terra psalmum dicite
nomini eius et ieodem ps dr. Co
uertentur. adte dne vniuersi fines terre
et ibidem ibi cantabunt et dicent nomi
tuo psalmum vniuerse familie terre et
non israel singulariter. De istis etiam
musicis dne mi dr. deus per os
Dauid ps. lxxxvij. Beatus populus
qui scit cantilenam dne in lumine
vultus tui ambulabunt distis dr.
et ps. lxxxvij. Cantabunt tibi ge
tes canticum i domo di in isto loco
ponitur cantilena antonomastice
et hoc sunt mille anni q nos iudei n
cantauimus n canticum i domo sca
distis dr. Dauid. Cantabunt pos
suos in domo di i eternum. De nobis
aut dr. ps. cao. xxxvj. Quomo
cantabimus canticum dni i terra alie
Quarto pt ec dr. mi quod spemus
hic terram et non. q ds dicat per
Amos prophetam cao. v. Cecidit israel
et no resurget et virgo prostrata no

releuabitur. dr. et ieodem ixo. caplo
Quemet eis tribulatio et no saluabitur
qui fugerit ex eis et si absconderit se
i monte carmeli deinde perscrutabor
eos manu mea. Et si descenderit i pro
fundum maris illuc i mittam ser
pentes et mordebunt eos et si abierint
ad captiuitatem coram inimicis suis
ibi mandabo gladio Et occidet eos
et ponam oculos meos sup eos i ma
lum et no in bonum sicut manifeste vide
mus fecit hoc nobis ds iam sunt mille
anni completi. Ergo canticum et que
psalmum cantabimus ex quo sic est et.

Cam xxiij q effectus musica
cantatoribus laudent dum iudei

Dixit mi dixit de nobis
deus ponam oculos meos
sup eos i malum et non i
bonum. Sicut manifeste videmus iam
sunt mille anni dixit aut distis
filijs musicatoribus per Dauid. Oms
gentes plaudite manibus et iu
bilate deo i voce laudis. Et ps xxix
Cantate oms familie terre seruite
dno in letitia intrate i conspectu
eius i exultatione. Scitote qm
ipse deus ipse creauit nos et non
ipi nos qui nos sumus populus eius
et oues pascue eius Intrate portas
eius i confessione et domum eius i can
tena confessionis et glorificate no
eius qm suauis e via eius usqz
i eternum. Et ips Cantate dno
omnis terra annunciate de die i die
salutare eius usqz i istum seculorum
Manco dne mi ex quo nos ds
dixit per Ieremie ixo. cao. Docete
filios vros et filias vras planctum
et flectimur qm mors i gressa e per
portas vras Ex quo deus dixit
de istis filijs musicis et musica
toribus per Dauid ps xlvj. Reges
terre et oms populi principes et omnes
iudices terre. Iuuenes et virgines
magni et parui glorificent nomen di

Et in ps. xlix°. In sacrificio cantus hec non visitabis me ac si apte diceret. Non in sacrificiis ceremoniarum hiccorum et intestinorum pecorum sicut erat sacrificium iniquum. Ecce et dicunt mihi non negemus verba cantoris nostri qui dixit per os prophete xlix° capitulo. Musica seu musicatores adiacent scripturas cum totum psalterium david sit musicali arte vocatum per sonos acutos et graves hiis omnibus considerantis. Videtur quod nos etiam in hiis deo et deferre laudis sacrificio indicamus quod invectiva deo exhiberet cantando psterium cum in lege nostra hec invenimus precepta et exempla david et dixit laudate eum in cythara et organo laudate eum in cymbalis leticie laudate eum in cymbalis laudis omnis spiritus laudet dominum hec scribuntur capitulo ultimo. Ecce etiam habemus dicunt mihi 2° Regum vi°. ubi loquitur quod david dissoluto capite saltans et psallebat cum cythara ante archam quod temeraria michol uxor sua ausa est redarguere eum ipse ait. Ecce taliter non me videbit deus aut se nisi despectum psallentes et saltantem filii et israhel sonabant buccinas cum custodiebatur archa domini. Sed quid sumus obsecro. Domine mihi nos irridentes sollempnitates istorum musicorum nisi michol fatua. Et qui sunt hii cinctes et exultantes nisi david in humilitate pserti cum dicat deus omnis spiritus laudet dominum si dixisset israhelita per se tunc possemus aliis insultare. Et si deus fortis et gloriosus dixit per os prophete capitulo xl°. Quod gentes omnes sunt in conspectu eius quod non intelligendum est de gentibus aliis qui fuerunt antiqua habuerunt notitia dei per adventum christi huius quia tunc fuerunt pagani et ydolatre sed intelligi potest illud verbum degeneratis qui venerunt deinde qui offerunt omni die sacrificium mundum in oriente et occidente sicut dixit deus per os malachie prophete ut iam supra allegatum est. Et ecce dicunt mihi nos erravimus in hoc actum nos di simus conveniens eventu **Capitulum xxviii de apostasia iudeorum et quod expectat messiam futurum**

Multum domine mihi pauco quod nos apostatavimus adeo ipso adventu istius messie digno in divi auctoritates prophetas et cum expresse ... omnia que scripta sunt apud nos in libris legis et prophetarum et prophetie qua apostasia deus sic protendit in longitudine dierum captivitatem nobis. Et si expectamus alium salvatorem ab isto nichil proderit nobis. Et argumentum evidens nobis est captivitas prima que fuit in babylone lxx. annorum et quantum ad tempus quod brevis et quam adgravam quia daniel propheta fuit captivus nobiscum qui erat amicus dei et propheta deus nos consolabatur de liberatione propinqua. Etiam nos omnibus temporibus fuimus in captivitate illa. Sed hec captivitas iam pervenit ad complementum mille annorum nec est daniel nobiscum et omnes temporibus in illa accepta sunt in dispersione elongati a domo sancta signum est evidens quia peccatum generale in omnibus nobis et nullo excepto quod peccatum perseveravit in nobis et perseverabit ira dei super gentem nostram et sine spe et tamen expectamus alium aliquem que expectatio non proderit nobis. Et si voluerimus dicere quod hec captivitas non est generalis et quod alii temporibus est in aliqua parte mundi que habet regem et principem tamen potius secundum legem nostram arguitur de medicato et generaliter. Etiam et si nos iudei in aliqua parte mundi regem vel principem haberemus hoc esset de sola et una tribu scilicet iuda. Sed deus

diffuit sup iudam q no esset ex
illa usq3 in eternu ut dixit per os
Jeremie prophete ca^lo. xvii^o. Pterea
inde scriptum e tam stilo ferreo in
lapide adamantino z insistes sup
corda ipsorum. Et illud q e scriptum
ferreo stilo in lapide adamantino
quod delei spaciis no em delebit.
ietum pstum tunc deus fortis et
gloriosus locutus pos ysa prophete
dicat sic ca^lo. iii^o. dnator dns aufert
ierlm z iuda z prophetam z principe
de nobis z dixit illius propha filius
bethzerzi ca^lo. iii^o. libri sui Erunt
filii isrl sine principe z sine lege
Nos scimus dne mi quod ab initio
mundi fuerunt aliqui magni z sci
coram deo z ipsi q fuit longe vite
sicut mathusale z enoch z cet Sed
nulli eorum extendit vitam ultra
mille annos. Et nos in nos inve
nimus int nos q messias sustulit
nobis promissus natus i babilone
tpe captivitatis illius que fuit in
babylone lxx annorum z s' h' v'
nt h3 etatis mille quigentos annos
Certe nam fabula no solum no
prophetia s; nec ulla ratione possimus de
fendere h' tu dicimus z asserimus in
Synagogis nris ubi ulls conti
stet. nobiscu certus Sz audias
doctrinam xianorum publicam sup
illos ps lxxxvii. Nunquid syon
dicet homo z ho natus est i ea
z ipe e altissimus qui fundavit ea
In verbis istis propham nominat ma
ria duas tantas sb noie civitatis
z quod homo d' z q homo natus
in ea est i ea z ipe e altissimus No
dixit deus iste ul talis ut in
telligat quod filius marie nunqua
fuit in lumbis alicuius hominis z ii^o
li^o Regum vii^o ca^lo. h' manifeste de
clarat cum deus d' pos david Cu
cõpleveris dies tuos z dormieris
cum patribus tuis suscitabo p genies

tuam post te que egredietur de utero
tuo z ego ero illi i patrem z ipse mi erit
in filium Et nunqua fuit possibile
dne mi quod aliquis filius egrederetur
de utero patris sui. Sz expsse ponit
ad demonstrandum quod xpus no foret
concipiendus similiter pseme de lumbis
alumbis viri sicut ceti homines
tam david quam ab aliis descen
dentes dixit z dominus pos david ca^o
iii^o. Ex utero ante luciferum genui
te si deus fortis z gloriosus dicet
de xpo suo quod de voluntate sua q e
spus scus genuit illum no de semine
producendo illum. Et ponit ex utero
quia xpus natus tm de utero sine
semine virili pter cursum solitum
hic z est xianorum doctrina q no intrat
i capitulis nris quod evenit id
q nobis evenit describit z pemide
mo z x^m nascitur david propha ps
xxi. Juravit dns david z no pe
tebit eum de fructu ventris tui
pona sup sedem tua. Cap^m xxv

de dict saracenorum ad co
vincendum iudeos

Certe dne mi licet nobis
no apponat xiani dicta sar
racenorum z prophe dicta q
ponit i alchorano z etia in expo
sitoibus eius scientes quod nos
no recipemus sed nec ipi recipiunt
tu confutagas illam eciam z adeo
fortacon xianorum maxie simplicia
Si nobis exponent illa q dicat
ad sarracenos de ihu z maria mre
eius Omnes em sarraceni dicunt
quod ipe e ille messias q prophe
pdixerunt ee venturus z ponunt
illum machumeto contra adgene
logia sancient. em quod parentes
z pari machometi fuit ydolatre
z de semine agar ancille z dicunt
quod messias fuit filius ysaac
z prophetarum z iustorum istorum i ita linea

usque ad mariam matrem eius de maria autem dicitur sicut in alchorano de familia amram. Dixit angelus gabriel ad mariam. O maria deus elegit te et dotavit te gratia et pre elegit super omnes mulieres omnium seculorum et posuit te quasi unum medium dividens inter homines terrenos et inter angelos in paradiso deliciarum sicut dicitur in arabico. Dicunt etiam omnes sarraceni quod christus sive messias habuit a deo potestatem faciendi miracula sanandi omnem languorem et infirmitatem eiciendi demonia et resuscitandi mortuos et credunt omnia miracula que legimus fecisse ewangelium commemorat. ¶ Et hoc expresse commemorat alchoranus ubi et dicitur in capitulo predicto scilicet de familia amram quod messias scivit et scit omnia et secreta cordium. Unde verba machometi sunt talia: scivit Christe id est ihesus omnes libros et omnem sapientiam et totam legem moysi etc. Et dixit: Sciebat et quid homines comedebant in domibus suis dicunt et quid reponebant in thesauris suis dicunt. Et de christo sive messia quod cum fuit in mundo contempsit divicias abiecit carnales delectationes et habuit concupiscentias contemptas oratione patri cum obediencia ut utitur in alchorano istud verbum ewangelii: vulpes foveas habent et volucres celi nidos. Et hec omnia dicunt, nam licet sint auctoritate expresse dictis sive dictum sunt tamen conformia hiis que prophete dixerunt de messia in primo adventu suo ut patet ex dictis. Dicitur etiam in alchorano quod Christe id est ihesus est verbum dei et spiritus scilicet est verbum dei et ihesus apud sarracenos qui non vere Jhesus itaque nullus aliquis vocatur hoc nomine id est ihesus quod vocant Christe et dicitur in alchorano. Hic dixit deus: Christe o Christe Ego sum sufficienter tua gloria levabo te usque ad me purificabo et purgabo te ab infidelibus. ¶ Considero quoque duo nam quod gens iudeorum propter captivitatem suam

passi iam sunt mille anni et etiam sumus paucissimi iudei in comparatione aliarum nationum. Nam sarraceni multiplicati sunt et crescunt cotidie etiam fideles christiani iam repleverunt totum mundum. Nos autem ut vere est dispersi sumus et cum opprobrio nostro et ubique sumus paucissimi. ¶ Sicut ruben tamen dixit pater non crescas. Non autem non existimus et illi pauci qui sumus minuti super omnes gentes deficimus et testimonium ipsorum testatur contra nos scilicet sarracenorum et christianorum et alchoranum et ewangelium quem nolumus credere. ¶ Quamvis meo iudicio alchoranus non valeat tamen manifeste continet contradictoria. Sicut melius ipse nosti et compositores eius utrumque ut evidenter apparet ignoraverunt testamentum. ¶ Sed quid dicemus de ewangelio tamen supposito quod verbum sive messias iam venit multa continet contra prophetas et legem nostram sed manifesta impleta omnium prophetarum promissio in eo que in lege continetur sumus et eam spiritualiter sicut doctrina continet vera. ¶ Frater carissime de in dictis dubiis credite certo magister super primis que multis habui expresse et de alchorano et testimonio suo que quasi nichil reputabit tamen magister quam scis perfecte et nosti quod ille machometus qui dixit se prophetam non futurum predixit et dixit se nuncium dei contra deum et eius scripturam. Docuit ut corruptus homo penitus et ignarus etc.

De frui et uti

Frui e amore inherere alicui rei ppt se ipam / Et ista
diffinicio conuenit eis qui
se inebria(n)t in patria Et alio mo(do)
frui est uti cu(m) gaudio no(n) adhuc
spei s(ed) ia(m) rei vnde sic dicam(us) diligentes
nos hic re frui(n)t(ur) frui Et ibi ppe
nos hic re fructuo frui / Et ibi ppe
pfecte et plene hic aut(em) no(n) adeo plene
Uti no(n) id q(uo)d in usu(m) venit referre
ad obtinend(u)m id q(uo)d fruend(u)m e(st) / alias
abuti e(st) n(on) uti Ita q(uo)d h(ic) uti stricte
capit(ur) s(ed) q(uo)d utenda ad su(m)mum bonu(m)
refer(un)t(ur) quo solo fruendu(m) e(st)
Questio Cur ergo homies se frui dicant in uti
q(uo)d sic p(ate)t p(er) aug(ustinum) s(upra) d(e) bt(ate) n(on) q(uo)d ho(mo)
ppt aliud diligend(u)s e(st) q(uo)d s(ed) no(n) fruit(ur)
In toti(us) ut(ur) aplus ad philemone(m)
ubi loquens ait Ita fr(ater) ego fruar te
in d(omi)no / Solucio ho(m)i(n)e no(n) e(st) fruendu(m)
s(ed) utendu(m) q(uo)d ut ait aug(ustinus) ho(m)ie in deo
Dubitatio fruit(ur) deo pocius q(uam) ho(m)ie fruit(ur) vnde
apls d(icit) ego fruar te in d(omi)no / no(n) posuit
fruar te in te s(ed) in d(omi)no / Ergo cu(m) de(us) nos
diligat ut sc(ri)ptura testa(tur) q(ue)rit aug(ustinus)
quo diligat nos an ut utens an
ut fruens / Solucio Deus aut(em) fruit(ur)
nob(is) s(ed) utit(ur) nob(is) n(on) ut nos utim(ur) aliis
nob(is) s(ed) utit(ur) ... ut nos utim(ur) ad id re
reb(us) nos eni(m) res q(ui)b(us) utim(ur) ad id re-
ferimus ut dei bonitate p(er)fruam(ur) Ille
Questio v(er)o usus quo nob(is) utit(ur) de(us) no(n) ad ei(us)
s(ed) ad n(ost)ram utilitate(m) Queritur utru(m) virtutib(us)
sit fruend(um) an utend(um) dicit(ur) q(uo)d e(st) eis utend(um)
prob(atur) aug(ustinus) q(uo)d de(us) no(n) e(st) fruendu(m) n(on)
cari(tat)e aliq(ui)d n(on) e(st) q(uo)d ppt se appetend(um)
z amand(um) sit ut ait aug(ustinus) s(upra) ep(isto)l(a)
ad ... Solucio aug(ustinus) utend(um) e(st) aut(em)
virtutib(us) z(ergo) eas e(st) fruend(um) su(m)mo bono
Ad con(tra) nota q(uo)d ppt se po(ni)t ad i(n)ferend(um)
z(e)p(ar)at ex ... sim(ili)ter

vir(tu)t(ibus) e(st) co(n)tinuas ppt se amande sunt
q(ui)a delectant suos possessores z s(ed) t(ame)n
de(us) aut(em) hoc sup(er)ta virtutes no(n) ppt se
amande s(ed) ppt b(ea)titudi(n)e(m) Res ig(itu)r
Summa de p(re)dictis alie s(unt) q(ui)b(us) fruend(um) e(st) ut d(eus) z alie
q(ui)b(us) utend(um) ut creature Alie q(ue) fruunt(ur)
et utunt(ur) ut ho(m)i(n)es z angeli / Int(er) eas
q(ui)b(us) utend(um) e(st) q(ue)da(m) sunt p(er) q(ua)s fruim(ur)
ut virtutes z potencie anime De diuine magestatis excellencia
Hoc itaq(ue) vera ac pia fide tenend(um)
est q(uo)d trinitas sit bonu(m) solus
deus ut ait aug(ustinus) z h(oc) vniq(ue) z simp(lex)
q(ui)a d(icit) c(ontra)dit z int(er) q(ue) s(un)t su(m)mum bonu(m)
d(icitu)r o(mn)e c(ontra)dit corde / z int(er) c(ontra) i(n) eminente
aug. i. de trinitate i(n) p(at)ria p(ro)p(ri)e(tate)m q(uo)d su(m)mum bo(num) purgatissis
m(enti)b(us) cernit(ur) / vn(de) b(ea)ti mundo
corde q(uonia)m ipi deu(m) videbunt / Mens
eni(m) hu(m)ana acies i(n)ualida vita ex
cellenti luce no(n) figit(ur) n(isi) p(er) iusticiam
fidei emu(n)det(ur) i(d est) fide iustificatem /
ubi q(ue)rit(ur) trinitas ... z ... q(uo)d nec
periculosius aliubi erratur / nec laboriosius
ad q(ue)rit(ur) nec fructuosius adinvenit(ur)
ideo pr(inc)i(pi)u(m) q(uo)d i(n) fundamento erratur ideo
s(ed) Can q(ua)stim z no(n) inveni / ideo hoc
q(uo)d e(st) regnu(m) ce(lorum) thesauru(m) abscon(di)tu(m) i(n) agro
q(uo)d i(n)uenit e(st) regnu(m) ... aug(ustinus) i(n) lib(r)o de trinitate p(ro)inde
de hoc Dubitat aug(ustinus) i lib(r)o de tri(nitat)e p(ro)inde
no(n) pigebit me sicubi hesito q(ue)re(re) z
no(n) pudebit ho(c) q(uo)d negligentes ... nec pudebit
sicubi erro discere z h(oc) q(uo)d arrogantes
Quod in unitas p(er)sonarum z unitas essencie Personar(um) pluralitate z e(ssenc)ie unitate
ponit d(omi)n(u)s dicens faciam(us) ho(m)i(n)em
ad y(m)aginem z si(militudinem) n(ost)ram / Si eni(m) tm
esset tres p(er)sone no(n) diceret(ur) ad ymaginem
n(ost)ram s(ed) ad ymagines / Si no(n) tm esset
una essencia z no(n) tres p(er)sone no(n) di
ceret(ur) ad si(militudinem) z y(m)aginem n(ost)ra(m) s(ed) mea(m)
nec dixisset faciam(us) s(ed) faciam / It(em) dauid
benedicat nos de(us) de(us) n(oste)r benedicat
nos de(us) z ... z c(etera)
filius z benedicat nos de(us) ... sp(iritu)s s(anctu)s
z metuant eu(m) o(mn)es fines t(er)re unita-
tas esse(n)ci(e) alias dixisset eos It(em) ysa(ias)

Deus, deus, deus; dominus, dominus, dominus; primus sanctus pater, secundus filius, tertius spiritus sanctus, unde dicitur esse unitas personae.

Questio

Queritur utrum pater genuit divinam essentiam vel divina essentia genuit filium vel essentia genuit essentiam, vel persona personam. Sunt haec quaestiones non parve utilitatis. Est una ratione: si prima esset vera, quod pater generat essentiam, sed generans non est generatum, non quod ergo essentia non est pater, nec ergo et hoc est falsum. Item si pater generat divinam essentiam et pater est divina essentia, ergo idem generat se. Item praeterea sicut pater non genuit sapientiam qua sapiens est, ergo nec essentiam qua est. Nam per essentiam ipse est. Item de tertia aut certa sed quaestio actus sunt suppositorum, essentia autem est una quae non est persona. Ergo etc.

De coeternitate patris et filii

Coeternus est pater filio, sicut splendor qui diffunditur ab igne coaeternus est illi et esset coaeternus si ignis esset aeternus. Respondetur: enim ante me non fuit deus et post me non erit. Queritur ergo dicitur pater ante filium. Si filius, priorem non habet. Si pater, posteriorem non habet. Angeli autem in quaestione ambo, impossibile est generantis stare sine tempore. Mens deficit, vox silet, non tamen mea sed angelorum. De spiritu sancto

Spiritus sanctus amor est patris et filii. Augustinus: Spiritus sanctus nec patris est solius nec filii sed amborum, et ideo communem qua invicem se diligunt pater et filius nobis insinuat caritatem. Circa tamen dicitur spiritus sanctus tam procedere a patre et a filio. Quaeritur dicitur in [illegible] spiritus qui a patre procedit, hic tamen non excludit filium.

Questio

Queritur tamen spiritus sanctus procedat a patre et filio utrum prius vel magis processit a patre quam a filio. Augustinus in xv libro de trinitate solvit dicens: Intervalla sunt nulla temporum per quae possit ostendi utrum de patre prius sit natus filius et postea de ambobus processerit spiritus sanctus. Similiter nec magis nec plenius procedit a patre quam a filio. Augustinus tamen dicit quod spiritus sanctus principaliter procedit de patre. Ideo autem addidi principaliter quia et de filio spiritus sanctus procedere reperitur. Sed hoc quod illi pater dedit.

Questio

Queritur si de substantia patris est filius et de substantia patris est spiritus sanctus, cur unus filius sit et alius non sit filius. Solucio: de patre est filius, de patre est spiritus sanctus, sed ille genitus est, iste procedens. Sicut propheta Ysaias ait loquens de filio: generationem eius quis enarrabit. Ita de spiritu sancto verissime dicitur: processionem eius quis enarrabit.

Questio

Queritur cum spiritus sanctus non sit genitus utrum dici debeat ingenitus. Ad quod dicimus spiritum sanctum nec genitum nec ingenitum debere dici. Unde dicit Augustinus ad Orosium: Si diceremus ingenitum, duos patres asserere videbimur. Si autem genitum, duos filios credere culpamur. Sicut enim solus filius dicitur genitus, ita solus pater dicitur ingenitus.

Solucio ab iectionis

Solvimus tamen in regula differentiam coeternitatis de spiritu sancto ingenito. Sed ingenitum dicitur, id est non genitum. Augustinus autem accipitur genitum quod ab alio non est. Item [illegible] dilectio est [illegible] quod gemina est processio spiritus sancti, aeterna videlicet quae ineffabilis est qua a patre et filio aeternaliter processit, et temporalis qua a patre et filio ad sanctificandam creaturam procedit. Unde Augustinus xv libro de trinitate: Spiritus sanctus non de patre procedit in filium et de filio procedit ad sanctificandam creaturam, sed simul de utroque procedit, quamvis hoc filio pater dedit ipsum procedere gignendo. Cum prima processione spiritus sanctus dicitur donum, id est amor qui est donum in tempore. Secundum aliam dicitur donatum quo dono suo donantur membra [illegible].

Queritur utrum spiritus sanctus a se ipso detur hominibus. Solucio: dicendum quod sicut in divina operatione trium personarum datur spiritus sanctus non a patre tantum nec a filio tantum sed etiam a se ipso. Nam et de filio dicit Augustinus

Sed non tamen a patre missus est Sed etiam
a se ipso et a spiritu sancto. Si autem obicitur quomodo
ipso non venit Videtur augustinus in 2o libro
de trinitate hoc dictum esse secundum formam servi
secundum quam non fecit ut mitteretur sed secundum
Questio
forma dei ¶ Vbi notandum est de quo tota questio
est quod intelligatur missio filii et spiritus sancti
dicamus quod duobus modis dicitur filius mitti
augustinus 4 libro de trinitate. Ita eo ipso quod
de patre natus missus dicitur filius Sed nec
eo misse quod apparuit huic mundo verbum
caro factum est. vel eo quod ex tempore cuiusquam
mente percipitur Vnde dictum est Sapientie 9o mit-
te illam scilicet sapientiam de celis ut mecum sit
et per graciam operantem mecum laboret. Sic
Dubitacio
sepe mittitur ¶ Hic queritur cur pater non dicitur
missus cum ex tempore a quoquam cognoscitur sicut
filius Ad quod dicamus quod ideo est quia auctoritas
qui non habet a quo sit. a quo filius est et
spiritus sanctus. augustinus in 4o libro de trinitate Si voluisset
etiam deus pater per subiectam creaturam visibiliter apparere
absurdissime tamen aut a filio quem genuit
aut a spiritu sancto qui de illo procedit missus diceretur
Et videtur dicere absurdissime quia ubi mis-
[illegible] ab alio. cum mittitur in
portat auctorem. pater autem nullo est ergo ab-
surdissime missus diceretur ¶ Spiritus sanctus
a patre et filio et a se ipso duobus modis
mitti dicitur. uno modo visibiliter sicut in columba
alio modo invisibiliter sicut in linguis igneis, et
dicitur cottidie invisibiliter illabendo mentibus
Questio
fidelium ¶ Sed queritur cum filius dicatur
minor patre quia in forma creata apparuit
Cur spiritus sanctus similiter non dicatur minor patre cum
in forma creata apparuit Solutio quia
assumpsit filius naturam creatam vel humanam recepit
per unionem. hoc spiritus sanctus non non per unionem
sed per significationem. filius accepit hominem ita
ut fieret homo Spiritus sanctus non ita accepit
columbam ut fieret columba Et videndum sed de
augustinus 5o libro de trinitate Sicut filius
nascendo accepit non tamen ut sit filius
sed omnino ut sit, sic et ipse substantia sit. Ita et

spiritus sanctus a patre et filio procedendo non tamen
accepit ut spiritus sanctus sit vel donum sed etiam
ut omnino sit, sic ut substantia sit. Nec tamen nativitate
essentia est, sed tamen filius dicitur processione
spiritus sanctus essentia est sed tamen donum. Nota
prius tamen concluditur essentia non absolute
sed in [illegible] ad ablativum Vnde tamen dicitur secundum albedinem
est tamen albus non excluditur missio
absolute sed in [illegible] ad ablativum De equalitate personarum
Fides catholica coequales
tres personas asserit Vnde augustinus de
fide ad petrum Nullus horum alium aut pre-
cedit eternitate aut excedit magnitudine
aut superat potestate. propter unitatem eius
naturalem ut idem ait Totus pater in filio
et spiritu sancto est. Totus quoque spiritus sanctus in patre et filio
est. Nullus horum extra quemlibet istorum est propter
nature divine unitatem ¶ Hic advertendum
est quod tanta equalitas est trium personarum quod cum
dicamus tres personas unam esse essentiam
neque ut genus de speciebus neque ut speciem
de individuis predicamus. Si enim ut quod augustinus
essentia genus est. species autem persona oportet ap-
pellari tres substantias ut appellantur tres persone
Sed verum sequitur ista sunt 3 homines quod falsum
est alia ¶ Notandum etiam quod essentia divina
non est maior trium personarum secundum augustinum dicentem
Si ex eodem auro fient tres statue
dicimus tres statuas unum aurum Non
autem trinitatem sic dicimus unam essentiam
In statuis enim equalibus plus auri est tres
simul quam singule. et minus auri una
quam due. Sed non est in personis divinis
Si forte dicas igitur augustinus Eo ipso ma-
ior est pater filio quia de nullo genitus genuit
tamen equalem Solvit augustinus vino ideo non
est pater filio maior quia equalem genuit
Si enim pater non potuit filium equalem sibi
gignere infirmus fuit Si noluit invidus
Originis enim quod est ista quo de quo sit
equalitatis aut qualis aut quanta sit
Licet enim dicatur filius a patre genitus est ...

in eq̄litas sb̄e ꝫ ordo nāc no quo
alt̄ esset prior alto ꝙ quo alt̄ esset
ꝙ alto. Quod est dicit ad cognitionē ꝑti
net go q̄ qs ꝯquo sic ē ad eq̄litate
no illa q̄lis aut quātus quis sic.

De noibus de deo dictis

Teneamus q̄ ait aug. 7 li. vii de trinitate. q̄dā de singlis tm̄ dr̄
ut filius, v̄bu. q̄dā no unitate essentie
significa sic ut sapia v̄tus ꝯsimilid.
q̄dā de singlis sigillati ꝫ de omib;
simul dr̄. alia no q̄ sic inflatiue ac
ꝑsitiue de deo dr̄ ut ꝑlenior specialis
deo ꝯsimilid. hys adiciendu ē q̄dā ē

v. li. de trinitate

esse noīa aug. ut ayt q̄ ex tpe deo
conueniūt ꝫ relatiue ad creatura dicunt
q̄ q̄dā de oibus dr̄ ꝑsonis ut dūs
creator refugiu. q̄dā aut no de oib;
ut donat datus missus. ꝑtea ē unu
nome q̄ de nulla ꝑsona dr̄ sigillati sed
de oib; sic ut trinitas i. q̄ trinus unitas
Sunt etiā q̄dā noīa q̄ ex tpe deo conueniūt
ut relatiue dr̄ ut incarnatus humanat;
Sciendu ē q̄ ista ꝑsonē q̄ ad singlas ꝑtinent
ꝑsonas relatiue ad inuicē dr̄ sic pr̄ et filius
Ea no q̄ ad unitate essentie significat ad se
dr̄ ꝫ q̄ ad se dr̄ substanciale dr̄
utiq; ꝫ de omib; simul ꝫ de singulis
sigillati dr̄ ꝑsonis ꝫ singlr̄ no ꝑlr̄
accipiunt in summa ut deus bonus potens

Ea q̄ ꝑlaliter dr̄ substanciā alit no dr̄ i sig̃ significā substāciā no sunt substanciālia sunt ad

ꝯsimiliter. Nota q̄ noīu cent. q̄dā
sunt substantia ut deus creator. q̄dā no
ad creatura ut sublimus excelsus ꝯsilia
Substantiu; q̄dā sic q̄ concreta. ut
deus creator. q̄dā abstracta ut deitas
potētia essentia ꝯsilia. q̄dā media ut q̄
quodq; sic quoq; sic accipiunt ꝑ lumē
sapia. Est go gnalit v̄u q̄ nomē
abstractiuu nullo. ꝑt tm̄ ad suppondu
ꝑsona vn omis tlos sic ꝑlr̄ deitas gen
trinitate ꝑsona potentia. Sed noīa con
creta lic; sunt essencialia tm̄ ꝑut pluba
notionalia ad suppondu ꝑsona vnde
tlos sic ut deus genuit dm̄ creator genuit
creatore ut ꝑponet notionalis ut
deus de deo. Similr̄ de noib; q̄ media
sunt ut dr̄ lumē de lumē sapia de sa
pia licet eni h̄ noīa sapia naliter
sic abstractiuu tn̄ ꝯsensu freq̄ q̄
more concretiuoꝝ tm̄ ꝑt ad suppondu
ꝑsona. Hic ē aut q̄ istē noīa quasi
concretiua ꝑut tm̄ potius ad suppondu
ꝑ ꝑa q̄ noīa abstractiua q̄ ꝑsona est
res distincta a sua ꝑpetate ꝫ io sign
sic tn̄ ꝑ nomē substantiuū no ut forma
abstracta. Essentiāu aut adiectiō
q̄dā ꝑdicat pure diuīa essentia ut eius
q̄dā diuīa essentia ꝑ modo ꝑ creatorē
pu; ꝫsimil ut eternus. ut longus eterne
incepit local ut immensus. Sciendu
sunt diuīa essentia ut i sciēti ut sunt dūs
creator ꝑius refugiu tlia eni sic ad
creatura ꝑsonē. q̄dā diuīa sunt essentia
significat ꝫ ꝯnotat effectū in creatura ut
significat ꝫ ꝯnotat effectū in creatura ut
sign; ꝫ ꝯnotat effectu in cāra ut
ꝑstus misericors. q̄dā sunt significat
diuīa essentia ut ad cōsiderādū ꝑ dicūt
tm̄ i mō ꝑdicāndi ꝫ significa. absolute
est ut sic liber cognoscit tm̄ dr̄ deus
cognoscit se. Tercium aut q̄ significat diuīa
essentia ꝫ tn̄ ꝯnotat effectū i cāra. q̄dā
ꝯnotat effectū i actu ut creat inspec
ꝑinit. q̄dā ꝯnotat ut inspiriat tmeratē
q̄dā ꝯnotat effectū i ꝑa ut ompts.

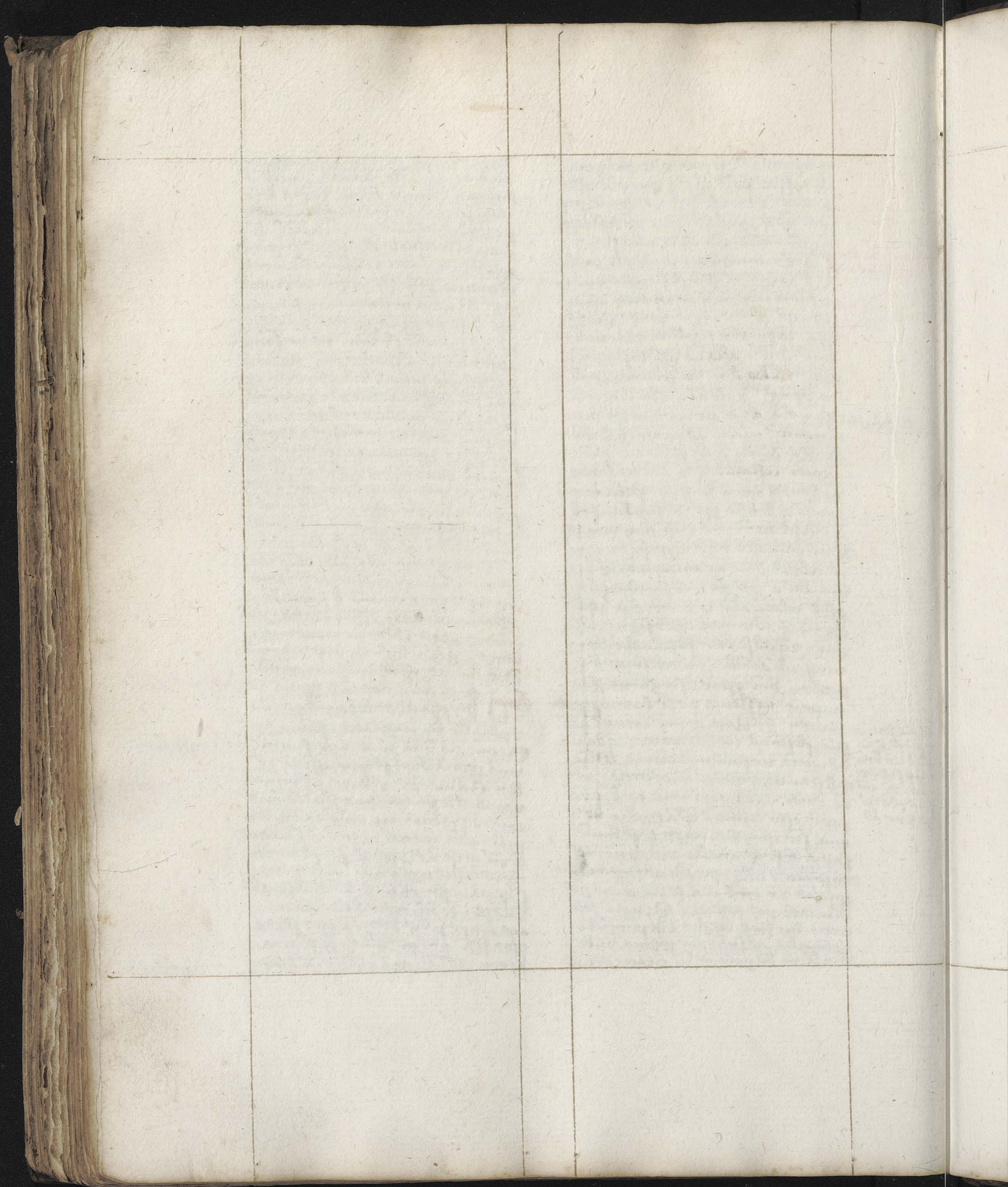
De hoc noīe ꝑsona

Est tn̄ unu nomē s. ꝑsona q̄d h;
scam specialem dr̄ de singulis ꝑsonis
ꝫ ꝑlaliter no singlarit i summa accipit
Eztur no h; ca magr̄ aug. simul

7 vii li. de trinitate

una ꝑsona dicim; sic una essentia ꝫ vii
deu. Dolunt. Ex volum; ut unum
vocabulu ꝑuare h; significa qua
trinitas significatur. ne omio taceremus
interrogati q̄ tres tn̄ tres ee fateamur.
Dicu q̄ h̄ noīe ꝑsona dr̄ h; specialiā ex
cipit ab ista regla q̄ magr̄ ponit
ꝑ ꝑ oīa q̄ h; spālem de deo dr̄ singlr̄
ꝫ no ꝑlr̄ de oib; ꝑsonis dr̄ i summa.
agō excipit ꝑa q̄ dr̄ pr̄ ē ꝑsona filius ē
ꝑsona ꝑ ē ꝑa. pr̄ ꝫ filius ꝫ ꝑ sunt tres
ꝑsone. Magna eni ut ide dicit

aug. 7 vii li. de trinitate

Acceptio personarum non debet esse ex xᵒʳ
ribus qᵗ this non pt esse sine pecto
quod vide diffusius expressum sub
distinctione pte xxvij. x.
Anima dia silvestra domatur per
linguam pte xxxiiij d 4ᵒ
Antixps tpe ipsius cuius est primo
mag dcepᵒ i flos imartiriorum sanctorum
Mag illusioᵉ ime fidei derisione
mag spectraᵒ pecorum corporis fidei sane
psquitis mag clv e primo
Amor ecsy domini iqᵒ oia aᵃ da z ib
paote dei ta boᵃ sui consequuntur pte
cxcj n primo
Aiᵉ be eˣ st nata pte xlv h 3ᵒ
Aiᵃ ba eᵒʳ dz hre pte ccxiij x pᵒ
Archa noe pduas nas ibi finalitas
figabat nram salvacoem
Arche noe figa ediffo figabat xpi
incarnacoem Arche noe puatiam
exiij sta e figabat fidelia dvᵃ ecctia
congregacoem h oia pte cviij b fᵒ
Baptismus delet culpa originalem
z no penalitates quites ethos libaᵃ
a pecto originali ut e infectio psoe s3 no
ut infectio ne pte xcj. de i gone
vir sim st extlusi asim tute duop pbap
Baptisati ei erat i noie dni ihu xpi
i primitia ecctia ut z he act viijᵒ eius
noie i bocac sufficiebat ad salutem
pte clxx b fᵒ
Blasphe. qsit i fdom pte xxiv z
Buscia maioa precepi i lege evgta
q mosayca z i mosayca q i lege ne
z id inc plus tem addilectio ppoi z dei
q plus pte xxxj a 2ᵒ
Benigna cophibi mine et ppoi dz i se
ni oz htere pte cxv b 3ᵒ
Boni patientes eblos z videntes malos
flore th mundo no dnt exlhᵉ turbari
pte xij n
Boni operacio i th consistit pᵉ ccxiij 3ᵒ
Karitas efficat i nobis quis pte
lxxvj a primo
Karitas b hntis se inᵒʳ ppe
ppe ei vestigia dni imitari i dilectis
caritate pte lxxxvj l pᵒ
Caritas notifi q ad summum bonum recipit
Caritas despit q ad mor et dulcit
Caritas notifi q ad cusfiem pdnat
pte cxiij e 2ᵒ
Caritem volentes z agne ducibus simplicem
despont pte cxiij e 3ᵒ
Caritas dsit qᵒ ad ome pᵒ q ad eius
pmite zibi i decies concordantia quod ista
stat sit fides e radix virtutum humilitas
e nir virtutum caritas e radix virtutum
pte cxiiij b pᵒ
Carit fructus i nobis e pte cxv b 2ᵒ
Carit preceptum pedia novitr cvetis clxxiij a 2ᵒ
Caritas ta boᵃ i nobis opaᵃ clxxviij ff 3ᵒ
Caritas ta boᵃ donat i pnti z trinai fine
pte clxxix b pᵒ
Caritas dei e, eq manet i caritate e sq
ancte suy ipsum exponit ipi bta trinitas
pte notifi cxcvj d 2ᵒ
pᵒ q ad pfo plitate esse unitate
2ᵒ q ad caritat abriparoletta p firmibilite
3ᵒ q ad ipius finit ripls catem exponit
pmanentie stabilitatem
Caro nra d fenu ppnitas silrice lxx
vij a 3ᵒ
Carlia desidia i ficiunt omnes nras pote
tias cxj e 2ᵒ
Credere e p. cre deum i cre deo z cre de in deum
pte xxxiij b 2ᵒ
Correctio illorum q temerarie z pertinentem
disponere desinunt pcrastinantes bn facere
pte xlix k eᵒ
Corde bo asine pdicatori z mare q pdi
cat gnalis tpal pte cxxxxv a 2ᵒ
Cretina pna no sufficiebat pncipo
quis hnam pte lxviij p eᵒ
Creacio sa reqrit pᵒ pt abedr i obediendo
expe cane pducede 2ᵒ ptcte btualis
in agendo 3ᵒ reqr sapialis in agnoscendo
pte cxxvij d 3ᵒ
Compiacin nobis multitu i te thr z ibi in
veres depis motibus quo no st hnda pte
pte xliij e 3ᵒ
Cognitio una cor e aᵃ xxxᵉ clx b pᵒ
Cognicio dei bidr consistem in quibus pte
clxv z 2ᵒ

Cum offendit xpus s. corde sed reo
sine ve rista ta sit talis tres mortuos
qs legit dns suscitasse pte xviij G.
Deus i sua essencia ht duo s. i mutabilitate
pq dit a creaturis corporalibus s. 2m i tellectuali
simplicitate s. pq dit a creaturis spiritualibus q ita
q i itellectione no ht obumbracione
magnitudinem s. angeli pte xxi cy.
Deus dr hre oculos aures et vultum
pte cv p tuo
Deus dedit nob sermonem operacionem et tem
poralium sustentacionem zeterne vite glifi
q pms & adeo ht loquciones ss sermo in
debite & deo / ss 2m bona opacionem non
debim nob attribue ss 3m debimus dni
& tribus hospitale ss x debimus ei grates
age pte cxvi x ij vss fine capli
Deviamus adeo xpo 2sm hc cra xpm
i deu ordiant z h sunt i corporali
pte lxxix B ij 3o
Detraccio e fugienda pte xlviij K pmo
detractoria loquela est fugienda ss xe
pte eadem K 2o
Dileccio dei ta bona nobis dat pe xlvj J 3o
Dileccio dei ta bona nob adducit pte cvj C po
Dileccio pxi ta bona aducit clxix B po
Diligere deu ex dileccione pxi xpus qs pe cogs
nosce pte cxcix C 2 pmo
Diligere inimicum zca q sit i modo pt intel
ligi xe x modis pte clxx B xo
Diligere tenemur pximum i neccitate e subveniendo
na q hmoi sola hnnidi tr pte clxxx
vj K 3o
Dimittibus quicquam pene remittetur qs vide
diffusius i pcessu dicionis pte l L pmo
Dimittens xpus male lucrat primaz ss q sit
initio puniendi ibidem L 2o
Dolore q satisfaccione mre necce sit i xpi
divina ibidem L 3o
Dolorem coggacio ta mala i dnc pte liij cy 3o
Dissimulacio i ter facta vetis et nove legis
pte cix B xo
Dona xpcia recepimus adeo s. cacionis ordinacionis ad
zilluminacionis pte xix H.
Donum ziyter datum xpo dicta pte xx J
Dona ebuntis ta essencie i ipe deus & sursp
z deum ee & sursp i te dup pte xx K.

Donum adeo nob tribuitur xer bona adducit
s. donis vilitate s. omnes liberalitate s. recipi
endi facilitate s. z apptus sacietate pte cxx
viij G pmo C
Duo sunt respancia in sacro canoe pte C
xxxix K 3o
Donus dei appellatur gly sive z mali demonis
dyali pte cxix y xo
Demones sive angeli mali zudeccibus sive
similibus operantur pte cxxxxvj N xo
e angelor ta 2o modis cvj C 2o
cates tradi sit atto pte cxxxxviij O po
Etates hois sit glies z adeo sunt pmi ho
minis dequibus etate pte clxv B 3o
Etate i q simus esse videamus corpibus
possimus cognoscere pte clxxviij D po
Elemosina valet eo dz hre pe ccxiij x 2o
f Ides sola no sufficit zubeos q passio
ad pximos subvenciones sz oz esse
opus exhibicio q iacobus aplus pbat vim
tantibus qs vide i pcessu pte xxx L po
fidei integritas consistit i tibus pe clxv Z po
fides veritate ta salut nob pmanere
pte clxxvij ss po
pe fidei vite ne qlibet pmaneat ta sive
necca pte ccxj B 2o
fide impugnacione omnes possumus de vite
pte clxxxix cy po
fide pcatholica credendo est deus scams
pte ccxviij Z po
fidem p cate qz dz colligere ss ta lxij B po
G racia & ne dignum efficiamur
cor sit neca pte lxxi x xo
Gre dune copiosa z ep totam medita
tve bnficiis xor valitate consistunt
por dune pte cxxxviij h 2o
qu Gra dei hoiez duo facit ppendare pte
lxviij G po
Gra diuina volens psistere ta dz peccata deponere
pte lxxvij A xo q laus videatis i pcessu
Gra sit te ulls sive certitudinalis qs de
cla sz z se pte cxxxv h 4o
Gratiam q de sit dispositas ne pecca possit
ad eterna glam aptere ta sit neca pte C
xxxviij G 2o
Gra diuina eta omnes cognicionem to sepa
bsat q vij modis e maia pe clxvj x 3o

Ereticorum statas tamen mala habz
pte C xxxxvij m 3°
hereticorum docta tamen mala in diuersis ibidem
m x°
hereticorum doctrina dicitur ce luxuriosa epl pte
C xxxxv n p°
hereticorum pessimi cum manentes cum quo illi
sunt ipsi preueniunt quam alios pectus errore in
ficiunt pte C xxxxvij O 2°
heretici decipiunt omnes instabiles quod dicunt
pte C lij c p°
heretici errant dicunt ita inditum dei fu
turum pte C lvj S x° ibidem modicum
pro ipsa bao errorem quod ad veritatem pte
hereticorum sunt in fidelium tercius tertium
delosum et deceptoris / terrorem spiritus c
purgatoris et saluatoris / suorum sunt c
dampnatoris et contradicentis C lxxv E p°
heretici cognoscunt plus quod negant proprium
Scriptue veritate C lxxxviij l 2°
heretica sunt hunc sunt error rpsb
Christum pte C lxxxx m 2°
heretica imitantur cayn et balaam et adnos
gaudendo quod imitantur cayn et balaam pte
CC xx t 2°
hereticorum est ita pena et fallibile pte
CC xxj t 4°
heretica preueniunt dicunt per CC xxxij t 6°
hic est filius meus dilectus in quo bene complacuit et
proficiam ex quibus describe C xxxxx l p°
hostis ut dicitur adiuvari duas locos tamen
et noua que non sunt quod et nos sic habe
diligere noceendo pte C xxxvij D 4°
honores in peccato morti et ipse fide dicitur ar
bore antiqui malos
humilitas dominus in conspectu dei ffe quibus
pte xlvij J 4°
humiliamini dominus sub potenti manu dei
ffe tamen pte C xxxij D 2°
Ω qualitas ta sunt ueta quod ta dei ostendit
tribuendo nobis sua dona pte xxj l
liberos homines magis ta sancti lxxxvij ff p°
liberum hominem quibus sancti lxxxxij h 3°
ligna dicitur ignis inciperit in igne ff multa
pte xxxxij D p°
lingue duo mala et contra iusticia mala
et stea peccato mortifero xxxxvij D 6°
loquendo mala defugienda quod ipsa sepe

mala pariunt pte xxxxiij C 2°
loquendo mala dicitur maculose opa mea ff
xor pte xxxviij D x°
loquens longa et ita tamen mala in dicat pte
xl iiij b p°
loquens ordinata ta dz hic C iiij p p°
Agricolarum plantas et vinea da ff
pla pte xxxv C 3°
maledicere cantile maledicat cancer quod
fecit illa pte xxxviij D a^mo
mali hominem animam de vita bonorum et
pte C xj B 3°
mang dei sunt predicatores C xxxiij B 2°
mang dei sunt plan ibidem B 3°
mang dei est filius dei ibidem B x°
mandatum dei non sunt grauia C xij 8 ta CC xx 2°
mercede pauperum defraudantes xor mala
sustinent pte lij m p°
mia sunt psalter indi et glosa illa
pte xxxj A 3°
uxore sta tamen hinc compte ac apostole liij m x°
mortificarunt xor vult tes aduersarij
apla adie et ra ac abstra ab C x B p°
mulieres dicit et subito bene sunt ff quibus
pte xx vij l 6°
mulieres dicit ipsi hic quibus ff quod debent
imitari sara uxore abrahe pte C n p°
mulieres sunt vij obligata in quibus C j li 2°
mulieres sibi consulent non stare et in marla
ta vij requirit pte C iij D
o pa mea dicitur rota xxxvij D 2°
pa bona et virtuosa xor dz hic portare
pte C xxxxiij h p°
ordo necessarie hoc tempore in tribulatione ta
dz hic pte lviij p 2°
ordinis fructum multiplicet ibidem p 3°
ordo deuota dz hic xor pte lvj O 2°
p — ard pfe xor sunt opa pte xiij O
ardeo longa durantem xor portaui
pte liij n 2°
paciencie ad longa duracionem ta sunt ueta
pte lv n x°
paciencia job nos e imitanda ff sunt fz p
pte lvj O 2°
paciencia sua anno conparatur ipsa ta lxviij B p°
paciencies sunt ca sunt asinus dicitur effi
cimur et cuius dicitur xciij J 3°
paciencie ad sustinendum iniurias docem
nos imitatoris quibus dominus in quibus
imitari xciiij B primo.

in petras ta cintas opa C C v C p°

Pacia va duo d3 hre xcv° b x°
pati bn faciendo melius est q male
faciendo pt ta pte cvij c3 2°
placentes pro nomine sunt adeo hortati lan
dati confortificati pte cxviij v p°
plati pro nomine no debiti erubesce
re id ast tamen me confessus fuit ibid v 2°
pace d3 hos habere hre p° ipse b 2° ad pro
3° ad deu pte pl ff 2°
paa duo sunt nota p° impedimentorum
2° nature penitas pte xlij b p°
parem anima vij impediunt q vide diffu
sius i processu pte eadem b 2°
paa unde vij sunt nota q vide i processu
diffusius pte lviij d p°
pax ne hre possit lxiij dicer xlvij d 3°
pax quadruplex de qua i illo ubo dam
dictia amalo 3 fac bonum 3 i vide pulc
pte cvij p 2°
pt d3 pu xay tap to d domini filius no
e brachium 3 manus pt pt sunt d3
digitus impo i bu l v° de digito d i
cio de iudica pte cxxvij a p°
peccati est corpus nota pte viij b
peccati modus hre pte viij b
peccata hesita cum i fide no expendit
pte ta ibidem x° peccatores mat ad
peccatores q d3 expandi x° sunt nota pte
xlviij h 2° peccata pa ipaldi ptem cxxxvij
pertine minus appti ta mala i duat pte
xlij b 2°
pecca x° clamant coram deo pte corpum
pte lij m 2°
pertinere q pro possumus v modis lxxviij c p°
pro offende possumus x° modis pte
cxviij v 2°
peccator natus pecca tam vomeri ut pro
potori voluntas lati qra clviij b 3°
peccato d sibi nos ne hre nos si ipse
seducimus 3 veritas no e i nobis de sunt et ista
sunt rescripta sola lux glosa clxxiij v 3°
peccatum de testium debitum ff ta clxxv b 2°
peccatum no ad mortem pt capt hre ccv° c 2°
peccatum penitentium fidem ex qualibet annuat
pte ccxviij 3 2°
peccatore ta gra legit ad penitentia ccxviij 3 3°

Pena i piorum nunquam cessat nec cessabit
tormentis ibidem i vide pte cxxxxvj
peneci fuat arbitas de cla cxxxxviij O 3°
premium eternum expectan ta sic nota
pte xvj d
premium eternum eternaliter infallibiliter xxxiiij
ibidem a
premium eternum in xor excedit premium
temporale pte lvij n 3°
premium eternum no de homini pt temporalibus
iic pa a quilibet nota pte lv a 4°
probatorum fidei suorum pro laudabitur i die
iudicij pte lxviij b 2°
pt tribulaciones 3 temptaciones ff in genere
no debitum se reputare pegrinus adeo
ymo equitatis tollere q no e nomi
fi antiqui elioris petitia vita adipisci
pati i punti pte cxvij x 3°
pegrinum ee adeo i te xox modis ibidem xx°
premium inuij i gaudium celeste hre qualibet
ip q pt notificari pte lxviij b 3° et
ne cordatia illius i vide supra i ubo i que
desideraverunt angeli prospicere q expoitur ibi
pte lxx x 3°
pena ba vana consistit i eor xlvij d 2°
prospera salutas 3 hoc e pudat i sua
porcionis quedam q ta ipsa ba requir
pte ccxvj v 2°
petrus i epistola cognovit ut ff mo i d
xiiij eius dixit honere ff cxxx ff p°
petrus bene sunt gubernatores xpi ipsius
pte cxxj a 2°
pet ba exhortatio 3 quomodo 3 p quos
eius pastoribus sunt injuncta quadruplex pte
cxxxxviij k 2°
predicatores assilan nubi celi ccxv 3 3°
placitis 3 pietas est adeo ff lxxxix b 3°
placatorum aliqua no esse adeo contingit
ff pte xc h p°
pta re hre 3 dinari pretio des ciranus
3 malis pt ta
platorum status i xxxiij quedam xxvij l 2°
platorum magistrorum i ta constat xcvij l 2°
plati debent suos subditos ubicumque gubernare
pte ta ibidem l 4°
platorum iniusta 3 ista de quibus hre ubi ad pro
in vide de pastoribus pte cxxj a 3°

t Temptacio hua^a ht or^ne p^e xviii E
quatuor bonis i hac vita ff debem^9
ff xor pte lxxiii y 3°
Timor e q^o 2 sic finetes cptiore cunt
i q^a gile 2 qda nien^t 2 qda no xcii i p^o
Tribulos sustinere fortit^r quoqz fa^ne pte x ff
Tribulos sustinere delabilit ff x^or vi l
Tribulos modi sunt i dup^a q^ue ibidem in
Tribuloz gtigile v modo pte xii p
Tribulati 2 afflicti duos ff uita ne int^r
bloribus succubuant pte lviii ll p^o
Tribulos duisas duisi sci sustinerunt nob
rex^m gs ff pacidz buitas^9 landa^9 lxi O p^o
Tribulos 2 afflicaos si quoqz i nob lvii O b^o
2 reme^a quoqz 9 pdta pte lviii p p^o
Tribulos pnt pte dicit nob modicu co
tristate ff ta pte lxvii T 3°
v Attamen^us maior ff phas fuit de x^o
ut e cap^d nrm Oz mod e de stirpe
mistico 2 b... dup^a 9 sida^2 lxix b 2°
Vates phantes de x i tantoe sex fore
desiderabat pte lxx x p^o
Ubu dei ad suscipiech i dina grez vi semia
pte xxvi ll
Ubu dei esset i nob situatu 2 sciatu possu^9
cognoscere gdriplx pte xxvi O
Ubu no tm e audiendu s facienda pta ibid p
Ubu dim 2 lex dina e audienda ff quoqz
ubi i bellte dicti ulte inter legem vete
et nonam pte xxv R
Ubu dei serue i copte ubu pmanes hec
xor die de ubo dei pte lxxvi ll 2°
Ubi dim spei^o tabo^a aduent cxvi T p^o de
Ubi dim ut sit pdica^o landabilis tria
debet esse pte cxxxiii B 4°
Ubu i^d de dispn^cie michaelis cu dyabolo
tplt 2 posuit pte ccxix d p^o
Vestimentorum et cu contigit pciae v modo
pte xcix m 2°
Vel de adit dnacione i aliquta semina pte
cxxxi ff 2° et ff 3°
Veritas sepe ht facie sua eorum oppositu
ht fac falsitas pte cli ee 2°
Verte e melius no agnoscere q^m p^9 agitone
retrorsu conti pte clii B p^o
Vite dup^x me tu mala ht pte xv y
Vte insto gnieda q^r 2 ta sui sffe ciacom
vite comendant pte xvi 3

Vita etna ff pare duo fa^nc lxv S 3°
Vite etne donu habz quoqz sublitates
pte lxvi T p^o
Vite etne donu recipiendi est duplex
imbecillitas ibid T 2°
Vita sua q^s 2 i spre diligit ff quoqz
pte ccxvi b 3°
Voluptas mia cu duo assit xxxvi b
2 vite hudc desf^o xpeth xlip k 4°
x Plus de lapis aquilar capto pet
stadali 2 ibi i vocis i qone duplex
stadalu 2 qui e ptm pte lxxxi d p^o
Xpt no e natus i pcto orgiali nec
cunale ptm loquitu e pte xcvi k 2°
Xpi cx^m unitach e in tli q^d passioe
potis applicale pte cviii B p^o
Xpi passiob x^or modo debem^9 imitare
pte cxviii x 4°
Xp quoqz nob ebuit ff que mete maz
pe sufficare pte cxxxii S p^o
Xps d^e admodum ille x^o iustus
ppicia^o pctoru pte clii z 3°
Xps ambula i sima huilite iusti e ch^te
vite scitate 2 i va caritate i q^o eum
possum^9 imitari pte clxvii A p^o
Xps huit iusticia i orgiatoe i loquitoe
2 in opatione pte clxxviii ff 2°
Xpt ht i^o cem bonitate 2 sm tpe vin^te
hetra pnt cu solue tpr clxxxviii l 3°
Xps de redemptor hnani gens ff x^or
pte lxxxiii d p^o
Xpo tp x testiom ff phas aplou tim^te
pte cc iiii O 2°
Q Zelidia e singla da ff vi mala pte
viii h
Zelatores p e eta difallibit ff ta
pte lxxx z x 2°
Incarnacionis tpe i sac spa d^2 tpe plenissim
nomissi 2 manifestissi lxv v z 2°
Igitacia i gentilib cat tp^x lxxi y p^o
Intellectus i nob dup^x vn^9 pessencia alt
pticipacoem pte cxxxxiv p p^o
Intellctus ventate qtuor mala con
sequnt^2 ibidem p 2°
Intellctus subtractus psnalitati x^or
mala i cunt ibid p 3°
Invidia victore dehi expone h ... ...
clxxxii h 2°

p̄fusus ⁊ trophęis victricibus falleratus vide ut celibes / cunctis speciosum vulneribus xpm spolia devictis tyrannicis reportare / ⁊ ad inn̄rates fulgencia dicem] ūtutis vexilla eterne patrie ꝑimpscient ꝙ letates ex̄ius est iste // rex glīe h̄ic ē ille candidus ⁊ roseus ꝯpunctus amilitudie h̄' ē ille qui non habuit / speciem neqꝫ decorem ī firmus ī ligno / fortis in spolio / dulis ī corpusculo / armatus in p̄lio / fedus ī morte pulcher in resurreccione candidus ex ūgine / rubicundus in cruce / fuscus in obpbriis / clarus in celo / ex̄ius fratres nosset ut deus lateret in carne / magestas habitaret in corpe / etiā ī inde ĝeret p̄celiū / ut ip̄m corpus post sepulcra mox elevaret in celū / recepit igitur se intra velamina sibi nata dn̄ica cū carne magestas dedicit celū portare hominem atqꝫ subpedibus xpī famulancia etherea iacuerunt / Ecce nunc porta patet / qua clauserat / adam claustrꝫ quod celo ī iguitus fixerat / reseratū dignus ḡo p̄ecrata p̄fidie caligine cuī ꝙ p̄ceptis ac iussis totis misibꝫ obtpare voluit / celi paradisiqꝫ ianuas securus intrabit / Hec aug9 Ecce qui triphaliter ascendit / io hodierna ascēsio nos est colenda = Tercia ascēsio domini anobis debꝫ merito celebrarī qui ascendit utiliter Utilitatis aut̄ n̄ra in h̄c fuit p̄curata / quia xpo ascēdete ⁊ ablato ab oclis n̄ris in fide radicati ⁊ solidati sum9 credētes ī eum ⁊ sequētes que no vidim9 Unde aug9 in smoe a° h̄ui9 festi dicit / Stabant

beati apostoli toto suspensi corde ⁊ ascendetem in celū dn̄m / quia ī terris no poterat / oclis sequebant / ⁊ licet ad deducendū salvatorem visio h̄uana defecit / fides tam̄ devocio no defecit usqꝫ ad nubem cū xpm deducit / oculis / usqꝫ ad celos aut̄ / cū xpo fidei devocione ꝯmittatur / Siliter hortat² nos aug9 s̄mone h̄ui9 festi dicens deducam9 oclos cordis usqꝫ ad consistoriū magestatis / quia deduxit Elyzeus ad magistr̄ elyam cū eum videt in curru flameo volatem / ⁊ accepit geminatū sp̄m h̄editaria p̄tate / ꝙ cū videt / equis vectatū igneis / cum s̄t clamore valide vocis in dolor̄ cordis ꝯcaptensu doctoris dicens pater mi p̄r mi / currus isrl̄ ⁊ auriga eius / ⁊ no vidit / eum amplius / tunc accepit / ab eo melotam pelliceam qua sumeret arma ⁊ dividet / ripam Jordanicam hoc faciebant ⁊ dilci ap̄li cū dn̄s salvator ꝯscendet celū celoꝝ portatus nubibꝫ candidis ad horientem regni celestis Clamabat / post eū ap̄li om̄es tanqꝫ passes dulces xpe dn̄e docet² nobis casta speciosa columba Clamasti nos deliquio crucis gemens p̄ nos gemitu pietatis et̄na hodie habes nidū in dextra p̄ris Colligē pullos tuos amalis anticipiabus iudeis / nos s. quos regenerasti assumpcione hominis / congrega nos sub alaꝫ tuaꝫ tegumine p̄tecso / ut no dissipem² a iudaicis argumento / Cū eīm dixisti Jesu ex̄noticus volui ꝯgregaȓe filios tuos / ꝙ ad modū gallina ꝯgregat pullos suos sub alas p̄misisti

in terris / nunc ascendis victor ad celos /
memento preciosi tui sanguinis / collige ad-
te quos emisti in illo glorioso habitaculo
tuo ubi sempiterna presides magestate
et ubi et nos mereamur nostre recipiemus
honorem. Tu dixisti / Jo. 14: non relinquam
vos orphanos / Ascendens autem ho-
die laureatus contristatus est ut aplatus
nisi paraclitus veniat advocatus. Unde
Augustinus: Ecce nostra utilitas que recepta
est / Apostolis contristabitur usque in finem ut
sequamur eum fide nunc per graciam / ut ta-
dem valeamus de captivitate peccati liberari /
et sequendo eum ad sue altissimus dexteram
feliciter collocari / ut sicut de ipso et de pa-
tribus sanctis quos tunc secum duxit ad
patriam dictum est ista et de nobis dicatur
veraciter et de Christo Ascendens in altum
captivam duxit captivitatem / dedit
dona hominibus / que fuerunt verba
In quibus verbis tanguntur tria primo
nostre humanitatis assumptio gloriosa
Ibi / Ascendens in altum. 2o nostre dete-
cionis liberacio gaudiosa Ibi Capti-
vam duxit captivitatem. 3o premiorum
donacio fructuosa / Ibi dedit dona
hominibus. Primo dico quod in verbis
premissis tangitur nostre humanitatis assump-
cio / gloriosa / Dominus enim noster in carne nostra
postquam locutus est eis .i. discipulis / assump-
tus est in celum sicut dicitur Marci ultimo
Et bene assumptus quia sola humanitas
non ascendit / sed assumpta est a divi-
nitate / que propria virtute ascendit sicut
dicit / Augustinus libro de Agone Christiano
Nec eos audiamus qui negant ipsum
corpus secum levasse in celum / dicentes
non esse memorat quod in Evangelio scriptum est
Jo. 3o Nemo ascendit in celum / nisi qui descen-

dit de celo. Et dicunt quia corpus non
descendit de celo non potuisse ascendere
in celum Jo. 3o enim non intelligunt quod corpus
non ascendit in celum / Dominus enim ascendit
corpus autem non ascendit sed levatum est
in celum illo levante qui ascendit enim
quamvis enim descendat ubique demonte
nudus / cum autem ascendit vestiatur se
et vestitus item ascendat / recte utique
dicimus / nemo ascendit nisi qui descendit
nec vestem considerantes qua secum levavit
sed ipsum qui vestitus est solum dicimus ascen-
disse / Unde Augustinus Sic vestimentum nostre
carnis quod ceciderat in vetustatem pec-
cati secum tulit. Sed et Augustinus super psalmum
26o Jo. 3o Non mittetur qui erigeret / nisi ce-
cidissemus nos cecidimus ille descendit
Ille ascendit nos levamur et nemo
ascendit nisi qui descendit et nunc
levatur et nunc descendit ascendit. Et ideo
non desperemus / quia ille solus ascendit
levat enim nos ad quos cadentes descen-
dit / quam gloriose autem descendit de hoc
dicit / Ambrosius in sermone quodam
de sancto petro qui in capite / Amarior for-
tasse fit nostra predicacio sic in quibus
Ideo non nulli Elyam salvatorem forsitan
putant putaverunt / quia ad celos Ely-
as sicut salvator ascendit / sed non sicut
Elyas Christus est Ille enim ad celos rapitur
Iste regreditur. Ille tamen in flammeo igneo
quadrigali subvehitur Hic tamen deus
propria virtute portatur. Ille sicut homo ducitur
hic sicut salvator ascendit / ille ducit

tes sequit(ur)/ angelos comitantes hic:
angelos iuste p(re)cedit denique idem an=
geli remanentes in terra dixerunt ad
ap(osto)los viri galilei/ quid statis aspici=
entes in celu(m)/ hic Ihesus qui assumptus
est a vobis in celu(m) sic veniet q(ue)admo=
du(m) vidistis eu(m) euntem in celu(m) hec
Ambrosius Ecce quo ascedit i(n) altu(m)
&z si quis querat/ ubi aut quo ascedit
col ut ubi carnis substancia(m) locavit/ tu(n)c
Ap(osto)lus ad Ephezeos 4o c(apitu)lo qui descendit
ipse e(st) (et) qui ascedit sup(er) o(mn)es celos no(n)
aut sup(er) o(mn)es celos sic ascedit q(uia) sup(er)
empireu(m)/ ubi ia(m) no(n) sit locus/ sed dig
niorem locu(m) in celo empireo (et) supre=
mu(m) accepit/ quamvis que semp(er) humi
liavitus/ tam(en)/ Aug(ustinu)s in libro de fide et
symbolo que scripsit in Affricano con=
cilio yppone celebrato/ co(n)tra negantes
xpi ascensione(m) dicit sic/ sed ubi (et) q(uomod)o
sit dominicu(m) corpus i(n) celo curiosissi(mu)m
(et) sup(er)vacuu(m) est que(re)/ t(ame)n in celo esse
credendu(m) est/ (et)c. Non enim est fragilitatis
nostre celor(um) secreta discutere/ sed nostre e(st)
fidei de dominici corporis dignitate sub=
limia (et) honesta sentire hec Augus(tinus)
Sequamur ergo eu(m) quia debemus sequi
humilitate caritate ac puritate subdit b(ea)t(u)s
Aug(ustinu)s dicens sup(er) ps(almu)m centesimo 22o foe
ho ascedemus in celu(m) si cogitamus
deu(m)/ quia est ascensus in corde quod
est p(ro)ficere in deu(m)/ q(uonia)m o(mn)is qui deficit
no(n) ascendit/ sed cadit/ sic omnis qui
p(ro)ficit ascendit sed si sic p(ro)ficiat/ no(n)
sup(er)biat/ quia sic ascendendo iterum cadit
Item sequamur in caritate/ s(icut) d(icit) Aug(ustinu)s

sup(er) psalmo centesimo vicesimo sc(d)o
Ascendit omnis qui p(ro)ficit/ cadit omnis
qui deficiat/ nec pedibus ascendere
queras/ nec pedibus te descendere
putes/ Amado deu(m) ascendis/ Ama=
do seculu(m) descendis cadis Item seq=
mur puritate s(icut) dicit Aug(ustinu)s libro de va
innocencia a(nim)e Ascensionu(m) ad deu(m) gradus
sunt puritatis affectus/ iter tuum volu=
tas tua est/ negligendo recedis (con)sti=
tutus in terra deo ingeris quia que
deo cure sunt diligis Ecce nostre singula=
ris assumpcio gloriosa/ (et) hec quantu(m) ad p(r)im(um)
Secundo dixi (et)c. quod i(n) verbis p(re)missis
tangit(ur) nostre de tecionis libacio gau=
diosa/ liberavit nos xpus a tenebris in
ferni in patribus sanctis quos de hoc lo=
co eduxit sicut/ dicit Ambrosius in co=
mento sup(er) epistolam ad Ephezeos 4o
capitulo Expoliavit infernos cu(m) cap=
tivos quos ex p(re)varicacione ade ait p(ri)mus
captivos p(re)statis in co(n)dicione tenebat ab=
stulit xpus (con)sencientes sibi (et) ascen=
des inde in celos i(n)duxit Et infra cet(era)
aut ascendit/ quid e(st) nisi quia a celam
descedit in i(n)feriores p(ar)tes t(er)re v(er)u(m)
est quia ideo descendit ut ascenderet
(et) no(n) s(icut) homines qui ad hoc descenderunt
ut illic remanerent/ Ex sentencia enim
tenebant(ur) apud infernos/ que sentencia
salvatorem tene(re) non poterat/ quia
p(er) verbu(m) p(ro)p(h)e(tic)u(m) triumphato quo dyabolo descedit
in corde terre ut omnis eius p(re)dicacio
esset mortuor(um)/ (et) quotque cupide eu(m)
essent desiderantes eu(m) vide(re) liberarent(ur)
n(on) poterat no(n) ascede(re)/ quia ad hoc des=
cenderat/ ut i(n) p(ro)tatis sue arbitrio eet

